

TEM-analyyseja • 113/2023

Työvoiman saatavuus, työvoimapula ja kohtaanto-ongelmat vuonna 2022

Työvoimatiekartat -hankkeen loppuraportti

Liisa Larja – Juho Peltonen

ISSN 1797-5271
ISBN 978-952-327-978-0

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työvoiman saatavuus, työvoimapula ja kohtaanto-ongelmat vuonna 2022

Työvoimatiekartat -hankkeen loppuraportti

Liisa Larja – Juho Peltonen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Economic Affairs and Employment

Email: etunimi.sukunimi@gov.fi

Helsinki, tammikuu 2023

Tiivistelmä:

Osaavan työvoiman saatavuus on jo vuosia ollut yksi keskeisimmistä suomalaisyritysten kasvun esteistä. Työministeri Tuula Haataisen käynnistämässä Työvoimatietokartat -hankkeessa on etsitty ratkaisuja, joilla työvoiman saatavuutta eri aloilla voidaan parantaa koko Suomessa. Tässä julkaisussa kuvataan hankkeessa tehtyä analyysityötä työvoiman saatavuudesta, työvoimapulasta ja kohtaannosta suomalaisilla työmarkkinoilla sekä analyysien pohjalta toimialakohtaisissa työryhmissä tehtyjä ehdotuksia työvoiman saatavuuden parantamiseksi.

Analyysi tyypittelee ammatit työvoimapula-ammatteihin, kohtaanto-ongelma-ammatteihin ja ylitarjonta-ammatteihin. Keskiansion tarjoavissa (tuntipalkka > 16 €) ammattiteissa pulaa on erityisesti sote- ja ICT-alan osaajista, varhaiskasvatuksen opettajista ja muutamista teollisuusammattiteista. Valtakunnallista työvoimapulaa on myös monissa ravintola-alan ammattiteissa ja eräissä muissa palvelualan ammattiteissa. Näissä jälkimmäisissä ammattiteissa palkkataso jää kuitenkin selvästi alle keskipalkan, mikä on yksi työvoiman saatavuutta rajoittava tekijä. Ylitarjontaa, eli paljon työnhakijoita suhteessa kysyntään, on monissa luovan alan ammattiteissa, kuten kuvataiteilijoissa, pukuompelijoissa, tanssitaiteilijoissa ja yhteiskuntatutkijoissa. Hakijoiden suuresta määrästä johtuen ylitarjontaa on myös yleissihteereistä ja myyjistä.

Analyysissa nousevat esiin myös kohtaanto-ongelma-ammattit, joissa työvoimalle olisi paljon kysyntää mutta työttömyys on silti korkea. Työvoiman runsaasta tarjonnasta huolimatta työnantajat kokevat merkittävää työvoimapulaa. Näitä ammattiteja ovat monet rakennusalan ammattit, sovellusohjelmoijat, pakkaajat, kemianteollisuuden prosessinhoitajat, matkaoppaat ja kasvihuonetyöntekijät. Suurinta osaa kohtaanto-ongelma-ammattiteista yhdistää epätyypillisten työsuhteiden korkea osuus ja matala ansiotaso.

Kohtaanto-ongelman on tulkittu pahentuneen, kun työttömyys pysyy avoimista paikoista huolimatta sitkeästi korkealla. Työvoimatietokartta-analyysin perusteella yksi keskeinen tekijä kehityksen takana on epätyypillisten työsuhteiden määrän nopea kasvu: työttömät etsivät usein ensisijaisesti koko-aikaista, pidempikestoista työtä, mikä näkyy avointen työpaikkojen lisääntymisen ja työttömyyden laskun välisen yhteyden heikkenemisenä. Kohtaanto-ongelman kasvussa on siis kyse pikemminkin työsuhteen tyyppistä kuin ammatillisen tai alueellisen kohtaannon heikkenemisestä.

Toimialaryhmien ehdotusten mukaan olennaista olisi vauhdittaa aikuisväestön ammattisiirtymiä ylitarjonta-ammattiteista työvoimapula-ammattiteihin erilaisten koulutus- ja ohjausinstrumenttien avulla. Alueellinen liikkuvuus Suomen sisällä ei yleisesti ole kovin suuri ongelma, mutta eräissä ravintola-alan ja prosessiteollisuuden ammattiteissa liikkuvuuden kasvu olisi hyödyllistä. Kyseisille ammattilaisille kohdennettu viestintä avoimista työpaikoista ja liikkuvuusavustuksesta voisi helpottaa työvoiman saatavuutta. Kohtaanto-ongelma-ammattiteissa keskeinen ratkaisu olisi työnvälityksen tehostaminen digitaalisia ratkaisuja kehittämällä ja työnhakijoita ja työnantajia tukemalla. Julkisin varoin tehtävää kansainvälisten osaajien rekrytointia ehdotetaan kohdennettavaksi tiettyihin pula-ammattiteihin, joissa ulkomaisen työvoiman potentiaali näyttää suurimmalta. Tärkein ryhmä ovat ICT-alan osaajat. Myös ulkomaalaisten opiskelijoiden määrää näissä ammattiteissa tulisi ehdotusten mukaan kasvattaa.

Julkaisusta löytyvät lisäksi analyysilitteet eri alueille ja toimialoille.

Asiasanat: työvoimapula, kohtaanto-ongelma, työllisyys, työttömyys, työvoima, toimiala, alueet, Työvoimatietokartat, Työvoimatietokartta-hanke

Abstract:

The availability of skilled labour has been one of the key obstacles to the growth of Finnish companies for many years. Launched by Minister of Employment Tuula Haatainen, the Labour market roadmap project has sought solutions to improve the availability of labour in different sectors. This publication describes the analysis carried out in the project on labour force availability, labour shortages and labour market mismatch. We also present the solutions proposed by industry-specific working groups to improve access to labour.

The analysis types occupations into labour shortage occupations, labour market mismatch occupations, and oversupply occupations. There is a shortage of professional occupations providing middle income (hourly wage > 16€), particularly in the field of health care, ICT, teachers in early childhood education and some industrial occupations. There are also nationwide labour shortages in many hospitality occupations and some other service sector occupations. In these latter professions, however, wage levels remain well below the average salary of Finns, which is one factor limiting the availability of labour. Oversupply, that is, too many job seekers relative to demand, exists in many creative professions such as visual artists, costume tailors, dance artists and social scientists. Due to the large number of applicants, there is also an oversupply of general secretaries and shop assistants.

The analysis also highlights labour mismatch occupations where there would be a high demand for the labour force but unemployment is still high. Despite the abundant supply of labour, employers are experiencing significant labour shortages. These professions include many construction professions, application programmers, packers, chemical industry process managers, tour guides, and greenhouse workers. Most of the labour mismatch occupations have a high proportion of non-standard employment relationships and a low level of earnings.

The labour market mismatch has been getting stronger as unemployment remains persistently high despite the growing number of vacancies. Based on the analysis of the Labour market roadmap project, one key factor behind this trend is the rapid increase in the number of non-standard employment contracts: the unemployed are often looking primarily for full-time, longer-term employment, which is reflected in the weakening of the link between the increase in vacancies and the decline in unemployment. The growth of the labour market mismatch is therefore more about the type of employment rather than the increase of the occupational or regional mismatch.

According to the industry-specific working groups' proposals, it would be essential to ease the occupational transitions of the adult population from oversupplied occupations to labour shortage occupations through various training and guidance instruments. Regional mobility within Finland is not a big problem in general, but in some occupations in the hospitality and manufacturing industry, an increase in mobility would be beneficial. For these professionals, targeted communication about vacancies and mobility assistance could facilitate access to the workforce. A key solution for the labour mismatch occupations would be to enhance employment through the development of digital solutions and support for job seekers and employers. Recruitment of international talent by public funds is proposed to target specific shortage occupations where the potential of foreign labour appears to be the highest. The most important group are the experts in the field of ICT. The number of foreign students in these professions should also be increased according to the proposals.

The publication also includes analysis attachments for different regions and industries.

Keywords: labour force, labour shortage, labour market mismatch, industries, regions, Labour market roadmap

Esipuhe

Miten työvoimapula pääsi yllättämään lähes kaikissa länsimaissa koronataantumien jälkeen? Mihin työvoima katosi? Suomi ei ole ainut maa, jossa työnantajat potevat vakavia ongelmia työvoiman saatavuudessa. Työmarkkinoiden kireys näyttää vaivaavan koko Eurooppaa ja Pohjois-Amerikkaa. Se, että painimme samojen ongelmien parissa muiden länsimaiden kanssa ei laisinkaan helpota tilannetta, vaikka vertaistukea olisikin tarjolla. Maiden tilanteissa on eroja ja näin myös keinot ongelmien ratkaisuisissa poikkeavat tosistaan.

Pula työvoimasta kertoo samalla hyvin myönteisestä kehityksestä Suomen taloudessa ja työmarkkinoilla. Työllisyysaste on kivunnut ennätykselliseen 74,7 prosenttiin, avointen työpaikkojen määrä on jo pitkään ollut huippulukemissa, nuorimpien ja vanhimpien ikäryhmien työllisyys on kohentunut merkittävästi ja työtuntien määrä suhteessa väestöön on kivunnut Pohjoismaiden korkeimmaksi. Työllisyys on lisäksi kohentunut kauttaaltaan kaikissa Suomen maakunnissa.

Suomen tilanteessa on myös synkempiä sävyjä. Työttömyys on edelleen korkealla, työttöminä työnhakijoina ja työllisyystoimenpiteissä meillä on yhteen laskien vielä lähes 400 000 henkilöä. Vanhuuseläkkeelle siirtyy vuosittain keskimäärin 10 000 henkilöä enemmän kuin työmarkkinoille tulee nuoria. Työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutuu 15–20 000 henkilöä vuosittain. Työperäinen maahanmuutto on tarpeeseen nähden paljon vähäisempää ja maassa jo olevien ulkomaalaistaustaisten henkilöiden työttömyys paljon suurempaa kuin kantaväestön.

Tästä voisi päätellä, että työvoiman saatavuusongelmaan saattaisi olla helppojakin ratkaisuja. Työmarkkinoiden kireä tilanne ja toisaalta olemassa oleva työvoimapotentialiaali velvoittavat hakemaan ratkaisuja, joilla tilanteeseen voitaisiin reagoida nopeasti ja tehokkaasti. Juuri siksi työministeri Tuula Haatainen käynnisti syksyllä 2021 Työvoimatiekartta -hankkeen, jossa ratkaisuja haetaan toimialakohtaisesti ja alueellisesti työvoiman tarjonta- ja -kysyntätietoon perustuen. Lisäksi oli tärkeää saada kuuluville toimialojen työnantaja- ja -tekijäliittojen näkemykset ja eri alueiden tarpeet. OKM:n ja JOTPA:n¹ mukaantulo hankkeeseen oli niin ikään välttämätöntä, sillä kyse on osaavan työvoiman saatavuudesta.

TEM:n asiantuntijat ottivat hankkeen mestarillisesti haltuunsa. He lähtivät kokoamaan tietoa kaikista mahdollisista saatavilla olevista lähteistä ja rakensivat systemaattisesti tietopohjaa, jonka avulla voitaisiin nähdä määrällinen ja laadullinen työvoimatase ammattitaitoin ja alueittain. Näin syntyi avoin ja julkinen tietokanta käyttäjätavallisella liittymällä, jota toivottavasti hyödynnetään mahdollisimman laajasti.

Hankkeen tavoitteet saavutettiin reilussa vuodessa ja hyvin kohtuullisella resursoinnilla. Tavoitteena oli tuottaa toimenpide-ehdotuksia työvoimapulasta ja kohtaanto-ongelmasta kärsiville aloille tietoa- ja palveluun perustuen. Työtä tehtiin hyvin sitoutuneesti ja määrätietoisesti, mutta samalla avoimesti ja vuorovaikutteisesti. Melkein ainoa asia, joka näin jälkikäteen kaihertaa on, että miksi tämä toteutettiin vasta nyt.

Suuret kiitokset ministeri Haataiselle ja hänen esikunnalleen hankkeen ideasta ja käynnistämisestä. Ja kiitokset kuuluvat myös työmarkkinakeskusjärjestöjen sekä Suomen yrittäjien edustajille ohjausryhmässä, ja kiitokset sitoutuneesta ja aktiivisesta toimialaryhmätyöskentelystä myös liitoille. Työnantaja- ja -tekijäliittojen edustajien alatuntemus ja aktiivisuus ovat olleet ratkaisevan tärkeä hankkeen onnistumisessa. Yhteensä kuusi kokousta jokaisen toimialaryhmän kanssa tuotti todellakin tulosta. Kiitokset Teille kaikille! Kiitos myös OKM:n kansliapäällikölle Anita Lehikoiselle ohjausryhmätyöskentelystä ja JOTPA:n Kirsi Heinivirrälle ja muille JOTPA:n ja OKM:n asiantuntijoille aktiivisuudesta toimialaryhmissä.

¹ Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA) on itsenäinen viranomaisorganisaatio. Sen ohjauksesta vastaavat yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Palvelukeskus toimii Opetushallituksen erillisyksikkönä.

Ilman TEM:läisten muodostamaa analyysinyrkkiä Työvoimatiekartat -hanke ei olisi ollut menestys. Nyt se on! Kiitokset Liisa Larja, Juho Peltonen, Eero Janhonen ja Johanna Alatalo. Ilman kurinalaista ja organisoitunutta hankejohtajaa emme olisi päässeet maaliin, joten suuret kiitokset Pirjo Larmille. Eikä hankkeesta tietäisi kukaan yhtään mitään, ellei ryhmässä olisi ollut mukana aihepiirin hallitseva loistava viestinnän asiantuntija Hanna Sääntti.

Olen todella ylpeä ja kiitollinen tämän hankkeen toteutuksesta ja tuotoksista, jotka ovat luettavissa tästä käsillä olevasta raportista. Toivon, että tämä mittava työ on kuitenkin vasta alkusoittoa tiedon tuottamisessa ja hyödyntämisessä päätöksenteossa.

Työ- ja elinkeinoministeriössä tammikuussa 2023

Elina Pylkkänen
Toimialaryhmien pj

SISÄLLYS

1 Johdanto	9
2 Työvoimapula ja kohtaanto-ongelma tutkimuksen valossa	9
3 Kohtaanto-ongelma ja muutokset avoimien työpaikkojen rakenteessa	11
4 Tulokset	13
4.1 Työvoimapula, kohtaanto-ongelma ja ylitarjonta ammateittain	15
4.2 Työvoimapula-ammattit (ryhmä 1).....	16
4.3 Matalapalkkaiset työvoimapula-ammattit (ryhmä 2).....	18
4.4 Kohtaanto-ongelma-ammattit (ryhmä 3)	20
4.5 Ylitarjonta-ammattit (ryhmä 4)	21
4.6 Osaamisen ja työkyvyn kehittämisen potentiaali	25
4.7 Työvoimapulan alueellisen liikkuvuuden potentiaali	27
4.8 Ulkomaisen työvoiman potentiaali	31
4.9 Tulosten yhteenveto ja analyysin rajoitteet ja suuntia jatkotutkimukselle.....	33
5 Toimenpide-ehdotukset	37
5.1 Ammattisiirtymät	39
5.2 Alueellisen liikkuvuuden lisääminen.....	40
5.3 Kansainvälinen rekrytointi.....	41
5.4 Työnvälityksen tehostaminen.....	41
5.5 Työkyvyn ja osaamisen tukeminen	43
Lähteet.....	44
6 Liite: Alueanalyysit	47
6.1 Uusimaa	47
6.2 Varsinais-Suomi	55
6.3 Satakunta	63
6.4 Kanta-Häme.....	72
6.5 Pirkanmaa	81
6.6 Päijät-Häme	90
6.7 Kymenlaakso	99
6.8. Etelä-Karjala.....	108
6.9 Etelä-Savo	117
6.10 Pohjois-Savo.....	126
6.11 Pohjois-Karjala	134
6.12 Keski-Suomi.....	142
6.13 Etelä-Pohjanmaa.....	150
6.14 Pohjanmaa	158

6.15 Keski-Pohjanmaa.....	166
6.16 Pohjois-Pohjanmaa	174
6.17 Kainuu	183
6.18 Lappi.....	191
7 Liite: Toimiala-analyysit	199
7.1 Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	199
7.2 Liiketoiminta ja hallinto.....	205
7.3 Koulutus, kulttuuri ja viestintä.....	212
7.4 Liikenne ja logistiikka.....	218
7.5 Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut.....	224
7.6 Rakennettu ympäristö	230
7.7 Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala.....	236
7.8 Teknologiateollisuus ja -palvelut.....	242
7.9 Prosessiteollisuus ja -tuotanto.....	248
8 Liite: Menetelmäseloste	254
8.1 Tietolähteiden linkitys toisiinsa ja käytetyt luokitukset.....	255
8.2 Työllisyysestimaattien ajantasaistaminen.....	256
8.3 Työnvälitystilaston yli- ja alipeiton korjaus	256
8.4 Tietosuoja	259
8.5 Mittarit	259
8.6 Ammattiluokitus-toimialaryhmitys -avain	261
TEM-analyyseja -verkkajulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt.....	274

1 JOHDANTO

Siinä missä avoimien työpaikkojen määrä on viimeisen kymmenen vuoden aikana kohonnut lähes kaksinkertaiseksi ja yritysten kokemukset työvoimapulasta ovat ennätystasolla, näyttää työttömyys vakiintuvan jokaisen matalasuhdanteen jälkeen aina hieman korkeammalle tasolle. Työttömyys on pitkittyessään useimmille ihmisille turhauttavaa niin psyykkisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisestikin. Samaan aikaan yritykset raportoivat erittäin laajasti, että työvoiman saatavuuden ongelmat estävät toiminnan laajentamista ja kasvua (TEM & Tilastokeskus 2022 Q2). Heikkenevän huoltosuhteen kanssa kamppailevassa yhteiskunnassa ei olisi varaa jättää yhtään työsuhdetta syntymättä, joten työvoiman saatavuuden haasteet ovat nousseet ansaitusti yhdeksi keskeisimmistä työvoimapolitiikan kysymyksistä viime vuosina.

Ministeri **Tuula Haatainen** käynnisti vuoden 2021–2022 taitteessa Työvoimatietokartat -hankkeen, jonka tarkoituksena on varmistaa osaavan työvoiman saatavuus kaikilla toimialoilla koko Suomessa. Hankkeessa on etsitty toimia, joilla avoimet työpaikat ja työttömät työnhakijat saadaan paremmin löytämään toisensa. Työ- ja elinkeinoministeriö on johtanut työtä, jota on tehty eri toimialaryhmissä yhdessä muiden hallinnonalojen (OKM, STM) sekä työmarkkinajärjestöjen edustajien kanssa.

Työvoimatietokarttojen tavoitteena on ollut antaa valtionhallinnolle selkeä kuva työvoiman kysynnästä ja tarjonnasta ja esittää konkreettisia ratkaisuehdotuksia, joilla työvoiman saatavuusongelmiin voidaan vastata sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Tiekarttoja laativien työryhmien tehtävänä on ollut parantaa toimiala- ja aluekohtaista tiedonkeruuta työvoimatarpeesta ja laatia ennakoitiskenaarioita. Työvoimatietokartat -hankkeessa on myös selvitetty, kuinka paljon Suomi tarvitsee työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa, jotta yritykset varmasti löytävät tarvitsemansa osaajat.

Tässä julkaisussa kuvaamme Työvoimatietokartat -hankkeen puitteissa tehtyä data- ja analyysityötä² sekä toimenpide-ehtotuksia, joilla toimialaryhmät parantaisivat työvoiman saatavuutta. Aluksi luomme tiiviin katsauksen aiheen suomalaiseen kirjallisuuteen ja hankkeessa luodun datamallin menetelmiin. Luvussa neljä esittelemme analyysityön tulokset työvoiman saatavuuden tilannekuvasta. Luvussa viisi kokoamme yhteen toimialaryhmien toimenpide-ehtotukset tilannekuvatyössä nostettujen työvoimasaatavuusongelmien ratkaisuksi. Raporttiin on liitetty lisäksi erilliset alue- ja toimialakohtaiset analyysit.

2 TYÖVOIMAPULA JA KOHTAANTO-ONGELMA TUTKIMUKSEN VALOSSA

Työvoimapulasta ja rekrytointiongelmista puhutaan usein, mutta käsitteiden määritelmät vaihtelevat. Kyselytutkimuksissa voidaan työnantajilta kysyä heidän kokemuksiaan rekrytointiin helppoudesta tai vaikeudesta. Esimerkiksi TEM:n työvoiman saatavuutta seuraavassa aineistossa (Peltonen 2021) rekrytointiongelmiksi määritellään tilanteet, joissa haluttua henkilöstöä on työnantajien kokemusten perusteella ollut vaikea rekrytoida. Työvoimapulaksi määritellään tilanteet, joissa haluttua henkilöstöä ei ole yrityksistä huolimatta saatu.

Syy rekrytointiin vaikeuteen voi kuitenkin olla – paitsi tarvittavan työvoiman puuttuminen paikkakunnalta – myös työnantajan puutteellinen rekrytointiosaaminen, heikot työehdot, kannustinongelmat tai esimerkiksi työttömien passivoituminen työpaikkojen hakemisessa. Kun samoja ilmiötä tarkastellaan rekisteripohjaisella aineistolla, voidaan eräiden ammattien kohdalla havaita, että rekrytointiin koetusta vaikeudesta huolimatta ko. ammatin työvoimaa olisi runsaasti työttömänä. Näin ollen tilannekuva onkin syytä jakaa varsinaiseen **työvoimapulaan**, jossa vapaata työvoimaa ei ole riittävästi saatavilla, ja **kohtaantoongelmaan**, jossa vapaata työvoimaa on, mutta työnantajat silti kokevat rekrytointivaikeuksia (ks. myös Ilmakunnas, Kanninen & Husa 2013).

Kohtaantoongelma jaetaan usein **alueelliseen** ja **ammattilliseen**. Työvoimaa ja työpaikkoja on, mutta ne ovat joko eri paikoissa ja / tai eri ammattiteissa / osaamisprofiileilla. Ammatillinen kohtaantoongelma käsittää usein myös laajemmin **ammattillisen liikkuvuuden** optimaalisen tason arvioinnin, keskittyen usein työttömien sijaan työllisten sijoittumiseen koulutustaan / osaamistaan vastaaviin (vs. vastaamattomiin) tehtäviin (esim. Busk, Holappa, Hyart, Laamanen & Vainiomäki 2020; OECD 2015). Tutkimuksessa

² Ensimmäinen versio datatyön menetelmistä ja tuloksista on julkaistu artikkelina Työpoliittisessa aikakauskirjassa (4/22).

on pyritty mittaamaan liikkuvuuden kustannuksia ja inhimillisen pääoman siirtymistä mallintamalla etäisyyksiä eri ammattien välisissä osaamisissa ja yhdistämällä siirtymät ammattien välillä siirtymien palkka-vaikutuksiin.

Työmarkkinoiden kohtaantoa ja työvoimapulaa on tutkittu kohtuullisessa määrin myös suomalaisella aineistolla. Talouspolitiikan arviointineuvoston laskelmissa (2020) eroteltiin ammatillisen ja alueellisen kohtaannon osuus työttömyydestä. Tulosten perusteella havaitaan, että maakuntatason kohtaanto-ongelmat vastaavat vain vajaa kahta prosenttia koko työttömyydestä ja osuus on pienentynyt vuosina 2011–2016. Kolminumerotason ammattiluokituksen tason kohtaanto-ongelmat sen sijaan vastaavat noin 11 prosenttia työttömyydestä ja osuus on pysynyt suhteellisen samana tarkastelujaksolla. Eri ryhmien työttömyysasteiden variansseihin perustuvan tunnusluvun perusteella kohtaanto-ongelman havaitaan pienentyneen alueittain, mutta hieman kasvaneen koulutusryhmittäin ja ammatteryhmittäin. Myös Pehkonen, Huuskonen ja Tornberg (2018) tutkivat kohtaannon kehitystä eri alueilla Suomessa. Tarkastelu osoittaa kohtaannon heikentyneen vuosien 2006–2016 aikana Suomen suurimmissa kunnissa, kun työvoimaa on virrannut kasvukeskuksiin nopeammin kuin kysyntä on kasvanut.

Alasalmi (2022) laskee kohtaanto-ongelman estävän työllistymisestä 3 % kunta- ja 1 % maakuntatasolla laskettuna vuonna 2020. Ammattiluokituksen kaksinumerotason kohtaanto-ongelma estää työllistymisestä noin 7 %, nelinumerotason 14 %; ja kun huomioidaan myös aluetaso maakunnan mukaan, nousevat osuudet ollen noin 10 % ja 20 % (ibid.). Tulosten perusteella kohtaanto-ongelman merkitys on vähentynyt (alue) tai pysynyt samana (ammatti) vuosina 2006–2022, joskin ammatillinen kohtaanto näyttää olevan herkempi suhdanteille. Tulos on saman suuntainen kuin Pehkosen ym. (2018) tutkimuksessa.

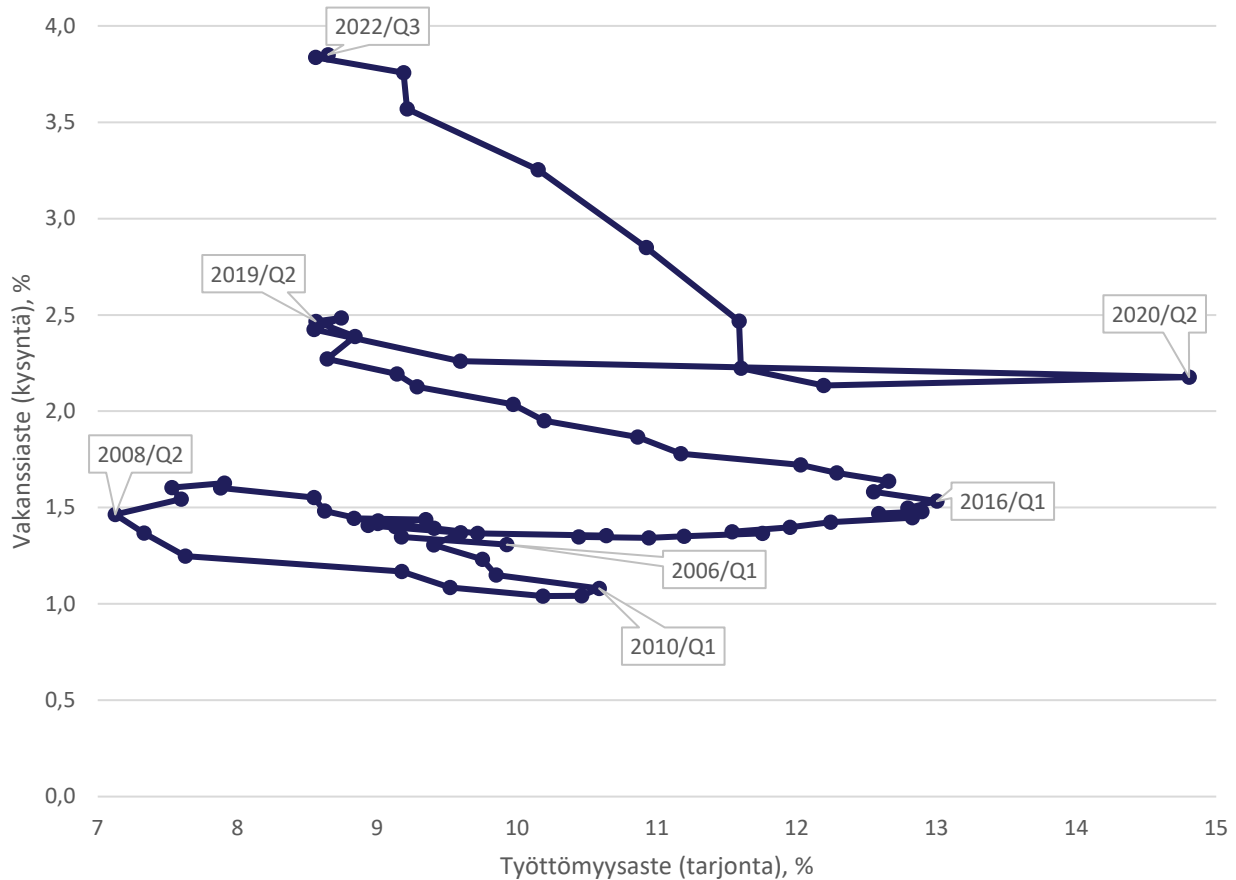
Työttömyyden ja avoimien työpaikkojen suhdetta kuvataan usein myös UV- (Unemployment/Vacancy) eli Beveridge-kuvaajalla (kuvio 2), jossa tarkastellaan kysynnän määrän suhdetta tarjontaan. Tällöin kysynnän voimakkuutta kuvataan **vakanssiasteella** avoimien työpaikkojen osuutena kokonaiskysynnästä eli avoimien paikkojen ja työllisten (~täytetyt paikat) summasta. Tarjontaa kuvataan **työttömyysasteella** vapaan työvoiman osuutena kokonaistyövoimasta eli työllisten ja työttömien summasta³.

Kun paikkoja tulee lisää auki eli kysyntä voimistuu, kääntyy työttömyys lopulta laskuun, ja kun kysyntä heikkenee, lähtee työttömyys kasvuun. Tämän kaltainen suhdannevaihtelu on normaalia ja näkyy kuviossa (kuvio 1) käyrän liikkeenä vasemman yläkulman ja oikean alakulman välillä. Viime aikoina huolta on herättänyt, että jokaisen suhdannesyklin jälkeen käyrä näyttää siirtyvän aina vain etäämmäksi origosta: ennen finanssikriisiä – riippuen suhdannetilanteesta – noin 1,5 % vakanssiasteen kysyntä riitti työttömyyden reippaaseen alenemiseen, mutta seuraavan suhdannesyklin aikana samaan tasoon vaa-dittiin jo 2–2,5 % kysyntää. Nyt koronakriisin jälkeen työttömyyden lasku on jo pysähtymässä jopa 3,5 % kysynnällä. Kehitys herättää ihmetystä, onko kyse kohtaanto-ongelman pahenemisesta, jolloin suurikaan määrä avoimia työpaikkoja ei riitä työllistämään työttömiä, koska työttömien ammattitaito tai asuinpaikka on eri kuin työpaikkoihin etsittävällä työvoimalla.

Kehitys on siis päinvastaista kuin edellä viitatuissa tutkimuksissa, joiden perusteella ammatillisen ja alueellisen kohtaannon merkitys työmarkkinoilla on vähentynyt. Epäsuhta on mielenkiintoinen ja kutsuu tutkimaan aihetta tarkemmin. Miksi avoimet työpaikat eivät täyty, jos ongelma ei ole epäsuhta alue- tai ammattirakenteessa?

³ Kysyntää ja tarjontaa voidaan mitata joko kyselypohjaisilla mittareilla työvoimatutkimuksesta ja Avoimet työpaikat- tilastosta (Tilastokeskus) tai sitten rekisteritietoihin pohjaavilla luvuilla työnvälitystilastosta (TEM). Kansainvälisissä lähteissä tukeudutaan vertailukelpoisuuden vuoksi ensin mainittuihin, mutta kansallisessa kontekstissa rekisteridata on käyttökelpoisempaa, koska se mahdollistaa porautumisen tarkemmalle ammatti- ja aluetasolle. Myös työnvälitystilaston työttömän määritelmä soveltuu paremmin kotimaisten työmarkkinoiden tarkasteluun. Kysely- ja rekisteritilastojen työttömistä vain n. 40 % on samoja henkilöitä: työvoimatutkimuksessa painottuu esim. opiskelijoiden työttömyys kun taas rekisterilähteissä työttöminä on paljon henkilöitä, jotka eivät (enää) aktiivisesti etsi työtä (Larja & Pyykkönen 2015). Kotimaisen kohtaanto-ongelman kuvaamisen kannalta on kuitenkin relevantimpaa keskittyä rekisteripohjaisiin lukuihin, joissa työvoiman tarjonta kattaa myös ns. rakennetyöttömyyttä, minkä taustalla usein on juuri elinkeinorakenteen muutoksen kautta tapahtunut ammatin kysynnän väheneminen, työttömyyden pitkittyminen ja sitä kautta passivoituminen työn haussa.

Kuvio 1. UV- eli Beveridge-käyrä 2006–2022 työnvälitystilaston tiedoista laskettuna (12 kk liukuva keskiarvo).

3 KOHTAANTO-ONGELMA JA MUUTOKSET AVOIMIEN TYÖPAIKKOJEN RAKENTEESSA

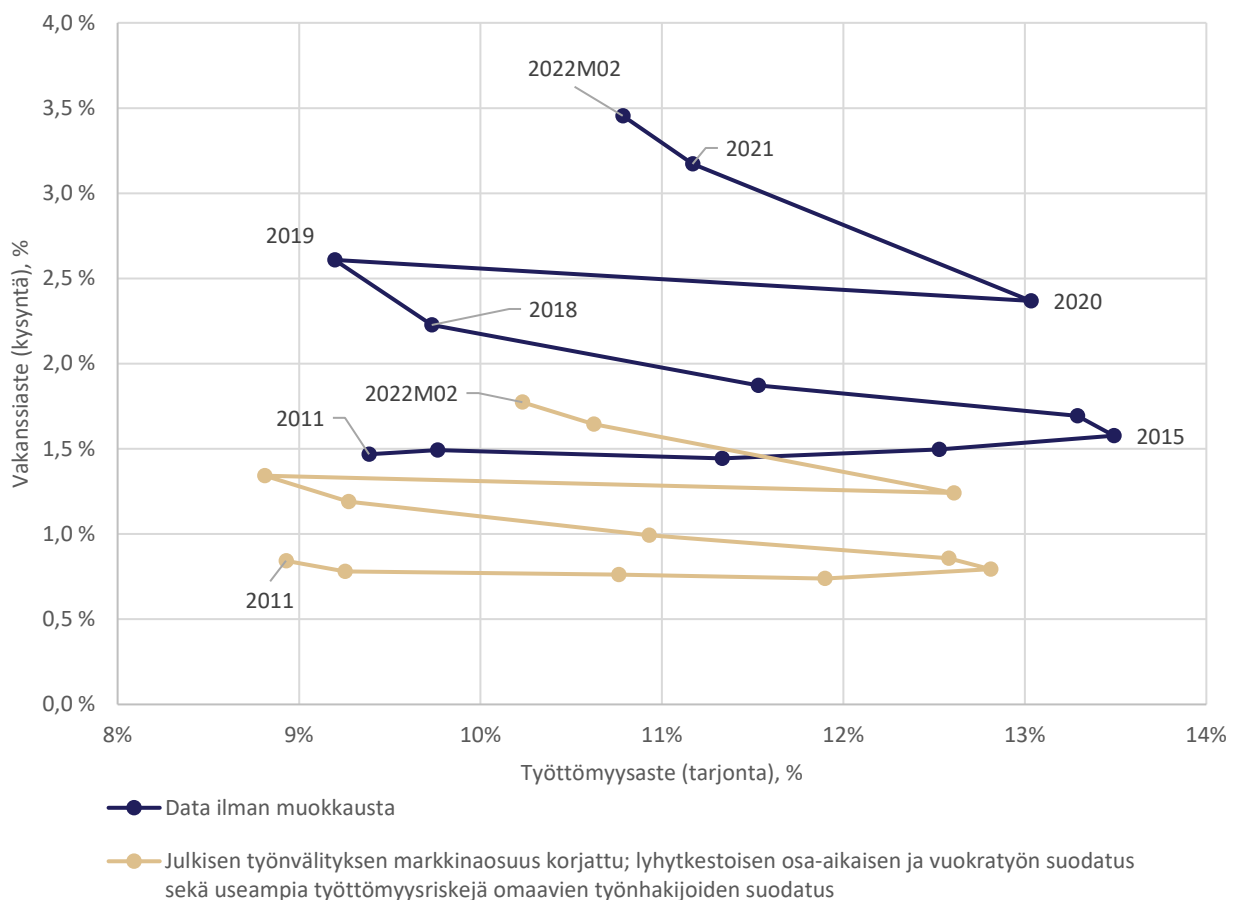
Kysynnän ja tarjonnan mittaamiseen liittyy joitakin ongelmia, jotka hankaloittavat myös Beveridge-käyrän tulkintaa. Julkiseen työnvälitykseen ilmoitetaan vain osa avoimista paikoista. Samaan aikaan havaitaan merkittävää ylipeittoa, kun henkilöstöpalveluyritykset jättävät ilmoituksia, joissa etsivät työntekijäreki-
reihinsä reserviin työnhakijoita uusien toimeksiantojen varalle. Kun verrataan julkisen työnvälityksen tie-
toja Tilastokeskuksen työnantajahaastatteluihin perustuviin tietoihin tai eri työpaikkasivustoilta haravoi-
tuun dataan, nähdään alipeiton olevan hyvin merkittävää erityisasiantuntijoiden tehtävien kohdalla (luokat
24, 25) ja toisaalta ylipeitto on huomattavaa myyjien ja rakennustyöntekijöiden sekä siivoojien kohdalla.
Hankkeessa tämä kysyntädatan ongelma korjattiin luomalla painokerroin, joka korjaa julkisen työnväli-
tyksen rekisteridatan (työnvälitystilasto) alipeiton suhteessa Tilastokeskuksen Avoimet työpaikat -haas-
tatteluaineiston jakaumaan. Negatiivisia painoja ei päätetty käyttää, vaan ylipeittoa pidettiin parempana
käsiteltävän suodattimien avulla, jolloin voidaan vertailla suodatettuja tuloksia myös kaikki työpaikat si-
sältäviin tuloksiin. (Ks. tarkemmin luku 8.3).

Kuluneen kymmenen vuoden aikana vuokratyön, lyhytaikaisten ja osa-aikaisten työpaikkojen määrä on
lisääntynyt voimakkaasti työnvälitystilaston aineistossa. Nämä työsuhteet eivät luonnollisesti ole yhtä
houkuttelevia kuin pidempiaikaiset ja kokoaikaiset työsuhteet, mikä näkyy vakanssiasteen kasvuna suh-
teessa työttömyysasteeseen, kun auki olevat työsuhteet eivät houkuttele työttömiä. Kun huomioidaan
auki olevien työsuhteiden laadun muutos suodattamalla pois lyhytkestoinen, osa-aikainen ja vuokratyö
(ja samalla korjataan painokertoimilla julkisen työnvälityksen alipeitto asiantuntijatehtävissä), havaitaan,
että Beveridge-käyrän siirtymä origosta pois päin on merkittävästi maltillisempaa kuin korjaamattomalla
aineistolla tarkasteltuna (kuviot 2). Voidaan siis päätellä, että vuosien 2011 ja 2022 välillä kohtaanto-ong-
gelman pahentuminen on olennaisesti yhteydessä kysynnän laadun muutokseen kohti lyhytkestoista,
osa-aikaista vuokratyötä, eikä kyse ole niinkään ammatillisen tai alueellisen kohtaanto-ongelman pahe-
nemisestä. Näkemyksemme mukaan tämä voi olla syy edellisessä kappaleessa esitettyyn havaintoon,

jossa kohtaanto-ongelmaa koskeva tutkimus näyttää ongelman pienentyneen, mutta Beveridge-käyrä silti etäännyttyä origosta.

Työnvälitystilaston dataan pohjautuvassa analyysissä voidaan huomioida myös muutokset työttömyyden rakenteessa suodattamalla pois työnhakijoita, joille on kasaantunut useampia työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavia riskejä, kuten työkykyä haittaava sairaus tai vamma, työttömyyden pitkä kesto, tilastoamattiin nähden riittämätön koulutus, korkea ikä tai ulkomaan kansalaisuus. Mikään tekijöistä ei yksilön kohdalla välttämättä haittaa työllistymistä, mutta varsinkin kasautuessaan ne lisäävät tilastollista riskiä, että hakijan työkyky on alentunut, osaaminen ei vastaa useimpiin avoinna oleviin paikkoihin, kotimaisten kielten osaaminen ei ole riittävällä tasolla, muualla hankittua osaamista on vaikea markkinoida tai henkilö kohtaa syrjintää. Käytetyt luokittelut ovat karkeita mutta pystyvät tämän analyysin näkökulmasta kohtuullisesti tavoittamaan ilmiöitä, jotka voivat heikentää yksilön työllistymismahdollisuuksia. Näiden riskitekijöiden osalta työttömyyden rakenne ei näytä muuttuneen merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana eikä siten näytä vaikuttavan Beveridge-käyrän siirtymään.

Kuvio 2. Beveridge-käyrä työmarkkinoiden kohtaannosta.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan suhteen lisäksi työvoimapulaa voi tarkastella myös ammattien palkkakehityksen kautta. Kun jonkun ammatin työntekijöiden kysyntä kasvaa (ja tarjonta pysyy samana), lähtevät palkat nousuun, minkä johdosta osa yrityksistä supistaa rekrytointiaan ja toisaalta osa työllisistä ehkä pyrkii vaihtamaan alaa paremman palkan perässä, jolloin kysynnän pienentyminen ja tarjonnan kasvaminen johtavat työmarkkinan jälleen tasapainoon. Näin ollen palkkakehityksen pitäisi olla hyvä indikaattori työvoimapulasta (cf. Fornaro & Maliranta 2022; Ilmakunnas, Kanninen & Husa 2013). Yhdistämmekin työvoimapula-ammattien analyysiin myös dataa ammattien palkkatasosta. Palkkatiedot ovat palkkarakenneilastosta.

Hankkeessa työvoiman saatavuuden tilannekuvaa on pyritty parantamaan sekä yllä esitetyn korjauksin (julkisen työnvälityksen markkinaosuuden korjaus; suodatukset avoimien työpaikkojen ja työnhakijoiden

piirteiden mukaan) että korottamalla aineistoon liitetyt työssäkäyntitilaston tiedot ammattikohtaisesta työllisyydestä tulorekisterin toimialakohtaisilla tiedoilla, jotta tilannekuvasta saadaan paitsi tarkka (ammatti- ja aluetaso) myös oikea-aikainen. Tarkempi menetelmäseloste on luvussa 8.

Seuraavaksi esitettävät tulokset työvoiman saatavuudesta ja työmarkkinoiden kohtaannosta parantavat tilannekuvaa ensinnäkin siltä osin, että tutkimusaineisto on oikea-aikaista (tulorekisteripohjainen korotus työssäkäynnin aineistoon), vaikka analyysi tehdään tarkalla alue- ja ammattitasolla. Tämän lisäksi data on aiempaa paremmin koko työmarkkinoita edustavaa (julkisen sektorin työnvälityksen markkinaosuuden korjaus) sekä huomioi aiempaa tarkemmin kysynnän ja tarjonnan piirteitä, kuten avoinna olevien työsuhteiden laadun, palkkatason ja työttömyyttä pitkittävät riskitekijät. Kaikki estimaatit ovat edellisen 12 kuukauden liukuvia keskiarvoja kausivaihtelun vaikutuksen välttämiseksi.

4 TULOKSET

Tässä kappaleessa tuomme esiin keskeisiä havaintoja Työvoimatiekartat-hankkeen analyysityöstä. Tuloksia on julkaistu aiemmin Työpoliittisessa aikakauskirjassa (Larja & Peltonen 2022) ja avoimena datana⁴. Hankkeen tavoitteena on ollut työvoiman saatavuuden tilannekuvan tarkentaminen, mihin on pyritty – edellä kuvattujen datapuutteiden korjaamisen ohella – tekemällä analyysia aiempaa tarkemmalla toimiala-, ammatti- ja aluetasolla. Tiedot ovat 12 kuukauden liukuva keskiarvo marraskuulta 2022, jos muuta ei ilmoiteta.

Kuvio 3a toimialaryhmät⁵ on sijoitettu Beveridge-koordinaatistoon, jossa piste kuvaa kunkin toimialaryhmän kokonaiskuvaa työmarkkinoiden kohtaannosta. Pisteiden koko määräytyy toimialaryhmän työllisten lukumäärän mukaan; ryhmistä suurin on ”2. Liiketoiminta ja hallinto” ja pienin ”9. Prosessiteollisuus ja tuotanto”.

Jo toimialojen välillä havaitaan kiinnostavia eroja. Eniten muista ryhmistä poikkeaa ”5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut”-ryhmä, jossa sekä työttömyysaste että etenkin vakanssiaste ovat huomattavasti muita ryhmiä korkeammat. Kyseisessä toimialaryhmässä kohtaanto-ongelma on siis tällä jaottelulla merkittäväntä. Lähinnä koordinaatiston vasenta yläkulmaa eli työvoimapulan tilaa on ”7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala”-ryhmä.

Ylempänä toimme esille, että Beveridge-kuvaajista nähty kohtaannon heikentyminen liittyy suurelta osin epätyypillisten työsuhteiden lisääntymiseen julkisessa työnvälityksessä. Epätyypillisten työsuhteiden osuus vaihtelee toimialaryhmittäin, mutta osuudet ovat suurimmat ryhmissä ”5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut”, ”6. Rakennettu ympäristö” ja ”4. Liikenne ja logistiikka”. Koko työmarkkinoiden tasolla avoimista työpaikoista 55 % on epätyypillisiä työsuhteita.

Kuvio 3b näyttää samat toimialaryhmät koordinaatistossa siten, että vakanssiasteesta on suodatettu pois avoimet työpaikat, jotka joko kestävät alle 3 kuukautta, ovat vuokratyötä tai eivät ole kokoaika- tai vuoro-työtä. Vertaamalla kuvioita 3 a ja b keskenään voidaan tarkemmin paikallistaa epätyypillisten työsuhteiden rooli työvoiman kysynnässä. Kuvio 3a havaittu majoitus- ja ravitsemusalan erittäin korkea kysynnän taso putoaa erittäin voimakkaasti ja kohtaanto-ongelma (kuvio 3b) muuttuu ylitarjonnaksi, kun epätyypilliset työsuhteet suodatetaan pois (kuvio 3b). Opiskelijoille ja muutamille muille ryhmille osa-aikainen ja lyhytkestoinen työ on hyvinkin haluttua, mutta työttömistä työnhakijoista suurin osa etsii kokoaikaista ja pitkäkestoisia työtä, joten on ymmärrettävää, miksi näiden paikkojen lisääntyminen ei suoraan alenna työttömyysastetta. On myös selvää, että toimenpiteet osa-aikaisen ja lyhytkestoisten työpaikkojen työvoiman saatavuuden edistämiseksi ovat erilaisia kuin kokoaikaisten työsuhteiden.

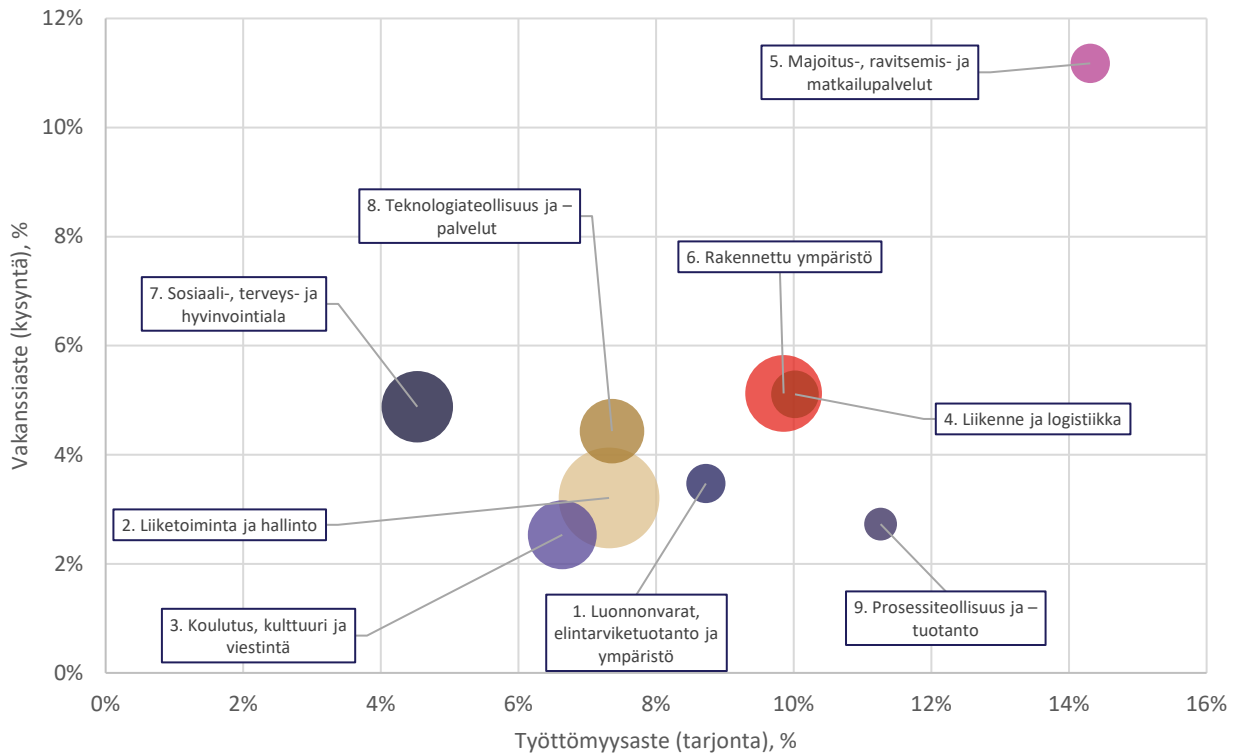
⁴ <https://tem.fi/tyovoimatiekartat>

⁵ Hankkeessa on käytetty opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen hallinnoiman Osaamisen ennakointifoorumin (OEF) 9-luokkaista toimialaluokitusta (lähde). Luokitus poikkeaa esimerkiksi Tilastokeskuksen toimialaluokituksesta. 4-numerotason ammattiryhmät on luokiteltu tässä hankkeessa toimialaryhmiin siten, että jokainen ammattiryhmä kuuluu siihen ryhmään, jossa kunkin ammattiryhmän työllisten osuus on suurin: esimerkiksi lähihoitajista 89 % työskentelee toimialaryhmässä ”7. Sosiaali-, terveys ja hyvinvointiala”, joten lähihoitajat on luokiteltu kuuluvaksi kyseiseen toimialaryhmään. Analyysin selkiyttämiseksi jokainen ammattiryhmä voi kuulua vain yhteen toimialaryhmään.

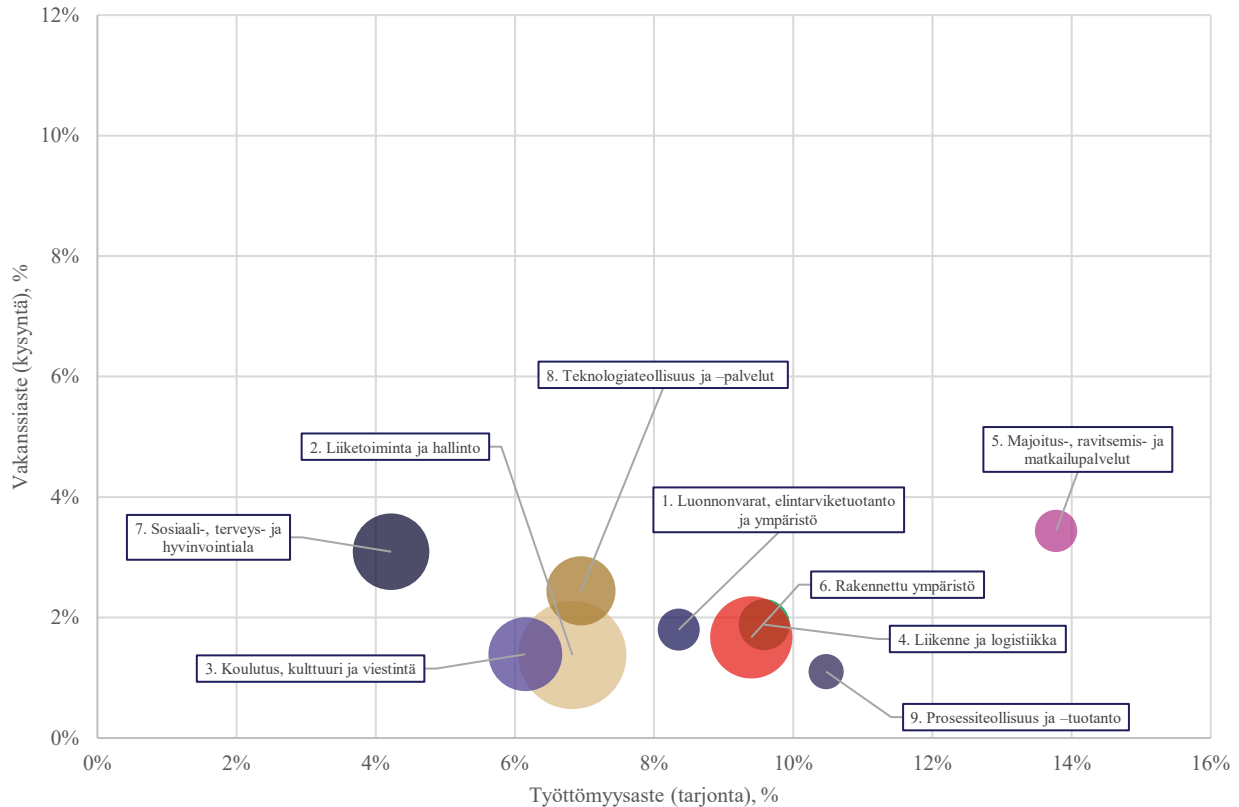
Työvoiman tarjontaa voidaan suodattaa myös työnhakijoiden osalta työllistymistä vaikeuttavien riskitekijöiden mukaan (vrt. työttömyysasteet kuvio 3 a ja b). Suodatus luonnollisesti vähentää tarjontaa kaikilla aloilla. Prosessiteollisuuden puolella vähennys on hieman muita aloja suurempaa ja majoitus- ja ravitsemusalalla pienempää. Prosessiteollisuudesta työttömäksi jääneillä alan ikärakenne ja talouden rakennemuutos hidastavat työllistymistä, kun taas majoitus- ja ravitsemusalalla työvoima on nuorempaa, työttömyysjaksot lyhyempiä ja työllistymisen tilastollisia riskitekijöitä on vähemmän (pl. ulkomaalaistaustaisten korkea osuus).

Kun tarkastellaan aloja kokoaikaisen ja pidempikestoisen työvoiman saatavuuden näkökulmasta, havaitaan, että erot kysynnässä alojen välillä tasaantuvat. Tarjonnassa erot ovat kuitenkin erittäin suuria. Vaikka kysyntää on jotakuinkin yhtä paljon niin sosiaali- ja terveydenhuollon, teknologiateollisuuden ja palveluiden kuin majoitus- ja ravitsemuksen aloilla, on sosiaali- ja terveydenhuollon alalla erittäin vähän tarjontaa, mikä tarkoittaa vakavaa työvoimapulaa. Toinen työvoimapula-ala on teknologiateollisuus ja palvelut, jossa kysyntä on samalla tasolla kuin sosiaali- ja terveystalalla, mutta tarjontaa on hieman enemmän. Lähimpänä tasapainoa on liiketoiminnan ja hallinnon sekä koulutus-, kulttuuri- ja viestintäalojen tilanne. Aloista lähimpänä ylitarjontaa on prosessiteollisuus- ja tuotanto.

Kuvio 3a. Beveridge-kuvio toimialoittain.

Kuvio 3b. Beveridge-kuvio toimialoittain suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä kokoaikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 seuraavista riskitekijästä: ikä 55+, diagnoosi, ulkomaan kansalaisuus, riittämätön koulutus tai työttömyyden pitkittyminen.

4.1 Työvoimapula, kohtaanto-ongelma ja ylitarjonta ammateittain

Edellä viitatussa kirjallisuudessa on havaittu, ettei kohtaanto-ongelma työvoiman ammatti- ja aluerakenteen perusteella näyttäisi olevan heikentynyt. Analyysimme perusteella tulkitsemme, että Beveridge-käyrän etääntyminen origosta johtuu epätyypillisten työsuhteiden kysynnän lisääntymisestä.

Viedäksemme analyysia pidemmälle siirrymme tarkastelemaan kysynnän ja tarjonnan suhdetta ammattikohtaisesti Beveridge-käyrällä. Näin voimme erotella paitsi työvoimapula- ja ylitarjonta-ammattit, myös ammatti (ja alue) -ryhmän sisäisen kohtaanto-ongelman. **Kohtaanto-ongelmaksi** määritetty tilanne, jossa tietylle ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Tämä määritelmä eroaa siis edellä esitetystä kohtaantokirjallisuudesta siinä, että kohtaanto-ongelma voidaan katsoa olevan myös ammatin sisällä, kun edellä viitatussa kirjallisuudessa tasapainoksi katsotaan tilanne, jossa jonkun ammatin työvoiman tarjonta vastaa kysyntää. Käyttämämme määritelmä mahdollistaa tasapainoammattien ja kohtaanto-ongelma-ammattien erottamisen toisistaan, mikä on politiikkajohtopäätösten näkökulmasta keskeistä. Jos työttömyys pysyy ammatin (ja alueen) sisällä korkeana kysynnän riittävästä tasosta huolimatta, edellyttää tilanne toimia esimerkiksi yritysten tai työnhakijoiden rekrytointiosaimisen, kannusteiden tai tarjolla olevien työsuhteiden ehtojen parantamiseksi.

Työvoimapulaksi taas määritellään tilanne, jossa haluttuun ammattiin ei ole vapaata työvoimaa saatavilla. Analyysissa käytämme työvoimapulan **mittaria**, jossa **työvoimapulan volyyymi** lasketaan vähentämällä avoimien työpaikkojen määrästä vapaana olevan työvoiman määrä kyseisessä ammatissa (ja alueella) (cf. U/V-luku). Avoimien työpaikkojen määrässä on korjattu julkisen työnvälityksen alipeitto (erityis-)asiantuntijatehtävien osalta⁶. Työvoiman tarjonnan osalta on pyritty laskemaan ns. heti ja helposti työllistettävää työvoimaa, minkä takia kunkin ammatin (ja alueen) työttömien työnhakijoiden määrästä on

⁶ Tästä korjauksesta johtuen analyysi huomioi esimerkiksi ICT-alan asiantuntijoiden kysyntää paremmin kuin vastaavia analyyseja tarjoava **Ammattibarometrin** aineisto **Virheellinen lähde on määritetty**.

suodatettu pois ne hakijat, joilla tilastollisesti havaitaan työllistymisen olevan vaikeampaa. Työttömyysasteen työttömäksi työvoimaksi lasketaan vain ne työnhakijat, joilla työttömyysriskejä on korkeintaan kaksi. (Ks. tarkemmin kpl ”Menetelmät”).

Työvoimapulan analyysissa on pyritty ottamaan huomioon myös ammatin palkkataso, koska avoimien työpaikkojen ja työttömien määrän ohella palkkataso on yksi kysynnän indikaattori, jolloin niukkuuden tulisi näkyä myös palkkatasossa, kun kilpailu työvoimasta kasvaa. Analyysista havaitaan, että korkeampia palkkoja tosiaan maksetaan ammateissa, joissa työmarkkinatilanne on lähempänä tasapainoa tai työvoimapulaa. Poikkeuksia kuitenkin löytyy merkittävässä määrin ja varsinkin työvoimapulan osalta on kiinnostavaa tarkastella, missä määrin kilpailu työvoimasta heijastuu parempiin palkkatarjouksiin. Esimerkiksi elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden, kotipalvelun hoitajien ja varhaiskasvatuksen opettajien mediaanipalkat ovat huomattavan alhaisia suhteessa alan työvoimasta vallitsevaan niukkuuteen. Toisaalta esimerkiksi graafisten suunnittelijoiden palkat ovat varsin korkealla, vaikka ammatissa näyttäisi olevan merkittävää ylitarjontaa. Kiinnostavaa on myös, että kohtaanto-ongelmat ovat yleisiä ammateissa, joissa palkkataso on matala, mikä tukee tuloksia epätyypillisten työsuhteiden suuresta roolista kohtaanto-ongelmien syynä. Osaltaan matalat palkat luovat kannustinongelmia työttömille työnhakijoille, mikä ylläpitää ammattien korkeaa työllisyyttä. Toisaalta vakanssiasteen indikoima työvoiman kysynnän korkean tason pitäisi kannustaa työnantajia nostamaan palkkoja, jos työvoiman tarve ei muuten tyydyty.

Viimeisenä kategoriana ovat **ylitarjonta-ammattit**, jossa ylitarjonta lasketaan samalla mittarilla kuin työvoimapula, mutta ylitarjonnaksi määräytyy jakauman toinen ääripää, jossa tarjontaa on huomattavasti enemmän kuin kysyntää.

Seuraavaksi esitämme analyysin, joka tyypittelee ammatit yllä esitettyihin ryhmiin. Työvoimapula-ammattien osalta käymme läpi myös alueellisen liikkuvuuden ja ulkomaisen työvoiman potentiaalia työvoiman saatavuuden parantamisessa.

4.2 Työvoimapula-ammattit (ryhmä 1)

Tarkastellaan ensin ammatteja, joissa tarjonta ei riitä vastaamaan kysyntään ja tuntipalkka on vähintään 16 €/h (suomalaisten mediaanituntipalkka 2020 oli 18,41 €/h). Kaikkien ei-matalapalkkaisten ammattien yhteenlasketun työvoimapulan volyyymi oli syyskuun 2022 aineistolla yhteensä 9 325, mikä on noin 0,4 prosenttia työllisestä työvoimasta.

Ryhmän kärjestä löytyvät sote- ja ICT-alojen ammatit. Vaikka kaikki kyseisten ammattien työttömät työnhakijat (pl. usean työttömyysriskin omaavat työnhakijat) työllistettäisiin ko. ammattien paikkoihin heti, jäisi täyttämättä mm. 2 296 lähihoitajan paikkaa, 1 996 sairaanhoitajan (+95 yli- ja osastonhoitajan), 321 yleis- tai erikoislääkärin, 404 varhaiskasvatuksen opettajan ja 178 sosiaalityöntekijän paikkaa. Pienemmät ammatit eivät yllä ylimpään kymmenikköön, mutta pulaa on myös muista sote-alan ammattilaisista, kuten hammaslääkäreistä, puheterapeuteista ja psykologeista.

Toinen keskeinen ryhmä on ICT-alan ammattilaiset, joiden avoimista paikoista jää arvion mukaan täyttämättä tällä hetkellä muun muassa 426 sovellusuunnittelijan paikkaa ja lisäksi lukuisia sovellusarkkitehdin, sähkötekniikan erityisasiantuntijan, ICT-alan myynnin erityisasiantuntijan, tietoverkkojen erityisasiantuntijan ja sovellusohjelmoijan paikkoja.

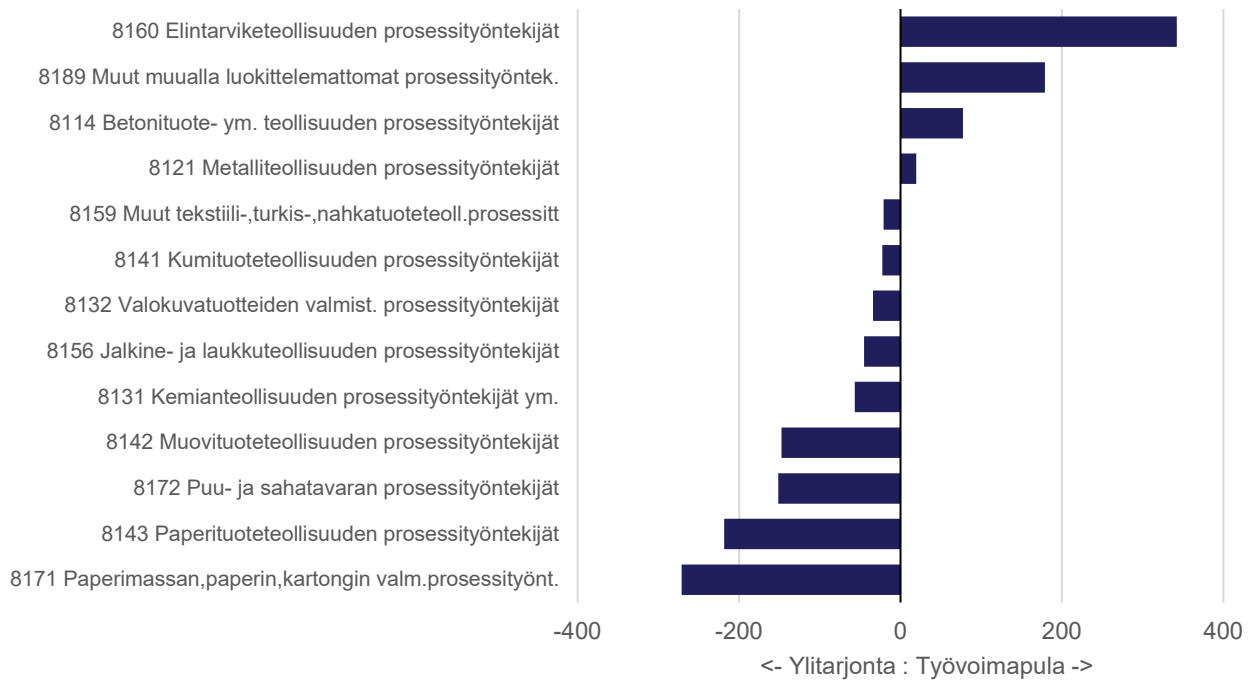
Näiden sote- ja ICT-alan ammattien kohdalla tarjonnan lisääminen olisi ensisijaista esimerkiksi lisäämällä alan koulutuksen aloituspaikkoja. Sote-alan ammateissa tarjonta on varsin tiukasti sidottu tutkintokoulutukseen, mutta ICT-alan ammateissa myös verkkopohjainen täydennyskoulutus voisi osaltaan auttaa ohjaamaan työvoimaa alalle ylitarjonta-aloilta (mm. työvoimakoulutuksessa voisi olla mahdollista vahvemmin hyödyntää ja palkita työnhakijoita MOOC-tyyppisten opintojen suorittamisesta pula-aloilla). Molemmilla aloilla työskentelee tällä hetkellä runsaasti ulkomaalaistaustaisia osaajia, ja kansainvälisen rekrytoinnin lisäämisellä voisi niin ikään helpottaa alojen työvoiman tarvetta (ks. tarkemmin luku ”Ulkomaisen työvoiman potentiaali”).

Lisäksi työvoimapula-ammattien ryhmästä löytyy satunnaisia teollisuusammattajeja, kuten betonituote- ja metalliteollisuuden prosessityöntekijöitä. On kuitenkin hyvä huomata, että muiden prosessiteollisuuden alojen työntekijöistä (esim. paperi- ja puu-) on runsaasti ylitarjontaa (Kuvio 4) , joten näiden ammattien kohdalla keskeiseksi ratkaisuksi nousevat niin ikään ammattisiirtymiin tähtäävät koulutukset (esim. ammatillinen täydennyskoulutus betonituote- tai metallialalle tai alan yrityksen kanssa toteutettu RekryKoulutus), joihin voisi tehostetusti ohjata työnhakijoita ylitarjonta-aloilta.

Taulukko 1. Ammattiluokat työvoimapulan volyymin mukaan (TOP 30 ja kaikkien ammattien summa, mediaanipalkka väh. 16 €/h).

Ammatti	Työvoimapula
5321 Lähihoitajat	2 296
3221 Sairaanhoitajat ym.	1 996
3322 Myyntiedustajat	650
2512 Sovellussuunnittelijat	425
2342 Lastentarhanopettajat	404
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	342
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	178
2212 Yliiäkärit ja erikoislääkärit	177
3135 Metallien jalostuksen prosessinhoitajat	156
2434 Tieto- ja viestintätekniikan myynnin erityisasiant.	150
2211 Yleislääkärit	147
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	144
2261 Hammaslääkärit	138
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	125
2634 Psykologit	124
2511 Sovellusarkkitehdit	100
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	95
2523 Tietoverkkojen erityisasiantuntijat	80
8114 Betonituote- ym. teollisuuden prosessityöntekijät	77
5411 Palomiehet	61
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.	58
3251 Suuhygienistit	57
2423 Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat	56
2250 Eläinlääkärit	53
2522 Tietojärjestelmien ylläpitäjät	47
2352 Erityisopettajat	46
3211 Lääketieteell. kuvantamis-, laitetekniikan asiant.	34
2164 Yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijat	27
3212 Bioanalytikot (terveydenhuolto)	23
1341 Lastenhoidon johtajat	20
Työvoimapula-ammattit yhteensä (väh. 16 €/h)	9 325

Kuvio 4. Prosessityöntekijöiden työvoimapula ja ylitarjonta.

4.3 Matalapalkkaiset työvoimapula-ammattit (ryhmä 2)

Kysyntä ylittää tarjonnan myös monessa ns. matalapalkka-ammattissa. Ryhmän kärjessä nähdään vanhusten ja vammaisten kotihoidon työntekijät (näistä osa on lähihoitajia, osa hoiva-avustajia), joiden paikkoja jäisi laskennallisesti täyttämättä 1 211, vaikka kaikki kyseisen ammatin vapaa työvoima (pl. usean työttömyysriskin omaavat hakijat) työllistettäisiin avoimena oleviin paikkoihin. Alan osaajien kova kysyntä näkyi syksyn 2022 palkkaneuvotteluissa ja ammattiryhmä nousee lähiaikoina ryhmään 1.

Heikosti palkattujen pula-ammattien kärjestä löytyy hoitajien lisäksi tarjoilijat, joiden paikkoja on auki 516 enemmän kuin työvoimaa olisi tarjolla. Myös tarjoilijoiden palkoissa on havaittu olevan nousupaineita, mutta ravintoloiden kannattavuus rajoittaa palkkakilpailua. Tarjoilijoiden avoimista paikoista 79 prosenttia on vuokratyötä, lyhyitä määräaikaistöitä tai osa-aikaisia työsuhteita, mikä heikentää alan houkuttelevuutta. Vastaava tilanne on monella muulla ryhmän ammattilla: työsuhteista valtaosa on epätyypillisiä, mikä yhdessä matalan palkkatason kanssa heikentää kannustimia hakeutua näihin töihin.

Samaan aikaan kun kysyntä on erittäin voimakasta ja työnantajat raportoivat erittäin vaikeista rekrytointiongelmista, on tarjoilijoista 16 % työttömänä (pl. usean työttömyysriskin omaavat hakijat). Vastaava tilanne on myös vartijoilla (9 %), kokoonpanijoilla (13 %), kioskimyyjillä (29 %) ja esimerkiksi siivoojilla (31 %). Lisäksi työvoimaa virtaa näille aloille toki muualtakin kuin työttömistä, kuten esimerkiksi opiskelijoiden sivutoimisen työssäkäynnin kautta.

Näyttääkin siis siltä, että ensisijainen keino työvoiman saatavuuden parantamiseksi ei ole tarjonnan lisääminen esimerkiksi koulutuksen kautta, sillä vapaata työvoimaa olisi vielä saatavilla – vaikkakaan ei niin paljoa, että kaikki avoimet paikat pystyttäisiin täyttämään. Monet ryhmän ammattitehtävistä ovat ns. sisään-tuloammattitehtäviä ja vaihtuvuus on suurta, mikä lisää kitkatyöttömyyttä työsuhteiden välillä ja ylläpitää työttömyyden korkeaa tasoa. Työnvälityksen varhaisempi ja vahvempi tuki voisi näiden ryhmien osalla nopeuttaa siirtymää työmarkkinoille ja näin alentaa työttömyyttä ja parantaa työvoiman saatavuutta. Työnvälitystä voisi tehostaa myös pienille yrityksille suunnattu vahvempi työnvälityksen tuki rekrytoinnissa sekä työnvälitysteknologian kehittäminen.

Yritysten kannattavuuden ja tuottavuuskehityksen parantuminen lisäisi työllistymisen kannusteita, kun yritysten mahdollisuus työsuhteiden ehtojen parantamiseen ja palkkakilpailuun lisääntyisi. Ryhmän 2 ammattilaisia työllistävät paljolti pienet yritykset, joilla resurssien puute voi olla esteenä tuottavuutta parantavien investointien kehittämiseksi ja käyttöön ottamiselle. Palvelualojen kohdalla tuottavuutta ja palkanmaksukykyä haastaa myös alan työvoimaintensiivisyys. Työvoimaintensiivisyydestä huolimatta on esimerkiksi ravintola-alalla tehty innovaatioita työvoiman käytön tehostamiseksi (automaattikassat) tai volyymin (lähettipalvelut) tai arvonlisän kasvattamiseksi (esim. parempi reseptiikka, hävikki, brändiarvo kuten fine dining -einekset). Myös (lisä-)työn välityspalvelujen lisääminen osa-aikatyötä tekeville (esimerkiksi henkilöstöpalveluyritysten kautta) voisi lisätä työvoiman pysyvyyttä, kun työntekijöiden toimeentulo paranisi.

Osassa ryhmän 2 ammateista työkykyä ja osaamista tukevaa koulutusta ja ohjausta lisäämällä voisi olla mahdollista saada lisää työvoimaa alalle. Erityisesti kodinhoitajien, kassanhoitajien ja postinjakajien ammattiryhmissä keskimääräistä useammille työnhakijoille on kasautunut useita työllistymistä vaikeuttavia riskitekijöitä (sairaus tai vamma, pitkäaikaistyöttömyys, ikä 55+, ulkomaan kansalaisuus ja matala koulutus). Esimerkiksi sairausperustaisen palkkatuen, työkykykoordinaattorien palveluiden, työolosuhteiden järjestelytuen, ammatillisen kuntoutuksen tai työkokeilun volyymin nostaminen voisivat olla mahdollisia ratkaisuja.

Työllistymisen kannusteita voisi parantaa myös työttömien sosiaaliturvan heikentäminen, mutta heikoimassa työmarkkina-asemassa olevien kohdalla joustojen on havaittu olevan hyvin pieniä tai jopa olemattomia (Pehkonen, Huuskonen & Tornberg 2018). Työmarkkinatuen saajilla kannustinongelmat liittyvät ennen kaikkea asumistukeen ja toimeentulotukeen. Kannusteita voisi parantaa myös byrokratialoukkujen purkamisen raportointivelvoitteita keventämällä, maksuviiveitä lyhentämällä ja päätösten ennakoivuutta parantamalla.

Taulukko 2. Ammattiluokat työvoimapulan volyymin mukaan (TOP 20 ja kaikkien ammattien summa, mediaanipalkka alle 16 €/h).

Ammatti	Työvoimapula
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 211
5131 Tarjoilijat	516
5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	449
5211 Kioski- ja torimyyjät	286
9510 Mainosten jakajat, kengänkiillottajat ym.	273
9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	264
8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	245
9411 Pikaruokatyöntekijät	221
5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	165
9111 Kotiapulaiset ja -siivoojat	163
4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	144
5245 Huoltamotyöntekijät	134
9214 Avustavat puutarhatyöntekijät	121
4222 Puhelinpalveluneuvojat	111
5414 Vartijat	89
8157 Pesulatyöntekijät	51
5419 Muut suojele- ja vartiointityöntekijät (esim. pysäköinninvalvojat)	48
8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	32

4225 Informaatiopisteen asiakasneuvojat	22
4227 Tutkimus- ja markkinatutkimushaastattelijat	21
Työvoimapula-ammattit yhteensä (alle 16 €/h)	5 312

4.4 Kohtaanto-ongelma-ammattit (ryhmä 3)

Kohtaanto-ongelma-ammattit on määritelty ammateiksi, joissa kysyntää on vakanssiasteella mitaten paljon, mutta työvoiman tarjonta ylittää kysynnän toisin kuin työvoimapula-ryhmän ammattiteissa, joissa avoimia paikkoja on enemmän kuin vapaata työvoimaa. Näin ollen kohtaanto-ongelma-ammattien kohdalla ratkaisut työvoiman saatavuuteen ovat enemmän työnvälityksen tehostamiseen liittyviä kuin edellisissä työvoimapularyhmän ammattiteissa (ryhmät 1 ja 2), joissa on tarve myös uusien ammattilaisten tuomiseen alalle esimerkiksi muuntokoulutusten avulla.

Kohtaanto-ongelma-ammattit muistuttavat monelta osin ryhmän 2 matalapalkkaisia työvoimapula-ammattiteja: työvoiman kysyntää (~vakanssiaste) on paljon, mutta samaan aikaan työttömyys on korkealla, palkat matalia ja epätyypillisten työsuhteiden osuus suuri. Ryhmästä löytyy paljon rakennus- ja ravintola-alan työntekijöitä, mutta myös esimerkiksi kasvihuone-työntekijät. Monet tehtävistä ovat vähäistä koulutusta vaativia avustavia tehtäviä, mutta kohtaanto-ongelmaa havaitaan myös esimerkiksi hitsaajien, markkinoinnin erityisasiantuntijoiden ja tietokantasuunnittelijoiden parissa.

Ratkaisut kohtaanto-ongelma-ammattien kohdalla työvoiman saatavuuden parantamiseksi ovat vastavia kuin matalapalkkaisten työvoimapula-ammattien kohdalla: pyritään työllistymisen kannusteiden lisäämiseen alan palkanmaksukykyä parantamalla (esim. TKI-tuet) ja osa-aikatyöntekijöille lisätyötä tarjoamalla (esimerkiksi soviteltua päivärahaa saavien TE-palveluiden lisääminen tai työnhakuprofiilien välittäminen henkilöstöpalveluyrityksille) sekä lisätään työvoiman tarjontaa tukemalla vahvemmin työnhakua, lisäämällä työkyvyn- ja osaamisen palveluita sekä tukemalla työnantajien rekrytointiosaamista. Hitsaajien, markkinoinnin erityisasiantuntijoiden ja tietokantasuunnittelijoiden kohdalla esteenä voivat olla korkeat ammattitaitovaatimukset, joten alan täydennyskoulutustarjonnan lisääminen voisi olla avuksi. Yleistikin työnhakijoiden osaamisprofiilidatan tehokkaampi analyysi työnvälityksen osana voisi auttaa laajentamaan työnhakua ja toisaalta paikantamaan täydennyskoulutustarpeita.

Taulukko 3. Top 30 kohtaanto-ongelma-ammattit.

AMMATTI	Vakanssiaste	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)	Epätyypillisten työsuhteiden osuus	Mediaanipalkka €/h
9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	35 %	41 %	94 %	13,83
2514 Sovellusohjelmoijat	23 %	24 %	22 %	23,81
9321 Käsinpakkaajat	23 %	40 %	83 %	11,50
7114 Betonirakentajat ja raudoittajat	21 %	28 %	78 %	20,43
3133 Kemianteollisuuden prosessinhoitajat	20 %	43 %	42 %	21,79
5113 Matkaoppaat	18 %	24 %	60 %	15,97
6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	18 %	31 %	55 %	13,86
9412 Avustavat keittiötyöntekijät	15 %	17 %	76 %	12,89
9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät	14 %	22 %	86 %	16,46

7224 Konehiojat, kiillottajat ja teroittajat	13 %	13 %	83 %	16,59
4224 Hotellin vastaanottovirkailijat	13 %	22 %	58 %	15,18
9122 Ajoneuvojen pesijät	12 %	21 %	39 %	14,27
7123 Rappaajat	12 %	22 %	33 %	17,98
5132 Baarimestarit	12 %	31 %	71 %	17,13
7121 Kattoasentajat ja -korjaajat	10 %	14 %	63 %	16,13
7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	10 %	15 %	72 %	16,48
2521 Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat	9 %	14 %	7 %	20,95
7122 Lattianpäällystystyöntekijät	9 %	14 %	63 %	18,19
2413 Rahoitusanalytikot	9 %	11 %	18 %	31,01
5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	9 %	14 %	57 %	14,87
7112 Muurarit ym.	8 %	33 %	56 %	19,01
2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	8 %	16 %	41 %	27,95
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	8 %	17 %	74 %	18,50
7133 Rakennuspuhdistajat ja nuohoojat	7 %	9 %	26 %	15,61
8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät	7 %	9 %	65 %	16,61
7411 Rakennussähköasentajat	7 %	14 %	63 %	20,03
8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat	7 %	10 %	36 %	13,83
7132 Ruiskumaalajat ja -lakkaajat	7 %	22 %	61 %	15,99
7131 Rakennusmaalarit ym.	7 %	28 %	69 %	16,97
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	6 %	10 %	80 %	15,02

4.5 Ylitarjonta-ammattit (ryhmä 4)

Samaan aikaan kun toisista ammateista on työmarkkinoilla pulaa, on joistakin ammateista merkittävää ylitarjontaa. Ylitarjonta-ammateissa voidaan erottaa kaksi ryhmää:

- 1) Suuret ammatit, joissa kysyntä ja työttömyys ovat varsin kohtuullisella tasolla, mutta lukumääräisesti työttömiä on paljon.
- 2) Pienet ammatit, joissa työttömyys on erittäin yleistä ja kysyntää ei juuri ole, mutta lukumääräisesti työttömien määrä ei yksittäisen ammatin kohdalla ole kovin merkittävä.

Ensimmäiseen ryhmään lukeutuvat muun muassa myyjät, talonrakentajat / kirvesmiehet, ravintolatyöntekijät (kokit), kuorma-auton kuljettajat sekä varastotyöntekijät. Kaikille näille ammateille on kysyntää, mutta tarjontaa on liikaa, jolloin työttömyysaste pysyy kohtuullisen korkealla. Monet näistä ammateista ovat myös ns. sisääntuloammatteja, joten esimerkiksi ravintolatyötä hakevissa voi olla paljon henkilöitä, joiden osaaminen ei riitä vaativampiin kokin tehtäviin. Näissä ammateissa myös vaihtuvuus on suurta, mikä ylläpitää suurempaa kitkatyöttömyyttä.

Taulukko 4. Ylitarjonta-ammattit, top 30 N.

	Avoimet työpaikat laskentapäivänä (12 kk KA, painotettu)	Vakanssiaste	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)	Ylitarjonta (koko maa)
4120 Yleissihteerit	528	2 %	13 %	4 418
5223 Myyjät	5 567	5 %	8 %	4 139
7111 Talonrakentajat	1 927	5 %	11 %	2 561
5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	3 539	9 %	14 %	2 289
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2 206	5 %	9 %	2 156
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	1 412	8 %	17 %	2 012
7131 Rakennusmaalarit ym.	408	7 %	28 %	1 834
2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	1 471	8 %	16 %	1 810
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	1 377	5 %	11 %	1 632
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 712	4 %	7 %	1 554
5312 Koulunkäyntiavustajat	489	3 %	11 %	1 541
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	2 579	6 %	10 %	1 527
6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	1 242	18 %	31 %	1 406
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	326	1 %	7 %	1 402
7411 Rakennussähköasentajat	1 061	7 %	14 %	1 372
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	1 294	5 %	10 %	1 368
7213 Ohutlevysepät	236	5 %	25 %	1 341
2166 Graafiset ja multim mediasuunnittelijat	24	1 %	22 %	1 271
7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	52	1 %	21 %	1 225
2651 Kuvataiteilijat	3	0 %	57 %	1 128
7126 Putkiasentajat	669	4 %	11 %	1 105
2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	13	0 %	20 %	1 089
7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	118	3 %	20 %	1 056
3313 Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat	328	2 %	6 %	1 028
7531 Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	31	3 %	50 %	1 018
3512 Käytön tukihenkilöt	384	3 %	11 %	990
7522 Huonekalupuusepät ym.	51	2 %	24 %	960
8331 Linja-auton- ja raitiovaunun kuljettajat	426	4 %	11 %	872
3343 Johdon sihteerit ja osastosihteerit	205	2 %	8 %	867

7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	596	3 %	6 %	826
--	-----	-----	-----	-----

Toinen ryhmä taas ovat pienemmät ammatit, joissa ylitarjonta on ennen kaikkea suhteellista. Työttömyys on erittäin yleistä mm. kuvataiteilijoilla (työttömyysaste 57 %), ompelijoilla (50 %), kulttuuritutkijoilla (31 %), tanssitaiteilijoilla (30 %) ja vaatesuunnittelijoilla (28 %). Monien luovan alan ammattien lisäksi ylitarjontalistalla on koronan jäljiltä edelleen myös paljon matkatoimistovirkailijoita, lentoemäntiä ja lentokapteeniä.

Lukumääräisesti suurimpia ryhmiä ovat kuvataiteilijoiden ja ompelijoiden lisäksi graafiset suunnittelijat, tieto- ja viestintäteknologian asentajat, elektronisten laitteiden asentajat sekä muusikot.

Tämän ryhmän ammattien osalta tarjontaa olisikin kenties syytä pyrkiä pienentämään koulutustarjontaa supistamalla tai ohjaamalla alalla olevaa vapaata työvoimaa koulutuksen kautta työvoimapula-aloille. Taiteellisten alojen ammateissa työllistyminen tapahtuu tyypillisesti myös yrittäjyyden ja apurahojen kautta, joten työvoimakoulutuksena järjestettävä yrittäjyyskoulutus voisi vauhdittaa joidenkin kohdalla työmarkkina-aseman vakiintumista.

Taulukko 5. Ylitarjonta-ammattit, top 30 työttömyysasteet.

Ammatti	Avoimet työpaikat laskentapäivänä (12 kk KA, painotettu)	Vakanssiaste	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)	Ylitarjonta (koko maa)
2651 Kuvataiteilijat	3	0 %	57 %	1 128
7531 Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	31	3 %	50 %	1 018
2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	13	1 %	31 %	658
2653 Tanssitaiteilijat ja koreografit	6	1 %	30 %	171
7523 Konepuusepät	73	4 %	30 %	688
2163 Tuote- ja vaatesuunnittelijat	14	1 %	28 %	477
7522 Huonekalupuusepät ym.	51	2 %	24 %	960
4221 Matkatoimistovirkailijat	18	1 %	24 %	428
2153 ICT-alan erityisasiantuntijat	116	4 %	24 %	700
7321 Painopinnanvalmistajat	4	1 %	23 %	212
2655 Näyttelijät	25	2 %	23 %	329
7323 Jälkikäsitteijät ja sitomotyöntekijät	17	2 %	23 %	190
2166 Graafiset ja multim mediasuunnittelijat	24	1 %	22 %	1 271
2641 Kirjailijat ym.	1	0 %	21 %	190
3421 Urheilijat	0	0 %	21 %	150
7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	52	1 %	21 %	1 225
7313 Koru-, kulta- ja hopeasepät	2	0 %	20 %	133
7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	118	3 %	20 %	1 056
2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	13	0 %	20 %	1 089
8350 Kansimiehistö ym. vesiliikenteen työntekijät	51	4 %	19 %	223
5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	50	2 %	19 %	526
3521 Lähetys- ja audiovisuaaliteknikot	27	1 %	19 %	491
7534 Verhoilijat	16	2 %	18 %	188
3431 Valokuvaajat	8	0 %	18 %	465
5142 Kosmetologit ym.	202	4 %	17 %	689
2143 Ympäristötekniikan erityisasiantuntijat	33	4 %	16 %	117
1120 Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	17	0 %	16 %	777
5111 Lentoemännät, purserit ym.	7	0 %	16 %	244
7322 Painajat	17	1 %	16 %	363
3432 Sisustussuunnittelijat ym.	8	0 %	14 %	274

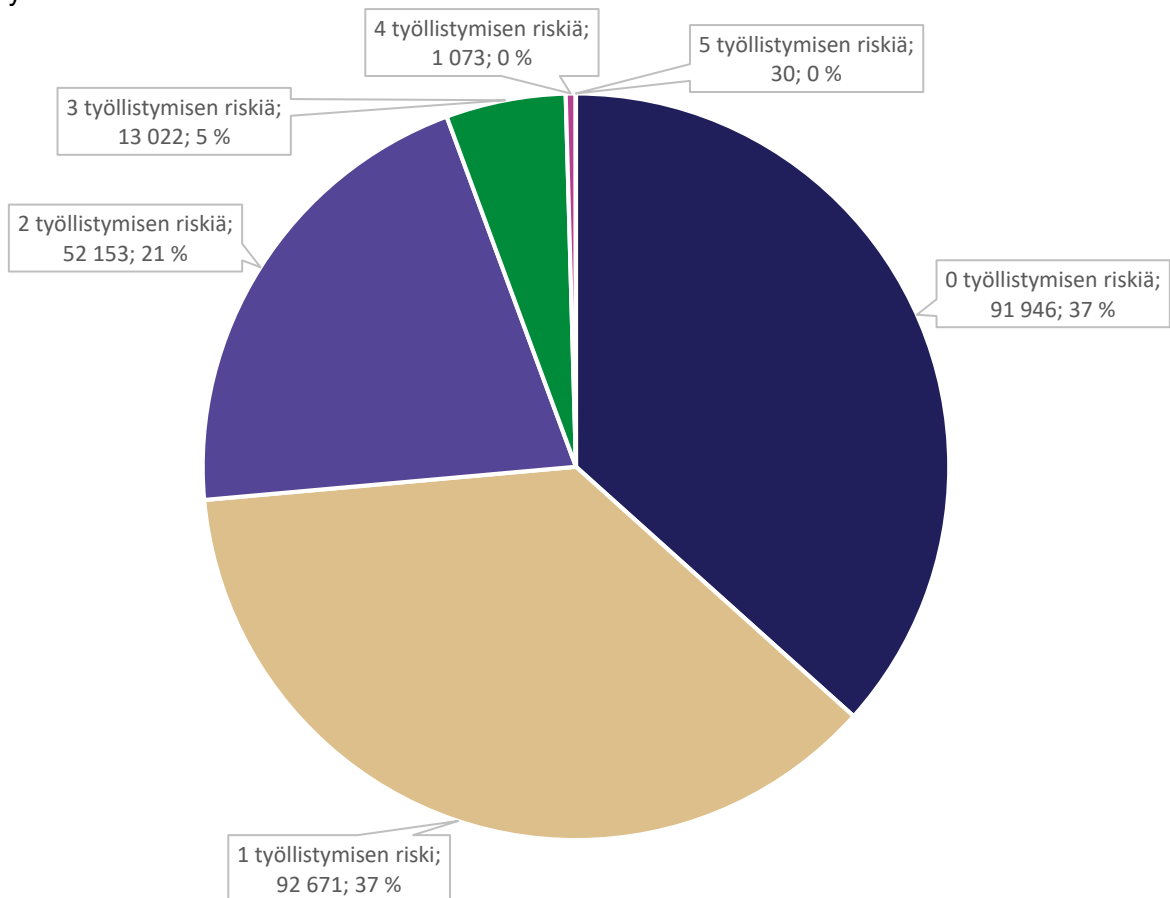
4.6 Osaamisen ja työkyvyn kehittämisen potentiaali

Saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta on edellisissä kappaleissa rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampia seuraavista, työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Tässä ryhmässä on kuitenkin merkittävää potentiaalia työvoiman saatavuuden parantamiseen ja kohtaanto-ongelman ratkaisuun. Mahdollisuus kasvattaa työvoiman tarjontaa nuorten koulutustarjontaa lisäämällä on hyvin rajallinen ikäluokkien pienentyessä. Näin ollen keskeisiä ratkaisuja työvoiman saatavuuden parantamiseksi ovat aikuisväestön osaamisen ja työkyvyn kehittäminen sekä siirtymien tukeminen ylitarjonta-aloilta työvoimapula-aloille.

Kuten kuvio 5 osoittaa, työttömistä työnhakijoista suurimmalla osalla (63 %, 159 000 henkilöllä) on vähintään yksi työllistymistä vaikeuttava riski. Yksi riskitekijä on 37 prosentilla, kaksi riskitekijää osuu 21 % kohdalle ja viidellä prosentilla riskejä on kolme tai enemmän. Varsinkaan yksittäinen riskitekijä ei useinkaan kerro henkilön osaamisesta vielä paljoakaan, joskin tilastollinen riski työllistymisen pitkittymiseen kasvaa jo tässä vaiheessa. Esimerkiksi syrjintä kohdistuu työnhakijoihin usein esimerkiksi iän tai ulkomaalaistaustan takia, mikä vaikeuttaa työllistymistä henkilön osaamisesta huolimatta.

Kuvio 5. Työttömät työnhakijat työllistymisen riskien määrän mukaan. pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta

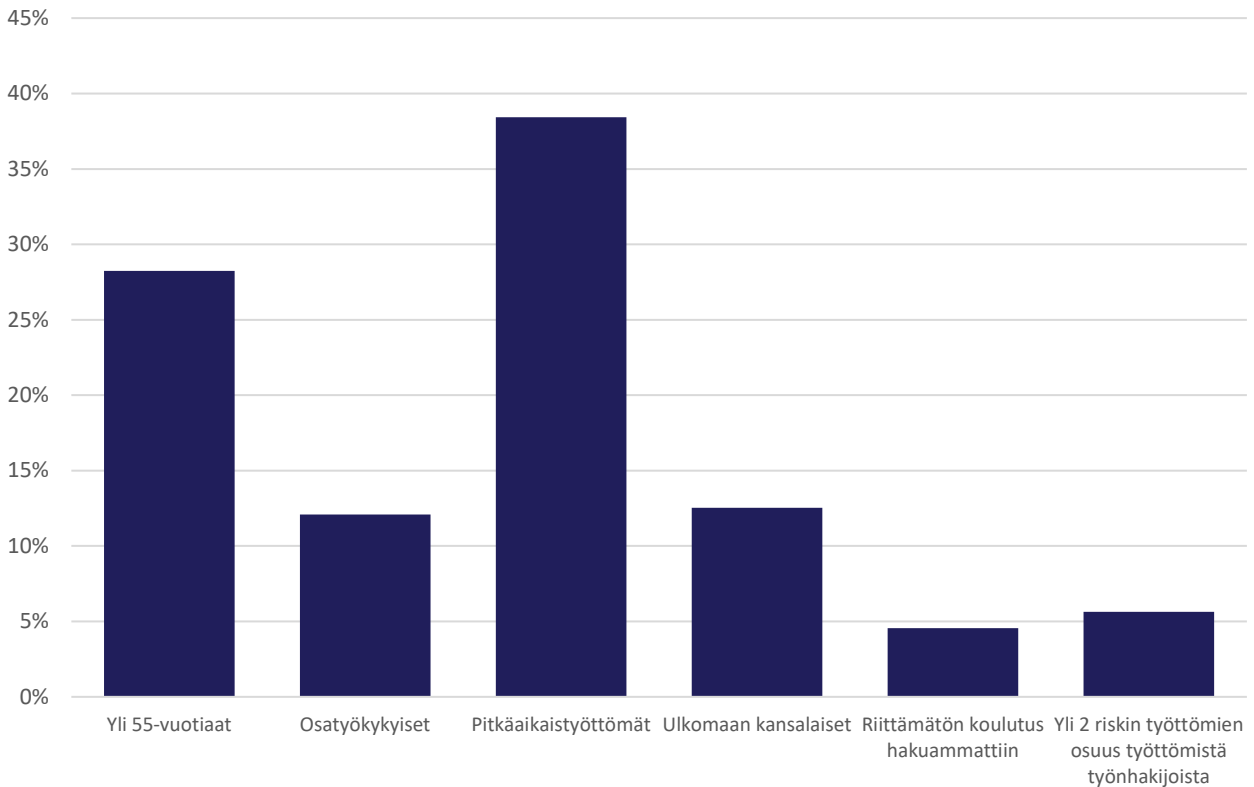

Vähintään kolme työttömyysriskiä omaavia on työttömistä työnhakijoista noin 14 000, ja yleisimpien ammattien listalla on myös korkean kysynnän ammatteja kuten lastenhoitotyöntekijät, kotihoitajat, lähihoitajat ja sosiaalialan ohjaajat. Myös esimerkiksi siivoojille ja ravintolatyöntekijöille olisi runsaasti kysyntää.

Taulukko 6. Työttömät työnhakijat, joille on kasaantunut 3–5 työllistymisen riskiä ammattittain, top 30 N.

Ammatti	3–5 työllistymisen riskiä
X211 Ei ammattia	820
4120 Yleissihteerit	791
X311 Ammattia vaihtavat	564
5311 Lastenhoitotyöntekijät	553
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	522
5223 Myyjät	480
X212 Ammatti ei tiedossa	372
5321 Lähihoitajat	327
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	272
9412 Avustavat keittiötyöntekijät	231
5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	214
3322 Myyntiedustajat	212
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	209
7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	198
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	193
3343 Johdon sihteerit ja osastosihteerit	179
7531 Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	177
7111 Talonrakentajat	170
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	165
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	163
9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	153
2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	151
9622 Satunnaistöiden tekijät	139
5312 Koulunkäyntiavustajat	133
8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat	132
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	132
3313 Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat	129
5141 Kampaajat ja parturit	124
4211 Pankki- ym. toimihenkilöt	114
8331 Linja-auton- ja raitiovaunukuljettajat	105

Kuvio 6. Työttömät työnhakijat työllistymisen riskien mukaan, %.

4.7 Työvoimapulan alueellisen liikkuvuuden potentiaali

Edellisissä kappaleissa työmarkkinoiden ammatillista kohtaantoa on tarkasteltu koko maan tasolla, mutta ongelmat työvoiman saatavuudessa voivat liittyä paitsi vapaan työvoiman ammattirakenteeseen, myös alueelliseen sijaintiin. Tässä kappaleessa analysoimme työvoimapulan alueellista ulottuvuutta. Edellä työvoimapulan volyyymi on laskettu suhteuttamalla koko maassa auki olevat tietyin ammattiryhmän paikat saman ammatin työttömänä oleviin työnhakijoihin. Tässä kappaleessa sama analyysi tehdään maakuntien sisällä ja verrataan sitten tuloksia koko maan tasolla saatuihin estimaatteihin.

Taulukko 7. Ammattiluokat työvoimapulan volyymin mukaan ja liikkuvuuteen liittyvän kohtaanto-ongelman osuus työvoimapulasta.

Ammatti	Työvoimapula koko maan tasolla	Työvoimapula maakunnittain summattuna	Koko maan ja maakuntatason estimaattien erotus, eli alueellinen ylitarjonta	Liikkuvuuteen liittyvä kohtaanto-ongelma, %
5321 Lähihoitajat	2 296	2 393	97	4 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	1 996	1 996	0	0 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 211	1 262	51	4 %
3322 Myyntiedustajat	650	742	92	12 %
5131 Tarjoilijat	516	794	278	35 %

5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	449	449	0	0 %
2512 Sovellussuunnittelijat	425	466	41	9 %
2342 Lastentarhanopettajat	404	407	4	1 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	342	455	113	25 %
5211 Kioski- ja torimyyjät	286	289	2	1 %
9510 Mainosten jakajat, kengänkiillottajat ym.	273	273	1	0 %
9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	264	283	19	7 %
8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	245	525	280	53 %
9411 Pikaruokatyöntekijät	221	223	1	1 %
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	178	180	2	1 %
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	177	177	0	0 %
5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	165	185	20	11 %
9111 Kotiapulaiset ja -siivoojat	163	191	29	15 %
3135 Metallien jalostuksen prosessinhoitajat	156	159	3	2 %
2434 Tieto- ja viestintätekniiikan myynnin erityisasiant.	150	153	3	2 %
2211 Yleislääkärit	147	147	0	0 %
4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	144	246	102	41 %
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	144	144	0	0 %
2261 Hammaslääkärit	138	139	0	0 %
5245 Huoltamotyöntekijät	134	139	6	4 %
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	125	176	50	29 %
2634 Psykologit	124	124	0	0 %
9214 Avustavat puutarhatyöntekijät	121	128	7	6 %

4222 Puhelinpalvelu- neuvojat	111	145	33	23 %
2511 Sovellusarkkiteh- dit	100	185	85	46 %
Ammatit yhteensä	14 637	20 748	6 111	29 %

Keskeisimmässä työvoimapula-ammattissa lähihoitajien kohdalla avoimia paikkoja on 2 296 enemmän kuin vapaata työvoimaa. Kysyntää on enemmän kaikissa maakunnissa paitsi Satakunnassa, Kymenlaak-
sossa, Etelä-Karjalassa ja Pohjanmaalla, joissa laskennallisesti kaikkien paikkojen täyttämisen jälkeenkin
voisi jäädä vielä muutama työtön lähihoitaja. Tälle yhteensä 87 lähihoitajan ”ylitarjonnalle” toki olisi töitä
naapurimaakunnissa, mutta jos ajatellaan työttömien olevan haluttomia pendelöimään tai muuttaman
työn perässä, eivät ”väärissä” maakunnissa asuvat lähihoitajat helpota muiden maakuntien tilannetta. Jos
työvoimapulan indikaattori lasketaan uudestaan siten, että oletetaan työvoiman olevan käytettävissä vain
kotimaakunnassaan, havaitaan pulan olevan kaikissa ammateissa hieman suurempaa. Kun koko maan
tasolla laskettuna kaikkien ammattien osalta työvoimapulan volyyymi on yhteensä 14 637, on se maakun-
tatasolla laskettuna 20 748. Alueellinen kohtaanto-ongelma on näiden lukujen erotus 6 111, eli 29 pro-
senttia maakunnittain summatusta työvoimapulasta (taulukko 7).

Suurimmassa osassa ammateista työvoimapula onkin pääasiassa valtakunnallista. Keskeisimmistä työ-
voimapula-ammateista ainoastaan konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijoiden (53 %), sovellusark-
kitehtien (46 %), postinkantajien (41 %) ja tarjoilijoiden (35 %) osalta alueellinen liikkuvuus on merkittävä
ongelma. Myös elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden ja sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden
työvoimapulasta merkittävä osa (25 ja 29 %) ratkeaisi työvoiman suuremmalla liikkuvuudella (taulukko
7).

Tarjoilijoista on pulaa monessa maakunnassa, mutta erityisesti Lapissa (taulukko 8). Samaan aikaan
Uudellamaalla ylitarjonta on erittäin voimakasta. Elintarviketeollisuudessa prosessityöntekijöitä kysytään
tällä hetkellä erityisesti Etelä-Pohjanmaalle ja Satakuntaan, mutta samaan aikaan esimerkiksi Pohjois-
Pohjanmaalla työvoimaa olisi yli tarpeen. Kokoonpanijoista olisi pulaa Pohjois-Pohjanmaalla ja ylitarjon-
taa Päijät-Hämeen alueella. Postinjakelijoiden, sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden, puhelinneuvojien
ja sovellusarkkitehtien kysyntä on pääasiassa suurissa kaupungeissa Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja
Varsinais-Suomessa.

Taulukko 8. Alueellinen työvoimapula ammateissa, joissa on valtakunnallista työvoimapulaa ja alueelli-
sen liikkuvuuden lisäämisellä merkittävä potentiaali.

	5131 Tarjoili- jat	8160 Elintar- vikete- ollisuu- den pro- sessi- työnte- kijät	8211 Kone- paja- ja metalli- tuottei- den ko- koon- panijat	4412 Postin- kantajat ja -lajitteli- jat	2151 Sähkö- tekniikan erityis- asian- tuntijat	4222 Puhe- lin- palvelu- neuvo- jat	2511 Sovel- lus- arkki- tehdit
01 UUSIMAA	-174	7	-20	67	47	64	102
02 VARSINAIS-SUOMI	114	-2	100	11	20	17	1
04 SATAKUNTA	-7	109	-34	-12	14	-4	-3
05 KANTA-HÄME	1	76	15	18	1	-5	-17
06 PIRKANMAA	7	13	83	32	26	16	22
07 PÄIJÄT-HÄME	-39	-8	-74	6	-10	-5	-4
08 KYMENLAAKSO	-33	-6	-27	-11	2	-3	-7

09 ETELÄ-KARJALA	-26	5	-15	-5	9	-3	6
10 ETELÄ-SAVO	59	22	6	-11	-6	2	-6
11 POHJOIS-SAVO	19	10	14	71	-5	13	-17
12 POHJOIS-KARJALA	15	-21	-33	-17	-4	-4	-1
13 KESKI-SUOMI	64	-18	-48	-14	-8	-10	-9
14 ETELÄ-POHJANMAA	96	179	47	28	9	3	6
15 POHJANMAA	24	32	11	-10	39	4	15
16 KESKI-POHJANMAA	12	-1	-8	-3	-3	1	15
17 POHJOIS-POHJANMAA	72	-36	250	-16	-13	5	-21
18 KAINUU	19	-2	-3	4	6	13	2
19 LAPPI	274	-18	-18	11	-1	6	12
21 AHVENANMAA - ÅLAND	19	0	0	-2	3	0	4
Koko maa	516	342	245	144	125	111	100
Alueiden pulan summa	794	455	525	246	176	145	185
Alueellinen kohtaantongelma, %	35 %	25 %	53 %	41 %	29 %	23 %	46 %

Aluekohtaisessa analyysissä nousee esiin myös ammatteja, joissa valtakunnan tasolla työvoimaa pitäisi olla riittävästi (eli koko maan työvoimapulan estimaatti on negatiivinen, jolloin työttömiä enemmän kuin avoimia paikkoja), mutta alueellisesti vapaa työvoima ei riitä kysyntään, jos työvoima ei liiku alueelta toiselle. Näistä ammateista keskeisimmät ovat toimisto- ja laitossiivoojat, avustavat keittiötyöntekijät, myyjät, ravintolatyöntekijät, sovellusohjelmoijat, muut terveydenhuoltoalan työntekijät (esim. välinehuoltajat) ja matkaoppaat ja kahvilamyymät (taulukko 9). Sovellusohjelmoijia lukuun ottamatta kaikista näistä ammateista on ylitarjontaa Uudellamaalla, mutta pulaa erityisesti Pirkanmaalla (siivoojat) ja Lapissa (siivoojat, ravintola-ala, matkaoppaat) ja Etelä-Pohjanmaalla (myyjät, keittiötyöntekijät, siivoojat).

Taulukko 9. Amatit, joissa on työvoimapulaa vain alueellisesti.

	9112 Toi- misto- ja lai- tos- siivoo- jat ym.	9412 Avus- tavat keittiö- työnte- kijät	5223 Myyjät	5120 Ravin- tola- ja suur- talous- työnte- kijät	2514 Sovel- lusoh- jelmoi- jat	5329 Muut tervey- den- huolto- alan työnte- kijät	5113 Matka- oppaat	5246 Kah- vila- ja baari- myyjät
01 UUSIMAA	-917	-467	-1 084	-1 026	112	-143	-76	-80
02 VARSINAIS- SUOMI	-63	10	-459	-240	-49	-62	-14	22
04 SATAKUNTA	-5	-49	-146	-123	-2	-23	-6	-8
05 KANTA-HÄME	2	0	-122	-79	-21	-6	-4	5
06 PIRKANMAA	301	-34	-539	-183	18	-49	-20	-48
07 PÄIJÄT-HÄME	-54	-79	-269	-167	-25	-30	-14	-22
08 KYMENLAAKSO	-96	-42	-260	-118	-11	-15	-5	-17
09 ETELÄ-KARJALA	-42	-23	-248	-100	-1	-20	-5	-10

10 ETELÄ-SAVO	18	28	49	14	-8	16	-5	-3
11 POHJOIS-SAVO	76	19	-279	-64	-16	-22	-13	1
12 POHJOIS-KARJALA	-101	-86	-281	-109	-18	131	-13	-14
13 KESKI-SUOMI	-49	-109	-491	3	-33	-44	-17	-22
14 ETELÄ-POHJANMAA	58	117	195	34	-18	19	-3	27
15 POHJANMAA	-9	16	11	-61	22	-16	0	18
16 KESKI-POHJANMAA	3	-11	-42	-14	-8	-8	-3	3
17 POHJOIS-POHJANMAA	4	34	-71	-227	-29	-68	-16	3
18 KAINUU	-8	7	-51	-7	14	2	-11	5
19 LAPPI	182	176	-57	168	27	-27	113	16
21 AHVENANMAA - ÅLAND	9	3	5	9	1	-2	0	3
Koko maa	-689	-492	-4 139	-2 289	-44	-368	-113	-124
Alueiden pulan summa	654	409	259	228	195	167	113	101

4.8 Ulkomaisen työvoiman potentiaali

Ulkomailta tuleva työvoima nähdään usein ratkaisuna työvoimapulan lisäksi myös esimerkiksi Suomen väestön ikääntymisestä johtuviin haasteisiin, kuten väestöllisen huoltosuhteen heikkenemiseen. Myös Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan tavoitteena on lisätä osaajien työperäistä maahanmuuttoa etenkin niille aloille, joiden on tunnistettu kärsivän työvoimapulasta. Hallitusohjelman tavoitteena on lisätä myös TKI-toiminnan kärki- ja kasvualojen kannalta olennaisten erityisosaajien, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuttoa. (Valtioneuvosto 2022.)

Yllä esitettyjen analyysien perusteella Suomessa on eräitä sellaisia ammatteja, joihin ei yksinkertaisesti näytä löytyvän tarpeeksi soveltuvaa työvoimaa työttömien työnhakijoiden varannosta. Tämä työvoimapulan tilastollinen estimointi auttaa ymmärtämään myös sitä, mihin ammatteihin ja mille alueille työperäistä maahanmuuttoa olisi hypoteettisesti viisainta suunnata: työvoiman rekrytoiminen ulkomailta voi toimia yhtenä (muttei suinkaan ainoana) keinona hankkeessa tunnistettujen työvoimapula-ammattien tilanteen helpottamiseksi.

Ulkomaisen työvoiman potentiaalia jokaisessa ammattiryhmässä on arvioitu laskemalla, kuinka monta avointa työpaikkaa ulkomailta tulevalle työvoimalla voitaisiin täyttää, jos oletetaan, että ulkomaalaistaustaisten työllisten osuus avointen työpaikkojen täyttämässä olisi kaksinkertainen työllisten tämänhetkiseen osuuteen nähden (taulukko 8).

Kun vertaillaan keskenään ulkomaalaistaustaisten työllisten osuutta, työvoimapulan volyyymia ja ulkomaisen työvoiman potentiaalia ammattiryhmittäin, voidaan tunnistaa ammattiryhmiä, joissa työperäinen maahanmuutto voi olla pätevä ratkaisu työvoimapulan helpottamiseksi. Tällainen ammatti on esimerkiksi 2512 Sovellussuunnittelijat: ammatissa on työvoimapulaa, ja tälläkin hetkellä joka kymmenes ammatissa työs-kentelevistä on ulkomaalaistaustainen. Jos ulkomailta tulevan työvoiman rekrytointi kaksinkertaistettaisiin tämänhetkiseen osuuteen nähden, sovellussuunnittelijoiden ym. työvoimapulasta voitaisiin saada tyydytettyä yli puolet (taulukko 8).

Samaan aikaan on myös työvoimapula-ammattia, joissa tarvittavan tutkinnon tunnustaminen tai suorittaminen sekä kotimaisten kielten riittävän taitotason saavuttaminen hidastavat matkaa työmarkkinoille ja

siksi ulkomaalaistaustaisen työvoiman potentiaali ei tällä hetkellä näytä merkittävältä. Ulkomaalaistaustaisten työllisten ammattiryhmittäisen osuuden avulla voidaan arvioida, kuinka hyvin ammatissa voidaan hyödyntää ulkomailta tulevaa työvoimaa. Esimerkiksi työllisistä sairaanhoitajista ulkomaalaistaustaisten osuus on vain 3 % (taulukko 8). Näyttää siis siltä, että työperäinen maahanmuutto tuskin on näissä kyseisissä ammateissa vastaus akuuttiin työvoimapulaan, vaan ratkaisuja täytyy etsiä enemmän kohdentamalla kotimaisen työvoiman tarjontaa esimerkiksi koulutuksen keinoin. On tietysti hyvä muistaa, että ulkomaisen työvoiman potentiaali voi muuttua tulevaisuudessa, jolloin esimerkiksi sairaanhoitajien tai lastentarhanopettajien keskuudessa yhä useampi uusi työllinen voisi olla ulkomaalaistaustainen.

Ulkomaista työvoimaa virtaa tälläkin hetkellä paljon erityisesti matalapalkka-ammatteihin (vrt. taulukko 2 ja taulukko 3). Lukumääräisesti ulkomaalaistaustaisten suurimpia 4-numerotason ammatteja Suomessa ovat tällä hetkellä toimisto- ja laitossiivoojat, ravintola- ja suurtaloustyöntekijät, talonrakentajat, lähihoitajat sekä myyjät. Näissä ammateissa ulkomaisen työvoiman potentiaali nousee näin ollen suureksi. Vaikka ulkomaisen työvoiman potentiaali on edellä kuvatulla tavalla laskettuna huomattava esimerkiksi ammattiryhmässä ”9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.”, työvoimapulan volyyymi on negatiivinen. Tämä tarkoittaa sitä, että avoimet työpaikat voisivat hypoteettisesti olla täytettävissä jo valmiiksi työttöminä työnhakijoina olevilla henkilöillä. Tällä tapaa tarkasteltuna ulkomaisen työvoiman potentiaaliltaan merkittävienkin ammattien osalta voi olla perusteltua pidättäytyä työvoiman rekrytoinnista ulkomailta ja sen sijaan keskittyä sellaisiin toimiin, jotka edistävät kotimaisten työttömien työnhakijoiden työllistymistä kyseessä oleviin tehtäviin.

Kun puhutaan julkisin varoin tehtävästä työvoiman houkuttelusta, on resurssit järkevää kohdistaa hieman korkeamman tuottavuuden aloille. Työperäisen muuton lisäämisellä tavoitellaan julkisen talouden tasa-painottamista, joten on olennaista, että muutto kohdistuu ammatteihin, joissa muuttajat pystyvät elättämään itsensä ja perheensä työtuloillaan. Näin ollen ulkomaisen työvoiman potentiaali on suodatettu ammatin keskipalkan mukaan siten, että suurin julkisin varoin tehtävä ulkomaisen työvoiman houkuttelutyö tulisi kohdentua ammatteihin, joissa kotimaisen työvoiman tarjonta ei riitä vastaamaan kysyntään, joissa kielitaito tai tutkintovaatimukset eivät näytä kohtuuttomasti hidastavan matkaa työmarkkinoille ja joissa palkkataso on vähintään 85 % suomalaisten mediaanipalkasta. Nämä tekijät huomioiden korkein potentiaali työvoiman saatavuuden turvaamisessa ulkomaisen rekrytoinnin kautta näyttäisi olevan sovelluskehittäjien, -suunnittelijoiden ja -ohjelmoijien kohdalla, joissa kansainvälinen rekrytointi voisi potentiaalisesti riittää kattamaan jopa koko työvoimapulan määrän. Lukumääräisesti eniten työvoimaa voisi tuoda lähihoitajien rekrytointi, mutta SoTe-alan ammateissa kansainvälisen rekrytoinnin lisäksi täytyy etsiä myös muita ratkaisuja (taulukko 10).

Taulukko 10. Kansainvälisen rekrytoinnin potentiaali ammattiluokittain työvoimapula-ammateissa (mediaanipalkka väh. 16 €/h).

Ammatti	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Työvoimapula	Ulkomaalaistaustaisten osuus työllisistä	Ulkomaisten työvoiman potentiaali	Ulkomaisten työvoiman potentiaaliosuus työvoimapulasta, %
5321 Lähihoitajat	7 002	2 296	8 %	1 059	46 %
3221 Sairanhoitajat ym.	3 212	1 996	3 %	217	11 %
3322 Myyntiedustajat	2 462	650	4 %	173	27 %
2512 Sovellussuunnittelijat	1 430	425	11 %	327	77 %
2342 Lastentarhanopettajat	914	404	3 %	48	12 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	1 304	342	11 %	287	84 %
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	433	178	1 %	13	7 %

2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	243	177	8 %	39	22 %
3135 Metallien jalostuksen prosessin- hoitajat	189	156	1 %	3	2 %
2434 Tieto- ja viestintäteknii- kan myynnin erityisasiant.	261	150	5 %	25	17 %
2211 Yleislääkärit	261	147	11 %	59	40 %
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	163	144	1 %	2	1 %
2261 Hammaslääkärit	215	138	9 %	38	28 %
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	628	125	5 %	61	48 %
2634 Psykologit	288	124	2 %	9	7 %
2511 Sovellusarkkitehdit	816	100	6 %	105	100 %
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	122	95	0 %	1	1 %
2523 Tietoverkkojen erityisasiantuntijat	156	80	7 %	23	29 %
8114 Betonituote- ym. teollisuuden pro- sessityöntekijät	182	77	8 %	30	38 %
5411 Palomiehet	91	61	1 %	1	2 %
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.	182	58	2 %	7	12 %
3251 Suuhygienistit	104	57	3 %	6	11 %
2423 Henkilöstöhall.erityisasiant. ja ura- suunnittelijat	394	56	2 %	17	30 %
2250 Eläinlääkärit	85	53	6 %	10	20 %
2522 Tietojärjestelmien ylläpitäjät	100	47	5 %	11	23 %
2352 Erityisopettajat	237	46	1 %	3	7 %
3211 Lääketieteell. kuvantamis-, laite- tekniikan asiant.	84	34	1 %	2	6 %
2164 Yhdyskunta- ja liikennesuunnitteli- jat	54	27	3 %	3	12 %
3212 Bioanalytiikot (terveydenhuolto)	105	23	2 %	4	18 %
1341 Lastenhoidon johtajat	33	20	2 %	1	6 %

4.9 Tulosten yhteenveto ja analyysin rajoitteet ja suuntia jatkotutkimukselle

Tässä luvussa olemme luoneet katsauksen Työvoimatiekartat -hankkeessa tehdyn datatyön tuloksiin työvoiman saatavuuden tilannekuvan tarkentamiseksi. Olemme kuvanneet datankäsittelymenetelmiä, joilla olemme pyrkineet ajantasaistamaan ja parantamaan dataa, säilyttäen samalla sen ammatti- ja aluekoh-
taisen tarkkuuden. Analyysissa olemme nostaneet esiin kysynnän ja tarjonnan laatuun liittyviä muutoksia
kohtaannon takana ja esittäneet, että vakanssiasteen ja työttömyysasteen funktiona määritelty kohtaan-
non heikentyminen liittyy merkittävässä määrin epätyypillisten työsuhteiden lisääntymiseen työnvälitysti-
laston mittaamisissa avoimissa työpaikoissa.

Analyysin päätuotos on kuvaileva typologia, joka jakaa ammatit kategorioihin kysynnän ja tarjonnan funk-
tiona, mutta huomioi myös kysynnän ja tarjonnan laatua kuvaavia piirteitä. Esitämme, että monilla aloilla,
joissa kyselytutkimusten perusteella työnantajilla on huomattavia rekrytointiongelmia, on samaan aikaan
kuitenkin havaittavissa runsaastikin työttömyyttä (esim. ravintola- ja rakennusala) ja tyyppitelemme nämä
ammatit kohtaanto-ongelma-ammateiksi (kpl 5.4). Tulos rikastaa aiempaa kohtaanto-ongelmaa kartoitta-
vaa kirjallisuutta, jossa ammattien ja alueiden sisäistä kohtaantoa ei ole yleensä tunnistettu.

Koska analyysi tehdään ammatti- ja osin aluekohtaisesti, päädyimme käyttämään varsin tiukkaa työvoimapulan määritelmää, jossa työvoimapulaksi katsotaan tilanteet, joissa avoimia työpaikkoja on enemmän kuin vapaana olevaa työvoimaa (työttömiä). Kuten kappaleessa 4 tuotiin esiin, avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut erityisesti epätyypillisten työsuhteiden osalta, mutta toisaalta yksi työvoimapulan merkki on työsuhteen laadulla houkuttelu. Tästä syystä työvoimapula jaoteltiin ammatin palkkatason mukaan ryhmään, jossa palkkataso on keskeinen työvoiman tarjontaa rajoittava tekijä (4.3) sekä ryhmään, jossa palkkataso tukee tulkintaa työvoimapulasta (kpl 4.2). Ensimmäiseen kategoriaan kuulu keskeisesti esimerkiksi ravintola-alan ammatteja ja joitakin muita palvelualan ammatteja. Jälkimmäisessä kategoriassa nousevat erityisesti sote- ja ICT-alojen ammatit.

Viimeisenä ryhmänä ovat ylitarjonta-ammattit, joista työvoimaa pula-ammatteihin suuntaamalla voisi parantaa kohtaantoa. Ylitarjonta-ammattiteja löytyy monista pienistä luovan alan ammattiteista, mutta myös joistakin lukumääräisesti suurista ammattiteista kuten myyjät, joissa tarjontaa on vain hieman liikaa suhteessa kysyntään (kpl 4.5).

Taulukkoon 11 on vedetty yhteen vähintään mediaaniansion tarjoavien työvoimapula-ammattien työvoiman saatavuuden edistävien ratkaisujen potentiaalia. Esitämme, että ulkomaisen työvoiman houkuttelu olisi tehokkainta kohdistaa nimenomaisesti tähän ryhmään, koska ulkomailta rekrytointi on kallista ja resurssit olisi järkevää kohdentaa ammattiteihin, joihin ei kotimaista tarjontaa ole ja jotka toisaalta tarjoavat ansiotason, jolla muuttaja voi elättää itsensä ja perheensä. Perustuen ulkomaisen työvoiman yleisyyteen kussakin ammatissa arvioimme, että ulkomaisen työvoiman potentiaali voisi parhaiten vastata työvoimapulaan erityisesti ICT-alalla, missä suuri osa avoimista työpaikoista voitaisiin täyttää ulkomaisen työvoiman rekrytoinnin keinoin. Esimerkiksi sovellusarkkitehtien pulaan voitaisiin teoriassa vastata jopa 100 % ulkomaisen työvoiman käytön lisäämisellä. Myös osassa sote-alan ammattiteista potentiaali on merkittävä, joskin tutkintojen tunnustaminen ja kielitaitovaatimukset hidastavat prosessia.

Analyyssissämme arvioimme alueellisen liikkuvuuden merkitystä työvoiman saatavuuden parantamisessa (kpl 4.7). Taulukossa 11 on esitetty alueellisen liikkuvuuden potentiaali vähintään mediaaniansiotason tarjoavista työvoimapula-ammattiteissa. Näistä ammattiteista alueellisen liikkuvuuden lisääminen voisi parantaa saatavuutta mm. sovellusarkkitehtien, bioanalytikoiden, erityisopettajien, sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden ja hallinnon kehittämisen erityisasiantuntijoiden osalta. Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammattiteista nousevat erityisesti tarjoilijat ja muut matkailu- ja ravintola-alan osaajat.

Taulukko 11 vetää yhteen myös osaamisen ja työkyvyn kehittämisen potentiaalın työvoiman saatavuuden kasvattamisessa eri ammattiteissa. Esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden rekrytointi ulkomailta on vaikeaa (kielitaito- ja tutkintovaatimukset), alueellisesta liikkuvuudesta ei juurikaan olisi apua, mutta jonkin verran osaajia voitaisiin saada töihin työkykyä ja osaamista tukevin toimin kun 32 prosentilla työttömistä on vähintään kaksi työllistymistä tilastollisesti pitkäikäistä riskitekijää. Erikoislääkärien kohdalla osuus on 48 % ja osastonhoitajilla 61 %.

Taulukko 11. Työvoimapula-ammattit (mediaanipalkka yli 16 €/h).

Ammatti	Työvoimapula	Ulkomaisen työvoiman potentiaali, %	Liikkuvuuteen liittyvä kohtaantongelma, %	3–5 riskin työttömien osuus työttömistä työnhakijoista, %	2–5 riskin työttömien osuus työttömistä työnhakijoista, %
5321 Lähihoitajat	2 296	46 %	4 %	7 %	23 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	1 996	11 %	0 %	8 %	29 %
3322 Myyntiedustajat	650	27 %	12 %	10 %	42 %
2512 Sovellussuunnittelijat	425	77 %	9 %	4 %	34 %

2342 Lastentarhanopettajat	404	12 %	1 %	8 %	26 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	342	84 %	25 %	5 %	24 %
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	178	7 %	1 %	7 %	32 %
2212 Yliääkärit ja erikoislääkärit	177	22 %	0 %	7 %	48 %
3135 Metallien jalostuksen prosessinhoitajat	156	2 %	2 %	3 %	18 %
2434 Tieto- ja viestintätekniikan myynnin erityisasiant.	150	17 %	2 %	3 %	25 %
2211 Yleislääkärit	147	40 %	0 %	6 %	24 %
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	144	1 %	0 %	2 %	25 %
2261 Hammaslääkärit	138	28 %	0 %	5 %	34 %
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	125	48 %	29 %	4 %	30 %
2634 Psykologit	124	7 %	0 %	4 %	25 %
2511 Sovellusarkkitehdit	100	100 %	46 %	6 %	42 %
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	95	1 %	0 %	29 %	61 %
2523 Tietoverkkojen erityisasiantuntijat	80	29 %	11 %	6 %	37 %
8114 Betonituotem. teollisuuden prosessityöntekijät	77	38 %	9 %	3 %	26 %
5411 Palomiehet	61	2 %	7 %	8 %	34 %
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.	58	12 %	36 %	6 %	36 %
3251 Suuhygienistit	57	11 %	15 %	3 %	12 %
2423 Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat	56	30 %	25 %	4 %	32 %
2250 Eläinlääkärit	53	20 %	5 %	6 %	29 %
2522 Tietojärjestelmien ylläpitäjät	47	23 %	19 %	7 %	34 %
2352 Erityisopettajat	46	7 %	30 %	4 %	23 %

3211 Lääketieteell. kuvantamis-, laite- tekniikan asiant.	34	6 %	14 %	7 %	31 %
2164 Yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijat	27	12 %	10 %	5 %	39 %
3212 Bioanalytytikot (terveydenhuolto)	23	18 %	41 %	11 %	31 %
1341 Lastenhoidon johtajat	20	6 %	8 %	18 %	43 %

Kaikkien ammattien yhteenlasketun työvoimapulan volyyymi oli marraskuun 2022 aineistolla yhteensä 14 637, kun lasketaan mukaan myös matalapalkkaiset työvoimapula-ammattit (ryhmät 1 ja 2). Määrä on noin 0,6 prosenttia työllisestä työvoimasta. Luku on huomattavasti alhaisempi kuin esimerkiksi toimipaikkojen kyselyaineistoihin perustuvissa arvioissa (Peltonen 2021; TEM & Tilastokeskus 2022 Q2), joissa rekrytointiongelmien vuoksi vuoden 2022 toisella neljänneksellä jäi täyttämättä noin 87 000 työpaikkaa. Tiedot eivät kuitenkaan ole ristiriitaisia, koska ensimmäinen estimaatti kuvaa marraskuun 2022 poikkeileikkaustilannetta ja jälkimmäinen edellisen 12 kk aikana tehtyjen rekrytointien kumulatiivista summaa. Niin ikään tässä julkaisussa käytetty työvoimapulan määritelmä on huomattavasti tiukempi, sillä siinä oletetaan kaiken vapaan työvoiman työllistyvän, jos kysyntää on. Todellisuudessa rekrytointi ei tietysti onnistu tavoittamaan kaikkia hakijoita ja samasta ammattiryhmästä (ja alueesta) huolimatta kaikki työnhakijat eivät ole soveltuvia kaikkiin tehtäviin. Keskeinen ero on myös se, että analyysisamme laskemme työttömät vapaaseen työvoimaan riippumatta siitä, ovatko he hakeneet aktiivisesti avoimena olevia paikkoja. Kyselytutkimuksissa näkökulma taas on työnantajan rekrytointikokemuksessa, eikä runsaskaan vapaa työvoima näy mittarissa, jos tarjolla olevat työpaikat eivät onnistu houkuttelemaan työttömiä hakemaan niitä.

Analyysimme on onnistunut tarkentamaan työvoiman saatavuuden tilannekuvaa aiemmasta, mutta on edelleen monella tapaa puutteellinen. Keskeisenä puutteena on analyysin keskittyminen vahvasti työttömiin työnhakijoihin, mikä jättää ulkopuolelleen kaikki muut väestöryhmät (työpaikkaa vaihtavat työlliset, opiskelijat, työvoiman ulkopuoliset jne.), joista ihmiset siirtyvät työllisiksi. Itse asiassa, vain noin 20 prosenttiin avoimista työpaikoista löytyy työntekijä työttömistä; valtaosa uudessa työssä aloittavista on siirtynyt työhön jostain muusta työpaikasta (Peltonen 2021). Työllisyyden kasvattamisen kannalta toki työttömyyden ja työvoiman ulkopuolisuuden vähentäminen ovat olennaisia tavoitteita, minkä takia analyysissä olisikin syytä paremmin huomioida työvoiman ulkopuolella olevat eri ryhmät.

Tekemämme analyysi on paljolti nykyhetkeä kuvailevaa ja aikasarja-analyysin näkökulmaa olisi hyvä vahvistaa työssä. Analyysi hyötyisi myös erilaisten ennakoitilaskelmien liittämisen mallinnukseen. Lisäksi varantotietojen rinnalla olisi hyvä tarkastella myös virtoja ja kestoja, jotka toisivat lisää informaatiota analyysiin. Olemme käyttäneet luokittelussa työpaikkojen laatua ja palkkatasoa kuvaavia tietoja, mutta dynaamisempi indikaattori olisi muutos näissä tiedoissa (esim. ammatin epätyypillisten työpaikkojen osuuden muutos edellisvuodesta).

Työllisyyden lisäksi olisi hyvä tarkastella muutosta myös ammattikohtaisissa työtunneissa ja ammattien koulutusrakenteessa (ali/ylikoulutuksen lisääntyminen), työntekijöiden vaihtuvuudessa (esim. alle vuoden kestäneiden työsuhteiden osuuden muutos) ja vastavalmistuneiden työllistymisestä. Olisi kiinnostavaa replikoida esimerkiksi Ilmakunnaksen, Kannisen ja Husan (2013, 28) soveltaman ”Migration Advisory Committee:n” mittaristoa, OECD:n (2022) *occupational imbalance* indikaattoria tai Alasalmen (2022) käyttämää Şahinin ym. (2014) kohtaantoindeksiä, ja tutkia näiden eri mittareiden keskinäistä korrelaatiota ja yhteyttä mm. työnantajien raportointiin rekrytointi-ongelmien kokemuksiin.

Ammattikohtaisen tilannekuvan rinnalla kehitetään monella taholla myös osaamiseen perustuvaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan ennakoitua (esim. Halla & Ketamo 2022). Osaamislukitukset ovat monelta osin vielä kehittymässä, mutta tilausta osaamisperusteiselle analyysille selvästi on. Ammattirakenteen

muuttuessa osaamisen päivittäminen työuran varrella tulee ajankohtaiseksi entistä useammalle ja tutkin-
tojen ja ammattien sijaan kyse voi olla paremminkin juuri osaamisista, joita tarvitaan pohjakoulutusta
täydentämään.

5 TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Työministeri Tuula Haatainen asetti Työvoimatiekartat -hankkeen vuoden 2021 lopulla ja nimitti toimiala-
kohtaisiin työryhmiin työntekijä- ja työnantajaliittojen edustajat etsimään ratkaisuja työvoiman saatavuus-
ongelmiin (Pylkkänen 2022). Ryhmien tukena oli TEM:n, OKM:n ja JOTPA:n virkakunnasta koottu
sihteeristö, jonka tehtävänä oli ryhmien työskentelyn tukeminen erityisesti tilannekuva-analyysia kehittä-
mällä. (vrt. luvun 4 tulokset).

Vuoden 2022 aikana jokainen kahdeksasta toimialaryhmästä kokoontui kuusi kertaa keskustelemaan ti-
lannekuvan analyysista ja pohtimaan työvoiman saatavuutta edistäviä toimenpiteitä. Hankkeen sihtee-
ristö fasilitoi keskustelua ja ohjausryhmälle priorisoitiin esitettäviksi ehdotuksia, joista ryhmät olivat yksi-
mielisiä ja jotka olivat mahdollisimman konkreettisia, vaikuttavia ja toteuttamiskelpoisia. Jo toteutuksessa
olevia toimenpiteet karsittiin pois, koska katsottiin, että niitä ei ole tarpeellista enää ehdottaa uudelleen.
Tässä kappaleessa esitellään tämän prosessin tuloksena syntyneitä toimenpide-ehdotuksia. Ehdotukset
ovat toimialaryhmien tekemiä, eivätkä edusta ministeriön virallista kantaa. Sosiaali- terveys- ja hyvinvoin-
tialan työvoiman saatavuuden parantamiseen tähtäävä työryhmä⁷ työskenteli STM:n alaisuudessa ja
alan toimenpide-ehdotukset löytyvät kyseisen hankkeen alta.

Taulukossa 12 on hahmoteltu luvun 4 tuloksiin (esim. taulukko 11) perustuen työvoimapula-ammattien
työvoiman saatavuuden parantamiseen tähtäävien toimien suuntia. Koska nuoret ikäluokat ovat pieniä,
ei nuorten koulutustarjontaa lisäämällä ole saavutettavissa merkittäviä uusia volyymeja. Sen sijaan pa-
noksia olisi syytä kohdentaa aikuisten ammattisiirtymien nopeuttamiseen ylitarjonta-aloilta työvoimapula-
aloille (luku 5.1). Monen ammatin kohdalla riittää lyhyempi perehdyttävä koulutus, mutta toissa amma-
teissa toimiminen edellyttää tutkintokoulutusta, joten myös aikuisten ammattisiirtymät edellyttävät tutkin-
tokoulutuksen (aloiuspaikkojen) lisäystä. Työvoiman saatavuutta voidaan joidenkin ammattien osalta
edistää myös työvoiman alueellisen lisäämisen tai kansainvälisen rekrytoinnin liikkuvuuden avulla. Työt-
tömien osaamisen ja työkyvyn kehittäminen on olennaista jossain määrin kaikissa ammattiryhmissä,
mutta taulukossa 12 on nostettu erityisesti niitä työvoimapula-ammattia, joissa potentiaalisia hyötyjiä
olisi eniten.

⁷ <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM125:00/2021>

Taulukko 12. Työvoimapula-ammattit (mediaanipalkka yli 16 €/h) ja kooste toimenpide-ehdotuksista.

Ammatti	Tutkinto- koulutuksen lisäys	Kv-rekryn kohdentami- nen	Ammattisiirtymät (muunto- ja täydennyskoulutuk- set ym.)	Liikkuvuu- den edistämi- nen	Osaamisen ja työkyvyn kehittämi- nen
5321 Lähihoitajat	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
3221 Sairaanhoitajat ym.	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
3322 Myyntiedustajat			X	X	X
2512 Sovellussuunnittelijat	X	X	X		X
2342 Lastentarhanopettajat	X				
8160 Elintarviketeollisuus- den prosessityöntekijät		X			
2635 Sosiaalityön erityis- asiantuntijat	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2212 Ylilääkärit ja erikois- lääkärit	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
3135 Metallien jalostuksen prosessinhoitajat			X		
2434 Tieto- ja viestintäteknii- kan myynnin erityisasian- ant.	X		X		
2211 Yleislääkärit	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2266 Kuulontutkijat ja pu- heterapeutit	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2261 Hammaslääkärit	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2151 Sähkötekniikan eri- tisasiantuntijat	X	X		X	X
2634 Psykologit	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2511 Sovellusarkkitehdit	X	X	X	X	X
2221 Ylihoitajat ja osaston- hoitajat	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2523 Tietoverkkojen erityis- asiantuntijat	X	X	X		
8114 Betonituote- ym. teol- lisuuden prosessityöntekijät		X	X		
5411 Palomiehet	X		X	X	
2422 Hallinnon ja elinkeino- jen kehittäm. erityisasiant.			X	X	
3251 Suuhygienistit	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2423 Henkilöstöhall. erityis- asiant. ja urasuunnittelijat			X		X
2250 Eläinlääkärit	X				

2522 Tietojärjestelmien ylläpitäjät	X		X	X	X
2352 Erityisopettajat	X			X	
3211 Lääketieteell. kuvantamis-, laitetekniikan asiant.	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
2164 Yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijat	X				X
3212 Bioanalyytikot (terveydenhuolto)	<i>sote-tiekartat / STM</i>				
1341 Lastenhoidon johtajat	X				X

5.1 Ammattisiirtymät

Edellä esitetty analyysi on tyypiteltyt ammatit kysynnän ja tarjonnan mukaan joko työvoimapula-ammateiksi, kohtaanto-ongelma-ammateiksi, tasapaino-ammateiksi tai ylitarjonta-ammateiksi. Koska nuorisoikäluokista ei enää riitä koulutettavia kaikkien alojen tarpeita tyydyttämään, on olennaista tukea ja vauhdittaa aikuisväestön ammattisiirtymiä ylitarjonta-aloilta (ks. kpl 5.5) työvoimapula-ammatteihin (ks. kpl 5.2 ja 5.3). Kohtaantoa voidaan edistää myös **aktiivisen työvoimapolitiikan** keinoin. Työvoimapolitiittisia toimenpiteitä koskevassa tutkimuksessa on havaittu työllisyysvaikutusten olevan parhaimmat ammatillisessa työvoimakoulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa ja yksityiselle sektorille myönnetyllä palkkatuella (Alasalmi & Busk 2019). Työttömyys- ja aikuiskoulutuksessa työllisyysvaikutuksia heikentää koulutuksen **kesto**. Jos koulutettavat ovat koulutuksen takia pois työmarkkinoilta pitkiä aikoja, pitäisi koulutuksen jälkeisen työllistymisen olla merkittävästi ilman koulutusta tapahtuvaa työllistymistä parempaa, jotta kokonaisvaikutus työllisyyteen olisi positiivinen. Näin ollen työvoima-tiekartat toimialaryhmät ehdottavat lyhytkestoisen ja osaamista täydentävän, työelämän rakennemuutosta edistävän koulutuksen lisäämistä.

- Siirretään kaupan alan tutkintoon johtavan koulutuksen rahoitusta VOS-työvoimakoulutukseen mm. sihteerien ict-koulutus (esim. datanomien tutkinnosta palikka) ja palkanlaskennan koulutukset.
- Avataan JOTPA:n rahoitushaku kaupan rakennemuutoskoulutuksiin ja sihteerien ict- & palkanlaskenta koulutuksiin.
- Rahoitetaan JOTPA:n kautta myyjästä esihenkilöksi koulutuksia. Luodaan mahdollisuus Lähiesimiestutkinnon tai JYET:in suorittamiseen oppisopimuksena myös ilman esimiesasemaa (uusi tutkinnon osa).
- Selvitetään vaihtoehtoja korkeakoulutettujen ylitarjonta-ammateissa toimiville (ja opiskelijoille) suunnatun, ei-tutkintoon johtavan täydennyskoulutustarjonnan lisäämiseksi (projektinhallinta, laadunhallinta, tuotekehitys, lainsäädäntökokonaisuudet) työvoimapalvelujen ja JOTPA:n kautta.
- Parannetaan työllisyyspalveluiden henkilöstön tietoutta korkeakoulujen koulutustarjonnasta.
- Varmistetaan ammattipätevyyden ja muiden pätevyysvaatimusten (ADR, työturva ym.) voimaansaon päivittäminen heti työttömyyden alussa ja kielitaitoa tukien.
- Otetaan käyttöön soveltuvuuskoee metsätyökoneenkuljettajien koulutukseen, jotta arvokas koulutus kohdentuisi paremmin ammatissa toimimaan pystyville.
- Lisätään TKI-panostusten vaikuttavuutta tukevaa täydennyskoulutusta (esim. vety- akkuteknologia) JOTPA-rahoituksella.
- Lisätään rahoitusta työpaikkojen ja koulutusten markkinointiin työttömille esimerkiksi siirtymät paperiteollisuudesta elintarvike- tai metalliteollisuuteen.

Ongelmana on niin ikään, että koulutus kasaantuu niille, joilla jo ennestään on riittävästi koulutusta ja jotka todennäköisesti työllistyisivät hyvin myös ilman koulutusta. (Kauhanen 2021) Työllisyysvaikutukset ovat parhaita vähiten koulutetuille ja supistuvissa ammateissa työskenteleville, mutta heitä on vaikea saada osallistumaan koulutuksiin (Asplund, Kauhanen & Vanhala 2019; Schwerdt, Messer, Woessmann & Wolter 2012).

- Lisätään ohjausta, osaamisen kartoitusta ja hakevaa toimintaa heikompien perustaitojen omaavien osallistumis- ja osaamistason nostamiseksi JOTPA-rahoituksella.
- Tehdään selvitys työntekijäammateissa toimivien työvoimapula-aloille suuntautuvan opiskelun taloudellisten kannusteiden parantamiseksi.

Koska aikuistenkin ammattisiirtymät usein edellyttävät tutkinnon suorittamista (erityisesti varhaiskasvatus sekä sosiaali- ja terveysala), Työvoimatiekarttojen toimialaryhmät ehdottavat selvitettäväksi mahdollisuuksia lisätä **aloituspaikkoja** työvoimapula-aloille (vrt. [Korkeakoulujen kestävä kasvun ohjelma](#)). Samaan aikaan voisi olla perusteltua vähentää aloituspaikkoja ylitarjonta-ammattien (ks. kpl 4.5) koulutuksessa.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö voisi työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön tuella määrittää relevantit tutkintonimikkeet, koulutusmuodot ja lisäyksen volyymitason, huomioiden jo tehdyt muutokset koulutuksen tarjonnassa, varhaiskasvatuksen ja terveydenhuollon henkilöstömitoituksissa sekä ennakoitavissa.
- Parannetaan jatkokouluttautumismahdollisuuksia työn ohessa lastenhoitajasta varhaiskasvatuksen opettajaksi. Vakinaistetaan rahoitus monimuotokoulutuksiin.
- Tehdään selvitys koulutuksen tällä hetkellä käytössä olevien työelämärelevanssin mittareiden laadusta, vaikuttavuudesta ja kehitysmahdollisuuksista.
- Tohtorikoulutuksen volyymin lasku voi heikentää TKI-panosten lisäysten vaikuttavuutta → selvitetään TKI-panostusten kannalta keskeiset tutkimukset ja mahdollisuudet lisätä koulutuksen volyyminä.

Työvoiman saatavuutta pula-ammateissa voidaan helpottaa paitsi lisäämällä tarjontaa, myös tasapainottamalla **kysyntää**. Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa on tällä hetkellä merkittäviä haasteita, joita voitaisiin lieventää seuraavin keinoin:

- Monipuolistetaan varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuusehtoja palauttamalla sosionomipohjainen kelpoisuus; tai
- Muutetaan mitoitusta siten, että opettajista puolet voisi olla sosionomin pätevyydellä (ns. esim. 2+2-malli).
- Säädetään päiväkodin johtajille normaali siirtymämääräys ennen 2030 virassa aloittaneille.

5.2 Alueellisen liikkuvuuden lisääminen

Alueellisen liikkuvuuden lisäämisen vaikutukset ovat tutkimuksen perusteella maltillisia. Ensinnäkin kohtaanto-ongelma on suurimmillaan kasvukeskuksissa (c.f. Pehkonen, Huuskonen & Tornberg 2018), eli liikkuvuus kohti kasvukeskuksia toteutuu jo ilman ylimääräisiä kannusteitakin. Samaan tulokseen päätyivät Alasalmi ja kumppanit (2020). Toisekseen liikkuvuusavustusten vaikuttavuus on pieni (elleivät tuet olisi todella suuria) ja merkittävä osa tuista valuu henkilöille, jotka muuttaisivat myös ilman avustusta (Alasalmi ym. 2020).

Analyysissämme (luku 4.7) havaittiin kuitenkin joitakin sellaisia ammatteja, joissa työtön työvoima on sijoittunut epäoptimaalisesti suhteessa työvoiman kysyntään. [STM:n selvityksen](#) (Nyman & Valtakari 2022) mukaan liikkuvuusavustuksen tunnettavuus on työnhakijoiden keskuudessa heikko, joten avustuksen parempi markkinointi ainakin tälle kohderyhmälle voisi olla kannattavaa.

- Lisätään avustuksesta tiedottamista ja muuta viestintää luvussa 4.7 tunnistetuissa ammateissa toimiville työnhakijoille ja työnantajille. Toteutetaan STM-selvityksen suositusten pohjalta määräaikainen kokeilu tunnettuuden parantamiseksi, jotta muutosten vaikuttavuutta voidaan tutkia.

Eryityisesti prosessiteollisuuden toimialaryhmässä tunnistettiin tarve opiskelijoiden liikkuvuuden tukemisen haja-asutusalueilla sijaitseviin harjoittelu- ja kesätyöpaikkoihin.

- Laajennetaan opiskelijavaihdon taloudellista tukea kotimaan työharjoitteluun ja kesätyöhön haja-asutusalueille (vrt. Erasmus+ tuki).

Myös asuntopolitiikalla on havaittu olevan kohtaantoa edistäviä vaikutuksia. Esim. OECD (2015) havaitsi että asuntotarjonnan kasvattamista tukeva sääntely (rakennuslupien nopea myöntäminen, vuokranantajien aseman parantaminen, varainsiirtoveron alentaminen) oli yhteydessä työntekijöiden optimaalisempaan sijoittumiseen taitojaan vastaaviin tehtäviin. Suomessa varainsiirtoveron korotuksen 1,6 prosentista 2 prosenttiin havaittiin vähentävän omistusasujien muuttoja noin 4 prosentilla, mikä todennäköisesti myös heijastuu työmarkkinoiden toimintaan (Eerola, Harjunen, Lyytikäinen & Saarimaa 2018). Tämän osalta ei toimialaryhmissä kuitenkaan noussut eteenpäin vietäviä ehdotuksia.

5.3 Kansainvälinen rekrytointi

Työvoimapula-ammattit määriteltiin luvun 4 analyysissä ammateiksi, joihin ei löydy kysyntää vastaavaa määrää vapaata työvoimaa Suomesta. Ammattisiirtymien lisääminen ja alueellisen liikkuvuuden tukeminen voivat auttaa kotimaisen työvoiman paremmassa kohdentumisessa, mutta väestön ikääntymisestä johtuva työvoiman tarve on niin suuri, että kysyntään vastaamiseksi on tarpeen pyrkiä lisäämään työvoiman tarjontaa myös ulkomailta.

Luvussa 4.8 esitettiin, että kansainvälisen rekrytoinnin lisääminen olisi tarkoituksenmukaisinta kohdentaa niihin ammatteihin, joissa kotimaista tarjontaa ei ole tarpeeksi, joissa kansainvälisen työvoiman käytön potentiaali on merkittävä ja joissa palkkataso riittää toimeentuloon.

- Kohdennetaan julkisin varoin tehty ammattiosaajien kansainvälisen rekrytoinnin edistämistyö luvussa 4.8 identifioituihin ammatteihin.

Globaali kilpailu osaavasta työvoimasta on kovaa. Edullinen ja laadukas tutkintokoulutus voisi olla nykyistä merkittävämpi keino houkuttaa Suomeen osaavaa työvoimaa.

- Selvitetään kansainvälisten maisteriohjelmien tarjonnan kohdentamista & kasvattamista pula-ammattiteihin.
- Lisätään pakollisia työharjoitteluja ja suomen kielen opintoja englanninkielisiin tutkinto-ohjelmiin.

Työvoimatiekarttojen toimialaryhmissä pidettiin erittäin tärkeinä Talent Boostin alla tehtäviä toimenpiteitä työlupaprosessien sujuvoittamiseksi ja näiden toimen jatkamista suositeltiin vahvasti, erityisesti työvoimapula-ammattiteihin lupaa hakevien osalta. Lisäksi ehdotetaan seuraavia toimenpiteitä:

- Selvitetään toimeentuloedellytyksen laskemista siten, että työvoimapula-ammattien alimmissa palkkaluokissakin (joihin moni vasta maahan muuttanut sijoittuu) lasten ja puolison saaminen Suomeen olisi mahdollista. Toimeentuloedellytys kahdelle lapselle ja puolisolle on nyt 2 600 euroa, kun lähihoitajien alimmat kuukausipalkat ovat 2 265 euroa.
- Lisätään ulkomaisten kasvatusalan tutkintojen rinnastamista tukevaa koulutusta JOTPA-rahoituksella ([Sote-henkilöstön riittävyden ja saatavuuden työryhmässä \(STM\)](#) edistetään sote-alan pätevyyspolkujen sujuvoittamista).
- Selvitetään mahdollisuutta säätää subjektiivinen oikeus kotimaisten kielten opiskeluun.
- Vaihtoehtoisesti lisätään korkeakoulujen edistyneen tason kotimaisten kielten opetusta ja laajennetaan Työpaikka suomi ja ruotsi -koulutuksia.
- Selvitetään mahdollisuutta säätää työvoima- tai sosiaaliviranomaiselle velvollisuus kotoutumissuunnitelman tarjoamiseen kaikille maahan muuttaneille.
- Lisätään englanninkielisiä koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluja.

5.4 Työväilytyksen tehostaminen

Luvussa 4.4 tunnistettiin joukko ammatteja, joissa kysyntää on paljon, mutta samaan aikaan työttömyys pysyy korkealla. Näiden kohtaanto-ongelma-ammattien työvoiman saatavuuden parantamiseksi Työvoimatiekarttojen toimialaryhmissä tunnistettiin työväilytyksen tehostaminen ja työnteon kannusteiden parantaminen (cf. myös Ilmakunnas, Kanninen & Husa 2013).

Kansainvälisessä tutkimuksessa on havaittu työnhaun ohjauksen ja monitoroinnin lyhentävät työttömyyden kestoja (Marinescu 2017; Card, Kluve & Weber 2018; Crépon, Dejemppe & Gurgand 2005), mutta sanktioilla voi olla uuden työpaikan laatua heikentävä vaikutus, jos sanktioiden pelossa työnhakija vastaanottaa paikan, joka ei vastaa hänen osaamistaan sen sijaan, että hän etsisi hiukan pidempään ja työllistyisi osaamistaan vastaavaan tehtävään (Van der Berg & Vikström 2014, Arni et al 2013). Laadukas ohjaus voi sen sijaan parantaa työllistymisen nopeuden lisäksi työllistymisen laatua (Crépon, Dejemppe & Gurgand 2005; Sanders ym. 2021). Ohjausta voidaan toteuttaa tuloksellisesti myös digitaalisesti (Belot, Kircher & Muller 2019) tai vaikka vain työttömille suunnattavaa sähköpostiviestintää parantamalla (Darling, O'Leary, Perez-Johnson, Lefkowitz & Kline 2017). Työvoimatietokarttojen toimialaryhmissä pidettiin tärkeänä, että työnhakua voitaisiin tehostaa ja automatisoida digitaalisin ratkaisuin ja erityisesti avaamalla ohjelmointirajapinnat Työmarkkinatorin työnhakijaprofiileihin. Tämä mahdollistaisi yritysten rekrytoinnin tehostamisen (erityisesti henkilöstöpalveluyritykset ja suuremmat yritykset), kun työnantaja voisi koneellisesti etsiä profiilien joukosta sopivia ehdokkaita, ilman että hakijoiden tarvitsee itse lähettää yhtäkään hakemusta.

- Selvitetään mahdollisuuksia muuttaa sääntelyä, jotta kansalaiset voisivat luvittaa omien työnhakutietojensa (esim. Työmarkkinatorin työnhakuprofiili) jakamisen (esim. henkilöstöpalveluyrityksille). Toteutetaan rajapinnat automaattista työnhakua ja -välitystä varten. (Selvitystyö TEM, VM, STM, OKM käynnissä)
- Parannetaan Työmarkkinatorin käyttöliittymän hakukriteerejä mm. kuljetusalan pätevyysvaatimusten osalta.
- Edellisen lisäksi on syytä edelleen tehostaa työnvälitystä työnhakijoille ja tukea työnantajia vahvemmin rekrytoinnissa:
- Lisätään rahoitusta työpaikkojen ja koulutusten markkinointiin työttömille. Mukaan lukien englanninkielinen palvelu ja osa-aikatyössä olevien palvelu.
- Myönnetään rahoitusta Osaamiskoutsille, joka tavoittaa vähemmän aktiivisia yrityksiä mukaan osaamisen kehittämiseen (ns. "etsivä yritystyö").

Useimpia kohtaanto-ongelma-ammatteja yhdistäväksi tekijäksi tunnistettiin epätyypillisten ja matalapalkkaisten työsuhteiden suuri osuus. Osa-aikainen ja matalapalkkainen työ ei houkuttele monia työttömiä, jolloin työpaikat jäävät täyttämättä työttömien suuresta määrästä huolimatta. Usein kyseessä on niin sanottu kannustinloukku, jossa tarjolla olevasta työpalkasta ei tukien menettämisen jälkeen jää käteen juuri mitään. Tutkimuksen mukaan työn vastaanottamisen **kannusteiden** vaikutukset ovat suomalaisilla työmarkkinoilla kuitenkin varsin pienet. Pehkosen, Huuskosen ja Tornbergin (2018) analyysi osoitti, että varsin pieniin työllistymistodennäköisyyksien muutoksiin (+4 %) tarvitaan erittäin suuria muutoksia kannustintasossa (e.g. työttömyysajan tulojen puolittuminen tai työllistymisen ansiolisäyksen kaksinkertaistuminen). Mitä kauempana henkilö on työmarkkinoista, sitä heikompi kannusteiden vaikutus on. Näin ollen kannusteita hienosäätämällä ei ole odotettavissa suuria vaikutuksia ainakaan pitkäaikaistyöttömyyden hoidon osalta.

Kannustinloukkujen vähentäminen on vaikeaa ja poistaminen kokonaan mahdotonta niin kauan kuin sosiaaliturvaa on olemassa, mutta byrokratia- ja informaatioloukkujen kanssa potentiaalia on enemmän. Varsinaisten rahallisten kannustinloukkujen rinnalla merkittävä ongelma ovat niin sanotut byrokratialoukut eli työn vastaanottamisesta seuraavien tuloksetyöselvitysten tekeminen, muutokset ja viivästykset tulojen maksussa ja epävarmuus harkinnan lopputuloksesta. Sosiaaliturvakomitea onkin todennut kannustinongelmien syntyvän erityisesti useita eri etuuslajeja yhdisteltäessä, kun ansiotuloja huomioidaan eri tavoin ja velvoitteet ovat erilaiset eri etuuksissa (Sosiaaliturvakomitea 2021). Työvoimatietokarttojen toimialaryhmien työ rajautui sosiaaliturvakomitean mandaatin ulkopuolelle, mutta kohtaanto-ongelma-ammattien kannustinongelmien vähentämiseksi tehtiin seuraavia ehdotuksia:

- Selvitetään keinoja tukea matalapalkka-alojen tuottavuuskehitystä ja sitä kautta palkanmaksukykyä.
- Viestitään lisää työnantajien lisätyön tarjoamisvelvollisuudesta ja työnhakijoiden lisätyöoikeudesta.
- Kannustetaan TES-osapuolia keskustelemaan uudenlaisten vuorotyöjärjestelmien kokeiluista (esim. 10–12 h vuorot).

- Suunnataan resursseja tulorekisteritietojen raportojien opastamiseen tiedon laadun parantamiseksi, jotta sovitellun päivärahan maksatus sujuisi ilman maksuviiveitä aiheuttavia korjauksia.
- Koordinoidaan sosiaaliturvaa koskevaa tiedotusta.

5.5 Työkyvyn ja osaamisen tukeminen

Työttömien osaamisen ja työkyvyn tukeminen ei ole aivan yksinkertaista. Esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden työllisyys ei parane viiden vuoden seurantajakson aikana kaltaistettuun kontrolliryhmään verrattuna (Aho, Tuomala, Hämäläinen & Mäkiäho 2018). Tulos voi osin liittyä vaikeuksiin löytää sopivia verrokkeja, mutta toisaalta on linjassa kansainvälisen tutkimusnäytön kanssa (Oivo & Kerätär 2018). Työkyvyn ja osaamisen tukemisen interventtioiden työllisyysvaikutusten tutkimuksia on varsinakin Suomessa vähän, mutta Norjasta on näyttöä positiivista vaikutuksista avoimien työmarkkinoiden tavallista työkokemusta (ei suojatyö) ja siihen yhdistettäviä tukipalveluita tarjoavista toimista (ibid.).

Työttömien työkykyä koskevissa selvityksissä on arvioitu, että noin 20 prosentilla pitkäaikaistyöttömistä työkykyä voidaan kohentaa hoidoilla tai kuntoutuksella, mutta noin kolmannes on avoimille työmarkkinoille työkyvyttömiä (Kerätär 2016). Kyselytutkimusten perusteella työttömistä 26 prosenttia ei halunnut tai kokenut pystyvänsä tekemään työtä (Laiho, Hopponen, Latvala & Rämö 2010). Työttömien terveyspalvelujen saatavuus on kuitenkin todettu riittämättömäksi (Oivo & Kerätär 2018), joten toimialaryhmissä ehdotettiin matalan kynnyksen sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjonnan lisääminen työkyvyn edistämiseksi. Työvoiman saatavuuden parantamisen näkökulmasta palveluita olisi tärkeää tarjota erityisesti työvoimapula-ammatteihin suuntautuneille työttömille (taulukko 11, taulukko 12).

Lähteet

- Aho, S., Tuomala, J., Hämäläinen, K. & Mäkiäho, A. (2018). *Työvoimapolitiikan kohdistuminen ja niihin osallistuvien työllistyminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 19/2018*. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Alasalmi, J. (2022). Alueellisesta ja ammatillisesta kohtaannosta. *PTT työpapereita 207*. Helsinki: PTT.
- Alasalmi, J. & Busk, H. (2019). Katsaus aktiivisen työvoimapolitiikan vaikuttavuuteen. *Työpoliittinen aikakauskirja 3/2019*, 11–21. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Alasalmi, J., Busk, H., Holappa, V., Huovari, J., Härmälä, V., Kotavaara, O., Lehtonen, O., Muilu, T., Vihinen, H. & Rusanen, J. (2020). Työn ja työvoiman alueellinen liikkuvuus ja monipaikkainen väestö. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:12*. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Arni, P., Lalive R. & Van Ours., J. (2012). How Effective Are Unemployment Benefit Sanctions? Looking Beyond Unemployment Exit. *Journal of Applied Econometrics* 28, 1153–1178.
- Asplund, R., Kauhanen, A. & Vanhala, P. (2019). Supistuvissa ammateissa toimineet: aikuiskoulutukseen osallistuminen vähäistä. *ETLA Raportti No 94*. Helsinki: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos.
- Belot, M., Kircher, P. & Muller, P. (2019). Providing Advice to Jobseekers at Low Cost: An Experimental Study on Online Advice. *Review of Economic Studies* 86, 1411–1447.
- Bonthuis, B., Jarvis, V. & Vanhala, J. (2016). Shifts in euro area Beveridge curves and their determinants. *IZA Journal of Labor Policy* 5:20.
- Busk, H., Holappa, V., Hyart, M., Laamanen, J.-P. & Vainiomäki, J. (2020). Työvoiman ammatillisen liikkuvuuden osatekijät ja ohjauskeinot. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 10/2020*. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Card, D., Kluve, J. & Weber, A. (2018). What Works? Meta Analysis Of Recent Active Labor Market Program Evaluations. *Journal of the European Economic Association* 16(3), 894–931.
- Crépon, B., Dejemppe, M. & Gurgand, M. (2005). Counseling the Unemployed: Does It Lower Unemployment Duration and Recurrence? *IZA Discussion Paper No. 1796*. Bonn: IZA Institute for the Study of Labor.
- Darling, M., O'Leary, C., Perez-Johnson, I., Lefkowitz, J. & Kline, K. (2017). Using Behavioral Insights to Improve Take-Up of a Reemployment Program: Trial Design and Findings. Washington, D.C.: Mathematica Policy Research.
- Eerola, E., Harjunen, O., Lyytikäinen, T. & Saarimaa, T. (2018). Varainsiirtoveron asuntomarkkinavaikutukset: Tutkimustietoa verouudistuksesta. *Policy Brief 8/2018*. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Eurostat (2017). Harmonised protection of census data in the ESS. https://ec.europa.eu/eurostat/cros/system/files/methods_for_protecting_census_data.pdf [Haettu 9.1.2023]
- Fornaro, P. & Maliranta, M. (2022). Liukumat suomalaisen palkanmuodostuksen joustotekijänä. *Työpapereita 334*. Helsinki: Labore.
- Halla, J. & Ketamo, H. (2022). Osaamista maailmalta Suomen tarpeisiin. *Työpoliittinen Aikakauskirja 4/2022*, 31–38. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

- Ilmakunnas, S., Kanninen, O. & Husa, T. (2013). Onko työvoimapula totta? *Raportteja 27*. Helsinki: Palkansaajien tutkimuslaitos.
- Kauhanen, A. (2021). The Effects of an Education-Leave Program on Educational Attainment and Labor-Market Outcomes. *Education Economics, Vol. 29, No 6*, 651–669.
- Kerätär, R. (2016). Kun katsoo kauempaa, näkee enemmän – Monialainen työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi pitkäaikaistyöttömillä. Väitöskirja. Oulu: Oulun yliopisto.
- Laiho V., Hopponen A., Latvala T., Rämö A.-K. (2010). Erityisryhmien työkyky – työttömät ja vammaiset. *PTT raportteja 225*. Helsinki: Pellervon taloustutkimus.
- Larja, L. & Peltonen, J. (2022). Miten työvoiman saatavuuden ja kohtaanto-ongelman tilannekuvaa voidaan parantaa? *Työpoliittinen aikakauskirja 4/2022*, 46–66. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Larja, L. & Pyykkönen, T. (2015). Työttömyystilastot tilastoivat eri kohderyhmiä. <https://www.stat.fi/tie-totrendit/artikkelit/2015/tyottomyystilastot-tilastoivat-eri-kohderyhmiä/> [Haettu 15.11.2022]
- Marinescu, I. (2017). Job search monitoring and assistance for the unemployed. Can job search requirements and job search assistance help the unemployed find better jobs faster? Bonn: IZA World of Labor.
- Nyman, J. & Valtakari, M. (2022). Selvitys liikkuvuusavustuksen vaikuttavuudesta ja kehittämistarpeista. *Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2022:10*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- OECD (2015). Skill mismatch and public policy in OECD countries. Pariisi: OECD.
- OECD (2022). Skills for jobs 2022. Key insights. https://www.oecdskillsforjobsdatabase.org/data/S4J2022_results.pdf [Haettu 15.11.2022]
- Oivo, T. & Kerätär, R. (2018). Osatyökykyisten reitit työllisyyteen - etuudet, palvelut, tukitoimet. Selvityshenkilöiden raportti. *Sosiaali- ja terveysministeriö: Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 43/2018*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Opetushallitus (2020). Liite 2. Ennakointiryhmien osaamis- ja toimialat. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/VN_25277_2020-OKM-1%20Liite%20%20Ennakointiryhmien%20osaamis-%20ja%20toimialat%201184871_1_1.PDF [Haettu 9.1.2023]
- Opetushallitus (2022). Ennakoinnissa käytetty toimialaluokitus. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/liite-8-toimialaryhma-ja-toimialaluokitus.pdf> [Haettu 9.1.2023]
- Pehkonen, J., Huuskonen, J. & Tornberg, K. (2018). Kohtaanto työmarkkinoilla - havaintoja ja politiikka-johtopäätöksiä. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 15/2018*. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Peltonen, J. (2021). Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2020. *TEM-analyyseja 106/2021*. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Pylkkänen, E. (2022). Työmarkkinoiden muutoksesta analyysiin ja Työvoimatietokartta -hankkeeseen. *Työpoliittinen aikakauskirja 4/2022*, 39–45. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Şahin, A., Song, J., Topa, G. & Violante G.L. (2014). Mismatch Unemployment. *American Economic Review 104(11)*: 3529–64.
- Sanders, M., Briscese, G., Glaagher, R., Gyani, A., Hanes, S., Kirkman, E. & Service, O. (2021). Behavioural insight and the labour market: evidence from a pilot study and a large stepped-wedge controlled trial. *Journal of Public Policy, 41*, 42–65.
- Schwerdt, G., Messer, D., Woessmann, L. & Wolter, S. (2012). The impact of an adult education voucher program: Evidence from a randomized field experiment. *Journal of Public Economics, vol. 96(7-8)*, 569–583.

- Sosiaaliturvakomitea (2021). Sosiaaliturvakomitean kannanotot ongelmalähtöisiin tilannekuvaraportteihin. *Sosiaaliturvakomitean julkasuja 2021:3*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Talouspolitiikan arviointineuvosto (2020). Talouspolitiikan arviointineuvoston raportti 2019. Helsinki: VATT.
- TEM & Tilastokeskus (2022 Q2). Toimipaikkahaastattelut, julkaisematon muistio.
- Tilastokeskus (2022). Ammattiluokitus 2010. <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/ammatti/> [Haettu 9.1.2023]
- Tilastokeskus (2022). Avoimet työpaikat; maksullinen tietopalveluaineisto. <https://www.stat.fi/til/atp/> [Haettu 9.1.2023]
- Tilastokeskus (2022). Kunnat 2022. <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/kunta/> [Haettu 9.1.2023]
- Tilastokeskus (2022). Maakunnat 2022. <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/maakunta/> [Haettu 9.1.2023]
- Tilastokeskus (2022). Toimialaluokitus 2008. <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/> [Haettu 9.1.2023]
- Tuomi, I., Hautamäki, A. & Ketamo, H. (2021). Työmarkkinatieto digitalisoituvassa Suomessa. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:24*. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2022). Alueelliset kehitysnäkymät. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:59*. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2022). Ammattibarometri. <https://www.ammattibarometri.fi/> [Haettu 15.11.2022]
- Vaccarino, A. & Pelucchi, M. (2018). *Real-time labour market information and skill requirements. Setting up the infrastructure for EU system*. https://www.cedefop.europa.eu/files/4_cedefop_expert_workshop_-_preprocessing_-_20-21_march_2018.pdf [Haettu 9.1.2023]
- Van den Berg, G. & Vikström, J. (2014). Monitoring Job Offer Decisions, Punishments, Exit to Work, and Job Quality. *The Scandinavian Journal of Economics* 116, 211–241.

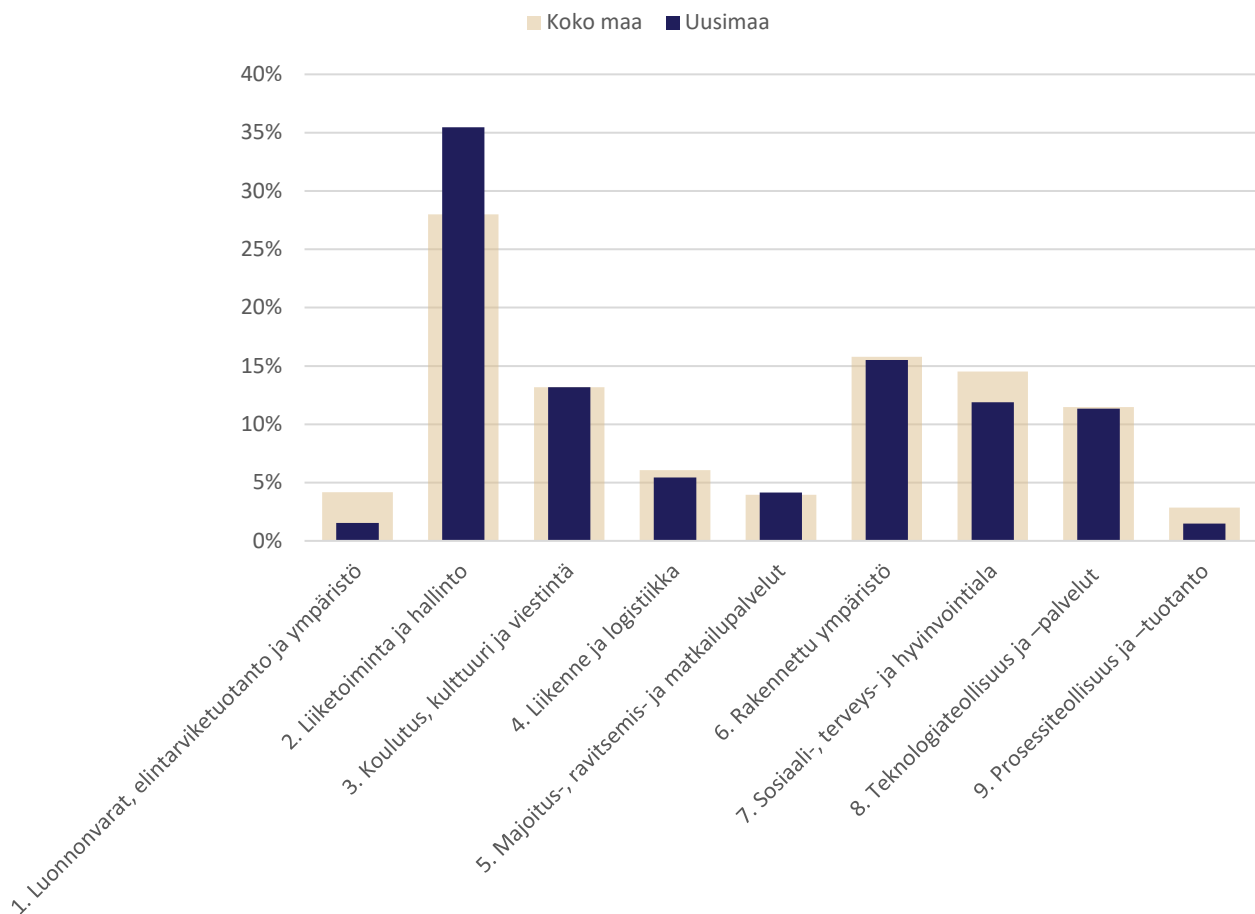
6 LIITE: ALUEANALYYSIT

6.1 Uusimaa

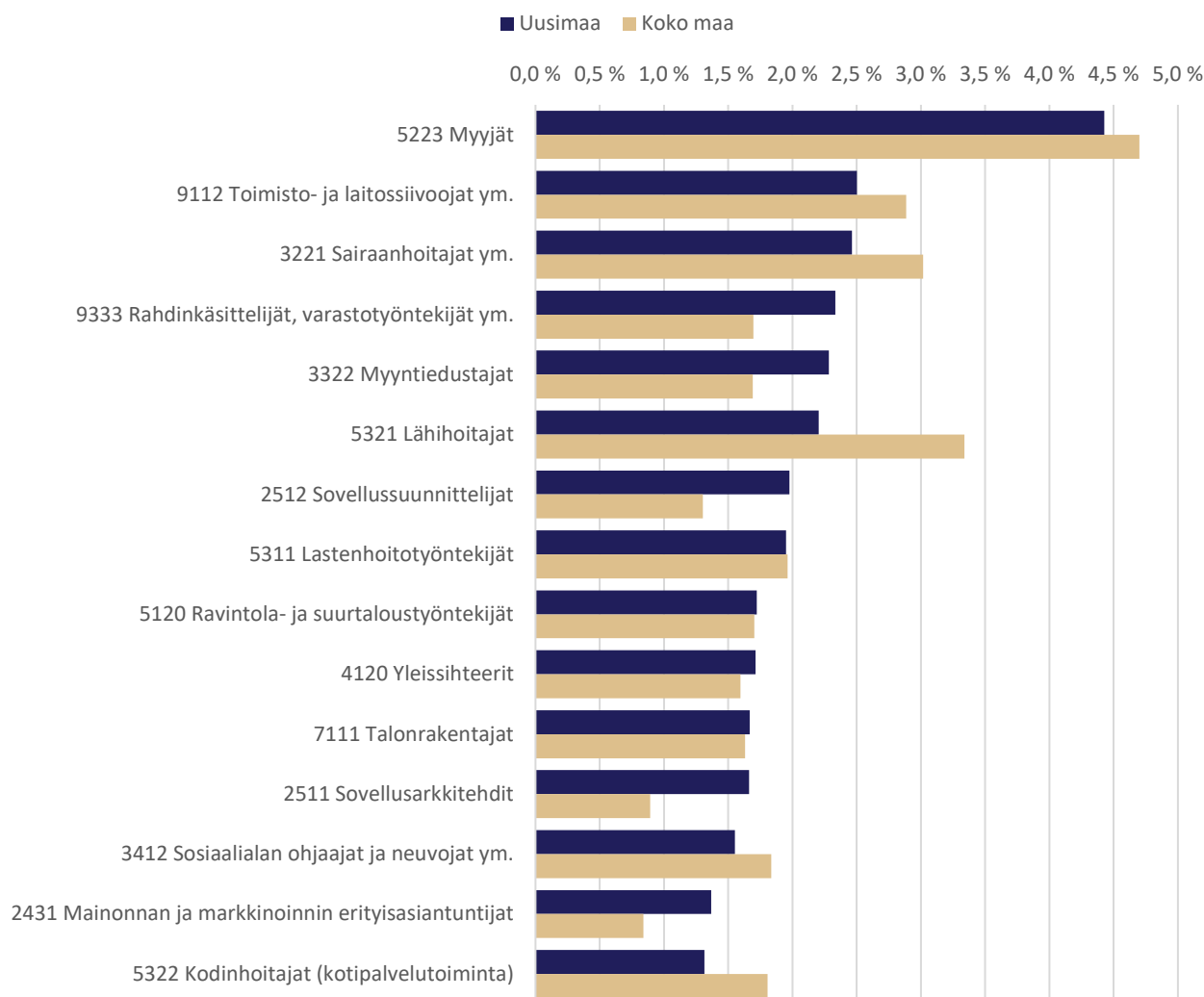
Uudenmaan työllisyyden rakenne painottuu liiketoiminnan ja hallinnon aloille. Erityisasiantuntijoista yli 40 prosenttia on töissä Uudellamaalla, kun esimerkiksi prosessi- ja kuljetustyöntekijöistä vain joka viides. Sote- ja koulutuspalvelut sitovat paljon työvoimaa kaikkialla, myös Uudellamaalla. Palvelualalla myös majoitus- ja ravintolatoiminta painottuu (Lapin ohella) Uudellemaalle, mikä näkyy palvelutyöntekijöiden kysyntänä.

Uudellamaalla työvoimalle on kohtalaisesti kysyntää, vakanssiasteen ollessa neljän prosentin tietämällä, mikä on lähellä valtakunnan keskiarvoa. Työttömyysaste on 7,5 prosenttia, mikä on niin ikään valtakunnan keskiarvon tuntumassa. Avoimia työpaikkoja on 31 000 ja työttömiä työnhakijoita 85 000, eli jokaista paikkaa kohti on 2,70 työtöntä, mikä on hieman enemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 75,9 prosenttia, mikä on valtakunnan korkeimpia (pohjalaismaakuntien jälkeen).

Kuvio 7. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 8. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

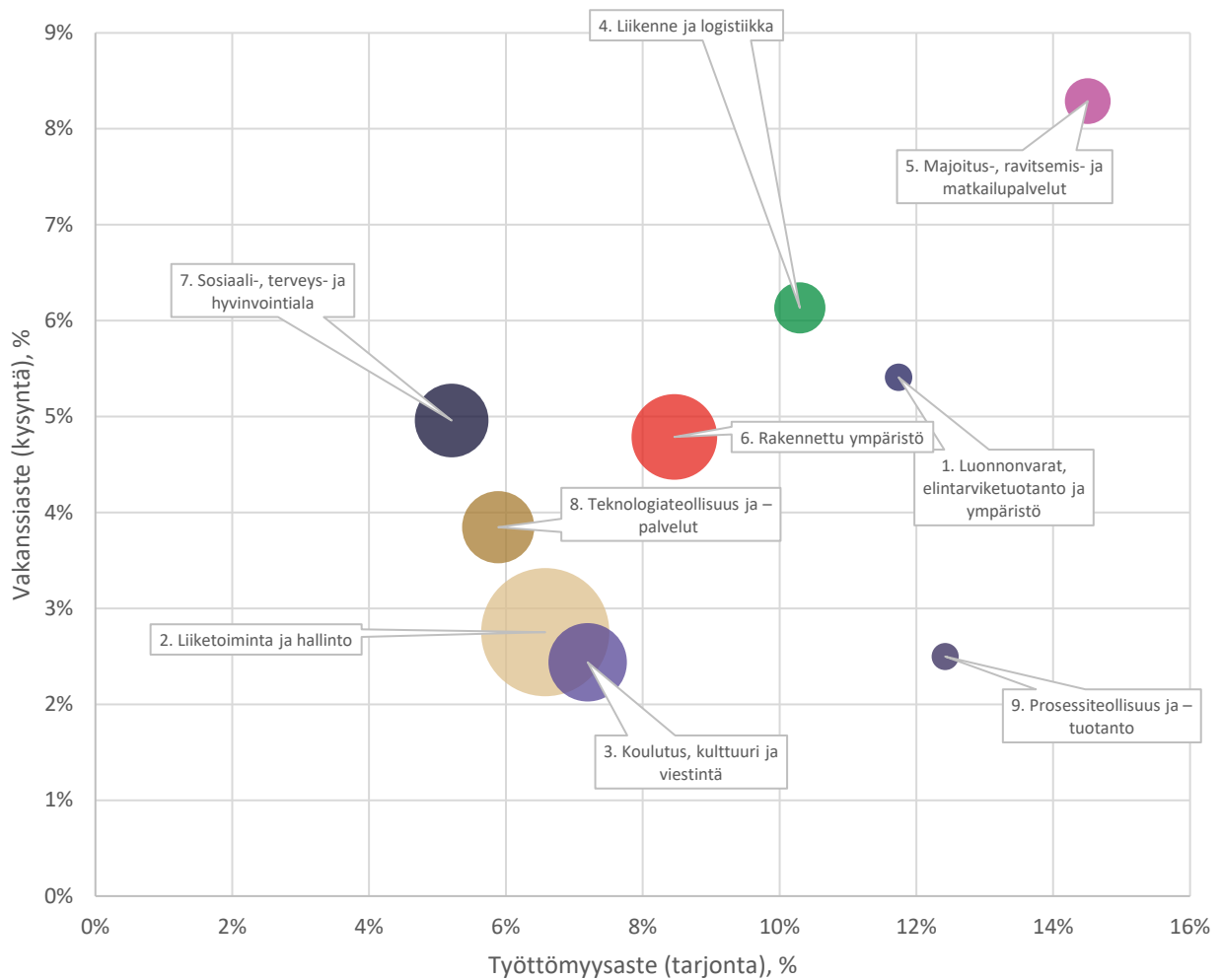
Taulukko 13. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	37 250	1 635	5 %	7 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	21 332	780	4 %	8 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	20 130	1 428	7 %	9 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	19 547	962	5 %	2 %
3322 Myyntiedustajat	18 462	896	5 %	3 %
5321 Lähihoitajat	18 426	1 817	10 %	7 %

5311 Lastenhoitotyöntekijät	16 426	743	5 %	7 %
2512 Sovellussuunnittelijat	15 790	434	3 %	3 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	15 470	977	7 %	13 %
4120 Yleissihteerit	15 042	169	1 %	10 %
7111 Talonrakentajat	14 245	584	4 %	9 %
2511 Sovellusarkkitehdit	13 281	441	3 %	3 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	12 607	488	4 %	4 %
2431 Mainonnan ja markki- noinnin erityisasiantuntijat	12 303	552	5 %	13 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalve- lutoiminta)	10 660	621	6 %	3 %
8332 Kuorma-auton ja eri- koisajoneuvojen kuljettajat	10 439	925	9 %	9 %
2411 Laskentatoimen erityis- asiant. ja tilintarkastajat	10 108	127	1 %	2 %
2422 Hallinnon ja elinkeino- jen kehittäm. erityisasiant.	9 901	99	1 %	0 %
2341 Peruskoulun alaluok- kien opettajat	9 136	100	1 %	3 %
2421 Johtamisen ja organi- saatioiden erityisasiantunt.	9 005	31	0 %	1 %

Uudellamaalla kysyntää on erityisesti ravintola-, liikenteen ja logistiikan, sosiaali- ja terveydenhuollon, rakennetun ympäristön ja teknologiateollisuuden ja -palveluiden alalla. Vaikka ravintola-alalla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (15 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys on taas erittäin vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä teknologiapalveluiden ammattiteissa, mikä tarkoittaa erittäin merkittävää työvoimapulaa, kun kysyntä samanaikaisesti on korkealla tasolla. Liiketoiminnan ja hallinnon sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammattiteissa ylitarjontaa on merkittävää. Elintarviketuotannon ja prosessiteollisuuden merkitys Uudenmaan työmarkkinoilla on suhteellisen pieni.

Kuvio 9. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Uudellamaalla ravintola-alan vakanssiaste putoaa kahdeksasta prosentista kolmeen. Myös rakennus- ja logistiikka-alalla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Uudellamaalla. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos ravintola-, logistiikka- ja rakennusalan työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

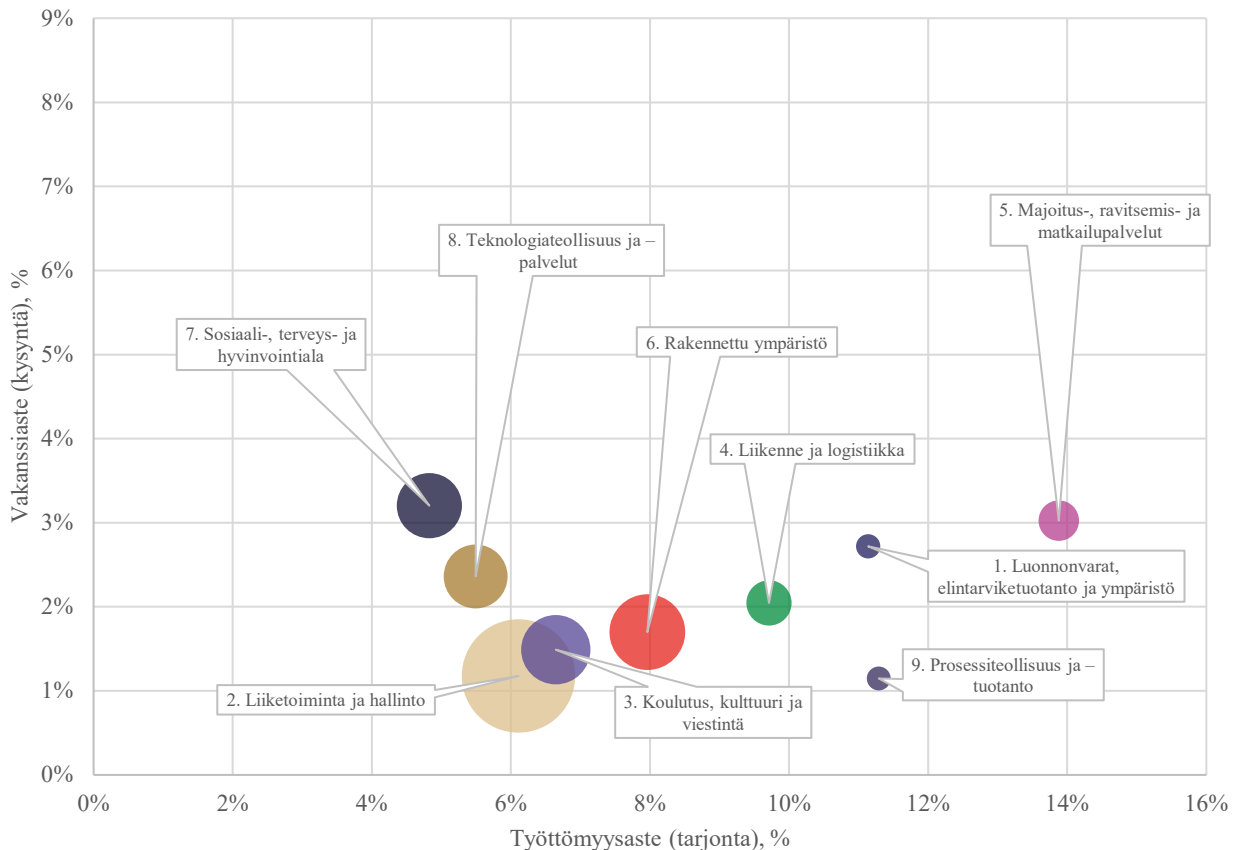
Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi esimerkiksi prosessiteollisuus- ja luonnonvara-aloilla. Näiden alojen työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemus-alaa vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työvoiman kysyntä Uudellamaalla on kasvanut, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Tällä hetkellä kysyntä on korkeammalla tasolla kuin ennen koronaa 2019, mutta myös työttömyys on kasvanut mm. ravintola-, rakennus- ja logistiikka-aloilla, eli on liikuttu kohti kohtaanto-ongelmaa. Muissa maakunnissa työttömyys on palautunut koronasta paremmin ja kehitys on ollut suuremmin kohti työvoimapulaa.

Koronakriisi näkyi Uudellamaalla voimakkaasti palveluliiketoiminnan suuresta osuudesta ja Helsinki-Vantaan lentokentän toiminnan vaikeutumisesta johtuen. Venäjän ylilentokielto ja idän matkailun tyrehtyminen ovat vaikeuttaneet tilanteen normalisoitumista ja lisäksi energian hinnannousun pelätään vievän pal-

velualoille tärkeää kuluttajien ostovoimaa. Rakennusallalla kustannusten nousu laskee investointihalukkuutta, mutta jotain kasvu-uutisiakin löytyy: Inkooseen on tulossa uusi LNG-kaasun terminaalilaiva, Hyvinkäällä Kesko aloittaa uuden logistiikkakeskuksen rakennustöitä ja Porvoossa Kilpilahden teollisuusalueella on saatu rahoitusta vihreän siirtymän kehitys- ja innovaatiohankkeisiin. Uudenmaan alueen yrittäjien suhdannenäkymät olivat syksyllä 2022 kuitenkin koko maata ja ympäröiviä maakuntia huonommat. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 10. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Uudellamaalla **työvoimapula** keskittyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ICT-alan ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajien paikkoja oli Uudenmaan alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 1 817 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 1 220. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 597 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sairaanhoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 587 kappaletta, myyntiedustajien paikkoja 256 kappaletta ja lastentarhanopettajien paikkoja 236 kappaletta.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat erityisesti vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat, vartijat, puhelinmyyjät ja erilaiset jakelijat. Hoitajista monet ovat lähihoitajia, mutta muilta osin tehtävät ovat usein suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Uudellamaalla työttömistä työnhakijoista 22 000:lla ei ole tilastoitu ammattia.

Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy rakennusalan eri työntekijöitä, kasvihuonetyöntekijöitä, teollisuuden kokoonpanijoita ja ravintola-alan ammatteja, joissa tehokkaammalla työnvälityksellä voitaisiin todennäköisesti lisätä työllisyyttä. Esimerkiksi kemianteollisuuden prosessinhoitajien vakanssiaste on 38 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 62 prosenttia. Vastaavasti rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 34 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 36 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Uudellamaalla ovat yleissihteerit, myyjät, mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat sekä ravintola- ja suurtaloustyöntekijät, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 1 294, 1 084, 1 049 ja 1 026 "liikaa". Varsinkin ravintolatyöntekijöiden osalta tulos on yllättävä, sillä luokkaan sisältyy muun muassa kokit, joista ravintola-alan työnantajat kokevat suurta pulaa. Kaikilla työttömistä ravintolatyöntekijöistä ei ole alan koulutusta vaan 25 % työttömistä työnhakijoista on perusasteen varassa. Suhteellisesti heikointa kysyntää taas on esimerkiksi monissa taide- ja viihdealan ammateissa, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. vaatureilla 48 prosenttia, kuvataiteilijoilla 48 prosenttia ja luonnontieteen teknisillä asiantuntijoilla 36 prosenttia.

Taulukko 14. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16 €/h)	Työvoimapula top 15 (alle 16 €/h)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	4120 Yleissihteerit	7531 Vaatturit, puukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	3133 Kemianteollisuuden prosessinhoitajat
3221 Sairaanhoidajat ym.	5414 Vartijat	5223 Myyjät	2651 Kuvataiteilijat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
3322 Myyntiedustajat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	3111 Luonnontieteen tekniset asiantuntijat	9111 Kotiapulaiset ja -siivoajat
2342 Lastentarhanopettajat	9510 Mainosten ja kajakat, kengänkiillotajat ym.	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	4132 Tallentajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2514 Sovellusohjelmoijat	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	9321 Käsinpakaajat
2511 Sovellusarkkitehdit	4222 Puhelinpalveluneuvoajat	7111 Talonrakentajat	7522 Huonekalupuusepät ym.	7114 Betonirakentajat ja raudoittajat
2434 Tieto- ja viestintätekniikan myynnin erityisasiant.	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	2653 Tanssitaiteilijat ja koreografit	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2142 Maa- ja vesirakentamisen erityisasiantuntijat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	2655 Näyttelijät	7112 Muurarit ym.
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	3421 Urheilijat	5132 Baarimestarit
2261 Hammaslääkärit	5245 Huoltamotyöntekijät	7131 Rakennusmaalarit ym.	2163 Tuote- ja vaatesuunnittelijat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	5211 Kioski- ja torimyyjät	3313 Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat	7213 Ohutlevysepät	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat

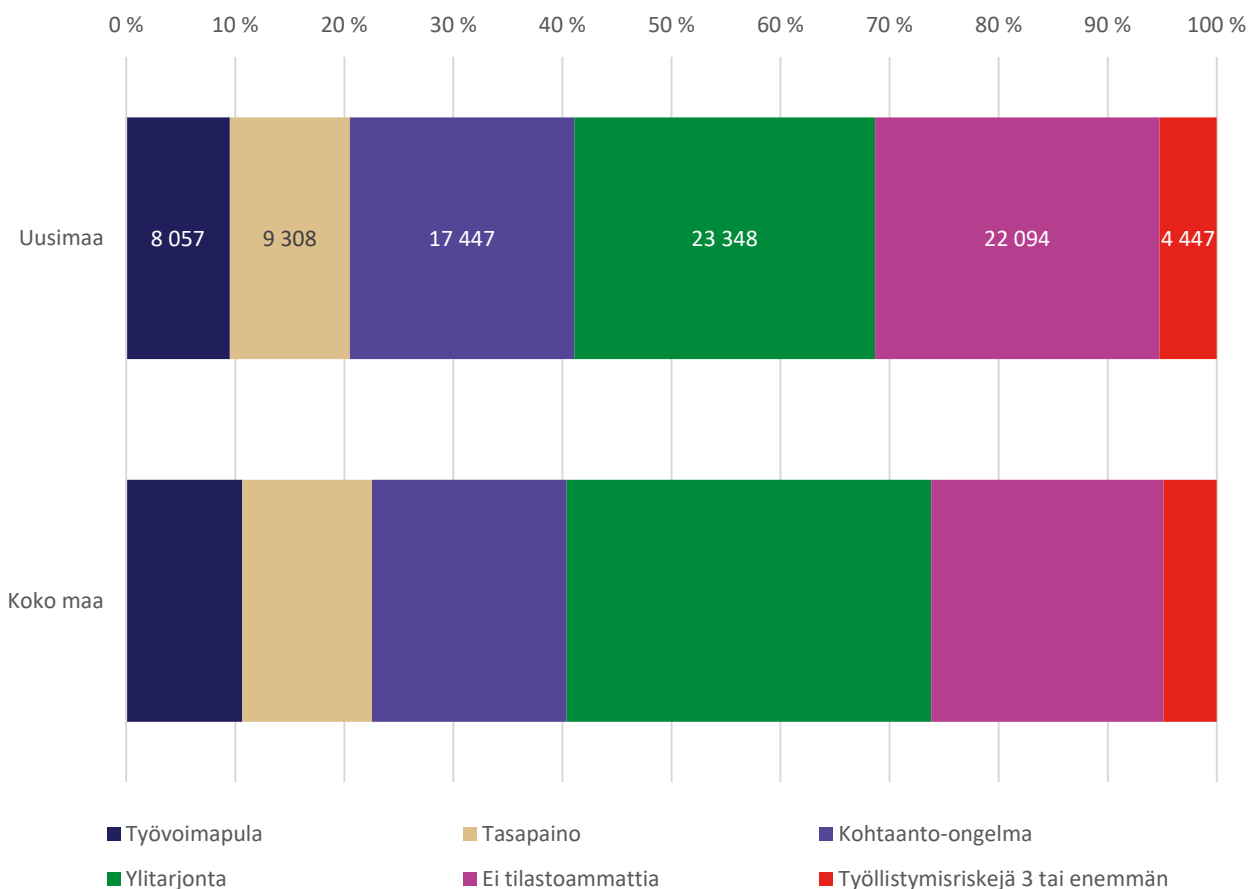
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	9411 Pikaruokatyöntekijät	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	7321 Painopinnanvalmistajat	5131 Tarjoilijat
2523 Tietoverkkojen erityisasiantuntijat	8157 Pesulatyöntekijät	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	4221 Matkatoimistovirkailijat	9122 Ajoneuvojen pesijät
8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	4227 Tutkimus- ja markkinatutkimushaastattelijat	2651 Kuvataiteilijat	7534 Verhoilijat	7113 Kivenhakkaajat ja -leikkaajat ym.
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	7133 Rakennuspuhdistajat ja nuohoojat	3343 Johdon sihteerit ja osastosihteerit	4224 Hotellin vastaanottovirkailijat	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat

Uudellamaalla työttömistä työnhakijoista suurin osa (28 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin neljänneksellä ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 21 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhykestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 10 prosenttia Uudenmaan työttömistä työnhakijoista, eli 8 000 henkilöä. Osuus on hieman matalampi kuin koko maassa keskimäärin.

Kuvio 11. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

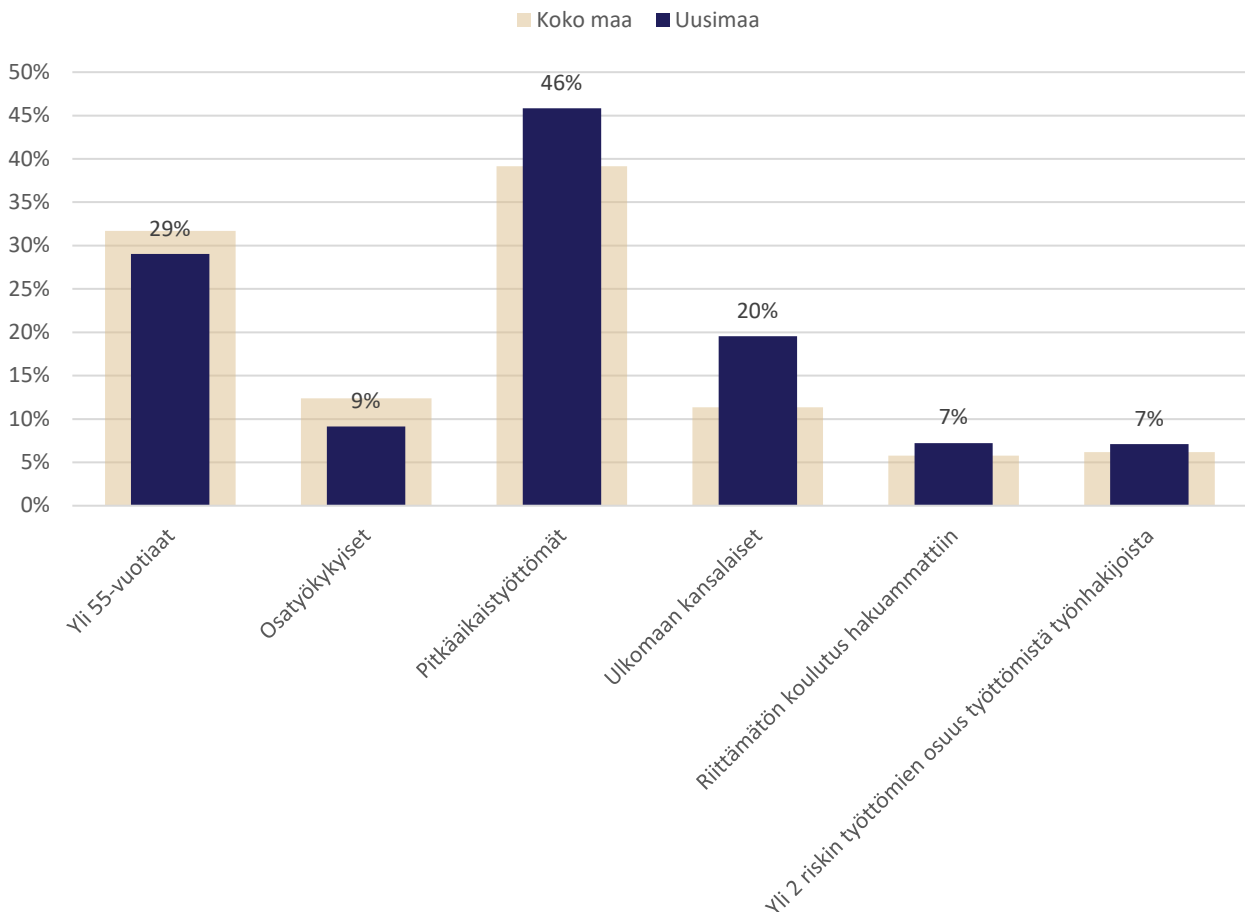

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluvaan aikaan. Edellä esitetyissä analyyseissa työttö-

mistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Uudellamaalla kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa heikentääkin työttömien työnhakijoiden työllisyysriskien määrä. Uudellamaalla 7 prosentilla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on kolmanneksi suurin kaikista maakunnista. Ulkomaalaistaustaisten osuus on suurin kaikista maakunnista (20 %) Ahvenanmaata lukuun ottamatta, mikä heijastuu myös korkeaan osuuteen pelkän perusasteen varassa olevista työttömistä (33 %, kaikki ulkomailla suoritettut tutkinnot eivät päädy tilastoon), ja ilman ammattia olevien osuudesta (26 %, kotoutumiskoulutuksessa oleville ei yleensä ole määritelty vielä tilastoammattia). Osin näiden seurauksena pitkäaikaistyöttömien osuus on Uudellamaalla yksi Suomen korkeimmista. Sen sijaan työvoima on kohtuullisen nuorta ja pitkäaikaissairaudesta tai vammasta kertovia diagnooseja on maan keskiarvoa harvemmalla. Näin ollen alueella korostuukin tarve osaamisen kehittämiseen tähtääviin interventioihin, erityisesti kieli- taidon kehittämisen ja osaamisen tunnustamisen tarpeet huomioiden.

Kuvio 12. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

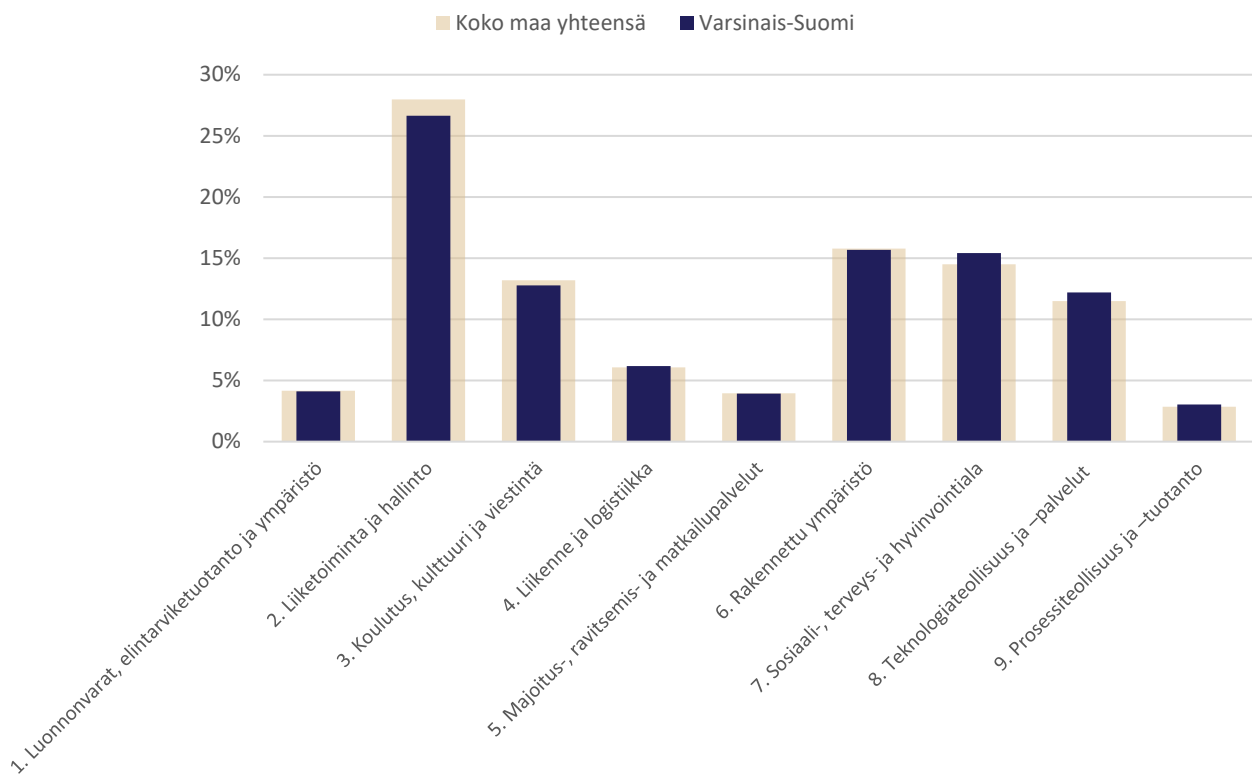

6.2 Varsinais-Suomi

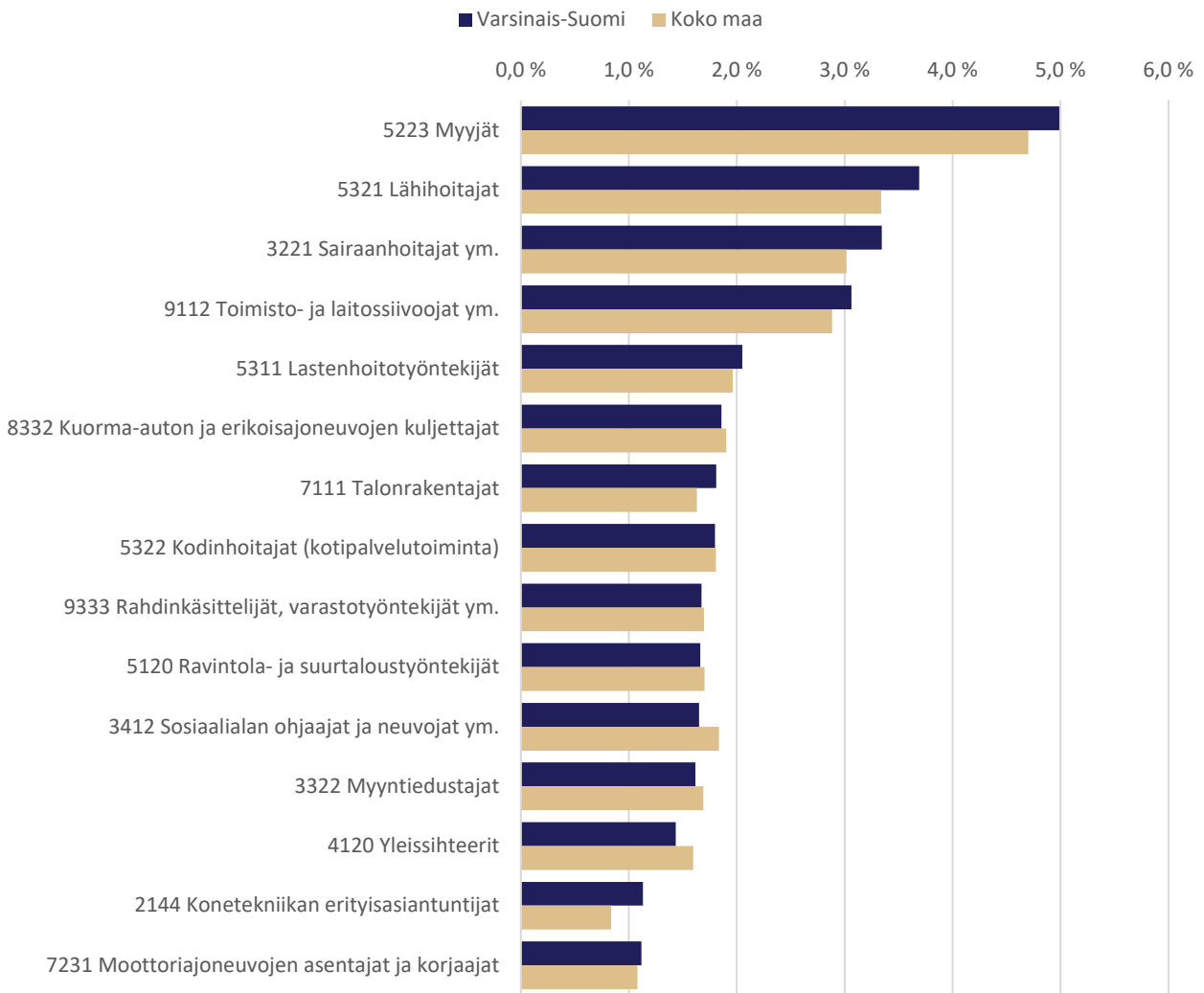
Varsinais-Suomessa työllisyyden jakauma vastaa melko tarkasti koko maan toimialoittaista jakaumaa. Työllisyyttä on hieman keskimääräistä enemmän sosiaali- ja terveydenhuollon alalla. Yksittäisistä 4-numerotason ammattiryhmistä Varsinais-Suomessa on keskimääräistä enemmän myyjä.

Varsinais-Suomessa vakanssiaste on 4,5, joten työvoimalle on hieman keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 7,7 prosenttia, mikä on hieman vähemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 9 400 ja työttömiä työnhakijoita 20 800, eli jokaista paikkaa kohti on 2,23 työtöntä, mikä on vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 73,8 prosenttia, mikä on hieman korkeampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 13. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 14. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

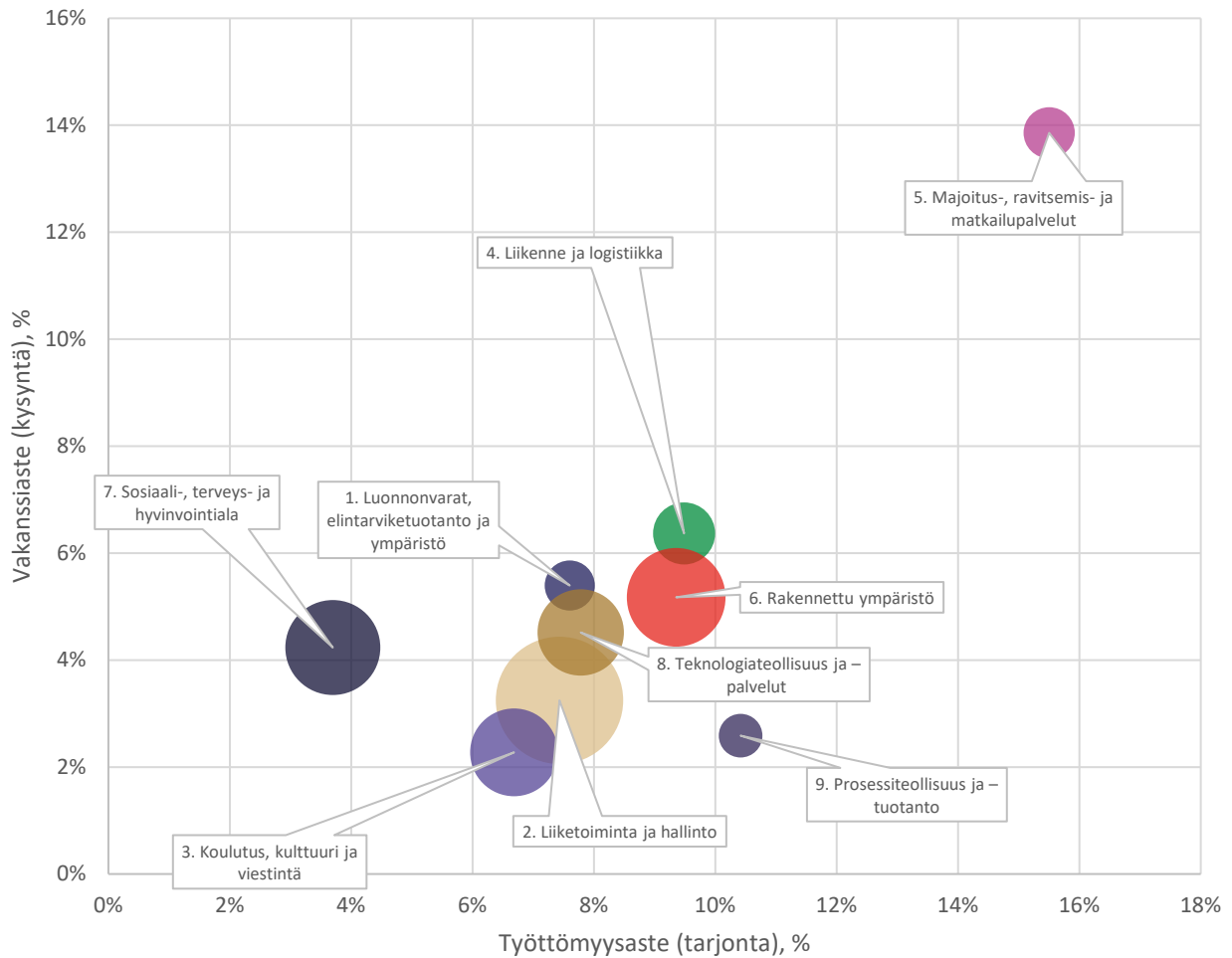
Taulukko 15. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	10 819	333	3 %	7 %
5321 Lähihoitajat	7 756	595	7 %	5 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	6 802	250	4 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	6 659	421	6 %	7 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	4 387	122	3 %	6 %

8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	4 026	180	5 %	8 %
7111 Talonrakentajat	3 952	154	4 %	8 %
5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	3 949	374	10 %	16 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	3 720	242	6 %	3 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	3 682	222	6 %	8 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	3 447	91	3 %	4 %
3322 Myyntiedustajat	3 405	341	10 %	4 %
4120 Yleissihteerit	3 327	35	1 %	12 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	2 556	141	6 %	12 %
2144 Konetekniikan erityisasiantuntijat	2 353	66	3 %	4 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	2 309	16	1 %	4 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	2 277	69	3 %	8 %
2512 Sovellussuunnittelijat	2 257	64	3 %	3 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	2 081	14	1 %	7 %
2342 Lastentarhanopettajat	2 026	68	3 %	2 %

Varsinais-Suomessa työvoiman kysyntää vakanssiasteella mitaten on etenkin MaRaMa- sekä liikenteen ja logistiikan aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (16 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutus, kulttuuri ja viestintä -alan ammateissa, mikä yhdessä kovan kysynnän kanssa määrittää alan tilanteen työvoimapulaksi. Liiketoiminnan ja hallinnon sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjontaa on merkittävä.

Kuvio 15. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

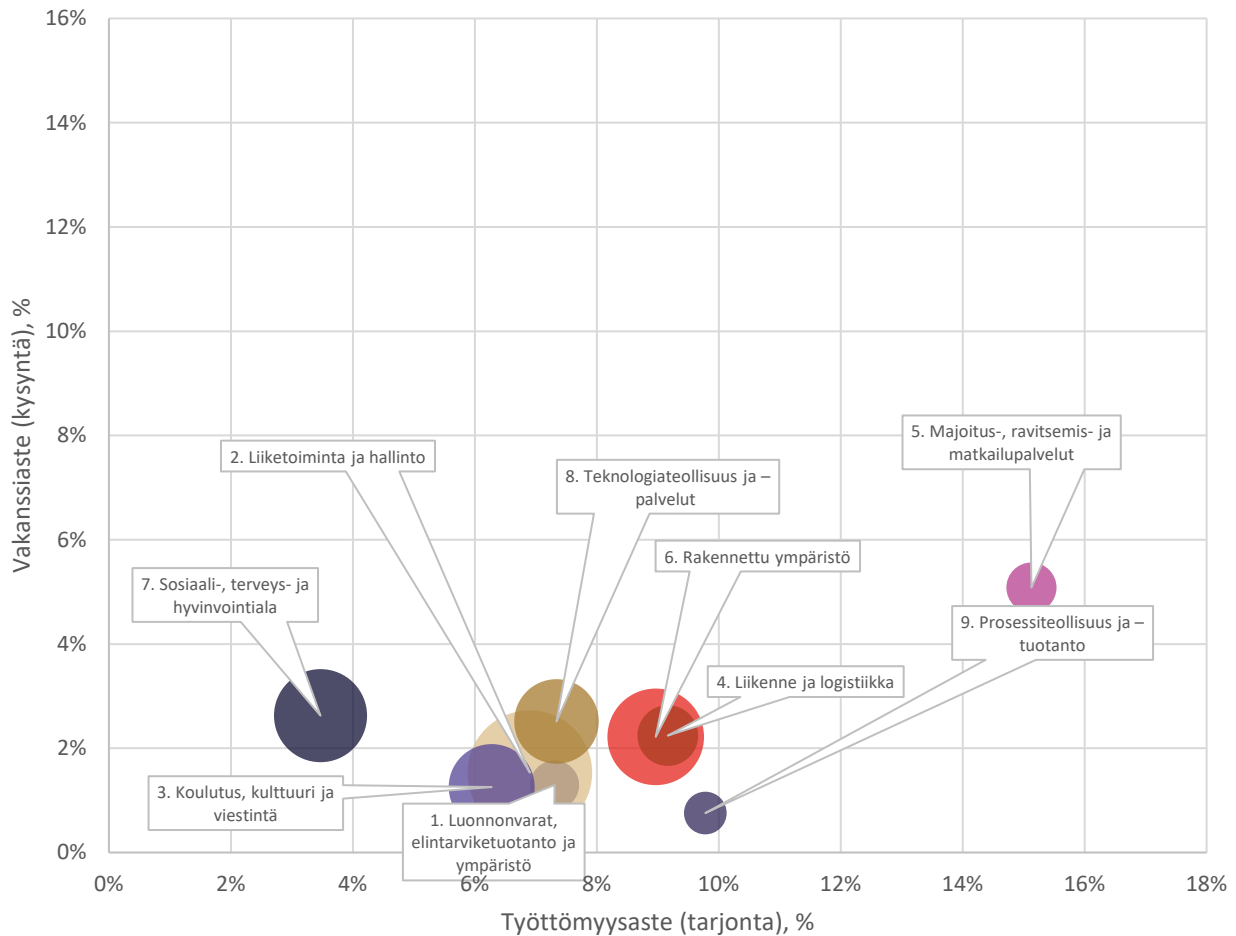
Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaika-suhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Varsinais-Suomessa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 14 prosentista 5 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Varsinais-Suomessa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi esimerkiksi prosessiteollisuus-, rakennus- ja logistiikka-aloilla. Esimerkiksi prosessiteollisuuden työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemusalan vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana tilanne työmarkkinoilla on tiukentunut Varsinais-Suomessa, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,4 prosentista 4,5 prosenttiin, mutta samaan aikaan tarjontaa on aiempaa vähemmän työttömyysasteen laskettua 12 prosentista 7,7 prosenttiin. Tällä hetkellä kysyntä on korkeammalla tasolla kuin ennen koronaa 2019, mutta myös työttömyys on vielä hieman hivenen 2019 tason yläpuolella. Työttömyys on kasvanut mm. ravintola, rakennus- ja logistiikan aloilla, eli on liikuttu kohti kohtaanto-ongelmaa. Monessa muussa maakunnassa työttömyys on palautunut koronasta paremmin ja kehitys on ollut suoremmin kohti työvoimapulaa.

Tulevaisuuden näkymät näyttävät Varsinais-Suomessa kohtuullisen hyviltä. Teknologia- ja metalliteollisuuden näkymät ovat hyvät komponenttipulasta, Venäjän kaupan romahduksesta ja sähkön hinnan noususta huolimatta. Autoteollisuudessa on nähty irtisanomisia, mutta uusia investointeja tulee akkuliiketoimintaan ja Turun telakan tilauskanta näyttää hyvältä. Investointeja näkyy myös lääketeollisuudessa ja vihreän vedyn tuotannossa. Rakennusallalla odotetaan laskusuhdannetta kustannustason nousun takia, mutta matkailualalla Varsinais-Suomi on hyötynyt kotimaan matkailun kasvusta ja Pietarin risteilijöiden uudelleen reitityksestä Turkuun. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 16. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammateittain tarkasteluna Varsinais-Suomessa **työvoimapula** keskittyy etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajien paikkoja oli Varsinais-Suomessa auki vuonna 2022 keskimäärin 595 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 354. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 241 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sairaanhoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 150 kappaletta ja yli- ja erikoislääkärien paikkoja 15 kappaletta.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat erityisesti vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat sekä tarjoilijat. Tässä ammatissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 140 ja 114, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti.

Varsinais-Suomessa monessa eri mediaaniansiot alittavassa ammatissa on avoimia paikkoja enemmän kuin vapaata työvoimaa. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Varsinais-Suomessa työttömistä työnhakijoista 4 100 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määritetty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy useampia rakennusalan ammatteja, kuten rakennusalan avustavat työntekijät. Kohtaanto-ongelma-ammattien top 15 -listalla on myös joitakin MaRaMa-alojen ammatteja, kuten ravintola- ja suurtaloustyöntekijät. Esimerkiksi rakennusalojen avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 31 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 38 prosenttia. Vastaavasti käsinpakkaajien vakanssiaste on 28 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 42 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Varsinais-Suomessa ovat myyjät ja yleissihteerit, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 459 ja 352 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on kuvataiteilijoissa ja vaattureissa yms., joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. kuvataiteilijoilla 66 prosenttia ja vaattureilla yms. 46 prosenttia.

Taulukko 16. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5223 Myyjät	2651 Kuvataiteilijat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
3322 Myyntiedustajat	5131 Tarjoilijat	4120 Yleissihteerit	7531 Vaatturit, puukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	9321 Käsinpakkaajat
3221 Sairaanhoidajat ym.	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2342 Lastentarhanopettajat	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	5312 Koulunkäyntiavustajat	4221 Matkatoimistovirkailijat	7114 Betonirakentajat ja raudoittajat
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	9510 Mainosten jakajat, kengänkiillottajat ym.	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	2153 ICT-alan erityisasiantuntijat	8121 Metalliteollisuuden prosessityöntekijät
7224 Konehiojat, kiillottajat ja teroittajat	5414 Vartijat	7111 Talonrakentajat	2163 Tuote- ja vaatesuunnittelijat	5132 Baarimestarit
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	7131 Rakennusmaalarit ym.	2654 Ohjaajat ja tuottajat	2514 Sovellusohjelmoijat
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäminen. erityisasiant.	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	3521 Lähetys- ja audiovisuaalitekniikat	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	7323 Jälkikäsitteijät ja sitomotyöntekijät	7121 Kattoasentajat ja -korjaajat

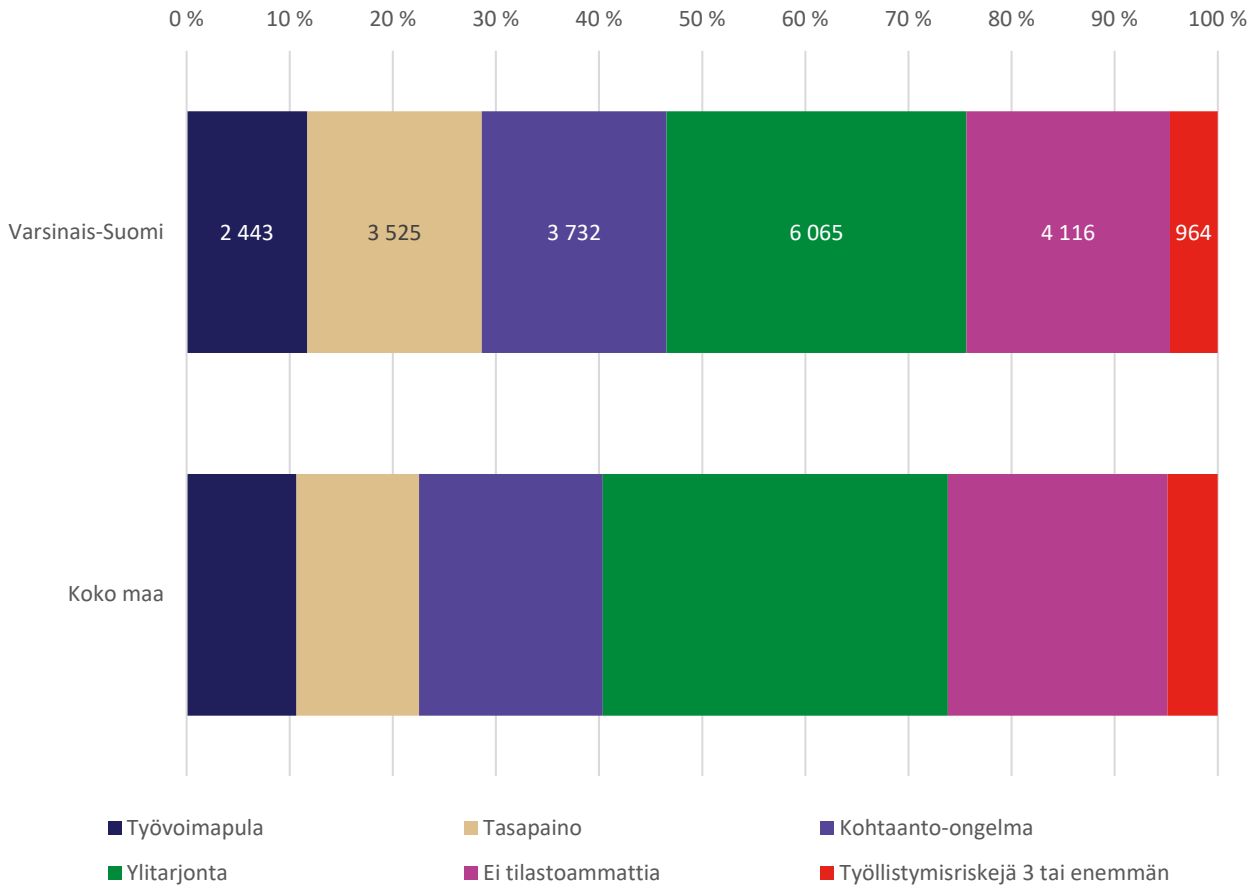
2423 Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	5311 Lastenhoitotyöntekijät	7522 Huonekalupuusepät ym.	7112 Muurarit ym.
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	4222 Puhelinpalveluneuvojat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	3434 Keittiöpäälliköt
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	9411 Pikaruokatyöntekijät	7126 Putkiasentajat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
2634 Psykologit	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	3431 Valokuvaajat	5120 Ravintola- ja suurtiloustyöntekijät
3258 Sairaankuljetuksen ensihoitajat	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	8331 Linja-auton- ja raitiovaunukuljettajat	2521 Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat	8343 Nosturinkuljettajat
2211 Yleislääkärit	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	7213 Ohutlevysepät	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	7132 Ruiskumaalajat ja -lakkaajat

Varsinais-Suomessa työttömistä työnhakijoista suurin osa (29 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 20 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 18 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 12 prosenttia Varsinais-Suomen työttömistä työnhakijoista, eli 2 400 henkilöä. Osuus on likimäärin sama kuin koko maassa keskimäärin.

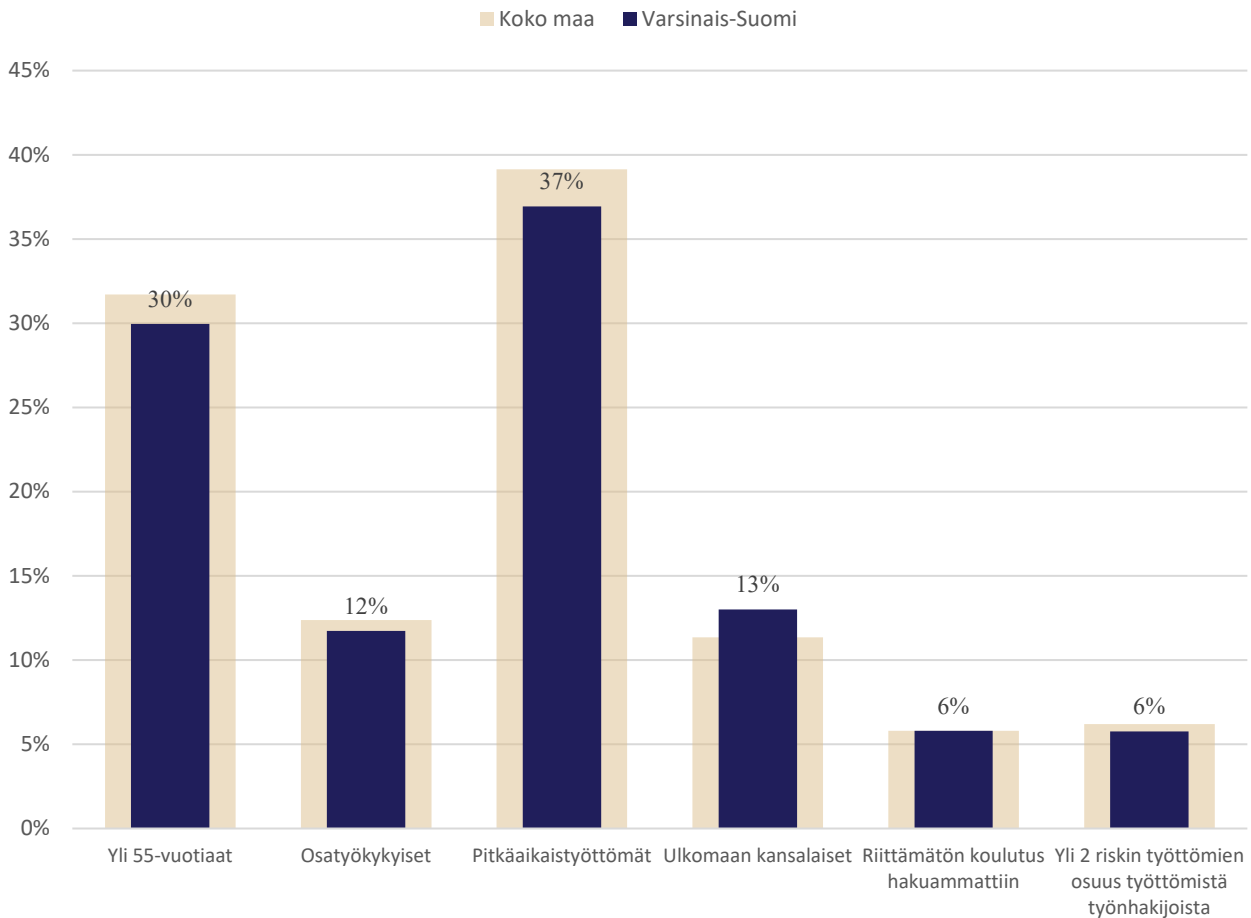
Kuvio 17. Työttömät työnhakijat hakuammatin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluvaan aikaan. Edellä esitetyissä analyyseissä työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskeistä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Varsinais-Suomessa 6 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on koko maan keskitasoa. Ulkomaan kansalaisten osuus työttömistä työnhakijoista on Varsinais-Suomessa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Yli 55-vuotiaiden sekä pitkäaikaistyöttömien osuus matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 18. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

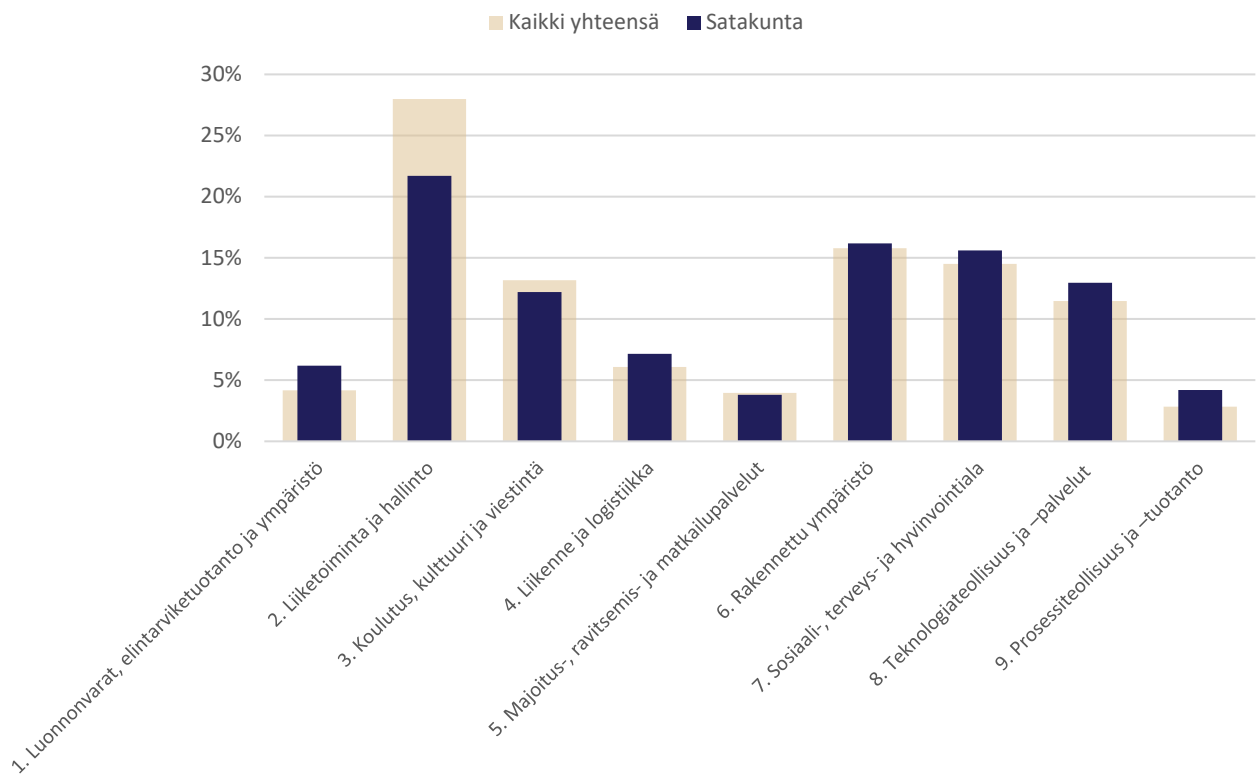

6.3 Satakunta

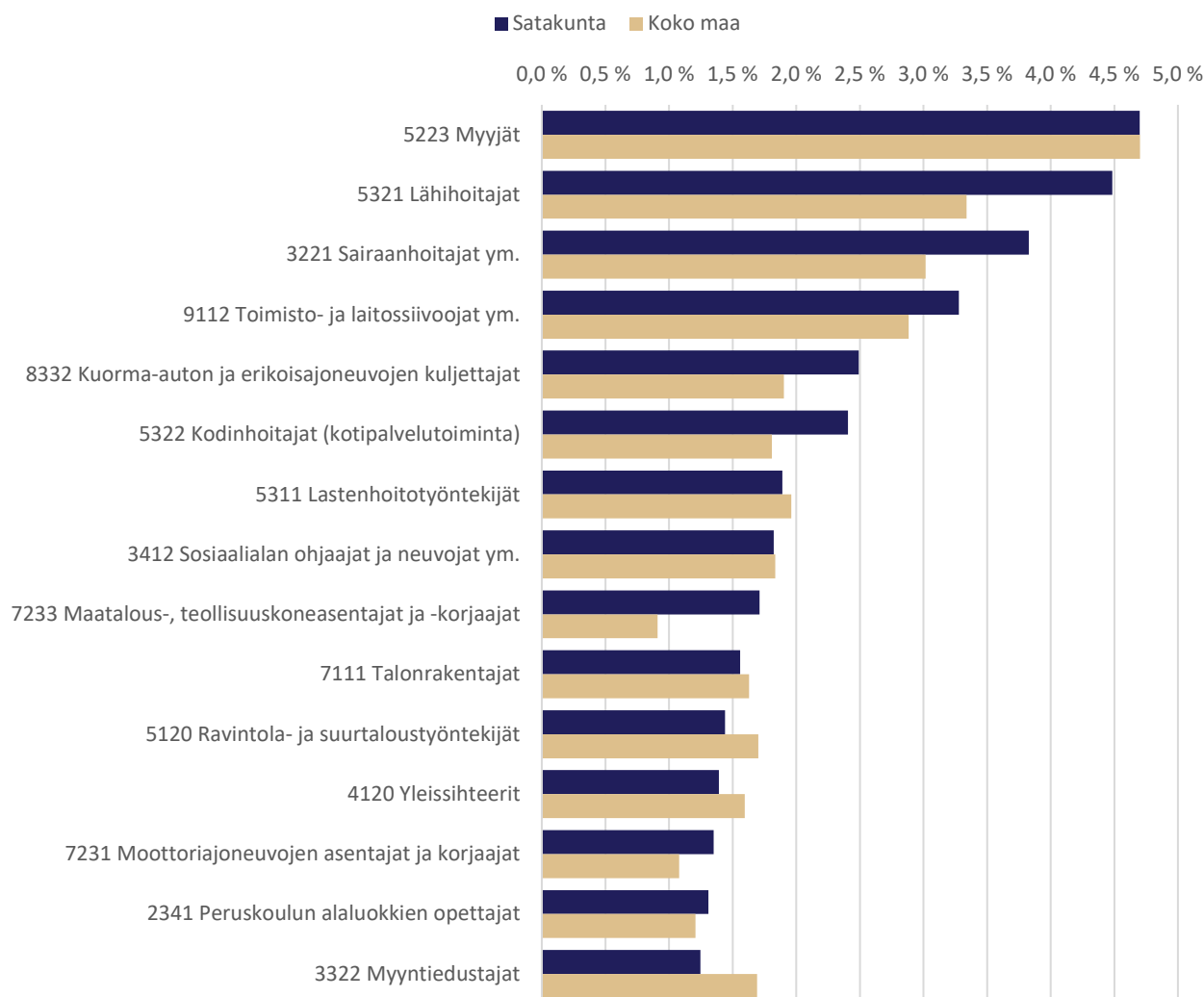
Satakunnassa työllisyyttä on keskimääräistä enemmän luonnonvara-, rakennus-, sote- ja teknologiateollisuuden aloilla. Satakunnassa on keskimääräistä enemmän esimerkiksi hoitajia sekä kuorma-auton kuljettajia.

Satakunnassa vakanssiaste on 3,6 %, joten työvoimalle on keskimääräistä vähemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 7,7 % prosenttia, mikä on vähemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 3 200 ja työttömiä työnhakijoita 8 700, eli jokaista paikkaa kohti on 2,76 työtöntä, mikä on enemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 70,5 prosenttia eli huomattavasti pienempi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 19. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 20. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

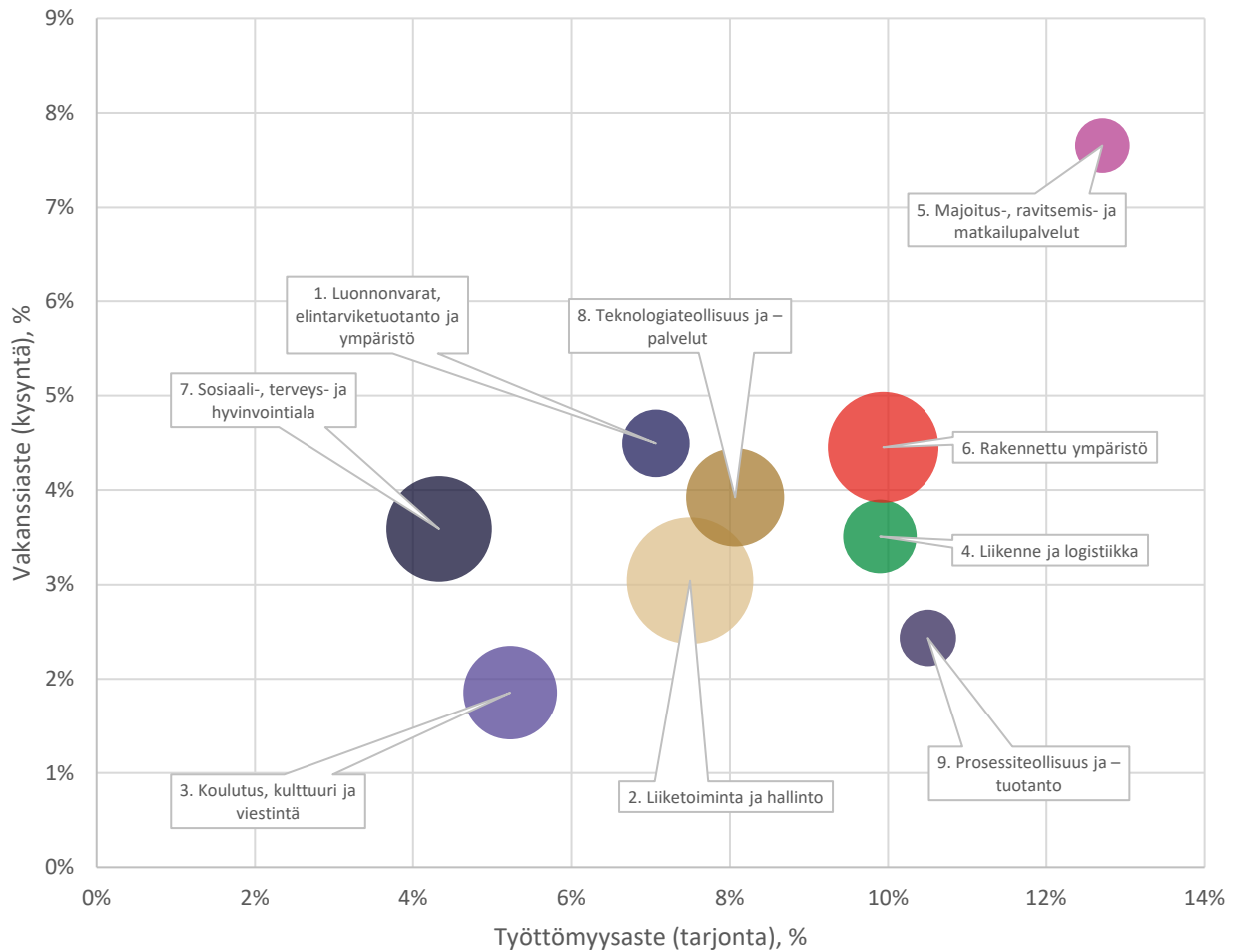
Taulukko 17. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	4 308	187	5 %	8 %
5321 Lähihoitajat	4 019	200	5 %	6 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	3 269	69	2 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	2 969	183	6 %	6 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2 282	51	2 %	8 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	2 090	77	4 %	3 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 697	27	2 %	5 %

3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 596	55	3 %	4 %
7111 Talonrakentajat	1 538	98	7 %	14 %
7233 Maatalous-, teollisuus-koneasentajat ja -korjaajat	1 532	38	3 %	5 %
5120 Ravintola- ja suurta-loustyöntekijät	1 413	71	6 %	14 %
4120 Yleissihteerit	1 384	20	2 %	14 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	1 267	47	4 %	10 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	1 131	8	1 %	3 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	1 113	25	2 %	9 %
3322 Myyntiedustajat	1 111	48	4 %	5 %
2144 Konetekniikan erityis-asiantuntijat	1 065	36	3 %	4 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	1 041	25	3 %	8 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	959	175	16 %	7 %
7223 Koneenasettajat ja koneistajat	949	52	6 %	6 %

Satakunnassa työvoiman kysyntää vakanssiasteella mitaten on etenkin MaRaMa- ja rakennusaloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (13 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alojen ammateissa. Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 21. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Satakunnassa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 8 prosentista 2 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Satakunnassa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennus-alojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

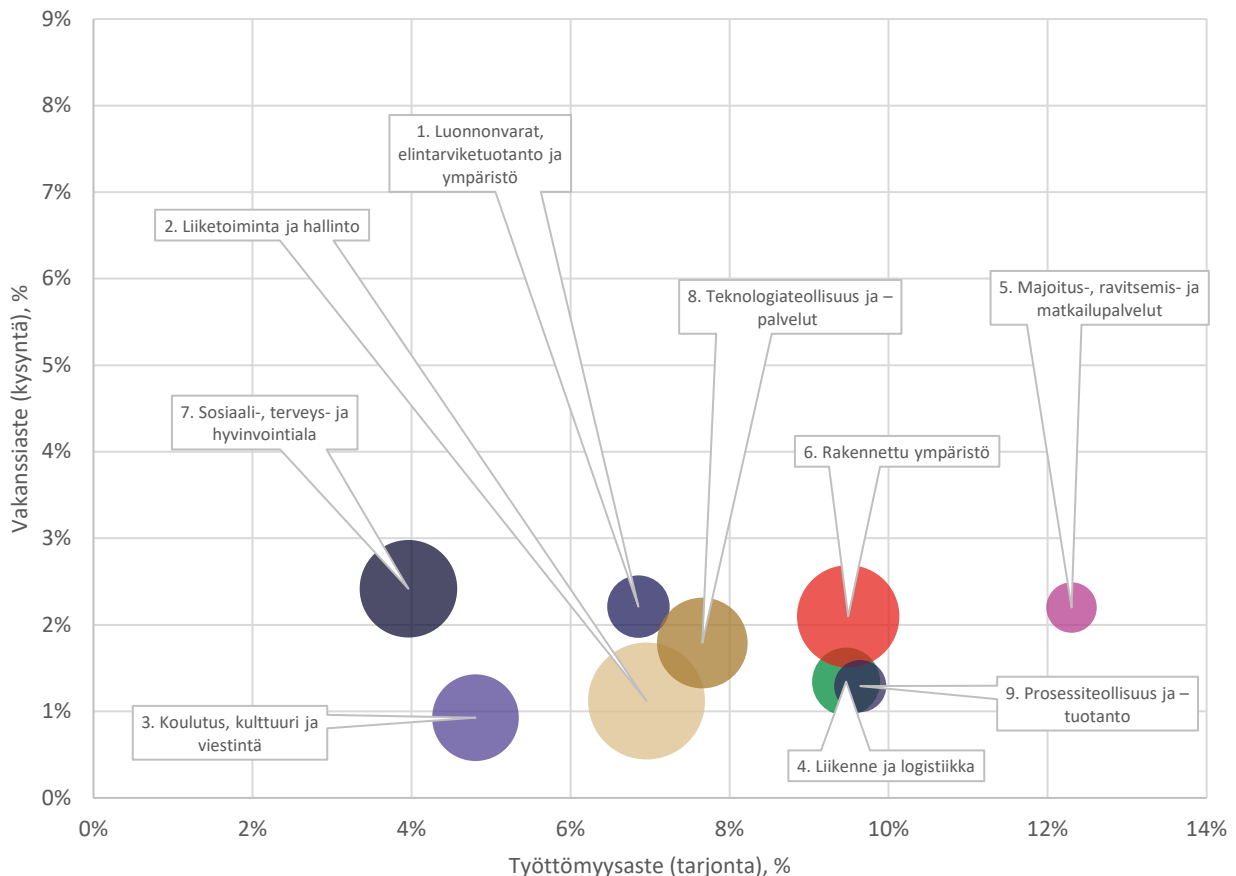
Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi prosessiteollisuus-, logistiikka- ja rakennusaloilla. Etenkin prosessiteollisuuden työvoiman kysyntä on kuitenkin majoitus- ja ravitsemusalan vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana tilanne työmarkkinoilla on tiukentunut Satakunnassa, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,6 prosentista 3,6 prosenttiin, mutta samaan aikaan tarjontaa on aiempaa vähemmän työttömyysasteen laskettua 13,2 prosentista 7,7 prosenttiin. Työvoiman saatavuus on vaikeutunut erityisesti sote-, rakennus ja teknologiateollisuuden aloilla.

Yritysten tulevaisuuden odotukset ovat varovaisia ja yritysten investointien rahoitus on vähentynyt viime vuodesta. Uudenkaupungin autotehtaan vaikeudet näkyvät myös Satakunnassa pendelöinnin takia, ja turvetuotannon supistuminen näkyy Pohjois-Satakunnassa. Investointejakin kuitenkin tehdään ja erityisesti vihreän siirtymän alalla työpaikkoja syntyy biokaasun ja -etanolin, tuuli- ja aurinkovoiman, metallinkierrätyksen, akkuteollisuuden ja vetytalouden parissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Yritysten tulevaisuuden odotukset ovat varovaisia ja yritysten investointien rahoitus on vähentynyt viime vuodesta. Uudenkaupungin autotehtaan vaikeudet näkyvät myös Satakunnassa pendelöinnin takia, ja turvetuotannon supistuminen näkyy Pohjois-Satakunnassa. Investointejakin kuitenkin tehdään ja erityisesti vihreän siirtymän alalla työpaikkoja syntyy biokaasun ja -etanolin, tuuli- ja aurinkovoiman, metallinkierrätyksen, akkuteollisuuden ja vetytalouden parissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 5. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattitarkasteluna Satakunnassa **työvoimapula** keskittyy esimerkiksi erilaisiin prosessityöntekijöihin sekä soite-alan ammattiteihin, jos rajaudutaan ammattiteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden paikkoja oli Satakunnan alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 175 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 66. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 109 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sairaanhoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 24 kappaletta ja betonituoteteollisuuden prosessityöntekijöiden paikkoja 17 kappaletta.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat erityisesti vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat sekä pikaruokatyöntekijät. Tässä ammatissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 21 ja 12, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Monessa Satakunnan mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Satakunnassa työttömistä työnhakijoista 1 700 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määritetty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden lisäksi useampia rakennusalan ammatteja, kuten rakennusalan avustavat työntekijät. Kohtaanto-ongelma-ammattien top 15 -listalla on myös MaRaMa-alojen ammatteja, kuten tarjoilijat sekä ravintola- ja suurtaloustyöntekijät. Esimerkiksi mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden vakanssiaste on 16 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 21 prosenttia. Vastaavasti rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 16 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 40 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Satakunnassa ovat yleissihteerit ja myyjät, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 166 ja 146 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on rakennusmaalareilla ja eläintenhoitajilla, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. rakennusmaalareilla 28 % ja eläintenhoitajilla 27 %.

Taulukko 18. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	4120 Yleissihteerit	7131 Rakennusmaalarit ym.	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
3221 Sairaanhoidajat ym.	9411 Pikaruokatyöntekijät	5223 Myyjät	5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
8114 Betonituoteym. teollisuuden prosessityöntekijät	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	5131 Tarjoilijat
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	9621 Sanomalehtien jakajat, lähettit ja kantajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	7522 Huonekalupuusepät ym.	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
8121 Metalliteollisuuden prosessityöntekijät	8157 Pesulatyöntekijät	7111 Talonrakentajat	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	7132 Ruiskumaa- laajat ja -lakkaajat
2634 Psykologit	4225 Informaatiopisteen asiakasneuvojat	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	7512 Leipurit ja kondiittorit	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2211 Yleislääkärit		7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat
2411 Laskentatoimien erityisasiant. ja tilintarkastajat		6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	5414 Vartijat
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit		7213 Ohutlevysepät	7523 Konepuusepät	5142 Kosmetologit ym.

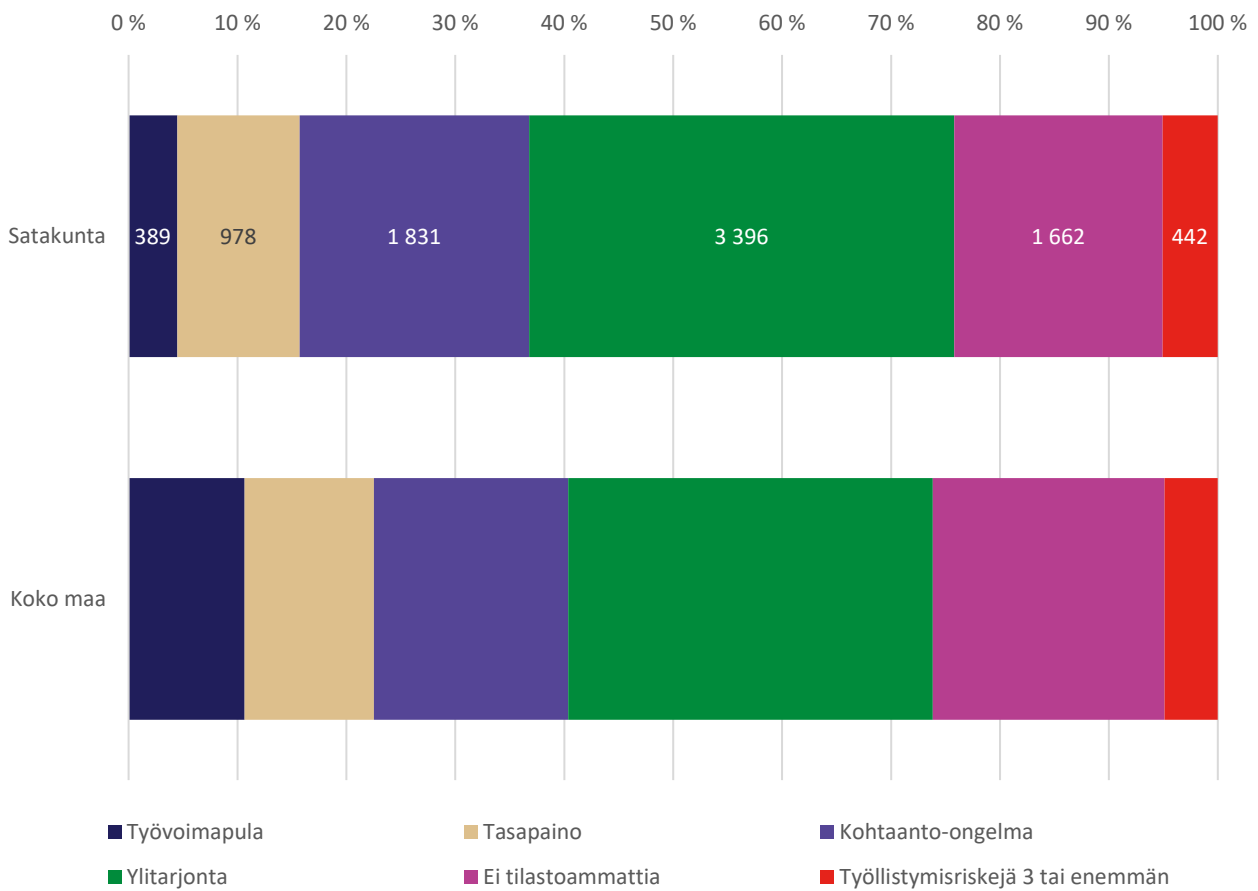
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat		7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7111 Talonrakentajat
3213 Farmaseutit		9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	3141 Laborantit ym.	7124 Eristäjät
2261 Hammaslääkärit		7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	4120 Yleissihteerit	9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.
2342 Lastentarhanopettajat		7131 Rakennusmaalarit ym.	3512 Käytön tukihenkilöt	7411 Rakennussähköasentajat
8142 Muovituoteteollisuuden prosessityöntekijät		5311 Lastenhoitotyöntekijät	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
		5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	4321 Varastonhoitajat ym.	3423 Liikunnan ja vapaa-ajan ohjaajat

Satakunnassa työttömistä työnhakijoista suurin osa (39 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 19 %:lla ei ole vielä määritelty tilastoammattia ollenkaan. Ylitarjonta-ammattihin tilastoituvien osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Noin 21 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 4 prosenttia Satakunnan työttömistä työnhakijoista, eli 400 henkilöä. Osuus on pienempi kuin koko maassa keskimäärin.

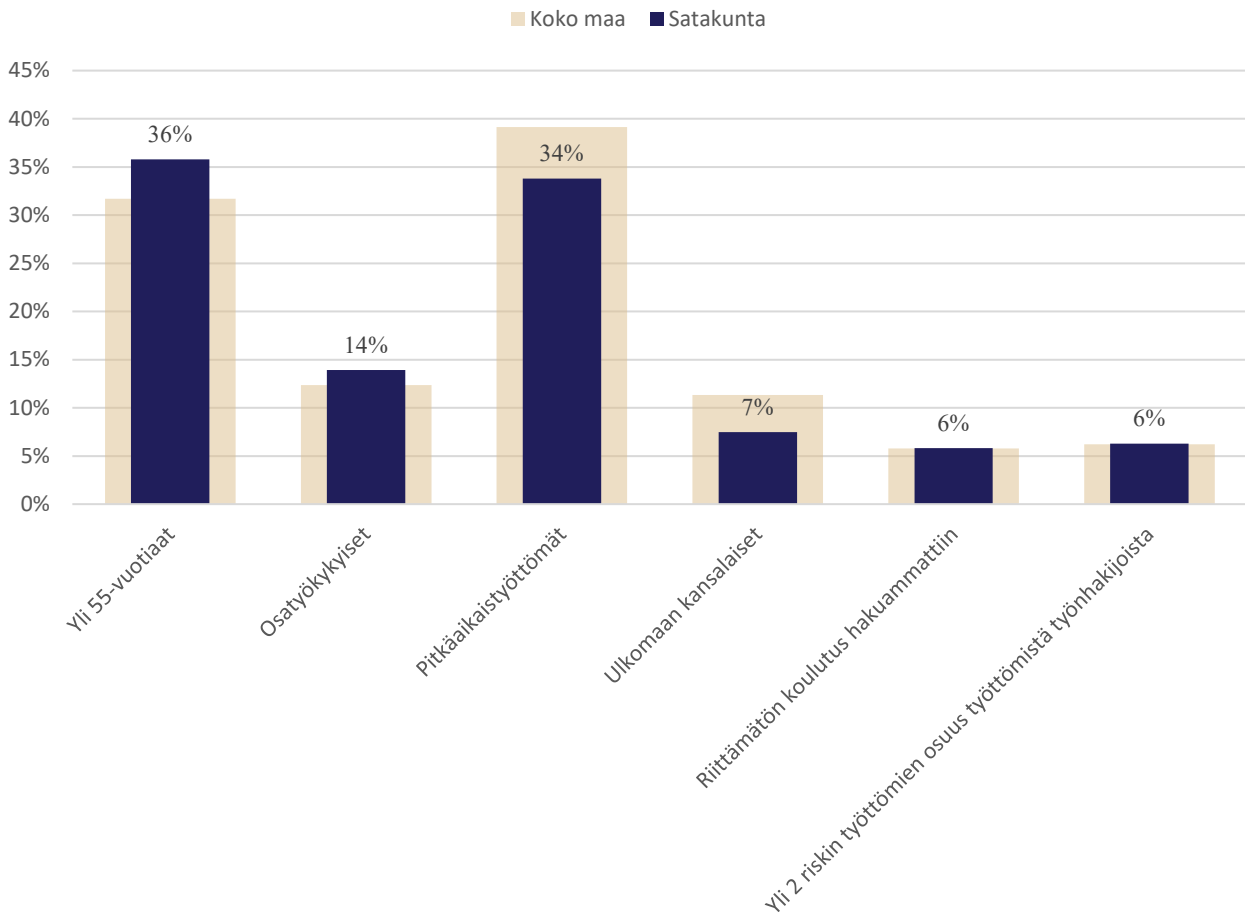
Kuvio 6 Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikka. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Satakunnassa 6 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on koko maan keskitasoa. Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Satakunnassa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Pitkäaikais-työttömien sekä ulkomaan kansalaisten osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 7. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

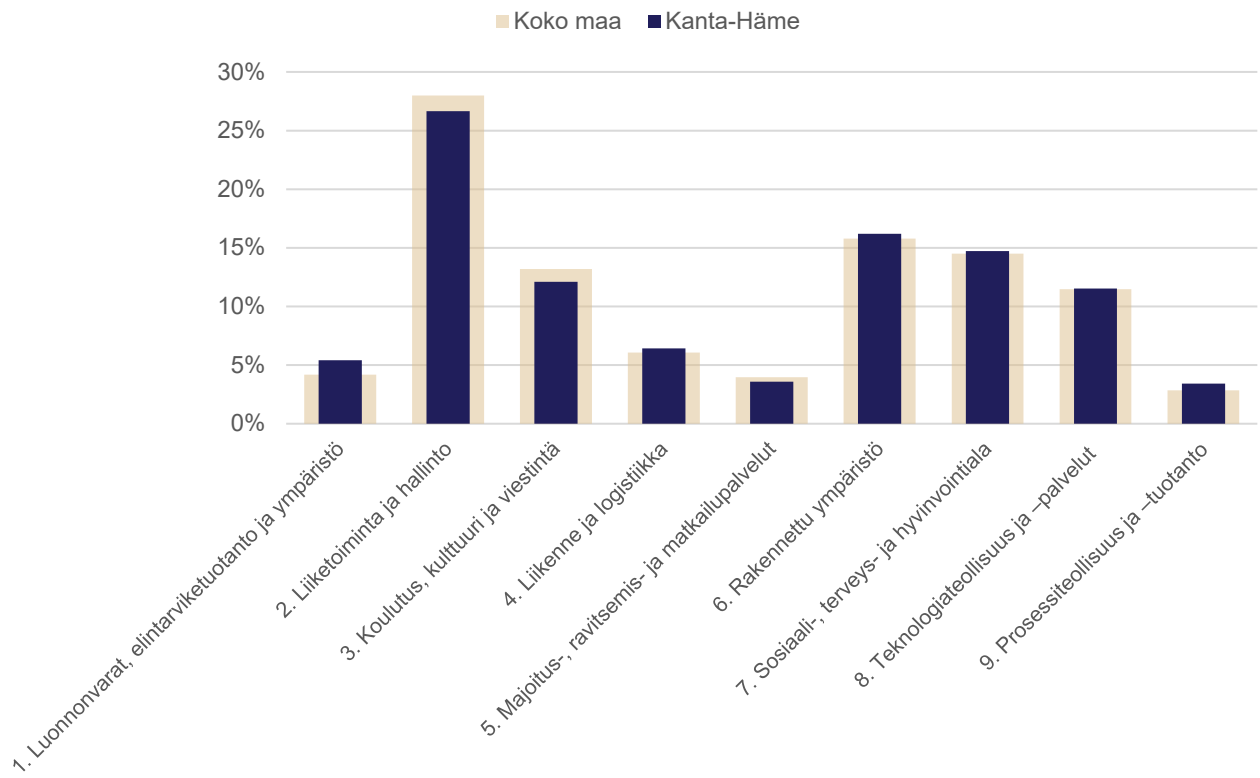

6.4 Kanta-Häme

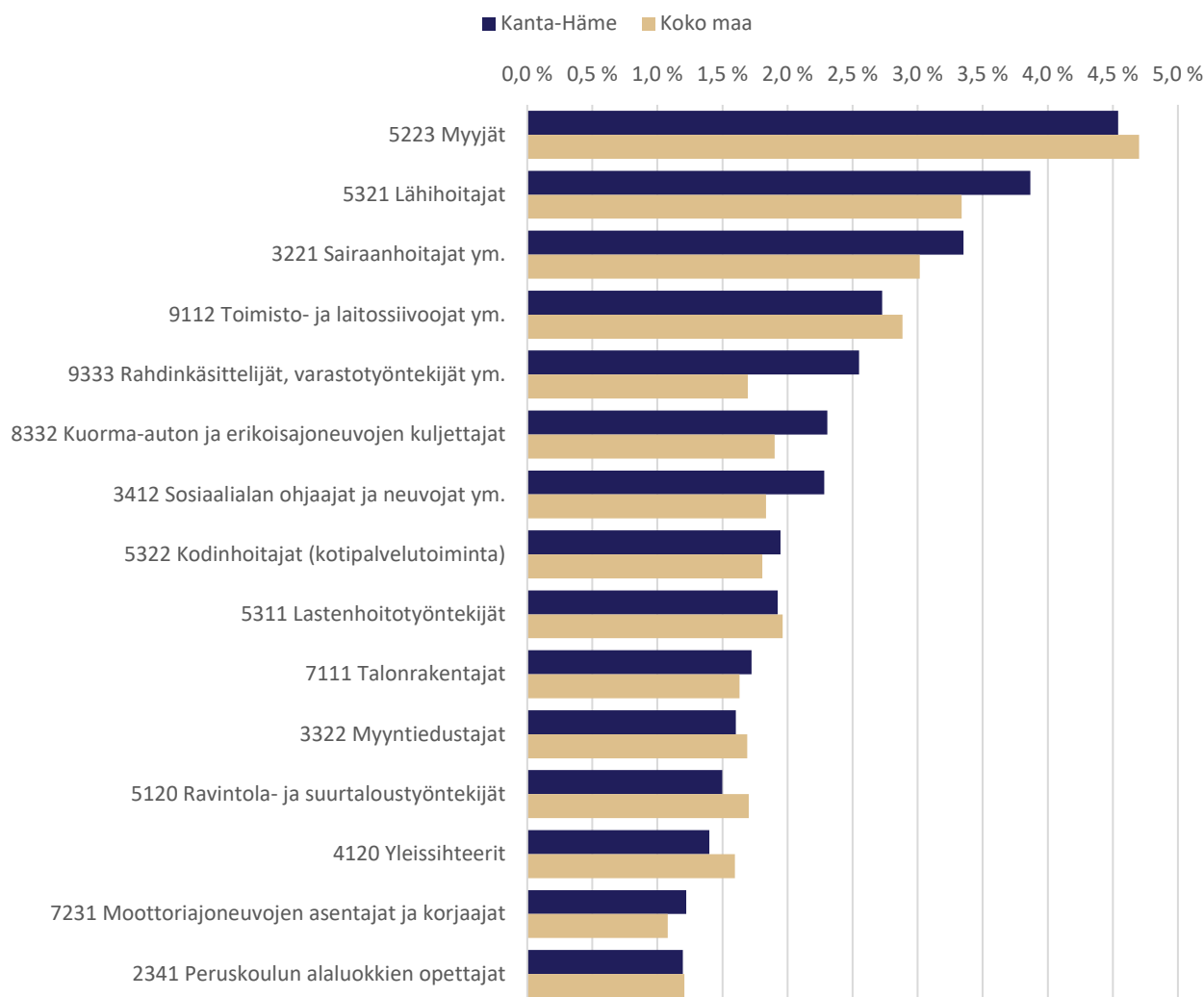
Kanta-Hämeessä työllisyyttä on keskimääräistä enemmän etenkin luonnonvara- ja logistiikka-alalla, mikä näkyy esimerkiksi rahdinkäsittelijöitä ja varastotyöntekijöiden keskimääräistä suurempana määränä. Myös sosiaali- ja terveysalan merkitys työllistäjänä on hieman maakuntien keskiarvoa suurempi, ja lähi- ja sairaanhoitajina työskentelee keskimääräistä useampi.

Kanta-Hämeessä vakanssiaste on 4,5 %, joten työvoimalle on suurin piirtein keskimääräisesti kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 7,7 % prosenttia, mikä on hieman vähemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 3 300 ja työttömiä työnhakijoita 7 000, eli jokaista paikkaa kohti on 2,11 työtöntä, mikä on vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 73,6 prosenttia eli täsmälleen sama kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 8. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 9. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

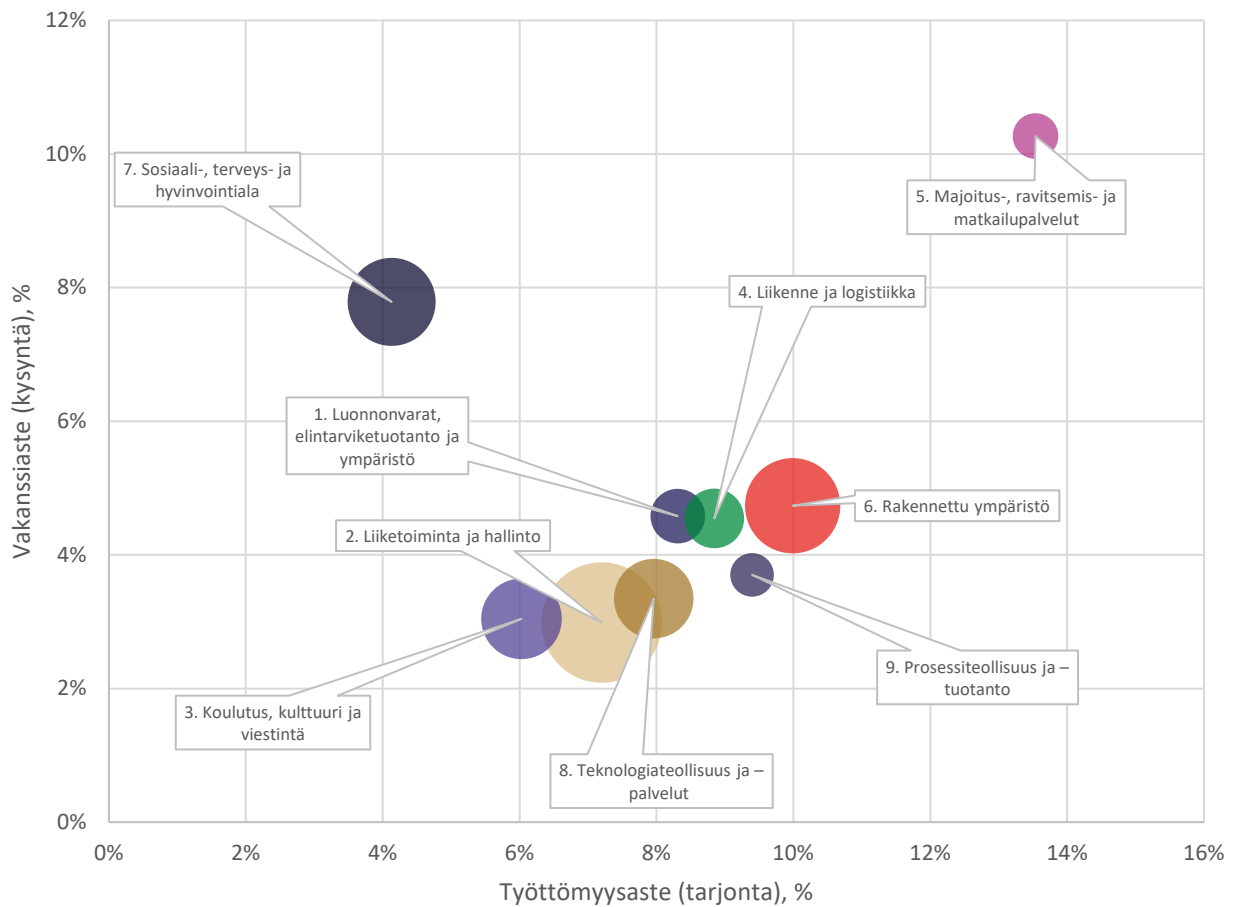
Taulukko 19. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	3 440	138	4 %	8 %
5321 Lähihoitajat	2 845	372	12 %	5 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	2 375	159	6 %	2 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	2 049	139	7 %	7 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	1 964	113	6 %	9 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	1 736	56	3 %	7 %

3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 656	75	4 %	4 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 445	47	3 %	6 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 387	94	7 %	2 %
7111 Talonrakentajat	1 359	75	6 %	11 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	1 198	72	6 %	13 %
3322 Myyntiedustajat	1 170	62	5 %	4 %
4120 Yleissihteerit	1 155	17	2 %	14 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	972	43	5 %	12 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	914	25	3 %	9 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	853	11	1 %	2 %
7233 Maatalous-, teollisuus- koneasentajat ja -korjaajat	768	14	2 %	5 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	763	119	14 %	6 %
3313 Kirjanpidon ja laskenta- toimen asiantuntijat	720	11	2 %	4 %
6111 Pelto- ja avomaaviljelijät	717	0	0 %	0 %

Kanta-Hämeessä työvoiman kysyntää vakanssiasteella mitaten on etenkin MaRaMa- ja sote-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (14 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä etenkin sosiaali- ja terveysalan ammattiteissa, mikä yhdessä kovan kysynnän kanssa määrittää alan tilanteen työvoimapulaksi. Liiketoiminnan ja hallinnon sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammattiteissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 10 Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Kanta-Hämeessä MaRaMa-alojen vakanssiaste puutoaa 14 prosentista 3 prosenttiin. Myös rakennus-, logistiikka- ja prosessiteollisuuden aloilla kysyntä puutoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Kanta-Hämeessä. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka-, rakennus- ja prosessiteollisuuden alojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

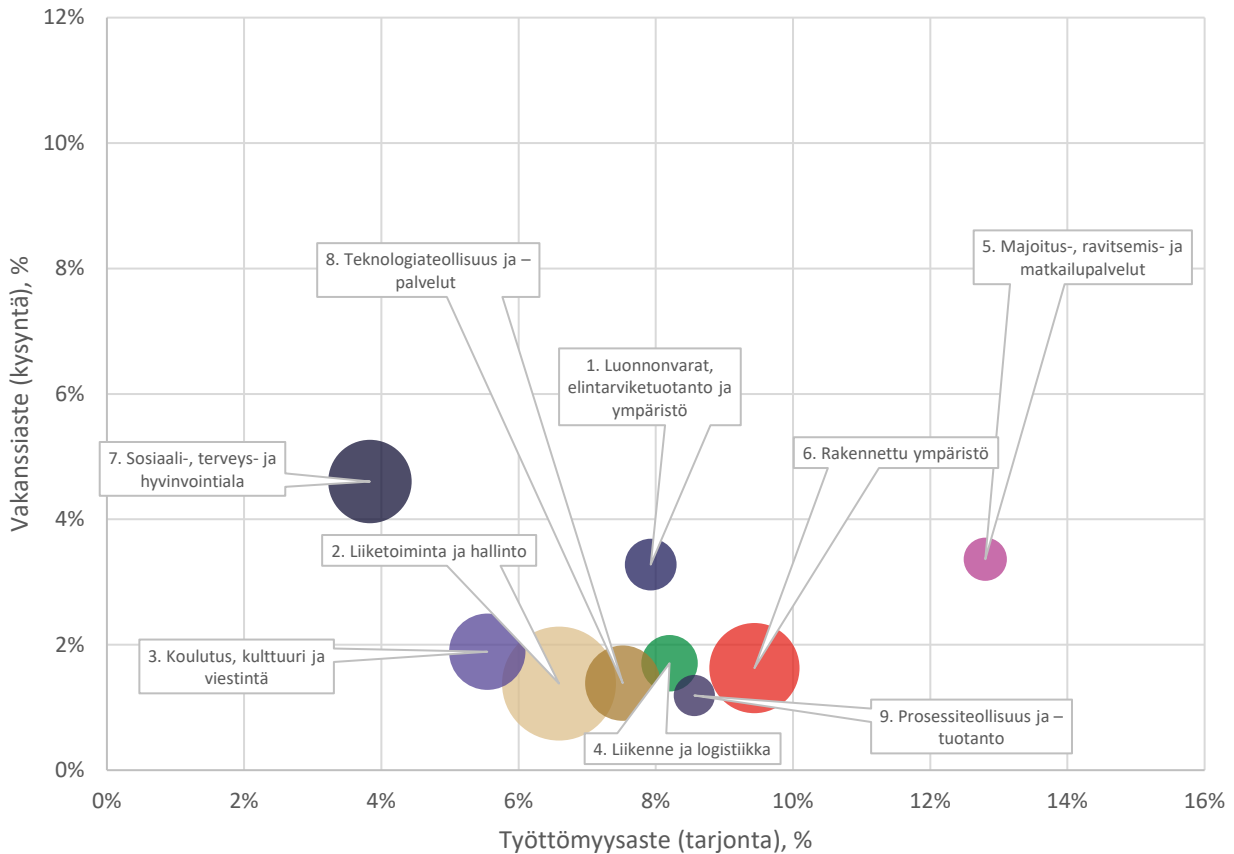
Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi myös rakennetun ympäristön ja prosessiteollisuuden aloilla. Rakennetun ympäristön ja prosessiteollisuuden työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemusalaan vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia jopa työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana tilanne työmarkkinoilla on tiukentunut Kanta-Hämeen alueella, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,3 prosentista 4,5 prosenttiin, mutta samaan aikaan työttömyysaste on pudonnut 11,1 prosentista 7,7 prosenttiin. Kysyntä on jo selvästi 2019 tason yläpuolella, mutta työttömyys vielä hieman 2019 tason yläpuolella. Kysyntä on kasvanut erityisesti soite-alalla ja elintarviketeollisuuden puolella. Työttömyyden lasku on taas ollut hitaampaa majoitus- ravitsemus- ja matkailun sekä liikenteen- ja logistiikan aloilla.

Kanta-Hämeen alueen yritysten lähiaikojen kasvunäkymät ovat vaisut yleisen suhdannetilanteen ja kustannustason nousun takia. Epävarmat näkymät ja kustannusten nousu pidättelevät investointeja, joskin

niitäkin tehdään mm. teollisuudessa, rakentamisessa, logistiikassa ja kiertotalous-alalla. Pendelöinti Uudellemaalle on merkittävää, joten Uudenmaan työvoiman kysynnän tilanne heijastuu myös Kanta-Hämeen puolelle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 28. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Kanta-Hämeessä **työvoimapula** keskittyy etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajien paikkoja oli Kanta-Hämeen alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 372 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 143. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 229 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sairaanhoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 123 kappaletta, elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden paikkoja 76 kappaletta ja myyntiedustajien paikkoja 18 kappaletta. Sote-alan työvoimasta on pulaa koko maassa, joten alueellinen liikkuvuus ei juuri tuo ratkaisuja tilanteeseen (ks. Taulukko 7, s. 27), mutta elintarviketeollisuuden teollisuuden prosessityöntekijöiden tarjonta olisi parempaa Päijät-Hämeen puolella ja mm. Pohjois-Pohjanmaalla (Taulukko 8, s. 29). Tosin kuin esimerkiksi Uudellamaalla, Kanta-Hämeen alueella ei ole pulaa sovellusarkkitehteistä, joten alueen työttömyyttä voisi hoitaa kannustamalla liikkuvuutta tässä ammatissa (Taulukko 8, s. 29).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat. Tässä ammatissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 70, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Sote-alan ammattien jälkeen listalla nousee palveluala-ammattaja: puhelinmyyjiä, ravintolatyöntekijöitä, jakelijoita, teollisuuden kokoonpanijoita, vartijoita, ja siivoojia. Näissä kaikissa ammateissa avoimia paikkoja olisi enemmän kuin vapaata työvoimaa. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuus-

den turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Kanta-Hämeessä työttömistä työnhakijoista 1 200 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Jossain määrin työvoimaa voisi houkutella myös lähialueilta, esimerkiksi Päijät-Hämeen alueella teollisuuden kokoonpanijoista olisi ylitarjontaa (Taulukko 8, s. 29).

Kohtaanto-ongelmaksi määrittyy tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy useampia rakennusalan ammatteja, kuten rakennusalan avustavat työntekijät, ravintola-alan avustavat työntekijät, kasvihuonetyöntekijät sekä hitsaajat ja kaasuleikkaajat. Esimerkiksi rakennusosalalla avustavien työntekijöiden vakanssiaste Kanta-Hämeen alueella on 44 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 48 prosenttia. Vastaavasti avustavien keittiötyöntekijöiden vakanssiaste on 15 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 15 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin ”ylimääräisten” työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Kanta-Hämeessä ovat yleissihteerit ja myyjät, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 136 ja 122 ”liikaa”. Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on rakennusmaala-reilla ja ohutlevysepillä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. rakennusmaalareilla 33 prosenttia, ohutlevypeltisellä 32 prosenttia ja ICT-asentajilla 29 prosenttia.

Taulukko 20. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e/h)	Työvoimapula top 15 (alle 16e/h)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	4120 Yleissihteerit	7131 Rakennusmaalarit ym.	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
3221 Sairaanhoidajat ym.	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	5223 Myyjät	7213 Ohutlevysepät	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	8157 Pesulatyöntekijät	7131 Rakennusmaalarit ym.	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
3322 Myyntiedustajat	9411 Pikaruokatyöntekijät	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	7111 Talonrakentajat	1120 Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	2132 Maa-, metsä- ja kalatalouden erityisasiantuntijat
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvotajat ym.	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7522 Huonekalupuusepät ym.	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät
2342 Lastentarhanopettajat	5414 Vartijat	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	4321 Varastonhoitajat ym.	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.

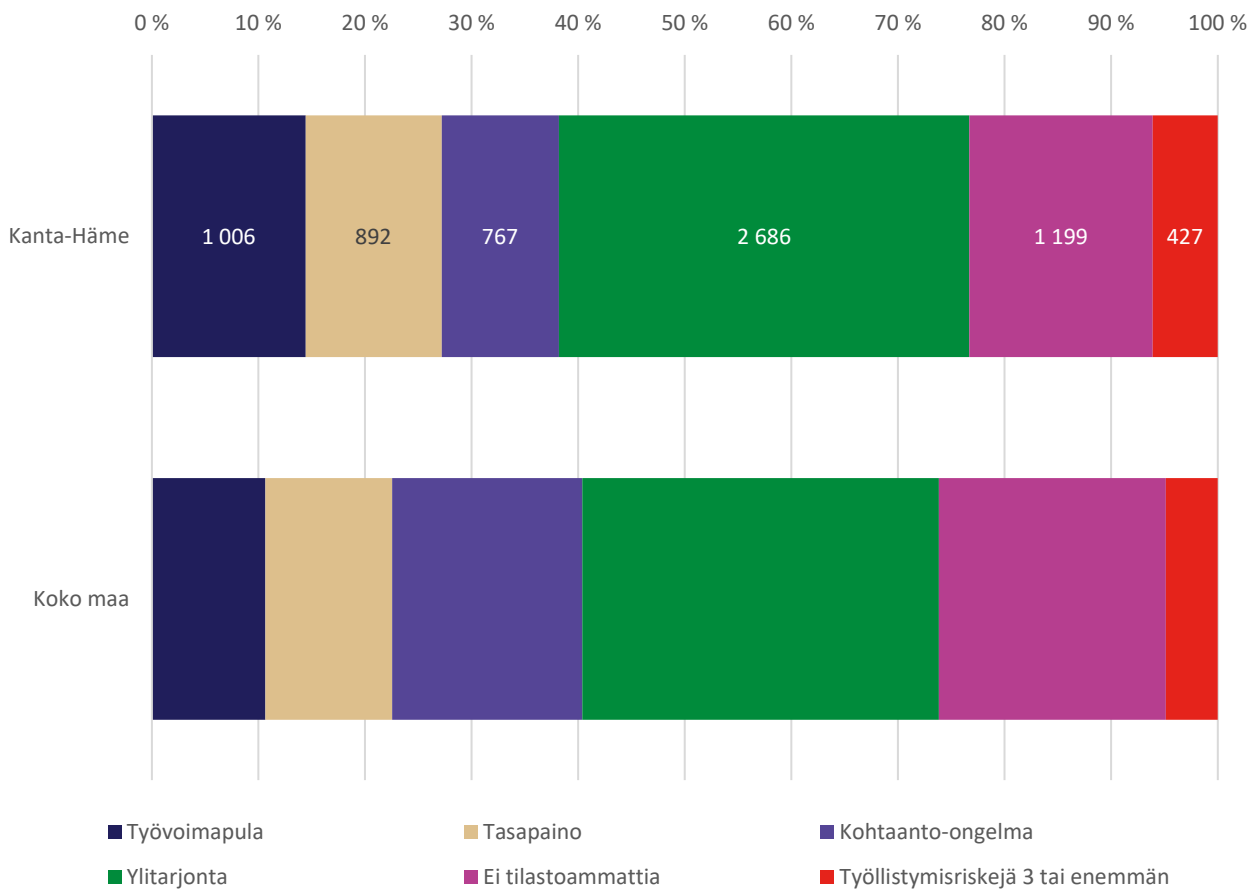
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	3141 Laborantit ym.	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2634 Psykologit	9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	5141 Kampaajat ja parturit
2411 Laskentatoimien erityisasiant. ja tilintarkastajat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
3212 Bioanalytiikot (terveydenhuolto)	5131 Tarjoilijat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	4120 Yleissihteerit	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	7126 Putkiasentajat	5142 Kosmetologit ym.	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.
2261 Hammaslääkärit		7411 Rakennussähköasentajat	7411 Rakennussähköasentajat	7111 Talonrakentajat
8121 Metalliteollisuuden prosessityöntekijät		7223 Koneenasettajat ja koneistajat	3512 Käytön tukihenkilöt	8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat

Kanta-Hämeessä työttömistä työnhakijoista suurin osa (39 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 17 %:lla ei ole vielä määritelty tilastoammattia ollenkaan. Ylitarjonta-ammatteihin tilastoituvien osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Noin 11 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 14 prosenttia Kanta-Hämeen työttömistä työnhakijoista, eli 1 000 henkilöä. Osuus on hieman suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

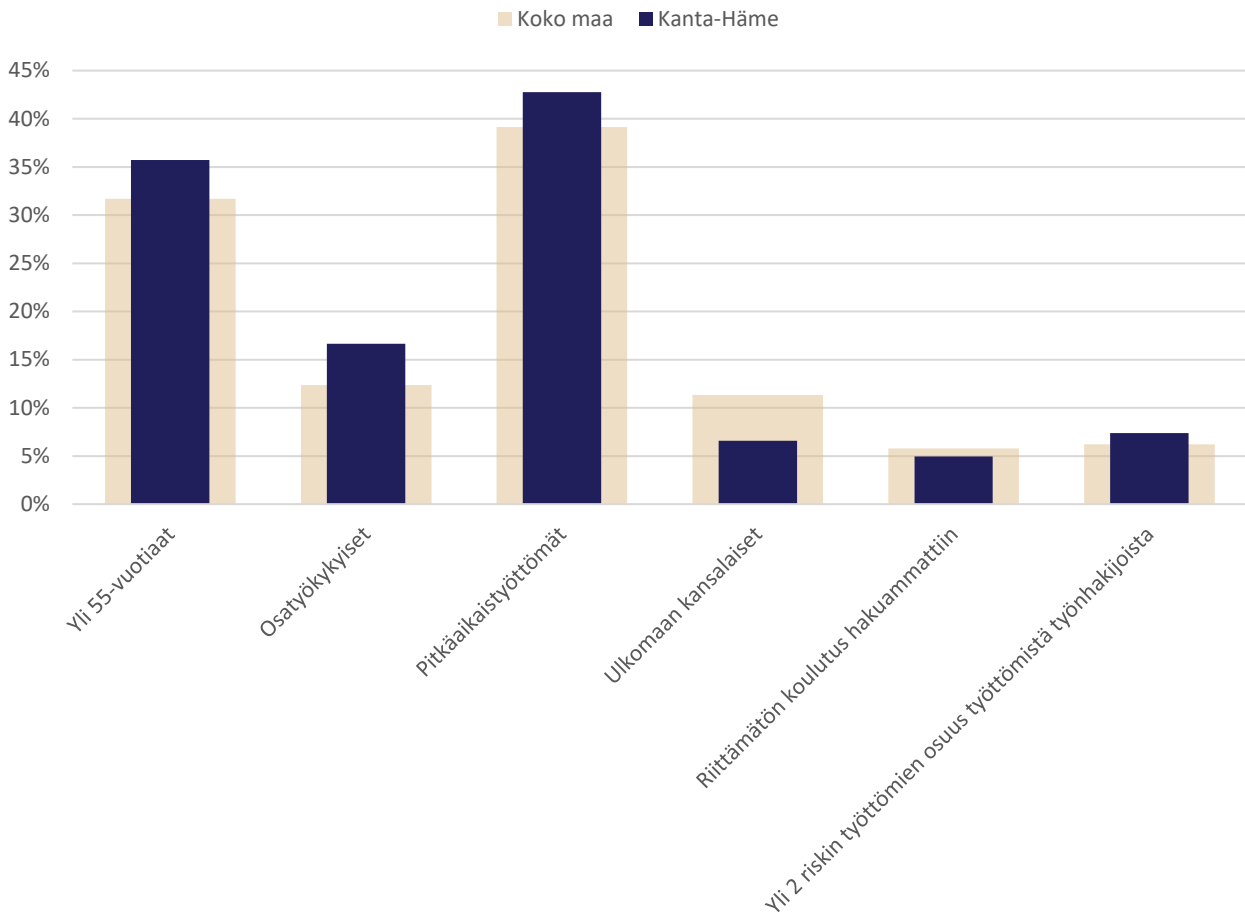
Kuvio 29. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluvaan aikaan. Edellä esitetyissä analyyseissä työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Kanta-Hämeessä 7 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on toiseksi suurin kaikista maakunnista. Erityisesti yli 55-vuotiaiden, osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista on Kanta-Hämeessä suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Ulkomaan kansalaisten osuus on kuitenkin matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 30. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

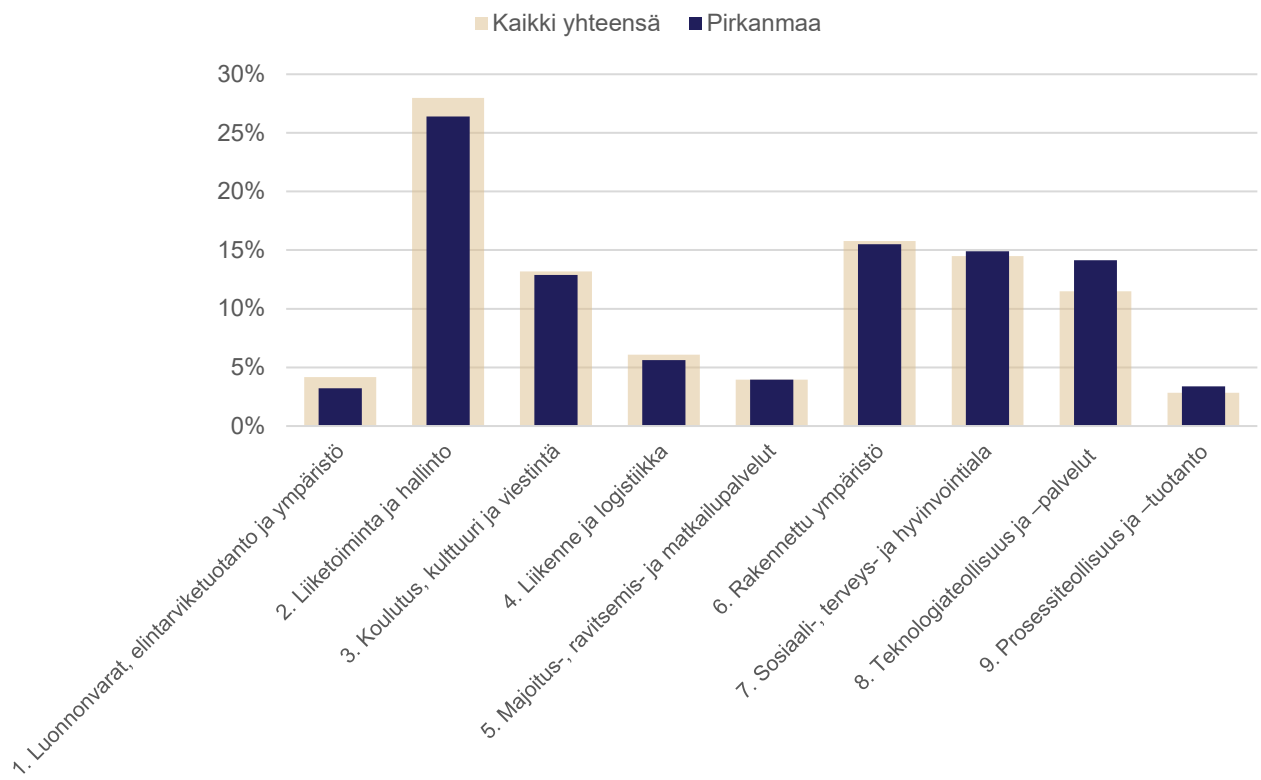

6.5 Pirkanmaa

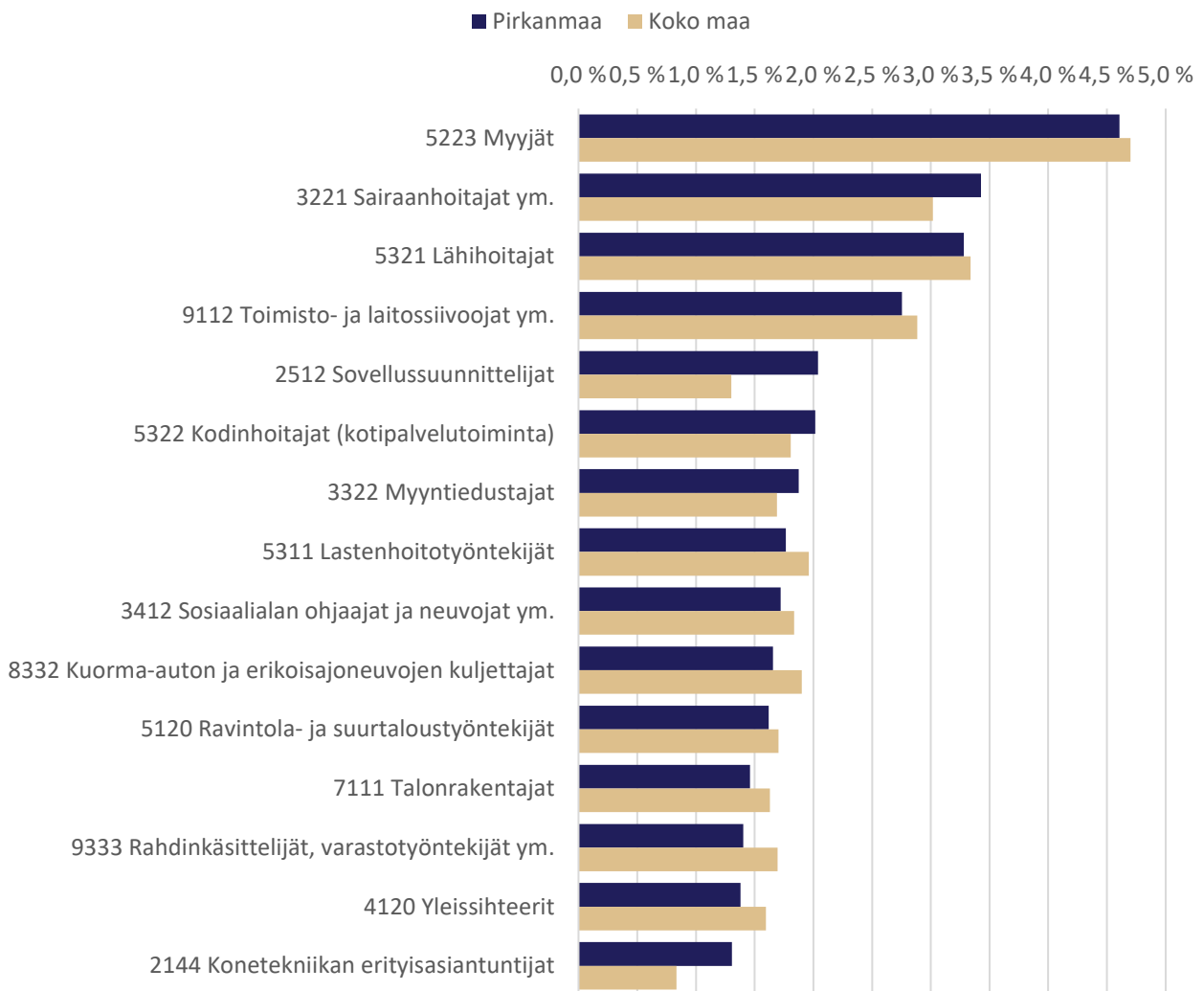
Pirkanmaan työllisyyden rakenteessa korostuvat teknologiateollisuus- ja palvelut, joilla työskentelee 14 prosenttia alueen työllisistä kuin koko maassa osuus on 11 prosenttia. Teknologiateollisuuden ja -palveluiden keskeinen rooli näkyy erityisasiantuntijoiden määrässä, joista 10 prosenttia työskentelee Pirkanmaalla. Vastaavasti prosessi- ja kuljetustyöntekijöistä vain 9 prosenttia työskentelee Pirkanmaalla. Esimerkiksi sovellussuunnittelijoita ja konetekniikan erityisasiantuntijoita on Pirkanmaalla suhteellisesti enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Pirkanmaalla vakanssiaste on 5,1 %, joten työvoimalle on keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 7,9 prosenttia eli sama kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 11 600 ja työttömiä työnhakijoita 21 500, eli jokaista paikkaa kohti on 1,86 työtöntä, mikä on huomattavasti vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 74,3 prosenttia, mikä on korkeampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 31. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 32. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

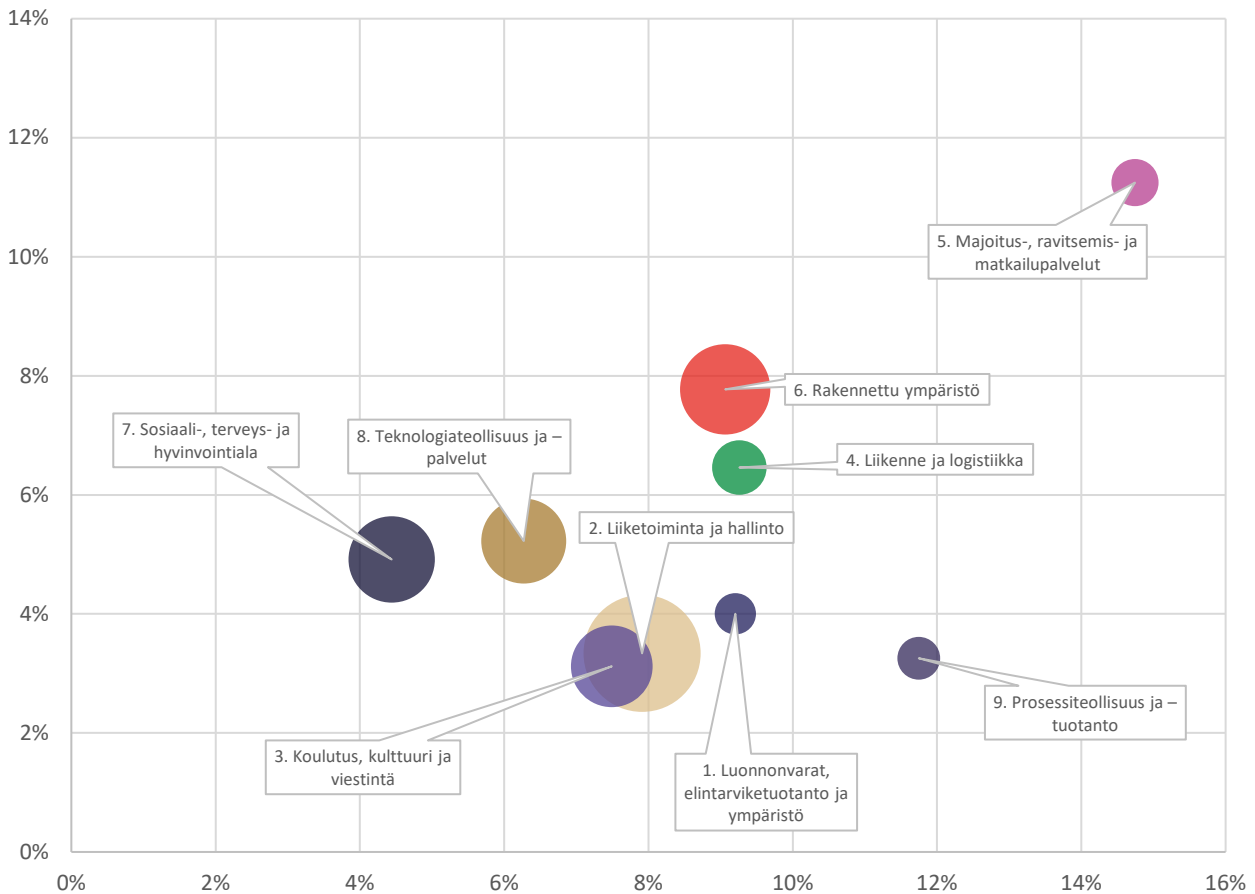
Taulukko 21. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	11 039	448	4 %	9 %
5321 Lähihoitajat	7 576	769	10 %	6 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	7 570	304	4 %	2 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	6 415	703	11 %	6 %
2512 Sovellussuunnittelijat	4 568	205	4 %	3 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	4 529	450	9 %	3 %
3322 Myyntiedustajat	4 299	219	5 %	5 %

5311 Lastenhoitotyöntekijät	4 176	115	3 %	7 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	4 092	368	9 %	14 %
8332 Kuorma-auton ja eri- koisajoneuvojen kuljettajat	3 982	273	7 %	9 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	3 956	119	3 %	5 %
7111 Talonrakentajat	3 559	314	9 %	10 %
4120 Yleissihteerit	3 495	68	2 %	13 %
9333 Rahdinkäsittelijät, va- rastotyöntekijät ym.	3 433	255	8 %	11 %
2144 Konetekniikan erityis- asiantuntijat	2 936	63	2 %	3 %
2341 Peruskoulun alaluok- kien opettajat	2 827	40	1 %	3 %
7233 Maatalous-, teollisuus- koneasentajat ja -korjaajat	2 817	149	5 %	6 %
7231 Mootoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	2 612	165	7 %	10 %
5153 Kiinteistöhuollon työn- tekijät	2 593	147	6 %	9 %
2511 Sovellusarkkitehdit	2 413	88	4 %	3 %

Pirkanmaalla työvoiman kysyntää vakanssiasteella mitaten on etenkin MaRaMa-, rakennus- ja logistiikka-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (15 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä ICT-alan ammateissa. Liiketoiminnan ja hallinnon sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 33. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaikaissuhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Pirkanmaalla MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 11 prosentista 3 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Pirkanmaalla. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

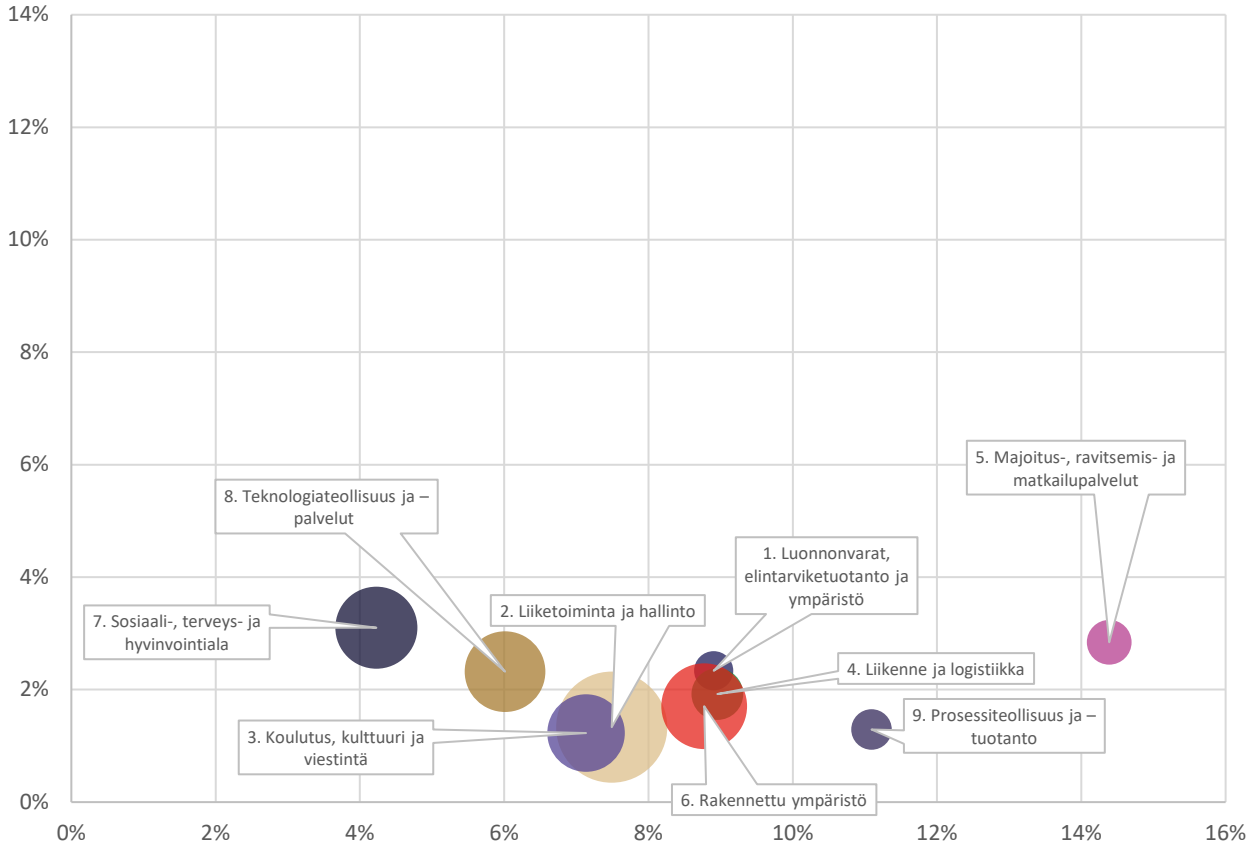
Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla, missä työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemusalaan vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana tilanne työmarkkinoilla on tiukentunut Pirkanmaalla, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,6 prosentista 5,1 prosenttiin, mutta samaan aikaan työttömyysaste laskenut 14 prosentista 7,9 prosenttiin. Kysynnän kasvua on ollut erityisesti sote-alalla, mutta myös teknologiateollisuuden, elintarviketeollisuuden, liikenteen, rakennusalan ja koulutuksen aloilla. Myös majoitus- ja ravitsemusosalalla kysyntä on kasvanut, mutta samaan aikaan työttömyys on edelleen merkittävästi korkeammalla kuin 2019.

Vuoden 2023 näkymiä varjostavat kustannusten nousu, toimitusongelmat sekä korkojen nousu. Polttoainehintojen hinnat ovat Pirkanmaalla haaste, koska maakunnan vienti koostuu vahvasti suurista laitteista. Vientiteollisuudella on suuri merkitys, joten EU-alueen investointinäköymien hiipuminen luo epävarmuutta. Viime vuosina investointeja on saatu hyvin, joskin 2023 näkymä on vielä epävarma. Investointeja on saatu ohjelmistoalalle, koneisiin, uusiin toimipaikkoihin ja sote-palveluiden tuottamiseen. Kasvua on ollut

erityisesti ICT- ja finanssialalla, mutta tilanne näyttää hyvältä myös liike-elämän palveluiden, prosessiteollisuuden, vähittäiskaupan ja rakentamisenkin osalta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 34. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammateittain tarkasteluna Pirkanmaalla **työvoimapula** keskittyy ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ICT-alan ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajien paikkoja oli Pirkanmaan alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 769 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 423. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 346 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sairaanhoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 189 kappaletta, sovellussuunnittelijoiden paikkoja 73 kappaletta ja sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden paikkoja 26 kappaletta. Sote-alan työvoimasta on pulaa koko maassa, joten alueellinen liikkuvuus ei juuri tuo ratkaisuja tilanteeseen (ks. Taulukko 7, s. 27), mutta rakentamisen ja teollisuuden alan pula-ammateissa tarjonta voisi olla parempaa muilla aluilla. Esimerkiksi elintarviketeollisuuden teollisuuden prosessityöntekijöiden tarjonta olisi parempaa mm. Pohjois-Pohjanmaalla (Taulukko 8, s. 29). Kuten myös Uudellamaalla, Pirkanmaalla on pulaa ICT-alan osaajista, joista esimerkiksi sovellusarkkitehtejä voisi yrittää houkutella Pohjois-Pohjanmaalta tai Kanta-Hämeestä. (Taulukko 8, s. 29).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat erityisesti vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat, toimisto- ja laitossiivoojat sekä konepajatuotteiden kokoonpanijat. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 325, 301 ja 83, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti.

Pirkanmaalla työvoimapulaa on monessa eri ammatissa. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-

aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Pirkanmaalla työttömistä työnhakijoista 2 900 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Työvoimaa voisi löytyä myös muilta alueilta, esimerkiksi Pirkanmaalla tarvittavista teollisuuden kokoonpanijoista olisi Päijät-Hämeen alueella ylitarjontaa (Taulukko 8, s. 29).

Kohtaanto-ongelmaksi määrittyy tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien top 15 -listalta löytyy esimerkiksi kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden sekä avustavien keittiötyöntekijöiden lisäksi useita rakennusalan ammatteja. Esimerkiksi kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden vakanssiaste on 22 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 33 prosenttia. Vastaavasti avustavien keittiötyöntekijöiden vakanssiaste on 17 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 18 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Pirkanmaalla ovat myyjät ja yleissihteerit, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 539 ja 365 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on kuvataiteilijoilla ja vaattureilla yms., joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. kuvataiteilijoilla 67 %.

Taulukko 22. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5223 Myyjät	2651 Kuvataiteilijat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
3221 Sairaanhoidajat ym.	9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	4120 Yleissihteerit	7531 Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
2512 Sovellussuunnittelijat	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	5311 Lastenhoitotyöntekijät	2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.
7114 Betonirakentajat ja raudoittajat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	7321 Painopinnanvalmistajat	7411 Rakennussähköasentajat
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	7523 Konepuusepät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät
9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	7131 Rakennusmaalarit ym.	4221 Matkatoimistovirkailijat	5414 Vartijat
2511 Sovellusarkkitehdit	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	7122 Lattianpäällystystyöntekijät
7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	2655 Näyttelijät	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
2514 Sovellusohjelmoijat	9411 Pikaruokatyöntekijät	2651 Kuvataiteilijat	2163 Tuote- ja vaatesuunnittelijat	7111 Talonrakentajat

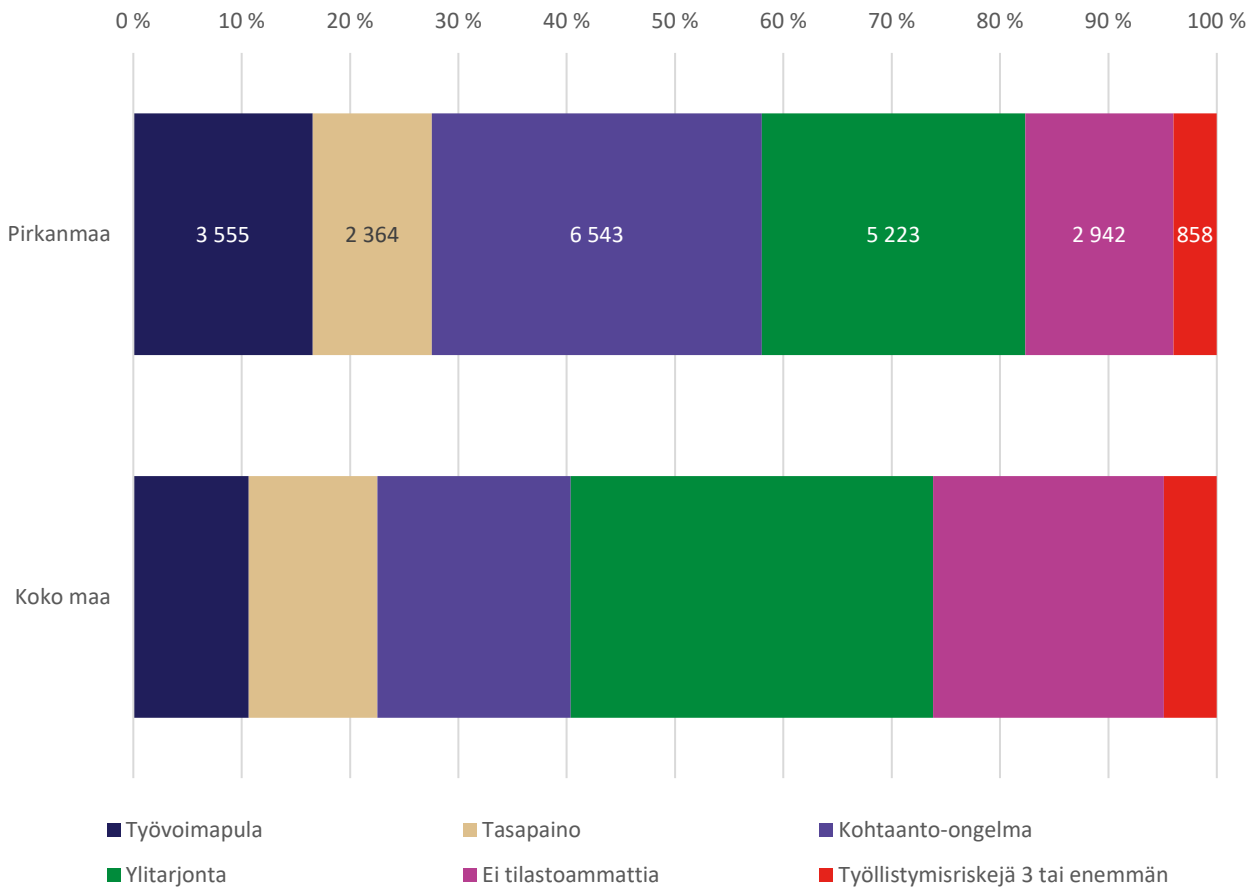
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	5245 Huoltamotyöntekijät	9622 Satunnais töiden tekijät	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	7131 Rakennusmaalarit ym.
2434 Tieto- ja viestintätekniikan myynnin erityisasiant.	4222 Puhelinpalveluneuvojat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	7232 Lentokoneasentajat ja -korjaajat	4224 Hotellin vastaanottovirkailijat
8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	5312 Koulunkäyntiavustajat	2641 Kirjailijat ym.	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	5131 Tarjoilijat	7531 Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	2153 ICT-alan erityisasiantuntijat	3434 Keittiöpäälliköt
8114 Betonituoteym. teollisuuden prosessityöntekijät	8157 Pesulatyöntekijät	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	7534 Verhoilijat	7121 Kattoasentajat ja -korjaajat
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	4214 Maksujenperijät	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	3521 Lähetys- ja audiovisuaaliteknikot	2521 Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat

Pirkanmaalla työttömistä työnhakijoista 24 % tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 14 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Toisin kuin muualla Suomessa, suurin osa Pirkanmaan työttömistä työnhakijoista (30 %) työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 17 prosenttia Pirkanmaan työttömistä työnhakijoista, eli 3 500 henkilöä. Osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

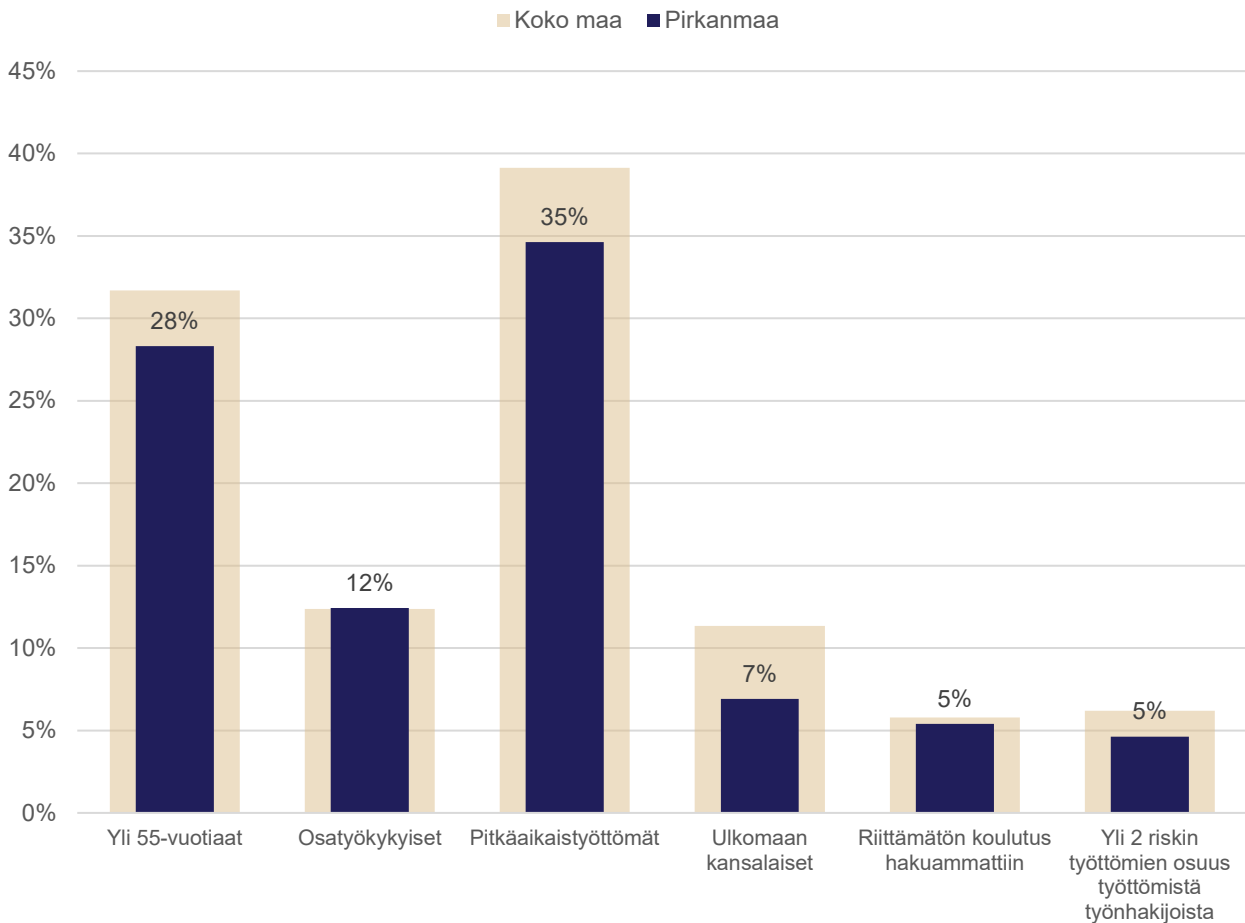
Kuvio 35. Työttömät työnhakijat hakuammatin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikka. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Pirkanmaalla 5 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on neljänneksi pienin kaikista maakunnista. Pirkanmaalla ainoastaan osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on yhtä suuri kuin Suomessa keskimäärin. Yli 55-vuotiaiden, pitkäaikaistyöttömien, ulkomaan kansalaisten ja matalasti koulutettujen osuus on pienempi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 36. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

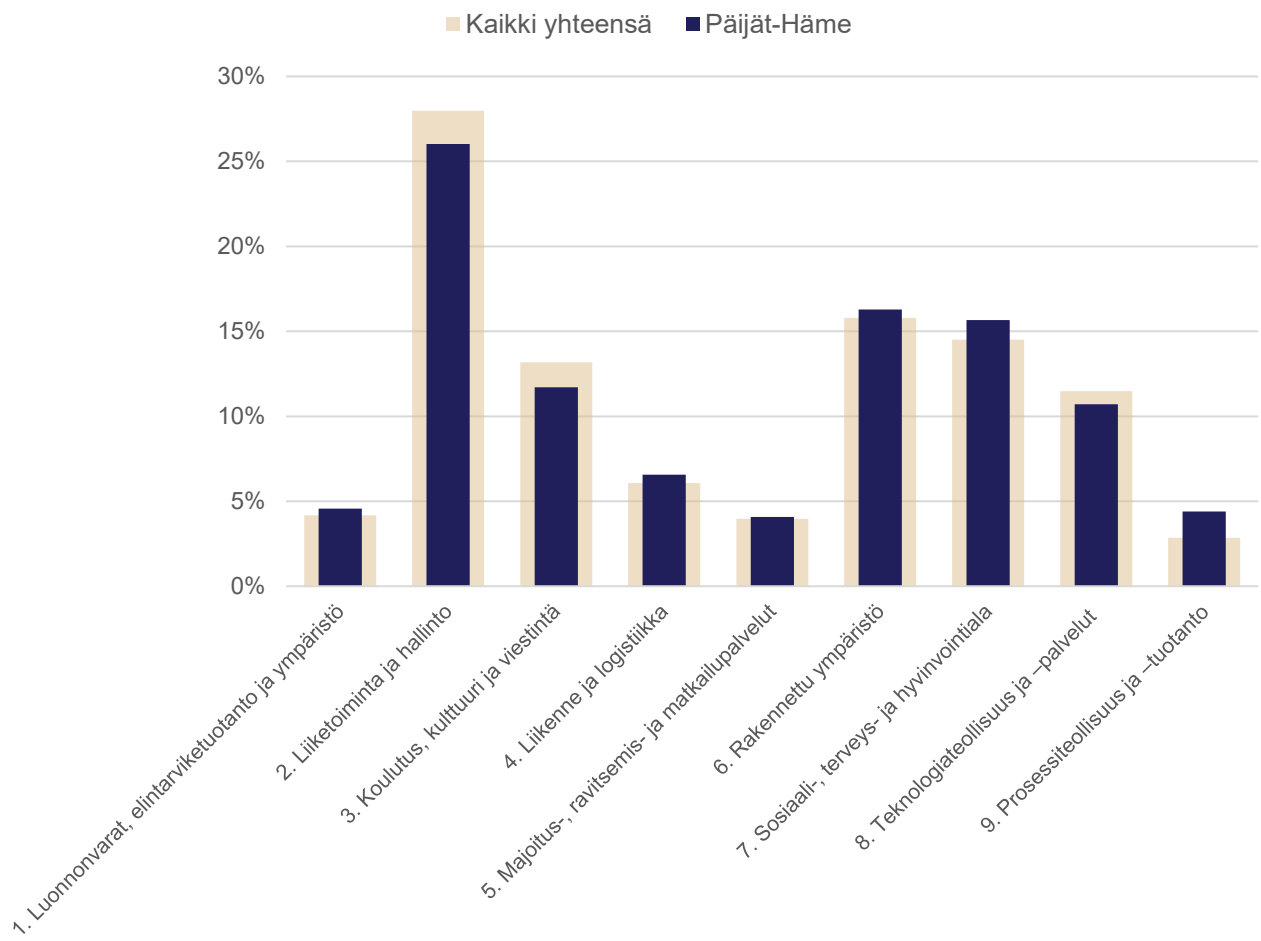

6.6 Päijät-Häme

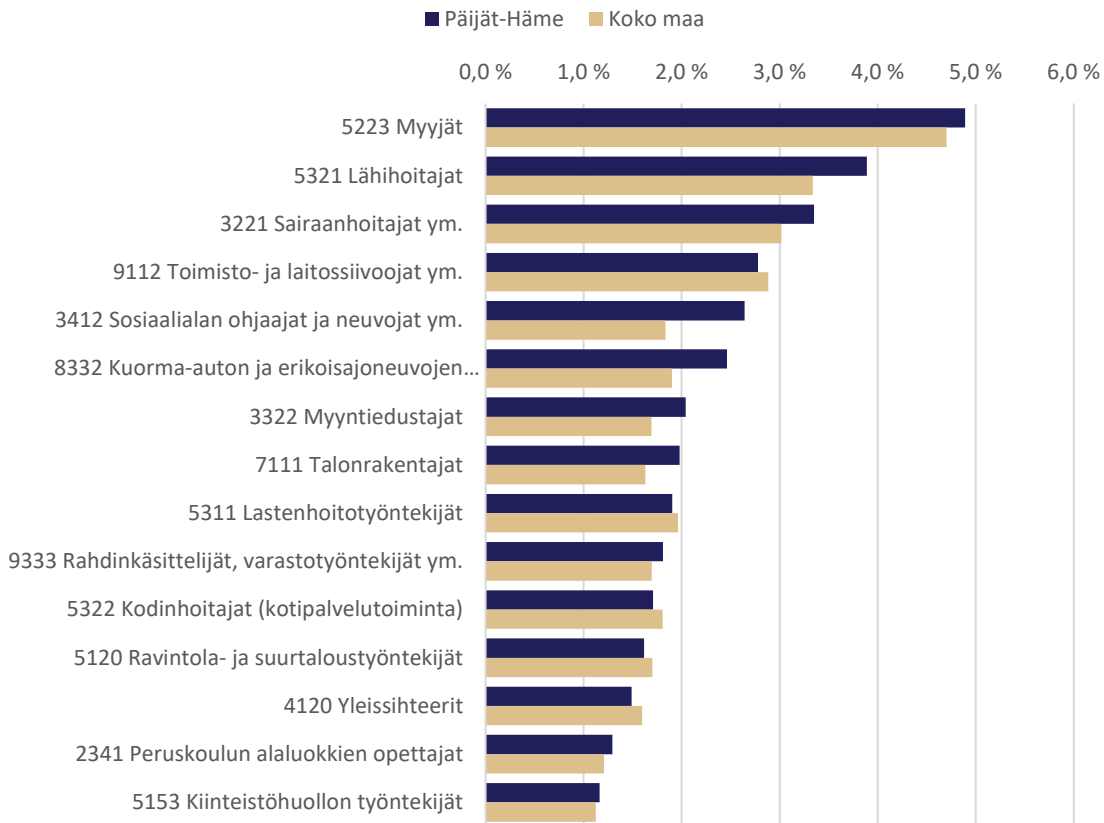
Päijät-Hämeen alueella työskentelee vajaa neljä prosenttia Suomen työllisistä. Alueella painottuvat erityisesti prosessi- ja kuljetustyöntekijät sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät. Erityisasiantuntijoita taas on vähemmän. Toimialoista korostuu prosessiteollisuus, jonka alla työskentelee neljä prosenttia alueen työllisistä, kun koko maassa osuus on vain kolme prosenttia. Alan merkitystä kasvattaa tulevaisuudessa muun muassa Fazerin uuden makeistehtaan käynnistyminen Lahdessa vuonna 2026 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022). Keskimääräistä vahvempia työllistäjiä ovat myös rakennus- ja sote-ala. Lukumääräisesti suurin työllistäjä Päijät-Hämeenkin alueella on liiketoiminnan ja hallinnon ala, mutta suhteellisesti ala on vähemmän tärkeä kuin muualla Suomessa keskimäärin.

Päijät-Hämeessä työvoimalle on kohtalaisesti kysyntää, vakanssiasteen ollessa neljän prosentin tietämillä, mikä on lähellä valtakunnan keskiarvoa, mutta työttömyysaste on 10,5 prosenttia, mikä on selvästi valtakunnan keskiarvon (7,9 %) yläpuolella. Avoimia työpaikkoja on 3 200 ja työttömiä työnhakijoita 11 300, eli jokaista paikkaa kohti on 3,54 työtöntä, mikä on huomattavasti enemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 70,6 prosenttia, mikä jää selvästi koko maan keskiarvosta (73,6 %).

Kuvio 37. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 38. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

Taulukko 23. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpai- kat laskentapäi- vänä	Vakanssiaste = avointen työ- paikkojen osuus avointen työ- paikkojen ja työllisten sum- masta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	4 331	180	4 %	10 %
5321 Lähihoitajat	3 254	274	8 %	6 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	2 677	132	5 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	2 395	123	5 %	7 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	2 209	84	4 %	6 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2 180	78	4 %	11 %
7111 Talonrakentajat	1 817	65	4 %	14 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	1 719	106	7 %	16 %
3322 Myyntiedustajat	1 707	69	4 %	5 %

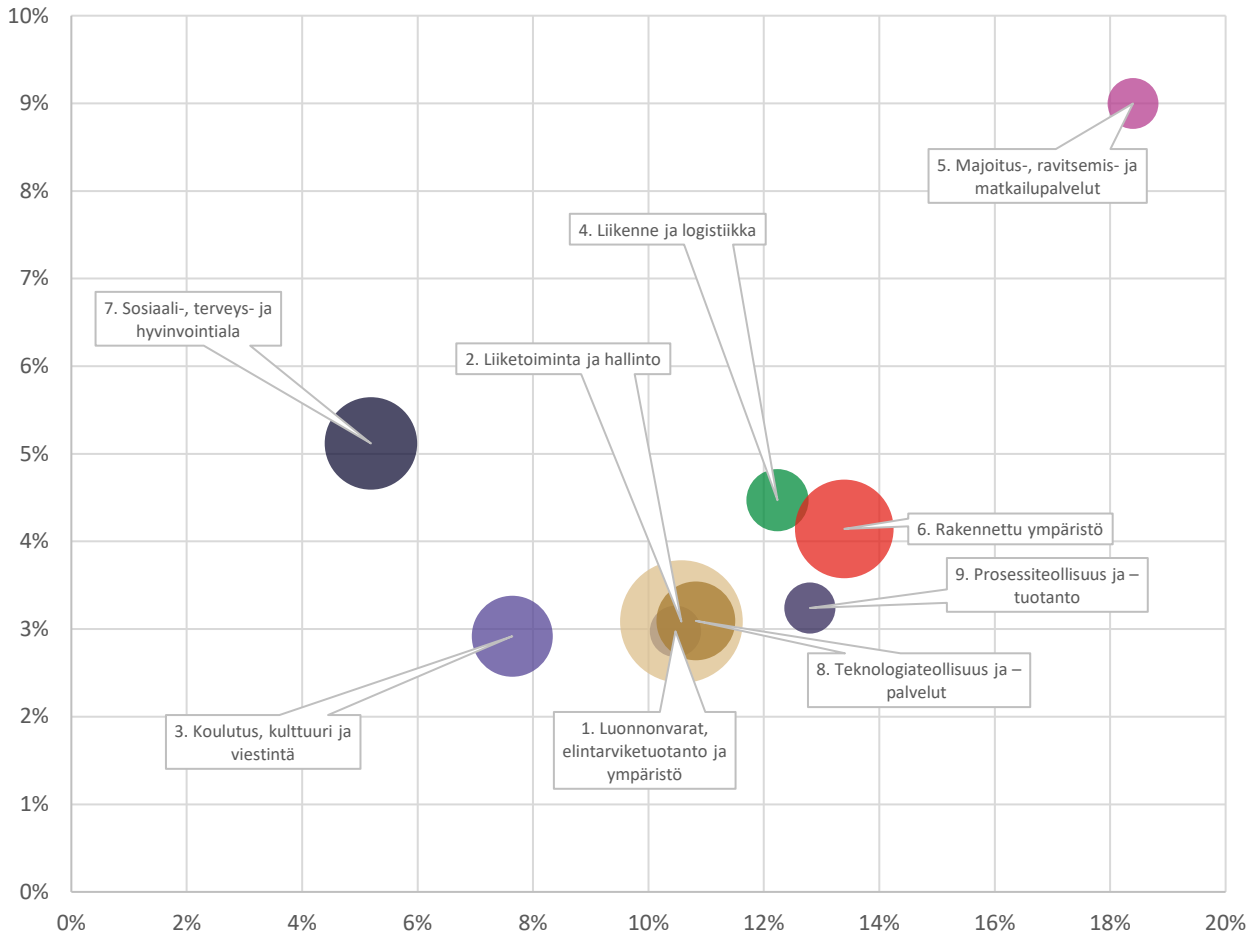
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 657	37	2 %	8 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	1 554	99	7 %	17 %
4120 Yleissihteerit	1 473	16	1 %	18 %
5322 Kodinhoitajat (kotipal- velutoiminta)	1 407	99	7 %	4 %
5153 Kiinteistöhuollon työn- tekijät	1 059	37	4 %	13 %
2341 Peruskoulun alaluok- kien opettajat	1 046	17	2 %	3 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	1 039	40	4 %	12 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	905	29	3 %	4 %
7115 Kirvesmiehet ja raken- nuspuusepät	894	46	6 %	21 %
7233 Maatalous-, teollisuus- koneasentajat ja -korjaajat	878	20	2 %	10 %
2144 Konetekniikan erityis- asiantuntijat	835	27	3 %	4 %

Päijät-Hämeessä kysyntää on erityisesti majoitus-, ravitsemus ja matkailupalveluiden sekä sosiaali- ja terveys- ja hyvinvointialalla. Myös liikenteen ja logistiikan, rakennetun ympäristön vakanssiaste on hieman keskiarvon yläpuolella. Työttömyys on varsin vähäistä sosiaali- ja terveysalalla, eli Päijät-Hämeessäkin työvoimapula keskittyy pääasiassa sosiaali- ja terveysalalle.

Vaikka ravintola-alalla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (19 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Hieman vastaava on tilanne myös liikenteen ja logistiikan; rakennetun ympäristön sekä prosessiteollisuuden aloilla, joskin kysynnän ja tarjonnan suhde on jo lähempänä ylitarjontaa.

Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjontaa on merkittävää. Teollisuuden merkitys työllistäjänä on Päijät-Hämeessä hieman koko maan keskiarvoa suurempi, mutta työttömyys on yleistä myös teollisuudessa. Kysynnän maltilliseen tasoon yhdistettynä voidaan määritellä alalla olevan Päijät-Hämeessä ylitarjontaa.

Kuvio 39. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

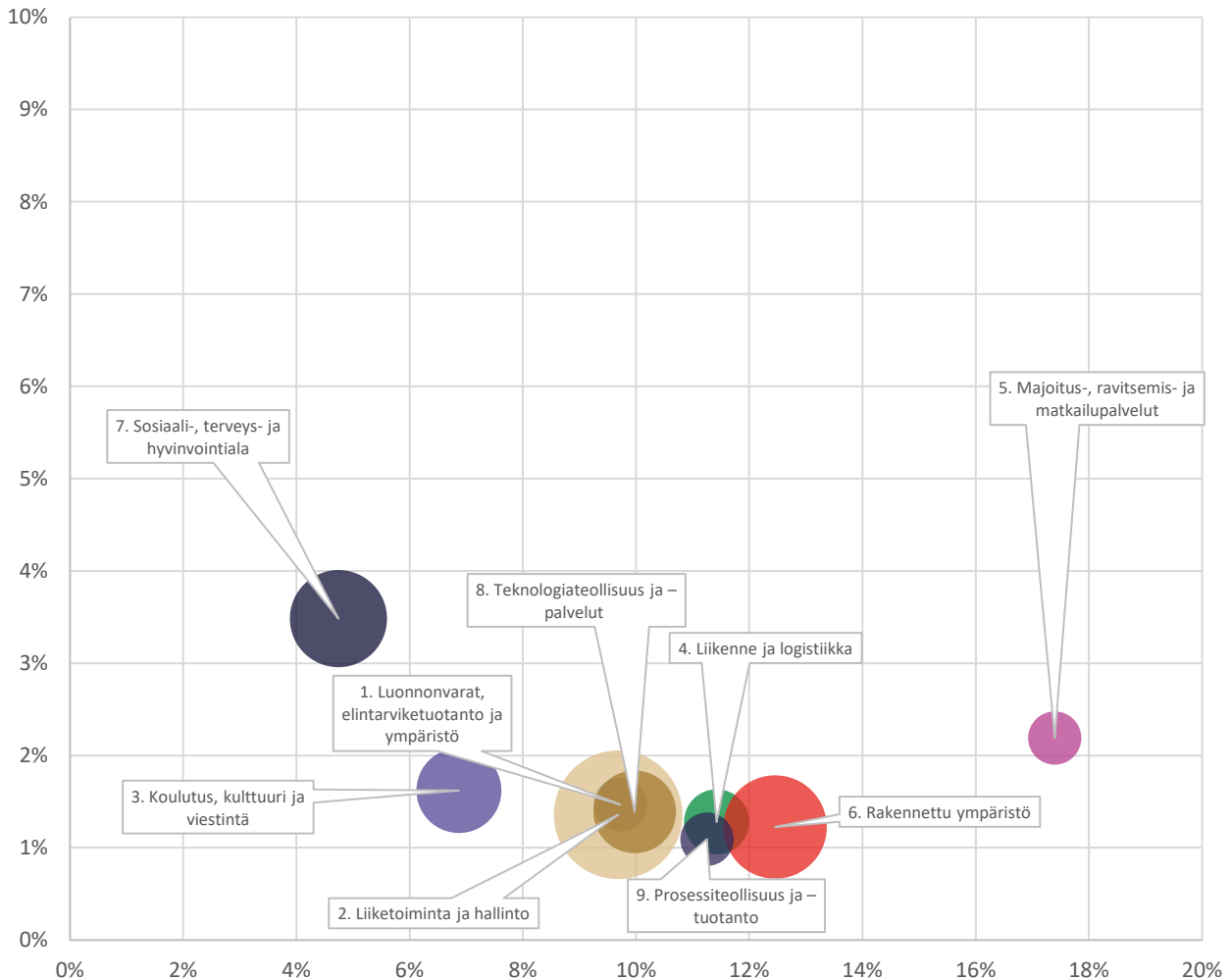

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille, kuin lyhytaikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaika-suhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Päijät-Hämeessä ravintola-alan vakanssiaste putoaa kahdeksasta prosentista kahteen. Myös rakennus- ja logistiikka-alalla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Päijät-Hämeessä. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos ravintola-, logistiikka- ja rakennusalan työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne on tiukentunut Päijät-Hämeen alueella, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,5 prosentista 4,3 prosenttiin, mutta samaan aikaan työttömyysaste laskenut 15,2 prosentista 10,5 prosenttiin. Kysynnän kasvua on ollut erityisesti soite-alalla, mutta myös teknologia- ja prosessiteollisuuden, liikenteen ja rakentamisen aloilla. Myös majoitus- ja ravitsemusalalla kysyntä on kasvanut, mutta samaan aikaan työttömyys on edelleen merkittävästi korkeammalla kuin 2019.

Päijät-Hämeen alueella yritysten kehitysnäkymät ennakoivat suhdanteen muuttumista. Tilanne on tällä hetkellä hyvä, mutta kustannustason (erit. sähkön) ja korkojen nousu sekä ongelmat tuotantoketjuissa vaikuttavat myös Päijät-Hämeen teollisuusyritysten ja palvelualan yritysten toimintaan. Rakennusteollisuuden näkymät ovat vaisut. Epävarma suhdanne ja kustannustason nousu luovat epävarmuutta investointeihin, mutta alueella on kuitenkin käynnissä ja valmisteilla investointeja niin (elintarvike-)teollisuuden, kaupan, rakentamisen kuin matkailunkin alalla. Maataloudessa lypsykarjatilojen investoinnit hiipuvat, mutta energiainvestoinnit kasvavat. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022).

Kuvio 40. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Päijät-Hämeessä **työvoimapula** keskittyy ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi sairaanhoitajien paikkoja oli Päijät-Hämeen alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 132 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 39. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 93 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti lähihoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 92 kappaletta ja sosiaalityön erityisasiantuntijoiden paikkoja 25 kappaletta. Sote-alan työvoimasta on pulaa koko maassa, joten alueellinen liikkuvuus ei juuri tarjoa ratkaisuja (Taulukko 7, s.27). Sen sijaan betonituotey-m. teollisuuden prosessityöntekijöiden tarpeeseen voisi löytyä sopivaa työvoimaa muiden teollisuuden alojen prosessityöntekijöistä (Kuvio 4, s.18).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat sekä puhelinmyyjät. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 43 ja 35, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Päijät-Hämeessä työttömistä työnhakijoista 2 100 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määritetty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien top 15 -listalta löytyvät useiden rakennusalan ammattien lisäksi esimerkiksi kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät sekä tarjoilijat. Esimerkiksi rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 30 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 52 prosenttia. Vastaavasti kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden vakanssiaste on 29 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 48 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhauksussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Päijät-Hämeessä ovat myyjät ja yleissihteerit, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 269 ja 237 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on graafisilla suunnittelijoilla ja ICT-asentajilla, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. graafisilla suunnittelijoilla 34 %.

Taulukko 24. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
3221 Sairaanhoidajat ym.	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5223 Myyjät	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
5321 Lähihoitajat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	4120 Yleissihteerit	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	7111 Talonrakentajat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	5131 Tarjoilijat
2342 Lastentarhanopettajat	9411 Pikaruokatyöntekijät	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
2261 Hammaslääkärit	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	3141 Laborantit ym.	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2634 Psykologit	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7213 Ohutlevysepat	7121 Kattoasentajat ja -korjaajat
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit		7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepat	4321 Varastonhoitajat ym.	8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat
2211 Yleislääkärit		2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	1120 Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	7523 Konepuusepat
3213 Farmaseutit		5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	7122 Lattianpäällystystyöntekijät

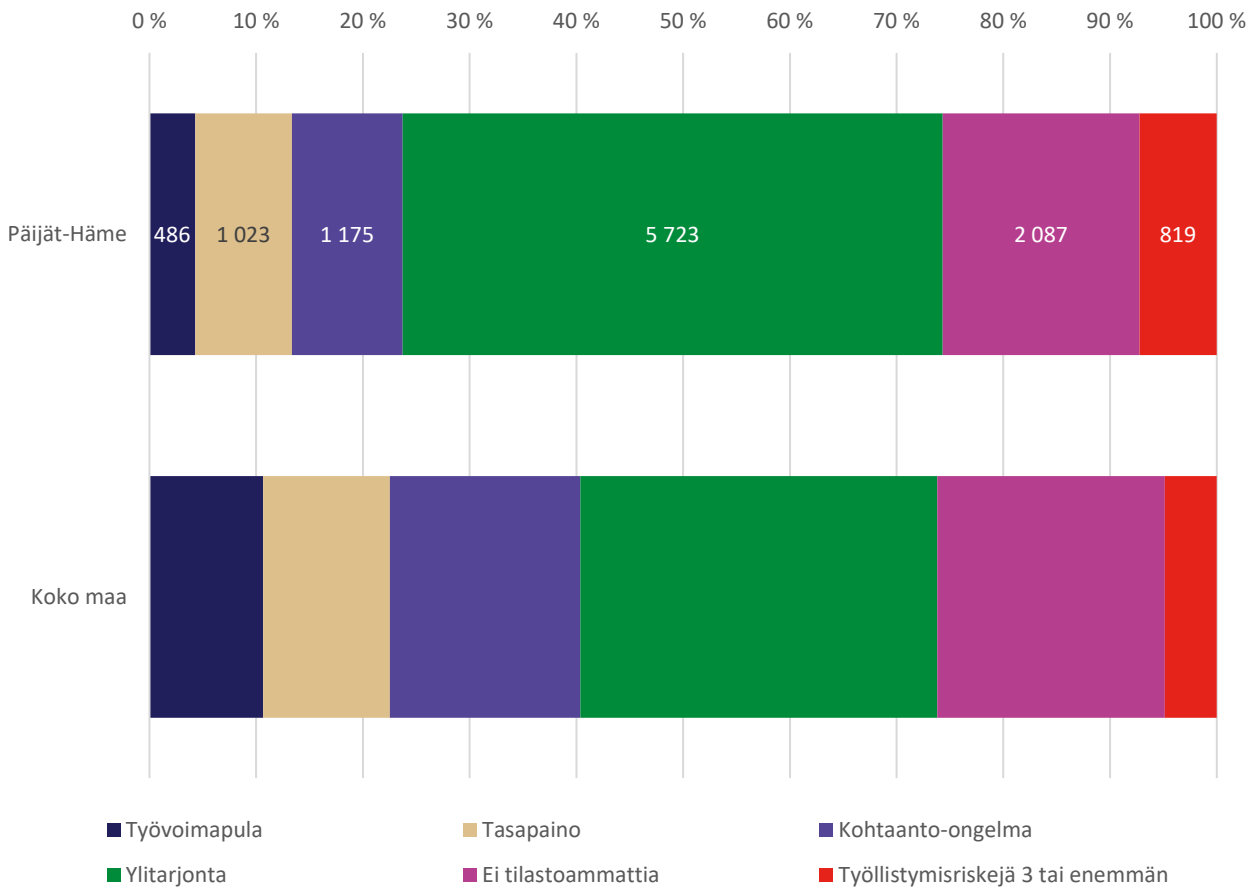
2352 Erityisopettajat		7131 Rakennusmaalarit ym.	5142 Kosmetologit ym.	7114 Betonirakentajat ja raudoittajat
3333 Työnvälittäjät		5311 Lastenhoitotyöntekijät	7512 Leipurit ja kondiittorit	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.		7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	7127 Ilmastointi- ja jäädytyslaitteasettajat	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat
2423 Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat		9412 Avustavat keittiötyöntekijät	4120 Yleissihteerit	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.
8114 Betonituoteym. teollisuuden prosessityöntekijät		8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	3512 Käytön tukihenkilöt	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat		9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	7522 Huonekalupuusepät ym.	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat

Päijät-Hämeessä työttömistä työnhakijoista yli puolet (51 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 18 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan. Ylitarjonta-ammatteihin tilastoituvien osuus on Päijät-Hämeessä merkittävästi suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Noin 10 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 4 prosenttia Päijät-Hämeen työttömistä työnhakijoista, eli 490 henkilöä. Osuus on pienempi kuin koko maassa keskimäärin.

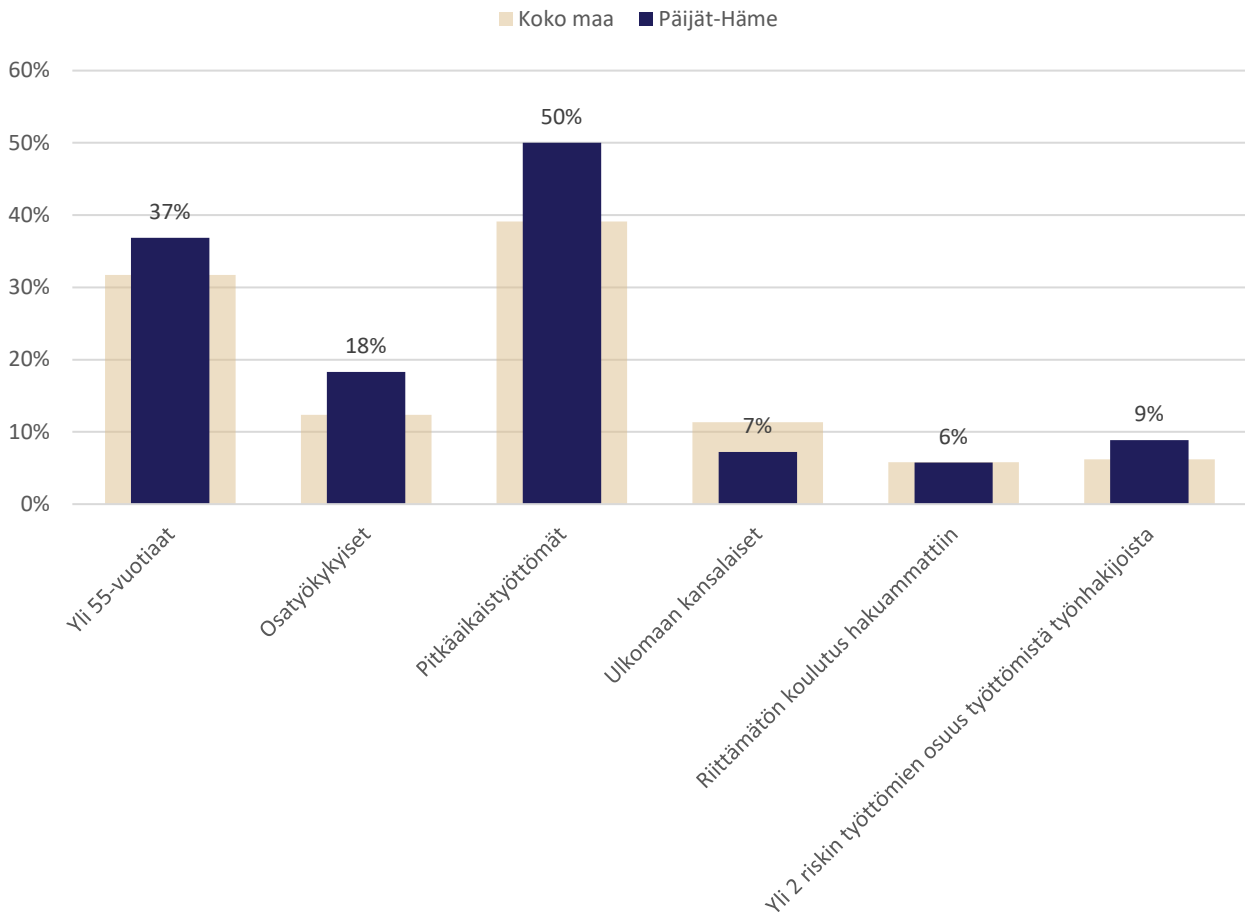
Kuvio 41. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikka. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Päijät-Hämeessä 9 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on koko maan suurin. Päijät-Hämeessä yli 55-vuotiaiden, osa-työkykyisten ja pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista on suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Ulkomaan kansalaisia taas on keskimääräistä vähemmän.

Kuvio 42. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

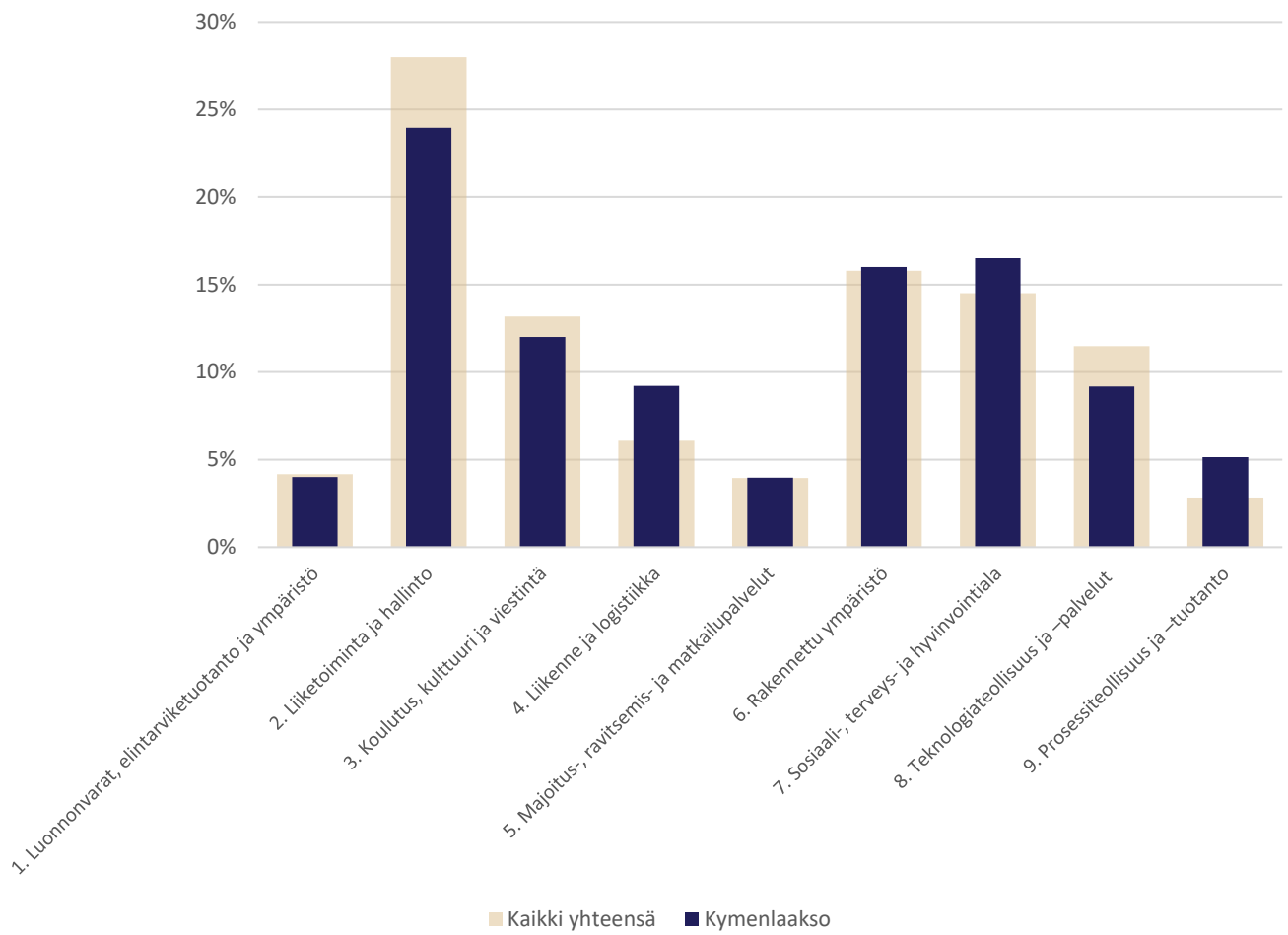

6.7 Kymenlaakso

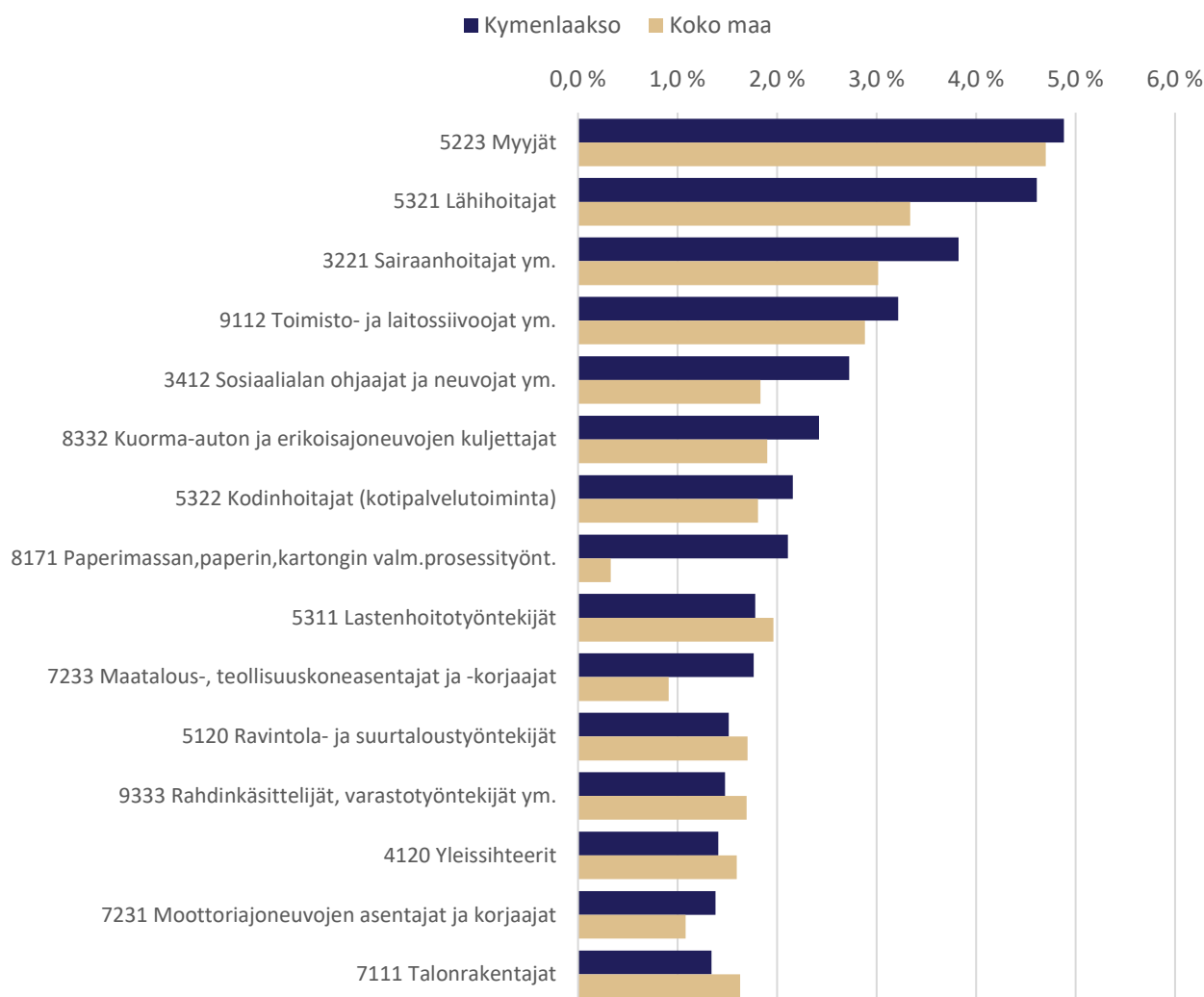
Kymenlaaksossa työllisyyttä on keskimääräistä enemmän etenkin logistiikka-, prosessiteollisuus- ja sote-aloilla. Yksittäisistä 4-numerotason ammattiryhmistä Kymenlaaksossa on keskimääräistä enemmän esimerkiksi paperiteollisuuden prosessityöntekijöitä sekä sote-alojen työntekijöitä.

Kymenlaaksossa vakanssiaste on 3,2 %, joten työvoimalle on keskimääräistä vähemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 9,4 % prosenttia, mikä on enemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 2 000 ja työttömiä työnhakijoita 8 000, eli jokaista paikkaa kohti on 3,98 työtöntä, mikä on huomattavasti enemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 71,4 prosenttia, mikä on jonkin verran matalampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 43. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 44. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

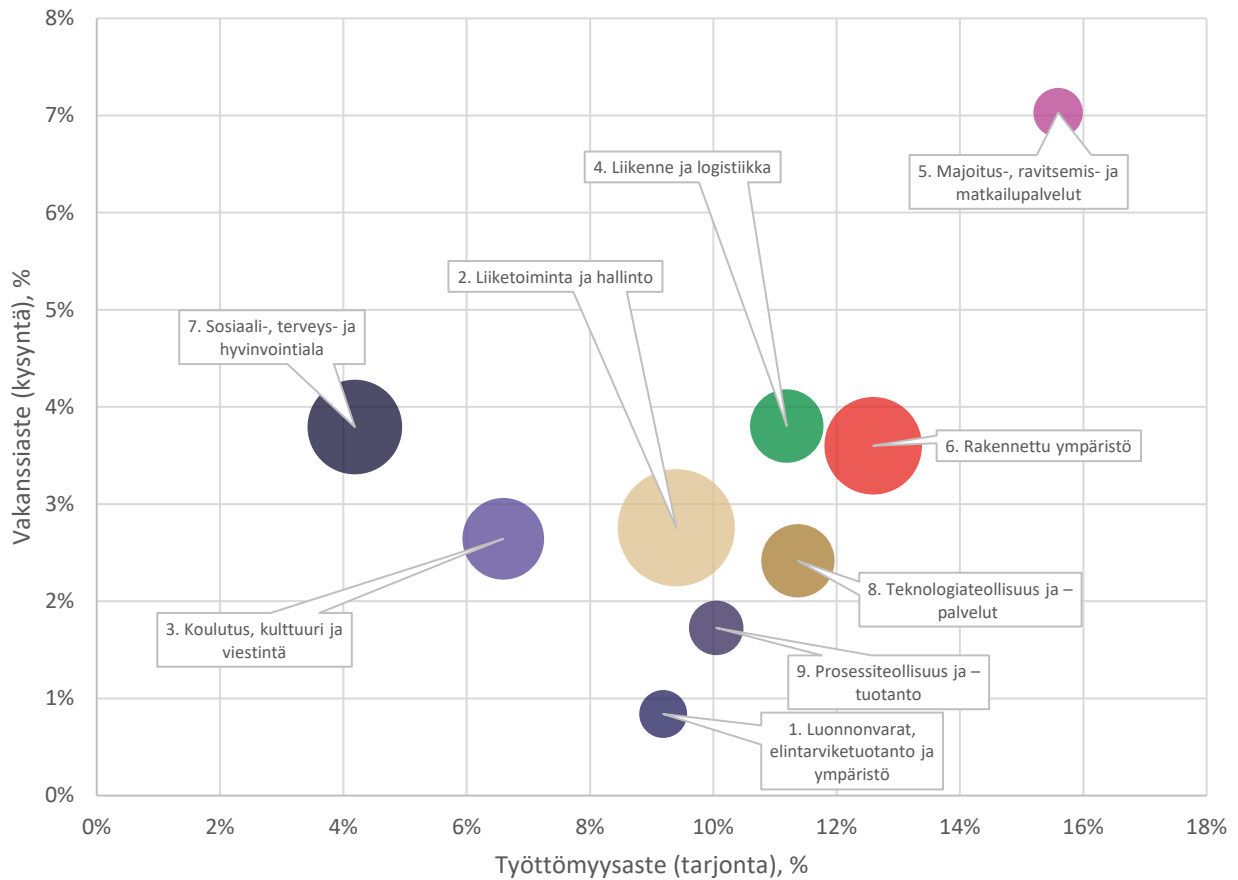
Taulukko 25. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	3 392	119	4 %	11 %
5321 Lähihoitajat	2 986	127	4 %	5 %
3221 Sairaanhoitajat ym.	2 393	91	4 %	2 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	2 148	65	3 %	8 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 740	44	3 %	4 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	1 688	43	3 %	11 %

5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 378	67	5 %	3 %
8171 Paperimassan, paperin, kartongin valm. prosessityönt.	1 369	2	0 %	5 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 199	45	4 %	8 %
7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	1 198	16	1 %	9 %
5120 Ravintola- ja suurtiloustyöntekijät	1 105	52	5 %	16 %
4120 Yleissihteerit	1 071	14	2 %	17 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	1 065	32	3 %	14 %
7111 Talonrakentajat	988	23	3 %	16 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	966	44	5 %	12 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	881	37	5 %	12 %
8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	845	49	6 %	13 %
3322 Myyntiedustajat	801	17	2 %	5 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	713	9	1 %	2 %
5312 Koulunkäyntiavustajat	683	20	3 %	12 %

Kymenlaaksossa kysyntää on eniten MaRaMa-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (16 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän ammateissa.

Kuvio 45. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Kymenlaaksossa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 7 prosentista 3 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Kymenlaaksossa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

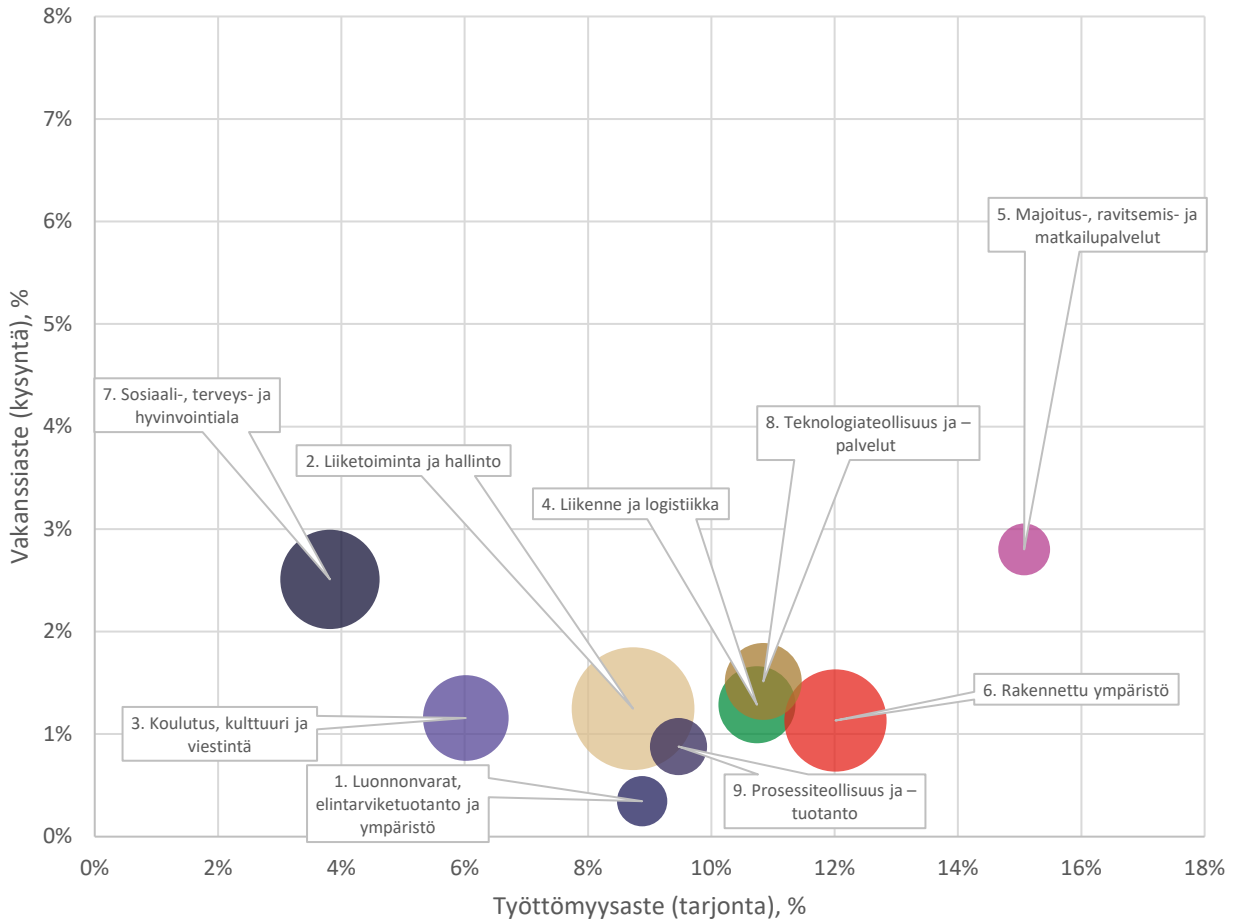
Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa majoitus- ja ravitsemusalan kaikilla muilla aloilla paitsi sote-aloilla ja koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän aloilla. MaRaMa-alaa lukuun ottamatta työvoiman kysyntä on kuitenkin korkean työttömyyden aloilla melko vähäistä, jolloin tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne on tiukentunut Kymenlaakson alueella, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,5 prosentista 3,2 prosenttiin, mutta samaan aikaan työttömyysaste laskenut 14,3 prosentista 9,4 prosenttiin. Kysynnän kasvua on ollut erityisesti sote-alalla, teknologia- ja prosessiteollisuuden, rakentamisen ja liikenteen aloilla. Myös majoitus- ja ravitsemusosalalla kysyntä on kasvanut hyvin vahvasti, mutta samaan aikaan työttömyys on edelleen merkittävästi korkeammalla kuin 2019.

Venäjän viennin päättyminen näkyy Kymenlaaksossa, jossa teollisuus ja siihen liittyvä logistiikka ovat merkittävä työllistäjä. Puun tuonnin päättyminen Venäjältä vaikeuttaa sellu- ja paperiteollisuuden toimintaa ja energian hintojen nousu heikentää näkymiä suuressa osassa yrityksiä. Tällä hetkellä yritysten tilanne on kuitenkin hyvä. Rakennemuutos raskaasta teollisuudesta palvelupohjaiseen elinkeinorakenteeseen on edelleen käynnissä, mutta vihreä siirtymä on lisännyt investointeja myös teollisuudessa: mm. Stora Enso suunnittelee puupohjaisten akkujen valmistusta, Inkeröisten kartonkitehtaassa investoidaan

energiätehokkuuteen, ja Fintoilin biojalostamo alkaa jalostaa raakamäntyöljyä. Haminassa otetaan syksyllä käyttöön LNG-maakaasuterminaali, Kotkaan suunnitellaan vihreän vedyn ja uusiutuvan metaanin laitosta ja Miehikkälään aurinkovoimalaa. Polttoainekustannukset ja venäjän liikenteen loppuminen heikentävät logistiikka-alan näkymiä. HaminaKotkan satamassa kokonaisliikenne on pysynyt plussalla Venäjän viennin korvautuessa kotimaan liikenteellä, mm. Saimaan kanavassa aiemmin kuljetetulla puutavaralla. Idän matkailun loppuminen vaikeuttaa kustannuspaineiden ohella myös vähittäiskaupan tilannetta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 46. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja yli-tarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Kymenlaaksossa **työvoimapula** keskittyy ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi sairaanhoitajan paikkoja oli Kymenlaaksossa auki vuonna 2022 keskimäärin 91 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 41. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 50 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sekä sosiaalityön erityisasiantuntijoiden, että yli- ja erikoislääkäreiden paikkoja jäisi täyttämättä 4 kappaletta. Sote-alan työvoimasta on pulaa koko maassa, joten alueellinen liikkuvuus ei juuri tarjoa ratkaisuja (Taulukko 7, s.27). Sen sijaan betonituote- ym. teollisuuden prosessityöntekijöiden tarpeeseen voisi löytyä sopivaa työvoimaa muiden teollisuuden alojen prosessityöntekijöistä (Kuvio 4, s.18).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat erityisesti vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat. Tässä ammatissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 20, vaikka kaikki

ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Monelta osin mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Kymenlaaksossa työttömistä työnhakijoista 1 600 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määrittyy tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy useampia rakennus- ja MaRaMa-alojen ammatteja, kuten rakennusalan avustavat työntekijät ja tarjoilijat. Esimerkiksi rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 21 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 57 prosenttia. Vastaavasti tarjoilijoiden vakanssiaste on 15 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 23 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammattia voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammattia Kymenlaaksossa ovat myyjät, yleissihteerit ja kuorma-auton kuljettajat, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 260, 169 ja 149 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on ammateissa rakennusmaalareilla sekä kasvihuoneviljelijöillä ja -työntekijöillä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. rakennusmaalareilla 47 % ja kasvihuoneviljelijöillä ja -työntekijöillä 37 %.

Taulukko 26. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
3221 Sairaanhoidajat ym.	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5223 Myyjät	7131 Rakennusmaalarit ym.	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukusten myyjät	4120 Yleissihteerit	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	5131 Tarjoilijat
2212 Yliääkärit ja erikoislääkärit	9411 Pikaruokatyöntekijät	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2342 Lastentarhanopettajat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	7111 Talonrakentajat	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
2411 Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	8350 Kansimiehistö ym. vesiliikenteen työntekijät	5414 Vartijat
2261 Hammaslääkärit		5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	3512 Käytön tukihenkilöt	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat
8114 Betonituoteym. teollisuuden prosessityöntekijät		7131 Rakennusmaalarit ym.	7512 Leipurit ja kondiittorit	7411 Rakennus-sähköasentajat
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat		9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat		7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	7213 Ohutlevysepat	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat

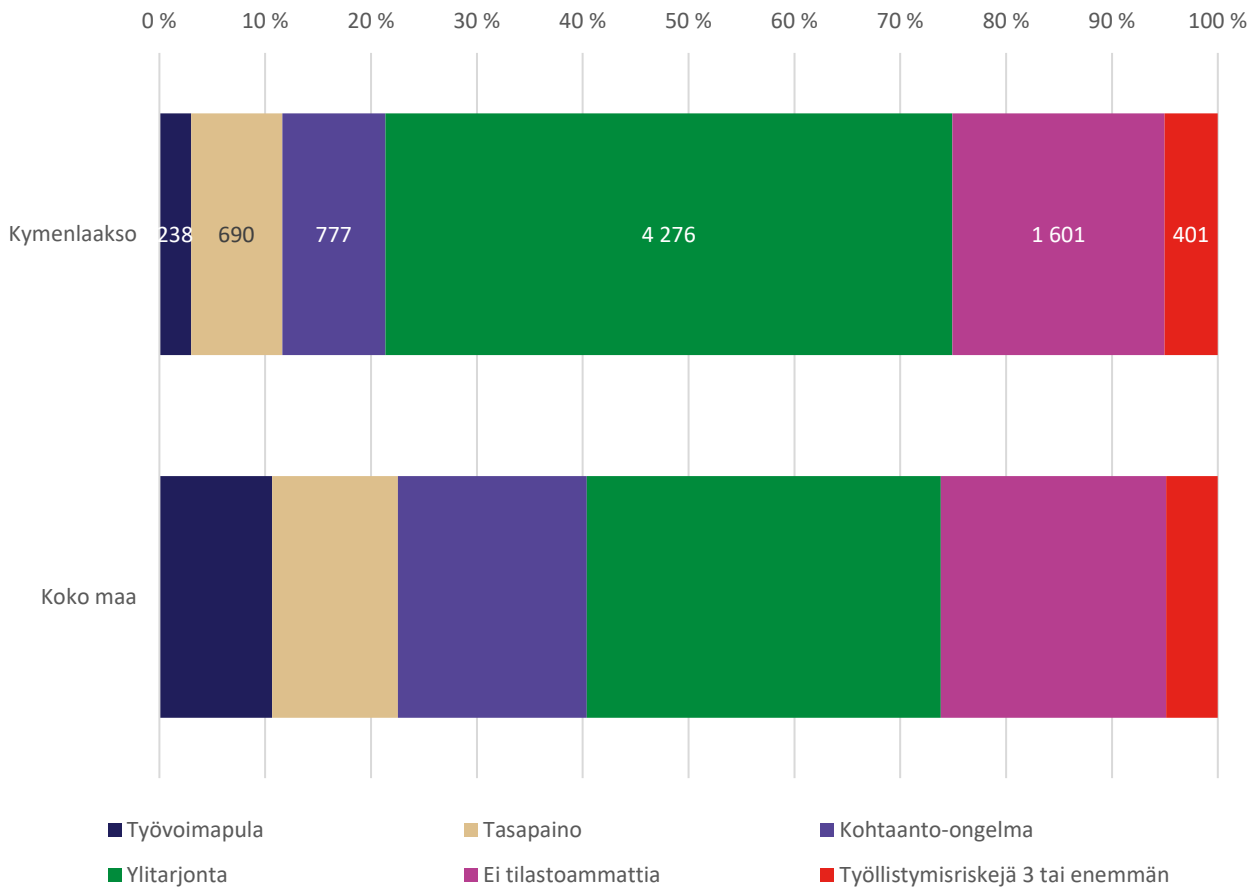
2352 Erityisopettajat		7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.
3213 Farmaseutit		6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	7127 Ilmastointi- ja jäähdytyslaiteasentajat	2511 Sovellusarkkitehdit
3333 Työnvälittäjät		7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	4120 Yleissihteerit	8143 Paperituoteollisuuden prosessityöntekijät
3355 Komisarit ja ylikonstaapelit		9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	5221 Kauppiaat (pienyrittäjät)
1323 Rakennustoiminnan tuotantojohtajat		5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	7111 Talonrakentajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
2141 Teollisen valmistuksen ja tuot.tekn.erityisasiant.		5312 Koulunkäyntiavustajat	8331 Linja-auton- ja raitiovaunukuljettajat	3122 Teollisuuden työjohtajat

Kymenlaaksossa työttömistä työnhakijoista suurin osa (54 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 20 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan. Ylitarjonta-ammattihin tilastoituvien osuus on Kymenlaaksossa merkittävästi suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Noin 10 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 3 prosenttia Kymenlaakson työttömistä työnhakijoista, eli 238 henkilöä. Osuus on matalampi kuin koko maassa keskimäärin.

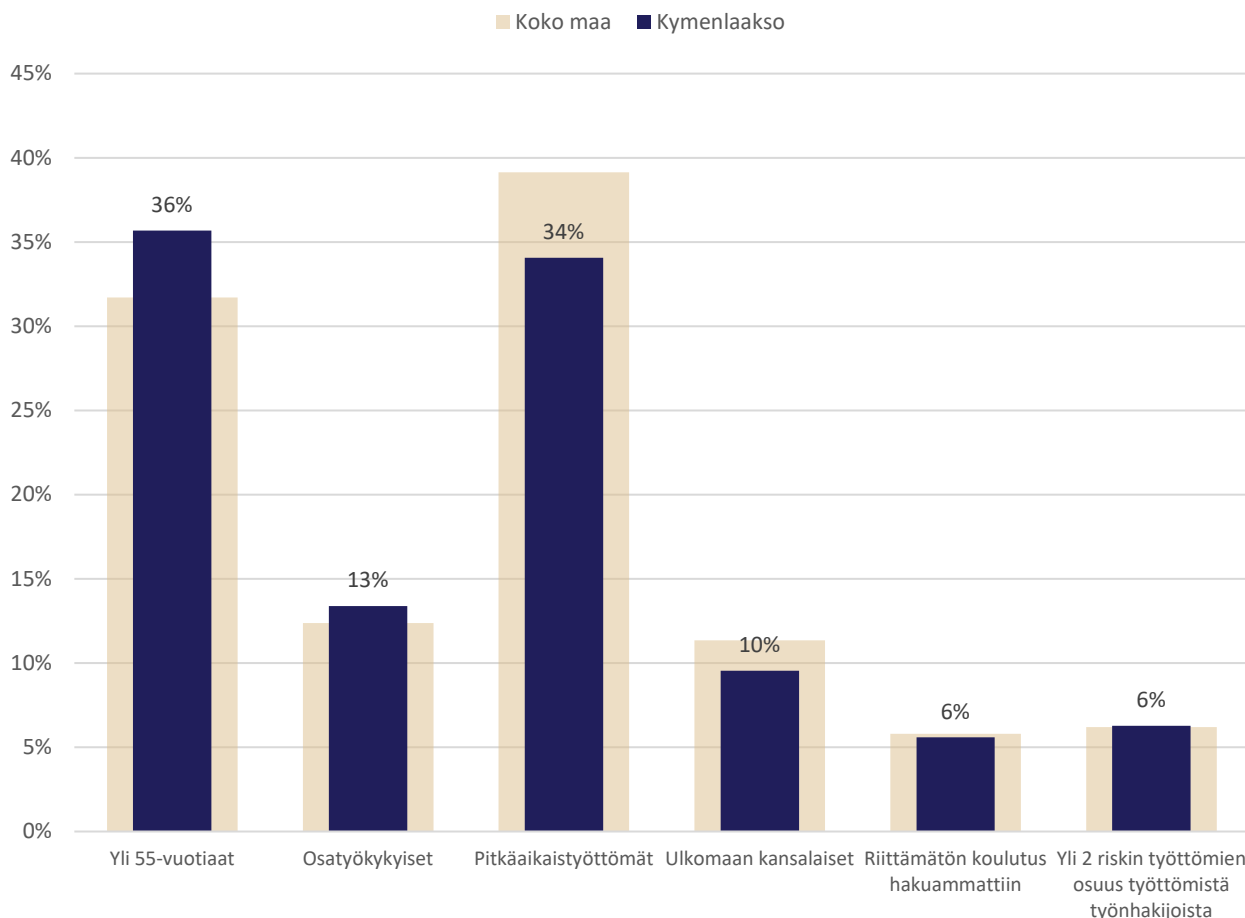
Kuvio 47. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikka. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Kymenlaaksossa 6 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on kuudenneksi suurin kaikista maakunnista. Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Kymenlaaksossa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien ja ulkomaan kansalaisten osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 48. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

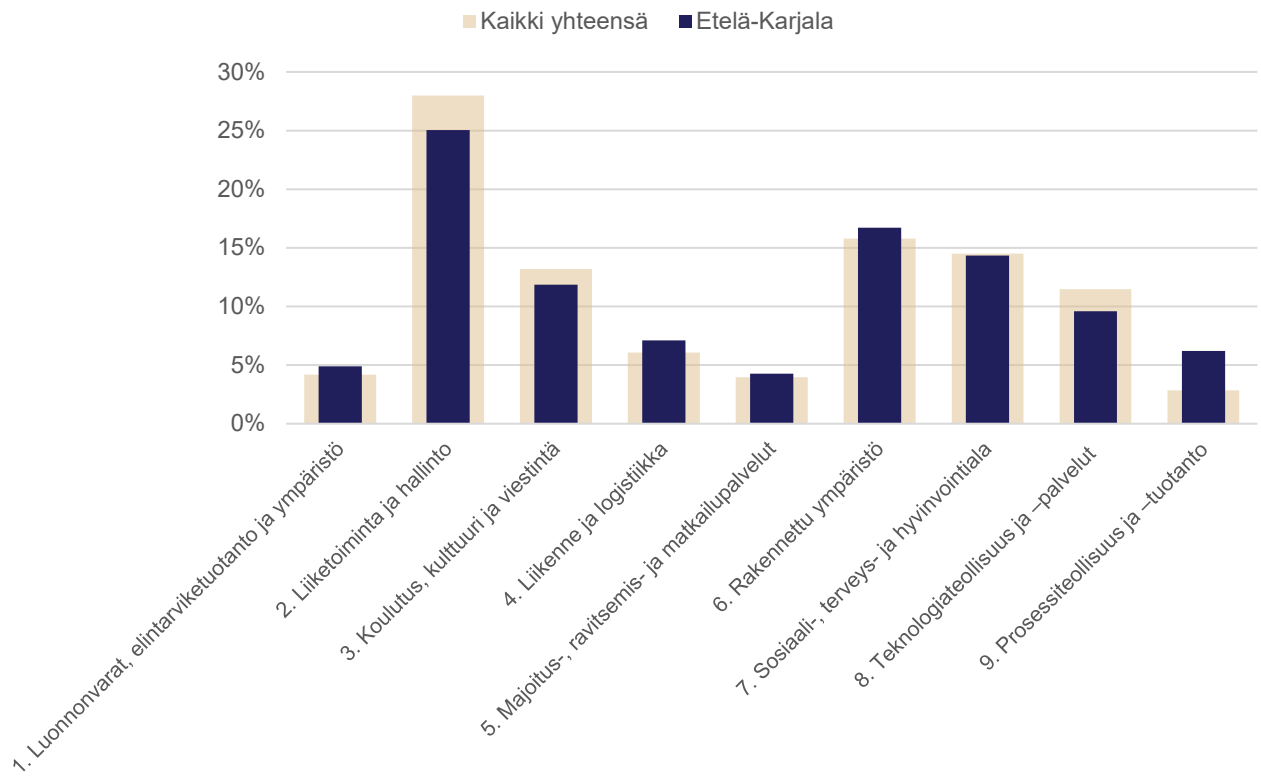

6.8. Etelä-Karjala

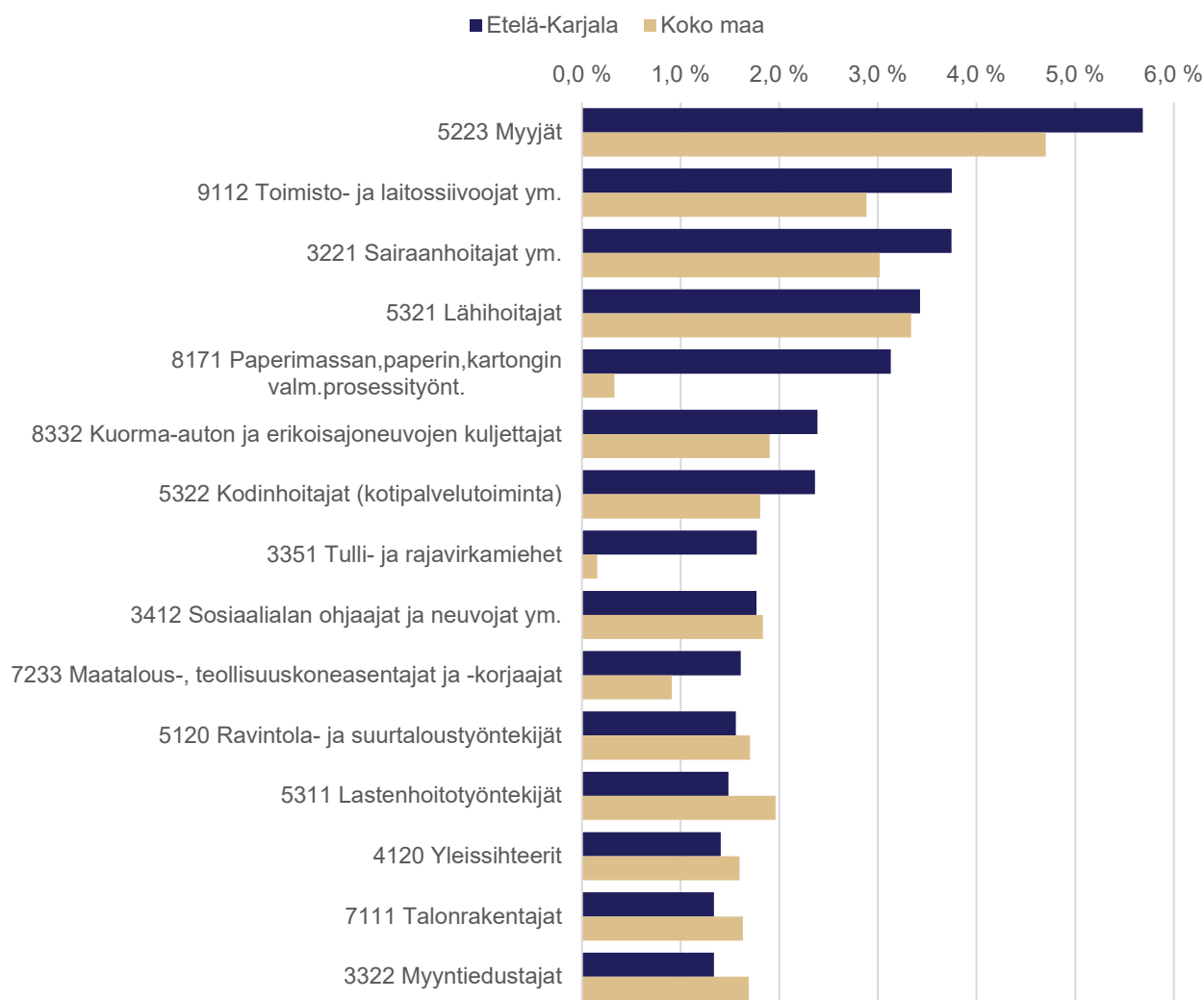
Etelä-Karjalassa työllisyyttä on keskimääräistä enemmän etenkin logistiikan ja prosessiteollisuuden aloilla, minkä vuoksi Etelä-Karjalassa on keskimääräistä enemmän erityisesti paperiteollisuuden prosessityöntekijöitä sekä tulli- ja rajavirkkamiehiä. Myös esimerkiksi luonnonvara- ja rakennusala työllistävät alueella hieman enemmän kuin Suomessa keskimäärin.

Etelä-Karjalassa vakanssiaste on koko Suomen matalin (3,0 %), joten työvoimalle on selkeästi keskimääräistä vähemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 9,1 prosenttia, mikä on enemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 1 500 ja työttömiä työnhakijoita 5 900, eli jokaista paikkaa kohti on 3,96 työtöntä, mikä on huomattavasti enemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 71,6 prosenttia, mikä on jonkin verran matalampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 49. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 50. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

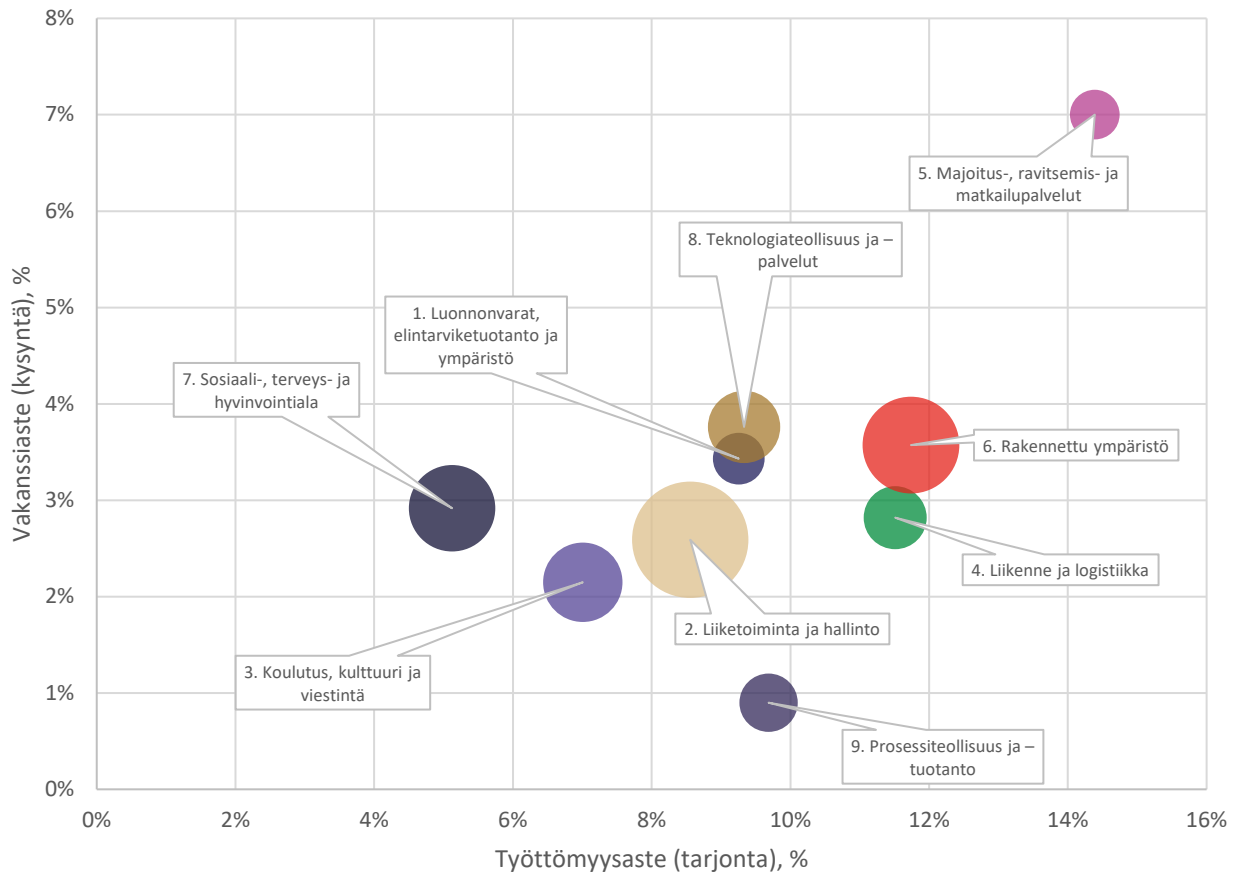
Taulukko 27. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	3 087	97	3 %	11 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	1 923	72	4 %	6 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	1 838	39	2 %	2 %
5321 Lähihoitajat	1 761	69	4 %	6 %
8171 Paperimassan, paperin, kartongin valm. prosessityönt.	1 534	0	0 %	2 %

8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	1 298	17	2 %	11 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 169	21	2 %	2 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	902	18	2 %	5 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	900	44	6 %	16 %
3351 Tulli- ja rajavirkamiehet	855	0	0 %	0 %
4120 Yleissihteerit	838	15	2 %	18 %
7233 Maatalous-, teollisuus- koneasentajat ja -korjaajat	837	19	2 %	7 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	818	33	4 %	12 %
7111 Talonrakentajat	776	20	3 %	17 %
3322 Myyntiedustajat	690	31	5 %	7 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	683	47	7 %	11 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	682	19	3 %	16 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	622	12	2 %	4 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	531	38	7 %	6 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	517	6	1 %	6 %

Etelä-Karjalassa kysyntää on eniten MaRaMa-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (14 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäisintä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän ammateissa. Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 51. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaika-suudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Etelä-Karjalassa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 7 prosentista 3 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erottelava tekijä myös Etelä-Karjalassa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

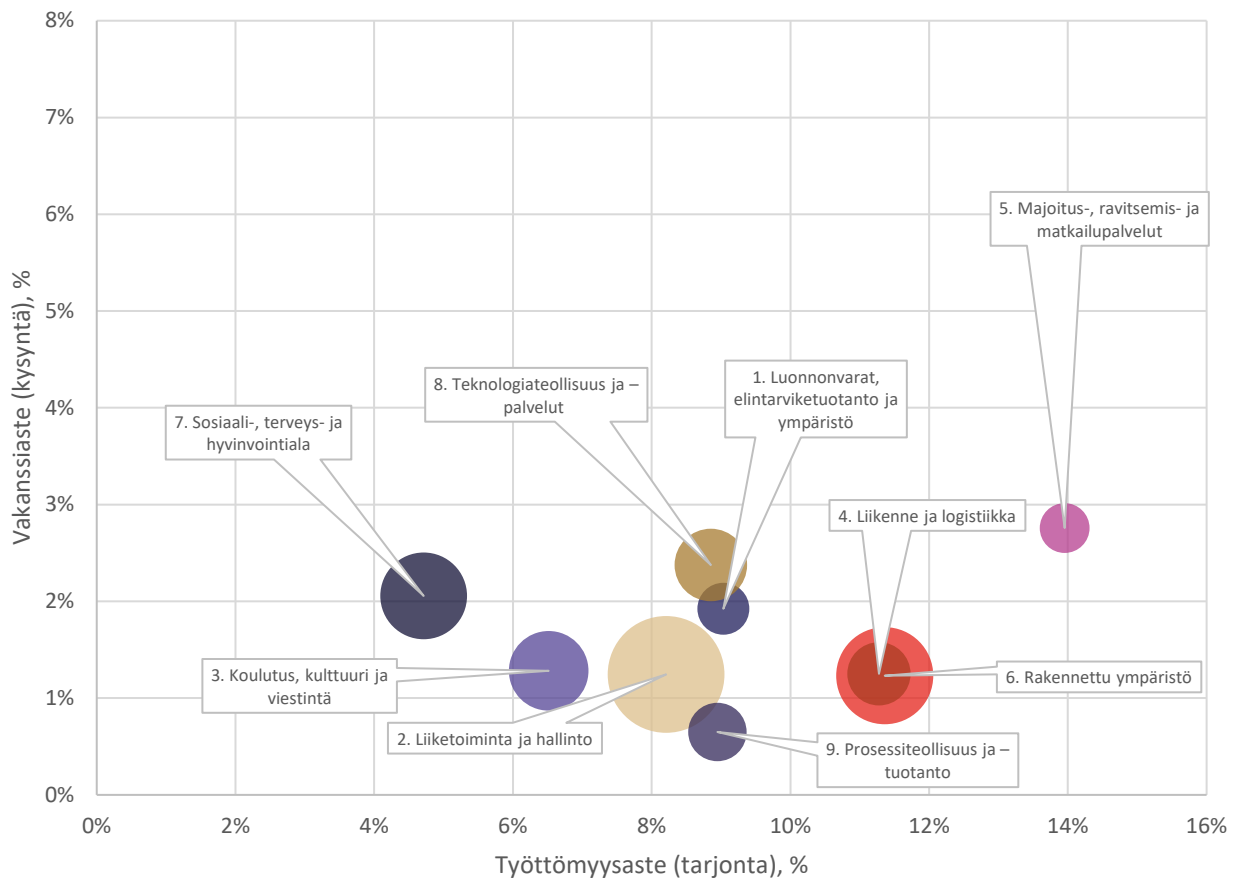
Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa kaikilla aloilla lukuun ottamatta sote- sekä koulutus, kulttuuri ja viestintä -aloja. Etenkin prosessiteollisuuden työvoiman kysyntä on suhteellisesti melko vähäistä, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne on tiukentunut Etelä-Karjalan alueella, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,6 prosentista 3,0 prosenttiin, mutta samaan aikaan työttömyysaste laskenut 15,6 prosentista 9,1 prosenttiin. Kysynnän kasvua on ollut erityisesti sote-alalla, teknologia- ja prosessiteollisuuden, rakentamisen, elintarviketuotannon ja koulutuksen aloilla. Myös majoitus- ja ravitsemusalaalla kysyntä on kasvanut hyvin vahvasti, mutta samaan aikaan työttömyys on edelleen merkittävästi korkeammalla kuin 2019. Myös liikenteen ja logistiikan alalla työttömyyden palautuminen on ollut hidasta.

Etelä-Karjalassa on yksi Euroopan merkittävimmistä metsäteollisuuden keskittymistä ja UPM, Stora Enso sekä Metsä Group ovat ilmoittaneet ennätystuloksista viime vuonna. Puun tuonnin lakkaaminen Venäjältä, yhdessä kustannustason (erityisesti energia) kanssa haastaa toimialaa, mutta toisaalta voi myös koitua suomalaisten eduksi, jos maakaasun saantirajoitukset pakottavat Keski-Euroopan kilpailijat vähentämään tuotantoaan. Paikallista terästeollisuutta hyödyttää myös venäläisten tuotteiden puuttuminen maa-

ilmanmarkkinoilta. Etelä-Karjalassa yritykset ovat hyödyntäneet paljon maakaasua, josta nyt on osin jouduttu palaamaan fossiilisiin polttoaineisiin, mutta toisaalta suunnitteluvaiheessa on isoja energiainvestointeja maakaasun korvaamiseen vedyllä; metanolitehtaasta Lappeenrantaan sekä aurinkovoimaloista Imatralle ja Lappeenrantaan. Tuulivoimainvestointeja estää puolustusvoimien tarpeet. Rakentaminen hiiptää kustannustason nousun myötä ja aloituksia siirretään. Idän matkailu on ollut Etelä-Karjalassa tärkeä työllistäjä, mutta venäläiset turistit ovat nyt olleet poissa kaksi vuotta ensin koronan ja sittemmin Venäjän hyökkäyssodan vuoksi säädettyjen matkustajaliikenteen rajoitusten myötä, mikä on tarkoittanut 2 000 henkilötyövuoden menettämistä ja useiden matkailuinvestointien peruuntumisia. Geopoliittisen tilanteen vuoksi on peruuntumassa niin ikään 200 miljoonan euron arvosta liikenneinvestointeja ja Lappeenrannan lentokenttä on vaikeuksissa. Saimaan kanavan liikenteen keskeytyminen lisää yritysten logistiikkakustannuksia ja VR:n ajaessa idän tavaraliikenteen alas, lakkautetaan myös Vainikkalan ja Imatrankosken tavara-asemat. Myös Fazerin Lappeenrannan makeistehdas on 2025–2027 siirtymässä Lahteen. ICT-alalla näkymät ovat kuitenkin hyvät. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 52. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja yli-tarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattitarkasteluna Etelä-Karjalassa **työvoimapula** keskittyy ICT- ja sote-aloilta, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi sovellussuunnittelijoiden paikkoja oli Etelä-Karjalassa auki vuonna 2022 keskimäärin 23 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 13. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 10 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden paikkoja jäisi täyttämättä 9 kappaletta, sovellusarkkitehtien paikkoja 6 kappaletta ja yleislääkäreiden paikkoja 5 kappaletta. Sote-alan työvoimasta on pulaa koko maassa, joten alueellinen liikkuvuus ei juuri tarjoa ratkaisuja (Taulukko 7, s.27). Sen sijaan elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden tarpeeseen voisi löytyä sopivaa työvoimaa Pohjois-Karjalasta

(Taulukko 8, s.29) tai muiden teollisuuden alojen prosessityöntekijöistä (Kuvio 4, s.18). Sovellusarkkitehtejä voisi houkuttaa Pohjois-Savon tai Kanta-Hämeen alueelta.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat ainoastaan kassanhoitajat ja lipunmyyjät sekä sanomalehtien jakajat. Tässä ammatissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 3 ja 1, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Näihin ammatteihin ei vaadita mitään erityistä koulutusta, joten työvoimaa on todellisuudessa saatavilla esimerkiksi ilman ammatillista erikoistumista olevasta vapaasta työvoimasta. Etelä-Karjalassa työttömistä työnhakijoista 1 100 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määrittynyt tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden lisäksi useampia rakennus- ja MaRaMa-alojen ammatteja. Esimerkiksi kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden vakanssiaste on 27 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 45 prosenttia. Vastaavasti rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 21 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 59 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammattia voidaan mitata niin ”ylimääräisten” työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammattia Etelä-Karjalassa ovat myyjät, yleissihteerit ja kuorma-auton kuljettajat, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 248, 134 ja 131 ”liikaa”. Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on ohutlevysepillä sekä kirvesmiehillä ja rakennuspuusepillä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. ohutlevysepillä 31 % ja kirvesmiehillä 20 %. Jossain määrin ylitarjonta-ammattien työttömyyttä voisi hoitaa myös työvoiman liikkuvuutta rohkaisemalla: tarjoilijoille ja ravintolatyöntekijöille olisi kysyntää erityisesti Lapissa, mutta myös Pohjois- ja Etelä-Pohjanmaalla sekä Etelä-Savossa; kuten myös teollisuuden kokoonpanijoille (Taulukko 8 ja Taulukko 9, s.30)

Taulukko 28. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
2512 Sovellus-suunnittelijat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	5223 Myyjät	7213 Ohutlevyseppät	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	9621 Sanomalehtien jakajat, lähettit ja kantajat	4120 Yleissihteerit	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuuseppät	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
2511 Sovellusarkkitehdit		8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	4120 Yleissihteerit	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät		7111 Talonrakentajat	7111 Talonrakentajat	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2211 Yleislääkärit		5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	5142 Kosmetologit ym.	5131 Tarjoilijat
3221 Sairaanhoidajat ym.		7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
3212 Bioanalytiikot (terveydenhuolto)		7131 Rakennusmaalarit ym.	7512 Leipurit ja kondiittorit	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät

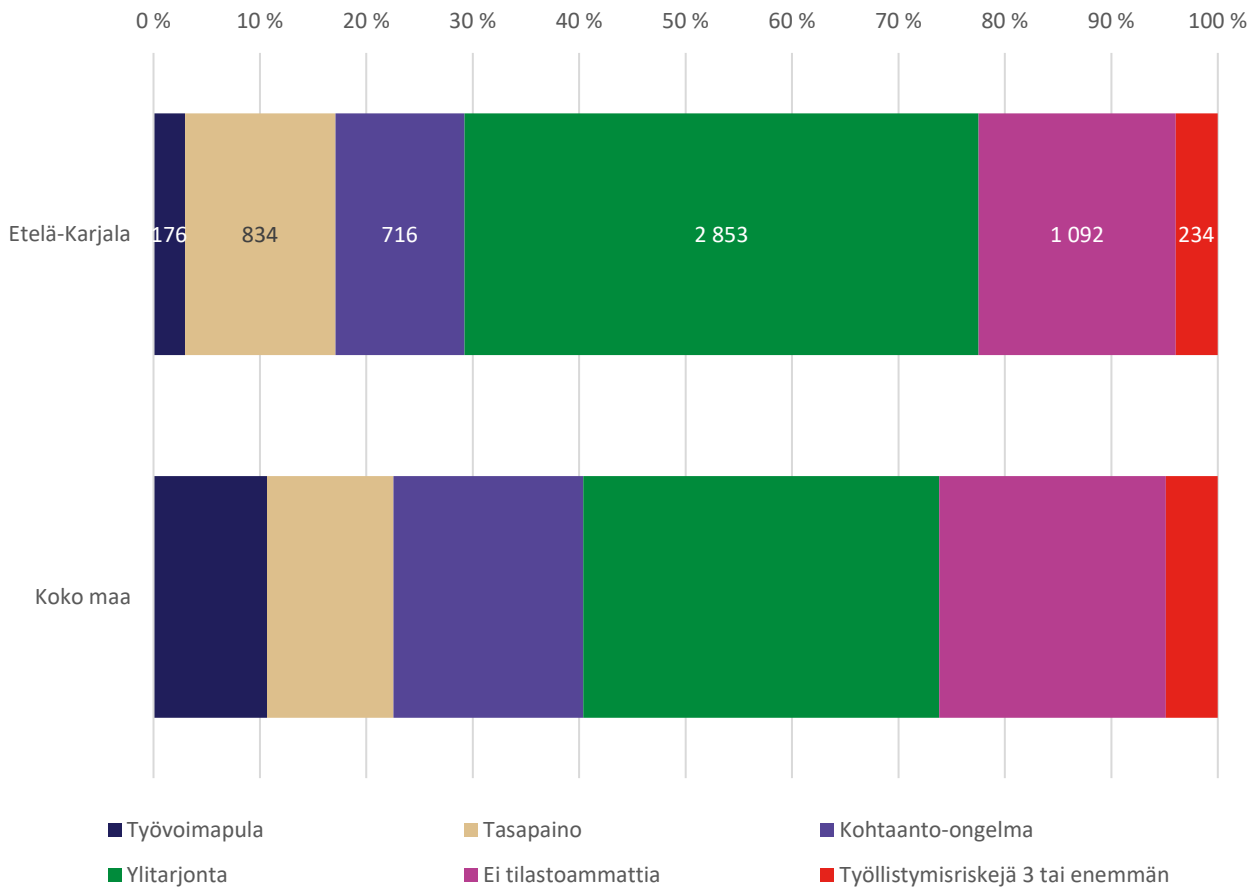
2352 Erityisopettajat		8143 Paperituoteteollisuuden prosessityöntekijät	3512 Käytön tukihenkilöt	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit		7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat
5151 Siivoustyön esimiehet toimitukset, hotellit jne.		7213 Ohutlevysepät	5312 Koulunkäyntiavustajat	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät
5411 Palomiehet		5311 Lastenhoitotyöntekijät	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	8143 Paperituoteteollisuuden prosessityöntekijät
3355 Komisarit ja ylikonstaapelit		7411 Rakennus-sähköasentajat	8331 Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautonkuljettajat
		9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	7126 Putkiasentajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
		5312 Koulunkäyntiavustajat	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	7411 Rakennus-sähköasentajat
		9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	5414 Vartijat	7131 Rakennusmaalit ym.

Etelä-Karjalassa työttömistä työnhakijoista suurin osa (48 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 19 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan. Ylitarjonta-ammatteihin tilastoituvien osuus on Etelä-Karjalassa merkittävästi suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Noin 12 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 3 prosenttia Etelä-Karjalan työttömistä työnhakijoista, eli noin 180 henkilöä. Osuus on selkeästi pienempi kuin koko maassa keskimäärin.

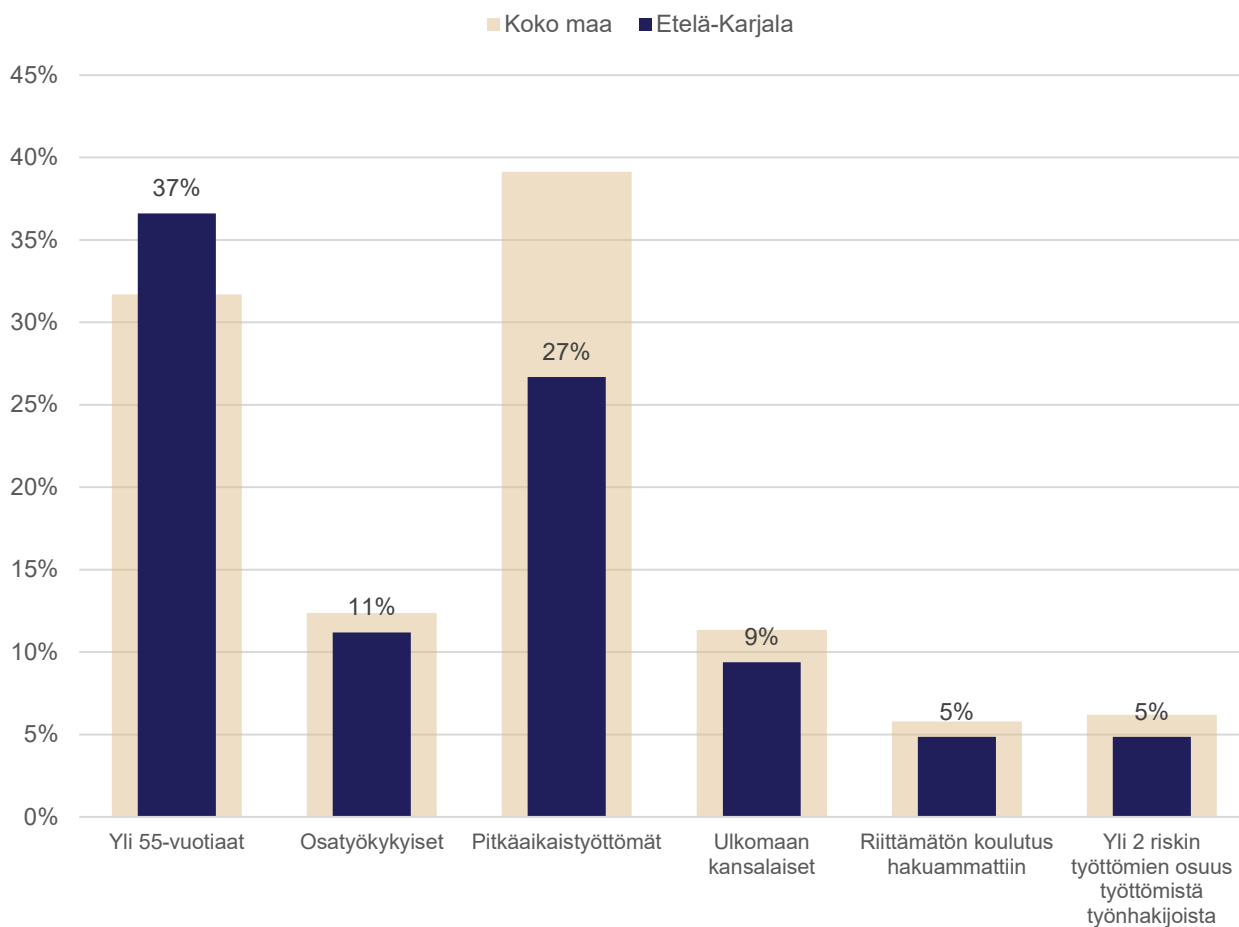
Kuvio 53. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikka. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Etelä-Karjalassa 5 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on viidenneksi pienin kaikista maakunnista. Yli 55-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista on Etelä-Karjalassa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Etenkin pitkäaikaistyöttömien osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 54. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

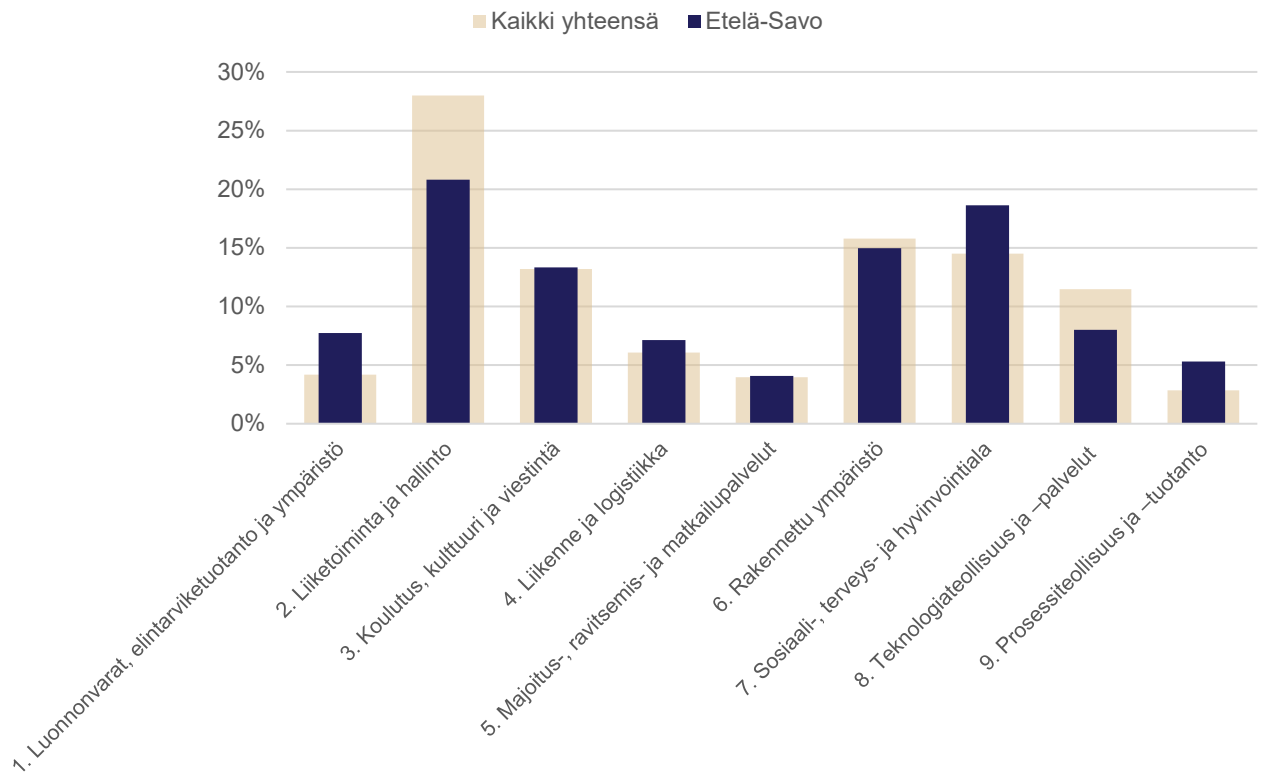

6.9 Etelä-Savo

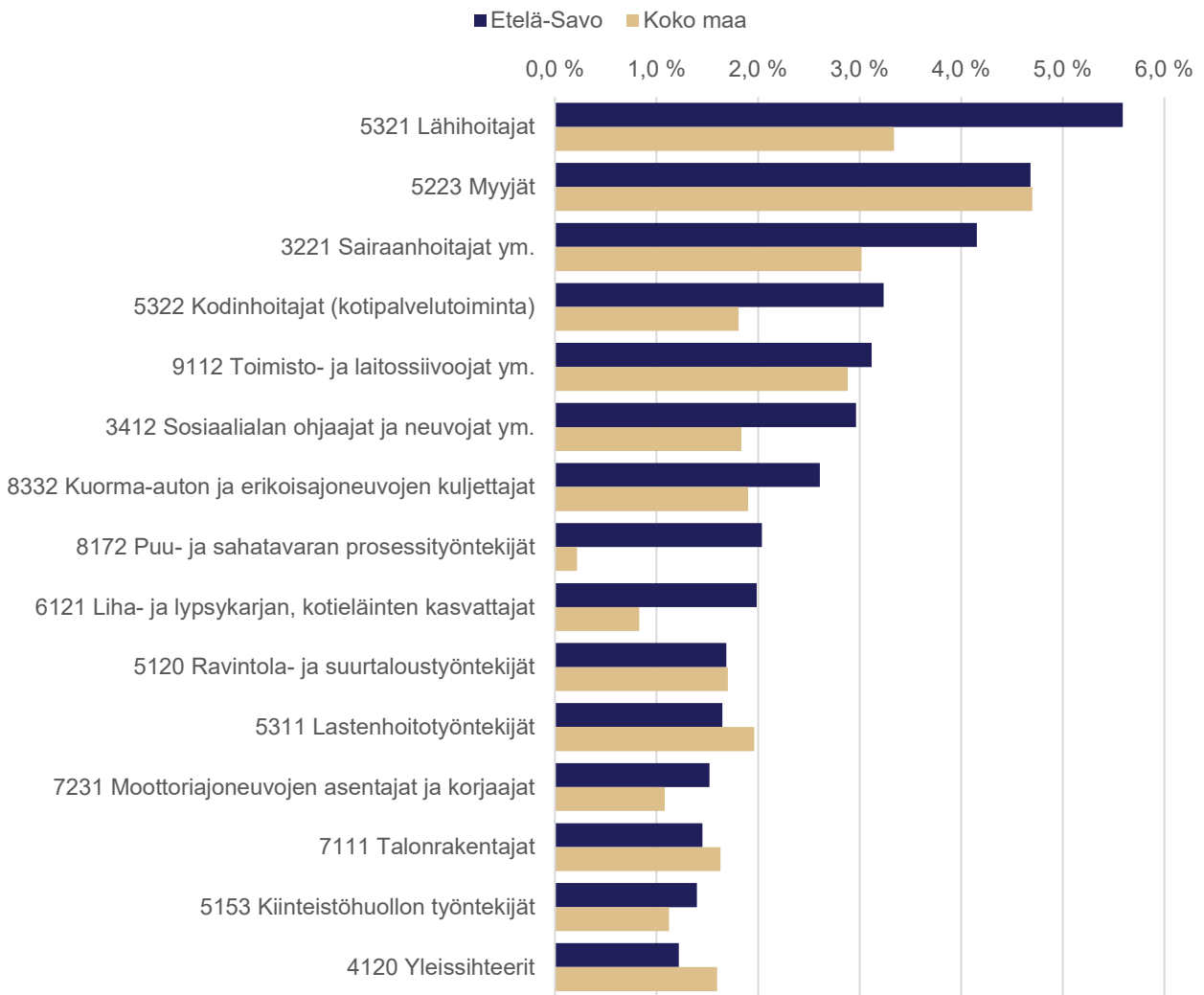
Etelä-Savossa työllisyyttä on keskimääräistä enemmän etenkin luonnonvara-, prosessiteollisuus- ja sote-aloilla, minkä johdosta Etelä-Savossa on keskimääräistä enemmän lähihoitajia, kodinhoitajia, puu- ja sahatavaran prosessityöntekijöitä sekä karjankasvattajia. Myös MaRaMa-alat työllistävät alueella hieman enemmän kuin Suomessa keskimäärin.

Etelä-Savossa vakanssiaste on 5,2 % ja siten toiseksi korkein kaikista Suomen maakunnista, joten työvoimalle on selkeästi keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 8,6 prosenttia, mikä on hieman enemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 2 700 ja työttömiä työnhakijoita 5 600, eli jokaista paikkaa kohti on 2,03 työtöntä, mikä on vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 69,2 prosenttia, mikä on huomattavasti matalampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 55. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 56. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

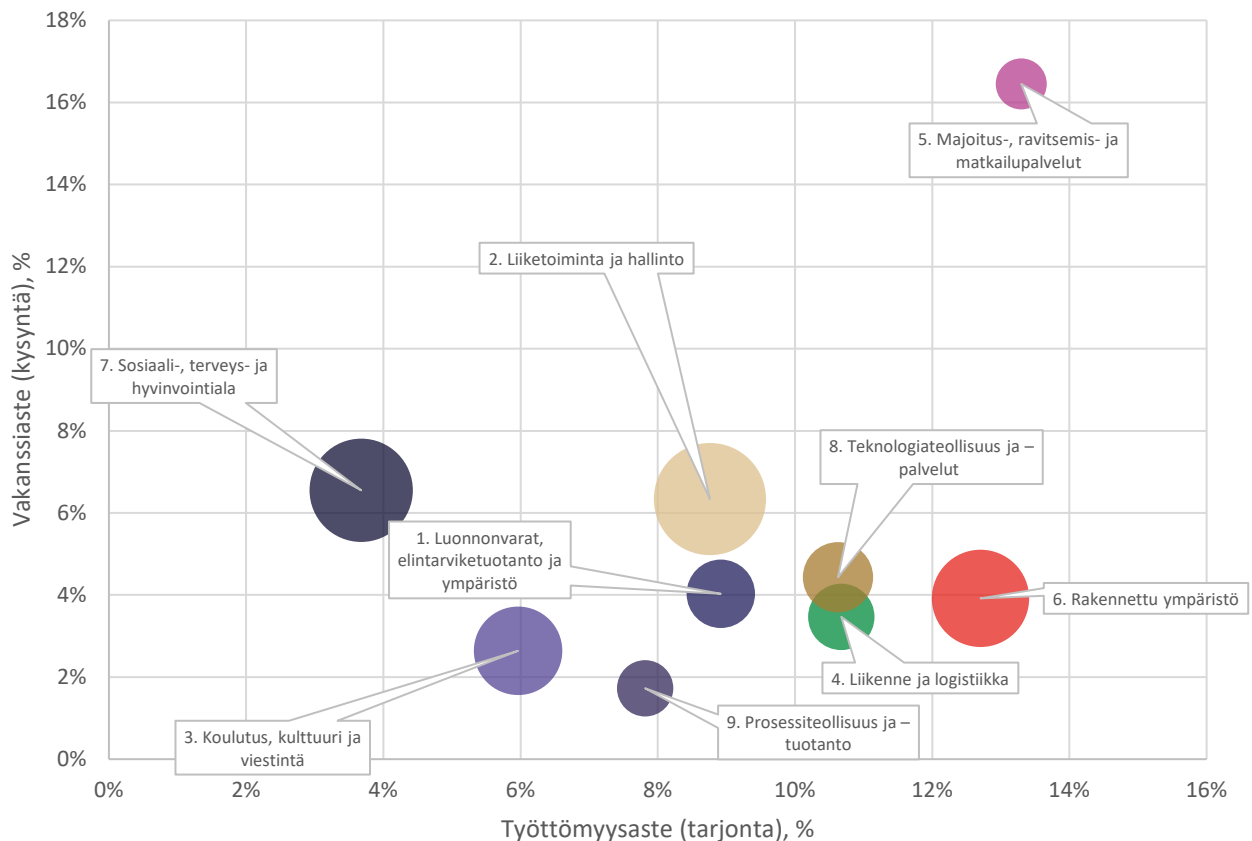
Taulukko 29. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5321 Lähihoitajat	2 873	291	10 %	3 %
5223 Myyjät	2 603	319	12 %	10 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	2 079	113	5 %	1 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 668	57	3 %	3 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	1 659	116	7 %	6 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 533	51	3 %	4 %

8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	1 441	37	3 %	10 %
8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät	1 062	11	1 %	5 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	1 002	2	0 %	2 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	954	128	13 %	12 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	885	33	4 %	7 %
7111 Talonrakentajat	855	21	3 %	16 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	848	25	3 %	11 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	783	27	4 %	11 %
4120 Yleissihteerit	752	18	3 %	17 %
3322 Myyntiedustajat	595	41	7 %	7 %
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	569	15	3 %	20 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	567	6	1 %	5 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	560	7	1 %	3 %
8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	549	5	1 %	9 %

Etelä-Savossa kysyntä on poikkeuksellisen suurta MaRaMa-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (13 %). Etelä-Savon MaRaMa-aloilla on varsinaisen työvoimapulan lisäksi myös huomattavaa kohtaanto-ongelmaa. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alan ammateissa. Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 57. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Etelä-Savossa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 16 prosentista 6 prosenttiin. Myös esimerkiksi liiketoiminnan ja hallinnon alalla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Etelä-Savossa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

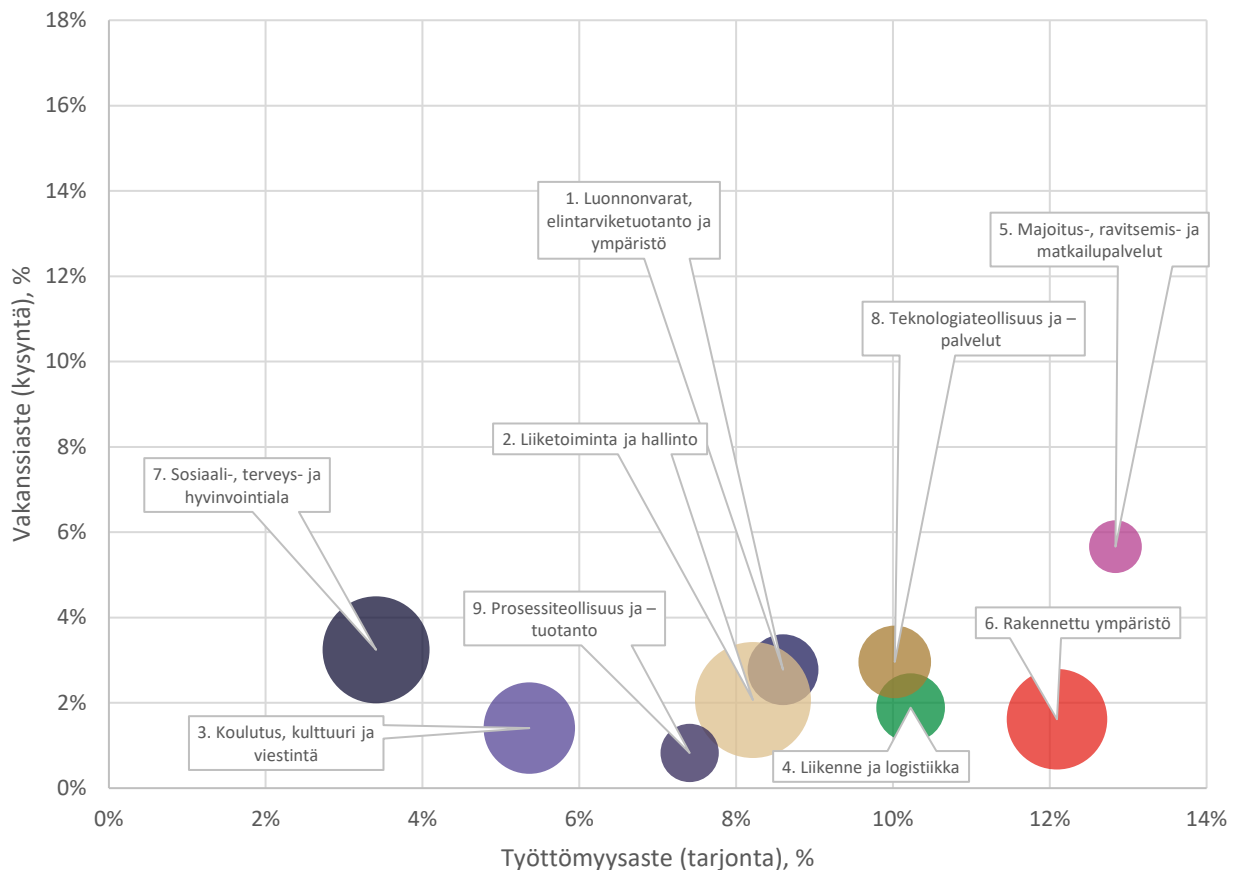
Työttömyys on korkealla tasolla majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi rakennetun ympäristön alalla. Rakennusalan työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemusalaa vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin koko-aikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana tilanne työmarkkinoilla on tiukentunut Etelä-Savossa, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoimaa etsitään entistä enemmän ja vakanssiaste on kasvanut 1,8 prosentista 5,2 prosenttiin, mutta samaan aikaan työttömyysaste on laskenut 14 prosentista 8,6 prosenttiin. Kasvua on ollut erityisesti sote-alalla, mutta jossain määrin myös liiketoiminnan ja hallinnon, teknologiateollisuuden, rakentamisen ja elintarviketuotannon puolella. Majoituksen ja ravitsemuksen puolella työvoiman kysyntä on kasvanut hyvin voimakkaasti, mutta samalla työttömyys on jäänyt selvästi 2019 tason yläpuolelle.

Puuteollisuus ja elintarviketuotanto ovat Etelä-Savossa merkittäviä työllistäjiä. Tuotantokustannusten voimakas nousu koettelee erityisesti maataloutta. Suuret metsäyritykset ovat uutisoineet ennätystuloksista, mutta puun tuonnin lakkaaminen Venäjältä ja energian hinnan nousu sekä logistiikan haasteet (mm. konttipula ja Saimaan kanavan käytön loppuminen) aiheuttavat harmia tälläkin sektorilla. Suomalainen metsäteollisuus voi myös hyötyä energianhinnan noususta, jos Keski-Euroopan kilpailijat joutuvat vähentämään tuotantoaan maakaasun saatavuuden vuoksi. Venäjä on ollut suurin koivuvanerin tuottaja, jossa

nyt pakotteiden myötä avautuu kysyntää Etelä-Savon yrityksille. Rakentamisen tilanne näyttää tois-
 taiseksi kohtuulliselta, mutta heikentyvän kuntatalouden tilanteessa kustannustason noustessa aloituksia
 joudutaan siirtämään. Matkailun näkymät ovat epävarmat kustannustason nousun (ml. lämmityskustan-
 nukset) ja Venäjän matkailun rajoitusten vuoksi. Vähittäiskauppaa ja palvelualaa varjostavat idän matkai-
 lun hiipumisen lisäksi alueen väestön väheneminen ja vanheneminen, mikä heijastuu markkinoiden su-
 pistumiseen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 58. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mu-
 kaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työ-
 listymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja yli-
 tarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa
 korkeasta kysynnästä. Ammattitarkasteluna Etelä-Savossa **työvoimapula** keskittyy sote-alojen
 ammattien lisäksi esimerkiksi elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöihin sekä mainonnan ja markki-
 noinnin erityisasiantuntijoihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % pal-
 kansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajan paikkoja oli Etelä-Savon alueella auki vuonna
 2022 keskimäärin 291 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain
 100. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 191 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat
 työllistettäisiin heti. Vastaavasti sairaanhoitajan paikkoja jäisi täyttämättä 93 kappaletta, elintarviketeolli-
 suuden prosessityöntekijöiden paikkoja 22 kappaletta sekä mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantun-
 tijoiden paikkoja 20 kappaletta. Sote-alan osaajista on pulaa koko maassa, mutta elintarviketeollisuuden
 prosessityöntekijöistä olisi tarjontaa mm. Pohjois-Karjalassa, josta työvoimaa voisi yrittää houkutella
 (Taulukko 8, s.29).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat erityisesti tarjoilijat, myyjät ja
 avustavat keittiötyöntekijät. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 59, 49 ja 28, vaikka
 kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Myös esimerkiksi toimisto- ja laitossiivoojille
 olisi avoimia paikkoja enemmän kuin on vapaata työvoimaa. Monelta osin tämän ryhmän tehtävät ovat

suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Etelä-Savossa työttömistä työnhakijoista 900 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Tarjoilijoiden ja ravintolatyöntekijöitä voisi yrittää myös houkuttaa Etelä-Karjalasta, jossa alan työvoimaa on enemmän vapaana, kuten myös teollisuuden kokoonpanijoita voisi löytyä muista maakunnista (Taulukko 8 ja Taulukko 9, s.29).

Kohtaanto-ongelmaksi määrittynyt tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyvät kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät sekä rakennusalan avustavat työntekijät. Esimerkiksi kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden vakanssiaste on 35 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 37 prosenttia. Vastaavasti rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 22 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 55 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin ”ylimääräisten” työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Etelä-Savossa ovat talonrakentajat, yleissihteerit ja kuorma-auton kuljettajat, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 112, 110 ja 109 ”liikaa”. Suhteellisesti heikointa kysyntä taas rakennusmaalareilla sekä ICT-asentajilla, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. rakennusmaalareilla 43 prosenttia ja ICT-asentajilla 35 prosenttia.

Taulukko 30. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5131 Tarjoilijat	7111 Talonrakentajat	7131 Rakennusmaalarit ym.	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
3221 Sairaanhoidajat ym.	5223 Myyjät	4120 Yleissihteerit	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7522 Huonekalupuusepät ym.	7512 Leipurit ja kondiittorit
2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat
2634 Psykologit	9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	7131 Rakennusmaalarit ym.	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	2132 Maa-, metsä- ja kalatalouden erityisasiantuntijat
2342 Lastentarhanopettajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	7411 Rakennussähköasentajat	2512 Sovellussuunnittelijat
2211 Yleislääkärit	5414 Vartijat	7411 Rakennussähköasentajat	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	4120 Yleissihteerit	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautonkuljettajat
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	7111 Talonrakentajat	5246 Kahvila- ja baarimyyjät

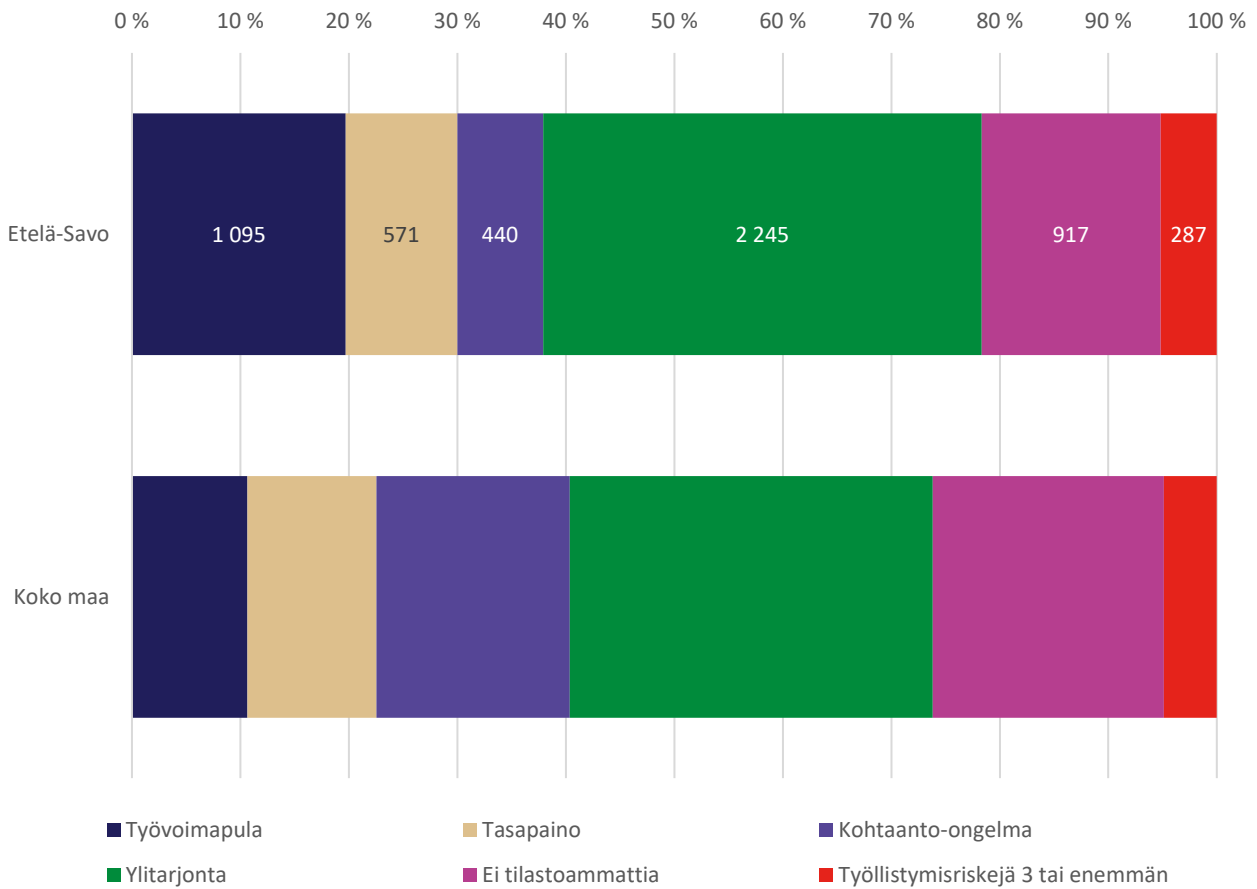
2411 Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat	8157 Pesulatyöntekijät	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	7213 Ohutlevysepäät	2511 Sovellusarkkitehdit
3255 Fysioterapeutit ym.	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukustusten myyjät	7126 Putkiasentajat	8331 Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat	5142 Kosmetologit ym.
3213 Farmaseutit	6111 Pelto- ja avomaaviljelijät	8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat
3333 Työnvälittäjät		8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät	7126 Putkiasentajat	7523 Konepuusepäät
5413 Vanginvartijat		9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	3122 Teollisuuden työjohtajat	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat		7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	5141 Kampaajat ja parturit

Etelä-Savossa työttömistä työnhakijoista suurin osa (40 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 17 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 8 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 20 prosenttia Etelä-Savon työttömistä työnhakijoista, eli 1 100 henkilöä. Osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

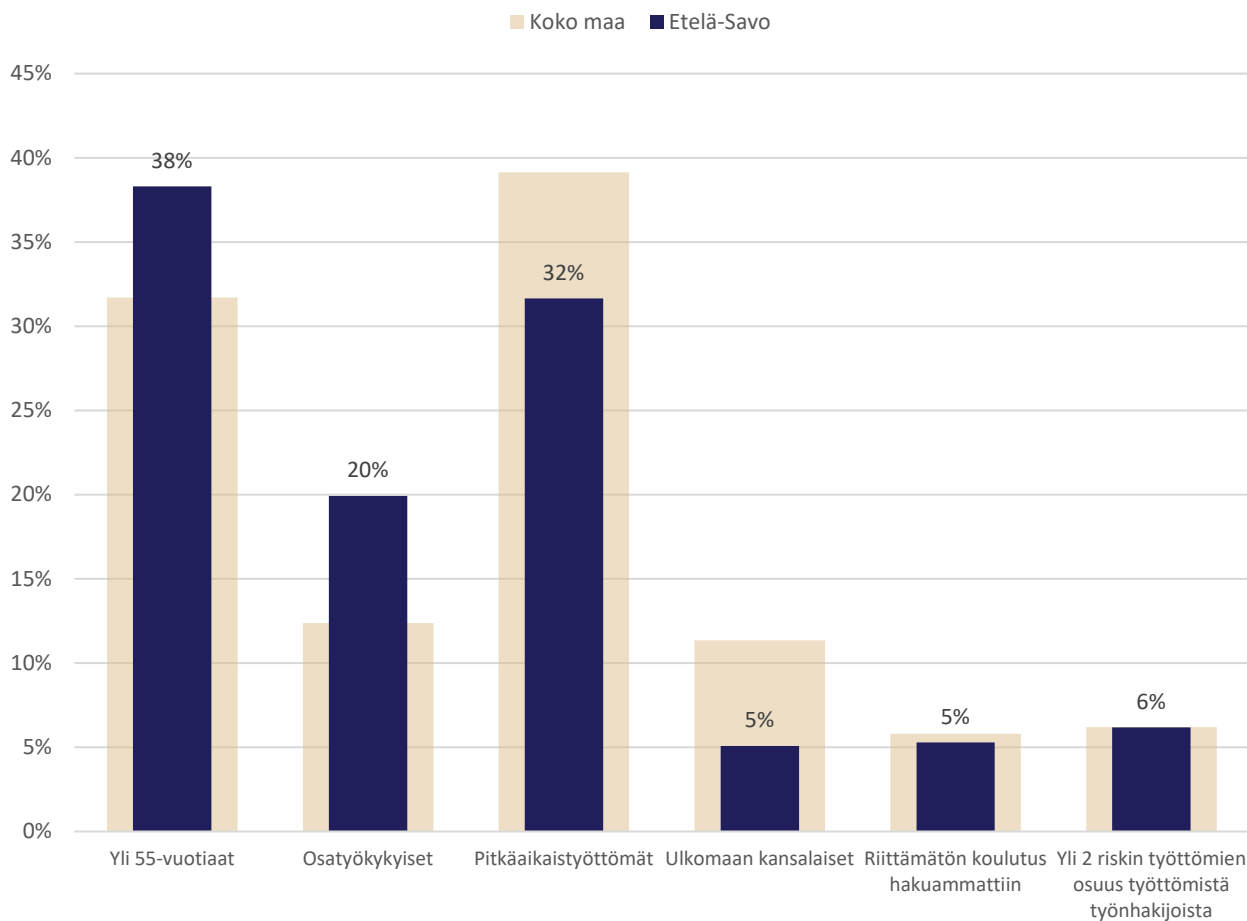
Kuvio 59. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikkaa. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Etelä-Savossa 6 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on Suomen keskitasoa. Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Etelä-Savossa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Pitkäaikais-työttömien ja etenkin ulkomaan kansalaisten osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 60. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

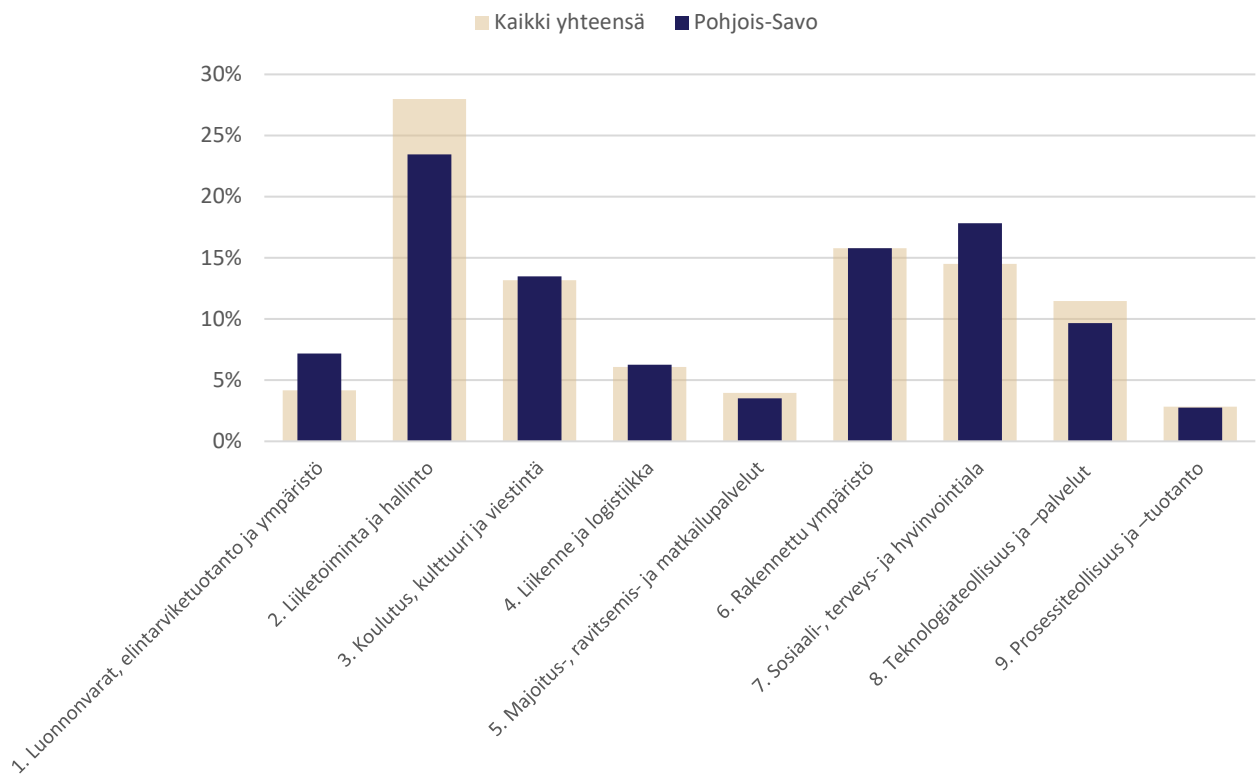

6.10 Pohjois-Savo

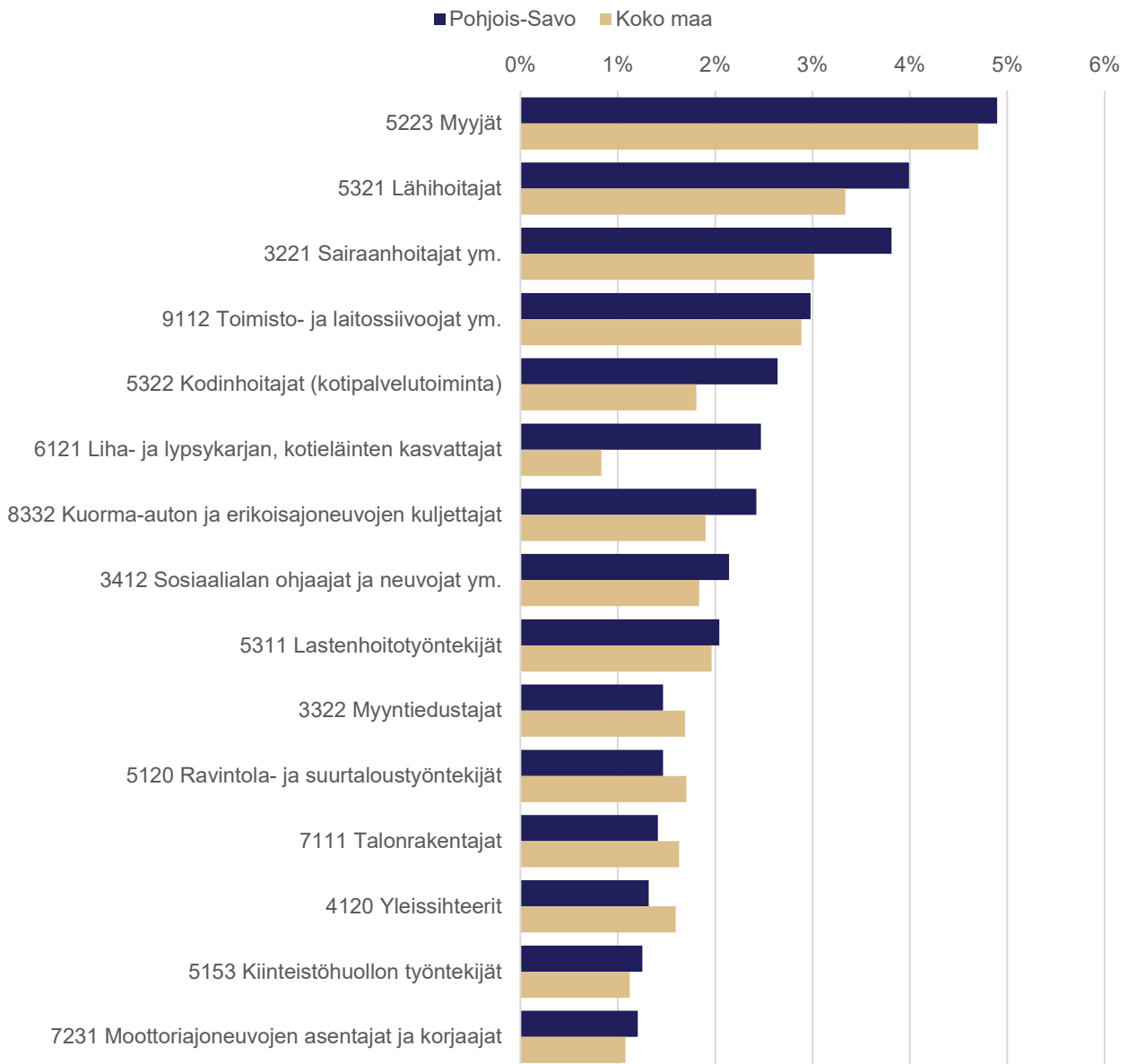
Pohjois-Savossa työllisyyttä on keskimääräistä enemmän luonnonvara- ja sote-aloilla, minkä johdosta Pohjois-Savossa on enemmän esimerkiksi hoitajia ja karjankasvattajia kuin koko maassa keskimäärin. Myös koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän sekä liikenteen ja logistiikan alat työllistävät Pohjois-Savossa hieman keskimääräistä enemmän.

Pohjois-Savossa vakanssiaste on 4,6 %, joten työvoimalle on hieman keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 7,9 prosenttia eli täsmälleen sama kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 4 700 ja työttömiä työnhakijoita 10 700, eli jokaista paikkaa kohti on 2,26 työtöntä, mikä on hieman vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 72,0 prosenttia, mikä on matalampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 61. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 62. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

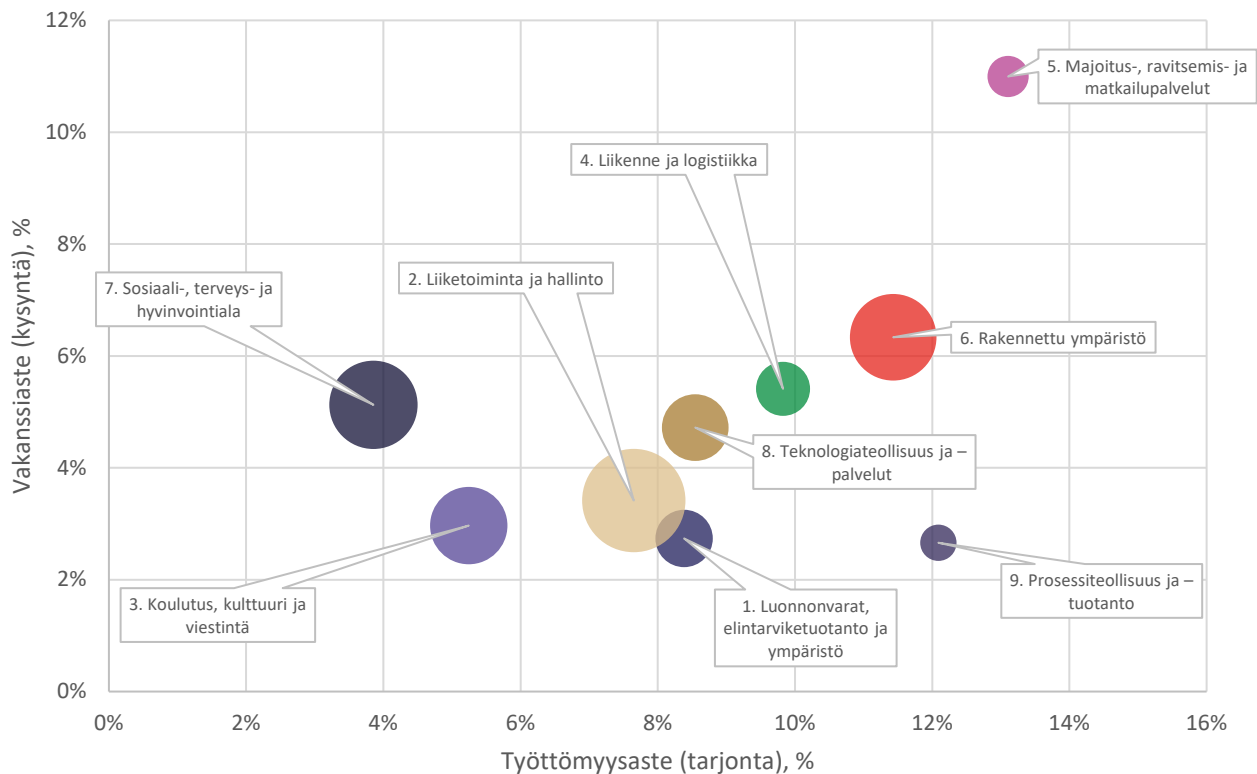
Taulukko 31. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	5 227	181	4 %	9 %
5321 Lähihoitajat	4 261	446	10 %	5 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	4 069	150	4 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	3 183	267	8 %	6 %

5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	2 820	152	5 %	2 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	2 639	2	0 %	1 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2 589	73	3 %	9 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	2 288	73	3 %	5 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	2 183	79	4 %	7 %
3322 Myyntiedustajat	1 566	85	5 %	5 %
5120 Ravintola- ja suurtaolustyöntekijät	1 564	121	8 %	12 %
7111 Talonrakentajat	1 508	116	8 %	16 %
4120 Yleissihteerit	1 409	17	1 %	15 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	1 337	84	7 %	11 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	1 288	56	5 %	11 %
7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	1 183	20	2 %	7 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	1 157	25	2 %	3 %
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	1 147	91	9 %	18 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	1 092	59	6 %	11 %
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	1 046	16	2 %	0 %

Pohjois-Savossa työvoiman kysyntää vakanssiasteella mitaten on etenkin MaRaMa- ja rakennusaloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (13 %). MaRaMa-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alan ammateissa. Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 63. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

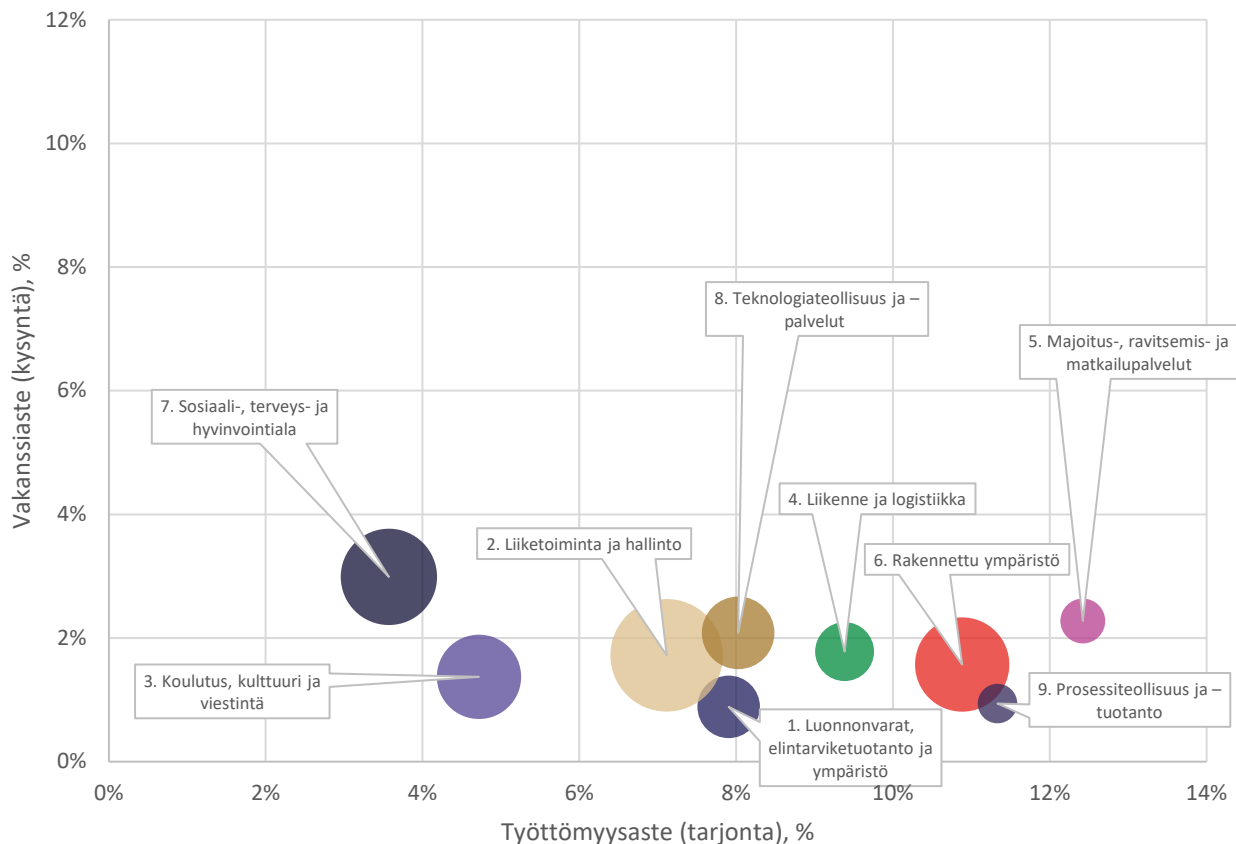
Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Pohjois-Savossa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 11 prosentista 2 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Pohjois-Savossa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

Työttömyys on korkealla tasolla majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi etenkin prosessiteollisuus- ja rakennusaloilla, missä työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemusalaan vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Pohjois-Savossa on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,6 prosentista 4,6 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 13 prosentista 7,9 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta erityisesti sote- ja koulutuksen aloilla. Teollisuuden puolella nähdään kuitenkin jo hienoista laskua.

Pohjois-Savon suhdanne- ja investointiodotukset ovat keskimääräistä heikommät, joskin Kuopion seudulla investointihankkeita on hieman enemmän. Tuuli- ja aurinkovoimaan sekä materiaalin kierrätykseen investoidaan myös Pohjois-Savossa. Kustannusten nousu heikentää yritysten kannattavuutta ja siirtää muun muassa rakennushankkeiden aloituksia. Teollisuudessa energian hinta ja edelleen jatkuva komponenttipula vaikeuttavat toimintaa, joskin tilauskanta on edelleen hyvä. Pohjois-Savossa luonnonvara-ala on muuta maata tärkeämpi työllistäjä, mutta kustannuspaineet vaikeuttavat investointien tekemistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2022).

Kuvio 64. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Pohjois-Savossa **työvoimapula** keskittyy ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajan paikkoja oli Pohjois-Savossa auki vuonna 2022 keskimäärin 446 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 228. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 218 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sairaanhoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 105 kappaletta. Muilla aloilla pulaa on esimerkiksi sovellusuunnittelijoista, palomiehistä, lastentarhanopettajista ja myyntiedustajista.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat erityisesti vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat, toimisto- ja laitossiivoojat ja postinkantajat. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 100, 76 ja 71, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Pohjois-Savossa työttömistä työnhakijoista 2 300 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Toisaalta myös ravintolatyöntekijöistä on jossain määrin ylitarjontaa, jonka pitäisi tuoda mahdollisuuksia myös tarjoilijoiden ja avustavien keittiötyöntekijöiden vakanssien täyttöön.

Kohtaanto-ongelmaksi määrittynyt tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyvät useiden rakennusalan ammattien lisäksi esimerkiksi mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat sekä kasvi-

huoneviljelijät ja -työntekijät. Esimerkiksi rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 47 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 50 prosenttia. Vastaavasti mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden vakanssiaste on 18 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 23 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Pohjois-Savossa ovat myyjät, yleissihteerit ja kuorma-auton kuljettajat, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 279, 196 ja 167 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntää taas on graafisilla suunnittelijoilla ja huonekalupuusepillä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. graafisilla suunnittelijoilla 42 prosenttia ja huonekalupuusepillä 31 prosenttia.

Taulukko 32. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5223 Myyjät	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
3221 Sairaanhoidajat ym.	9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	4120 Yleissihteerit	7522 Huonekalupuusepät ym.	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2512 Sovellussuunnittelijat	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
5411 Palomiehet	5131 Tarjoilijat	7111 Talonrakentajat	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2342 Lastentarhanopettajat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
2211 Yleislääkärit	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	7523 Konepuusepät	7121 Kattoasentajat ja -korjaajat
3212 Bioanalytiikot (terveydenhuolto)	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.
2261 Hammaslääkärit	4222 Puhelinpalveluneuvojat	5312 Koulunkäyntiavustajat	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	7114 Betonirakentajat ja raudoittajat
3322 Myyntiedustajat	9510 Mainosten jakajat, kengänkiillotajat ym.	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	7131 Rakennusmaalarit ym.
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	3423 Liikunnan ja vapaa-ajan ohjaajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	4120 Yleissihteerit	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	9411 Pikaruokatyöntekijät	7411 Rakennus-sähköasentajat	8142 Muovituotteellisuuden prosessityöntekijät	7122 Lattianpäällystystyöntekijät
2634 Psykologit	5245 Huoltamotyöntekijät	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	3512 Käytön tukihenkilöt	7111 Talonrakentajat

2423 Henkilöstöhall.erityisasiant. ja urasuunnittelijat	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	7522 Huonekalu- puusepät ym.	5312 Koulunkäyntiavustajat	7531 Vaatturit, puukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	8157 Pesulatyöntekijät	5311 Lastenhoitotyöntekijät	4321 Varastonhoitajat ym.	8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät
2411 Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat	4131 Tekstinkäsitelijät	7213 Ohutlevysepät	1120 Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät

Pohjois-Savossa työttömistä työnhakijoista suurin osa (34 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 21 %:lla ei ole vielä määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 16 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 12 prosenttia Pohjois-Savon työttömistä työnhakijoista, eli 1 300 henkilöä. Osuus on suurin piirtein sama kuin koko maassa keskimäärin.

Kuvio 65. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

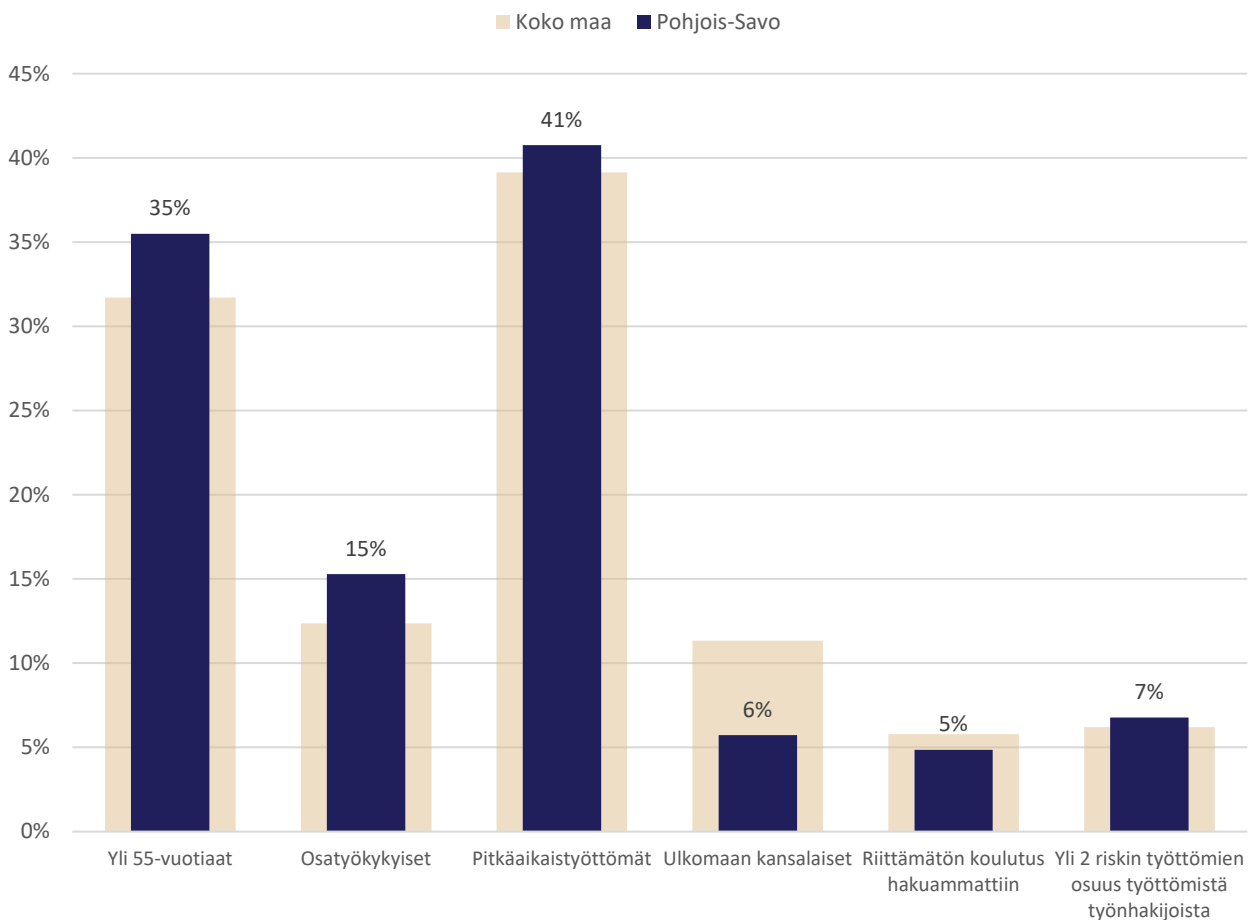

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikaa. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttö-

myöskään tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Pohjois-Savossa 7 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on neljänneksi suurin kaikista maakunnista. Yli 55-vuotiaiden, osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista on Pohjois-Savossa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Ulkomaan kansalaisten ja matalan koulutuksen osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 66. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

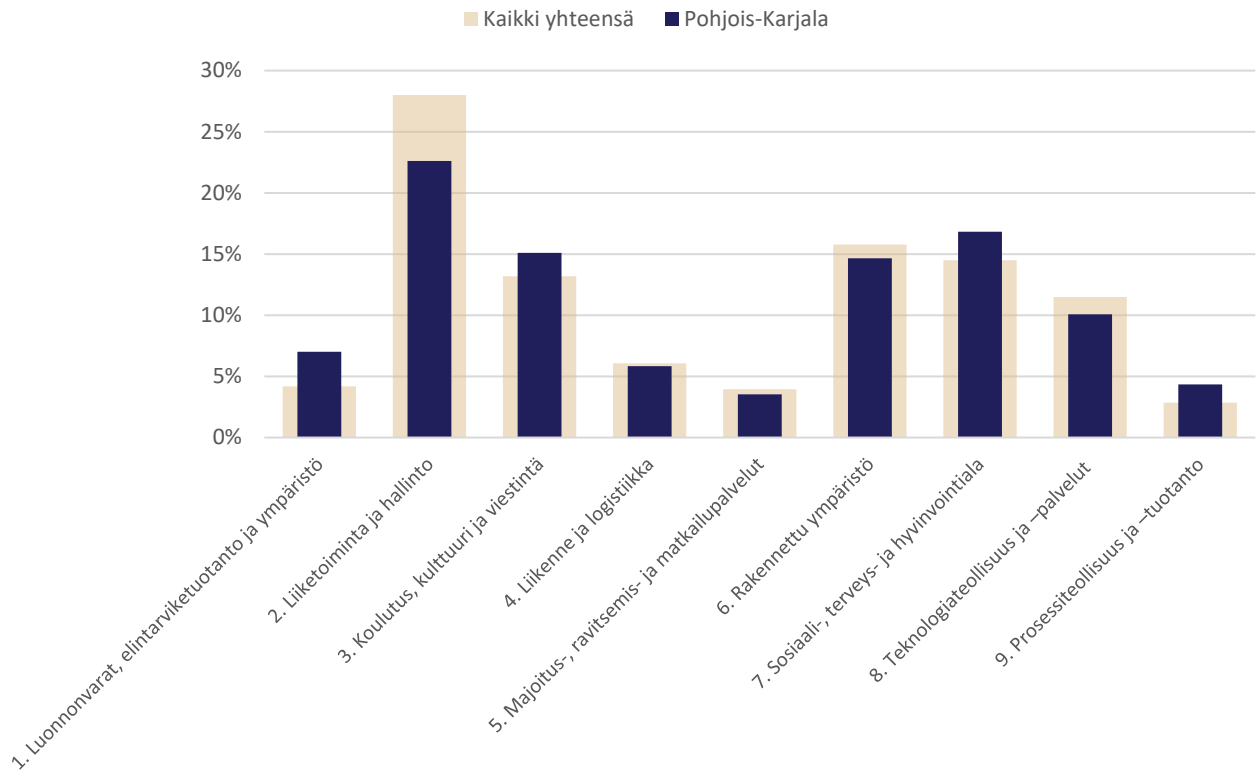

6.11 Pohjois-Karjala

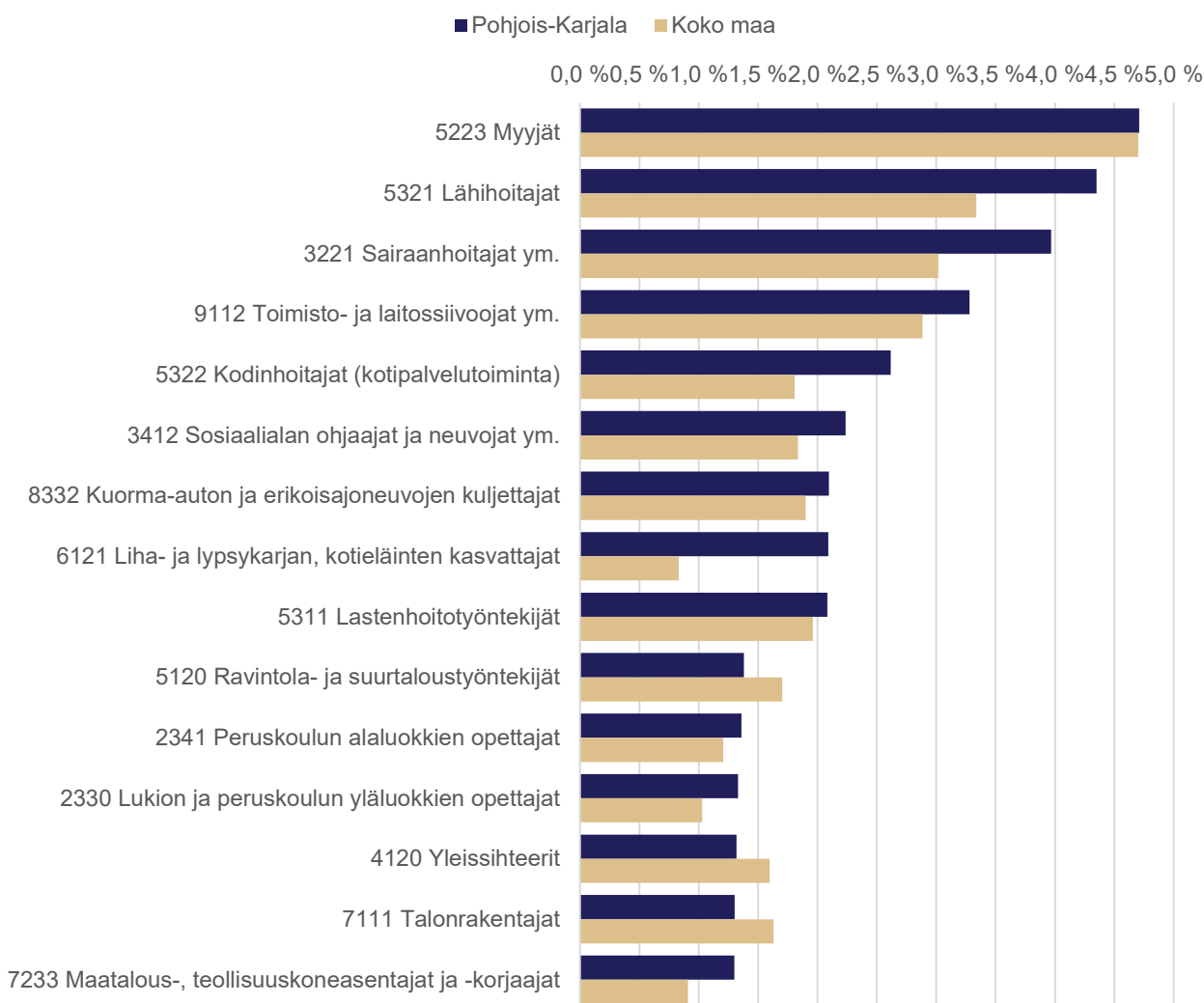
Pohjois-Karjalassa työllisyyttä on keskimääräistä enemmän etenkin luonnonvara- ja sote-aloilla, minkä johdosta Pohjois-Karjalassa on enemmän esimerkiksi hoitajia ja karjankasvattajia kuin koko maassa keskimäärin. Myös koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän sekä prosessiteollisuuden alat työllistävät Pohjois-Karjalassa hieman keskimääräistä enemmän.

Pohjois-Karjalassa vakanssiaste on 3,4 %, joten työvoimalle on keskimääräistä vähemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 10,8 prosenttia, mikä on korkein kaikista maakunnista ja miltei 3 %-yksikköä korkeampi Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 2 100 ja työttömiä työnhakijoita 9 100, eli jokaista paikkaa kohti on 4,32 työtöntä, mikä on eniten kaikista maakunnista (koko maan keskiarvo = 2,44). Työllisyysaste on 69,3 prosenttia, mikä on huomattavasti vähemmän kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 67. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 68. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

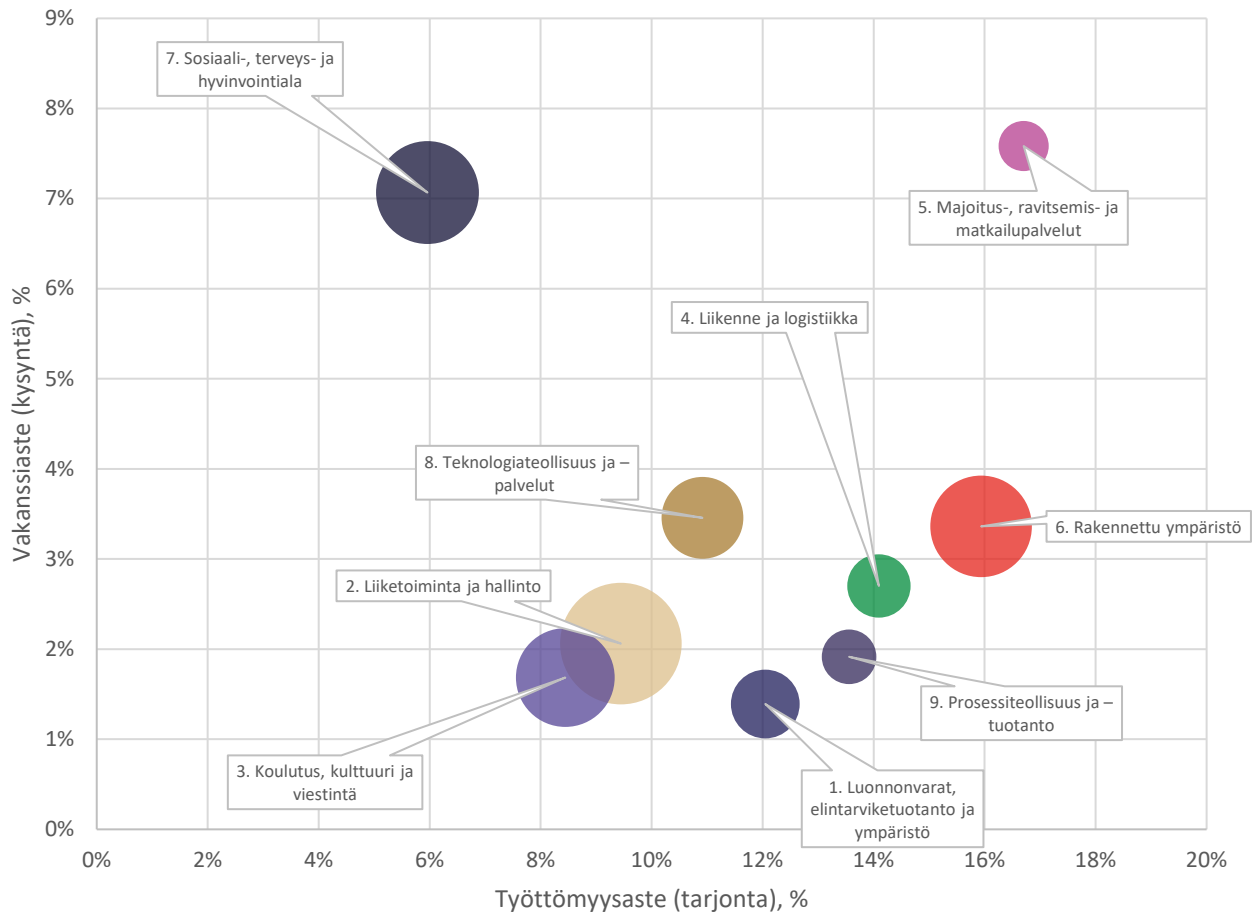
Taulukko 33. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	3 188	71	2 %	11 %
5321 Lähihoitajat	2 852	251	9 %	8 %
3221 Sairaanhoitajat ym.	2 441	164	6 %	2 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	2 143	55	3 %	7 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 656	32	2 %	4 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	1 464	29	2 %	14 %

3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 440	38	3 %	6 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 423	34	3 %	10 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	1 285	2	0 %	2 %
4120 Yleissihteerit	1 011	8	1 %	19 %
7111 Talonrakentajat	1 007	23	3 %	22 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	972	35	4 %	15 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	955	48	6 %	17 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	874	4	1 %	8 %
2341 Peruskoulun alaluok- kien opettajat	856	7	1 %	5 %
7233 Maatalous-, teollisuus- koneasentajat ja -korjaajat	856	6	1 %	8 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	773	26	4 %	17 %
7115 Kirvesmiehet ja raken- nuspuusepät	731	22	4 %	26 %
8142 Muovituoteteollisuuden prosessityöntekijät	718	20	3 %	9 %
3322 Myyntiedustajat	710	29	4 %	7 %

Pohjois-Karjalassa työvoiman kysyntää on vakanssiasteella mitaten etenkin MaRaMa- ja sote-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (17 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Sosiaali- ja terveysalan ammateissa työttömyys taas on selkeästi matalammalla tasolla.

Kuvio 69. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhytaikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaika-suhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Pohjois-Karjalassa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 8 prosentista 2 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Pohjois-Karjalassa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

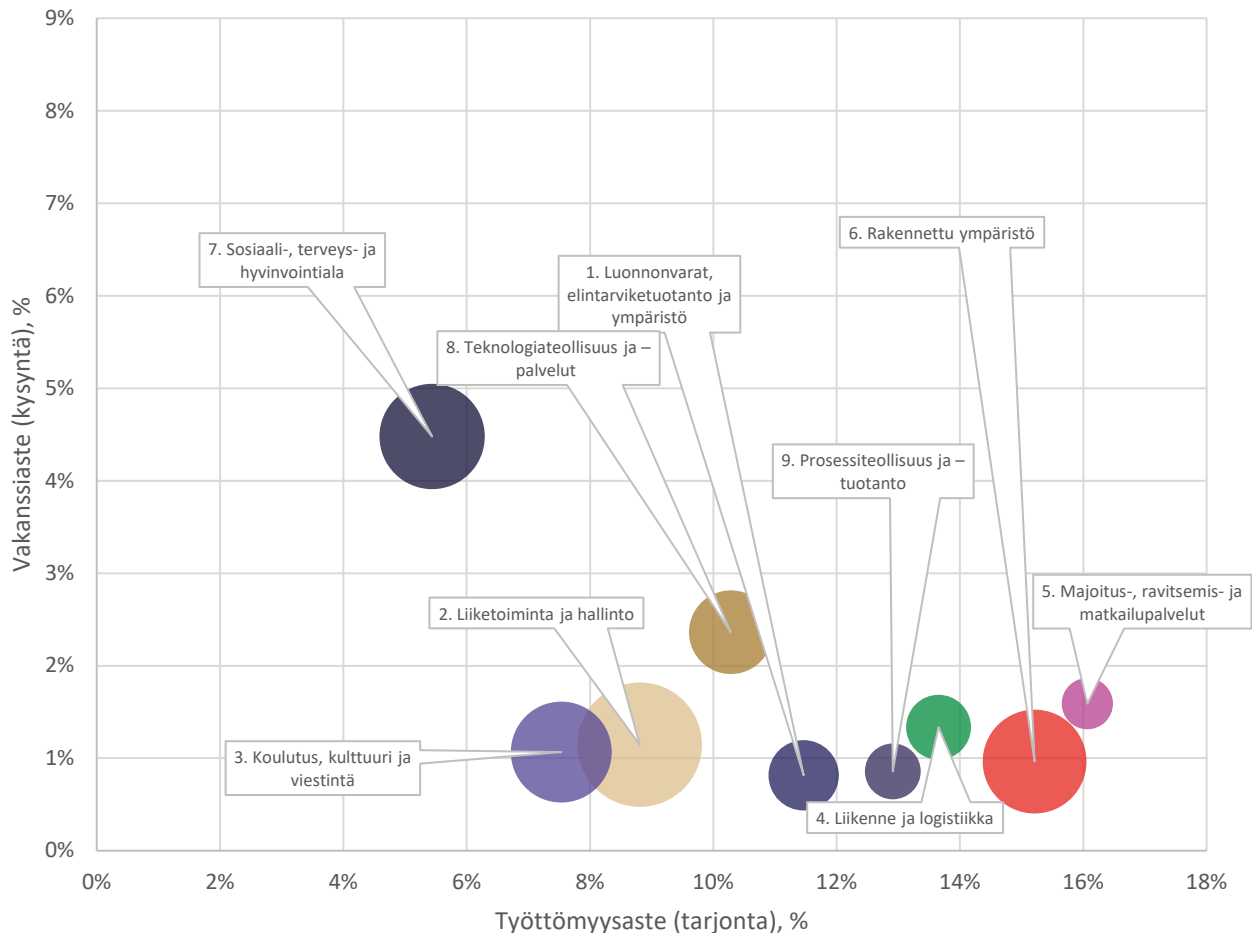
Työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa majoitus- ja ravitsemusalan etenkin rakennusalailla, missä työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemusalaan vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia jopa työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Pohjois-Karjalassa on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,3 prosentista 3,4 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 14,6 prosentista 10,8 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta erityisesti SoTe:n sekä teknologiateollisuuden ja -palveluiden aloilla. Kysynnän kasvu on ollut vähäisempää teollisuuden ja koulutuksen aloilla.

Pohjois-Karjalassa elinkeinoelämän tilanne tällä hetkellä on vielä hyvä ja yritykset näyttävät selvinneen Venäjän markkinoiden sulkeutumisesta. Tulevaisuuden näkymät ovat kuitenkin hyvin epävarmat ja investointipäätöksiä harkitaan tarkkaan. Venäjän energian tuonnin loppuminen on kuitenkin vauhdittanut vihreän siirtymän investointihankkeita ja esimerkiksi Joensuun seudulle on syntymässä 50 henkilötyövuotta vihreän vedyn ja sähköpoltoaineiden tuotantoon. Venäjän puun tuonnin loppuminen tuo töitä puun

korjuuketjuille Pohjois-Karjalassa. GTK:n uuden laboratorion rakentaminen on käynnistynyt ja FinnCo-baltin kaivoshanke etenee. Matkailu on kuitenkin edelleen miinuksella koronaa edeltävään tasoon nähden ja idän turismin ei voi olettaa palaavaan pitkään aikaan. Kolille on investoitu uuteen hotelliin, joka tuo noin 50 uutta työpaikkaa matkailusektorille. Maatalouden tilanne on vaikea polttoaineiden ja lannoitteiden voimakkaan hintakehityksen vuoksi, mikä heijastuu kannattavuuteen ja investointihalukkuuteen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 70. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammateittain tarkasteluna Pohjois-Karjalassa **työvoimapula** keskittyy ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi sairaanhoitajan paikkoja oli Pohjois-Karjalassa auki vuonna 2022 keskimäärin 174 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 43. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 131 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti lähihoitajan paikkoja jäisi täyttämättä 28 kappaletta ja yleislääkärin paikkoja 18 kappaletta. Muilla aloilla työvoimapulaa on etenkin sovellussuunnittelijoista.

Mediaaniansiot alittavia työvoimapula-ammattajeja ovat tarjoilijat, puhelinmyyjät ja sähkölaitteiden kokoonpanijat. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 15, 8 ja 3, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Pohjois-Karjalassa työttömistä työnhakijoista 1 800 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Lisäksi

esimerkiksi tarjoilijoiden tehtävien täyttämässä auttaa ylitarjonta-ammateista ravintolatyöntekijät ja avustavat keittiötyöntekijät.

Kohtaanto-ongelmaksi määritty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyvät useiden rakennusalan ammattien lisäksi mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat. Esimerkiksi rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 29 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 47 prosenttia. Vastaavasti mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden vakanssiaste on 11 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 23 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Pohjois-Karjalassa ovat myyjät, talonrakentajat ja yleissihteerit, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 281, 192 ja 177 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on konepuusepillä ja yhteiskunta- ja kulttuuritutkijoilla, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. konepuusepillä 48 % ja yhteiskunta- ja kulttuuritutkijoilla 40 %.

Taulukko 34. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
3221 Sairaanhoidajat ym.	5131 Tarjoilijat	5223 Myyjät	7523 Konepuusepät	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
5321 Lähihoitajat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukusten myyjät	7111 Talonrakentajat	2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2512 Sovellussuunnittelijat	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	4120 Yleissihteerit	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2211 Yleislääkärit		8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7131 Rakennusmaalarit ym.	7213 Ohutlevysepät
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit		7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7522 Huonekalupuusepät ym.	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat		5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
3213 Farmaseutit		5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	7411 Rakennus-sähköasentajat	2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat
2634 Psykologit		5311 Lastenhoitotyöntekijät	2643 Kääntäjät, tulkit ja muut kielitieteilijät	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat		6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	4321 Varastonhoitajat ym.	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät
3212 Bioanalytiikot (terveydenhuolto)		7231 Moottorijajoneuvojen asentajat ja korjaajat	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	4222 Puhelinpalveluneuvojat

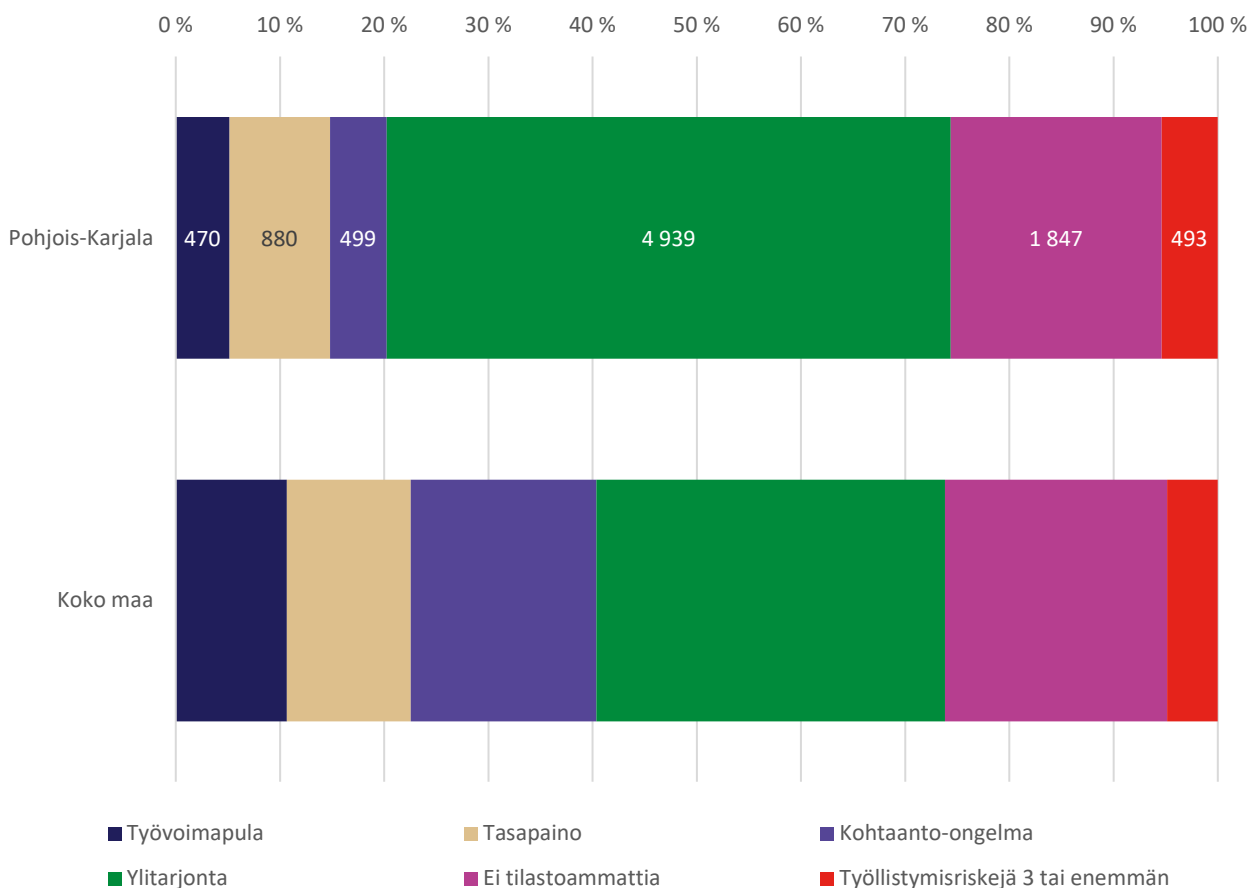
5151 Siivoustyön esimiehet toimitukset, hotellit jne.		9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	2521 Tietokantasuunnittelijat ja vastaavat	5142 Kosmetologit ym.
1323 Rakennustöiden tuotantotohtorit		7411 Rakennus-sähköasentajat	7111 Talonrakentajat	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
3355 Komisarit ja ylikonstaapelit		6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	7113 Kivenhakkaajat ja -leikkaajat ym.
		9412 Avustavat keittiötyöntekijät	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	3322 Myyntiedustajat
		7131 Rakennusmaalit ym.	5414 Vartijat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät

Pohjois-Karjalassa työttömistä työnhakijoista suurin osa (54 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 20 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan. Ylitarjonta-ammattihin tilastoituvien osuus on huomattavasti suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Noin 5 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 5 prosenttia Pohjois-Karjalan työttömistä työnhakijoista, eli 470 henkilöä. Osuus on matalampi kuin koko maassa keskimäärin.

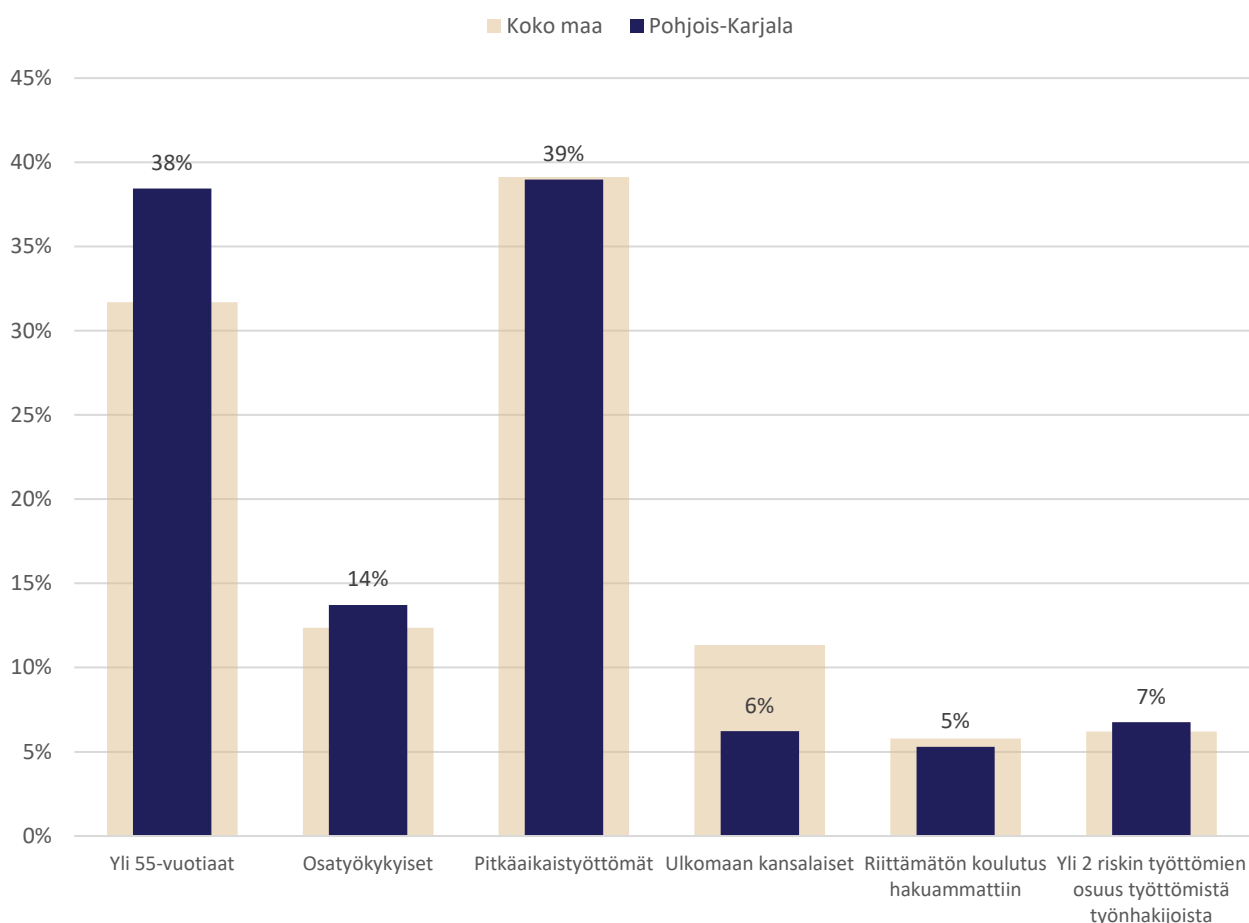
Kuvio 71. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikka. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Pohjois-Karjalassa 7 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on viidenneksi suurin kaikista maakunnista. Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Pohjois-Karjalassa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Ulkomaan kansalaisten osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 72. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

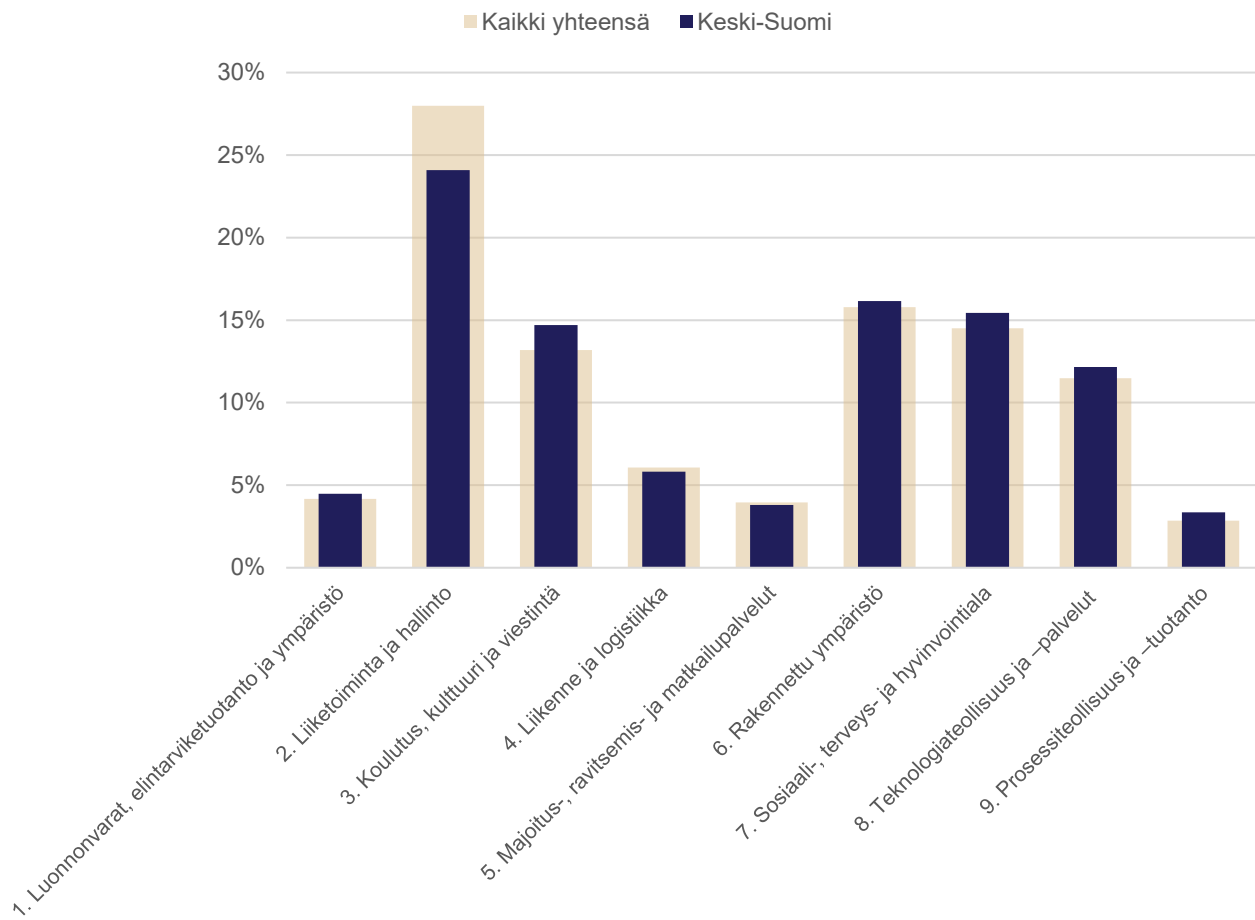
6.12 Keski-Suomi

Keski-Suomen toimialoittainen jakauma vastaa melko tarkasti koko maan keskimääräistä jakaumaa lukuun ottamatta liiketoiminnan ja hallinnon toimialaa, joka työllistää keskimääräistä vähemmän Keski-Suomen alueella. Keski-Suomessa on hieman keskimääräistä enemmän työllisyyttä esimerkiksi koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän aloilla. Myös Keski-Suomen yleisimpien ammattien lista vastaa melko tarkasti koko maan jakaumaa.

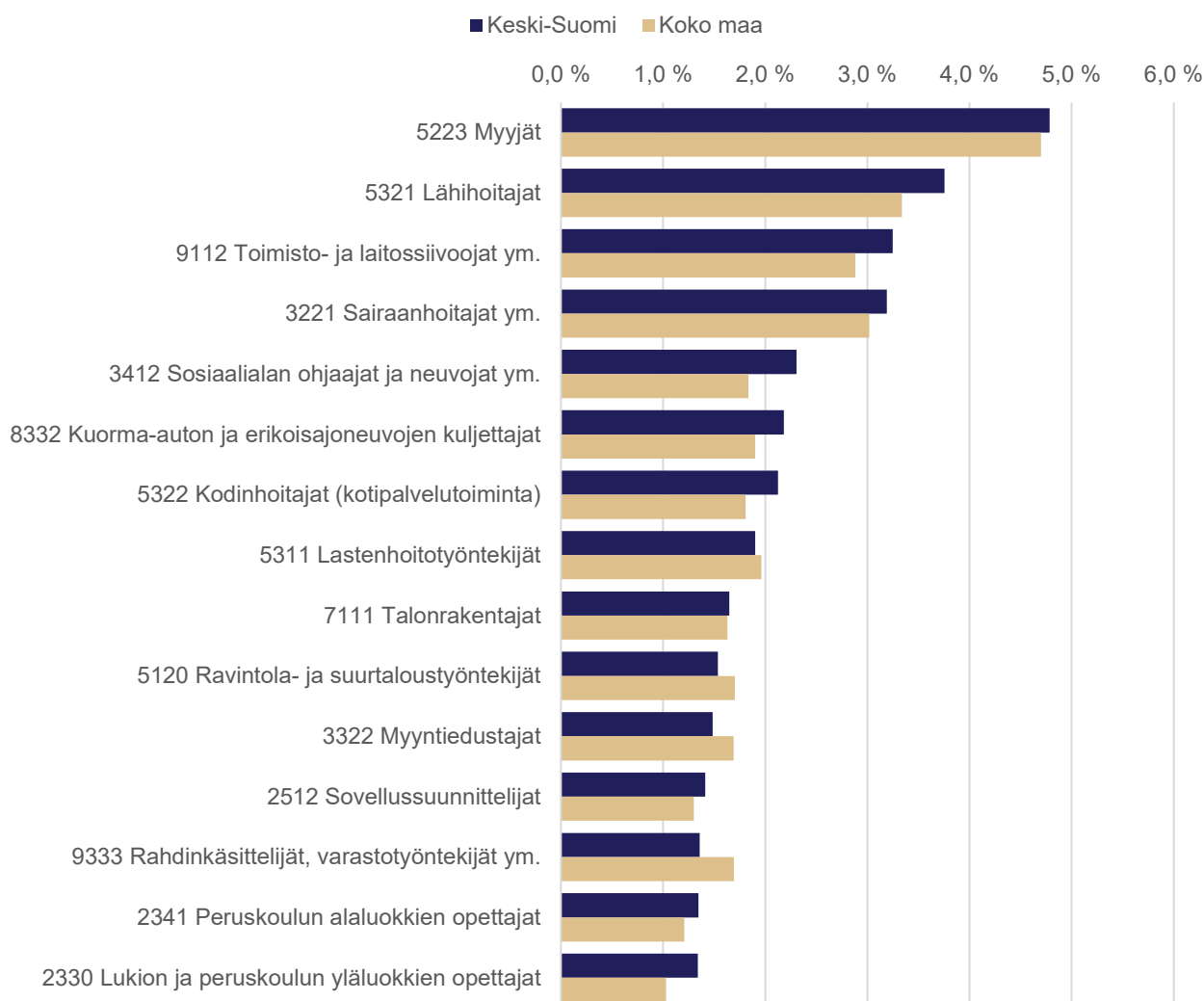
Keski-Suomessa vakanssiaste on 3,9 %, joten työvoimalle on hieman keskimääräistä vähemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 9,6 prosenttia, mikä on enemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 4 300 ja työttömiä työnhakijoita 14 400, eli jokaista paikkaa

kohti on 3,39 työtöntä, mikä on jonkin verran enemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 70,2 prosenttia, mikä on vähemmän kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 73. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 74. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

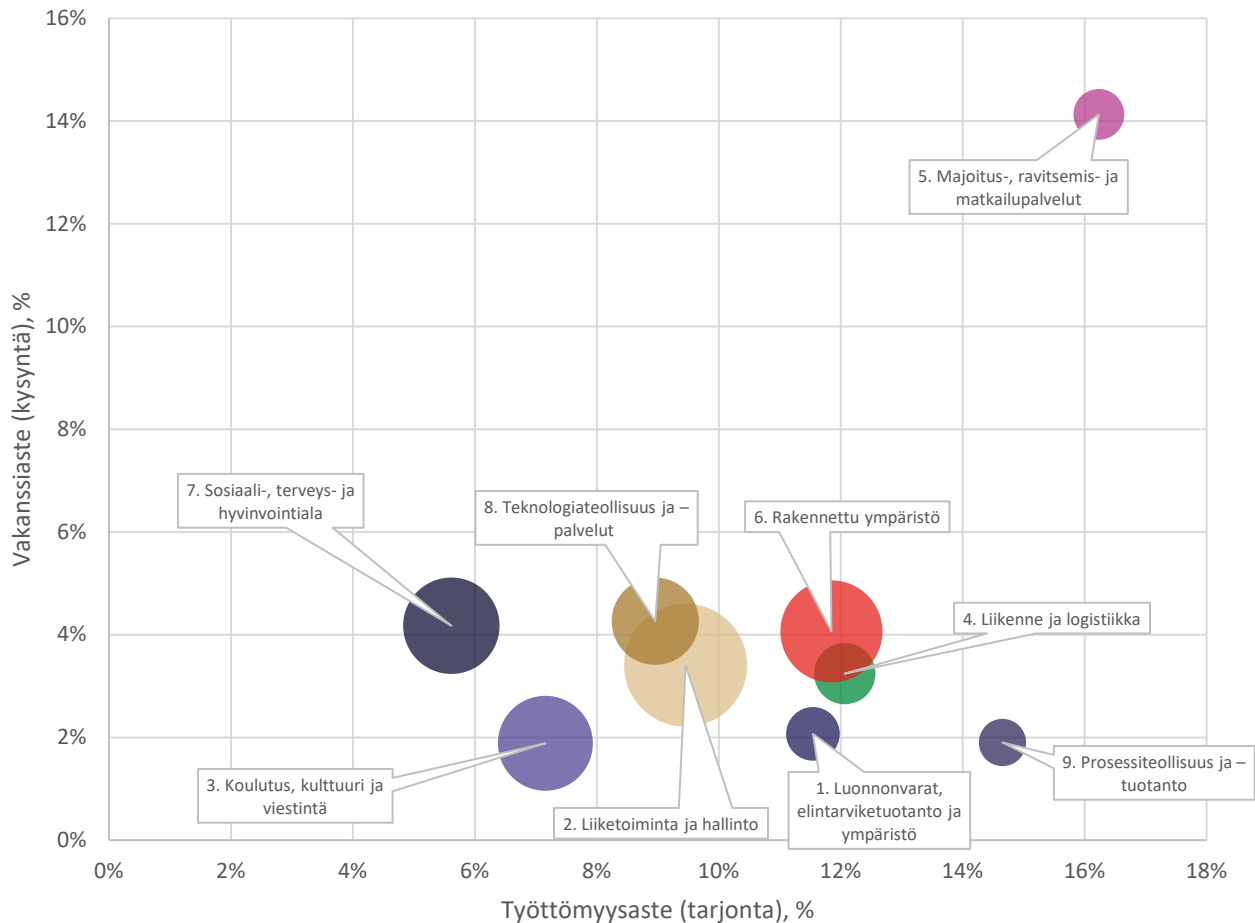
Taulukko 35. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	5 789	190	4 %	12 %
5321 Lähihoitajat	4 311	333	8 %	7 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	3 705	187	5 %	6 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	3 467	123	4 %	2 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2 632	85	4 %	12 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	2 604	66	3 %	6 %

5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	2 346	74	3 %	4 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	2 244	45	2 %	9 %
7111 Talonrakentajat	2 013	63	3 %	13 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	1 944	310	16 %	16 %
4120 Yleissihteerit	1 740	17	1 %	17 %
3322 Myyntiedustajat	1 690	185	11 %	6 %
9333 Rahdinkäsittelijät, va- rastotyöntekijät ym.	1 614	59	4 %	10 %
2512 Sovellussuunnittelijat	1 556	108	7 %	4 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	1 532	21	1 %	7 %
2341 Peruskoulun alaluok- kien opettajat	1 479	22	2 %	3 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	1 449	36	3 %	13 %
7233 Maatalous-, teollisuus- koneasentajat ja -korjaajat	1 446	25	2 %	8 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	1 328	63	5 %	14 %
2310 Yliopistojen ja ammatti- korkeakoulujen opettajat	1 291	14	1 %	2 %

Keski-Suomessa työvoiman kysyntää on vakanssiasteella mitaten ennen kaikkea MaRaMa-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (16 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä etenkin sosiaali- ja terveysalan ammateissa. Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 75. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Keski-Suomessa MaRaMa-alojen vakanssiaste puutoaa 14 prosentista jopa 2 prosenttiin. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Keski-Suomessa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-alojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

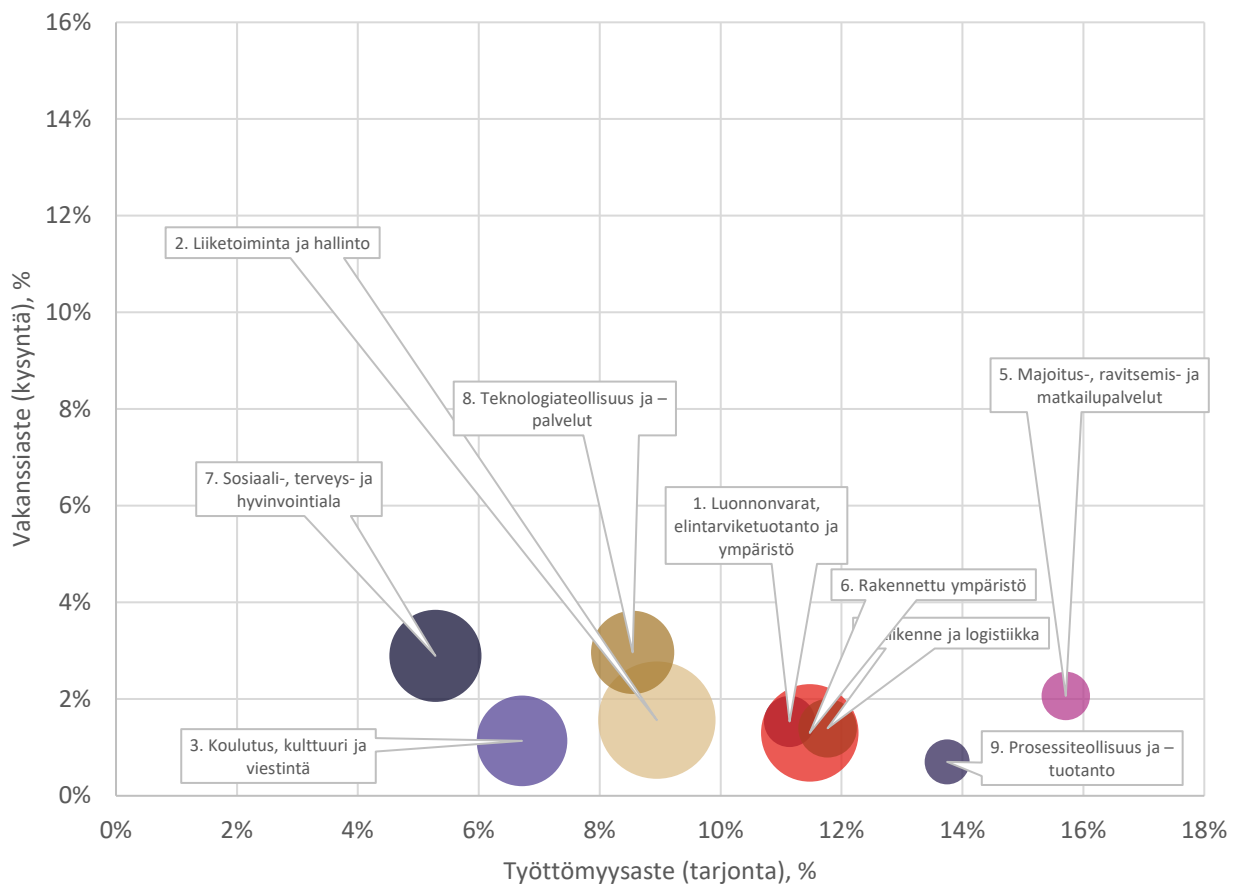
Työttömyys on korkealla tasolla majoitus- ja ravitsemusalan lisäksi prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla, missä työvoiman kysyntä on kuitenkin merkittävästi majoitus- ja ravitsemus-alaa vähäisempää, ja tilannetta voi luonnehtia työvoiman ylitarjonnaksi. Työvoimaa on yli tarpeen varsinkin pidempiaikaisiin kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Keski-Suomessa on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1 prosentista 3,9 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 15,3 prosentista 9,6 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta SoTe-, MaRaMa- sekä teknologiateollisuuden ja -palveluiden aloilla. Kysynnän kasvu on ollut vähäisempää etenkin prosessiteollisuudessa.

Keski-Suomessa yritysten tilanne on vakaa ja tilauskannat pääasiassa hyvät, mutta kustannusten nousu ja epävarma suhdannetilanne luovat varovaisuutta investointeihin. Puuteollisuudella on ollut ennätysvuosi, vaikkakin energian hinta on korkealla. Äänekoskella Metsä Group on tehnyt suuria investointeja biotuotetehtaaseen ja Jyväskylässä Woodspinnin tekstiilikuitutehtaan rakentaminen on loppuvuoralla UPM:n Jämsän Kaipolan tehtaan lakkauttaminen vie työpaikkoja, mutta alueelle on suunnitteilla vihreän talouden keskittymää ja myös F35-hävittäjähanke tuo uusia työpaikkoja. Matkailun merkitys alueella on

tärkeä, mutta kysyntä on edelleen heikkoa idän matkailijoiden pysyessä poissa ja suomalaisten suunnatessa koronarajoitusten jälkeen taas ulkomaille. Rakennusalalla näkymä on alavireinen ja aloituksia siirretään kustannustason nousun ja yleisen epävarmuuden takia. Maatalous on erittäin hankalassa tilanteessa polttoaineiden, sähkön ja lannoitteiden hintojen kovasta noususta johtuen. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2022).

Kuvio 76. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattitarkasteluna Keski-Suomessa **työvoimapula** keskittyy myyntiedustajien ja sovellussuunnittelijoiden lisäksi lähi- ja sairaanhoitajiin, jos rajaudutaan ammattiteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi myyntiedustajan paikkoja oli Keski-Suomessa auki vuonna 2022 keskimäärin 185 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 103. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 82 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sovellussuunnittelijoiden paikkoja jäisi täyttämättä 52 kappaletta, sairaanhoitajien paikkoja 50 kappaletta ja lähihoitajan paikkoja 23 kappaletta.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeeseen nousevat tarjoilijat, puhelinmyyjät sekä kassanhoitajat ja lipunmyyjät. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 64, 23 ja 16 kappaletta, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Keski-Suomessa työttömistä työnhakijoista 3 100 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Lisäksi esimerkiksi avustavista keittiötyöntekijöistä on alueella hyvin tarjontaa, mikä voisi auttaa ravintola-alan pula-ammattien täyttämisessä.

Kohtaanto-ongelmaksi määritetty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyvät useiden rakennusalan ammattien lisäksi esimerkiksi tietokantasuunnittelijat ja kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät. Esimerkiksi rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 35 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 51 prosenttia. Vastaavasti tietokantasuunnittelijoiden vakanssiaste on 20 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 20 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Keski-Suomessa ovat myyjät, yleissihteerit ja kuorma-auton kuljettajat, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 491, 274 ja 229 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on vaattureilla ja valokuvaajilla, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. vaattureilla 58 prosenttia ja valokuvaajilla 38 prosenttia.

Taulukko 36. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
3322 Myyntiedustajat	5131 Tarjoilijat	5223 Myyjät	7531 Vaatturit, puukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
2512 Sovellussuunnittelijat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	4120 Yleissihteerit	3431 Valokuvaajat	2521 Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat
3221 Sairaanhoidajat ym.	5230 Kassanhoidajat ja lipunmyyjät	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2166 Graafiset ja multim mediasuunnittelijat	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
5321 Lähihoitajat	9411 Pikaruokatyöntekijät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7522 Huonekalupuusepät ym.	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2423 Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat	5245 Huoltamotyöntekijät	7111 Talonrakentajat	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2635 Sosiaalitoimen erityisasiantuntijat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	7411 Rakennussähköasentajat	2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat
2434 Tieto- ja viestintäteknologian myynnin erityisasiant.	4225 Informaatiopisteen asiakasneuvojat	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	8143 Paperituotteen prosessityöntekijät	4222 Puhelinpalveluneuvojat
2211 Yleislääkärit		5311 Lastenhoitotyöntekijät	7213 Ohutlevysepät	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
2261 Hammaslääkärit		7231 Mootoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	2514 Sovellusohjelmoijat
2411 Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat		6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit		9412 Avustavat keittiötyöntekijät	7411 Rakennussähköasentajat	8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät

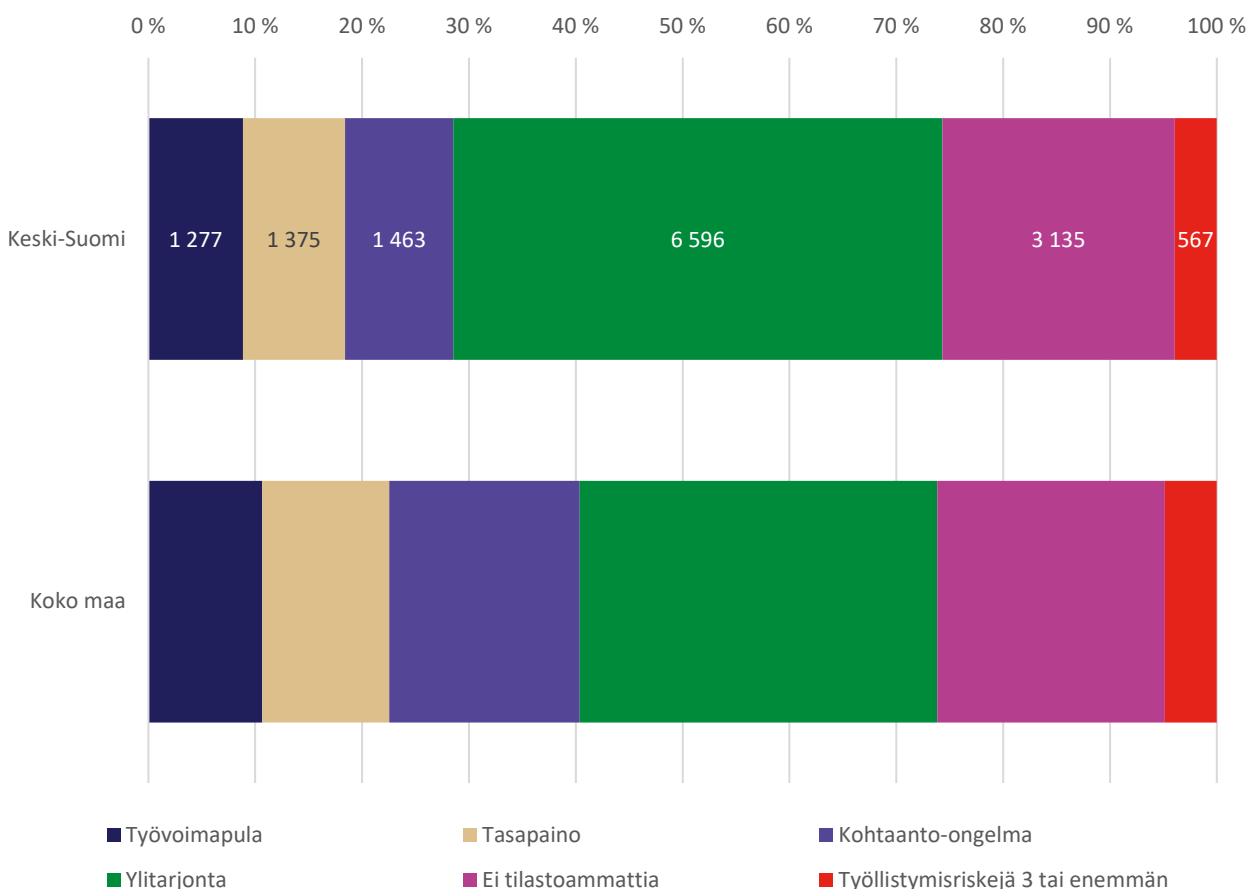
3333 Työnvälittäjät		9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7122 Lattianpäällystystyöntekijät
2522 Tietojärjestelmien ylläpitäjät		5312 Koulunkäyntiavustajat	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat
1344 Sosiaalihuollon johtajat		7131 Rakennusmaalarit ym.	7127 Ilmastointi- ja jäähdytyslaitteiden asentajat	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat
2164 Yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijat		7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	5141 Kampaajat ja parturit

Keski-Suomessa työttömistä työnhakijoista suurin osa (46 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 22 %:lla ei ole vielä määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 10 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 9 prosenttia Keski-Suomen työttömistä työnhakijoista, eli 1 300 henkilöä. Osuus on matalampi kuin koko maassa keskimäärin.

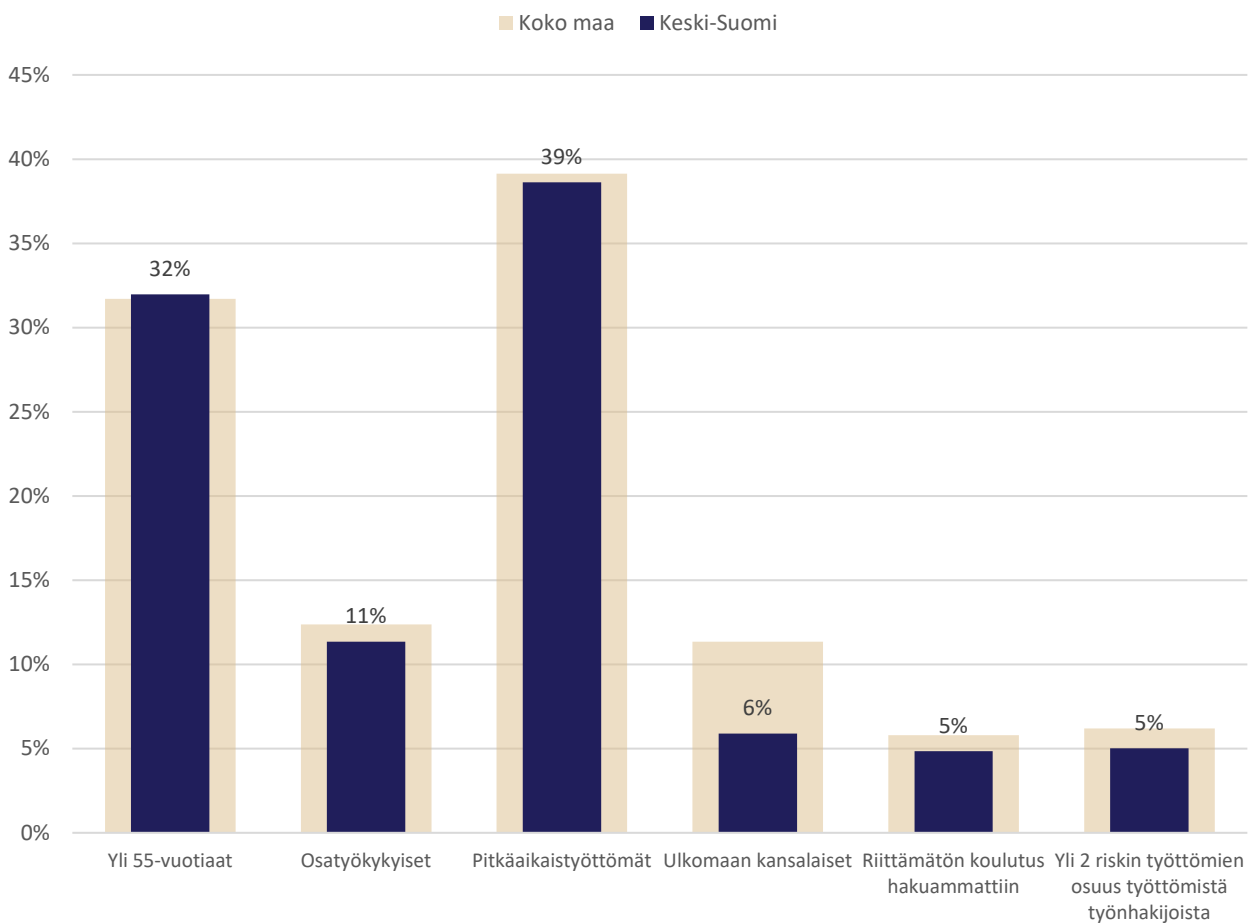
Kuvio 77. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aiaa. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Keski-Suomessa 5 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on kuudenneksi pienin kaikista maakunnista. Keski-Suomessa vain yli 55-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista on suurempi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 78. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

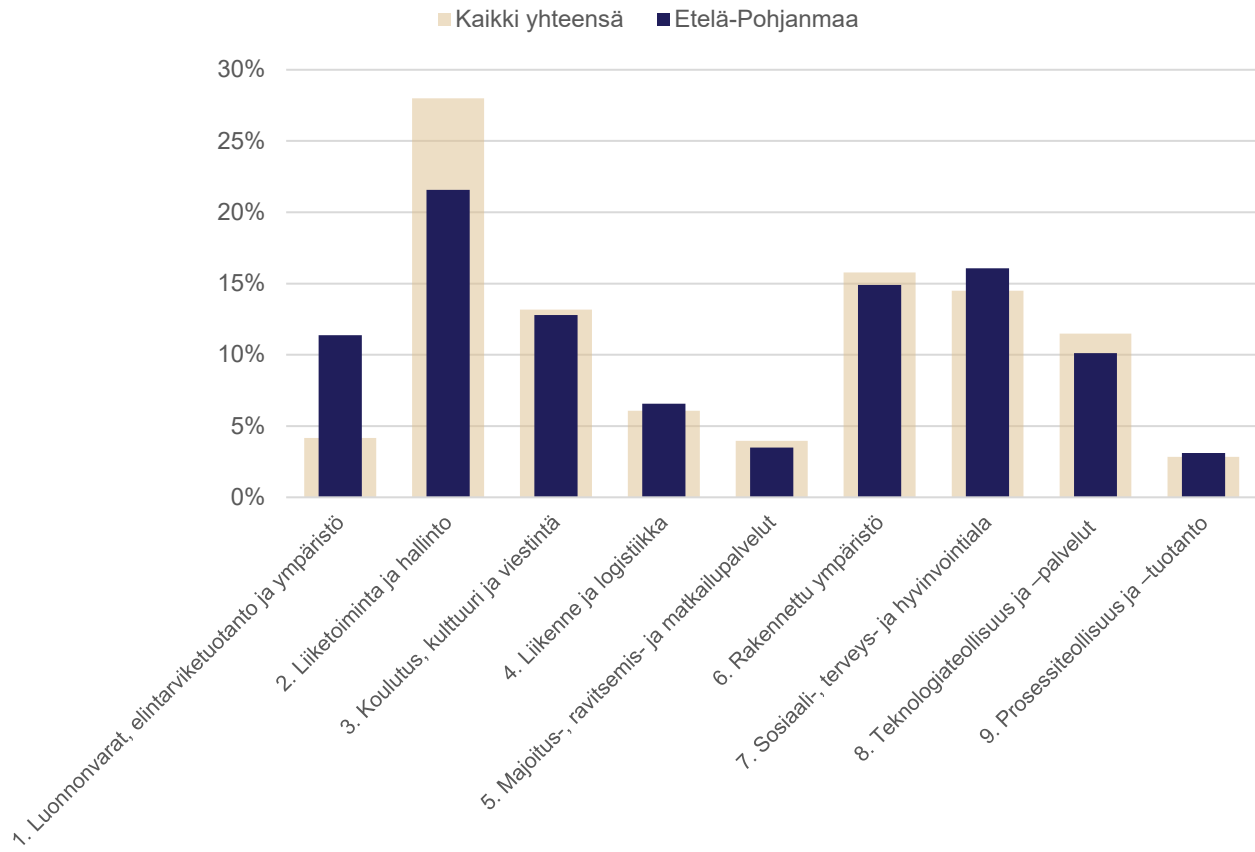
6.13 Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaalla on huomattavasti keskimääräistä enemmän työllisyyttä luonnonvara-, elintarviketuotanto- ja ympäristöalalla, minkä johdosta Etelä-Pohjanmaalla on enemmän esimerkiksi karjankasvattajia, pelto- ja avomaaviljelijöitä sekä lihanleikkaajia kuin koko maassa keskimäärin. Myös logistiikka-, sote- ja prosessiteollisuusalat työllistävät Etelä-Pohjanmaalla hieman keskimääräistä enemmän.

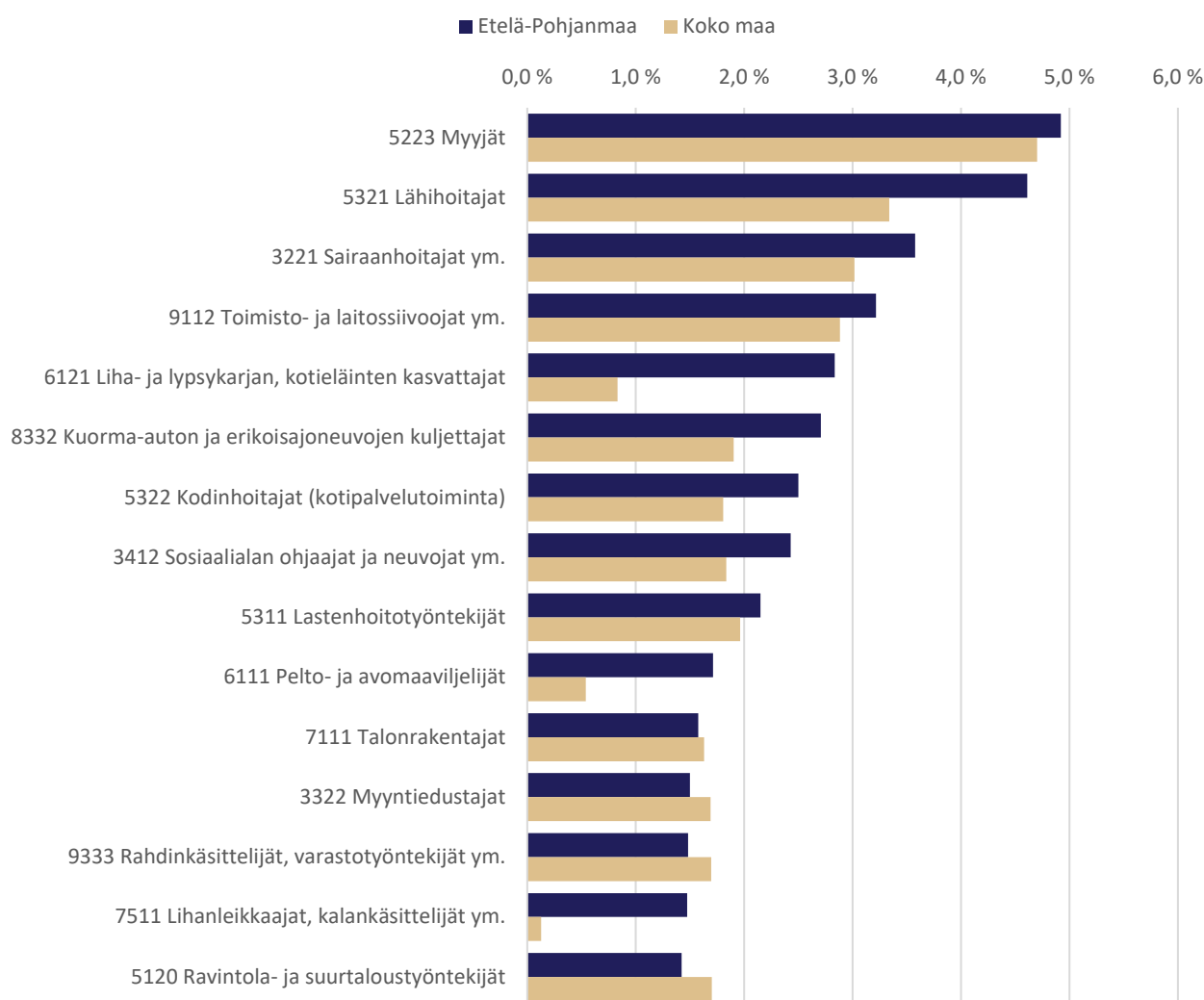
Etelä-Pohjanmaalla vakanssiaste on 5,1 %, joten työvoimalle on jonkin verran keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 5,4 prosenttia, mikä on selkeästi vähemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 4 200 ja työttömiä työnhakijoita 5 500, eli

jokaista paikkaa kohti on 1,32 työtöntä, mikä on vähiten kaikista Suomen maakunnista (koko maan keskiarvo = 2,44). Työllisyysaste on 74,2 prosenttia, mikä on hieman enemmän kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 79. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 80. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

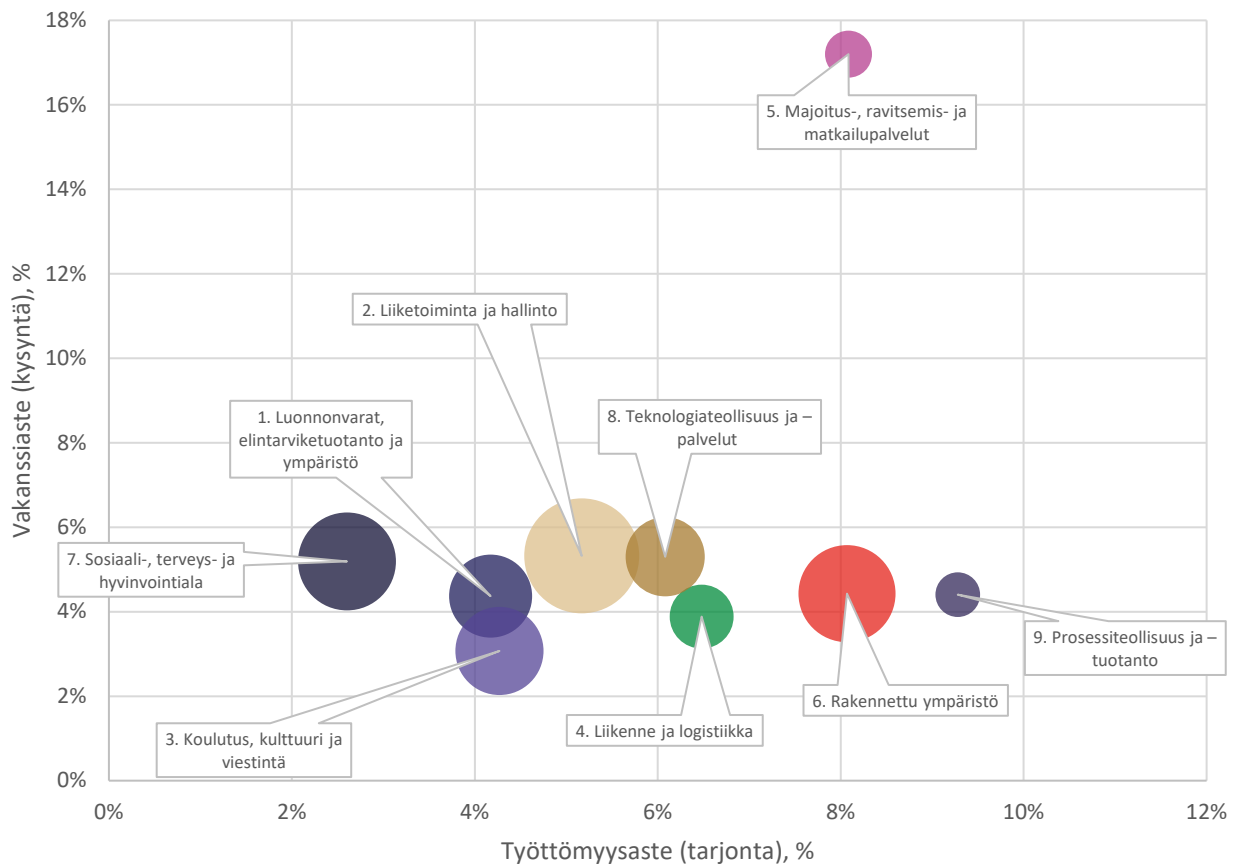
Taulukko 37. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	4 057	431	10 %	6 %
5321 Lähihoitajat	3 713	245	6 %	4 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	2 803	96	3 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	2 610	173	6 %	4 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2 230	57	3 %	6 %

6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	2 218	8	0 %	1 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 997	156	7 %	3 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 927	70	4 %	2 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 743	46	3 %	4 %
7111 Talonrakentajat	1 336	42	3 %	8 %
6111 Pelto- ja avomaaviljelijät	1 330	0	0 %	0 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	1 219	147	12 %	9 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	1 216	50	4 %	5 %
3322 Myyntiedustajat	1 202	91	7 %	3 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	1 172	49	4 %	8 %
7511 Lihanleikkaajat, kalan- käsittelijät ym.	1 167	1	0 %	2 %
4120 Yleissihteerit	1 096	26	3 %	12 %
2341 Peruskoulun alaluok- kien opettajat	1 050	8	1 %	2 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	1 000	232	20 %	5 %
7223 Koneenasettajat ja ko- neistajat	953	20	2 %	5 %

Etelä-Pohjanmaalla työvoiman kysyntää on vakanssiasteella mitaten etenkin MaRaMa-aloilla. Työttömyys on Etelä-Pohjanmaalla vähäistä koko maan keskiarvoon nähden, eikä työttömyysaste ole yli maan keskiarvon kuin prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla (9 %). Voidaan sanoa, että Etelä-Pohjanmaalla työmarkkinoiden kohtaantotilanne on jopa poikkeuksellisen vinoutunut työvoimapulaa kohti muihin maa- kuntiin nähden: työvoimalle on mukavasti kysyntää, ja työttömyys on matalalla tasolla.

Kuvio 81. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

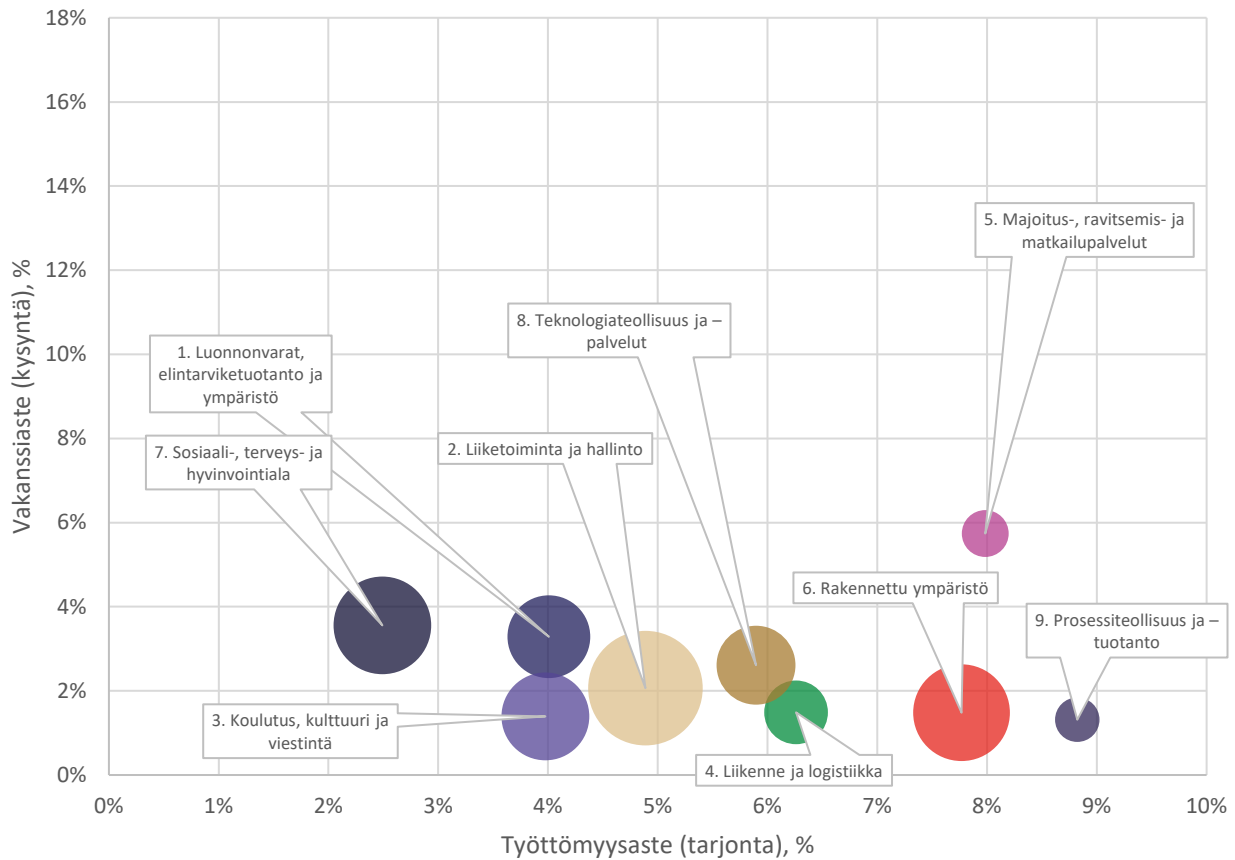

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaika-suhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Etelä-Pohjanmaalla MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 17 prosentista 6 prosenttiin. Myös esimerkiksi liiketoiminnan ja hallinnon aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Etelä-Pohjanmaalla. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Etelä-Pohjanmaalla on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,8 prosentista 5,1 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 9,6 prosentista 5,4 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta erityisesti MaRaMa-alalla. Kysynnän kasvu on ollut vähäisempää teollisuuden ja koulutuksen aloilla.

Meneillään olevien kriisien aiheuttamat uhkakuvat eivät ole toteutuneet pelätyllä laajuudella, mutta tilanne on epävarma ja odotukset tulevasta varovaisia, mikä näkyy suunniteltujen investointien siirtämisessä. Alkutuotannossa tilojen lopettamiset ja konkurssit ovat todennäköisiä erittäin voimakkaasti kohonneiden polttonaineiden, sähkön, rehun ja lannoitteiden hintojen nousun takia. Toisaalta elintarviketuotannossa Atria on toteuttamassa historiansa suurinta investointia Nurmoon siipikarjan tuotantoon. Teknologiateollisuudessa erot yritysten välillä kasvavat, mutta investointiaikkeitä on. Puutuote- ja sahatuotannossa kysyntää on hyvin ja isot investoinnit ovat kasvattaneet tuotantokapasiteettia. Kaupan, palveluiden ja matkailun näkymät ovat kohtuulliset, joskin kuluttajien ostovoima heikkenee. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 82. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja yli-tarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Etelä-Pohjanmaalla on **työvoimapulaa** monissa erilaisissa ammateissa, kuten elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden, sote-ammattien ja ICT-ammattien keskuudessa, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden paikkoja oli Etelä-Pohjanmaalla auki vuonna 2022 keskimäärin 232 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 53. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 179 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti lähihoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 106 kappaletta, sairaanhoitajien paikkoja 64 kappaletta ja sovellusuunnittelijoiden paikkoja 22 kappaletta. Sote-alan osaajista on pulaa koko maassa, mutta elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöitä olisi paremmin tarjolla mm. Pohjois-Pohjanmaalla (Taulukko 8, s.29) ja toisaalta muiden teollisuuden alojen prosessityöntekijöistä voisi myös löytyä sopivaa työvoimaa (Kuvio 4, s.18).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat myyjät, avustavat keittiötyöntekijät, vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat sekä tarjoilijat. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 195, 117, 104 ja 96 kappaletta, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti.

Etelä-Pohjanmaalla monessa eri mediaaniansiot alittavassa ammatissa on avoimia paikkoja enemmän kuin vapaata työvoimaa. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Etelä-Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista 1 100 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Ravintola-alan henkilöstö olisi myös saatavissa muilta alueilta (Taulukko 8; Taulukko 9, s.29).

Kohtaanto-ongelmaksi määritty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyvät useiden rakennusalan ammattien lisäksi esimerkiksi kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät sekä mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat. Esimerkiksi rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 25 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 36 prosenttia. Vastaavasti kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden vakanssiaste on 23 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 26 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Etelä-Pohjanmaalla ovat yleissihteerit ja kirvesmiehet, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 100 ja 96 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on esimerkiksi ohutlevysepillä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat korkeita, esim. ohutlevysepillä 19 prosenttia.

Taulukko 38. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	5223 Myyjät	4120 Yleissihteerit	7213 Ohutlevyseppät	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
5321 Lähihoitajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuuseppät	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
3221 Sairaanhoidajat ym.	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5312 Koulunkäyntiavustajat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
3322 Myyntiedustajat	5131 Tarjoilijat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7512 Leipurit ja kondiittorit	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvot ym.	9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	7111 Talonrakentajat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	5142 Kosmetologit ym.
2512 Sovellussuunnittelijat	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	7213 Ohutlevyseppät	3512 Käytön tukihenkilöt	7411 Rakennus-sähköasentajat
2342 Lastentarhanopettajat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuuseppät
8142 Muovituoteteollisuuden prosessityöntekijät	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	7523 Konepuuseppät	7534 Verhoilijat	7121 Kattoasentajat ja -korjaajat
2411 Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	5312 Koulunkäyntiavustajat	7132 Ruiskumaa-laajat ja -lakkaajat
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	8331 Linja-auton- ja raitiovaunun kuljettajat	7131 Rakennusmaalarit ym.
2634 Psykologit	9411 Pikaruokatyöntekijät	7131 Rakennusmaalarit ym.	7522 Huonekalupuuseppät ym.	8122 Metallien teolliset päällystäjät ja viimeistelijät

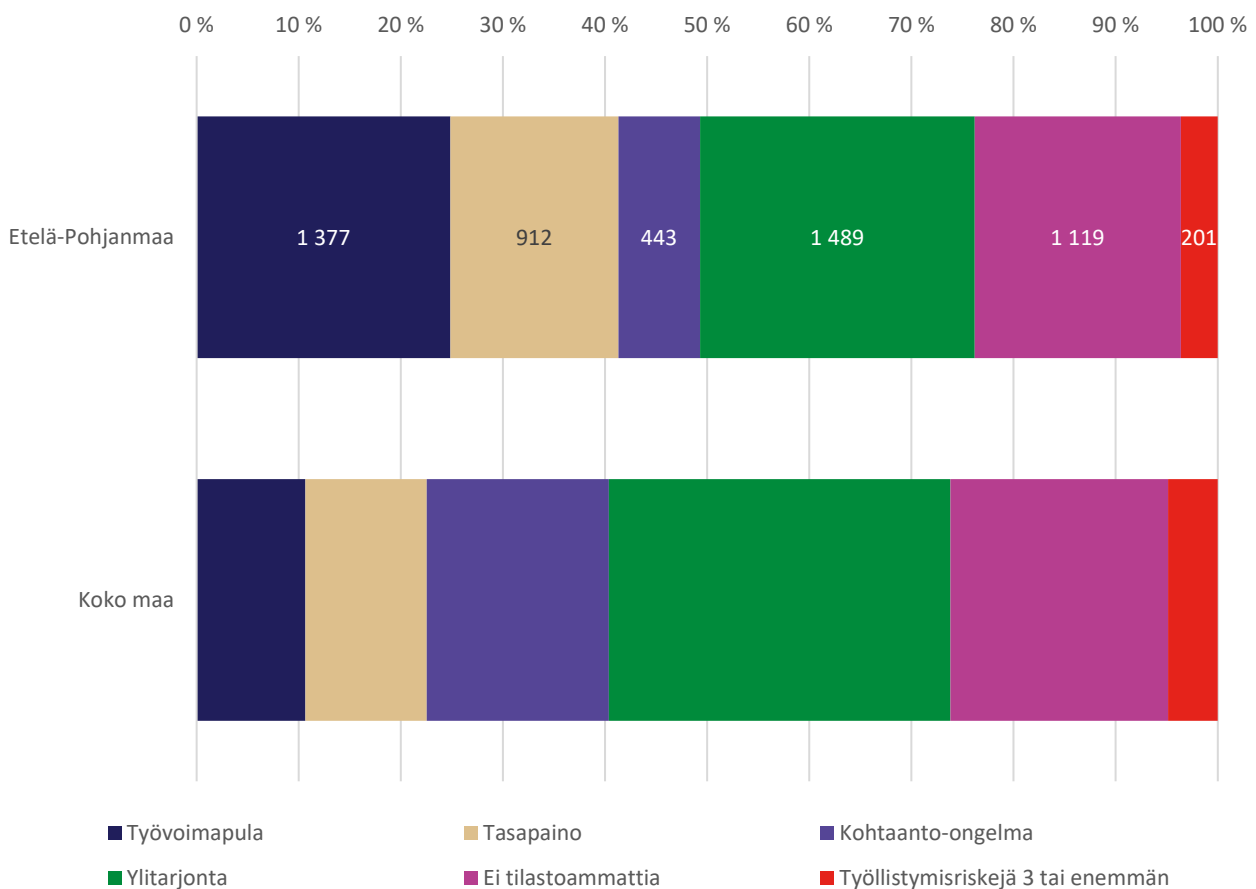
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	7411 Rakennus-sähköasentajat	4321 Varastonhoitajat ym.	7523 Konepuusepät
8114 Betonituote-ym. teollisuuden prosessityöntekijät	5141 Kampaajat ja parturit	7522 Huonekalupuusepät ym.	4120 Yleissihteerit	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	2642 Toimittajat	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat
2511 Sovellusarkkitehdit	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	4411 Kirjastotyöntekijät	8344 Ahtaajat ja trukikuljettajat ym.

Etelä-Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista suurin osa (27 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 20 %:lla ei ole vielä määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 8 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 25 prosenttia Etelä-Pohjanmaan työttömistä työnhakijoista, eli 1 400 henkilöä. Osuus on huomattavasti suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

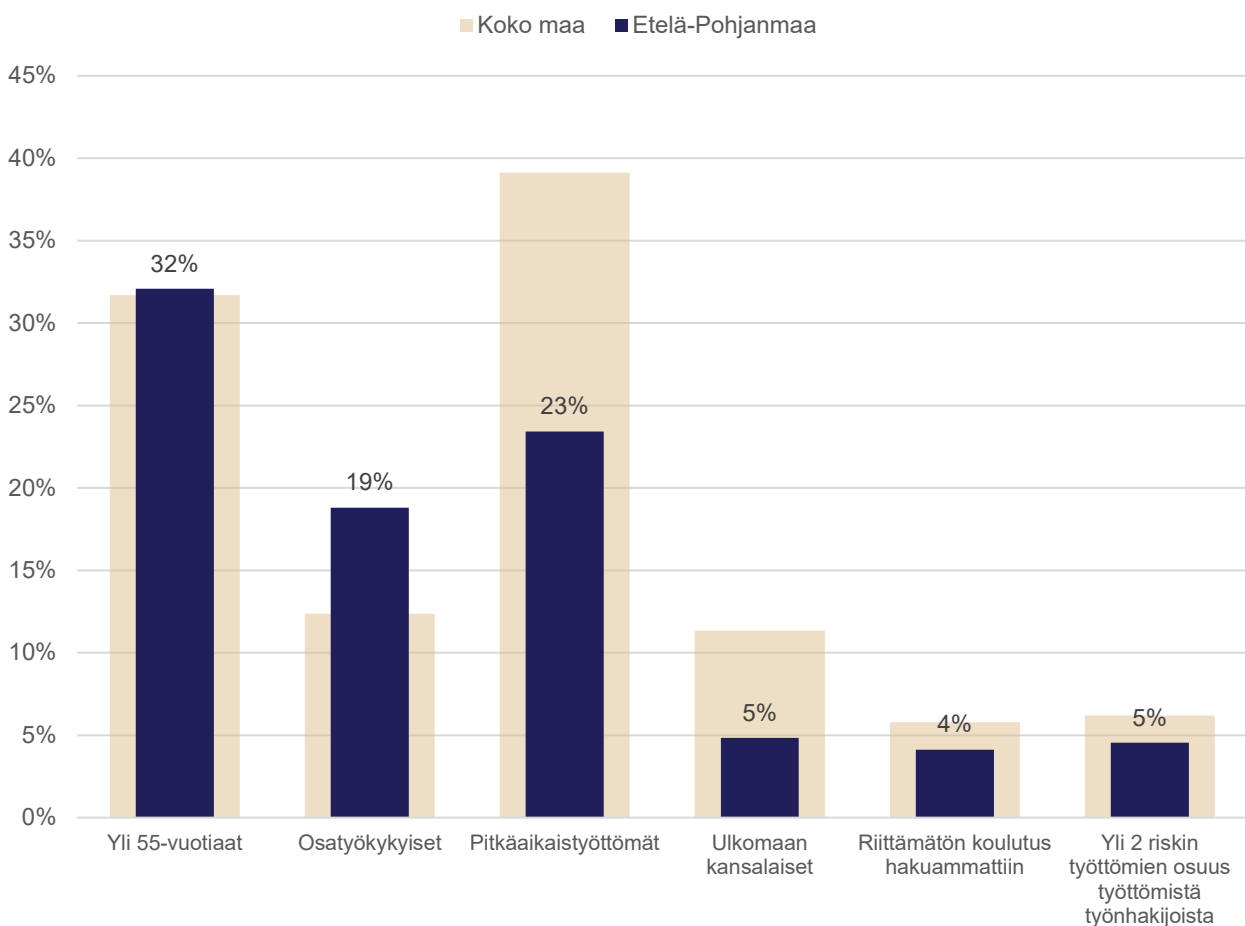
Kuvio 83. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aika. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Etelä-Pohjanmaalla 5 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on toiseksi pienin kaikista maakunnista. Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Etelä-Pohjanmaalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien, ulkomaan kansalaisten ja matalasti koulutettujen osuus on pienempi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 84. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

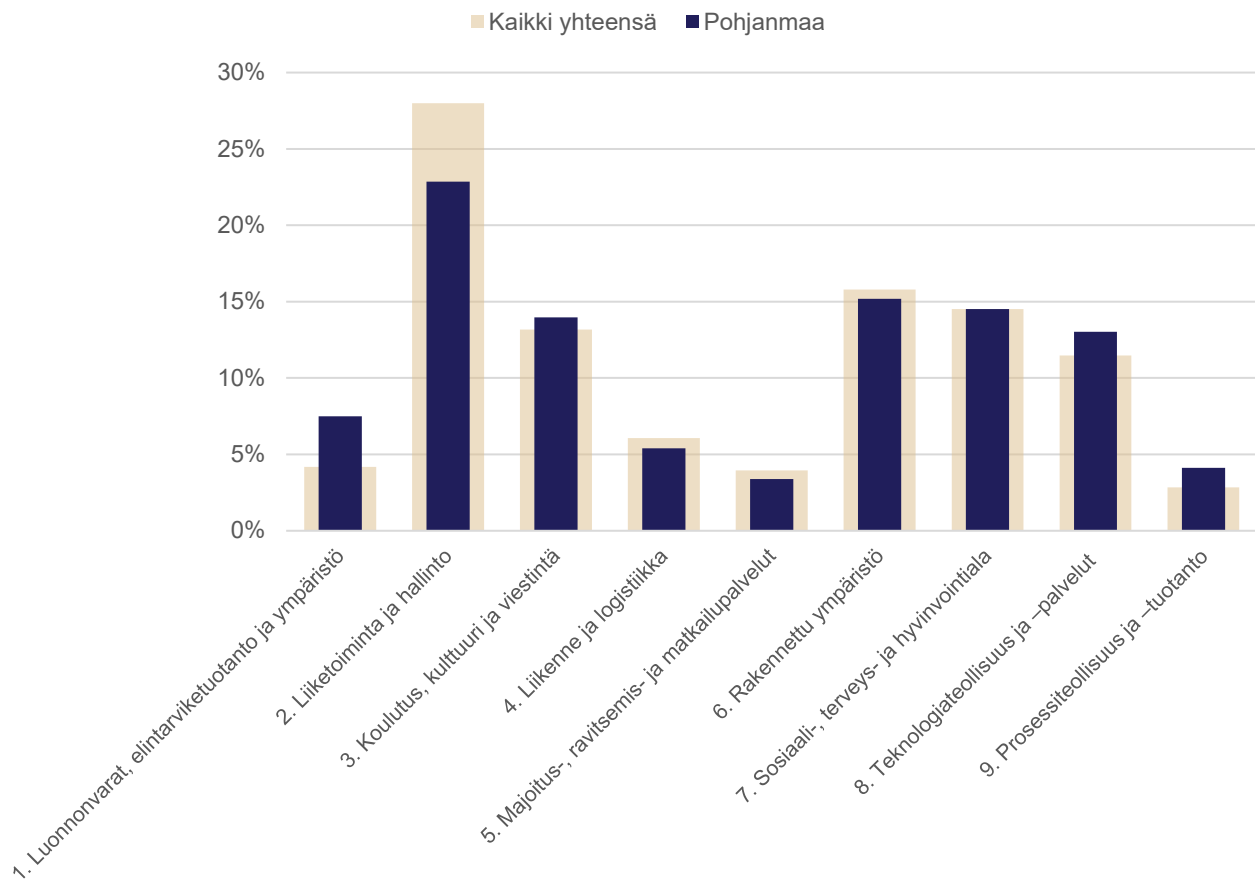
6.14 Pohjanmaa

Pohjanmaalla työllisyyttä on keskimääräistä enemmän etenkin luonnonvara-, teknologiateollisuus- ja prosessiteollisuusaloilla, mikä näkyy esimerkiksi muovituoteteollisuuden prosessityöntekijöiden ja konetekniikan erityisasiantuntijoiden keskimääräistä suurempana osuutena alueen kaikista työllisistä.

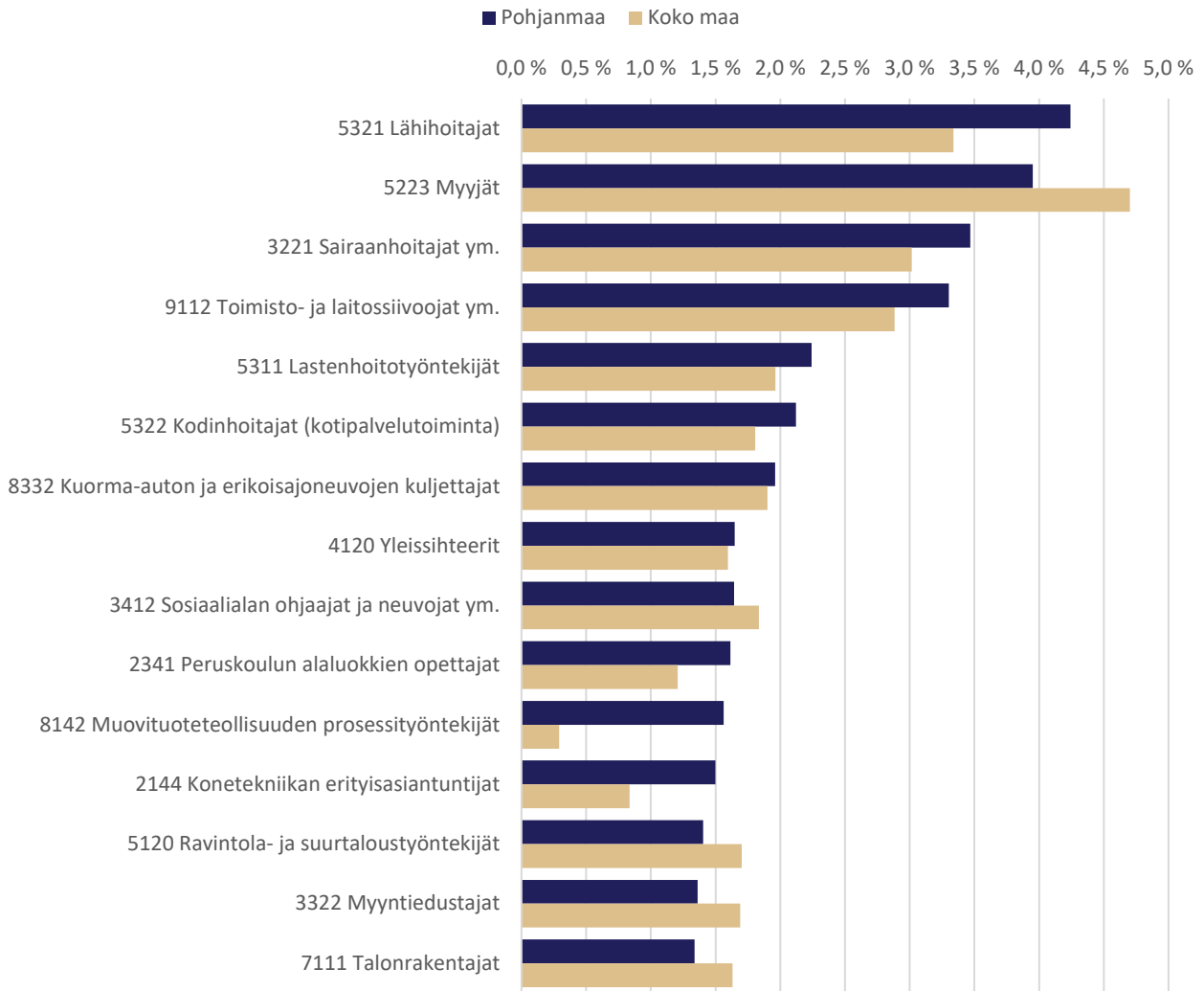
Pohjanmaalla vakanssiaste on 3,4 %, joten työvoimalle on keskimääräistä vähemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 4,6 % prosenttia, mikä on vähiten koko Suomessa ja jopa yli 3 %-yksikköä vähemmän kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 2 600 ja työttömiä työnhakijoita 4 400, eli jokaista paikkaa kohti on 1,69 työtöntä, mikä on selkeästi vähemmän kuin

maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 77,9 prosenttia, mikä on korkein Suomen maakunnista (koko maan keskiarvo = 73,6 %).

Kuvio 85. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 86. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

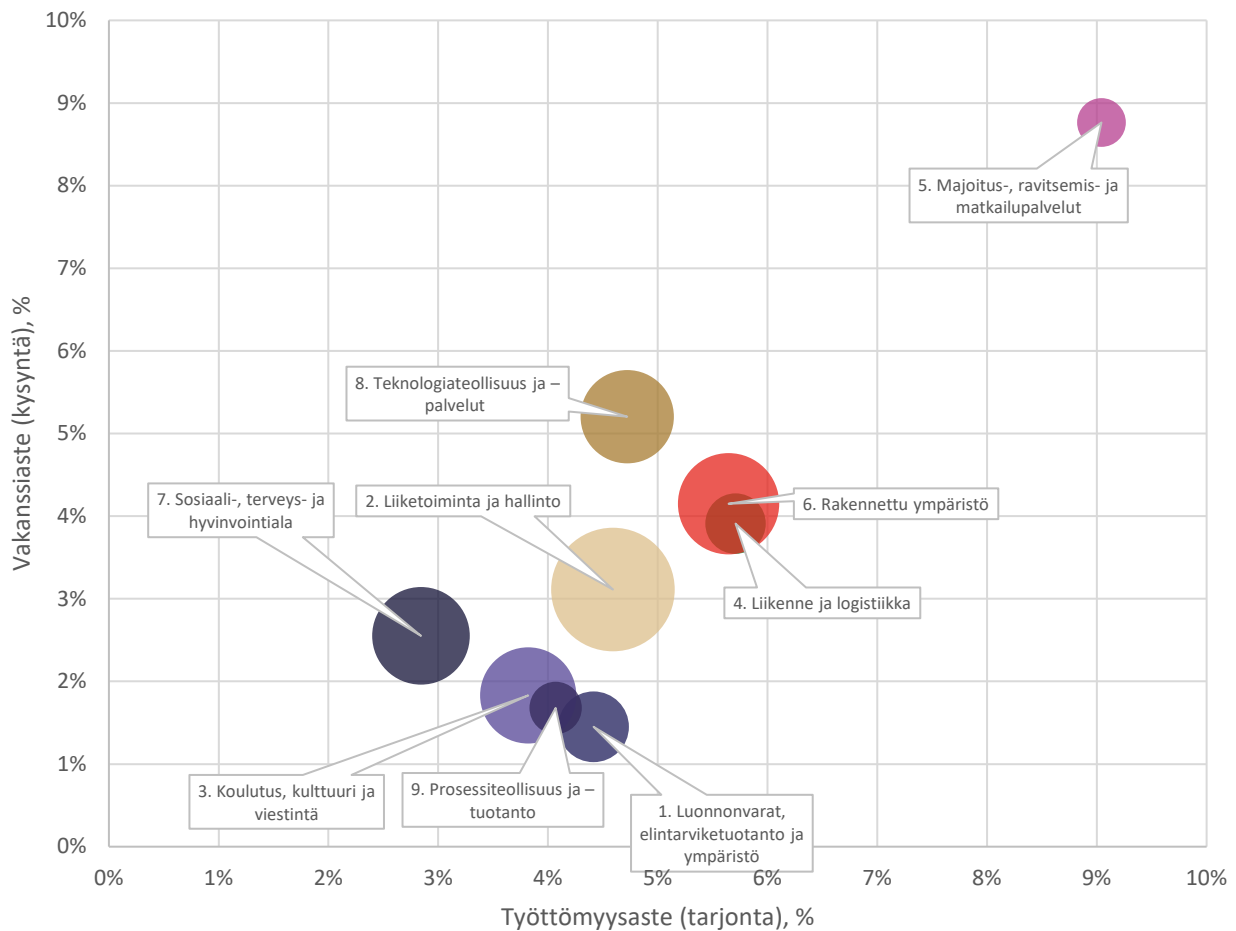
Taulukko 39. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5321 Lähihoitajat	3 320	99	3 %	3 %
5223 Myyjät	3 133	157	5 %	5 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	2 655	63	2 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	2 618	108	4 %	4 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 786	37	2 %	4 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 631	43	3 %	1 %

8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	1 565	29	2 %	5 %
4120 Yleissihteerit	1 370	23	2 %	9 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 286	23	2 %	3 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	1 243	15	1 %	2 %
8142 Muovituoteteollisuuden prosessityöntekijät	1 203	6	1 %	2 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	1 179	53	5 %	10 %
2144 Konetekniikan erityis- asiantuntijat	1 159	25	2 %	2 %
7111 Talonrakentajat	1 089	57	5 %	7 %
3322 Myyntiedustajat	1 064	60	6 %	3 %
9333 Rahdinkäsittelijät, va- rastotyöntekijät ym.	1 014	40	4 %	5 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	988	14	1 %	4 %
6113 Puutarhurit, kasvihuo- neviljelijät ja -työntekijät	957	9	1 %	11 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, ko- tieläinten kasvattajat	928	1	0 %	1 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	923	53	6 %	2 %

Pohjanmaalla työvoiman kysyntää on vakanssiasteella mitaten etenkin MaRaMa- ja teknologiateollisuuden ja -palveluiden aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys selkeästi korkeinta alueella (9 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Muilla aloilla työttömyys on Pohjanmaalla koko maan keskiarvoon nähden matalalla tasolla.

Kuvio 87. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

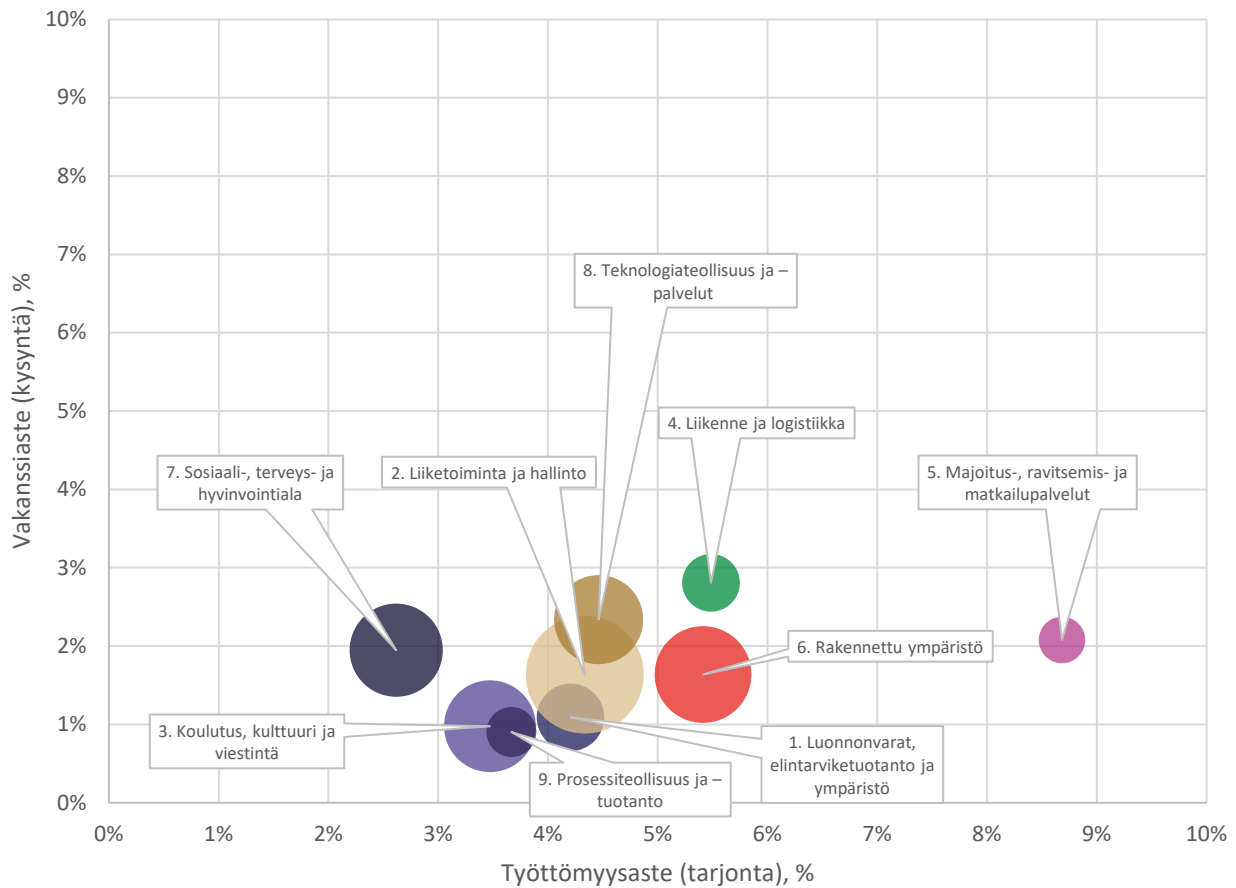
Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaika-suhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Pohjanmaalla MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 9 prosentista 2 prosenttiin. Myös ICT- ja rakennusaloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erottelava tekijä myös Pohjanmaalla. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, ICT- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina. Liikenteen ja logistiikan kysyntä on kohtalaisella tasolla myös edellä mainittuihin ”perinteisiin” työsuhteisiin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Pohjanmaalla on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,5 prosentista 3,4 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 7,2 prosentista 4,6 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut voimakkainta liikenteen ja logistiikan alalla. Muilla aloilla kasvu on ollut maltillisempaa.

Pohjanmaalla yritysten tilanne on epävarmoista tulevaisuuden näkymistä ja kustannusten noususta huolimatta varsin hyvä. Varsinkin teollisuudessa näkymät ovat hyvät ja globaalien energiakriisin ja huoltovarmuuspaineiden myötä uusiutuvan energiaan liittyvät kasvun mahdollisuudet ovat kasvaneet ja alueella on käynnissä lukuisia hankkeita akkuteollisuuteen, vety-talouteen ja tuulivoimaan liittyen. Muun muassa Pietarsaaren on suunnitteilla yli 100 henkilöä työllistävää vihreän metanolin tuotantoa. Investointeja tehdään myös elintarviketeollisuudessa ja Metsä Board suunnittelee 200-300 henkilöä työllistävää kartonkitehdasta Kaskisiin. Pohjanmaalla tärkeä alkutuotanto on kuitenkin vaikeuksissa alhaisten tuottajahintojen ja kohonneiden sähkön, polttoaineen ja lannoitekustannusten takia. Talvikuukausina odotetaan Närpiön seudulla kasvihuoneviljelyssä lomautuksia. Matkailu- ja palveluala on pikkuhiljaa palautunut koronasta, mutta

geopoliittisen tilanteen vuoksi mm. kuusi suurta risteilijää perui tulonsa Vaasaan. Rakennusallalla odotukset ovat pessimistiset. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2022).

Kuvio 88. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Pohjanmaalla on **työvoimapulaa** monissa erilaisissa ammateissa, kuten linja-auton kuljettajien, sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden ja elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden keskuudessa, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi linja-auton kuljettajien paikkoja oli Pohjanmaalla auki vuonna 2022 keskimäärin 79 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 10. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 69 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden paikkoja jäisi täyttämättä 39 kappaletta ja elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden paikkoja 32 kappaletta. Sote-alan osajista on pulaa kaikkialla maassa, joskin Pohjanmaalla hieman vähemmän kuin muilla alueilla. Sen sijaan esimerkiksi sovellusarkkitehtejä ja sähkötekniikan erityisasiantuntijoita, kuin myös elintarviketeollisuuden kokoonpanijoita voisi löytyä paremmin Pohjois-Pohjanmaalta (Taulukko 8, s.29).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat sähkölaitteiden kokoonpanijat, tarjoilijat sekä vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 80, 24 ja 19 kappaletta, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Pohjanmaalla monessa eri mediaaniansiot alittavassa ammatissa on avoimia paikkoja enemmän kuin vapaata työvoimaa. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista 800 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määrittyy tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden sekä käytön tukihenkilöiden ohella useita rakennusalan ammattajeja. Esimerkiksi mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden vakanssiaste on 8 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 11 prosenttia. Vastaavasti maa- ja vesirakentamisen avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 8 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 15 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammattajeja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammattajeja Pohjanmaalla ovat kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät, yleissihteerit sekä ravintola- ja suurtaloustyöntekijät, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 94, 93 ja 61 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on ohutlevyseillä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. ohutlevyseillä 31 prosenttia.

Taulukko 40. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
8331 Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	7213 Ohutlevysepäät	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	5131 Tarjoilijat	4120 Yleissihteerit	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	7512 Leipurit ja kondiittorit	3512 Käytön tukihenkilöt
3322 Myyntiedustajat	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepäät
3221 Sairaanhoidajat ym.	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	7213 Ohutlevysepäät	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	7411 Rakennussähköasentajat
2514 Sovellusohjelmoijat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukustan myyjät	5311 Lastenhoityöntekijät	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	7131 Rakennusmaalarit ym.
2211 Yleislääkärit	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	7126 Putkiasentajat	1120 Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	7111 Talonrakentajat
2511 Sovellusarkkitehdit	5223 Myyjät	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	7522 Huonekalupuusepäät ym.	5414 Vartijat
7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	5312 Koulunkäyntiavustajat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	7223 Koneenasentajat ja koneistajat
7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	9411 Pikaruokatyöntekijät	2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	7126 Putkiasentajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
2512 Sovellussuunnittelijat	4222 Puhelinpalveluneuvojat	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	4120 Yleissihteerit	5142 Kosmetologit ym.

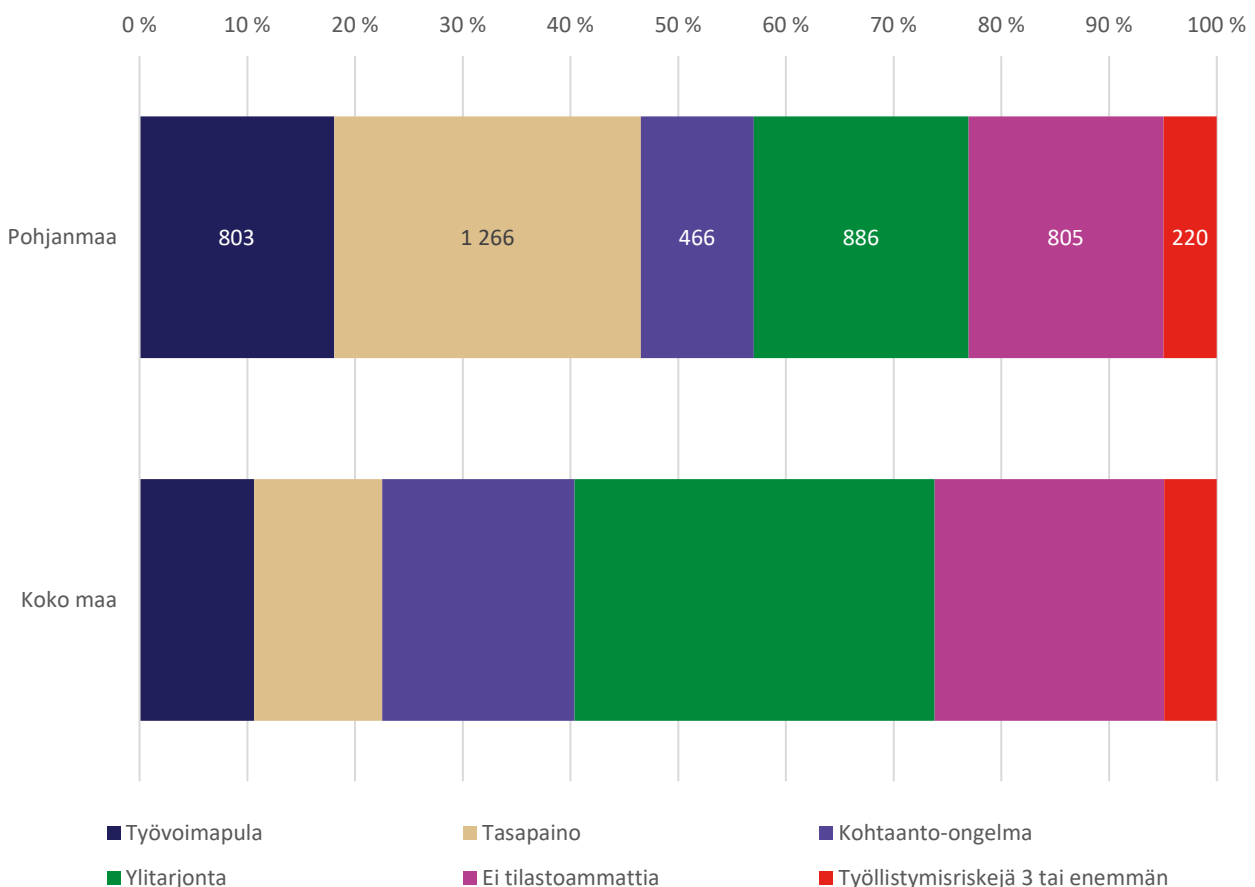
2423 Henkilöstöhall.erityisasiant. ja urasuunnittelijat	4226 Vastaanoton ja neuvonnan hoitajat	7111 Talonrakentajat	5312 Koulunkäyntiavustajat	9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	8122 Metallien teolliset päällystäjät ja viimeistelijät	3313 Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.
8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat		6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	7213 Ohutlevysepäät
3213 Farmaseutit		7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	5141 Kampaajat ja parturit	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat

Toisin kuin useimmissa muissa maakunnissa, Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista suurin osa (28 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella vallitsee tasapaino työmarkkinoilla. Ylitarjonta-ammattien alle tilastoituu noin 20 %, ja noin 18 %:lla ei ole vielä määriteltä tilastoammattia ollenkaan.

Noin 10 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 18 prosenttia Pohjanmaan työttömistä työnhakijoista, eli 800 henkilöä. Osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

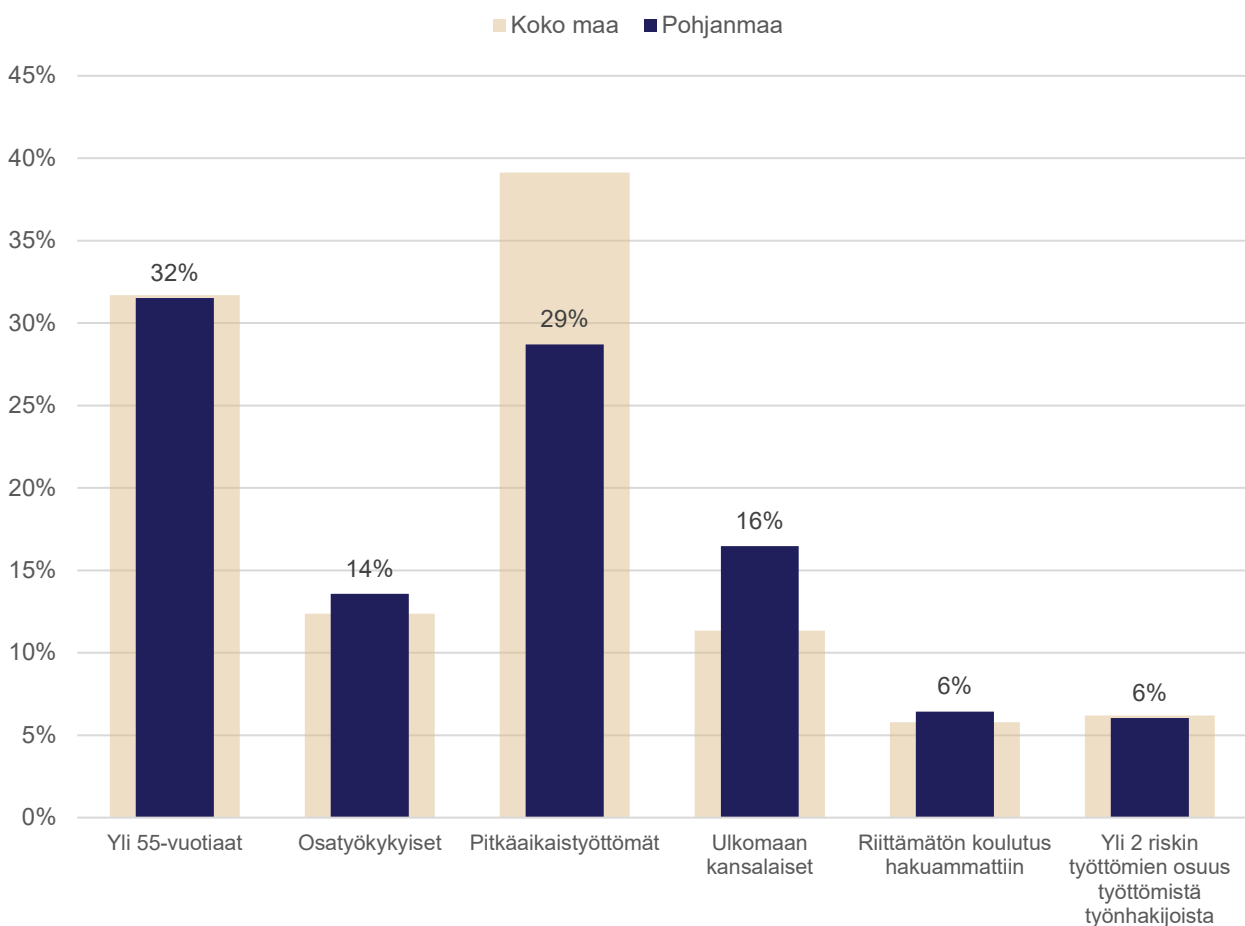
Kuvio 89. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikaa. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Pohjanmaalla 6 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on melko tarkalleen sama kuin koko maassa keskimäärin. Osatyökykyisten, matalasti koulutettujen ja etenkin ulkomaan kansalaisten työttömistä työnhakijoista on Pohjanmaalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 90. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

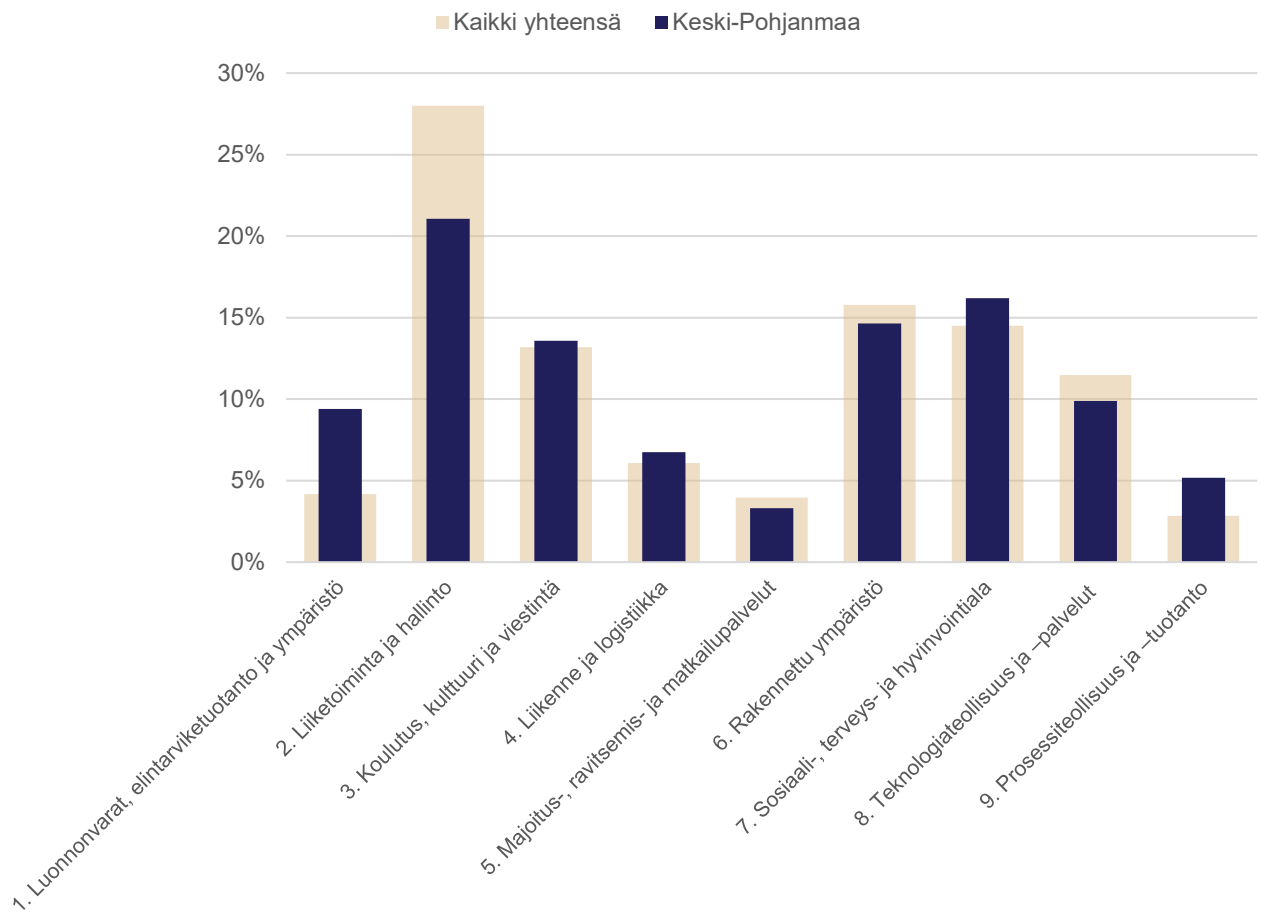

6.15 Keski-Pohjanmaa

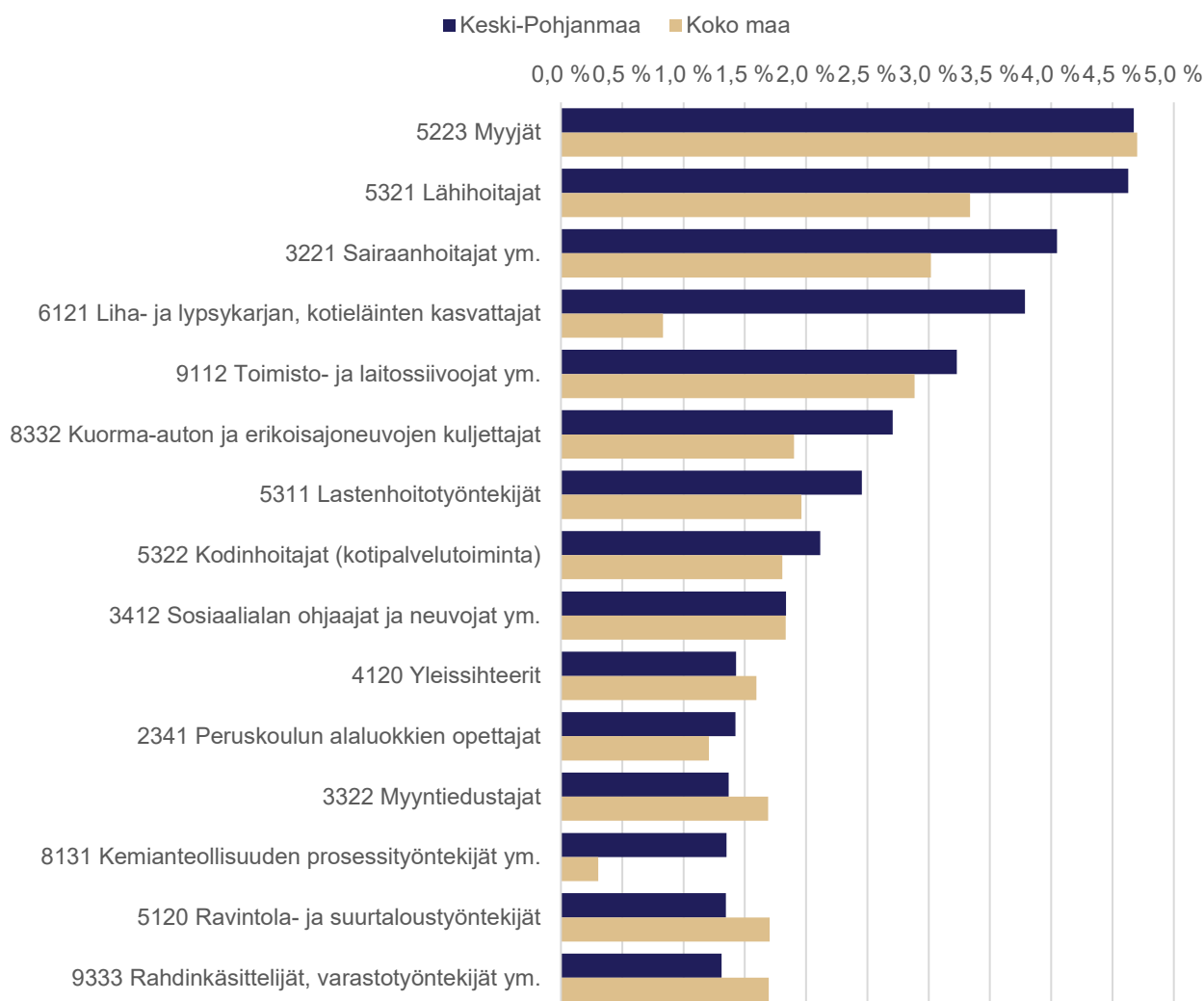
Keski-Pohjanmaalla työllisyyttä on keskimääräistä enemmän luonnonvara-, sote- ja prosessiteollisuusaloilla, mikä näkyy esimerkiksi karjankasvattajien, hoitajien ja kemianteollisuuden prosessityöntekijöiden keskimääräistä suurempana osuutena alueen kaikista työllisistä.

Keski-Pohjanmaalla vakanssiaste on 4,4 %, joten työvoiman kysyntä on likimäärin samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin (4,3 %). Työttömyysaste on 6,5 prosenttia, mikä on selkeästi matalampi kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 1 300 ja työttömiä työnhakijoita 2 300, eli jokaista paikkaa kohti on 1,80 työtöntä, mikä on selkeästi vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 76,3 prosenttia, mikä on koko maan toiseksi korkein (koko Suomessa keskimäärin 73,6 %).

Kuvio 91. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 92. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

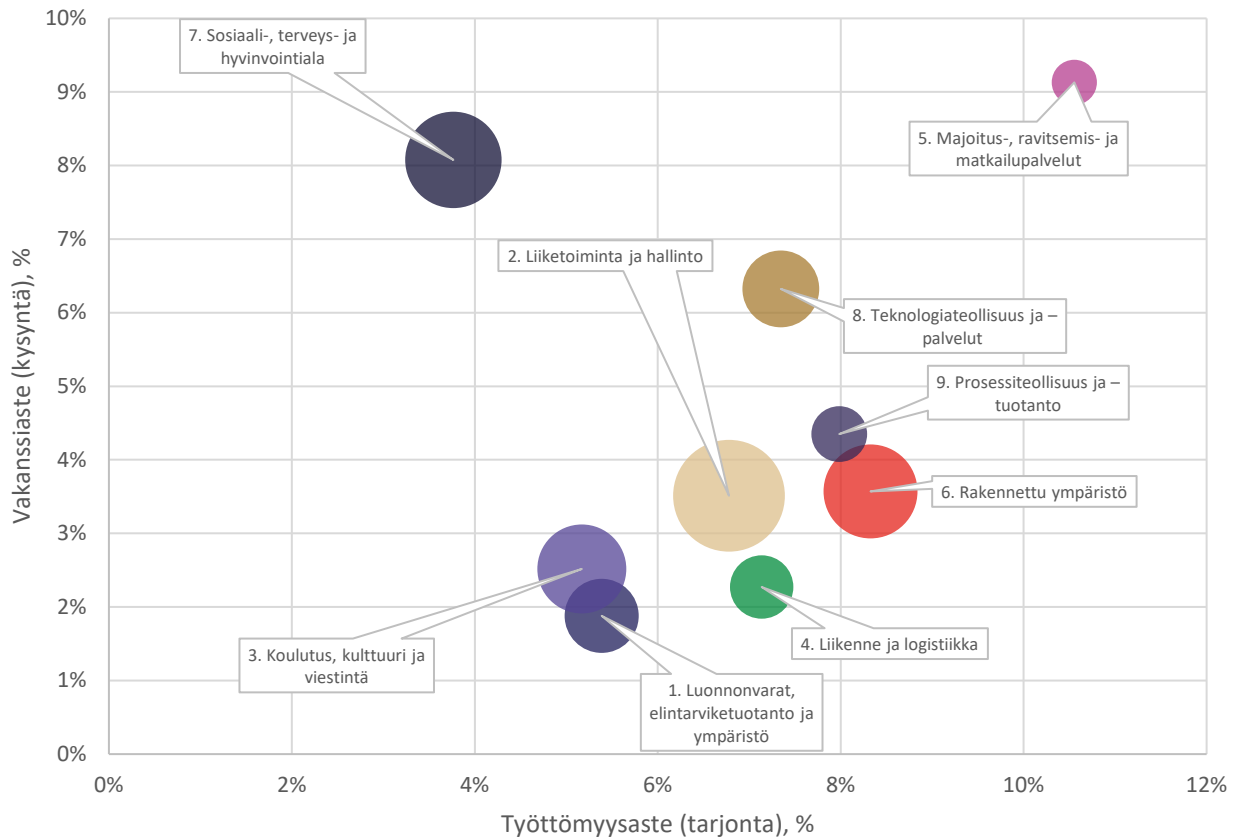
Taulukko 41. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	1 383	56	4 %	7 %
5321 Lähihoitajat	1 339	160	11 %	5 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	1 120	127	10 %	1 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	1 040	2	0 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	929	41	4 %	4 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	806	11	1 %	8 %

5311 Lastenhoitotyöntekijät	718	10	1 %	6 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	595	38	6 %	3 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	540	12	2 %	7 %
4120 Yleissihteerit	462	7	2 %	13 %
5120 Ravintola- ja suurtiloustyöntekijät	405	23	6 %	9 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	400	6	2 %	3 %
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	395	15	4 %	14 %
3322 Myyntiedustajat	392	30	7 %	4 %
7111 Talonrakentajat	388	13	3 %	9 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	386	28	7 %	6 %
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	382	26	7 %	7 %
8131 Kemianteollisuuden prosessityöntekijät ym.	375	12	3 %	1 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	352	5	2 %	3 %
7233 Maatalous-, teollisuus-koneasentajat ja -korjaajat	351	5	1 %	1 %

Keski-Pohjanmaalla on työvoiman kysyntää vakanssiasteella mitaten etenkin MaRaMa-, sote- ja ICT-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (11 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä etenkin sosiaali- ja terveysalan ammateissa, jossa vakanssiaste on samanaikaisesti koko maan keskiarvon nähden jopa kaksinkertainen. Luonnonvara-alalla sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjontaa on merkittävää.

Kuvio 93. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

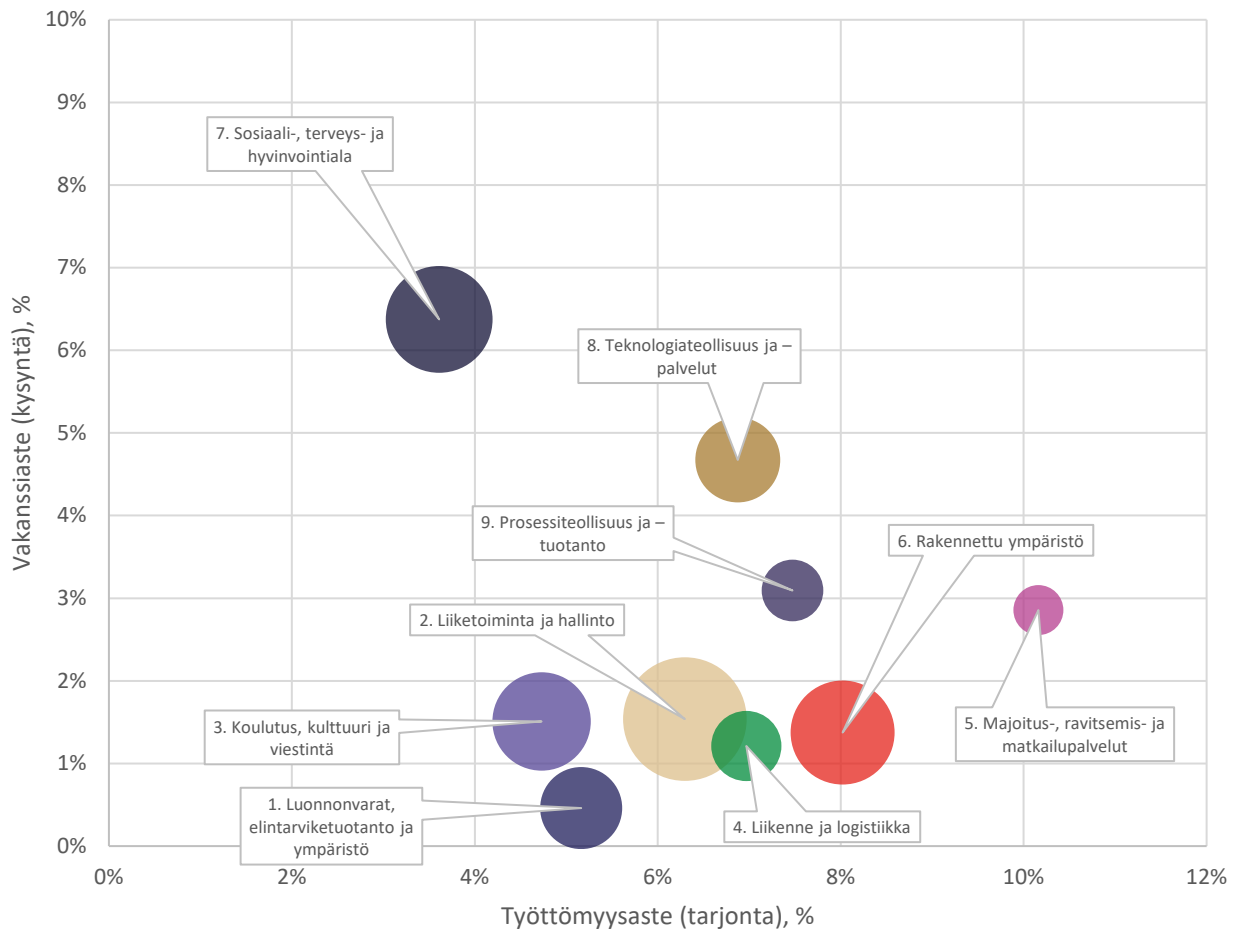

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Keski-Pohjanmaalla MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 9 prosentista 3 prosenttiin. Myös rakennusaloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Sote- ja ICT-aloilla edellä kuvattu suodatus ei vaikuta vakanssiasteeseen lainkaan yhtä merkittävästi, vaan kysyntä on huomattavasti keskimääräistä korkeammalla tasolla myös pidempiaikaisiin ja kokopäiväisiin ei-vuokratöihin.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Keski-Pohjanmaalla on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,5 prosentista 4,4 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 9,4 prosentista 6,5 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta erityisesti SoTe-, MaRaMa- sekä teknologiateollisuuden ja -palveluiden aloilla. Luonnonvara-alalla kysyntä ei ole kasvanut juurikaan.

Keski-Pohjanmaalla odotetaan kasvua vihreän siirtymän ja kiertotalouden teollisuudesta. Kokkolassa sijaitsee Pohjoismaiden suurin epäorgaanisen kemianteollisuuden keskittymä, jota pidetään kiertotalouden edelläkävijänä Suomessa ja koko Euroopassa. Maakunnan tunnetut litiummalmivarat on arvioitu Euroopan merkittävimmiksi, ja kaivos- ja akkukemikaaliyhtiö Keliberin tavoitteena on tuottaa akkulaatuista litiumhydroksidia omasta malmista vuonna 2024. Myös tuulivoiman ja muun uusiutuvan energian rakentaminen on vilkasta Keski-Pohjanmaalla. Samanaikaisesti Keski-Pohjanmaalla näkymät ovat epävarmat esimerkiksi maatalous-, rakennus- ja palvelualoilla. Maatalousala jatkaa kustannus- ja kannattavuuskriisissä, ja tulevaisuuden näkymät ovat haasteelliset. Kuten monissa muissakin Suomen maakunnissa, pitkän ajan ennusteet väestön vähenemisestä eivät lupaa hyvää työvoiman saatavuuden kannalta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 94. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja yli-tarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammateittain tarkasteluna Keski-Pohjanmaalla **työvoimapula** keskittyy etenkin lähi- ja sairaanhoitajiin sekä sovellussuunnittelijoihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi sairaanhoitajien paikkoja oli Keski-Pohjanmaalla alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 127 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 13. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 114 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti lähihoitajien paikkoja jäisi täyttämättä 92 kappaletta ja sovellussuunnittelijoiden paikkoja 44 kappaletta. Sote-alan osaajista on pula koko maassa, Keski-Pohjanmaalla kuitenkin hieman vähemmän kuin monessa muussa maakunnassa. Keski-Pohjanmaalla työvoimapula-listalla on myös useampia teollisuusammatteja, joiden osalta työvoimaa voisi hoidella myös muualta Suomesta ja niiltä teollisuuden aloilta, jossa prosessityöntekijöille on vähemmän kysyntää (Kuvio 4, s.18).

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat ennen kaikkea vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat. Tässä ammatissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 20, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Muita listalla olevia ammatteja ovat vartijat, varastotyöntekijät ym., toimisto- ja laitossiivoajat sekä kahvila- ja baarimyyjät. Näissä kaikissa ammatteissa avoimia paikkoja olisi enemmän kuin vapaata työvoimaa. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on yli-tarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Keski-Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista 400 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määritetty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyvät muutaman ravintola-alan ammatin lisäksi elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät sekä kampaajat ja parturit. Esi-merkiksi avustavien keittiötyöntekijöiden vakanssiaste on 9 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 13 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin "ylimääräisten" työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Keski-Pohjanmaalla ovat yleissihteerit, kuorma-auton kuljettajat ja myyjät, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 51, 49 ja 42 "liikaa". Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on kirvesmiehillä ja rakennuspuusepällä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat korkeita, esim. kirvesmiehillä ja rakennuspuusepällä 14 prosenttia.

Taulukko 42. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
3221 Sairaanhoidajat ym.	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	4120 Yleissihteerit	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	9412 Avustavat keittiötyöntekijät
5321 Lähihoitajat	5414 Vartijat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	4120 Yleissihteerit	8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät
2512 Sovellussuunnittelijat	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	5223 Myyjät	8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
3135 Metallien jalostuksen prosessinhoitajat	9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7126 Putkiasentajat	5141 Kampaajat ja parturit
3322 Myyntiedustajat	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	5311 Lastenhoitotyöntekijät	5312 Koulunkäyntiavustajat	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
8131 Kemianteollisuuden prosessityöntekijät ym.		5312 Koulunkäyntiavustajat	7223 Koneenasentajat ja koneistajat	7411 Rakennus-sähköasentajat
3255 Fysioterapeutit ym.		5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.		7111 Talonrakentajat	7111 Talonrakentajat	5223 Myyjät
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat		3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvot ym.	4211 Pankki- ym. toimihenkilöt	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät
2342 Lastentarhanopettajat		7126 Putkiasentajat	7522 Huonekalupuusepät ym.	7111 Talonrakentajat
2144 Konetekniikan erityisasiantuntijat		7223 Koneenasentajat ja koneistajat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2142 Maa- ja vesirakentamisen erityisasiantuntijat
8121 Metalliteollisuuden prosessityöntekijät		8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	5223 Myyjät	5312 Koulunkäyntiavustajat

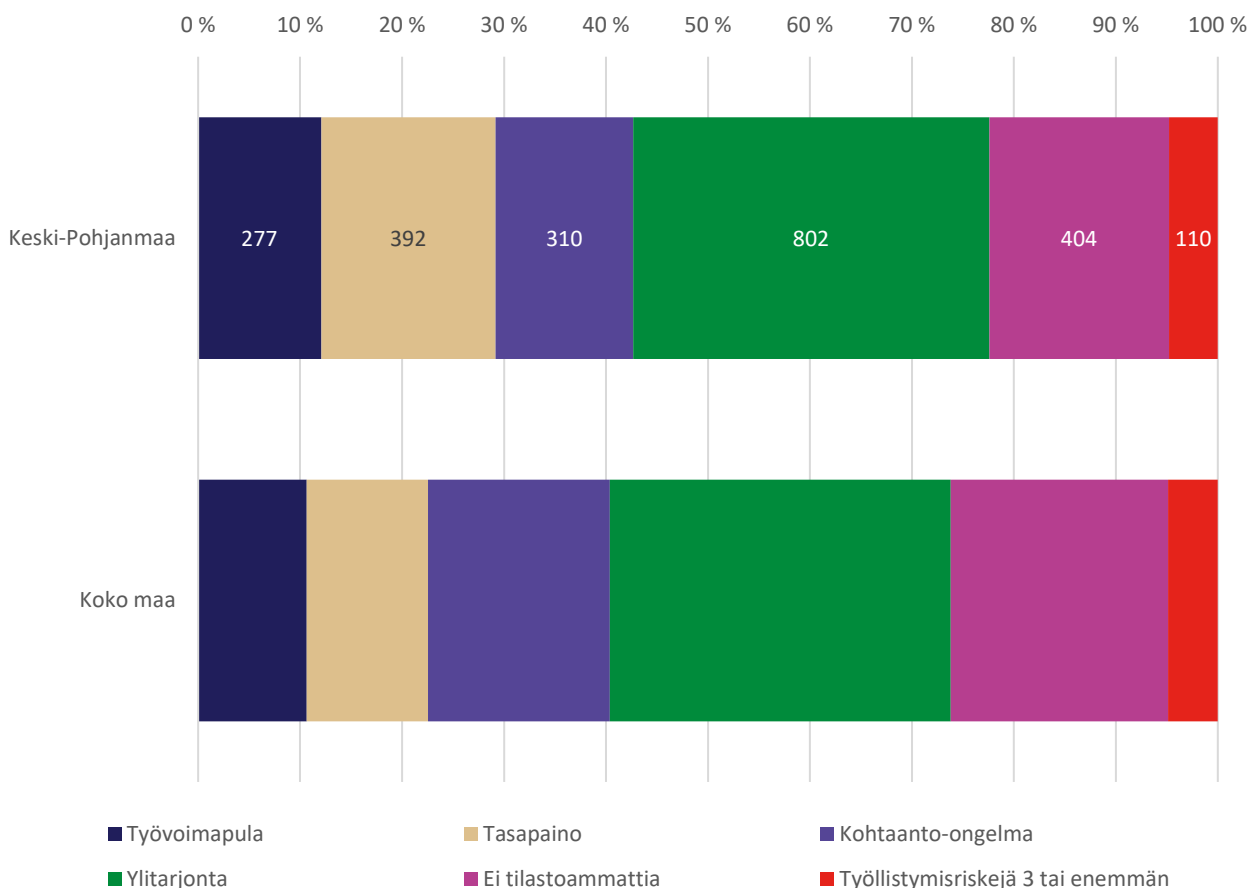
7233 Maatalous-, teollisuuskone- asentajat ja -korjaajat		5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvotajat ym.	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.
2411 Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat		6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat
7222 Työkaluntekijät ja lukkosepät		7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	2142 Maa- ja vesirakentamisen erityisasiantuntijat	8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat

Keski-Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista suurin osa (35 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 18 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 13 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 12 prosenttia Keski-Pohjanmaan työttömistä työnhakijoista, eli 300 henkilöä. Osuus on suurin piirtein sama kuin koko maassa keskimäärin.

Kuvio 95. Työttömät työnhakijat hakuammatin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

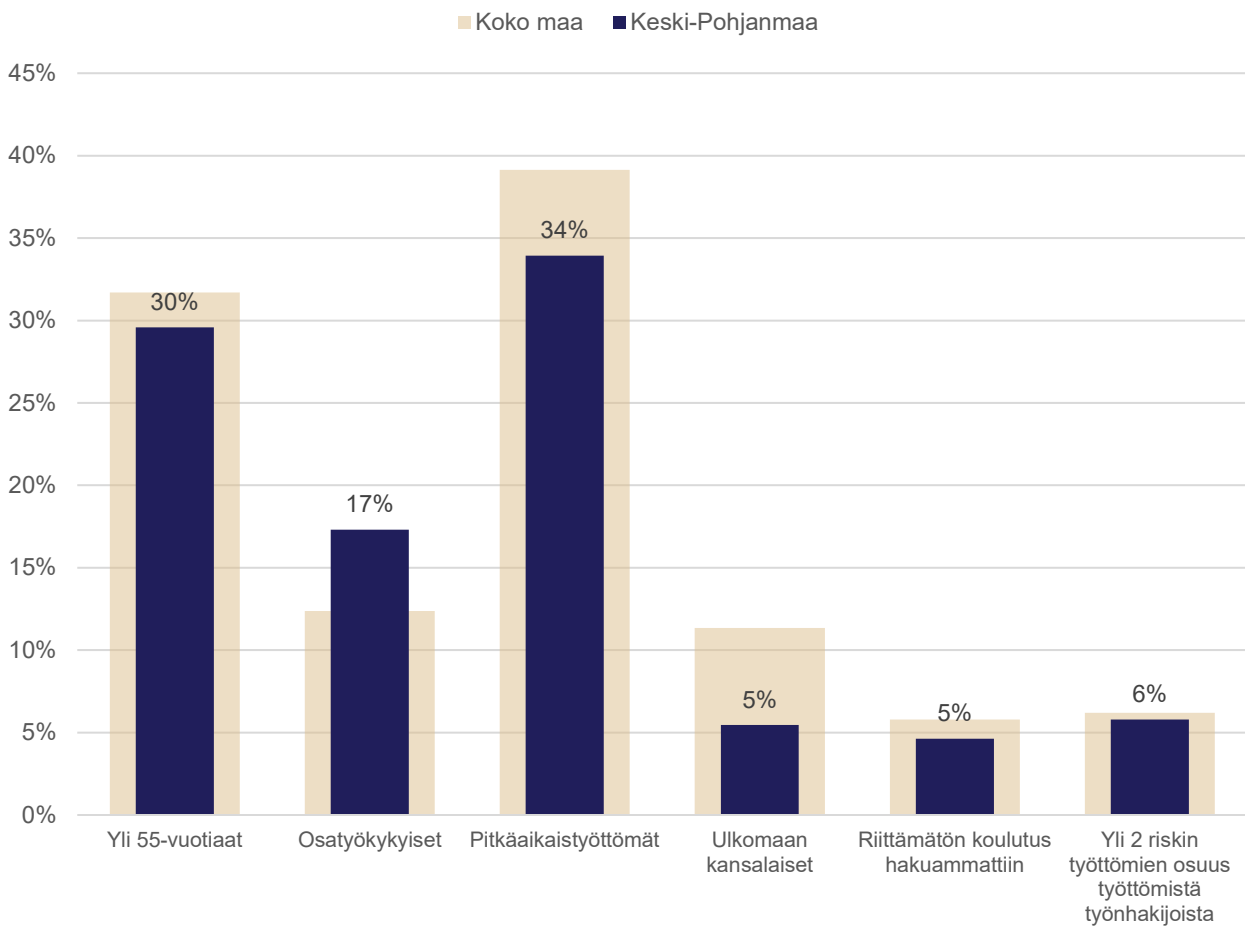

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aika. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttö-

myysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Keski-Pohjanmaalla 6 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on koko maan keskitasoa. Osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Keski-Pohjanmaalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Yli 55-vuotiaiden, pitkäaikaistyöttömien, ulkomaan kansalaisten ja matalasti koulutettujen osuus on pienempi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 96. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

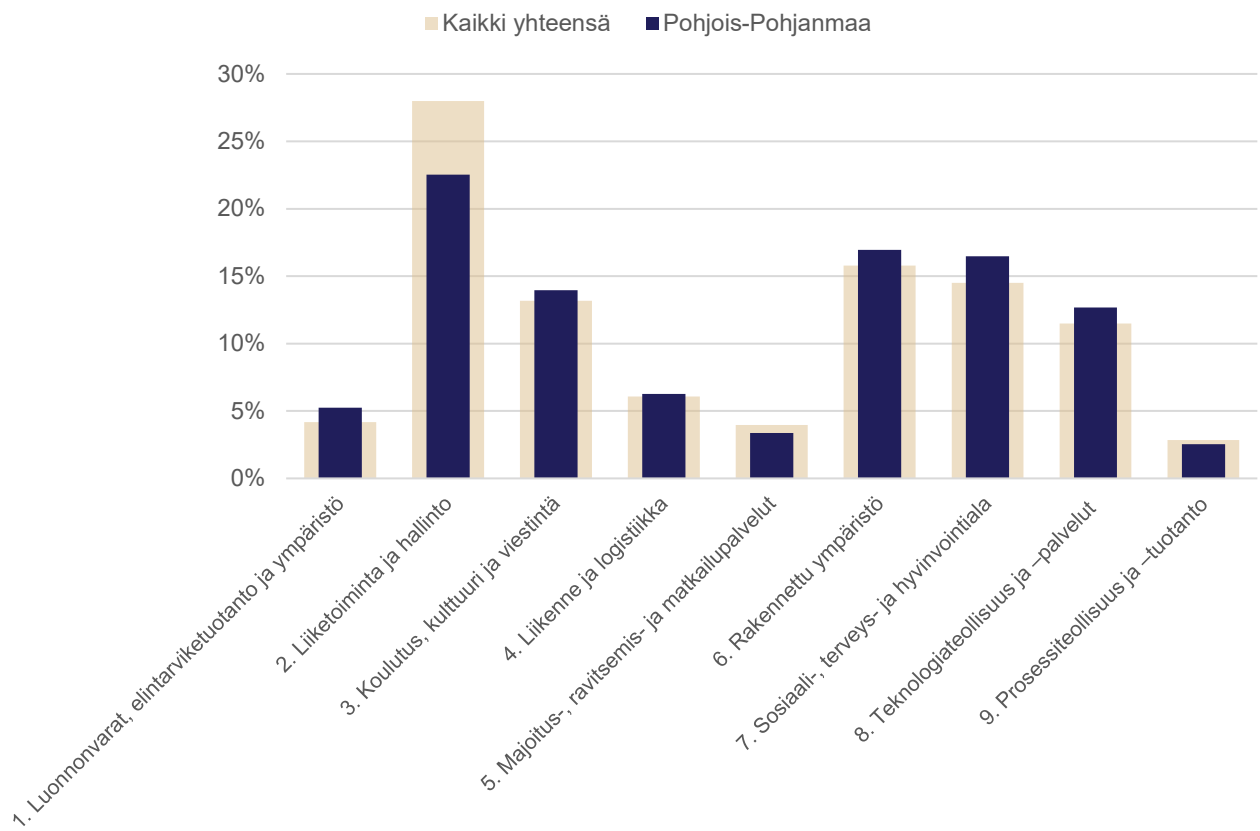

6.16 Pohjois-Pohjanmaa

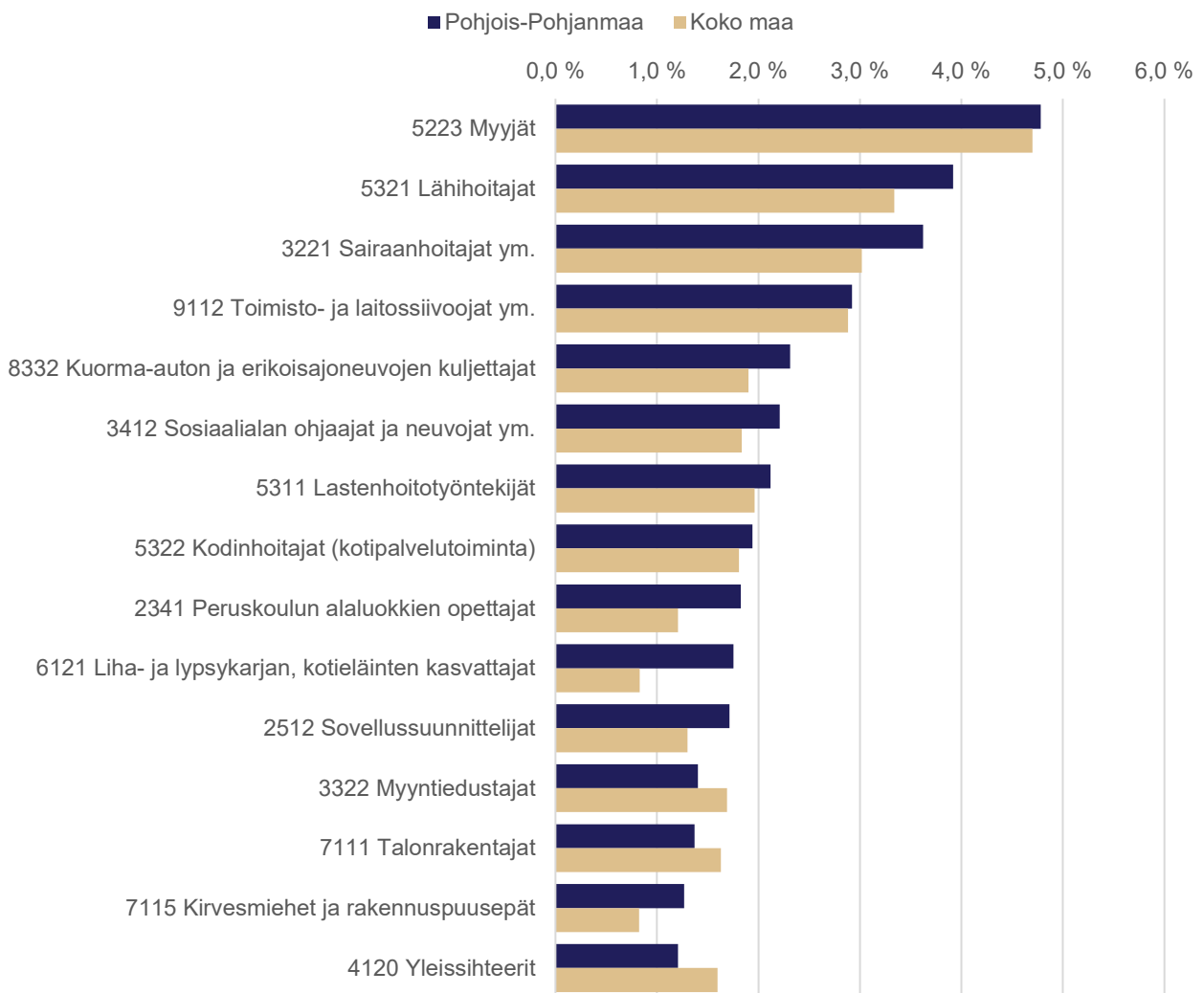
Pohjois-Pohjanmaalla työllisyyttä on keskimääräistä enemmän esimerkiksi sote-, ICT- ja luonnonvaraloilla. Pohjois-Pohjanmaalla on hieman koko maan keskiarvoa enemmän esimerkiksi lähi- ja sairaanhoitajia, karjankasvattajia ja sovellussuunnittelijoita.

Pohjois-Pohjanmaalla vakanssiaste on 4,6 %, joten työvoimalle on hieman keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 8,3 prosenttia, mikä on korkeampi kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 7 900 ja työttömiä työnhakijoita 18 700, eli jokaista paikkaa kohti on 2,37 työtöntä, mikä on vain hieman vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 71,3 prosenttia, mikä on jonkin verran matalampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 97. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 98. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

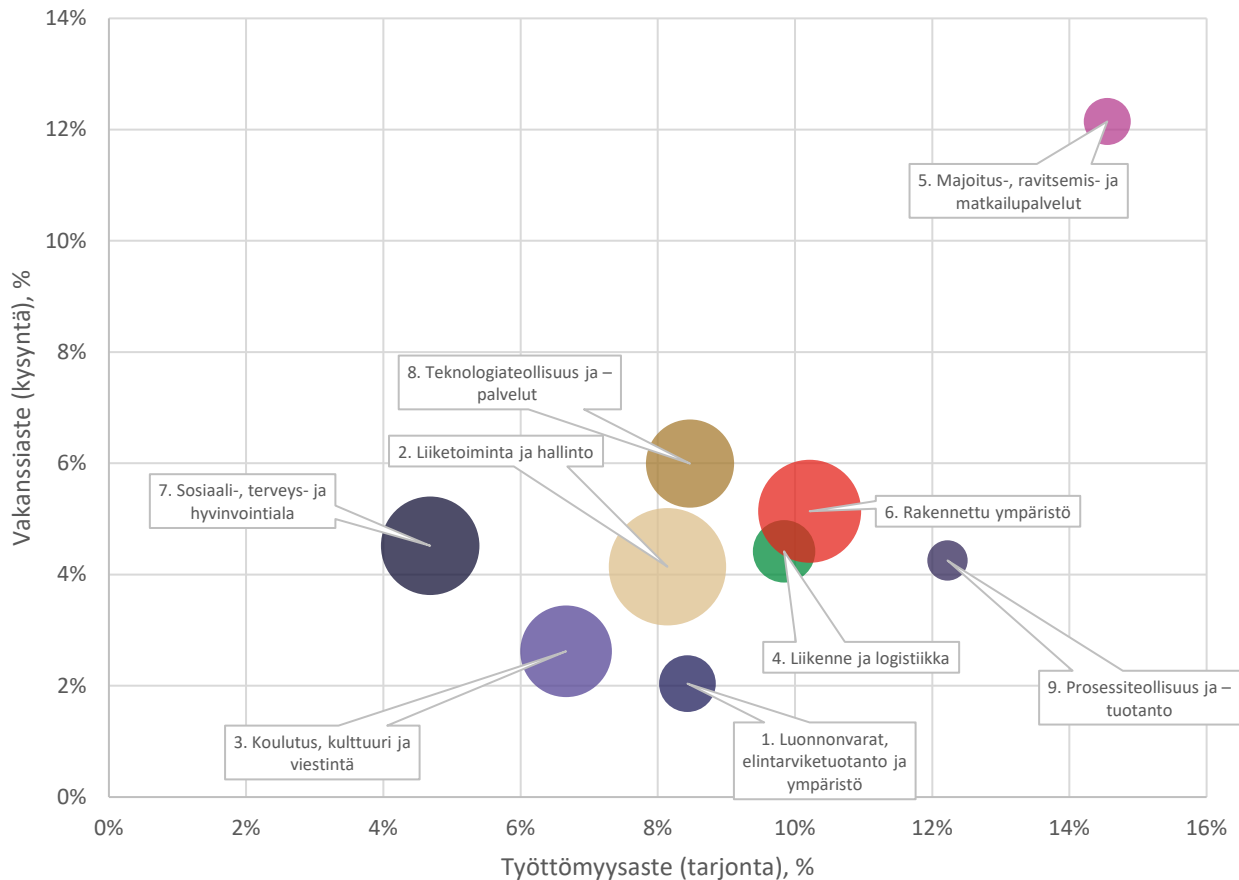
Taulukko 43. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	8 610	710	8 %	9 %
5321 Lähihoitajat	6 919	495	7 %	7 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	6 001	261	4 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	5 104	317	6 %	6 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	4 197	139	4 %	10 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	3 804	114	3 %	5 %

5311 Lastenhoitotyöntekijät	3 756	146	4 %	7 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	3 281	162	5 %	3 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	3 120	32	1 %	5 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	2 922	5	0 %	2 %
2512 Sovellussuunnittelijat	2 901	240	8 %	4 %
7111 Talonrakentajat	2 538	128	5 %	12 %
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	2 474	137	6 %	16 %
3322 Myyntiedustajat	2 426	113	5 %	5 %
4120 Yleissihteerit	2 392	23	1 %	15 %
5120 Ravintola- ja suurtiloustyöntekijät	2 363	201	9 %	18 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	2 035	109	6 %	12 %
2342 Lastentarhanopettajat	1 928	83	4 %	3 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	1 758	108	6 %	11 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	1 755	53	3 %	7 %

Pohjois-Pohjanmaalla on työvoiman kysyntää vakanssiasteella mitaten etenkin MaRaMa-alalla mutta myös kohtalaisesti ICT-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (15 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alan ammateissa.

Kuvio 99. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

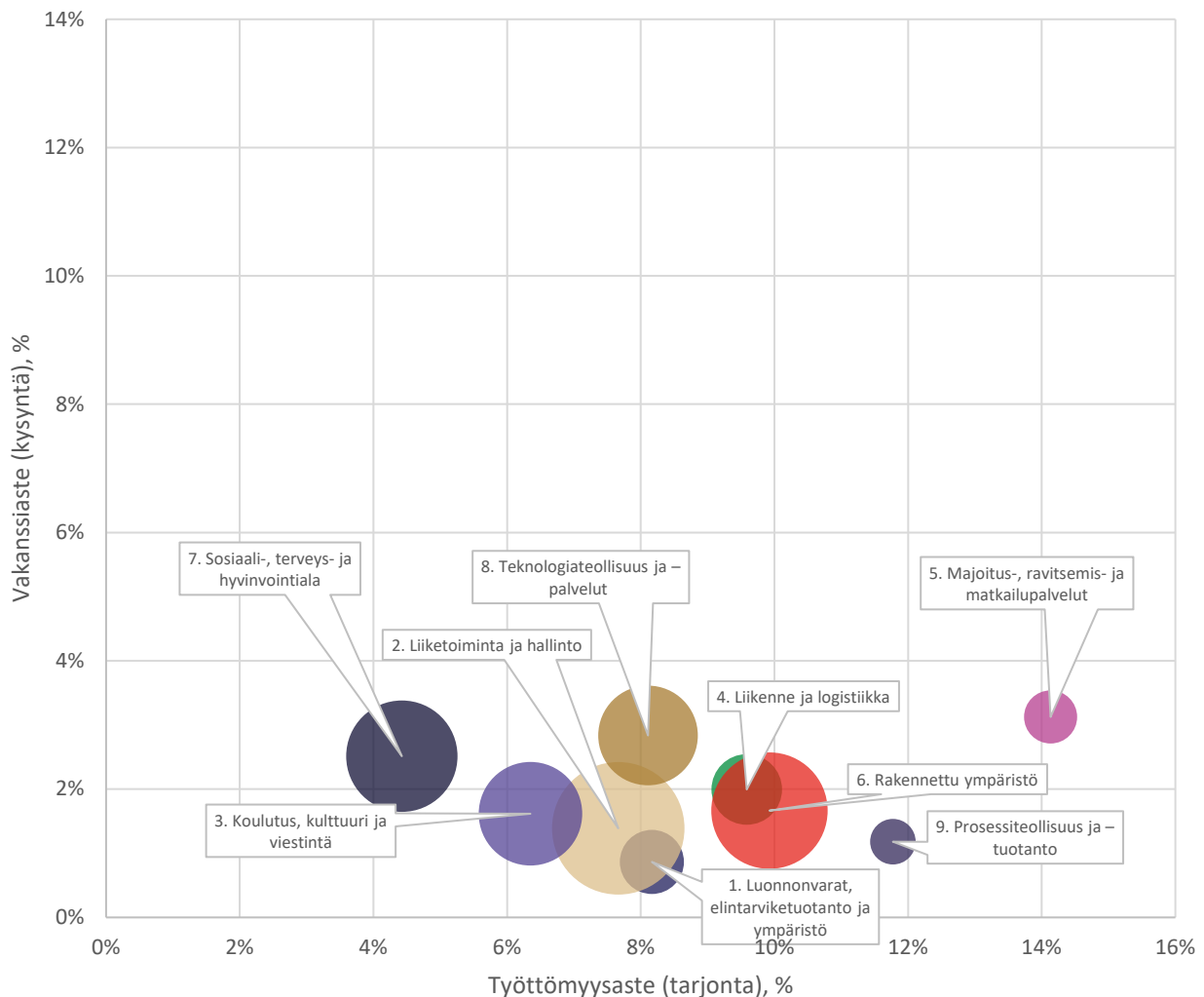

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhytaikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaikaissuhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Pohjois-Pohjanmaalla MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 12 prosentista 3 prosenttiin. Myös esimerkiksi rakennus- ja prosessiteollisuusaloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erottelva tekijä myös Pohjois-Pohjanmaalla. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Pohjois-Pohjanmaalla on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,4 prosentista 4,6 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 13,4 prosentista 8,3 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta erityisesti SoTe-, MaRaMa- sekä teknologiateollisuuden ja -palveluiden aloilla. Muilla aloilla kysynnän kasvu on ollut maltillisempaa.

ICT on ollut jo usean vuosikymmenen Pohjois-Pohjanmaan kärkiklustereita, ja alan odotetaan kasvavan jatkossakin. Myös maakunnan metalli- sekä saha- ja puuteollisuudelle odotetaan olevan hyvin kysyntää myös tulevina vuosina. Myös vihreän siirtymän suunnitelmat ja uusiutuvan energian hankkeet ovat lisääntyneet merkittävästi, ja esimerkiksi teollisen kokoluokan tuulivoimatuotannossa Pohjois-Pohjanmaa on Suomen kärkimaakuntia. Samanaikaisesti Pohjois-Pohjanmaalla erityisesti maatalousala jatkaa kustannus- ja kannattavuuskriisissä, ja tulevaisuuden näkymät ovat haasteelliset. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 100. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Pohjois-Pohjanmaalla on **työvoimapulaa** esimerkiksi sairaanhoitajista, sovellussuunnittelijoista sekä puu- ja sahatavaran prosessityöntekijöistä, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi sairaanhoitajien paikkoja oli Pohjois-Pohjanmaalla auki vuonna 2022 keskimäärin 261 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 87. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 174 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti sovellussuunnittelijoiden paikkoja jäisi täyttämättä 133 kappaletta ja puu- ja sahatavaran prosessityöntekijöiden paikkoja 40 kappaletta. Sote-alan osaajista on pulaa kaikkialla Suomessa, mutta monesta muusta alueelta poiketen Pohjois-Pohjanmaalla työvoimapulalialle nousee useampia teollisuusammatteja. Eriyisesti puu- ja paperiteollisuuden työvoimasta on monella muulla alueella ylitarjontaa (Kuvio 4, s.18), joten tämän ammattiryhmän kohdalla myös työvoiman houkuttelu muilta alueilta voisi olla osa ratkaisua.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat, tarjoilijat sekä vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 250, 72 ja 57 kappaletta, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Pohjois-Pohjanmaalla monessa eri mediaaniansiot alittavassa ammatissa on avoimia paikkoja enemmän kuin vapaata työvoimaa. Monelta osin tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta.

ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Pohjois-Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista 4 000 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määrittyy tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy useita rakennusalan ammatteja, kuten rakennusalan avustavat työntekijät ja betonirakentajat ja -raudoittajat. Esimerkiksi rakennusalan avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 29 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 30 prosenttia. Vastaavasti betonirakentajien ja raudoittajien vakanssiaste on 24 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 26 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin ”ylimääräisten” työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Pohjois-Pohjanmaalla ovat yleissihteerit, kuorma-auton kuljettajat sekä kirvesmiehet ja rakennuspuusepät, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 337, 285 ja 261 ”liikaa”. Suhteellisesti heikointa kysyntää taas on kuvataiteilijoilla ja graafisilla suunnittelijoilla, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. kuvataiteilijoilla 79 prosenttia ja graafisilla suunnittelijoilla 29 prosenttia.

Taulukko 44. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
3221 Sairaanhoidajat ym.	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	4120 Yleissihteerit	2651 Kuvataiteilijat	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät
2512 Sovellussuunnittelijat	5131 Tarjoilijat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	2166 Graafiset ja multimediasuunnittelijat	7114 Betonirakentajat ja raudoittajat
8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
2342 Lastentarhanopettajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	2514 Sovellusohjelmoijat
2521 Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukustan myyjät	7213 Ohutlevysepät	7523 Konepuusepät	4224 Hotellin vastaanottovirkailijat
8114 Betonituoteym. teollisuuden prosessityöntekijät	9411 Pikaruokatyöntekijät	7111 Talonrakentajat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
2412 Rahoitus- ja sijoitusneuvojat	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat	7411 Rakennus-sähköasentajat	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	7121 Kattoasentajat ja -korjaajat
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	5245 Huoltamotyöntekijät	5312 Koulunkäyntiavustajat	7522 Huonekalupuusepät ym.	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
2423 Henkilöstöhall.erityisasiant. ja urasuunnittelijat	9510 Mainosten ja kajakat, kengänkiillotajat ym.	7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	3432 Sisustus-suunnittelijat ym.	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät

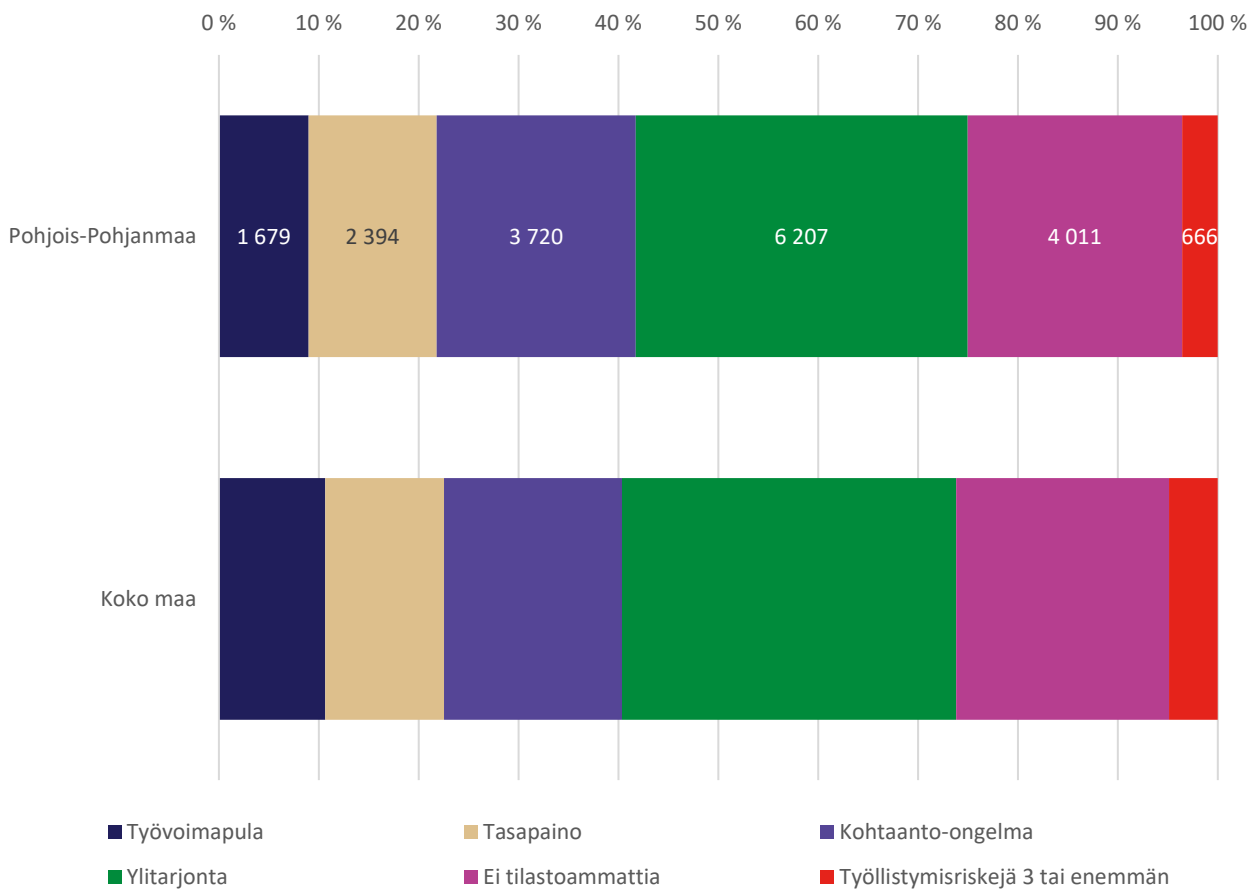
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	4222 Puhelinpalveluneuvojat	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	7512 Leipurit ja kondiittorit	7131 Rakennusmaalarit ym.
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	2131 Biologit, kasvi- ja eläintiet. ym. erityisasiant.	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
5411 Palomiehet	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	2643 Kääntäjät, tulkit ja muut kielitieteilijät	5223 Myyjät
2634 Psykologit	4226 Vastaanoton ja neuvonnan hoitajat	5311 Lastenhoityöntekijät	4321 Varastonhoitajat ym.	7122 Lattianpäällystystyöntekijät
2250 Eläinlääkärit	8156 Jalkine- ja laukkuteollisuuden prosessityöntekijät	3512 Käytön tukihenkilöt	5142 Kosmetologit ym.	5414 Vartijat
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat		2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	3141 Laborantit ym.	5321 Lähihoitajat

Pohjois-Pohjanmaalla työttömistä työnhakijoista suurin osa (33 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 21 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 20 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 9 prosenttia Pohjois-Pohjanmaan työttömistä työnhakijoista, eli 1 700 henkilöä. Osuus on matalampi kuin koko maassa keskimäärin.

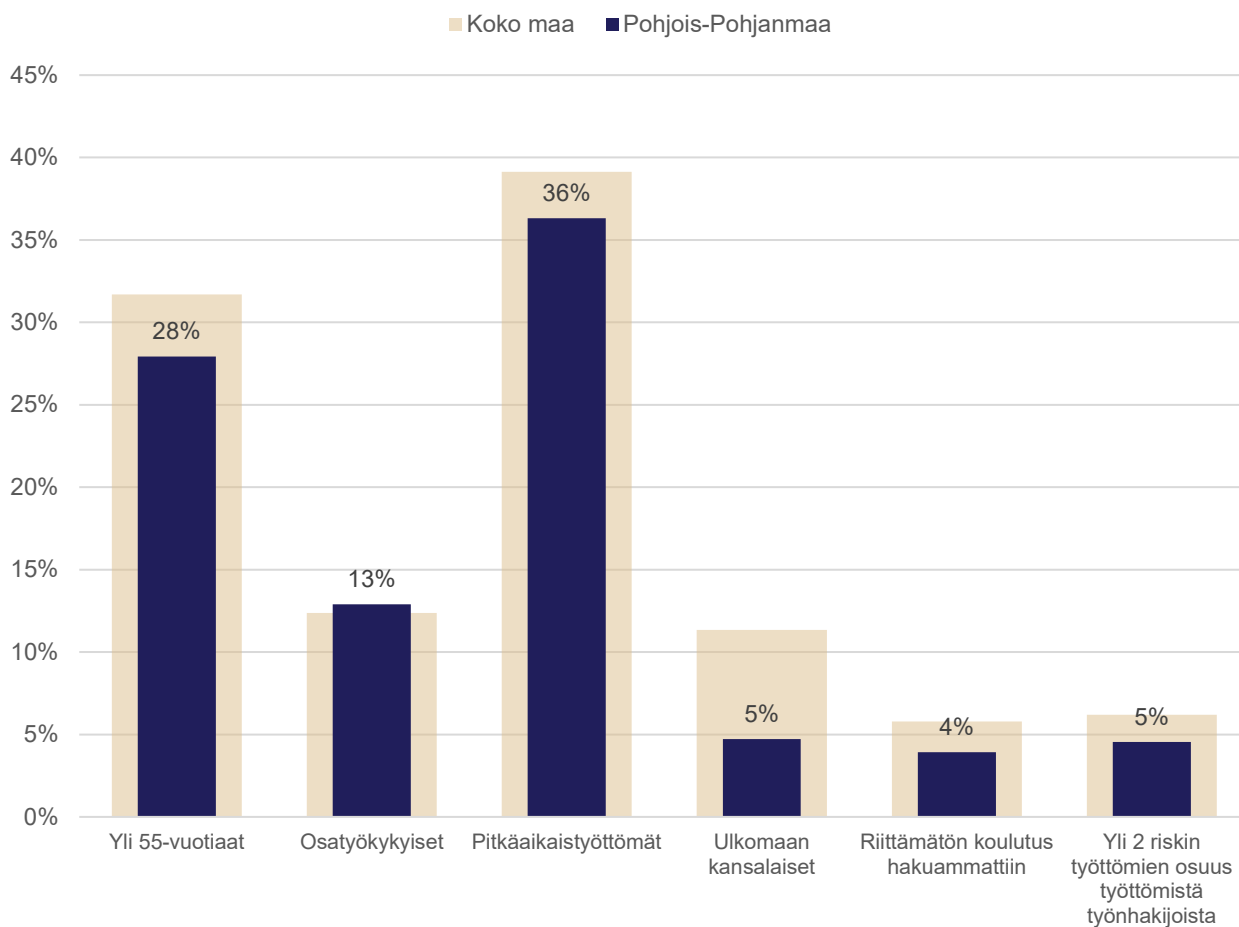
Kuvio 101. Työttömät työnhakijat hakuammatin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aikka. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Pohjois-Pohjanmaalla 5 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on matalin kaikista maakunnista. Osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Pohjois-Pohjanmaalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin, mutta muuten työllistymisen riskien osuudet ovat matalampia kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 102. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

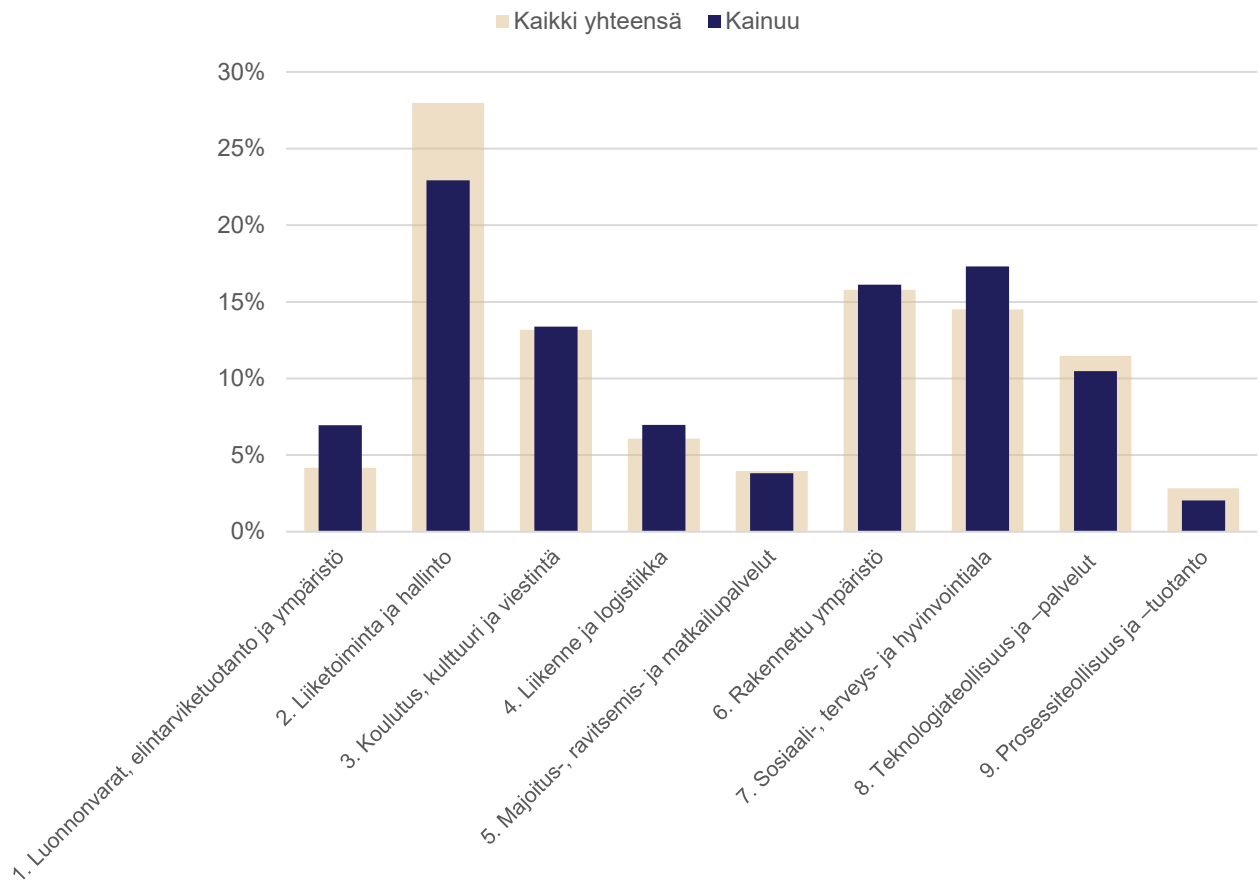

6.17 Kainuu

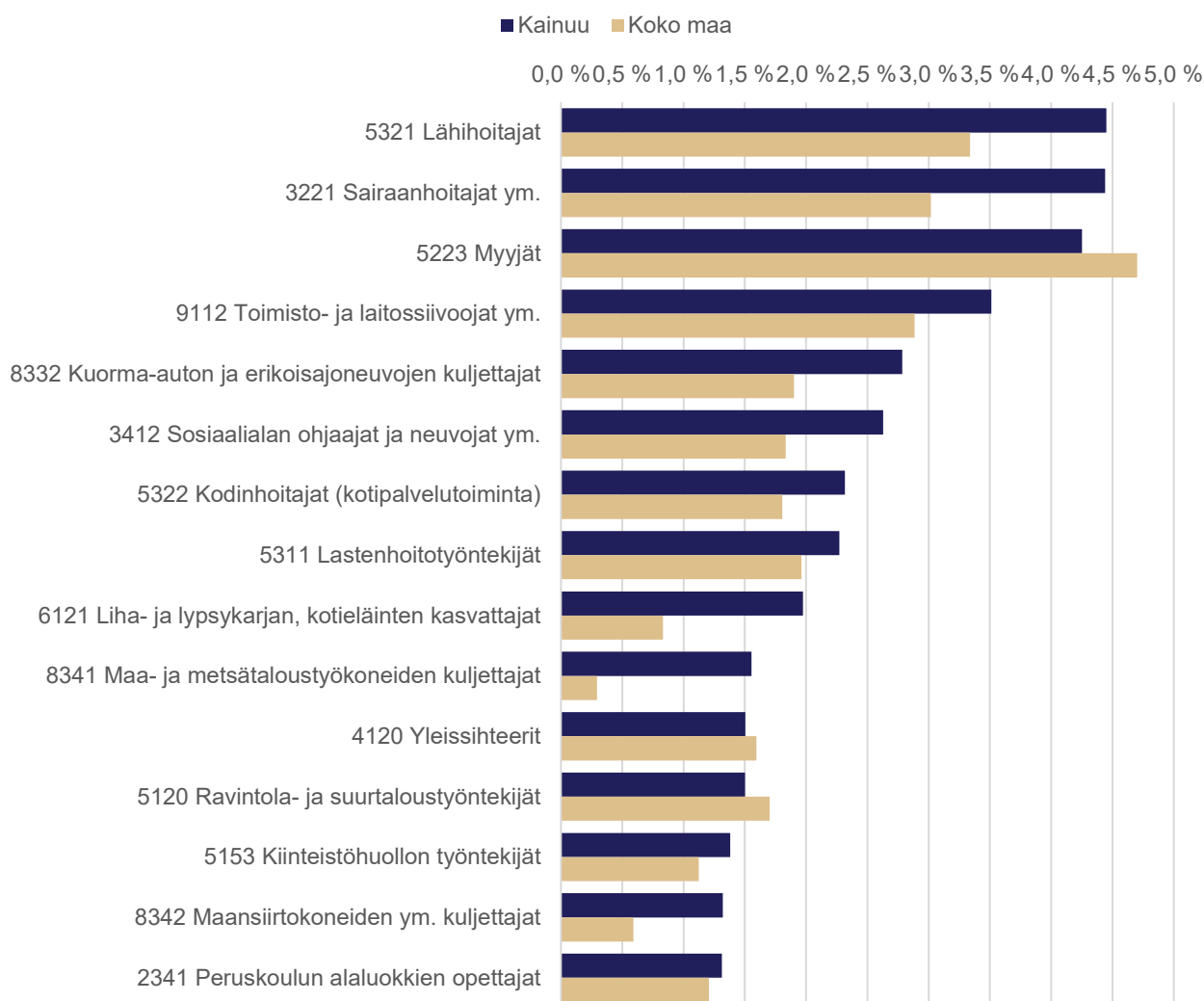
Kainuussa on työllisyyttä keskimääräistä enemmän etenkin luonnonvara-, logistiikka- ja sote-aloilla, mikä näkyy esimerkiksi karjankasvattajien, hoitajien ja kuljettaja-ammateissa työskentelevien keskimääräistä suurempana osuutena alueen kaikista työllisistä.

Kainuussa vakanssiaste on 5,0 %, joten työvoimalle on keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Työttömyysaste on 8,0 prosenttia eli suurin piirtein sama kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 1 400 ja työttömiä työnhakijoita 2 800, eli jokaista paikkaa kohti on 2,01 työtöntä, mikä on jonkin verran vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 68,4 prosenttia, mikä on selkeästi matalampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 103. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 104. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

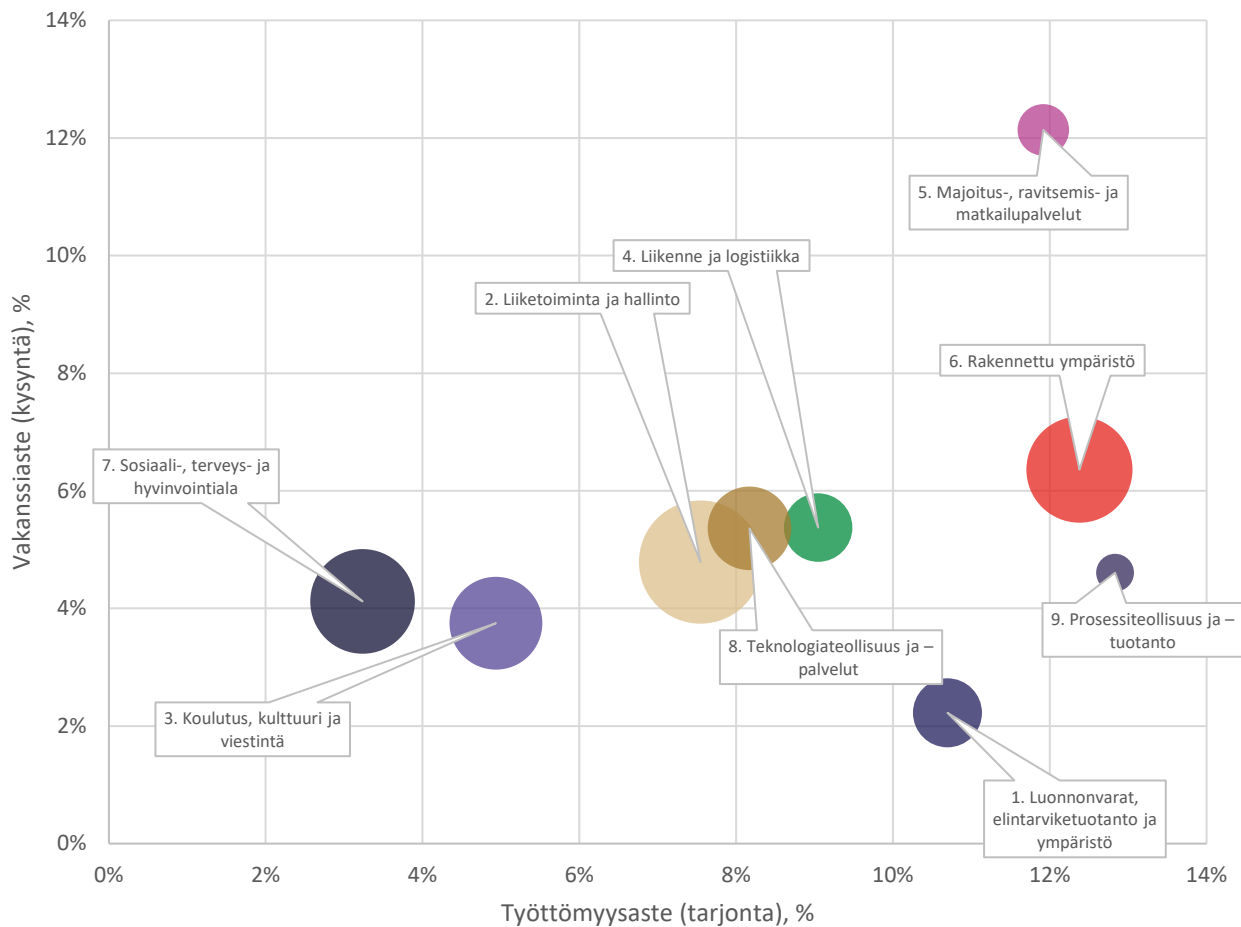
Taulukko 45. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	1 256	60	5 %	9 %
5321 Lähihoitajat	1 250	90	7 %	4 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	1 198	19	2 %	1 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	998	48	5 %	6 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	827	46	6 %	10 %
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	730	14	2 %	3 %

5311 Lastenhoitotyöntekijät	652	30	5 %	6 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	642	40	6 %	3 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	540	0	0 %	2 %
4120 Yleissihteerit	505	9	2 %	19 %
8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	469	6	1 %	11 %
5120 Ravintola- ja suurloustyöntekijät	448	39	9 %	10 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	404	25	6 %	7 %
8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	398	19	5 %	10 %
7111 Talonrakentajat	364	26	8 %	20 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	359	5	1 %	3 %
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspusepät	359	22	8 %	27 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	357	26	8 %	14 %
7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	282	6	2 %	6 %
8111 Kaivos- ja louhostyöntekijät	273	11	4 %	2 %

Kainuussa työvoiman kysyntää on vakanssiasteella mitaten etenkin MaRaMa-aloilla. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös työttömyys kaikkein korkeinta (12 %). Ravintola-alan tilannetta kuvaakin enemmän kohtaanto-ongelma kuin varsinainen työvoimapula. Työttömyys taas on vähäistä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän ammateissa. Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työmarkkinat ovat enemmän tasapainossa, mutta alojen sisällä ammattien välinen hajonta on varsin suurta, kun esimerkiksi lastentarhanopettajista on erittäin suurta pulaa ja toisaalta monissa kulttuurialan ammateissa ylitarjonta on merkittävää.

Kuvio 105. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

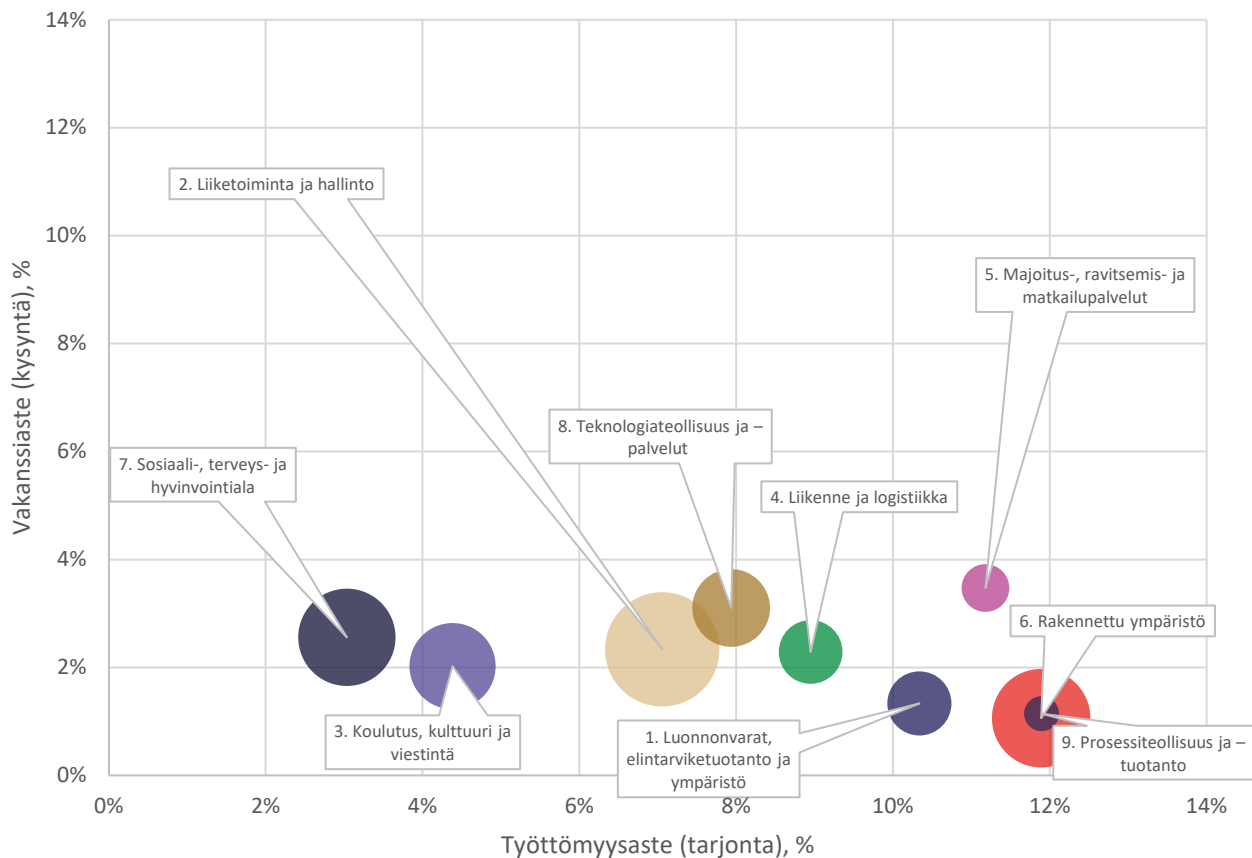

Vakautiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhyt-aikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määrä-aikaisuudet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Kainuussa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 12 prosentista 3 prosenttiin. Myös rakennus- ja logistiikka-aloilla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erotteleva tekijä myös Kainuussa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos MaRaMa-, logistiikka- ja rakennusalojen työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Kainuussa on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,2 prosentista 5 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 16 prosentista 8 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta erityisesti MaRaMa- sekä teknologiateollisuuden ja -palveluiden aloilla. Kysynnän kasvu on ollut maltillisempaa rakennus-, luonnonvara- ja prosessiteollisuusaloilla.

Viime vuosina vahvasti kasvanut aluetalous ja merkittävä työttömyyden väheneminen ovat siirtäneet Kainuun positiivisen rakennemuutoksen alueeksi. Kainuussa on esimerkiksi kaksi toimivaa tuulivoimatuotantoa ja vireillä 11 tuulivoimahanketta, mikä tulee vaikuttamaan alueen kehitykseen positiivisesti. Teollisuuden ja erityisesti kaivosteollisuuden tilanne on Kainuussa edelleen yleisesti ottaen hyvä, ja etenkin akkukemikaalituotannon osalta tulevaisuus on lupaava. Kainuun väestö kuitenkin vähenee ja vanhenee, minkä myötä huoltosuhde heikkenee. Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeeseen, ja pula osavasta työvoimasta pahenee entisestään tulevina vuosina. Maakuntaan tarvitaan lisää nuoria ja työikäisiä asukkaita, mihin pyritään esimerkiksi edistämällä maahanmuuttoa. Kainuussa on aloitettu kansainvälisiä rekrytointia tukevien palvelujen ja asettautumispalvelujen kehittäminen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 106. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukaillen työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammatteihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Kainuussa **työvoimapula** keskittyy sosiaali- ja terveydenhuollon ja kasvatusalan ammattien ohella taloushallinnon toimistotyöntekijöihin, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajan paikkoja oli Kainuun alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 90 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 52. Avoimista paikoista jäisi siis täyttämättä 38 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti taloushallinnon toimistotyöntekijöiden paikkoja jäisi täyttämättä 10 kappaletta, sairaanhoitajien paikkoja 9 kappaletta ja erityisopettajien paikkoja 6 kappaletta.

Mediaaniansiot alittavissa työvoimapula-ammateissa kärkeen nousevat vanhusten- ja vammaisten kotipalvelun hoitajat, tarjoilijat sekä puhelinpalveluneuvojat. Hoitajista monet ovat lähihoitajia, mutta muilta osin tehtävät ovat usein suhteellisen lyhyellä koulutuksella saavutettavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Kainuussa työttömistä työnhakijoista 500 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia.

Kohtaanto-ongelmaksi määrittynyt tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohta. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyvät useiden rakennusalan ammattien lisäksi esimerkiksi kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät. Esimerkiksi maa- ja vesirakentamisen avustavien työntekijöiden vakanssiaste on 27 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 28 prosenttia. Vastaavasti kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden vakanssiaste on 12 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 31 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin ”ylimääräisten” työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Kainuussa ovat yleissihteerit, kirvesmiehet ja rakennuspuusepät sekä myyjät, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 84, 74 ja 51 ”liikaa”. Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on metsureilla ja metsätyöntekijöillä, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat korkeita, esim. metsureilla ja metsätyöntekijöillä 27 prosenttia.

Taulukko 46. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	4120 Yleissihteerit	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
4311 Taloushallinnon toimistotyöntekijät	5131 Tarjoilijat	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	4120 Yleissihteerit	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
3221 Sairaanhoidajat ym.	4222 Puhelinpalveluneuvojat	5223 Myyjät	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	7126 Putkiasentajat
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	7411 Rakennus-sähköasentajat
2352 Erityisopettajat	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
2342 Lastentarhanopettajat	8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	7111 Talonrakentajat	3123 Rakennusalan työnjohtajat	7111 Talonrakentajat
3322 Myyntiedustajat	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	2144 Konetekniikan erityisasiantuntijat	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat
8111 Kaivos- ja louhostyöntekijät		8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	5141 Kampaajat ja parturit	5312 Koulunkäyntiavustajat
7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat		7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	2142 Maa- ja vesirakentamisen erityisasiantuntijat	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät
2512 Sovellussuunnittelijat		7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	8331 Linja-auton ja raitiovaunun kuljettajat
8114 Betonituoteym. teollisuuden prosessityöntekijät		8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	7223 Koneenasentajat ja koneistajat
3255 Fysioterapeutit ym.		9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	3115 Konetekniikan asiantuntijat	3343 Johdon sihteerit ja osastosihteerit
2212 Yliääkärit ja erikoislääkärit		7411 Rakennus-sähköasentajat	5221 Kauppiaat (pienyrittäjät)	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.		5312 Koulunkäyntiavustajat	2320 Ammatillisen koulutuksen opettajat	3512 Käytön tukihenkilöt

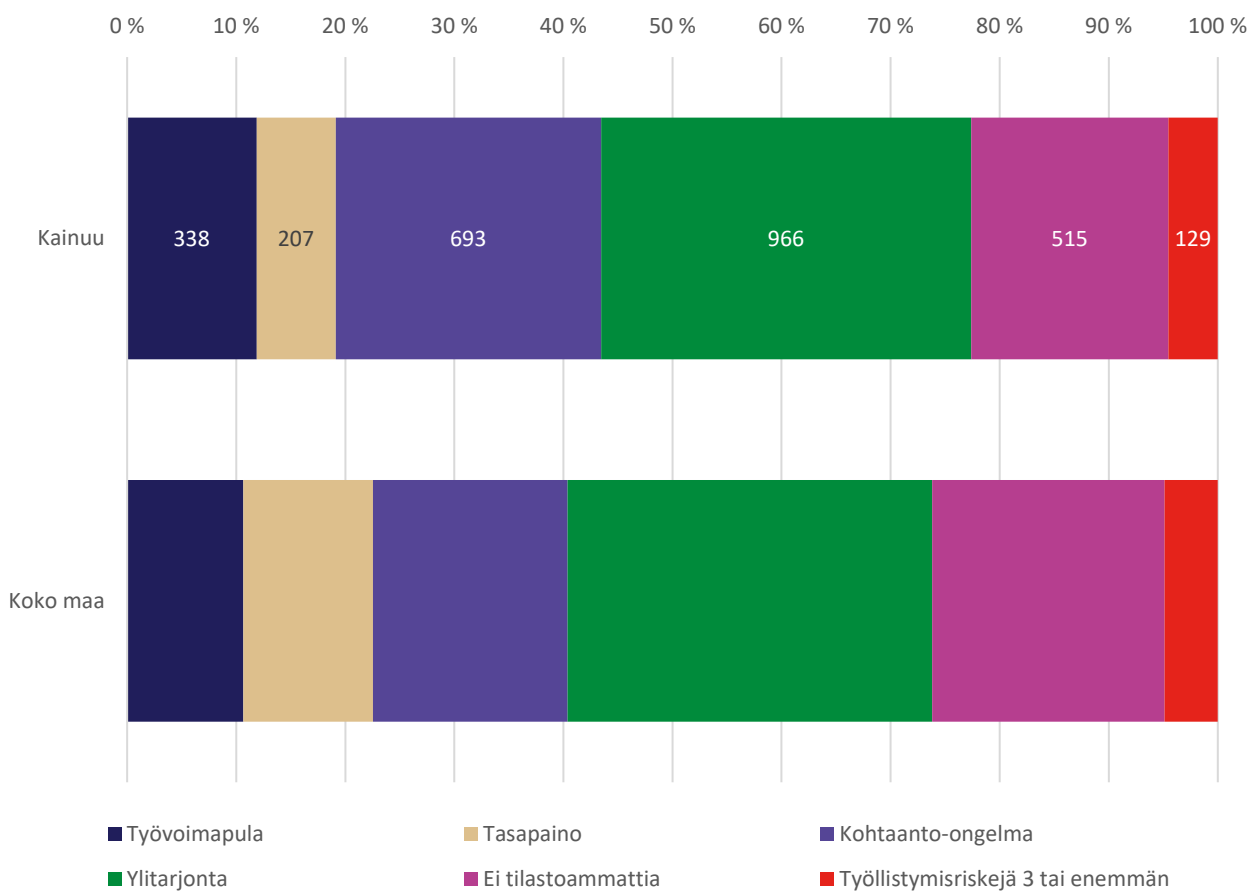
2359 Opinto-ohjaajat ja muut opetuksen erityisasiant.		2144 Konetekniikan erityisasiantuntijat	3313 Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat
---	--	---	--	---

Kainuussa työttömistä työnhakijoista suurin osa (34 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 18 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 24 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhykestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 12 prosenttia Kainuun työttömistä työnhakijoista, eli 338 henkilöä. Osuus on hieman suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

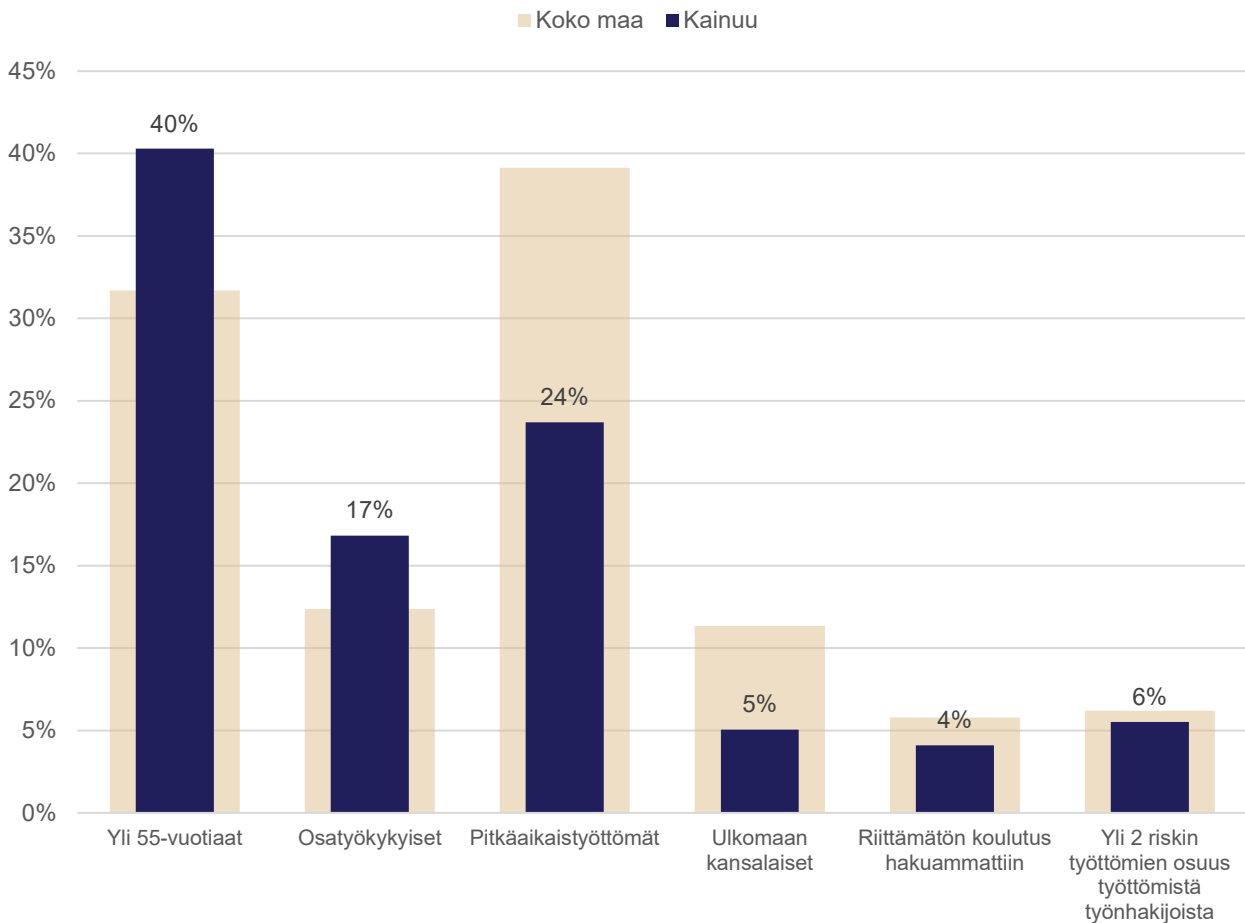
Kuvio 107. Työttömät työnhakijat hakuammattin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluvaan aikaan. Edellä esitetyissä analyyseissä työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttömyysriskistä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Kainuussa 6 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on koko maan keskitasoa. Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Kainuussa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien, ulkomaan kansalaisten ja matalasti koulutettujen osuus on pienempi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 108. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

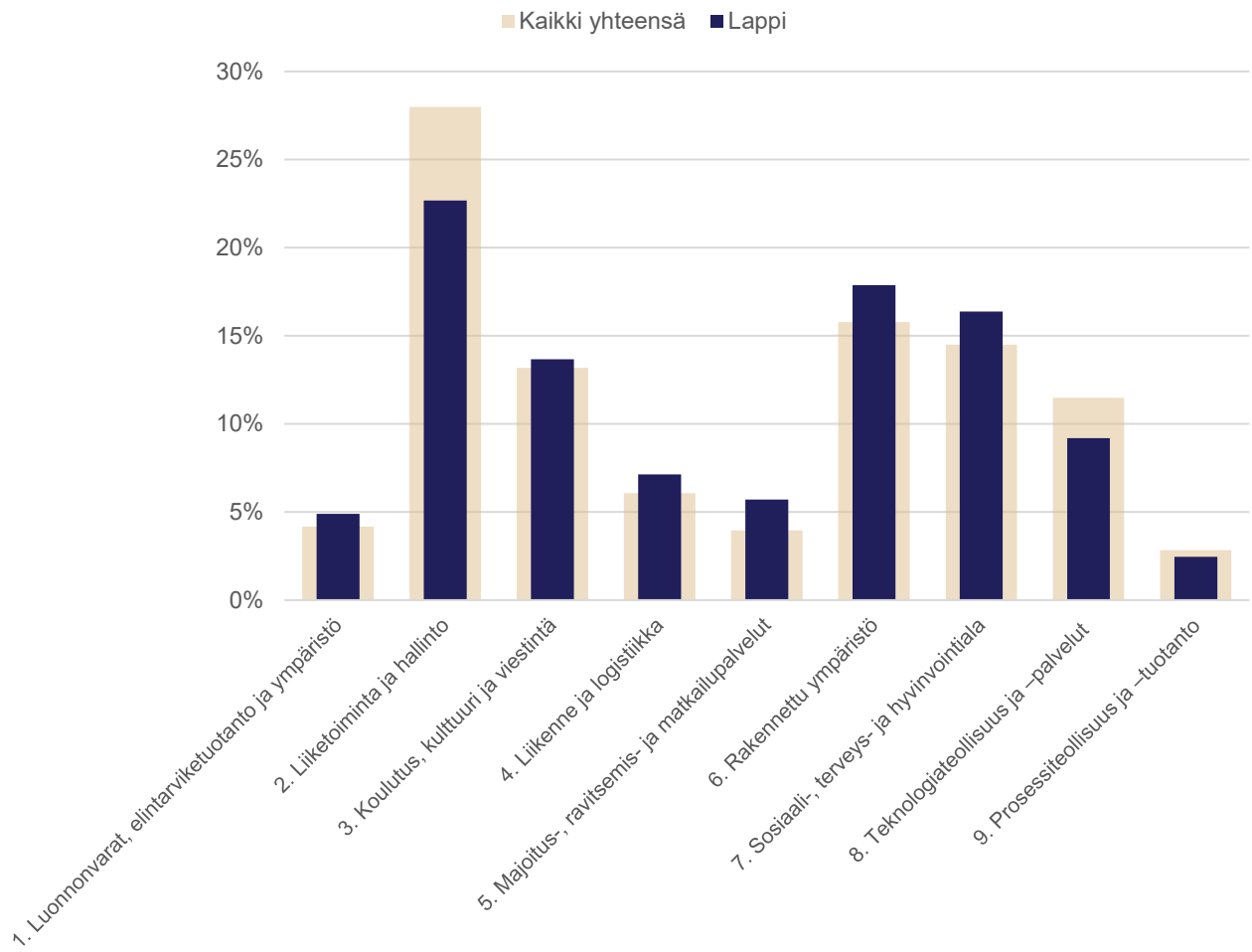

6.18 Lappi

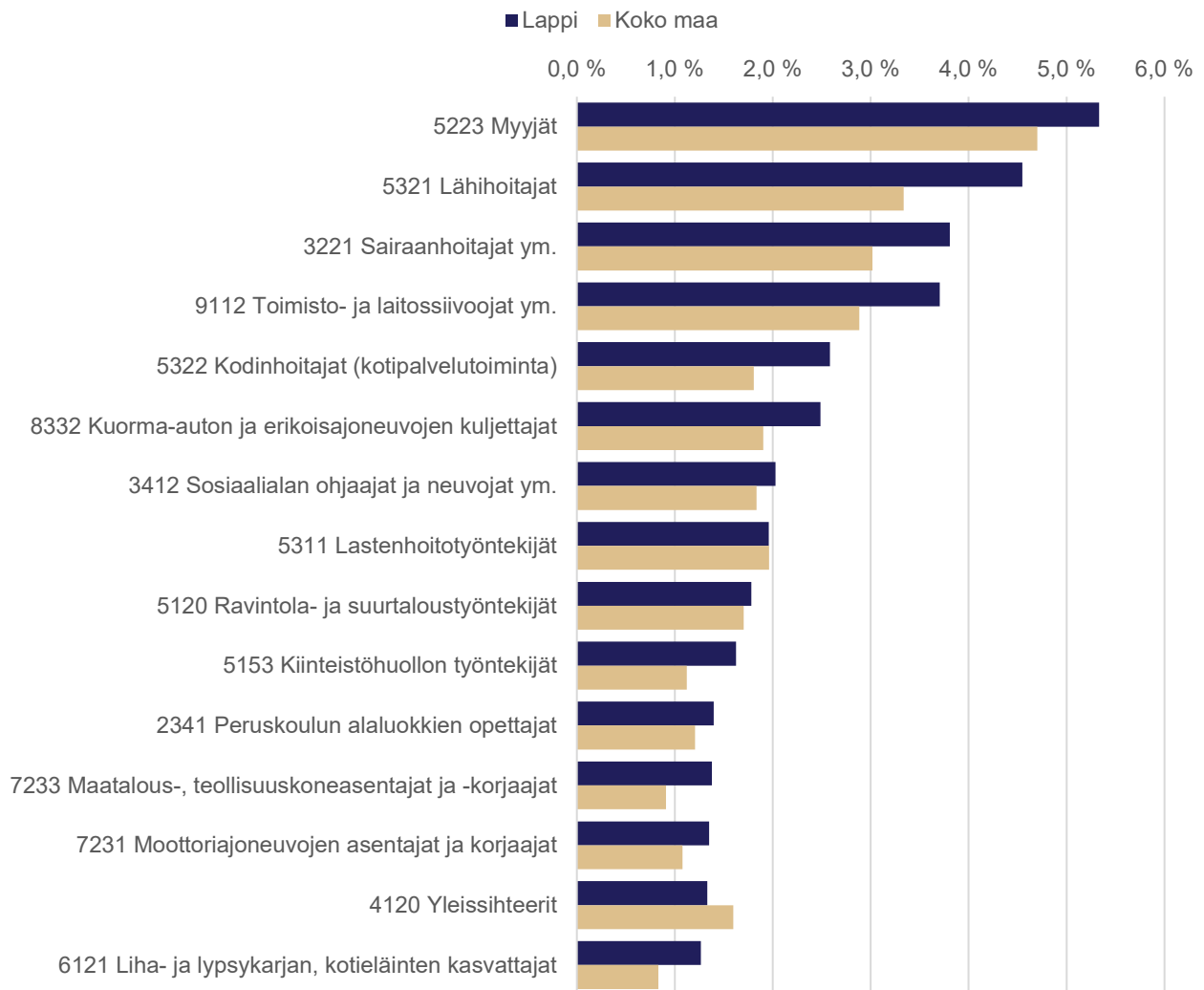
Lapissa työllisyyttä on keskimääräistä enemmän etenkin MaRaMa- ja logistiikka-aloilla. Myös luonnonvara-ala, koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän ala, rakennusala ja sote-ala työllistävät Lapissa suhteellisesti maan keskiarvoa enemmän, ja esimerkiksi hoitajia on Lapissa enemmän suhteellisesti enemmän kuin Suomessa keskimäärin.

Lapin vakanssiaste on 7,3 ja siten selkeästi korkein kaikista Suomen maakunnista, joten työvoimalle on merkittävästi keskimääräistä enemmän kysyntää (koko maan keskiarvo = 4,3 %). Samalla työttömyysaste on kuitenkin 9,3 prosenttia ja korkeammalla tasolla kuin Suomessa keskimäärin (7,9 %). Avoimia työpaikkoja on 5 400 ja työttömiä työnhakijoita 8 500, eli jokaista paikkaa kohti on 1,57 työtöntä, mikä on selkeästi vähemmän kuin maassa keskimäärin (2,44). Työllisyysaste on 70 prosenttia, mikä on huomattavasti matalampi kuin Suomessa keskimäärin (73,6 %).

Kuvio 109. Työllisten osuus eri toimialoilla.

Kuvio 110. Maakunnassa asuvien työllisten osuus kaikista alueen työllisistä ammattiluokittain.

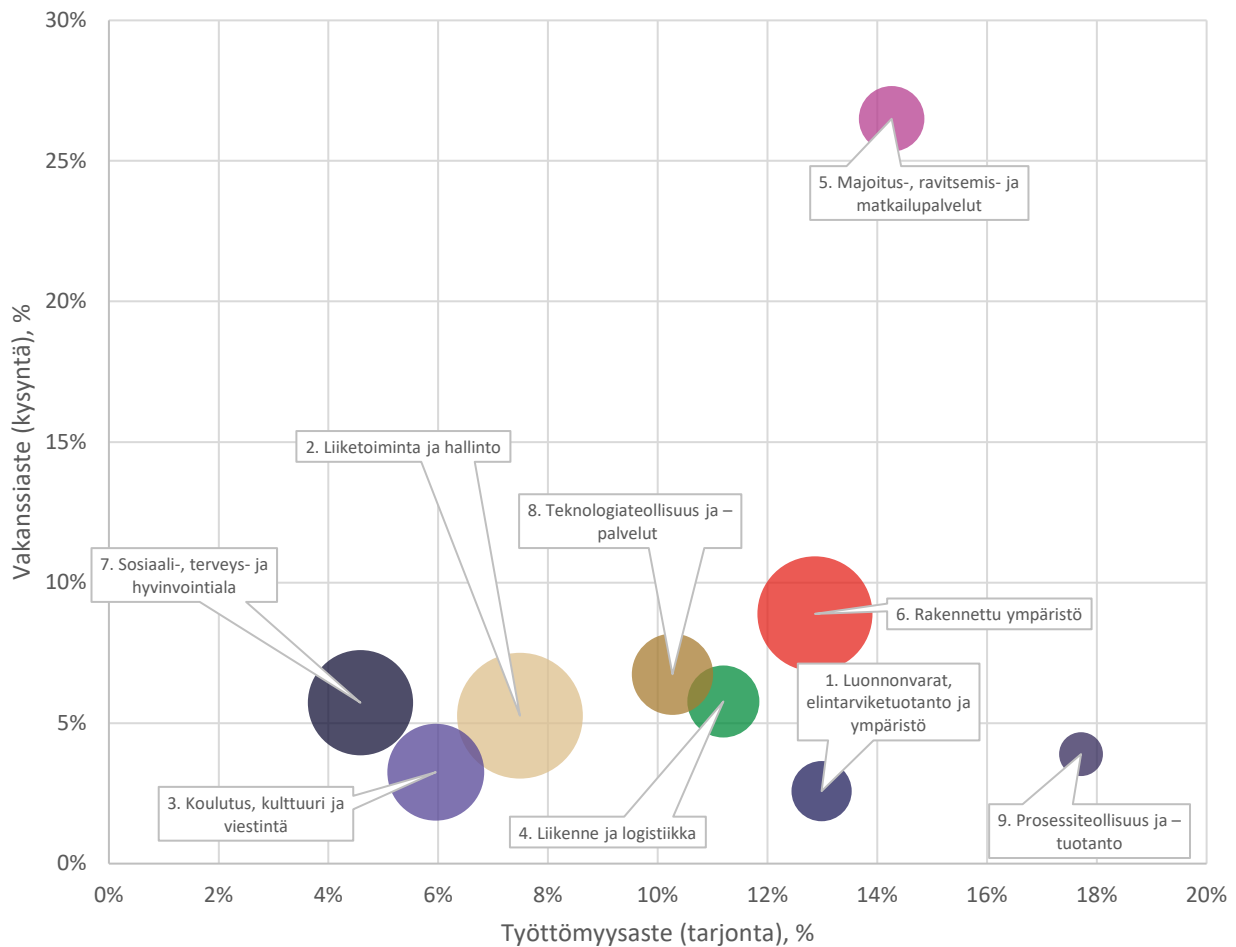
Taulukko 47. Maakunnan suurimmat ammattiryhmät ja niiden työmarkkinatilanne.

AMMATTI	Työvoima	Avoimet työpaikat laskentapäivänä	Vakanssiaste = avointen työpaikkojen osuus avointen työpaikkojen ja työllisten summasta	Työttömyysaste (pl. työnhakijat, joilla 3+ työttömyysriskiä)
5223 Myyjät	3 979	235	6 %	7 %
5321 Lähihoitajat	3 311	337	10 %	5 %
9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	2 717	330	11 %	5 %
3221 Sairaanhoidajat ym.	2 679	82	3 %	2 %
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	1 950	78	4 %	12 %
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	1 832	93	5 %	2 %

3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	1 480	51	4 %	5 %
5311 Lastenhoitotyöntekijät	1 480	69	5 %	7 %
5120 Ravintola- ja suurta- loustyöntekijät	1 450	386	24 %	15 %
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	1 262	79	7 %	10 %
4120 Yleissihteerit	1 101	24	3 %	15 %
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	1 067	82	8 %	13 %
7111 Talonrakentajat	1 059	105	11 %	18 %
7233 Maatalous-, teollisuus- koneasentajat ja -korjaajat	1 034	27	3 %	7 %
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	1 022	118	14 %	26 %
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	999	25	3 %	4 %
8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	952	49	6 %	12 %
6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	905	2	0 %	4 %
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	798	16	2 %	6 %
2342 Lastentarhanopettajat	779	41	5 %	3 %

Lapissa työvoiman kysyntää on vakanssiasteella mitaten etenkin MaRaMa-aloilla, missä vakanssiaste on jopa 26 %. Vaikka MaRaMa-aloilla kysyntää on erittäin paljon, on alalla myös paljon työttömyyttä (14 %). Lapissa työttömyysaste on korkein prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla (18 %). Työttömyys on vähäisintä sosiaali- ja terveysalan, koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alan sekä liiketoiminnan ja hallinnon alan ammateissa.

Kuvio 111. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa.

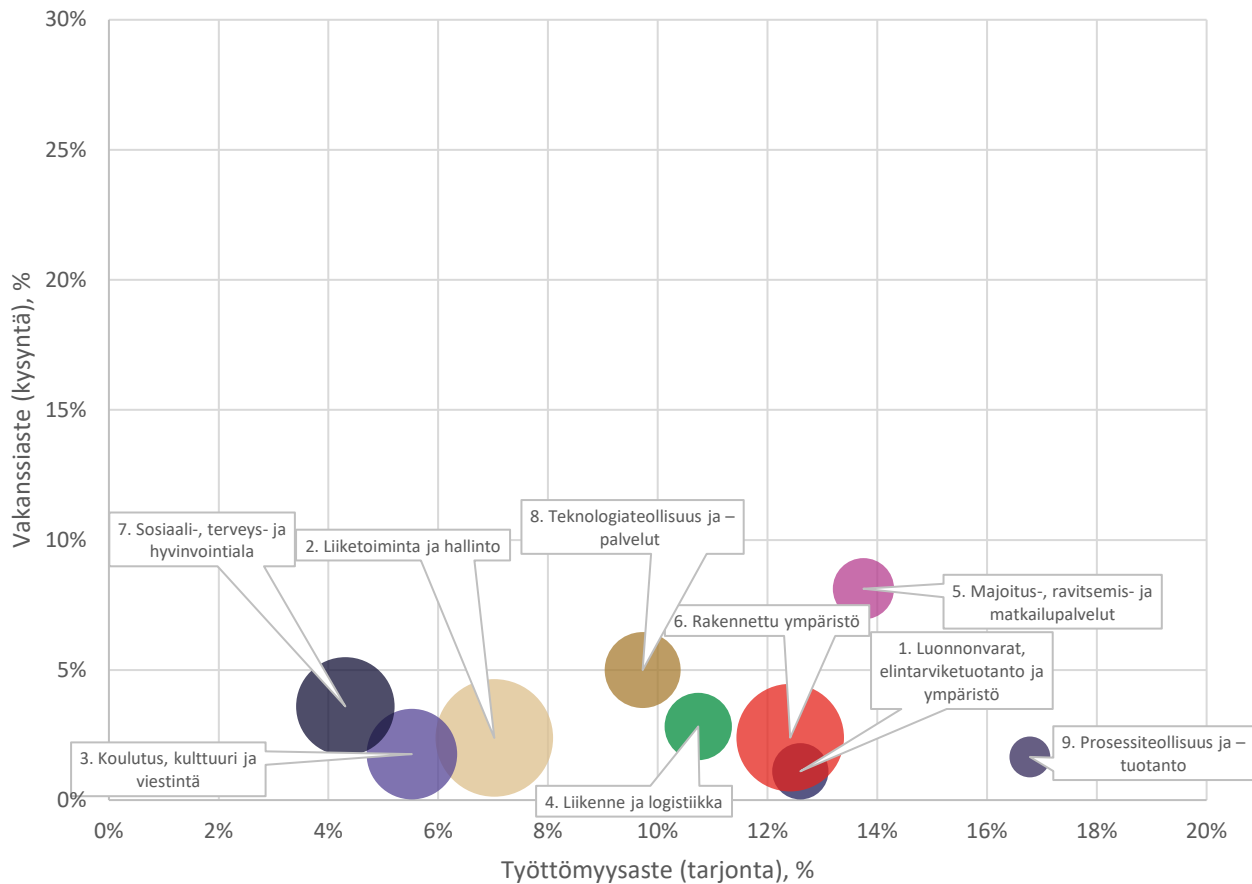

Vakituiset ja kokopäiväiset työsuhteet ovat yleensä houkuttelevampia työttömille työnhakijoille kuin lyhytaikaiset, osa-aikaiset tai vuokratyöpaikat. Kun avoimien työpaikkojen määrästä poistetaan lyhyet määräaika-suhteet, osa-aikatyöt ja vuokratyöpaikat, myös Lapissa MaRaMa-alojen vakanssiaste putoaa 26 prosentista 8 prosenttiin. Myös esimerkiksi rakennus-alalla vakanssiaste putoaa merkittävästi. Työsuhteiden laatu on siis yksi keskeinen korkean kysynnän aloja erottelava tekijä myös Lapissa. Alueen työttömistä työnhakijoista voisi löytyä työvoimaa paremmin, jos etenkin MaRaMa-aloilla työsuhteita olisi mahdollista tarjota enemmän kokoaikaisina, ei-vuokratyötä olevina pitkäkestoisina työsuhteina. Tämä voi Lapin matkailualan työllisyyden sesonkiluonteisuuden vuoksi olla hankalaa.

Edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne Lapissa on kiristynyt, koronan aiheuttamaa korjausliikettä lukuun ottamatta. Työvoiman kysyntä vakanssiasteella mitaten on kasvanut 1,9 prosentista 7,3 prosenttiin ja samalla työttömyysaste on pudonnut 15,7 prosentista 9,3 prosenttiin. Kysynnän kasvu on ollut erittäin voimakasta erityisesti MaRaMa- sekä teknologiateollisuuden ja -palveluiden aloilla. Kysynnän kasvu on ollut maltillisempaa esimerkiksi luonnonvara- ja prosessiteollisuusaloilla.

Vaikka globaalit kriisit ja niiden kerrannaisvaikutukset elinkeinoelämään yhdessä työvoiman saataavuushaasteen kanssa voivat olla jarruttavia tekijöitä yritysten kasvulle ja kehitymiselle, Lapin tulevaisuuden näkymät ovat edelleen positiiviset. Suuri osa Lapin teollisista investoinneista liittyy vihreän siirtymän toteuttamiseen. Metsä Fibre rakentaa uutta tehdaskokonaisuutta Kemiin vajaalla kahdella miljardilla eurolla, ja tekstiilikierätykseen erikoistuva Infinited Fiber Company ilmoitti kesällä suunnittelevansa alueelle noin 400 miljoonan euron investointia tekstiilijätteestä uutta tekstiilikuitua tuottavaan tehtaaseen. Kemin tehdashankkeen rakennusvaihe on lisännyt paitsi rakennusalan kysyntää, myös paikallisten kaupan ja palvelualan yritysten kysyntää ja työvoiman tarvetta. Koronakriisistä pahoin kärsineen Lapin matkailu- ja ravintola-alan työvoiman kysyntä on myös elpynyt. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.)

Kuvio 112. Beveridge-kuvio toimialoittain maakunnassa suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Luvussa 3 ammatit luokiteltiin Beveridge-kuvaajaa mukailien työvoimapula-, kohtaanto-ongelma- ja ylitarjonta-ammateihin. Työvoimapula-ammateista eroteltiin lisäksi ne, joissa palkkataso tukee tulkintaa korkeasta kysynnästä. Ammattittain tarkasteluna Lapissa on **työvoimapulaa** monissa erilaisissa ammateissa, kuten lähihoitajien, myyntiedustajien ja metallin jalostuksen prosessihoitajien keskuudessa, jos rajaudutaan ammatteihin, joiden keskipalkka on vähintään 90 % palkansaajien mediaanipalkasta. Esimerkiksi lähihoitajan paikkoja oli Lapin alueella auki vuonna 2022 keskimäärin 337 kappaletta, mutta työttömiä työnhakijoita (pl. 3+ työttömyysriskin työnhakijat) vain 165. Avoimista paikoista jäisi täyttämättä 172 kappaletta, vaikka kaikki ammatin työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Vastaavasti myyntiedustajien paikkoja jäisi täyttämättä 71 kappaletta ja metallin jalostuksen prosessihoitajien paikkoja 53 kappaletta. Sote-alan osajista pulaa on kaikissa maakunnissa, mutta prosessityöntekijöiden saatavuudessa on merkittäviä eroja alueittain ja teollisuuden alojen välillä (Kuvio 4), joten näistä siirtymistä voisi ainakin osaltaan löytyä ratkaisua metalli- ja puuteollisuuden työvoimapulaan.

Matkailuteollisuudesta tunnetussa Lapissa on poikkeuksellisen paljon **työvoimapulaa mediaaniansiot alittavissa ammateissa**, joihin lukeutuvat esimerkiksi tarjoilijat, toimisto- ja laitossiivoojat, avustavat keittiötyöntekijät, ravintola- ja suurtaloustyöntekijät sekä matkaoppaat. Näissä ammateissa avoimista paikoista jäisi täyttämättä 274, 182, 176, 168 ja 113 kappaletta, vaikka kaikki ammattien työttömät työnhakijat työllistettäisiin heti. Lapissa monelta osin nämä tehtävät ovat suhteellisen lyhyellä koulutuksella saatavuttavia, joten keskeinen väylä työvoiman saatavuuden turvaamiseen on ylitarjonta-aloilta ammattisiirtymien tukeminen sekä myös ilman ammatillista erikoistumista olevan vapaan työvoiman kouluttaminen. Lapissa työttömistä työnhakijoista 1 400 henkilöllä ei ole tilastoitu hakuammattia. Matkailu- ja ravintolalalla työvoimaa olisi saatavilla runsaasti monessa muussa maakunnassa (erityisesti Uudellamaalla), joten alan työvoiman liikkuvuuden lisääminen olisi edelleen tarpeen (Taulukko 8 ja Taulukko 9, s. 29).

Kohtaanto-ongelmaksi määritty tilanne, jossa tietyille ammatille olisi sekä kysyntää että tarjontaa, mutta nämä eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelma-ammattien kärjestä löytyy esimerkiksi kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden sekä mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden lisäksi useita rakennusalan ammatteja. Esimerkiksi kasvihuoneviljelijöiden ja -työntekijöiden vakanssiaste on 28 prosenttia, mutta työttömyysaste on silti 36 prosenttia. Vastaavasti mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden vakanssiaste on 19 prosenttia, mutta työttömyysaste tästä huolimatta 31 prosenttia. Tämän ryhmän ammateissa tuki rekrytoinnissa ja työnhaussa voisivat auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa.

Ylitarjonta-ammatteja voidaan mitata niin ”ylimääräisten” työttömien määrällä kuin ammatin työttömyysasteella. Suurimpia ylitarjonta-ammatteja Lapissa ovat kuorma-auton kuljettajat, kirvesmiehet ja rakennuspuusepät sekä yleissihteerit, joita on suhteessa avoimiin paikkoihin 148, 145 ja 132 ”liikaa”. Suhteellisesti heikointa kysyntä taas on huonekalupuusepillä ja ICT-asentajilla, joita kuitenkin on työttömistä lukumääräisesti hieman pienempi joukko. Tässä ryhmässä ammatille ei juurikaan ole kysyntää, mutta työttömyysasteet ovat erittäin korkeita, esim. huonekalupuusepillä 35 prosenttia ja ICT-asentajilla 29 prosenttia.

Taulukko 48. Maakunnan työvoimapula-, ylitarjonta- ja kohtaanto-ongelma-ammattit.

Työvoimapula top 15 (yli 16e)	Työvoimapula top 15 (alle 16e)	Ylitarjonta N top 15	Ylitarjonta % top 15	Kohtaanto-ongelma top 15
5321 Lähihoitajat	5131 Tarjoilijat	8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	7522 Huonekalupuusepät ym.	6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät
3322 Myyntiedustajat	9112 Toimisto- ja laitossiivoojat ym.	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat
3135 Metallien ja lostuksen prosessinhoitajat	9412 Avustavat keittiötyöntekijät	4120 Yleissihteerit	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
3221 Sairaanhoidajat ym.	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	3141 Laborantit ym.	9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät
2512 Sovellussuunnittelijat	5113 Matkaoppaat	7111 Talonrakentajat	7523 Konepuusepät	7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät
2342 Lastentarhanopettajat	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	7131 Rakennusmaalarit ym.	6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	7127 Ilmastointi- ja jäädytyslaitte-asentajat
8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät	4224 Hotellin vastaanottovirkailijat	8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat
2511 Sovellusarkkitehdit	4225 Informaatiopisteen asiakasneuvojat	7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	4120 Yleissihteerit	7111 Talonrakentajat
2144 Konetekniikan erityisasiantuntijat	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukusten myyjät	7411 Rakennus-sähköasentajat	8331 Linja-auton- ja raitiovaunun kuljettajat	7213 Ohutlevysepät
2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	5223 Myyjät	2132 Maa-, metsä- ja kalatalouden erityisasiantuntijat	7411 Rakennus-sähköasentajat
3213 Farmaseutit	5246 Kahvila- ja baarimyyjät	8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	7223 Koneenasentajat ja koneistajat	5414 Vartijat

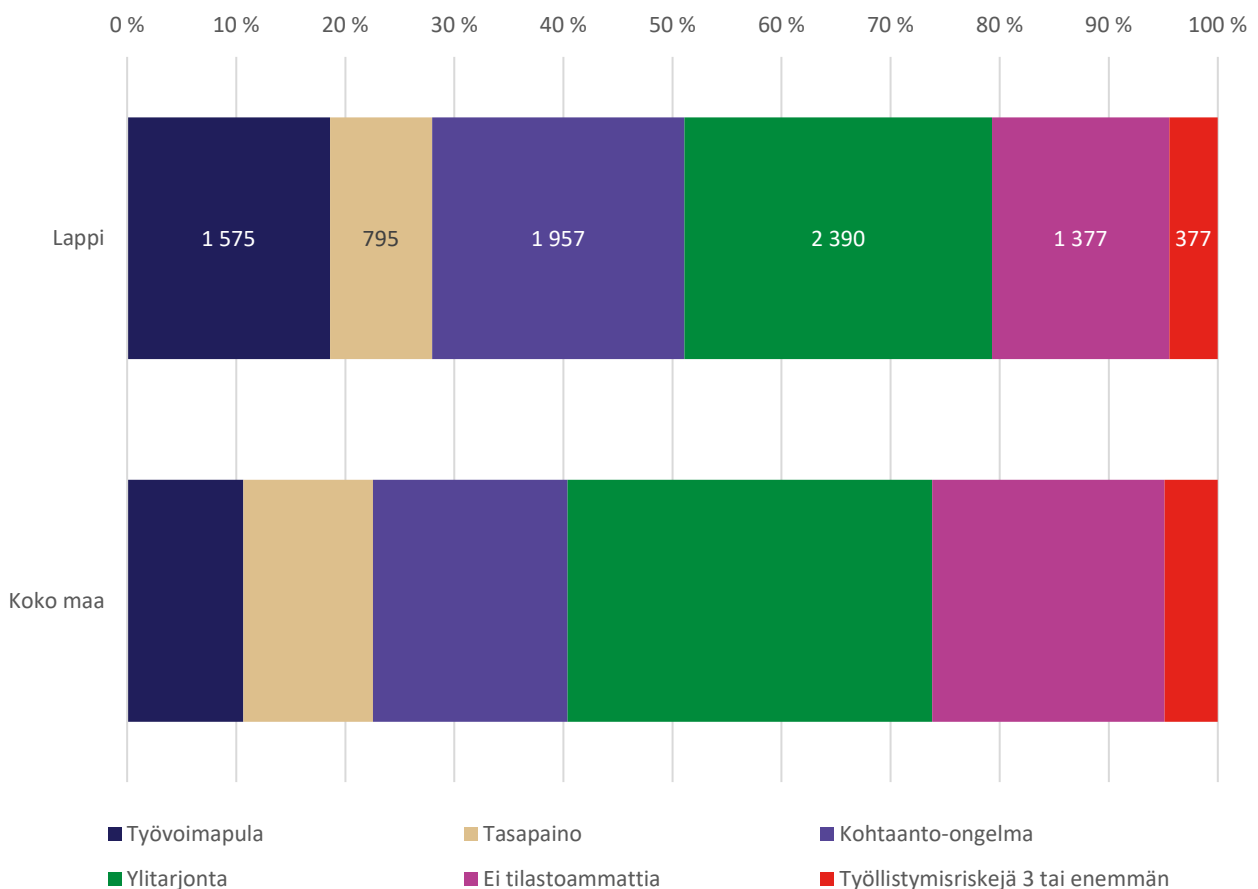
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.	5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	7213 Ohutlevysepat	5142 Kosmetologit ym.	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat
2211 Yleislääkärit	8157 Pesulatyöntekijät	7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	2642 Toimittajat	8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat
5411 Palomiehet	9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	3422 Urheiluvalmentajat ja toimittajat	7512 Leipurit ja kondiittorit
2261 Hammaslääkärit	4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	7126 Putkiasentajat	8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	7126 Putkiasentajat

Lapissa työttömistä työnhakijoista suurin osa (28 %) tilastoituu ammatteihin, joissa analyysin perusteella on ylitarjontaa työmarkkinoilla ja noin 16 %:lla ei ole määritelty tilastoammattia ollenkaan.

Noin 23 prosenttia työttömistä työnhakijoista tilastoituu kohtaanto-ongelma-ammattien alle, joissa kysyntää olisi runsaastikin, mutta työttömyys pysyy silti korkealla. Työsuhteet ovat tyypillisesti osa-aikaisia ja lyhytkestoisia, mikä heikentää paikkojen houkuttelevuutta.

Työvoimapula-ammattien alle tilastoituu 19 prosenttia Lapin työttömistä työnhakijoista, eli 1 600 henkilöä. Osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Kuvio 113. Työttömät työnhakijat hakuammatin kohtaantotilanteen mukaan maakunnassa, %.

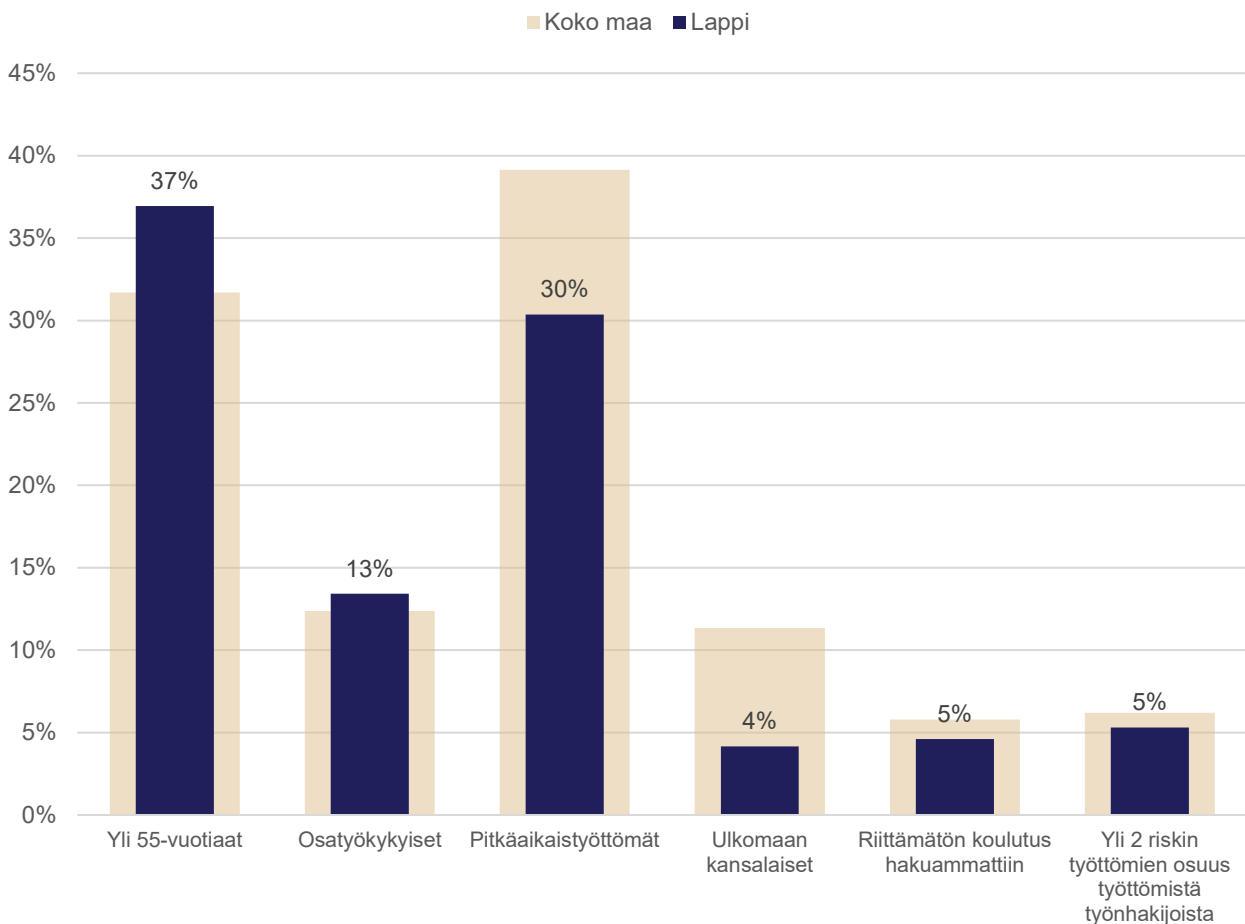

Matala koulutus, ulkomaan kansalaisuus, työttömyyden pitkittyminen, korkea ikä, ja jokin sairaus tai vamma pidentävät keskimääräistä työllistymiseen kuluva aika. Edellä esitetyissä analyyseissa työttömistä työnhakijoista erotettiin omaksi ryhmäkseen ne henkilöt, joilla on vähintään kolme näistä työttö-

myysriskiä tilastollisesti kasvattavista tekijöistä. Nämä henkilöt eivät usein ole välittömässä työmarkkinoiden käytössä, vaan työllistymiseen tarvitaan pelkän työnvälityksen tehostamisen lisäksi osaamisen tai työkyvyn tukemista erilaisin koulutuksin ja muiden tukitoimien avulla.

Lapissa 5 %:lla niistä työttömistä työnhakijoista, joilla on tilastoitu hakuammatti, on vähintään kolme edellä mainituista riskeistä. Osuus on hieman pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on Lapissa suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien, matalasti koulutettujen ja etenkin ulkomaan kansalaisten osuus on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 114. Työttömät työnhakijat työttömyyden riskiä kasvattavien tekijöiden mukaan maakunnassa, % kaikista työttömistä työnhakijoista.

7 LIITE: TOIMIALA-ANALYYSIT

7.1 Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö

Luonnonvarojen, elintarviketuotannon ja ympäristön toimialaryhmän lukumääräisesti suurimpia ammattiryhmiä ovat karjankasvattajat ja elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät. Toimialaryhmään kuuluu useita maatalousalan ammattinimikkeitä, kuten pelto- ja avomaaviljelijät, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät sekä yhdistetyn maanviljelyn ja eläintenkasvatuksen harjoittajat. Lukumääräisesti pienempi joukko ovat esimerkiksi metsäalan ammattilaiset ja eläinlääkärit.

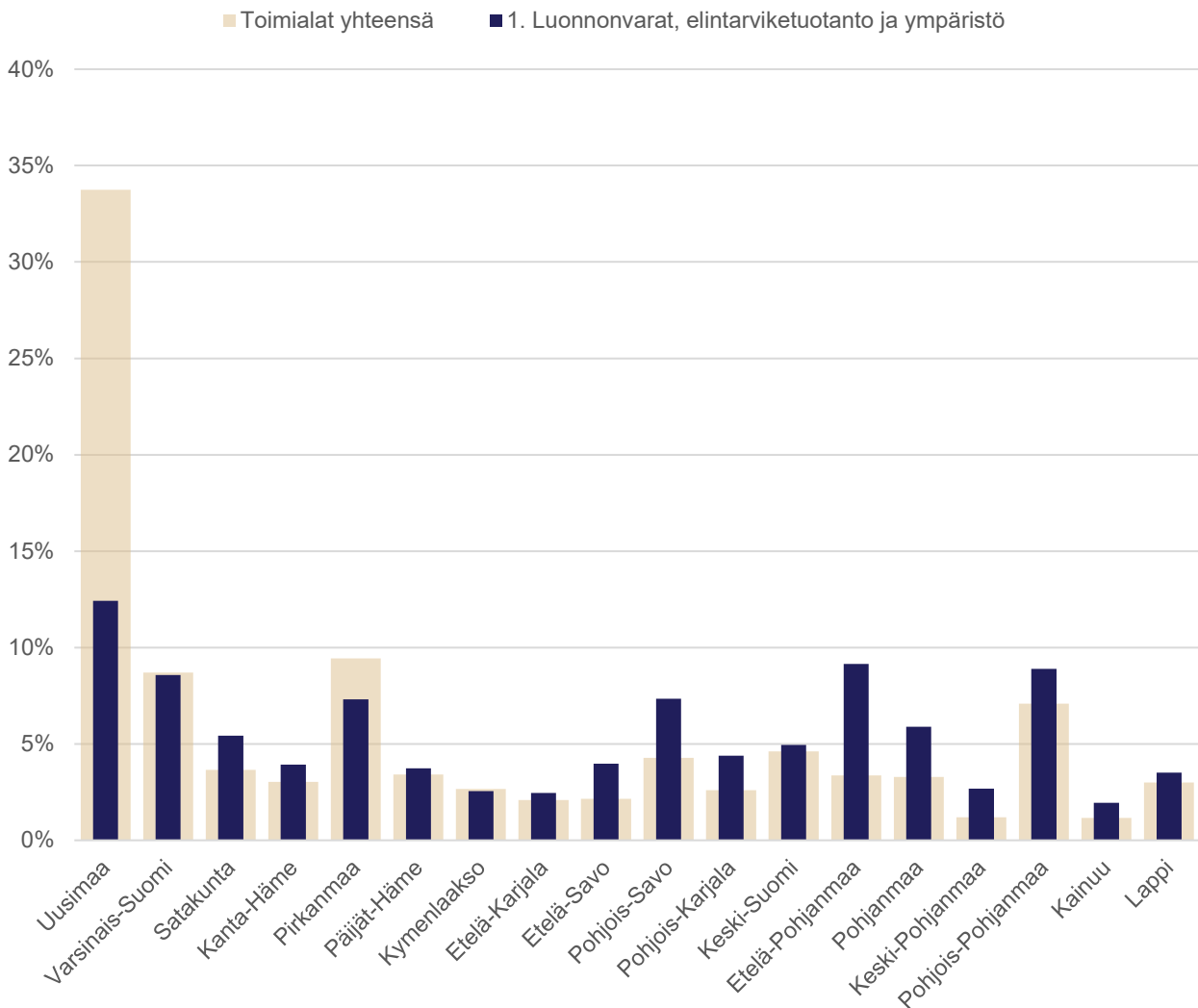
Kuvio 115. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin.

Kun tarkastellaan työllisyyden jakautumista maakunnittain, luonnonvara-ala on moniin muihin aloihin nähden poikkeuksellinen: vaikka toimialan työllisistä suurin osa (12 %) työskentelee Uudellamaalla, on Uudellamaalla työskentelevien osuus kuitenkin moninkertaisesti pienempi kuin kaikkien työllisten keskuudessa (34 %). Luonnonvara-alan työllisyys on jakautunut paljon keskimääräistä tasaisemmin koko maan alueelle. Keskimääräistä enemmän työllisyyttä on etenkin pohjalaismaakuntien alueella, Etelä- ja Pohjois-Savossa sekä Satakunnassa.

Työllisten määrä on vähentynyt alalla selkeästi edellisen kymmenen vuoden aikana. Työvoiman liikkuvuus maakuntien välillä on alalla hyvin vähäistä. Toimialan eniten ulkomailta muuttovoittoa saanut ammattiryhmä on puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät.

Kuvio 116. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

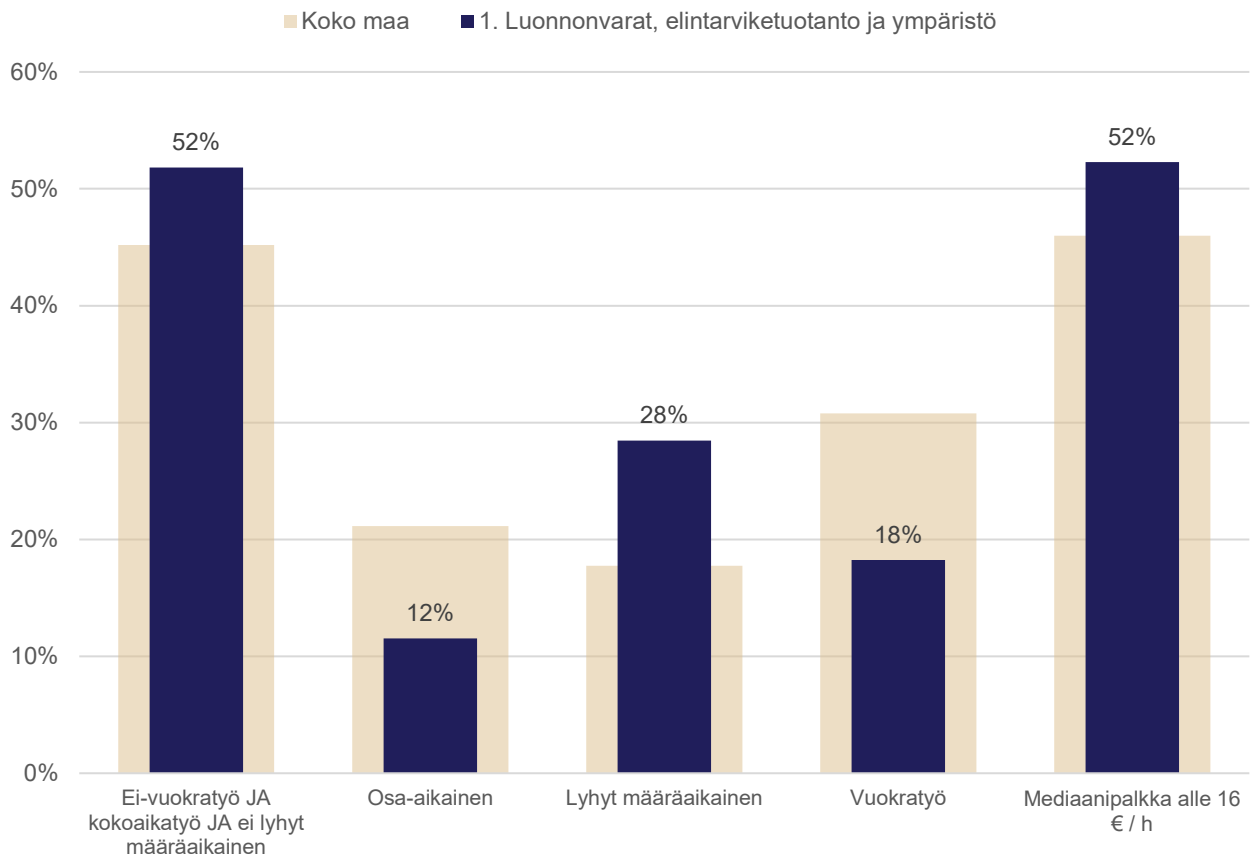

Luonnonvara-alan työvoiman kysyntä on vakanssiasteella mitaten hieman alhaisempaa (3,5 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4,3 %) verrattuna. Työttömyys on alalla keskimääräistä korkeammalla tasolla (8,7 % vs. 7,9 % kaikki toimialat yhteensä), joten luonnonvara-alan työmarkkinoilla on hieman enemmän ylitarjontaa kuin kaikilla aloilla keskimäärin.

Epätyypillisten työsuhteiden osuus on luonnonvara-alalla vähäisempi verrattuna muihin aloihin. Kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on luonnonvara-alalla vakanssiaste likimäärin sama kuin koko maan keskiarvo.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista luonnonvara-alalla 52 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuvio 3 s. 14). Lyhyet määräaikaiset ja matalapalkkaiset työsuhteet ovat kuitenkin yleisempiä kuin muilla aloilla.

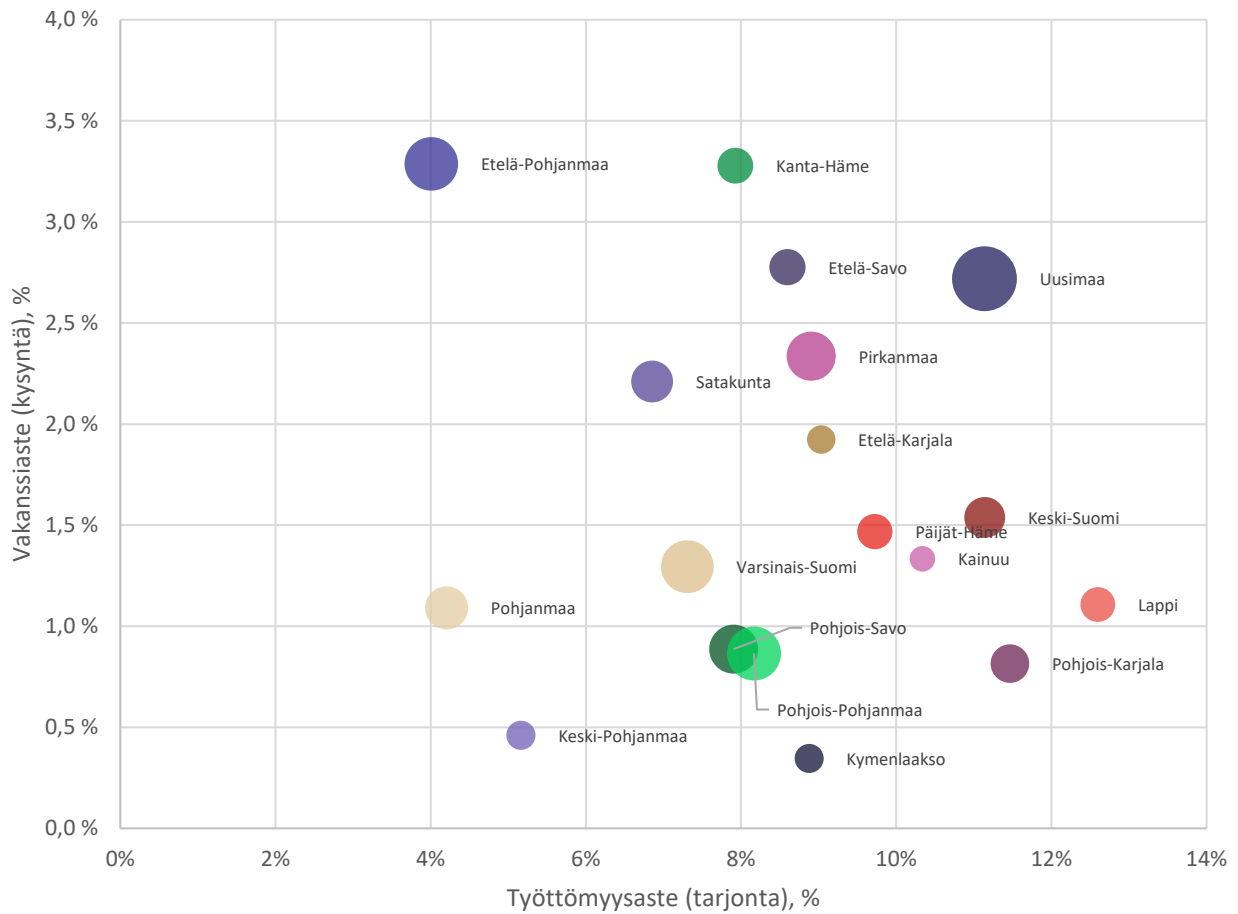
Kuvio 117. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on luonnonvara-alan työttömyys vähentynyt ja kysyntä kasvanut viimeisen kahdeksan vuoden aikana, eli toimialaryhmä on liikkunut ylitarjonnasta kohti työvoimapulaa, pois lukien koronakriisin aiheuttama hetkellinen takapakki. Ryhmässä työvoiman saatavuus on kuitenkin vielä hyvällä tasolla verrattuna erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan.

Pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta kysyntä on korkeinta Etelä-Pohjanmaalla ja Kanta-Hämeessä. Tarjonnassa on huomattavia eroja maakuntien välillä: esimerkiksi Lapissa alan työttömyysaste on 13 %, kun Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla työttömyysaste on vain 4 %.

Kuvio 118. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

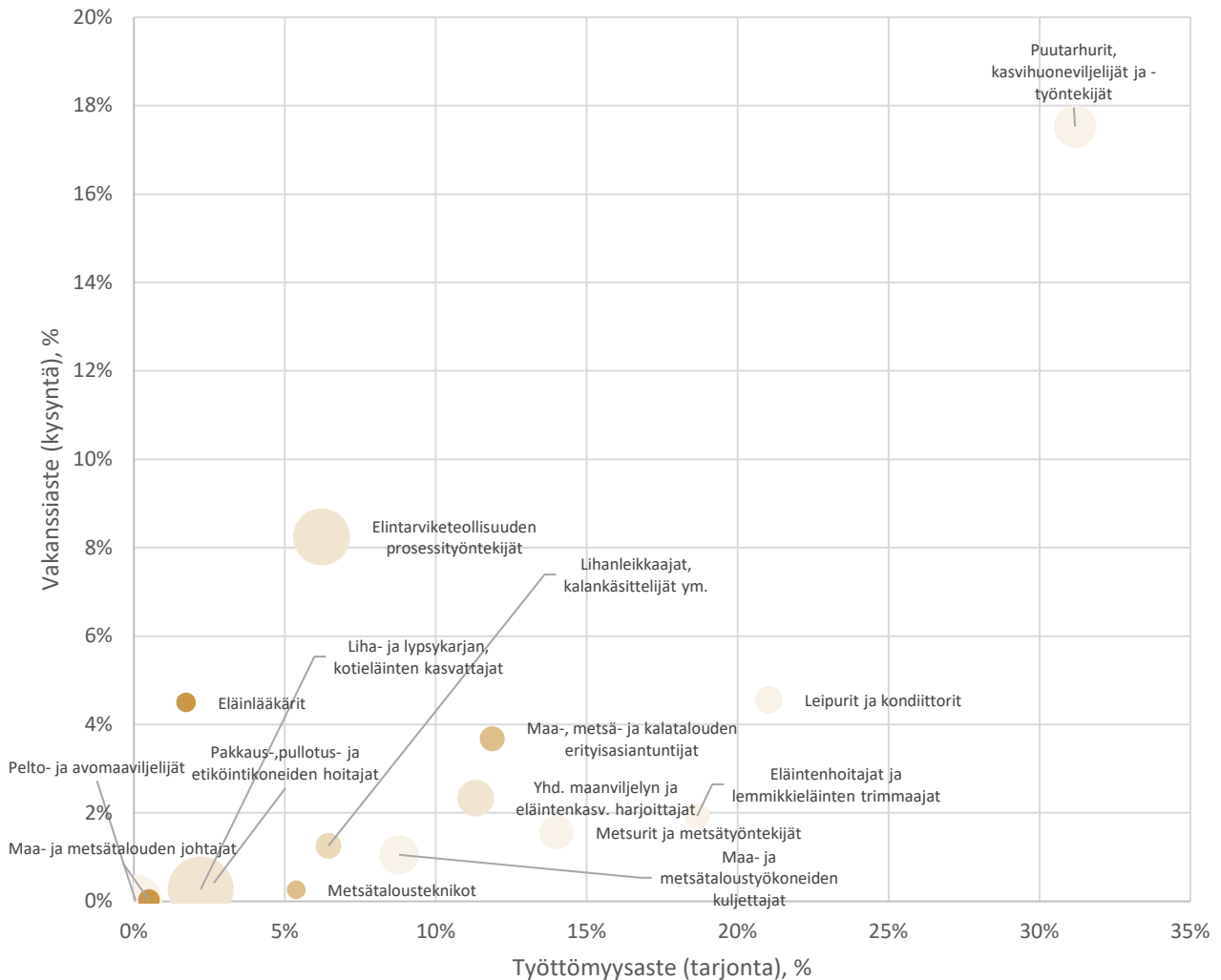

Luonnonvara-alalla on siis kokonaisuudessa jonkin verran työvoiman ylitarjontaa, mutta ammattiryhmätasolla alalla on hyvin paljon variaatiota. Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden ja eläinlääkäreiden työvoimasta on pulaa, kun taas esimerkiksi metsureista, eläintenhoitajista ja leipureista näyttäisi olevan ylitarjontaa. Kasvihuoneviljelijöillä ja -työntekijöiden ammattiryhmässä vallitsee selkeä kohtaanto-ongelma: sekä työvoiman kysyntä, että tarjonta ovat erittäin korkealla tasolla.

Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöiden työvoimapula on pahentunut erityisesti vuoden 2022 aikana, jolloin vakanssiaste on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi. Samanaikaisesti ammattiryhmän työttömyys on pysytellyt melko tasaisena. Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöistä on pulaa erityisesti Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa (ks. Taulukko 8, s. 28).

Alan työvoimapula-ammateista eläinlääkäreiden palkkataso on hyvin korkea ja elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöillä jonkin verran kaikkien ammattien mediaania matalampi – ei kuitenkaan kaikkien ammattien matalimmasta päästä. Kasvihuoneviljelijöillä ja -työntekijöillä, joiden keskuudessa on huomattavaa kohtaanto-ongelmaa, palkkataso on erittäin matala, vain 75 % kaikkien ammattien mediaanista.

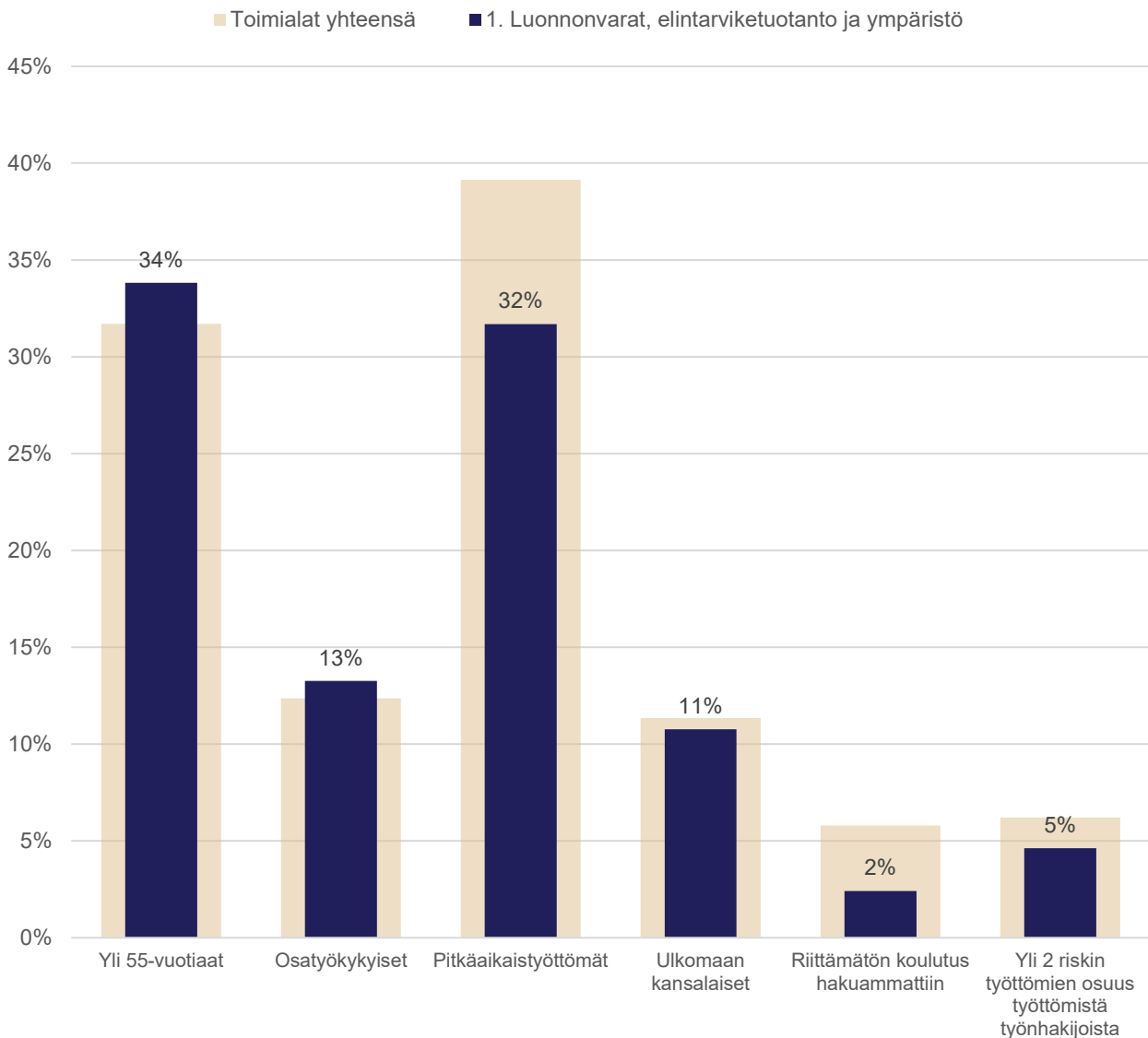
Kuvio 119. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Luonnonvara-alalla työttömistä työnhakijoista 5 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää. Osuus on pienempi kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). Yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten osuus työttömistä työnhakijoista on luonnonvara-alalla suurempi kuin toimialoilla keskimäärin. Alan työttömillä on selkeästi keskimääräistä harvemmin riittämätön koulutus hakuammattiin, mikä on ymmärrettävää, sillä monessa luonnonvara-alan ammatissa pärjää matalammallakin koulutustaustalla.

Kuvio 120. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.2 Liiketoiminta ja hallinto

Liiketoiminnan ja hallinnon toimialaryhmä on työllisten lukumäärältään toimialoista selkeästi suurin. Alla olevissa ammatit on jaettu johtaja-, erityisasiantuntija- ja asiantuntijatasen sekä työntekijätason ammattiteihin. Ensin mainittujen keskuudessa suurimpia ammattiryhmiä ovat myyntiedustajat ja etenkin monet talousalan asiantuntijat, kuten kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat sekä mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat. Ensin mainittu ryhmä sisältää myös useita hallinnon asiantuntijoiden ammattiryhmiä.

Työntekijätason ammattien keskuudessa ylivoimaisesti suurin ammattiryhmä on myyjät, joka on myös koko maan suurin yksittäinen 4-numerotason ammattiryhmä. Muita yleisiä ammattinimikkeitä ovat esimerkiksi varastotyöntekijät ja yleissihteerit.

Kuvio 121. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin (johtaja-, erityisasiantuntija- ja asiantuntijatasot).

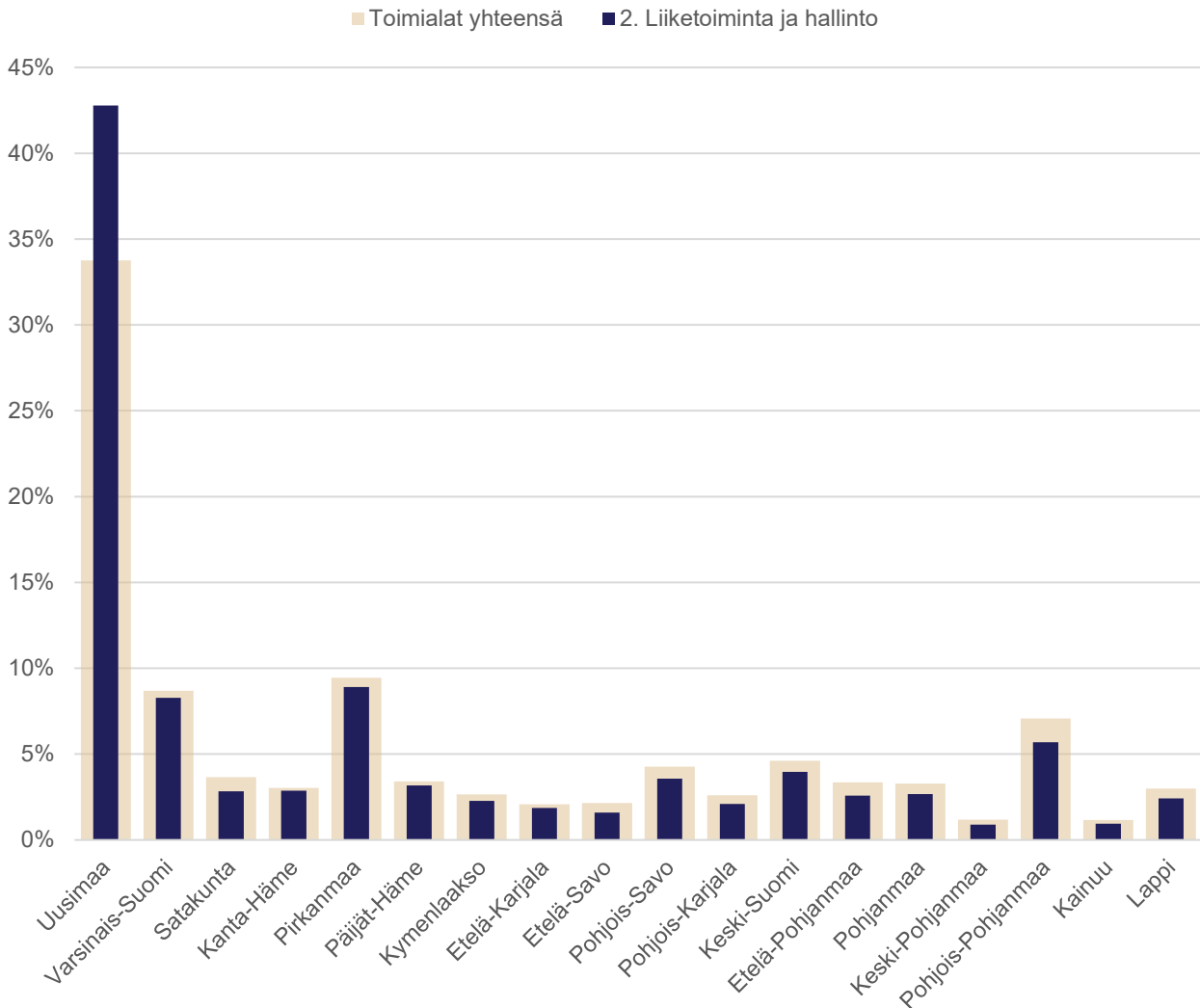
Kuvio 122. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin (työntekijätaso).

Liiketoiminnan ja hallinnon alalla on keskimääräistä enemmän työllisyyttä ennen kaikkea Uudellamaalla, missä työskentelee jopa 43 % alan työllisistä (kaikista Suomen työllisistä 34 %). Kaikkialla muualla Suomessa liiketoiminnan ja hallinnon alan osuus työllisyydestä on hieman keskimääräistä matalampi.

Toimialan työllisten määrä on vähentynyt hieman edellisen kymmenen vuoden aikana, ja työllisyys on keskittynyt yhä enemmän kohti kaupunkikeskuksia. Maan sisäisestä muuttoliikkeestä hyötyy erityisesti Uusimaa, johon virtaa erityisesti korkeakoulutettuja alan työllisiä. Toimialan eniten ulkomailta muuttovaitoa saaneet ammattiryhmät ovat myyjät ja yleissihteerit.

Kuvio 123. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

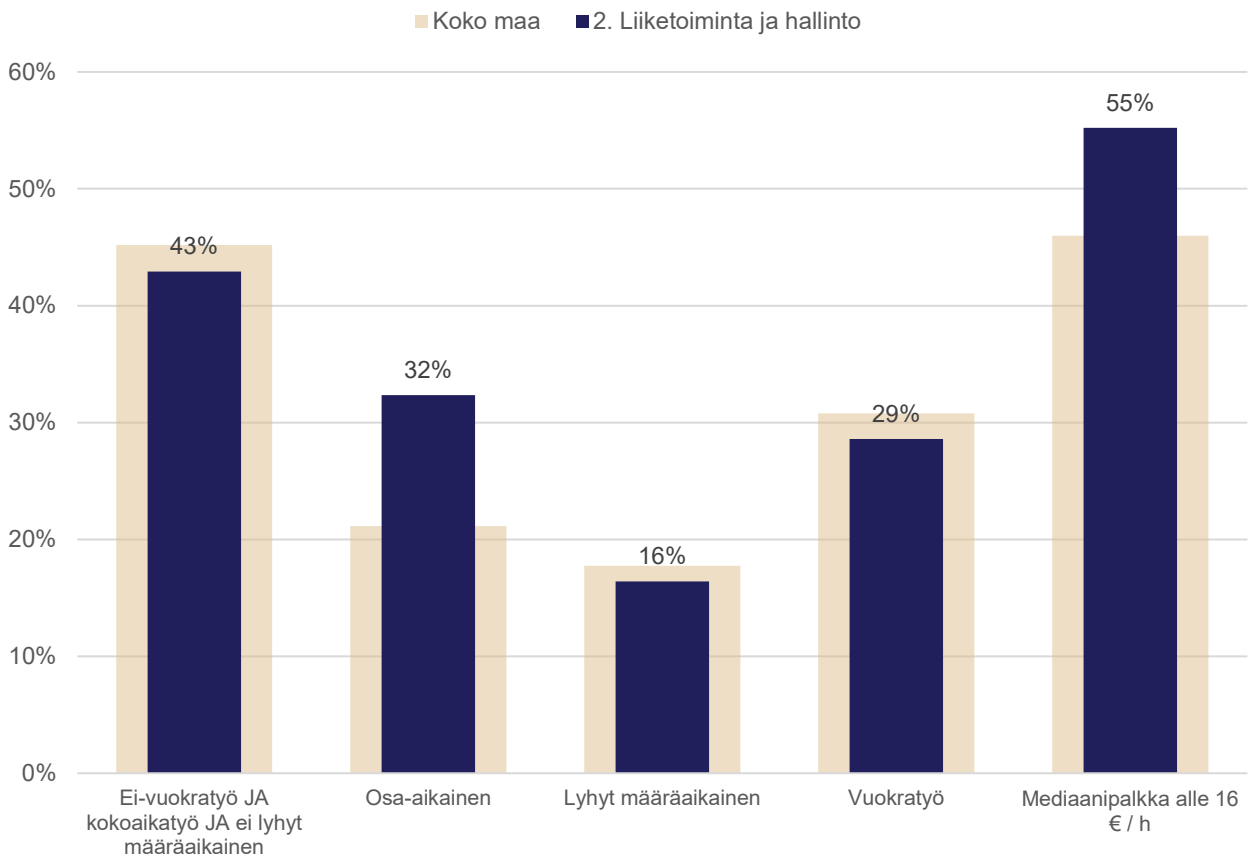

Liiketoiminnan ja hallinnon työvoiman kysyntä on vakanssiasteella mitaten matalammalla tasolla (3,2 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4,3 %) verrattuna. Samoin työttömyys on alalla keskimääräistä alhaisempaa (7,3 % vs. 7,9 % kaikki toimialat yhteensä), joten liiketoiminnan ja hallinnon työmarkkinatilanne voisi kenties luonnehtia hieman tasapainoisemmaksi kuin kaikilla aloilla keskimäärin.

Epätyypillisten työsuhteiden osuus on hieman korkeampi verrattuna muihin aloihin. Kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on vakanssiaste liiketoiminnan ja hallinnon toimialaryhmässä matalampi maan keskiarvoon nähden.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista liiketoiminnan ja hallinnon alalla 43 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuva 3 s. 14). Etenkin osa-aikaiset työsuhteet ovat liiketoiminnan ja hallinnon alalla yleisempiä kuin muilla aloilla, mikä johtuu ennen kaikkea useiden kaupan alan työsuhteiden luonteesta. Myös matalapalkkaisten työsuhteiden osuus on maan keskiarvoa korkeampi.

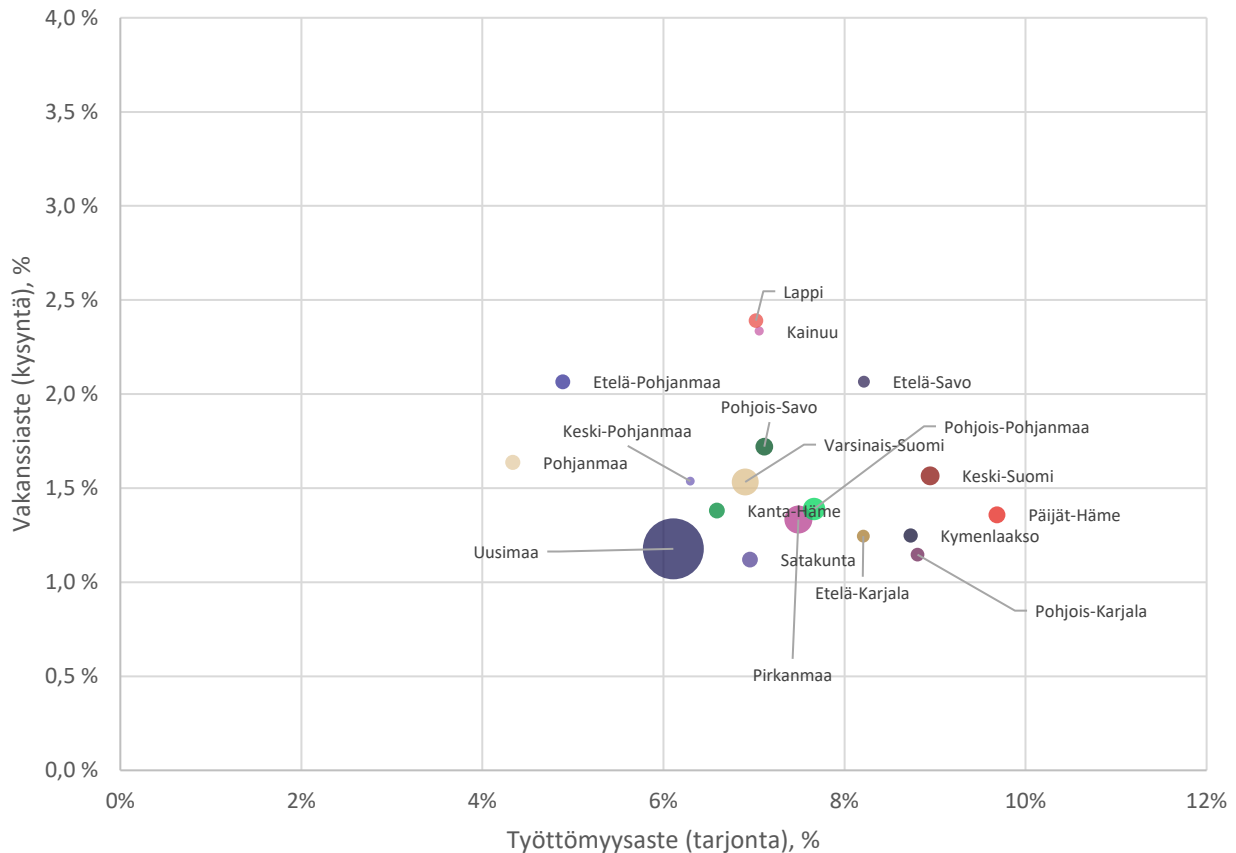
Kuvio 124. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on liiketoiminnan ja hallinnon alan työttömyys vähentynyt ja kysyntä kasvanut maltillisesti viimeisen kahdeksan vuoden aikana, eli toimialaryhmä on liikkunut ylitarjonnasta kohti työvoimapulaa, pois lukien koronakriisin aiheuttama hetkellinen takapakki. Ryhmässä työvoiman saatavuus on kuitenkin vielä hyvällä tasolla verrattuna erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan.

Alan työmarkkinatilanne on hyvin samankaltainen monessa maakunnassa pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta. Työvoimalle on kuitenkin keskimääräistä enemmän kysyntää Lapissa, Kainuussa, Etelä-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla. Alan työttömyysaste on matalin Pohjanmaalla ja korkein Päijät-Hämeessä.

Kuvio 125. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

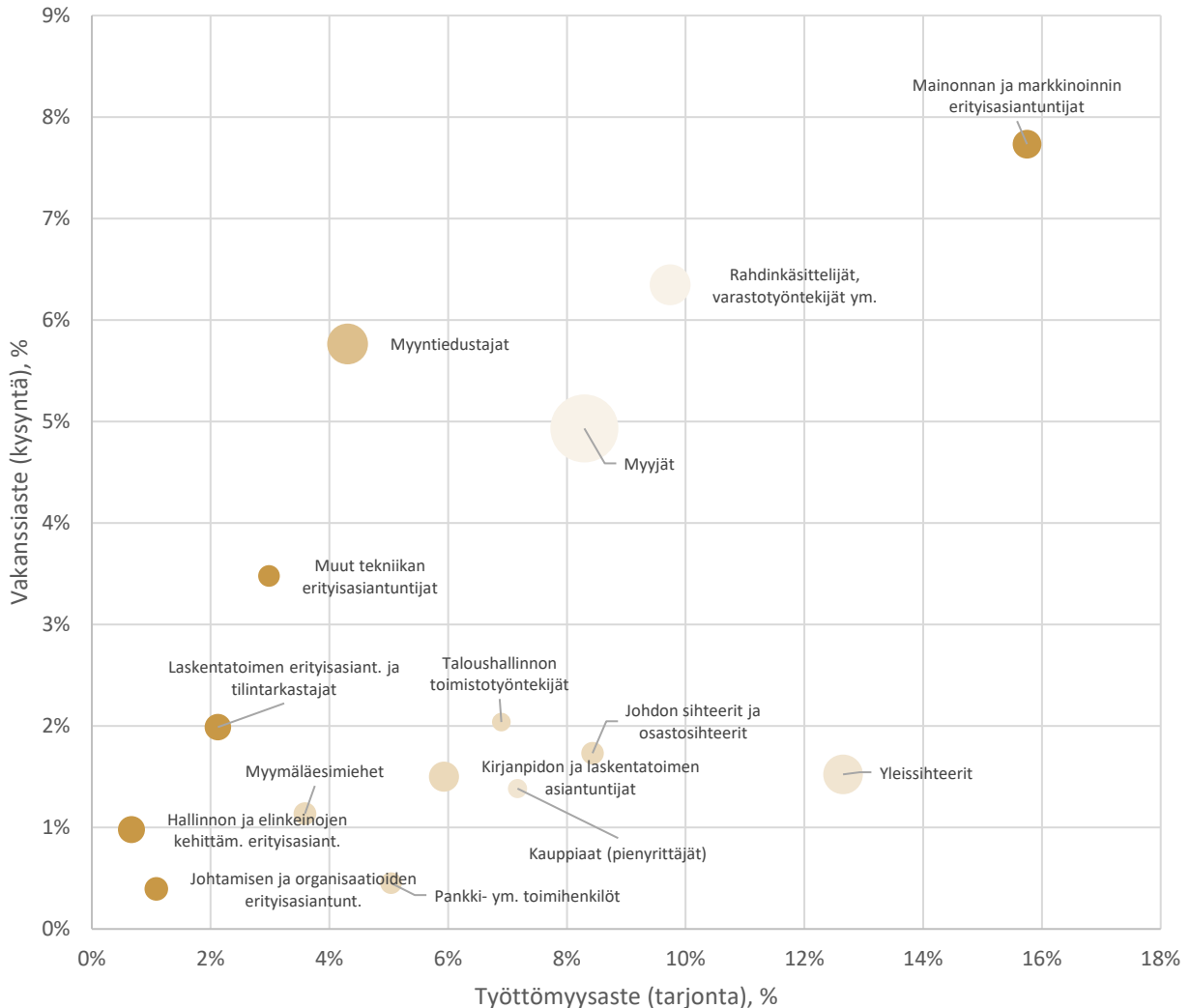

Liiketoiminnan ja hallinnon työmarkkinatilanne on siis keskimääräistä tasapainoisempi, mutta ammattiryhmätasolla alalla on jonkin verran variaatiota. Työvoimapulaa on esimerkiksi myyntiedustajista, palomiestistä sekä hallinnon ja elinkeinojen kehittämisen erityisasiantuntijoista, kun taas etenkin yleissihteerien keskuudessa vallitsee erittäin suuri ylitarjonta. Vaikka myyjien työmarkkinatilanne on suhteellisten lukujen valossa melko lähellä maan keskiarvoa, on myyjistä kuitenkin lukumääräisesti paljon ylitarjontaa. Tämä selittyy yksinkertaisesti myyjien työvoiman tarjonnan suuruudella.

Myyntiedustajien työvoimapula on pahentunut erityisesti vuoden 2022 aikana, jolloin vakanssiaste on kasvanut jopa kaksinkertaiseksi. Samanaikaisesti ammattiryhmän työttömyys on pysytellyt melko tasaisena. Myyntiedustajista on pulaa erityisesti Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa.

Alan työvoimapula-ammateista hallinnon ja elinkeinojen kehittämisen erityisasiantuntijoiden palkkataso on hyvin korkea ja myyntiedustajillakin kaikkien ammattien mediaania korkeampi. Esimerkiksi varasto-työntekijöiden kohdalla tarjontaa on enemmän, mutta palkkataso on kysyntään nähden erittäin matala. Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijoiden keskuudessa on kohtaanto-ongelmaa, vaikka ammatin palkkataso on hyvinkin korkea.

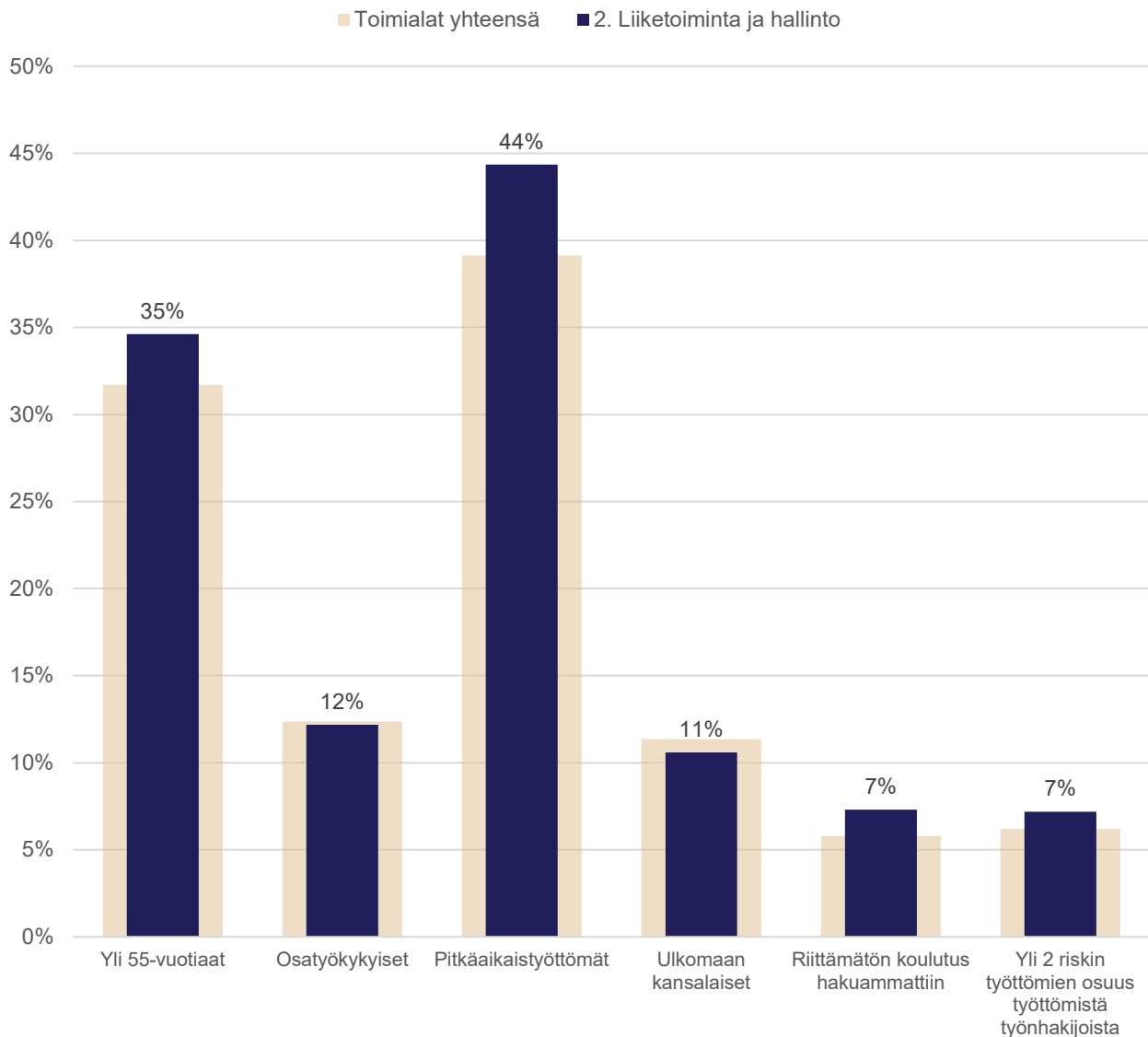
Kuvio 126. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Liiketoiminnan ja hallinnon alalla työttömistä työnhakijoista 7 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää. Osuus on hieman suurempi kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). Yli 55-vuotiaiden, pitkäaikaistyöttömien ja matalasti koulutettujen osuus työttömistä työnhakijoista on liiketoiminnan ja hallinnon alalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin.

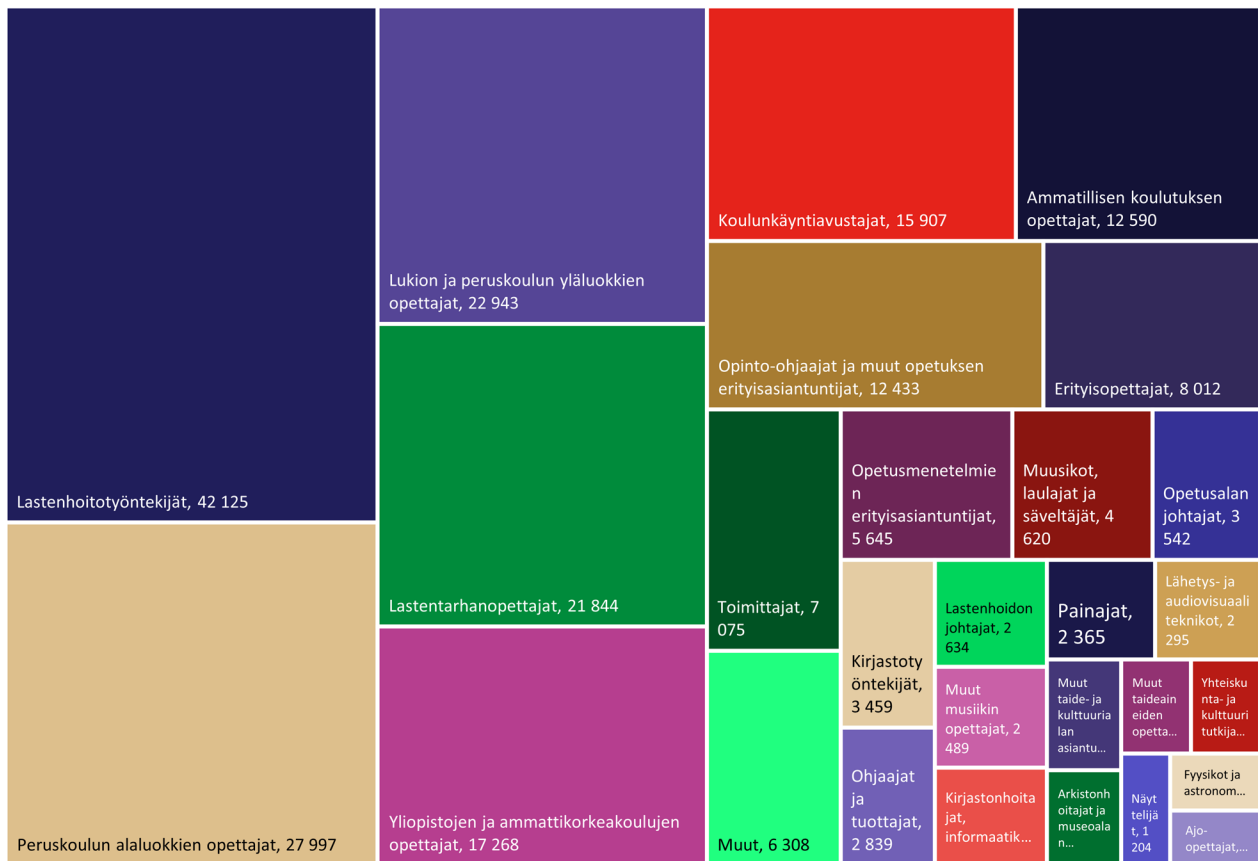
Kuvio 127. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.3 Koulutus, kulttuuri ja viestintä

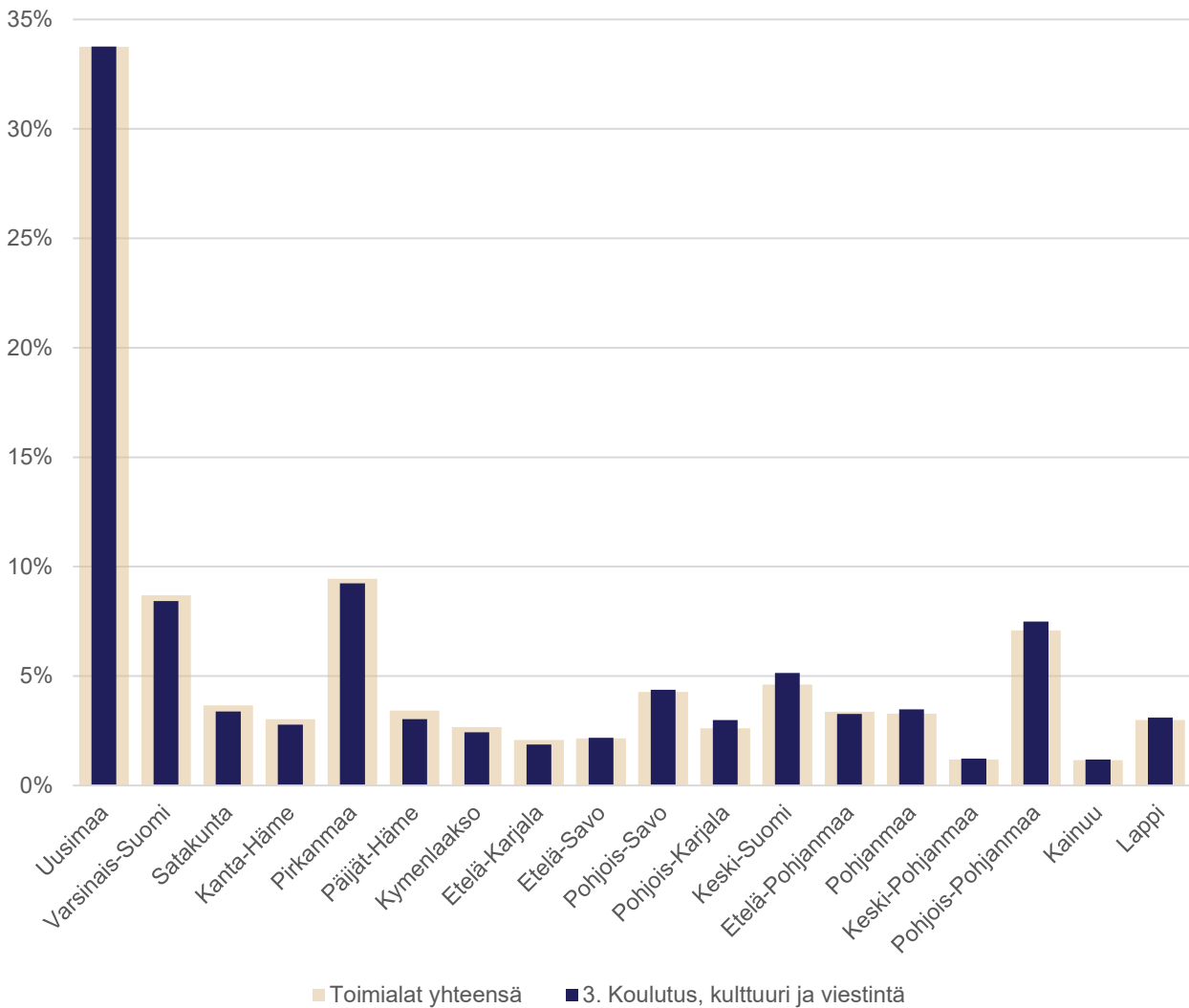
Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän toimialaryhmän lukumääräisesti suurimpia ammattiryhmiä ovat eri koulutusasteiden opettajat. Lisäksi ryhmään kuuluu muuta koulutuksen ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaa, kuten lastenhoitotyöntekijöitä, opinto-ohjaajia ja koulunkäyntiavustajia. Lukumääräisesti pienempi joukko ovat kulttuurialan ammattilaiset, joista suurimpia ryhmiä ovat toimittajat, muusikot ja kirjastohenkilökunta.

Kuvio 128. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin.

Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän työllisistä joka kolmas työskentelee Uudellamaalla, kuten myös kaikista työllisistä keskimäärin. Toimialan työllisten osuus seuraileekin hyvin tasaisesti työllisyyden yleistä jakautumista maakuntien välillä. Työllisten määrä on pysynyt alalla varsin tasaisena edellisen kymmenen vuoden aikana, joskin kaupungistumisen myötä työvoima on keskittynyt kohti kaupunkikeskuksia. Maan sisäisestä muuttoliikkeestä hyötyy erityisesti Uusimaa, johon virtaa erityisesti korkeakoulutettuja alan työllisiä (opettajat). Ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opettajat ovat Suomen toiseksi eniten ulkomailta muuttovoittoa saanut ammattiryhmä, mutta muilta osin toimialaryhmän ammattiteissa kansainvälisen muuttoliikkeen merkitys on vähäinen.

Kuvio 129. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

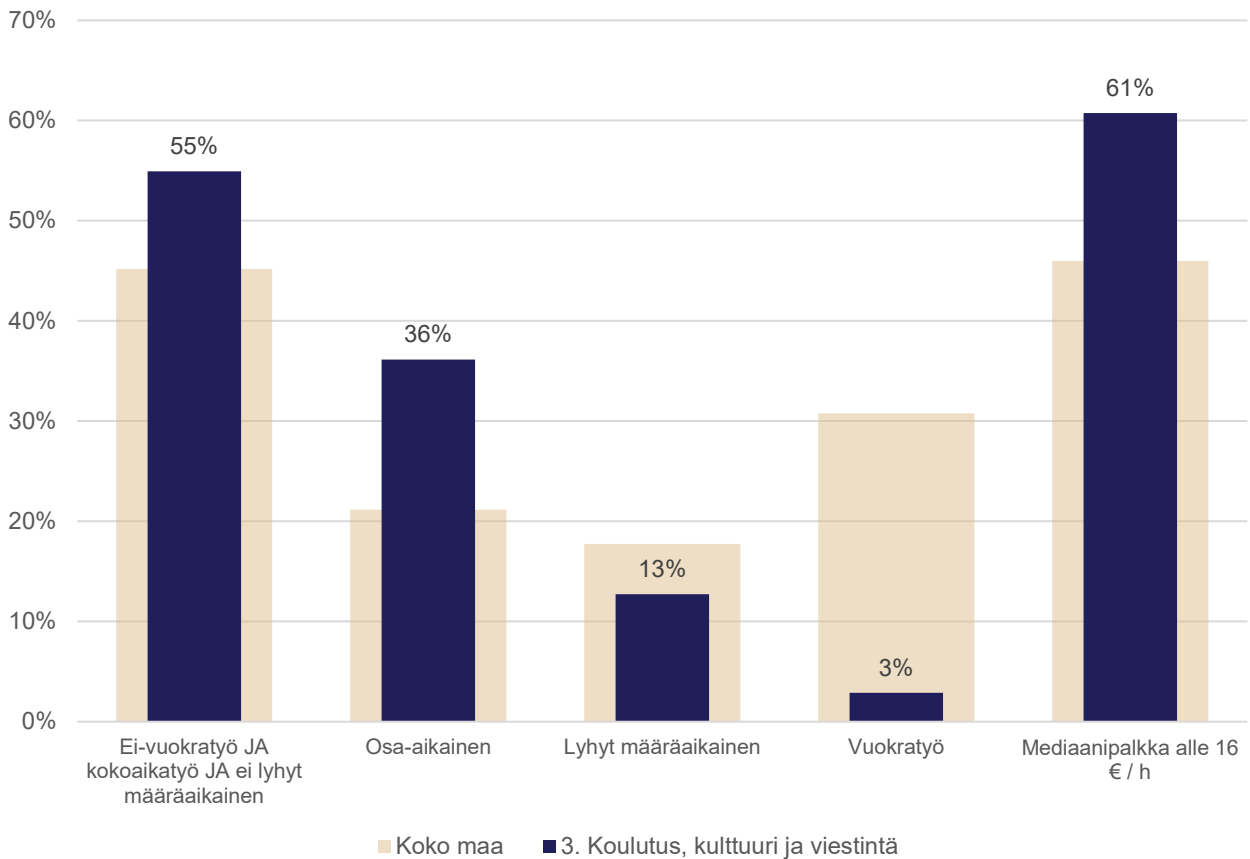

Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän toimialaryhmässä vakanssiasteella mitaten työvoiman kysyntä on varsin alhaista (3 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4 %) verrattuna. Toisaalta alalla myös työttömyys on vähäistä (6 % vs. 7 % kaikki toimialat yhteensä), joten työmarkkinatilannetta voisi luonnehtia pikemminkin tasapainoksi kuin ylitarjonnaksi.

Verrattuna muihin aloihin, epätyypillisten työsuhteiden osuus on vähäinen. Kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän toimialaryhmässä vakanssiaste hyvin lähellä maan keskiarvoa.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla 55 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (Kuvio 124, ks. myös Kuvio 3 s. 14). Erityisesti vuokratyön käyttö on vähäistä. Osa-aikaiset työsuhteet sen sijaan ovat selvästi muita aloja yleisempiä ja jopa 61 prosenttia työsuhteista on ammatteihin, joissa ansiot eivät yllä suomalaisten keskipalkkaan.

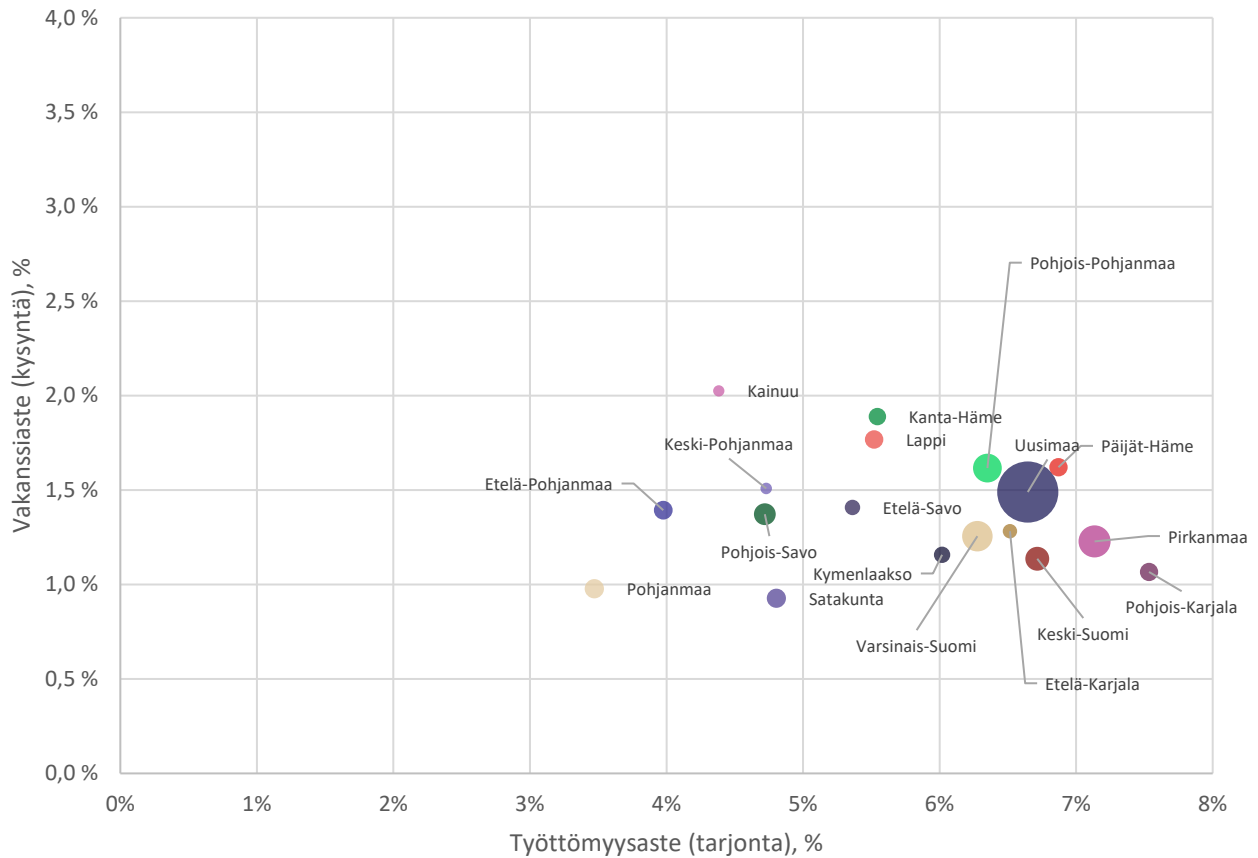
Kuvio 130. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän toimialaryhmä selvästi lähimpänä tasapainoa, mutta viimeisen kahdeksan vuoden aikana työttömyys on vähentynyt ja kysyntä kasvanut, eli toimialaryhmä on liikkunut ylitarjonnasta kohti työvoimapulaa, pois lukien koronakriisin aiheuttama hetkellinen takapakki. Ryhmässä työvoiman saatavuus on kuitenkin vielä hyvällä tasolla verrattuna erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ja teknologiateollisuuden ryhmiin.

Pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta kysyntä on lähes samalla tasolla kaikissa maakunnissa (~1 %), mutta tarjonnassa on erittäin suuria eroja. Kun Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla alan työttömyysaste on neljässä prosentissa, on tarjontaa jopa kaksi kertaa enemmän Pohjois-Karjalassa (8 %), Uudellamaalla, Pirkanmaalla, Päijät-Hämeessä, Etelä-Karjalassa ja Keski-Suomessa (kaikki 7 %).

Kuvio 131. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

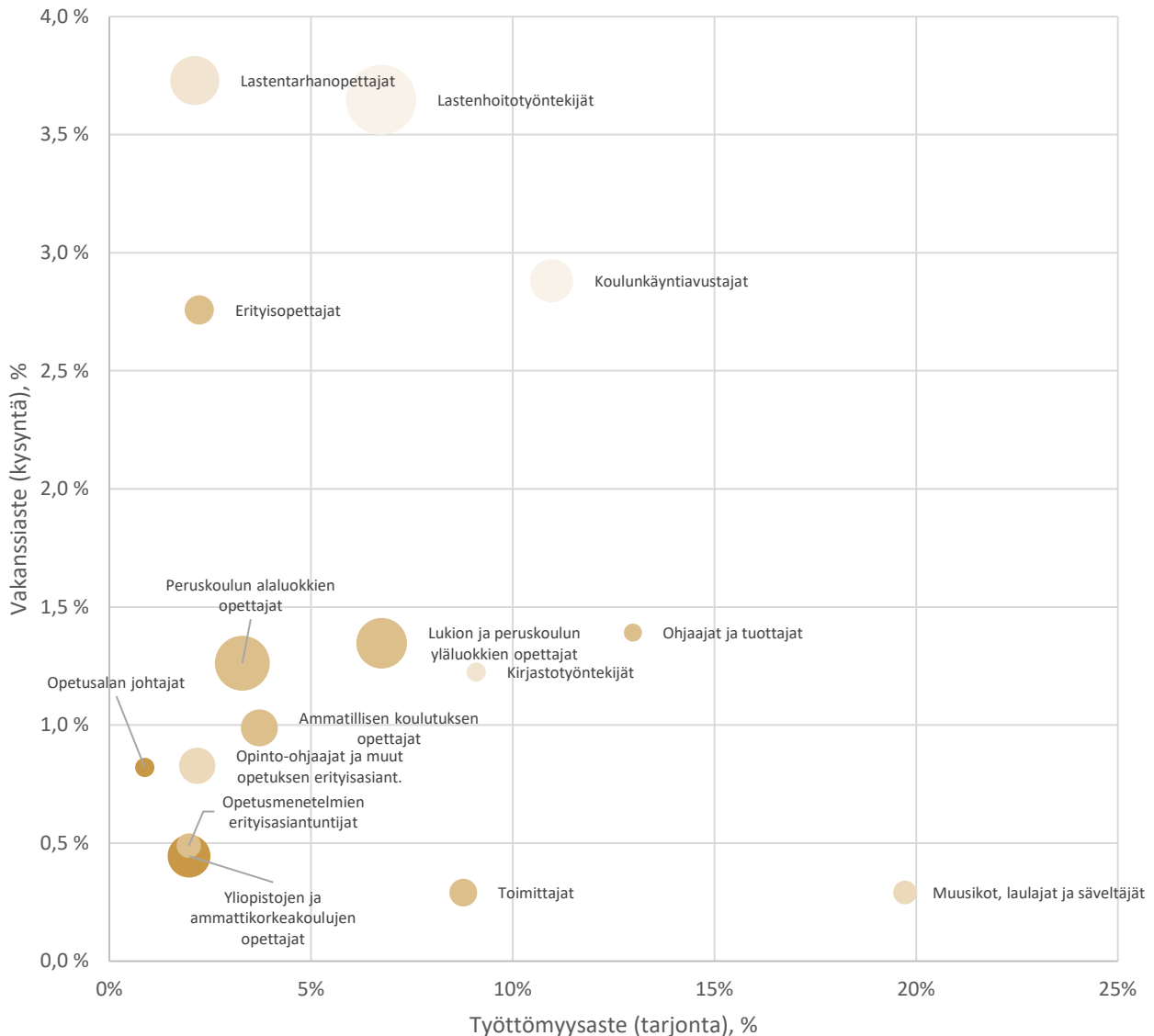

Vaikka alalla näyttääkin kokonaisuudessa olevan varsin hyvä kysynnän ja tarjonnan tasapaino, on ammattiryhmätasolla hyvin paljon variaatiota. Varhaiskasvatuksen opettajien (ammattiluokituksessa ”lastentarhanopettajat”) ja erityisopettajien kohdalla käsillä on erittäin vaikea työvoimapula, kun taas luovan alan ammateissa (muusikot, kirjailijat jne.) vallitsee erittäin suuri ylitarjonta. Voi olla, että luovan alan ammatien kysyntä tulee jossain määrin aliarvioitua, koska työsuhteita solmitaan tyypillisesti verkostojen kautta ja avoimia työpaikkoja on vähän. Joka tapauksessa työttömyys on ammateissa yleistä, joten kysynnän ja tarjonnan tasapainosta ei kuitenkaan voida puhua.

Muiden opettajien kohdalla työvoimapula ei ole yhtä akuutti kuin varhaiskasvatuksen ja erityisopettajilla, mutta näissäkin ammattiryhmissä edellisen kahdeksan vuoden aikana työmarkkinatilanne on tiukentunut. Varhaiskasvatuksen työvoiman saatavuuden tilanne on kuitenkin heikentynyt selvästi muita koulutuksen aloja nopeammin ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajien vakanssiaste on noussut pystysuoraa ylöspäin lähes kolminkertaiseksi (1,3 v. 2015; 3,6 v. 2022). Varhaiskasvatuksen opettajista on pula koko maassa, joten alueellisen liikkuvuuden lisääminen ei toisi asiaan ratkaisua (ks. Taulukko 8, s. 28).

Kiinnostavaa on myös palkkatason ja työvoimapulan intensiteetin suhde. Alalla on ammatteja, joista on suuri työvoimapula (esim. varhaiskasvatuksen opettajat), mutta palkkataso ammatissa on huomattavan matala. Lastenhoitotyöntekijöiden ja koulunkäyntiavustajien kohdalla tarjontaa on hieman enemmän, mutta palkkataso on kysyntään nähden erittäin matala. Vastaavasti joissakin luovan alan ja yhteiskunnallisissa ammateissa (kirjailijat, muusikot) palkkataso on kohtuullisen korkea, ottaen huomioon työvoiman suuren tarjonnan.

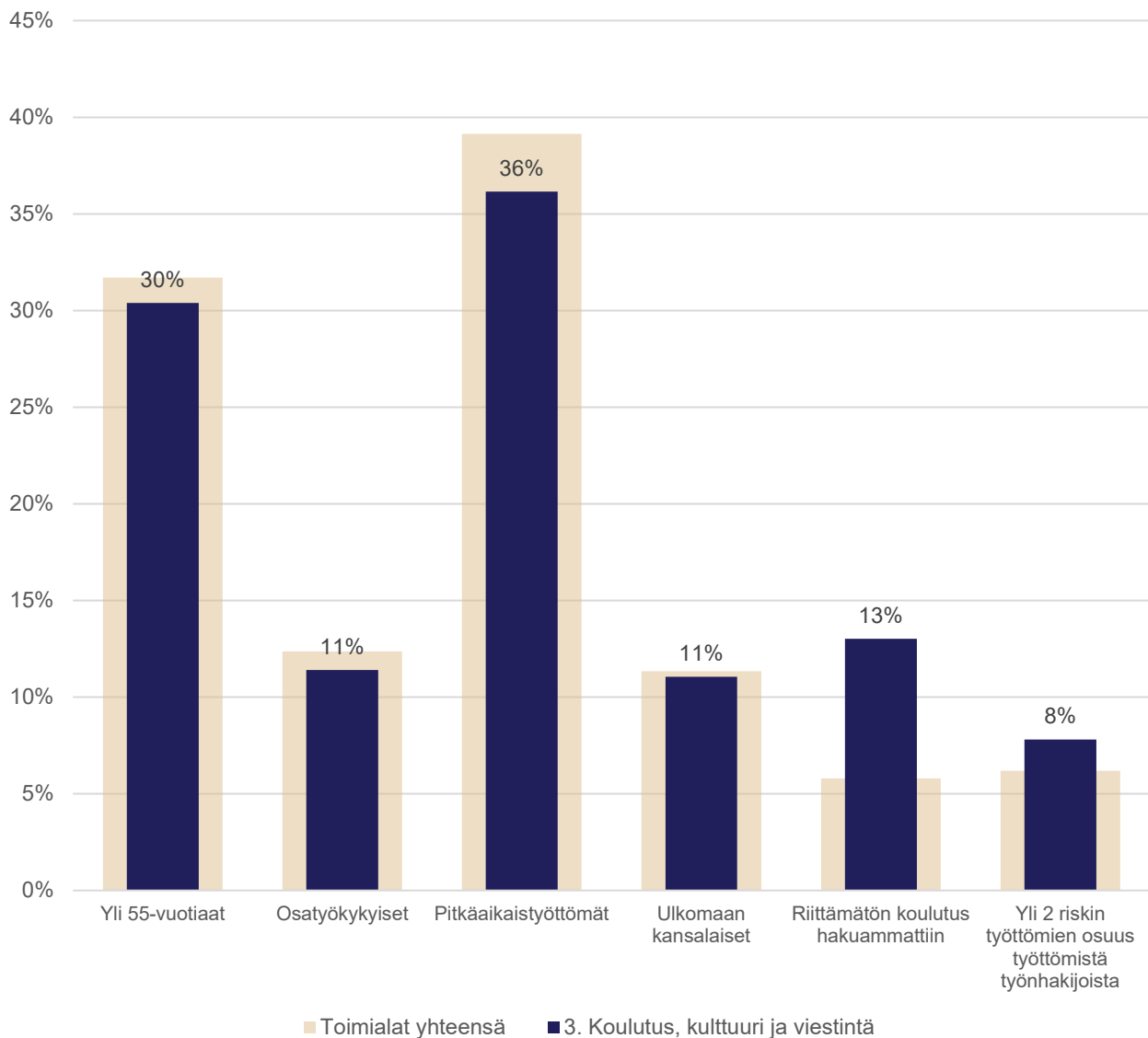
Kuvio 132. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla työttömistä työnhakijoista 8 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää (Kuvio 124). Osuus on hieman enemmän kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). Kohonnut riskipisteisyys liittyy erityisesti alalle pyrkivien työttömien koulutustaustaan. Varsinkin varhaiskasvatukseen hakeutuvista työttömistä työnhakijoista monella ei ole ammattiin pätevöittävää koulutusta. Muilta osin koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalle hakevien työttömien riskiprofiili ei poikkea merkittävästi muiden toimialojen keskiarvosta. Pitkäaikaistyöttömyyttä on kuitenkin hieman vähemmän, ikäryhmä hieman nuorempi ja työkykydiagnooseja hieman vähemmän.

Kuvio 133. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.4 Liikenne ja logistiikka

Liikenteen ja logistiikan toimialaryhmän lukumääräisesti suurimpia ammattiryhmiä ovat erilaisten kulku-
neuvojen kuljettajat, moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat sekä postinkantajat ja -lajittelijat.

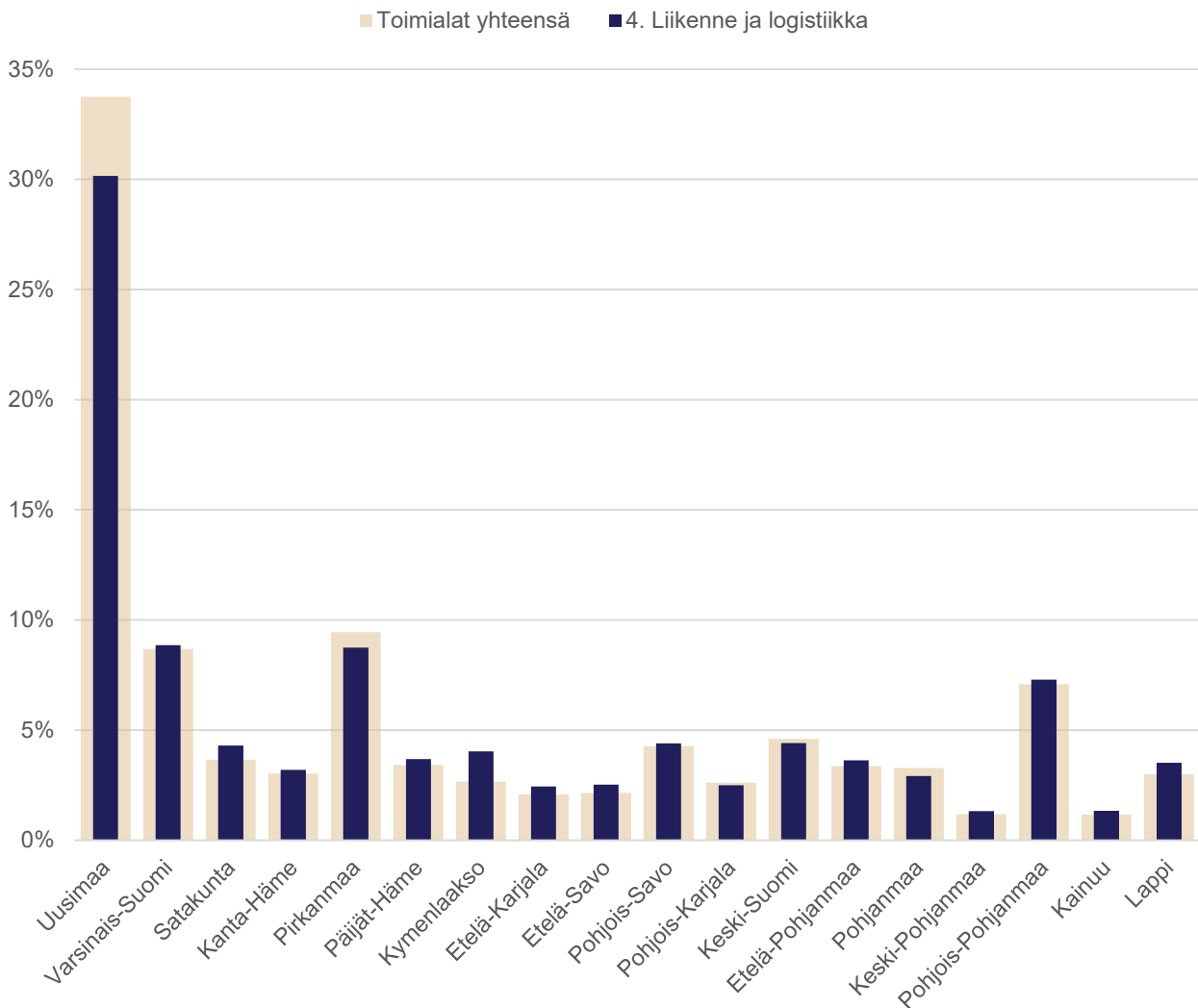
Kuvio 134. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin.

Liikenteen ja logistiikan alalla on keskimääräistä enemmän työllisyyttä monissa pienemmissä maakunnissa, kuten Satakunnassa, Etelä-Savossa ja Kymenlaaksossa. Uudenmaan osuus työllisyydestä on keskimääräistä matalampi, vaikkakin silti maakunnista selkeästi suurin.

Toimialan työllisten määrä on kokonaisuudessaan vähentynyt edellisen kymmenen vuoden aikana. Työllisyydessä on kuitenkin ollut kasvua etenkin Lapissa. Maan sisäisestä muuttoliikkeestä hyötyvät etenkin Uusimaa ja Pirkanmaa. Toimialan eniten ulkomailta muuttovoittoa saaneet ammattiryhmät ovat kuorma-auton kuljettajat ja sanomalehtien jakajat.

Kuvio 135. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

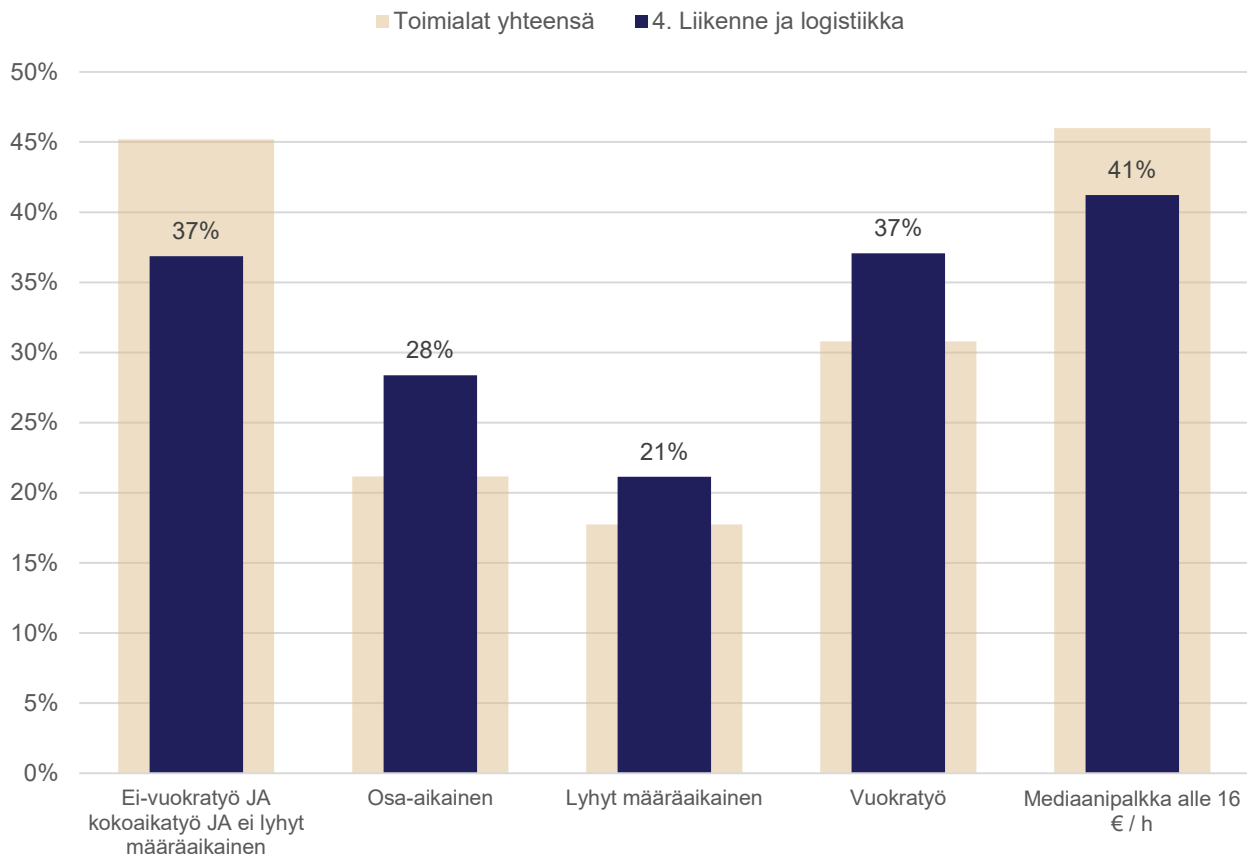

Työvoiman kysyntä on liikenteen ja logistiikan alalla vakanssiasteella mitaten korkeampaa (5,1 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4,3 %) verrattuna. Samanaikaisesti työttömyys on alalla kuitenkin selkeästi keskimääräistä korkeammalla tasolla (10,0 % vs. 7,9 % kaikki toimialat yhteensä), joten alan työmarkkinatilannetta voisi luonnehtia kohtaanto-ongelmaksi.

Epättyypillisten työsuhteiden osuus on jonkin verran korkeampi verrattuna muihin aloihin. Kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on liikenteen ja logistiikan toimialaryhmässä vakanssiaste sama kuin kaikilla aloilla keskimäärin.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista liikenteen ja logistiikan alalla 37 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuvio 3 s. 14). Osa-aikaiset, lyhyet määräaikaiset ja vuokratyötä olevat työsuhteet ovat liikenteen ja logistiikan alalla yleisempiä kuin muilla aloilla. Avoimet työpaikat ovat kuitenkin keskimääräistä useammin ammatteihin, joissa mediaanipalkka on yli 16 € tunnissa.

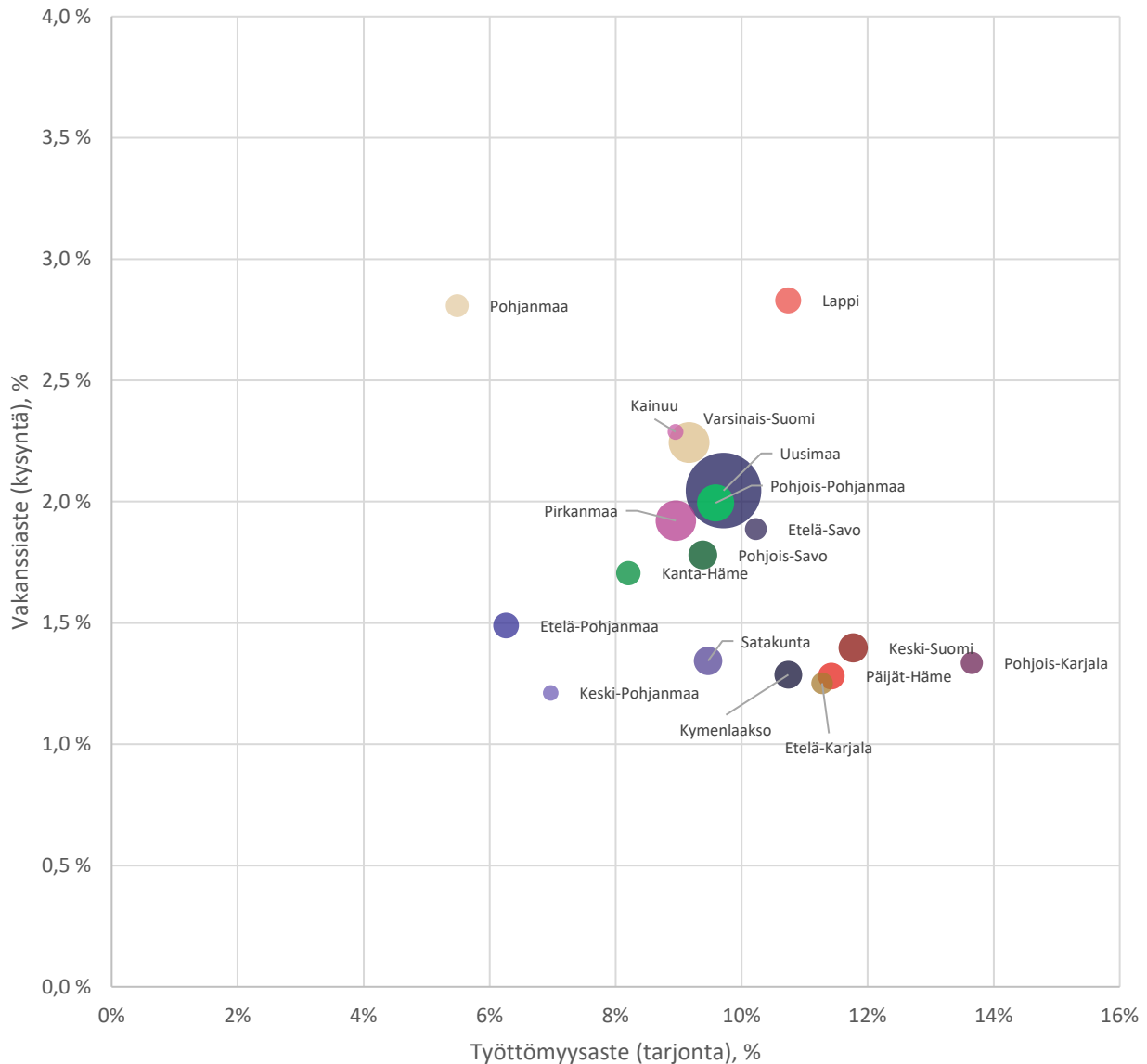
Kuvio 136. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on liikenteen ja logistiikan alan työttömyys vähentynyt ja kysyntä kasvanut viimeisen kahdeksan vuoden aikana, eli toimialaryhmä on liikkunut ylitarjonnasta kohti työvoimapulaa. Koronakriisi kasvatti työttömyyttä alalla huomattavasti, ja vaikka työttömyys on vuodesta 2021 eteenpäin ollut laskussa, ei työttömyys ole vielä palannut koronaa edeltäneelle tasolle.

Maakuntien välillä voidaan tunnistaa erilaisia ryhmiä, kun tarkastellaan liikenteen ja logistiikan alan pidempiaikaisia kokoaikaisia työsuhteita. Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla työttömyys on keskimääräistä harvinaisempaa, mutta kysyntää on melko vähän. Työvoimasta näyttäisi olevan huomattavaa ylitarjontaa esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, Keski-Suomessa ja Päijät-Hämeessä. Suurimmissa maakunnissa työttömyys on hieman matalammalla tasolla ja kysyntää on suurin piirtein yhtä paljon kuin koko maan työmarkkinoilla keskimäärin. Pohjanmaalla ja Lapissa avoimia työpaikkoja on suhteellisesti enemmän kuin muualla.

Kuvio 137. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

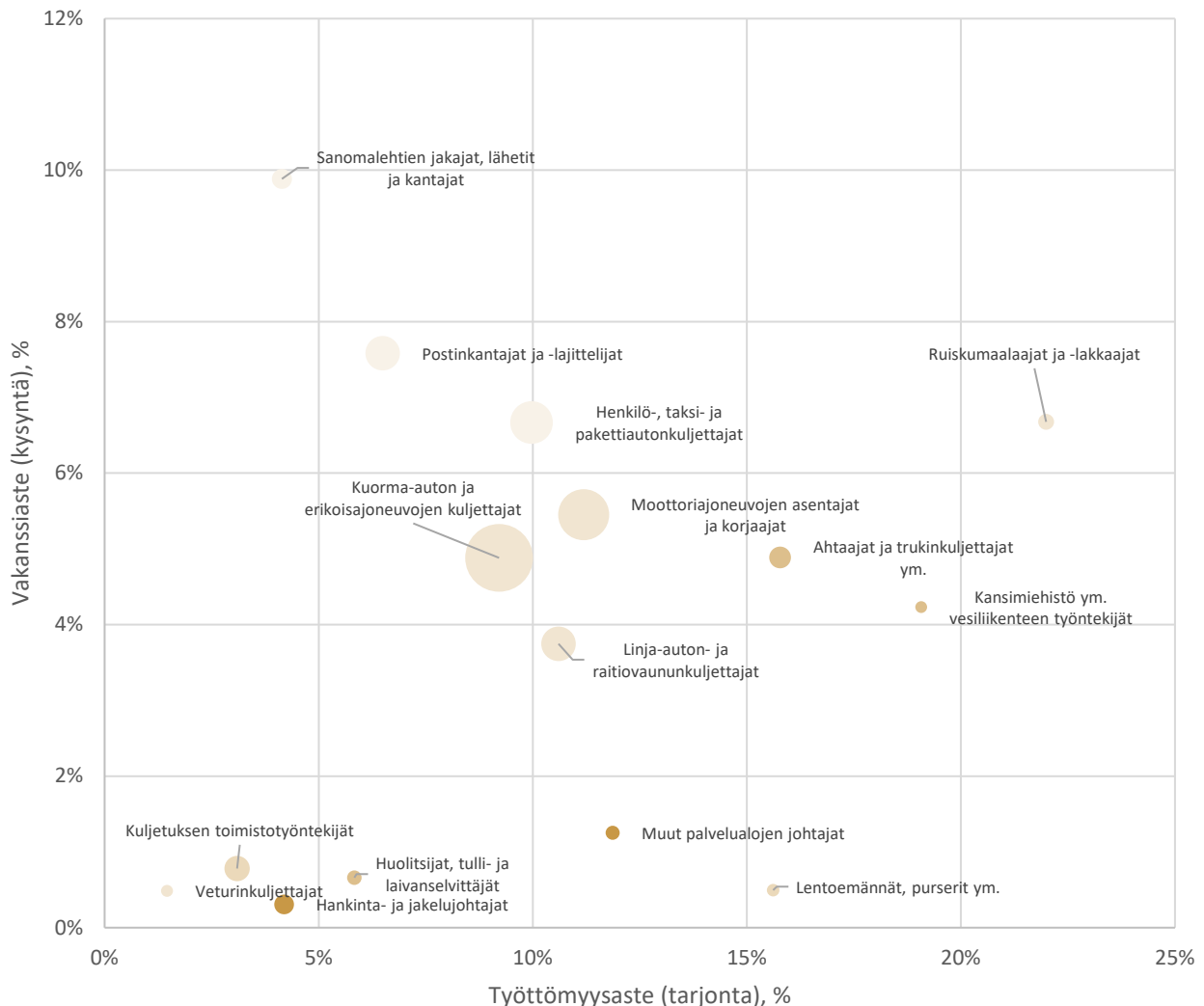

Liikenteen ja logistiikan alalla on siis jonkin verran keskimääräistä enemmän kohtaanto-ongelmaa, mutta ammattiryhmätasolla alalla on hyvin paljon variaatiota. Työvoimapulaa on postinkantajista ja -lajittelijoista sekä sanomalehtien jakajista. Työvoimasta on ylitarjontaa ennen kaikkea lentoemäntien ja pursereiden ammattiryhmässä, jossa koronakriisi nosti työttömyyttä erityisen ankarasti. Alan keskimääräistä profiilia kuvastavat monet ajoneuvojen kuljettajat, joille on kohtalaisesti kysyntää samaan aikaan, kun työvoimaa on keskimääräistä enemmän työttömänä.

Postinkantajien ja -lajittelijoiden työvoimapula on ollut pahenemaan päin jo vuodesta 2018 lähtien, mihin verrattuna vakanssiaste oli vuonna 2022 lähes kaksinkertainen. Samanaikaisesti ammattiryhmän työttömyys on pysytellyt tasaisesti koko maan keskiarvon läheisyydessä. Postinkantajista ja -lajittelijoista on pulaa erityisesti Pohjois-Savossa ja Uudellamaalla (ks. Taulukko 8, s. 28).

Liikenteen ja logistiikan alalla monessa ammatissa mediaanipalkka on suhteellisen matala. Esimerkiksi alan kahdessa selkeässä työvoimapula-ammattissa (postinkantajat ja -lajittelijat sekä sanomalehtien jakajat) palkkataso on erittäin matala; työvoimapula ei siis näytä heijastuvan ammateissa tarjottaviin palkkoihin. Myös kuljettaja-ammateissa palkkataso on keskimääräistä alhaisempi, mikä osaltaan voi selittää ammattien keskuudessa vallitsevaa kohtaanto-ongelmaa.

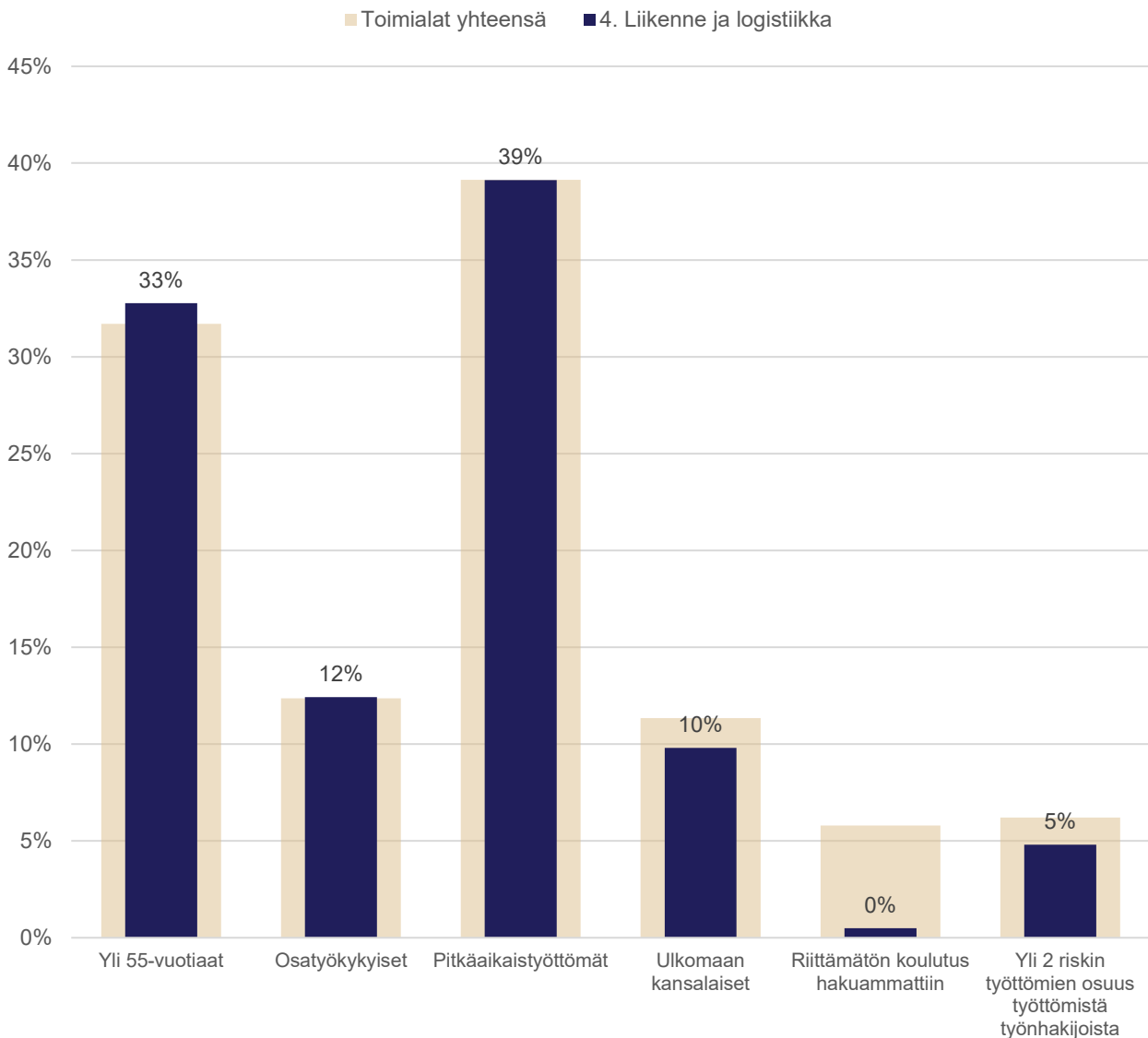
Kuvio 138. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Liikenteen ja logistiikan alalla työttömistä työnhakijoista 5 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää. Osuus on matalampi kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). Yli 55-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista on liikenteen ja logistiikan alalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Alan työttömillä on selkeästi keskimääräistä harvemmin riittämätön koulutus hakuammattiin, mikä on ymmärrettävää, sillä monessa liikenteen ja logistiikan ammatissa pärjää matalammallakin koulutustaustalla.

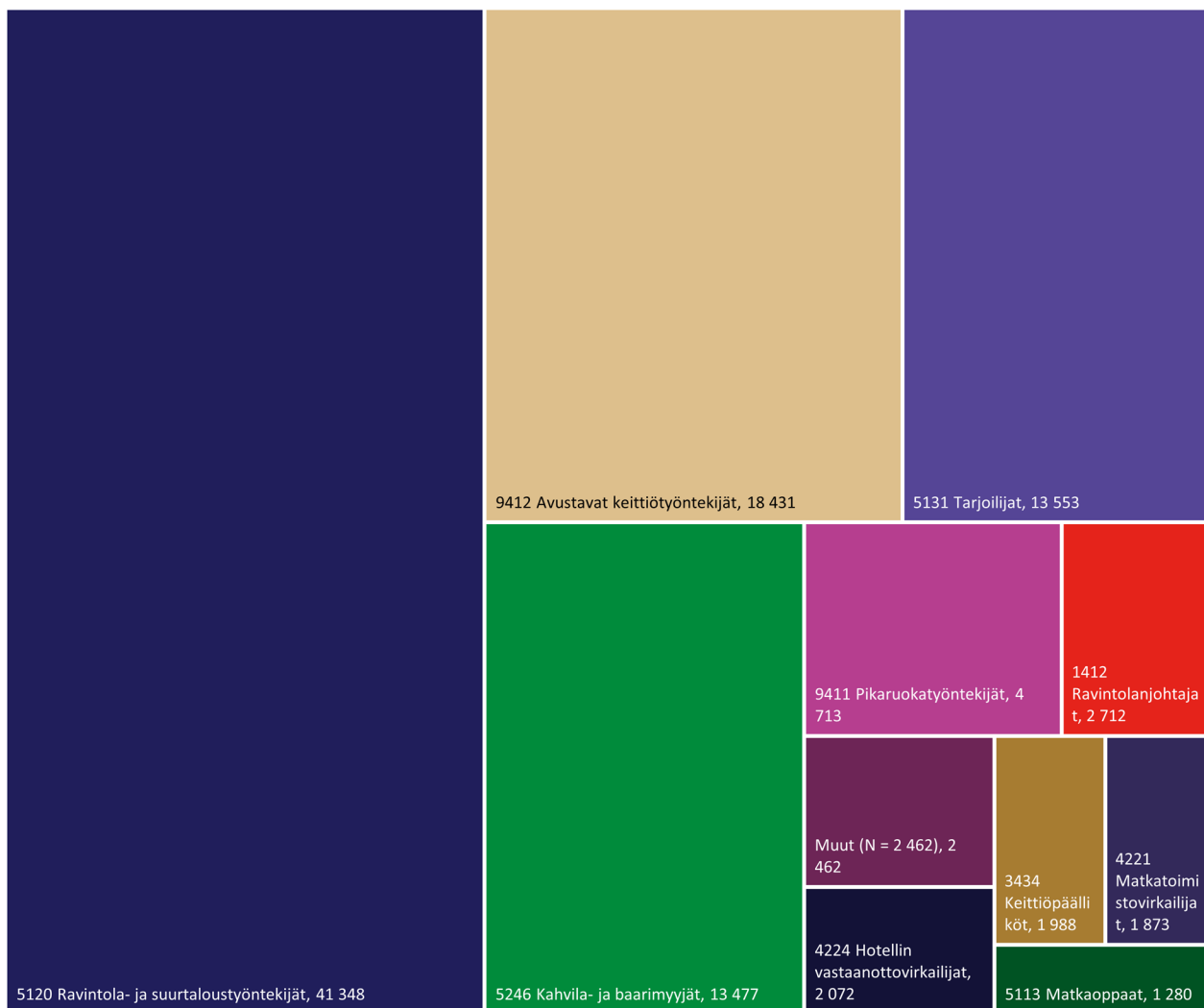
Kuvio 139. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.5 Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut

Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelujen toimialaryhmän lukumääräisesti suurimpia ammattiryhmiä ovat ravintola-alan työntekijöitä, kuten ravintola- ja suurtaloustyöntekijät (sis. kokit), avustavat keittiötyöntekijät, kahvila- ja baarimyyjät sekä tarjoilijat. Lukumääräisesti pienempi joukko ovat matkailualan ammattilaiset, joista suurin ryhmä on hotellin vastaanottovirkailijat.

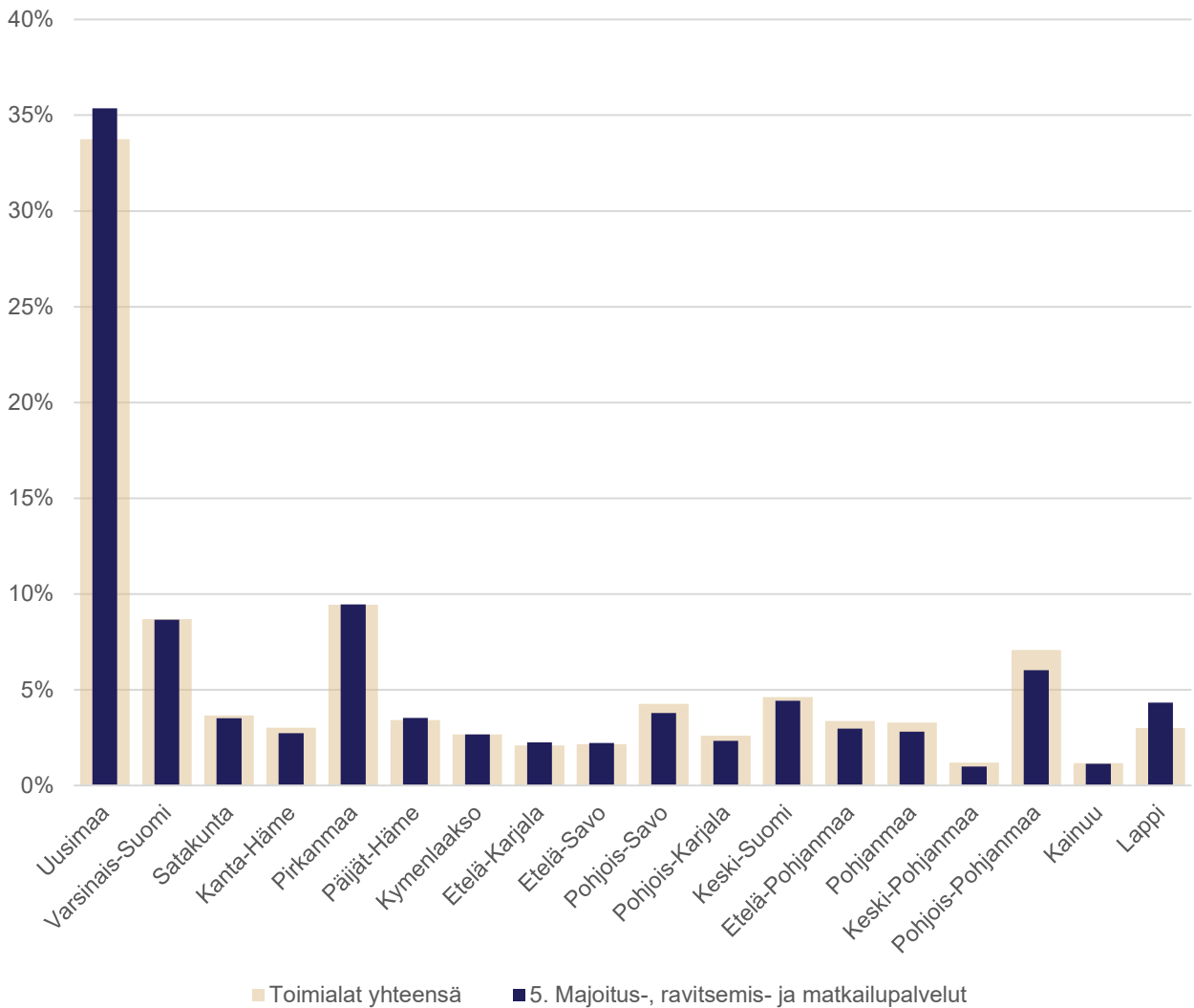
Kuvio 140. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin.

MaRaMa-alan työllisyyden alueellinen jakauma noudattaa melko tarkasti koko maan työllisyyden maakunnittaista jakaumaa. Alalla on kuitenkin keskimääräistä enemmän työllisyyttä etenkin Lapissa ja Uudellamaalla, missä työskentelee 35 % alan työllisistä.

Toimialan työllisten määrä on koko maan tasolla kasvanut edellisen kymmenen vuoden aikana, mutta kehitys on ollut alueellisesti eriytynyttä: työllisyys on kasvanut etenkin Uudellamaalla, Lapissa ja Pirkanmaalla samalla, kun työllisyys on vähentynyt esimerkiksi Pohjois-Savossa ja Keski-Pohjanmaalla. Toimialan työllisten maan sisäinen muuttoliike tukee Uudenmaan, Lapin ja Pirkanmaan kasvua. Ulkomailta muuttanutta väestöä työskentelee toimialalla etenkin ravintola-alan tehtävissä.

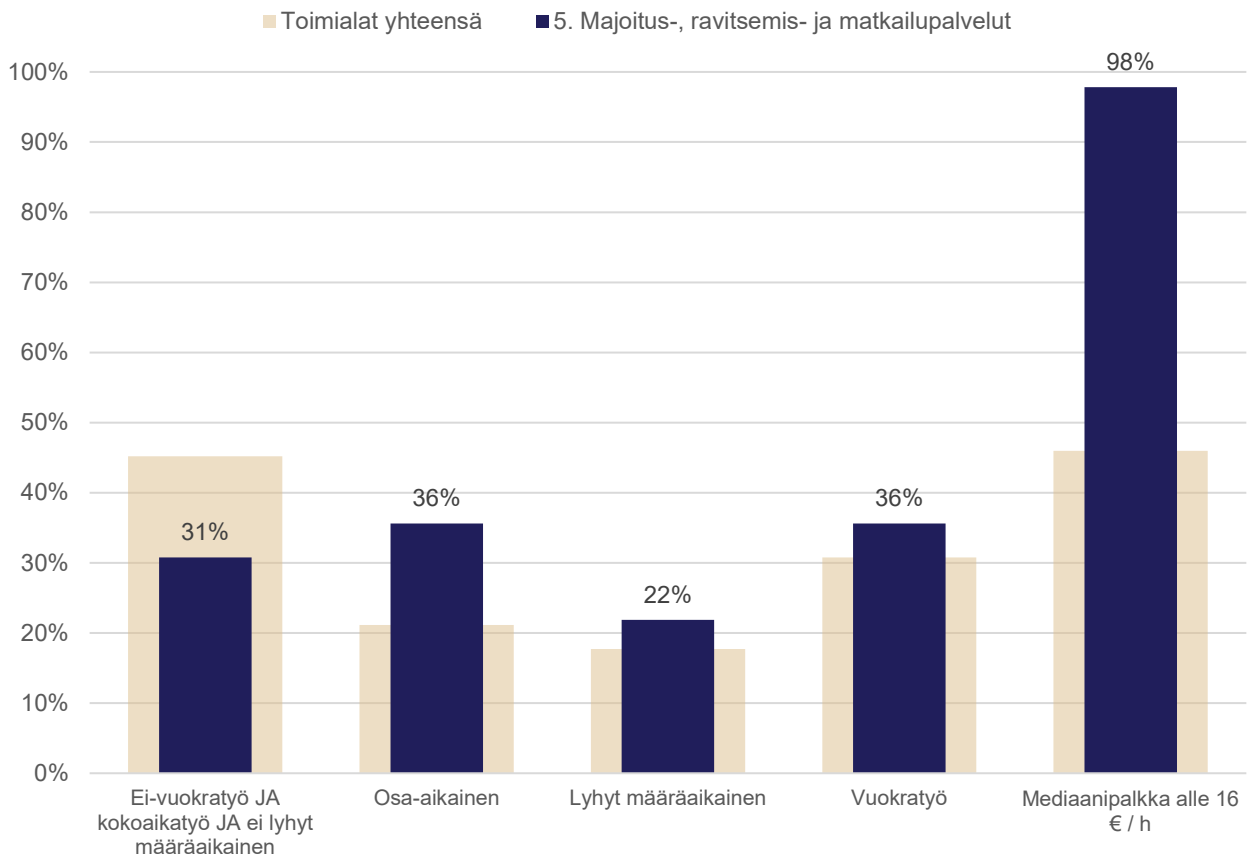
Kuvio 141. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

Epättyypillisten työsuhteiden osuus on alalla erityisen korkea verrattuna muihin aloihin. Kun kysyntää tarkastellaan kokoaikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on MaRaMa-toimialaryhmässä vakanssiaste silti korkea maan keskiarvoon nähden.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista MaRaMa-alalla 31 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuvio 3 s. 14). Myös matalapalkkaiset työsuhteet ovat yleisempiä kuin muilla aloilla: miltei kaikki alan avoimet työpaikat ovat ammatteihin, joissa mediaanipalkka on alle 16 € tunnissa.

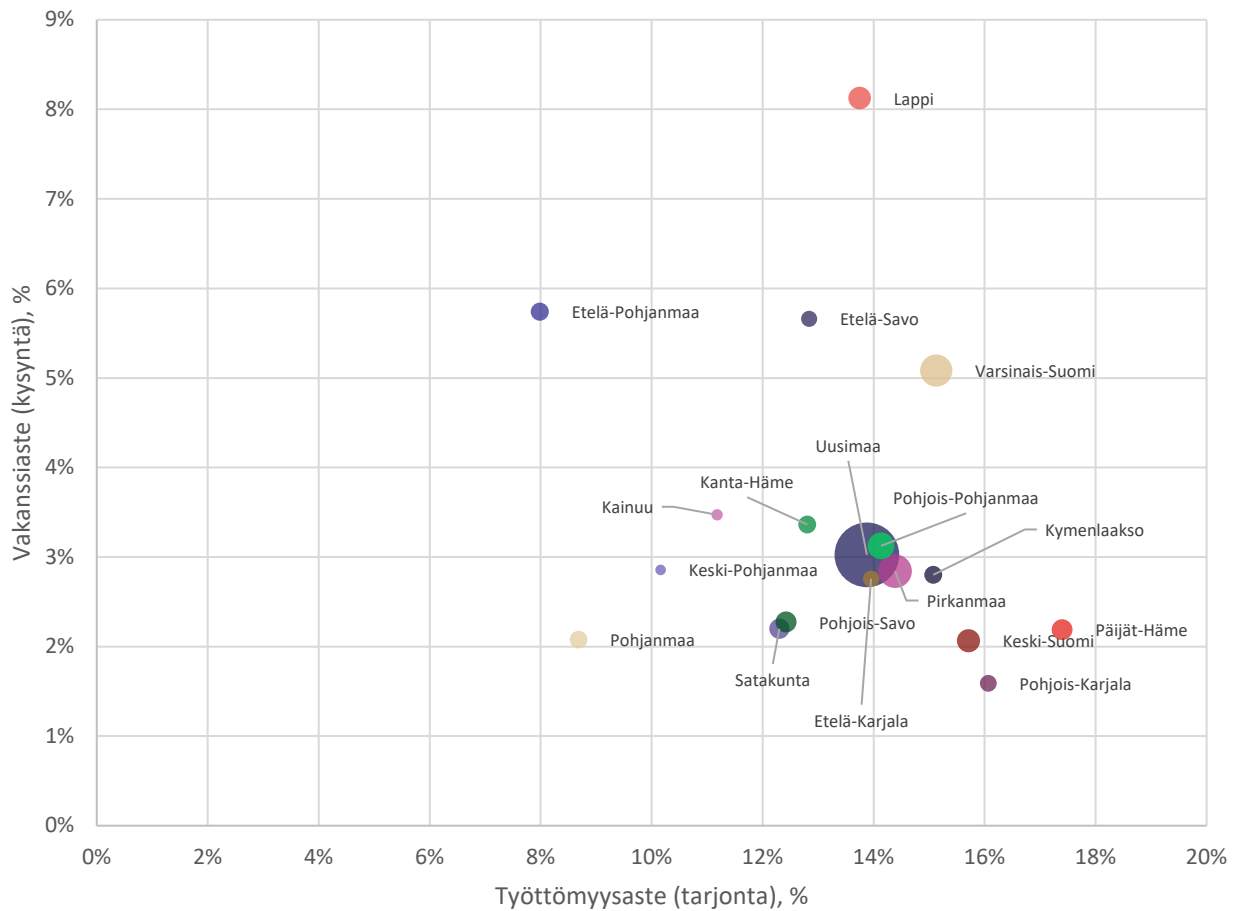
Kuvio 142. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on MaRaMa-alan kysyntä kasvanut huomattavasti viimeisen kahdeksan vuoden aikana. Alan työttömyys laski runsaasti vuosina 2015–2019 ja oli juuri ennen koronakriisiä melko lähellä kaikkien alojen keskiarvoa. Koronakriisi kuitenkin kasvatti työttömyyttä alalla valtavasti, ja vaikka työttömyys onkin vuosina 2012 ja 2022 laskenut merkittävästi, ei työttömyys ole vielä palannut koronaa edeltäneelle tasolle. MaRaMa-alalle on siis koronakriisin jäljiltä syntynyt huomattavaa kohtaanto-ongelmaa.

Pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta kysyntä on suhteellisesti korkealla tasolla koko maassa ja etenkin Lapissa, Etelä-Pohjanmaalla, Etelä-Savossa ja Varsinais-Suomessa. Tarjonnassa on suuria eroja maakuntien välillä: esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla alan työttömyysaste on 8 % ja Päijät-Hämeessä jopa 17 %.

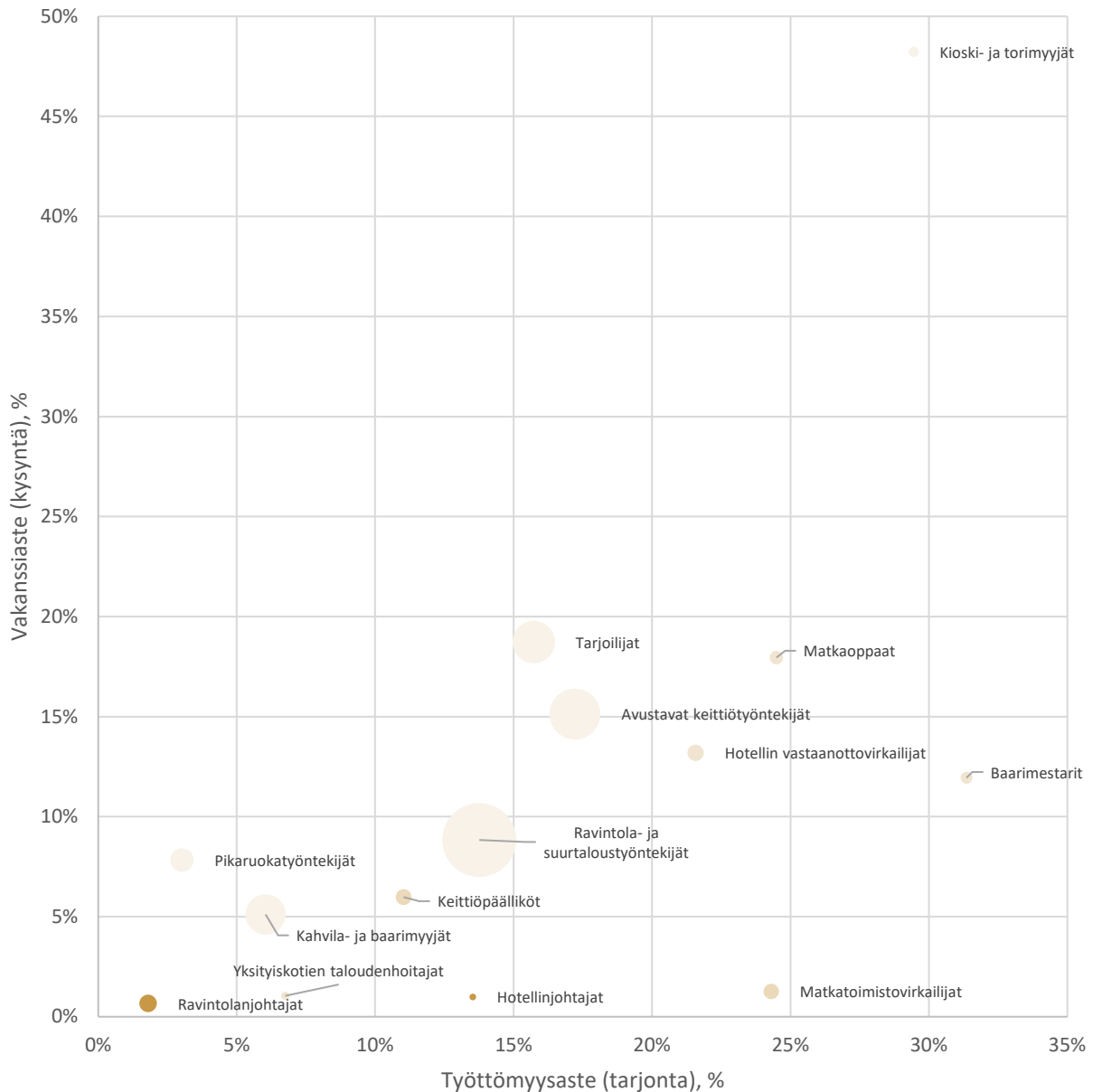
Kuvio 143. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

MaRaMa-alalla vallitsee kokonaisuudessaan kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelma, mutta ammattiryhmätasolla alalla on paljonkin variaatiota. Vaikka lähes jokaisessa alan yleisimmässä ammatissa sekä kysyntä että tarjonta ovat keskimääräistä korkeammalla tasolla, tarjoilijoista, kioski- ja torimyyjistä sekä pikaruokatyöntekijöistä on työvoimapulaa. Esimerkiksi tarjoilijoiden työmarkkinatilanne on sikäli kiinnostava, että vaikka ammatissa on työvoimapulaa, tarjoilijoiden työttömyysaste on jopa kaksinkertainen maan keskiarvoon nähden. Lähes jokaisessa MaRaMa-alan ammatissa palkkataso on huomattavan matala, eikä työvoimapula näytä heijastuneen palkkatasoon.

Tarjoilijoiden työmarkkinatilanne oli hyvin staattinen 2010-luvulla. Koronakriisi kuitenkin lähes kolminkertaisti tarjoilijoiden työttömyyden, eikä työttömyys ole sittemmin palautunut koronaa edeltäneelle tasolle, vaikka onkin toki laskenut merkittävästi vuoden 2020 huippulukemista. Koronakriisin jälkeen tarjoilijoiden vakanssiaste on kivunnut aivan ennennäkemättömiin lukemiin, minkä vuoksi tarjoilijoiden tilanne näyttää tyovoimapulana, vaikka tarjoilijoiden työttömyysaste on huomattavasti maan keskiarvoa korkeampi. Tarjoilijoista on pulaa erityisesti Lapissa ja Varsinais-Suomessa (ks. Taulukko 8, s. 17).

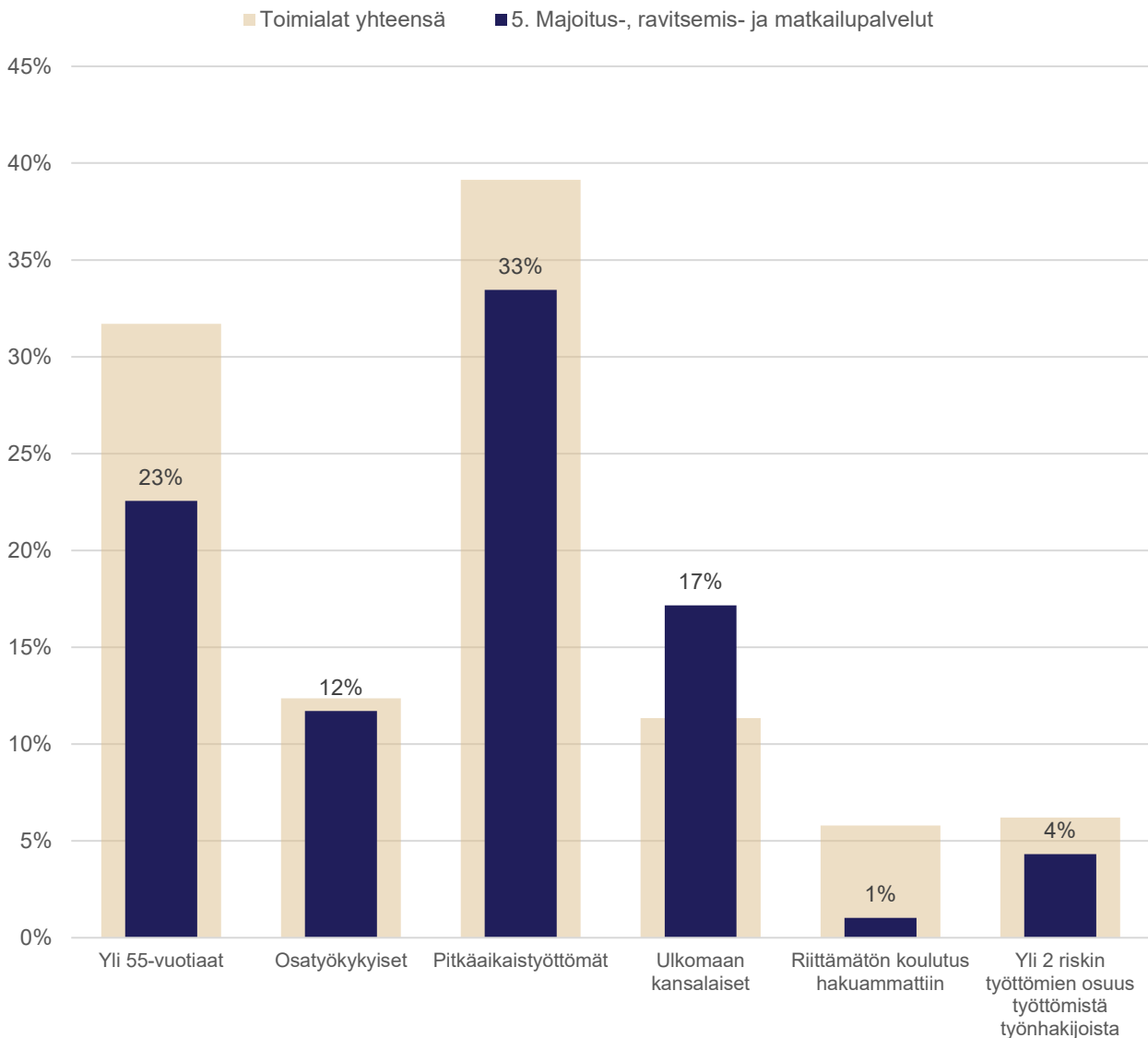
Kuvio 144. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

MaRaMa-alalla työttömistä työnhakijoista 4 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää. Osuus on matalampi kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). MaRaMa-alan työttömien työnhakijoiden keskuudessa on huomattavasti vähemmän yli 55-vuotiaita ja pitkäaikaistyöttömiä kuin kaikilla aloilla keskimäärin. Alan työttömillä on myös selkeästi keskimääräistä harvemmin riittämätön koulutus hakuamattiin, mikä on ymmärrettävää, sillä monessa MaRaMa-alan ammatissa pärjää matalammallakin koulustaustalla. Alan työttömien työnhakijoissa on kuitenkin huomattavasti keskimääräistä enemmän ulkomaan kansalaisia.

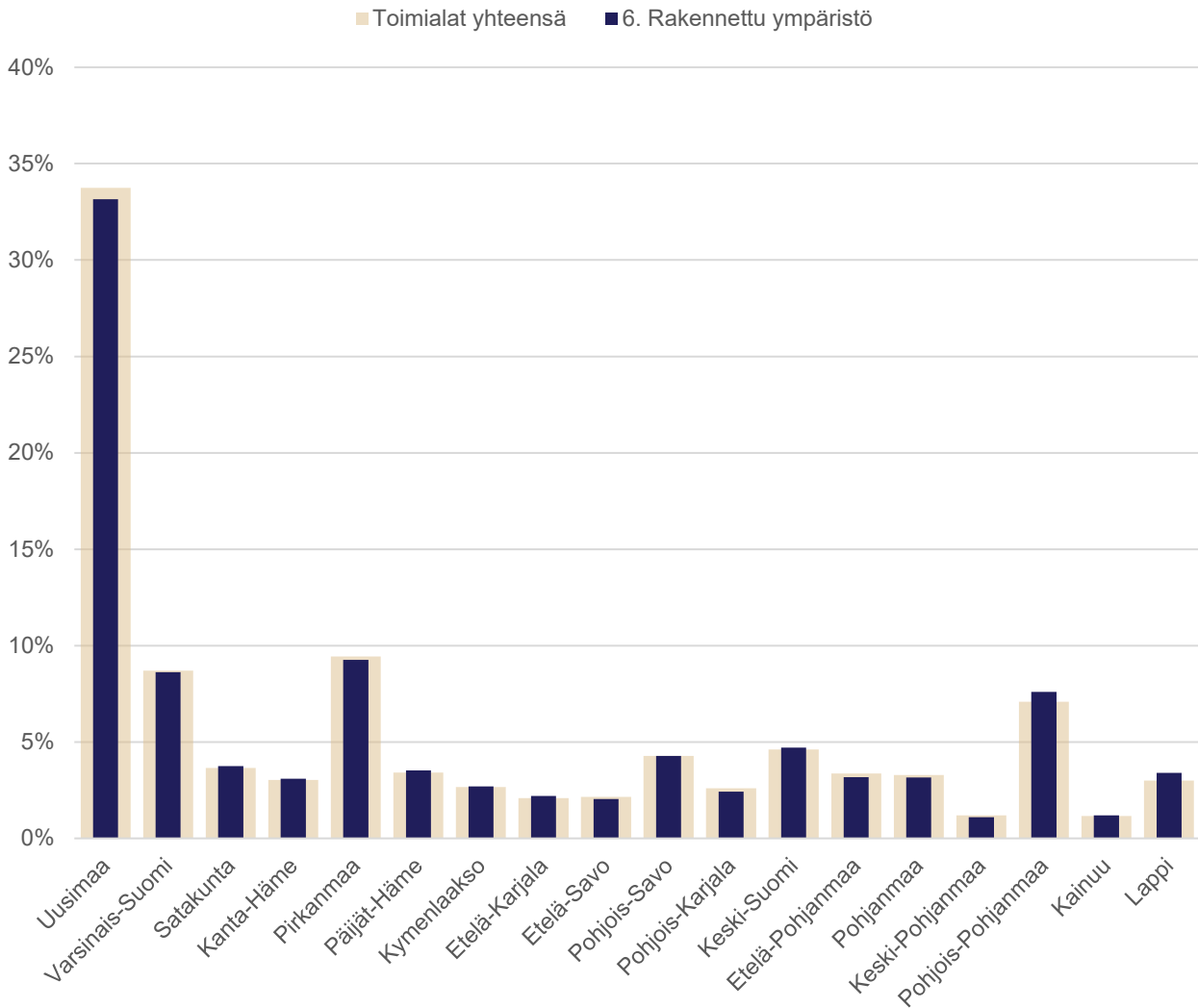
Kuvio 145. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.6 Rakennettu ympäristö

Rakennetun ympäristön toimialaryhmän lukumääräisesti suurimpia ammattiryhmiä ovat kiinteistöalalla toimisto- ja laitossiivoojat sekä kiinteistöhuollon työntekijät, ja rakennusalalla talonrakentajat, kirvesmiehet sekä maa- ja vesirakentamisen erityisasiantuntijat. Lukumääräisesti paljon pienempi joukko työskentelee esimerkiksi arkkitehteinä ja yhdyskuntasuunnittelun ammattilaisina.

Kuvio 147. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

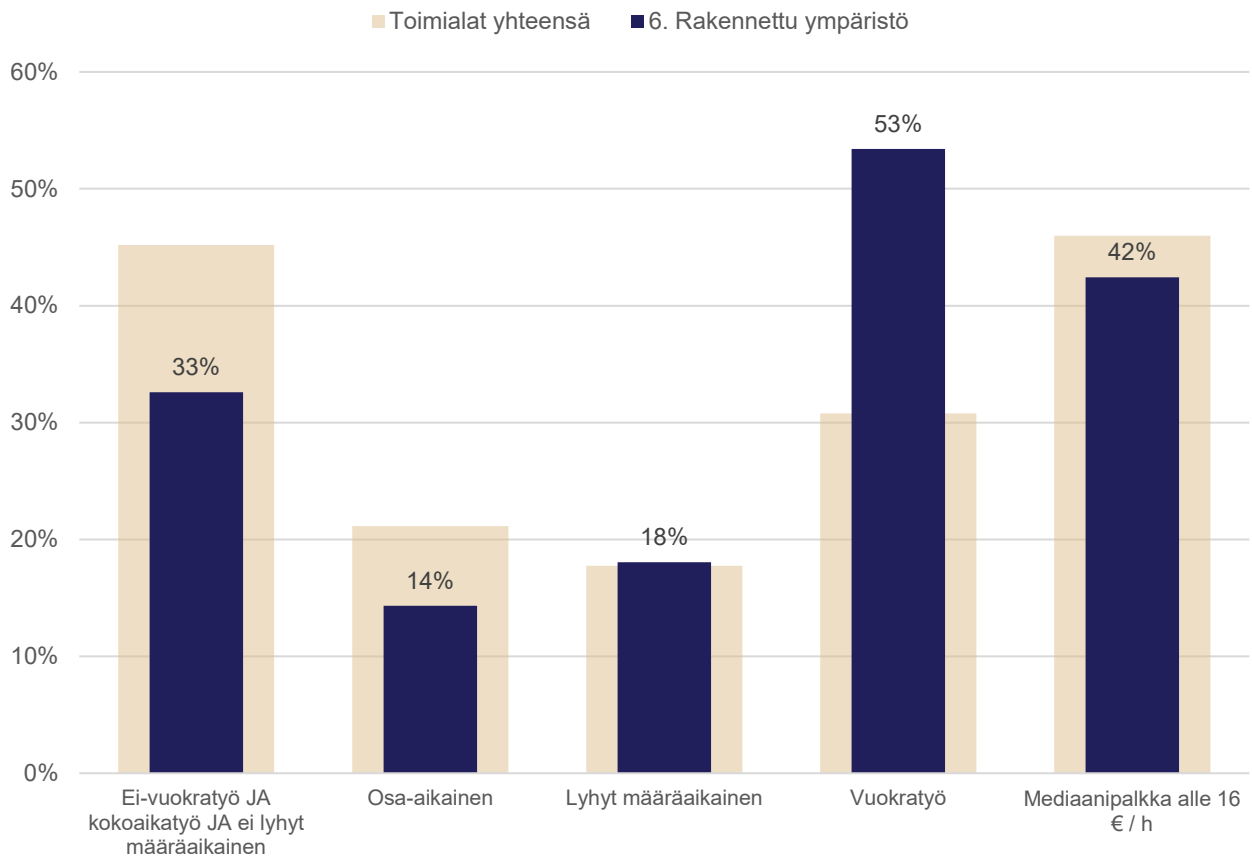

Rakennetun ympäristön toimialaryhmässä työvoiman kysyntä on vakanssiasteella mitaten hieman suurempaa (5,1 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4,2 %) verrattuna. Samanaikaisesti työttömyys on alalla korkeammalla tasolla (9,9 % vs. 7,9 % kaikki toimialat yhteensä), joten rakennetun ympäristön työmarkkinatilannetta voisi luonnehtia kohtaanto-ongelmaksi.

Epätyypillisten työsuhteiden osuus on hyvin korkea verrattuna muihin aloihin. Tämä ilmenee siten, että kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajoituen, on vakanssiaste rakennetun ympäristön toimialaryhmässä matalampi maan keskiarvoon nähden.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista rakennetun ympäristön alalla 33 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuvio 3 s. 14). Osuutta laskee etenkin vuokratöiden yleisyys alalla: jopa 53 % alan avoimista työpaikoista on vuokratyösuhteisiin, kun kaikilla aloilla osuus on 31 %. Osa-aikaisten ja matalapalkkaisten töiden osuus on alalla kuitenkin keskimääräistä matalampi.

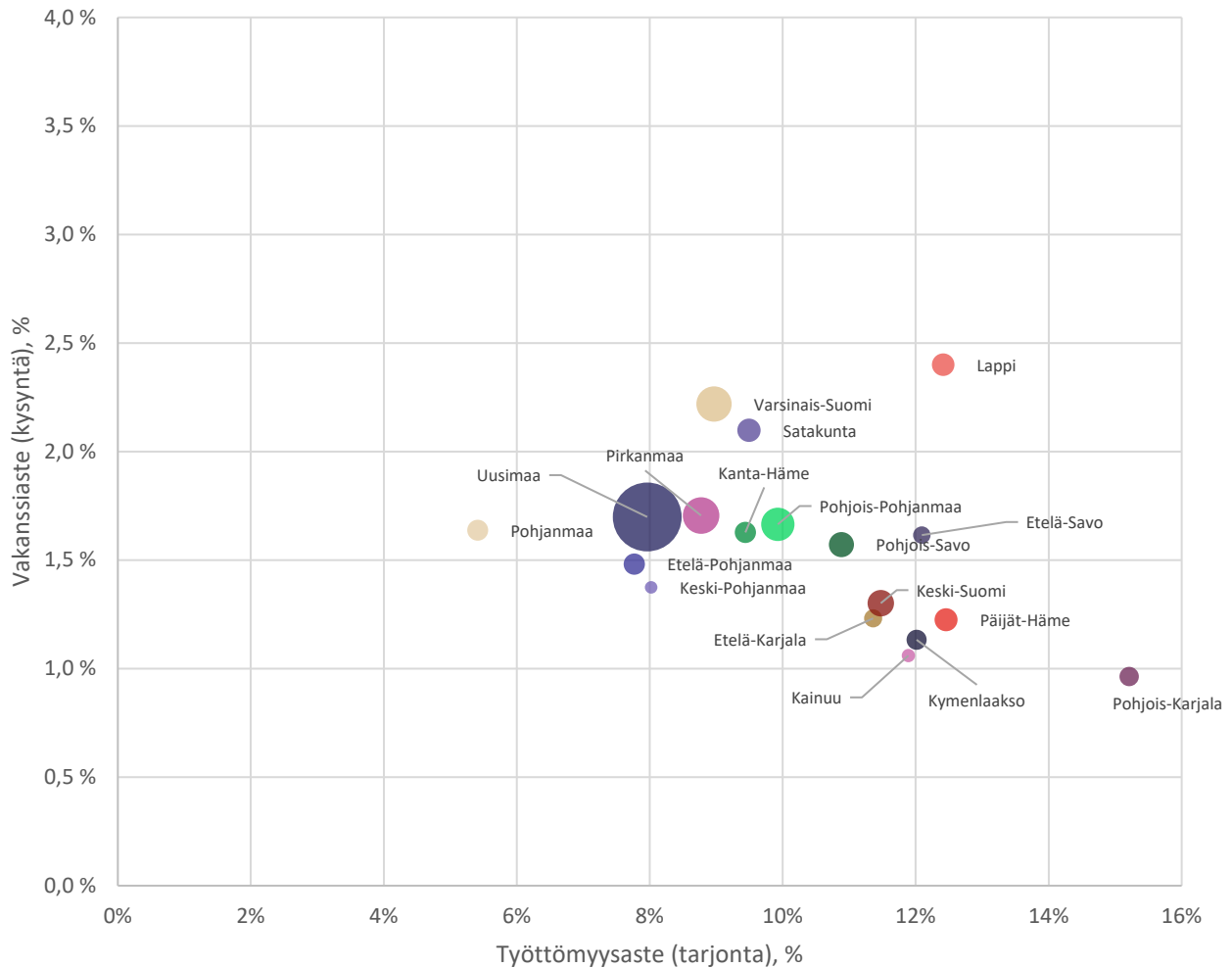
Kuvio 148. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on rakennetun ympäristön alan työttömyys vähentynyt ja kysyntä kasvanut viimeisen kahdeksan vuoden aikana, eli toimialaryhmä on liikkunut ylitarjonnasta kohti työvoimapulaa, pois lukien koronakriisin aiheuttama hetkellinen takapakki. Alan kysyntä on kasvanut erityisesti vuoden 2022 aikana. Ryhmässä työvoiman saatavuus on kuitenkin vielä melko korkealla tasolla verrattuna moneen muuhun toimialaan.

Pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta kysyntä on korkeinta Lapissa, Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Tarjonnassa on melko suuria eroja: esimerkiksi Pohjanmaalla alan työttömyysaste on vain 5 %, kun Pohjois-Karjalassa vastaava luku on jopa 15 %.

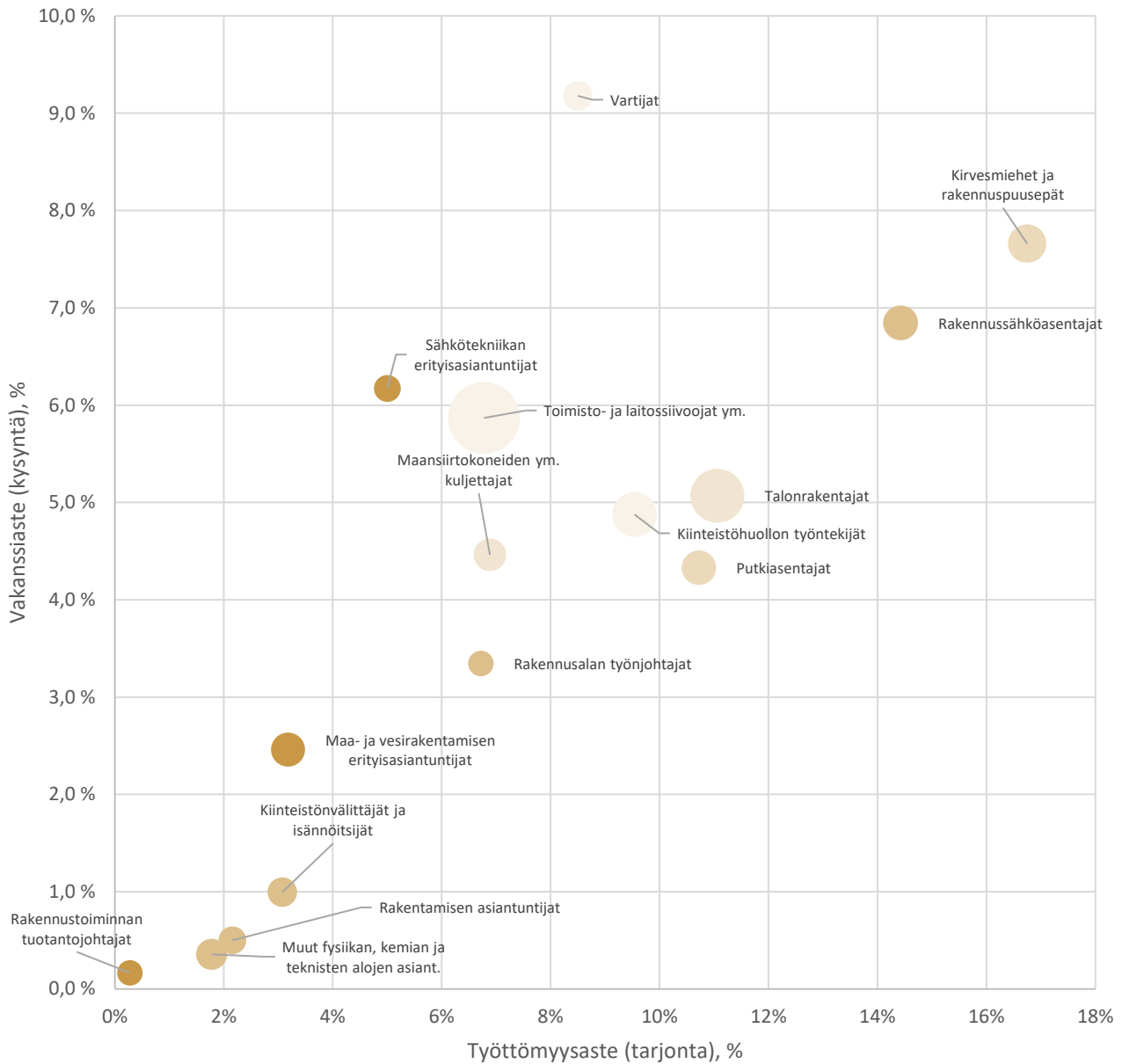
Kuvio 149. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Rakennetun ympäristön alalla on siis kokonaisuudessaan jonkin verran kysynnän ja tarjonnan kohtaam-ongelmaa, mutta ammattiryhmätasolla alalla on paljon variaatiota. Suurimmista ammattiryhmistä työvoimapu- laa on etenkin sähkötekniikan erityisasiantuntijoista ja vartijoista. Sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden keskuudessa kilpailu työvoimasta näyttää heijastuneen parempiin palkkatarjouksiin, sillä ammatin palk- kataso on erittäin korkea. Vartijoiden palkkataso sen sijaan on erityisen matala. Kohtaam-ongelmaa on etenkin kirvesmiesten ja rakennussähköasentajien keskuudessa. Monessa alan korkeapalkkaisem- massa ammatissa (esim. rakentamisen asiantuntijoilla) on kohtuullisen tasapainoinen työmarkkinati- lanne. Toimisto- ja laitossiivoojien keskuudessa alan työmarkkinatilanne on hyvin vahvasti eriytynyt maa- kuntien välillä (ks. Taulukko 9).

Sähkötekniikan erityisasiantuntijoiden työvoimapula on ollut pahenemaan päin jo vuodesta 2016 lähtien, mihin verrattuna vakanssiaste oli vuonna 2022 jopa yli kolminkertainen. Samanaikaisesti ammattiryhmän työttömyys on pysytellyt tasaisesti koko maan keskiarvon läheisyydessä. Sähkötekniikan erityisasiantun- tijoista on pulaa erityisesti Uudellamaalla ja Pohjanmaalla (ks. Taulukko 8, s. 28).

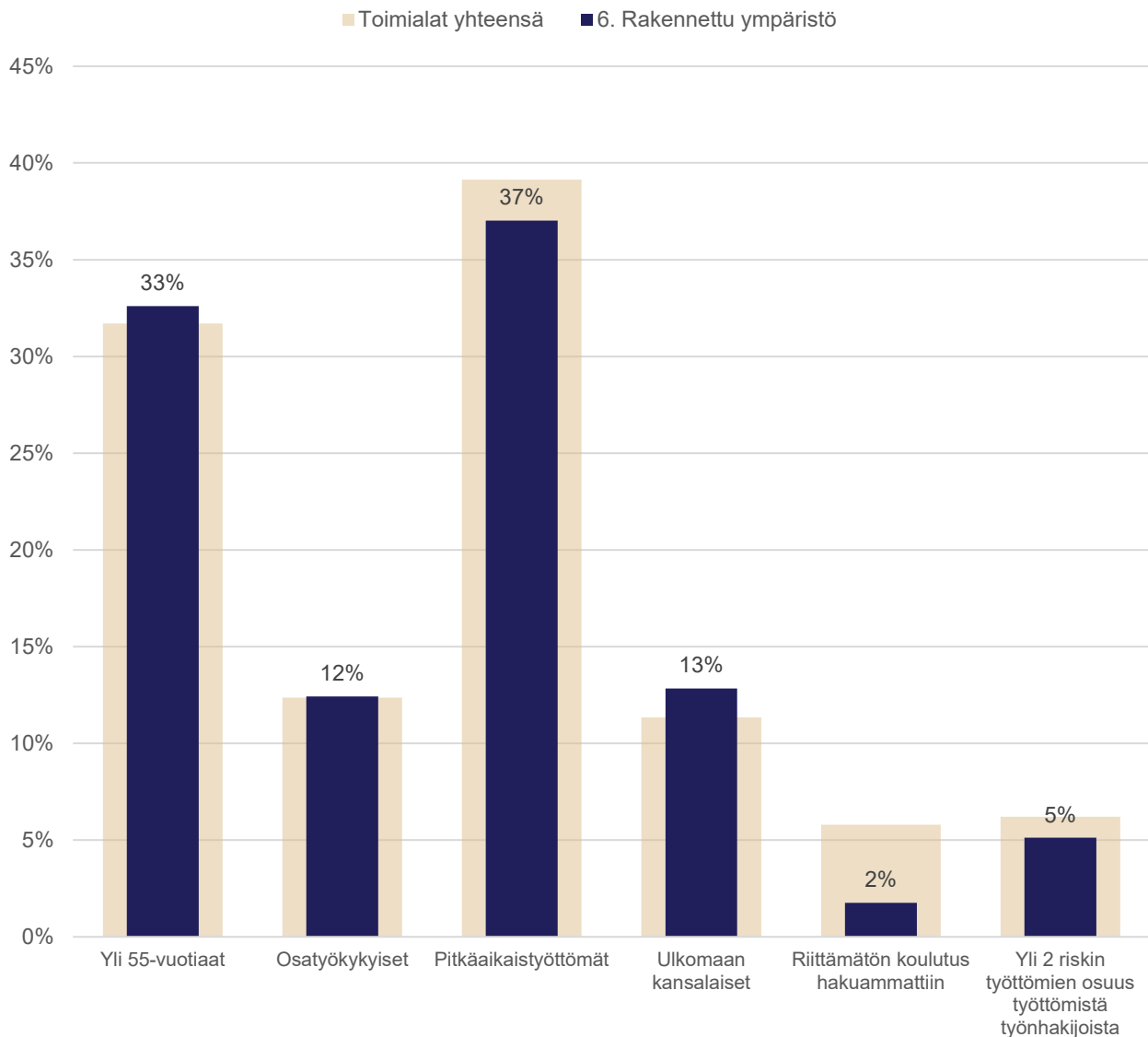
Kuvio 150. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Rakennetun ympäristön alalla työttömistä työnhakijoista 5 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää. Osuus on hieman matalampi kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). Rakennetun ympäristön alalla on hieman keskimääräistä enemmän yli 55-vuotiaita, osatyökykyisiä ja ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita. Pitkäaikaistyöttömien ja matalasti koulutettujen osuus on kuitenkin matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

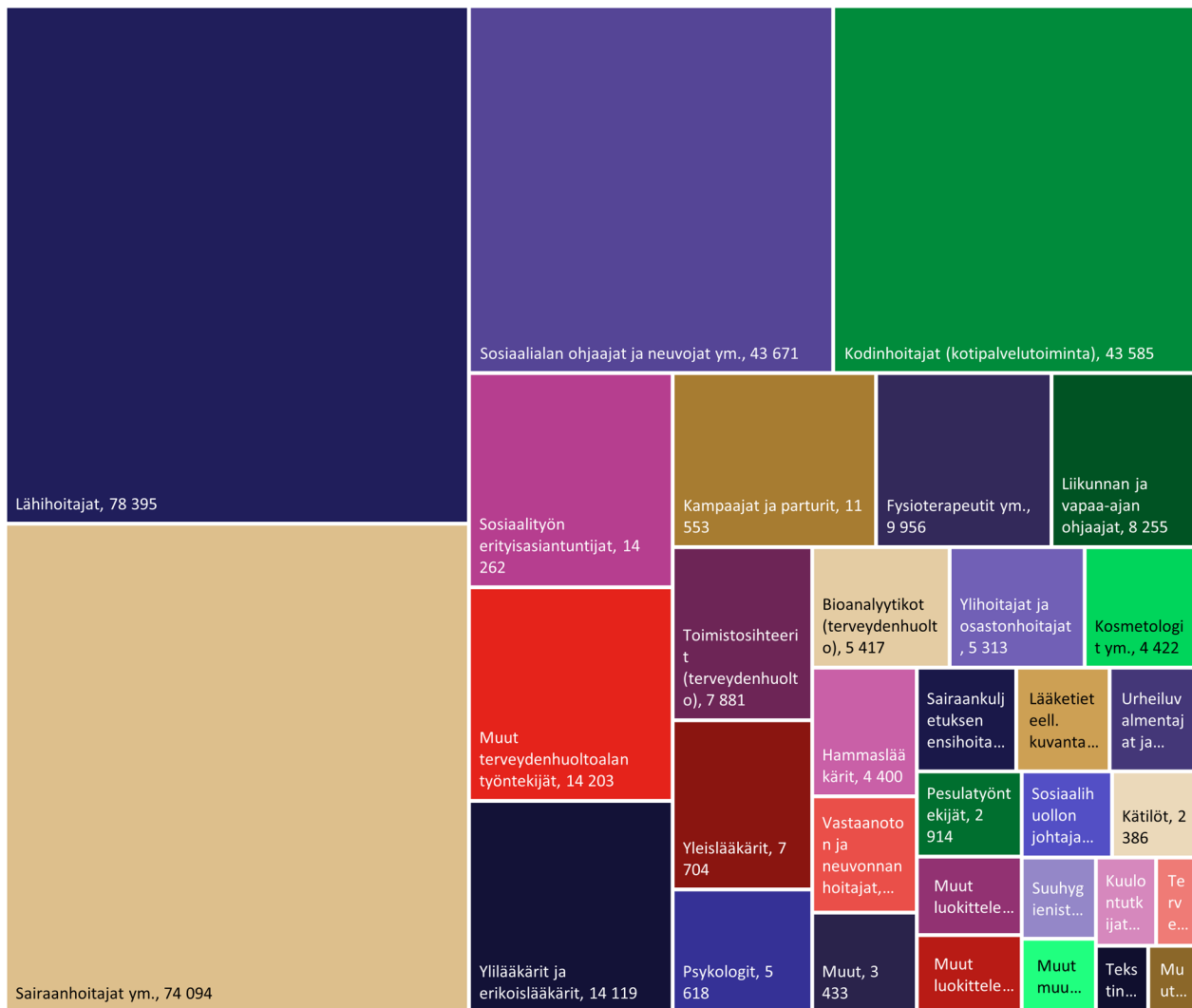
Kuvio 151. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.7 Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala

Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan toimialaryhmän lukumääräisesti suurimpia ammattiryhmiä ovat lähi- ja sairaanhoitajat sekä vanhusten ja vammaisten kotihoidon työntekijät, jotka kattavat yhdessä yli puolet SoTe-alan työllisyydestä. Lukumääräisesti pienempi joukko ovat sosiaalialan työntekijät, joista suurimpia ryhmiä ovat sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat sekä sosiaalityön erityisasiantuntijat. Lääkäreistä suurin ryhmä on yli- ja erikoislääkärit.

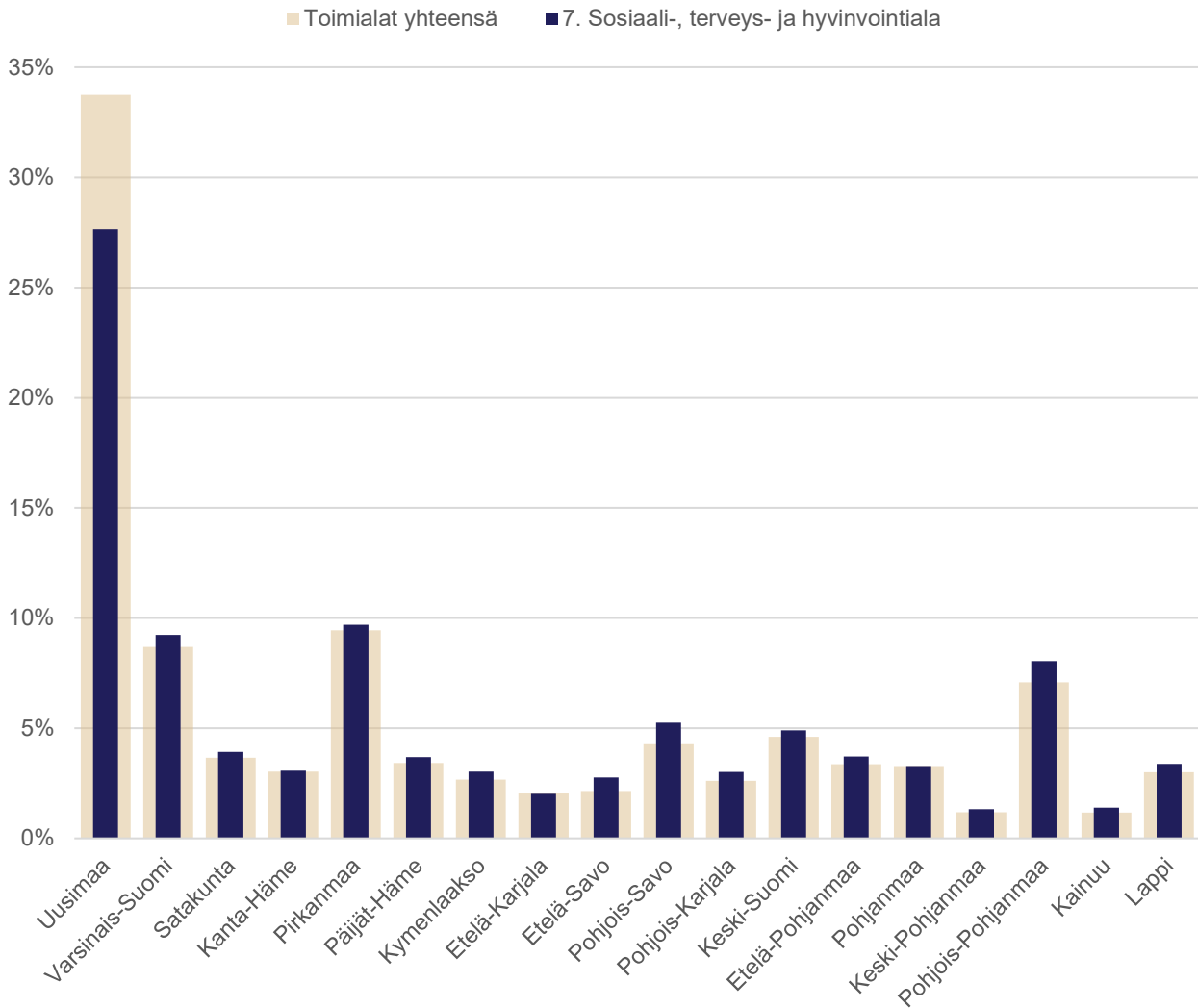
Kuvio 152. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin.

SoTe-alalla on keskittynyt keskimääräistä vähemmän Uudellemaalle, jossa työskentelee 28 % alan työllisistä (kaikkien alojen työllisyydestä 34 %). Monessa muussa maakunnassa SoTe-alan työllisyyden osuus on hieman keskimääräistä suurempi.

Toimialan työllisten määrä on kasvanut huomattavasti edellisen kymmenen vuoden aikana, ja kasvua on ollut lähes jokaisessa maakunnassa. Maan sisäisestä muuttoliikkeestä hyötyy erityisesti Uusimaa, johon virtaa etenkin korkeakoulutettuja alan työllisiä. Toimialan eniten ulkomailta muuttovoittoa saaneet ammattiryhmät ovat lähi- ja sairaanhoitajat.

Kuvio 153. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

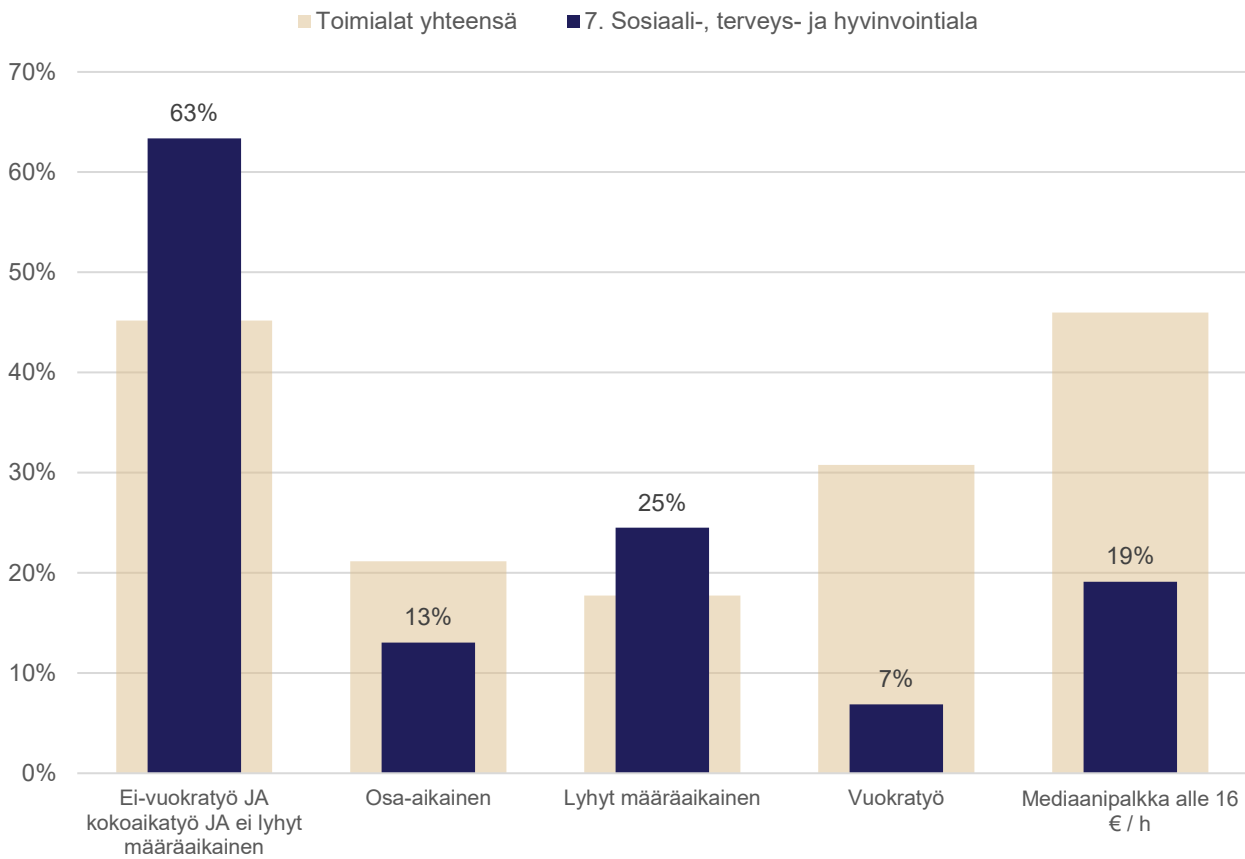

SoTe-alalla työvoiman kysyntä on vakanssiasteella mitaten hieman suurempaa (4,9 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4,3 %) verrattuna. SoTe-ala eroaa kuitenkin muista toimialoista erityisen matalalla työttömyysasteellaan: työttömyys on alalla merkittävästi keskimääräistä alhaisempaa (4,5 % vs. 7,9 % kaikki toimialat yhteensä). SoTe-alalla on huomattavaa työvoimapulaa.

Epätyypillisten työsuhteiden osuus on vähäinen verrattuna muihin aloihin. Kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on SoTe-alalla vakanssiaste hyvin korkea maan keskiarvoon nähden. Muihin toimialoihin nähden SoTe-alalla on poikkeuksellisen vähän kysyntää epätyypillisiin työsuhteisiin.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista SoTe-alalla 63 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuvio 3 s. 14). Lyhyet määräaikaiset työsuhteet ovat kuitenkin hieman yleisempiä kuin muilla aloilla.

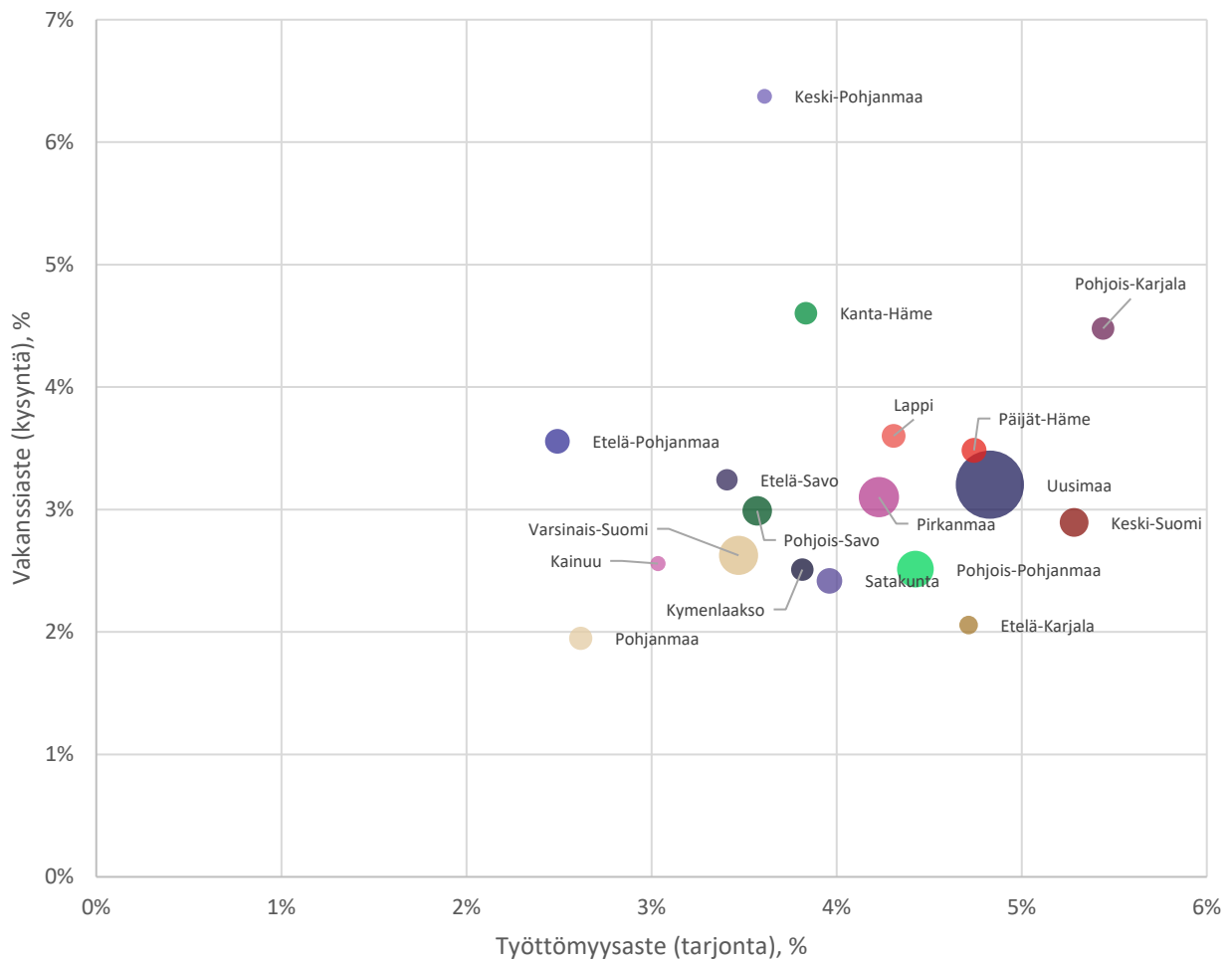
Kuvio 154. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on sosiaali- ja terveysalan jo ennestään matala työttömyys vähentynyt ja kysyntä kasvanut merkittävästi viimeisen kahdeksan vuoden aikana. Alan kysyntä on kasvanut valtavasti vuosina 2021–2022, eikä koronakriisi kasvattanut alan työttömyyttä juurikaan. SoTe-alan työvoimapula on siis pahentunut huomattavasti viime vuosina, ja kehitys pysynee samankaltaisena myös tulevinä vuosina.

Pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta kysyntä on korkeinta Keski-Pohjanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Pohjois-Karjalassa. Tarjonnassa ei ole suuria eroja, vaan työttömyys on alle kaikkien toimialojen keskiarvon joka maakunnassa.

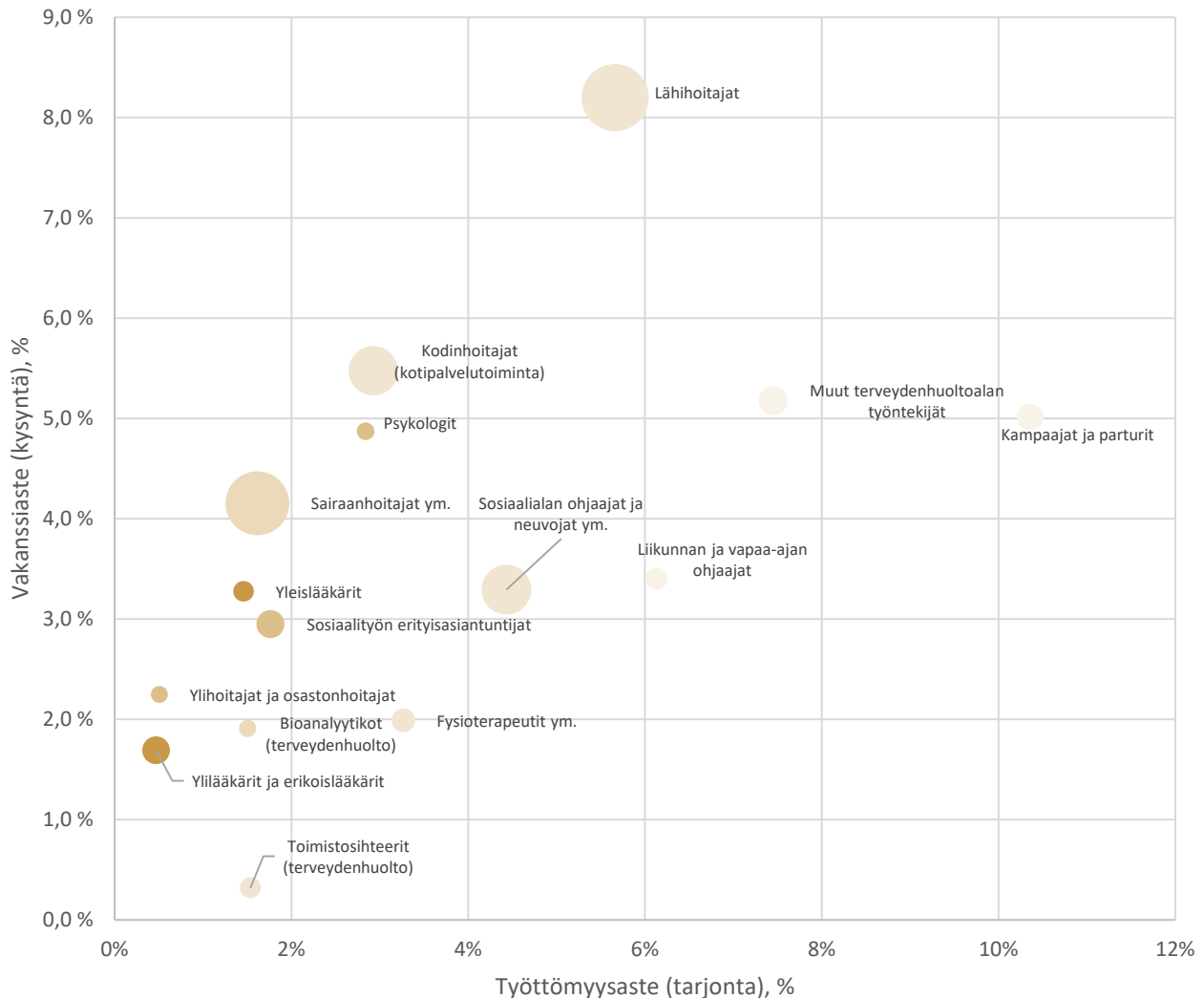
Kuvio 155. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

SoTe-alalla on siis huomattavaa työvoimapulaa, mikä ilmenee ammattiryhmätasolla eri tavoin. Lukumääräisesti tarkasteltuna lähi- ja sairaanhoitajien sekä vanhusten ja vammaisten kotihoidon työntekijöiden työvoimapula on poikkeuksellisen suurta suomalaisilla työmarkkinoilla. Hyvin harvassa SoTe-alan ammatissa on ylitarjontaa.

Lähi- ja sairaanhoitajien työvoimapula on ollut pahenemaan päin jo vuodesta 2016 lähtien, mihin verrattuna esimerkiksi lähihoitajien vakanssiaste oli vuonna 2022 jopa kymmenkertainen. Samanaikaisesti hoitaja-ammattien työttömyys on pysytellyt koko maan keskiarvon alapuolella etenkin sairaanhoitajilla, joilla työttömyys on hyvin matalalla tasolla. Hoitajista on lähtökohtaisesti pula koko maassa, joten alueellisen liikkuvuuden lisääminen ei toisi asiaan ratkaisua.

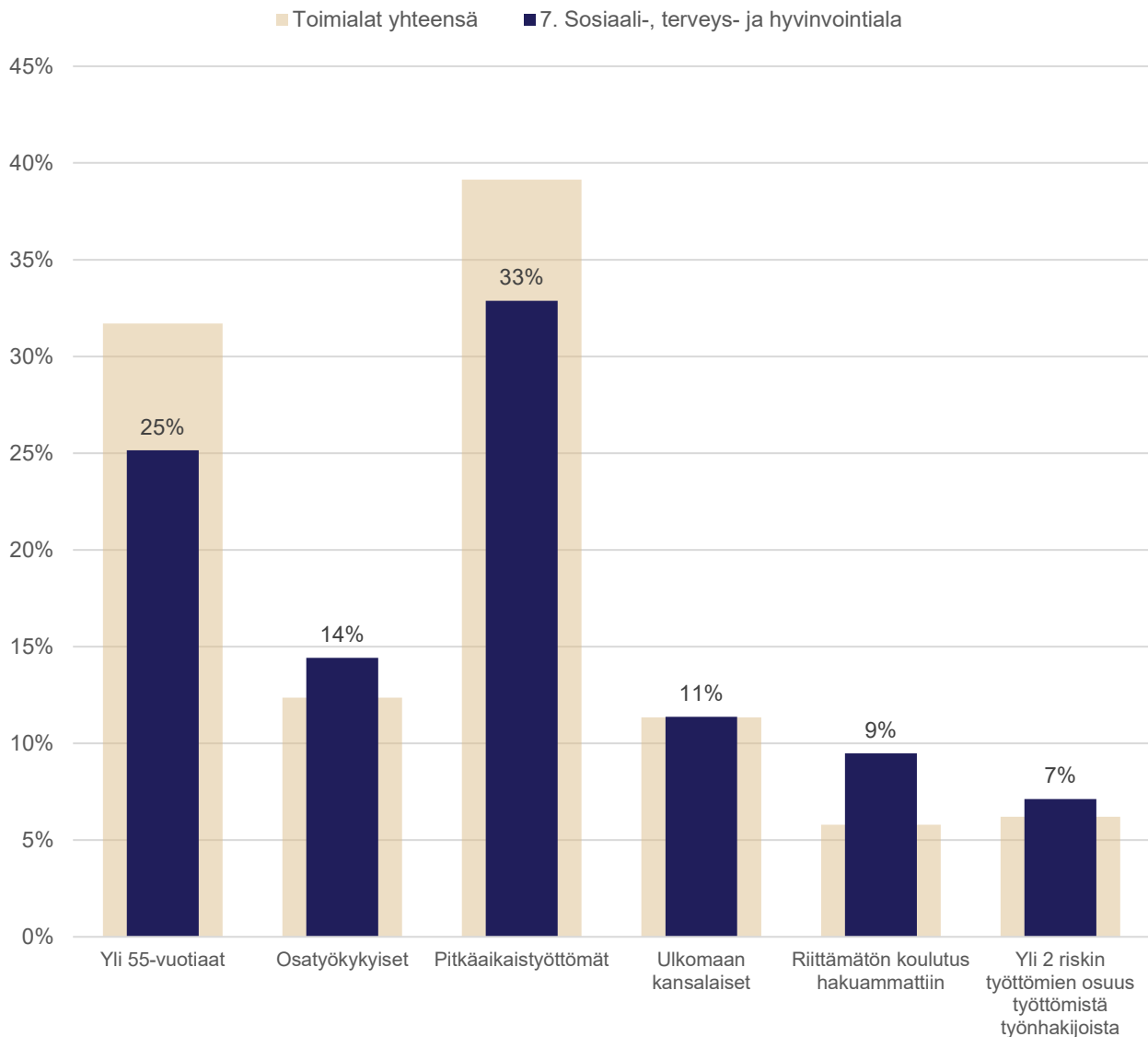
Kuvio 156. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

SoTe-alalla työttömistä työnhakijoista 7 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää. Määrä on korkeampi kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). Osatyökykyisten ja matalasti koulutettujen osuus työttömistä työnhakijoista on SoTe-alalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Yli 55-vuotiaiden ja pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista on matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

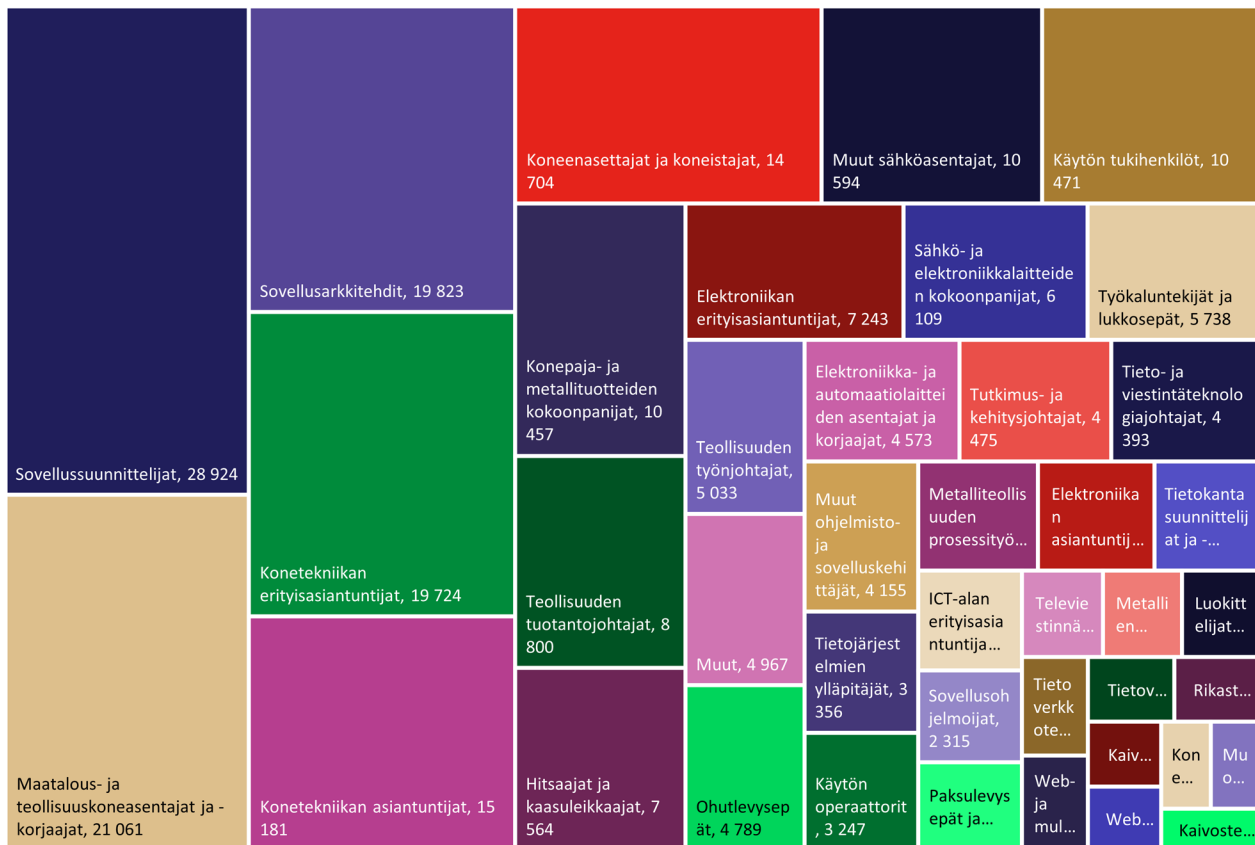
Kuvio 157. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.8 Teknoliateollisuus ja -palvelut

Teknoliateollisuuden ja palveluiden toimialaryhmä on ammattiryhmien koostumukseltaan melko heterogeeninen: yhtäältä ryhmä sisältää ICT-alan korkeaa koulutusta vaativia ammatteja (esim. sovellus suunnittelijat ja -arkkitehdit), ja toisaalta esimerkiksi metalliteollisuuden työntekijöitä (esim. teollisuuskoneasentajat, metallituotteiden kokoonpanijat ja hitsaajat). Lisäksi ryhmään lukeutuvat konetekniikan korkeakoulutetut ammattilaiset.

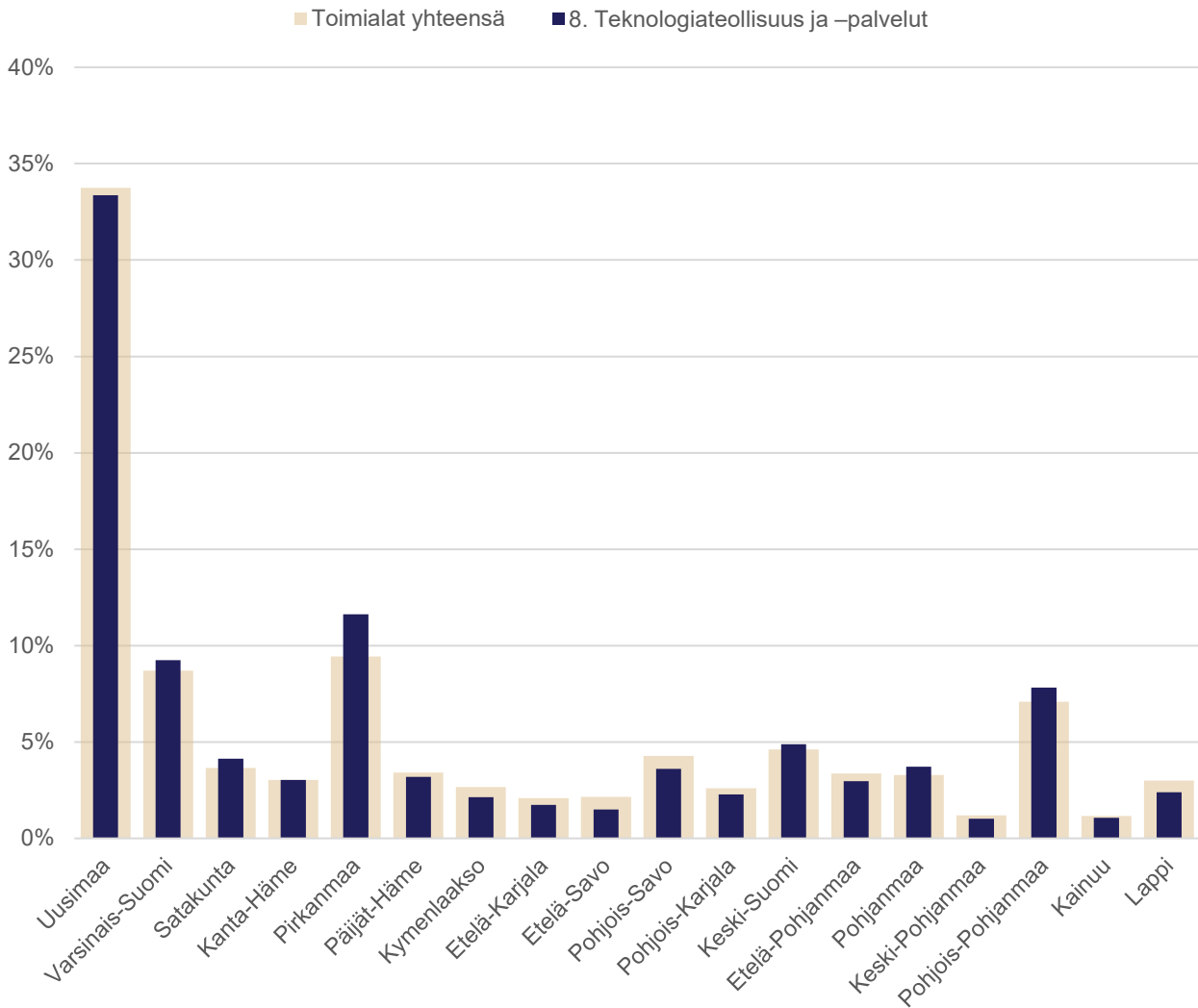
Kuvio 158. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin.

Teknolomiteollisuuden ja -palveluiden alalla on keskimääräistä enemmän työllisyyttä etenkin Pirkanmaalla. Muuten alan työllisyyden jakauma noudattelee melko tarkasti työllisyyden yleistä jakautumista maakuntien välillä. Alan työllisistä joka kolmas työskentelee Uudellamaalla.

Teknolomiteollisuus ja -palveluiden työllisyys on kasvanut runsaasti edellisen kymmenen vuoden aikana. Kasvu on kuitenkin ollut eriytyneenä: kasvu on ollut selkeästi suurinta Uudellamaalla, jonne virtaa erityisesti korkeakoulutettuja alan työllisiä muualta Suomesta. Toimialan eniten ulkomailta muuttovoittoa saaneet ammattiryhmät ovat sovellussuunnittelijat ja -arkkitehdit.

Kuvio 159. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

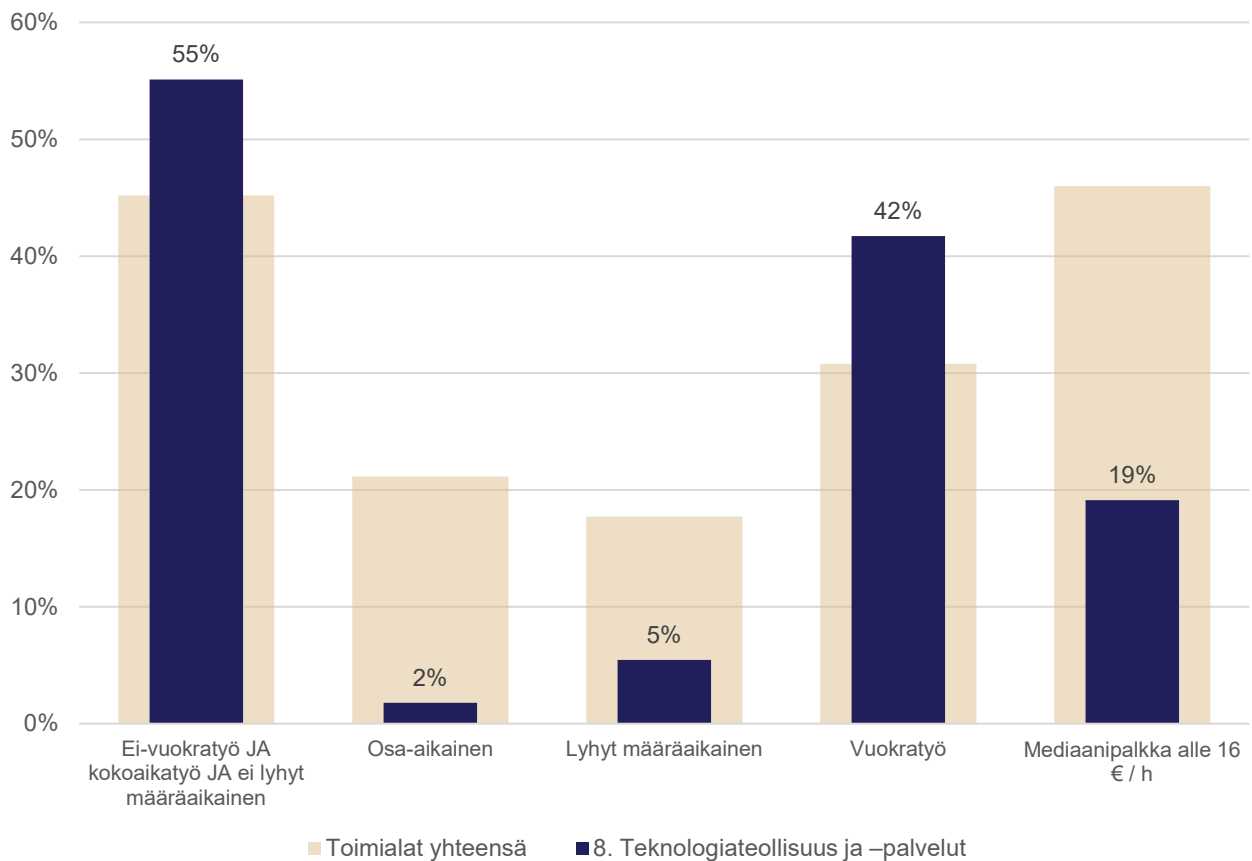

Teknologiateollisuuden ja -palveluiden alalla työvoiman kysyntä on vakanssiasteella mitaten likimäärin yhtä suurta (4,4 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4,3 %) verrattuna. Työttömyys on alalla keskimääräistä vähäisempää (7,4 % vs. 7,9 % kaikki toimialat yhteensä), joten alalla voidaan ajatella olevan keskimääräistä enemmän työvoimapulaa.

Epättyypillisten työsuhteiden osuus on vähäinen verrattuna muihin aloihin. Kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on teknologiateollisuuden ja -palveluiden alalla vakanssiaste suurempi maan keskiarvoon nähden.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista teknologiateollisuuden ja -palveluiden alalla 55 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuvio 3 s. 14). Etenkin osa-aikaiset ja lyhyet määräaikaiset työsuhteet ovat alalla paljon keskimääräistä harvinaisempia. Myös avoinna olevien paikkojen palkkataso on huomattavasti keskimääräistä korkeampi. Samanaikaisesti alalla on kuitenkin tarjolla selkeästi keskimääräistä enemmän vuokratyösuhteita.

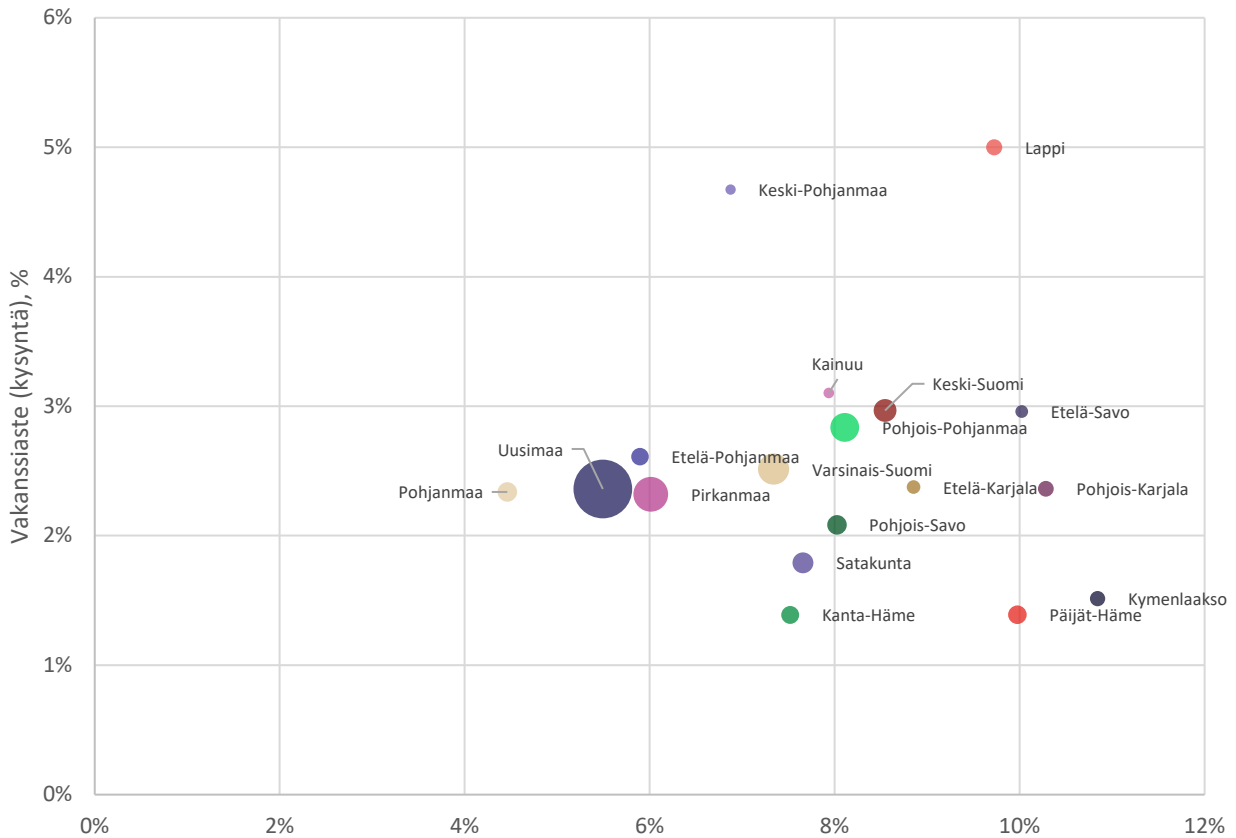
Kuvio 160. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on teknologiateollisuuden ja -palveluiden alan työttömyys vähentynyt ja kysyntä kasvanut viimeisen kahdeksan vuoden aikana, eli toimialaryhmä on liikkunut ylitarjonnasta kohti työvoimapulaa, pois lukien koronakriisin aiheuttama hetkellinen takapakki. Alan kysyntä on kasvanut erityisesti vuoden 2022 aikana. Ryhmässä työvoiman saatavuus on kuitenkin vielä hyvällä tasolla verrattuna erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan.

Pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta kysyntä on korkeinta Lapissa ja Keski-Pohjanmaalla. Tarjonnassa on jonkin verran eroja: esimerkiksi Uudellamaalla alan työttömyysaste on vain 5 % samalla, kun esimerkiksi Kymenlaaksossa alan työttömyysaste on 11 %.

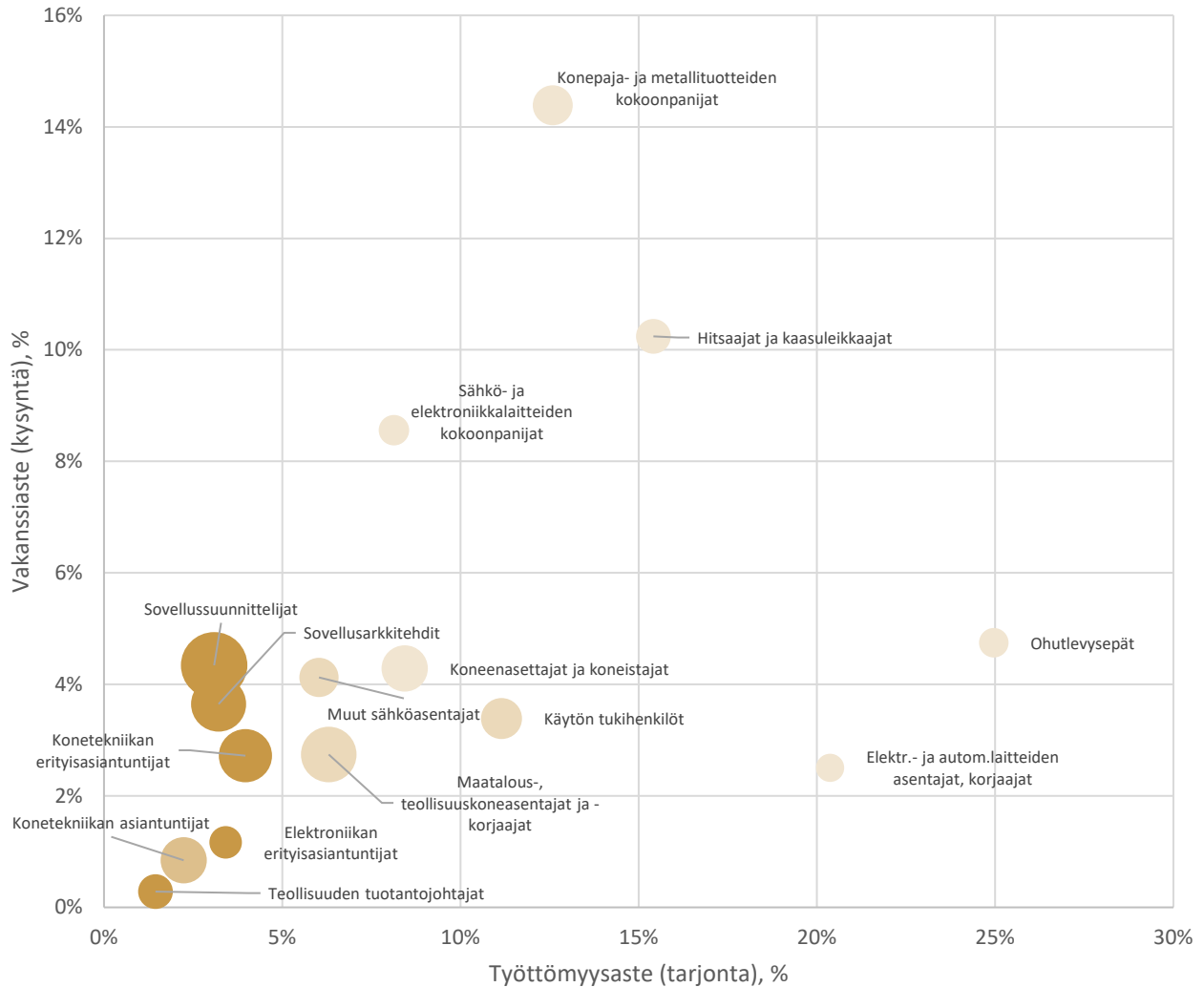
Kuvio 161. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Teknologiäteollisuuden ja -palveluiden alalla on siis keskimääräistä enemmän työvoimapulaa, mutta ammattiryhmätasolla alalla on hyvin paljon variaatiota. Yhtäältä alalla on korkeasti palkattuja ICT-alan ammattiteja, joiden osaajista on huomattava työvoimapula (esim. sovellussuunnittelijat ja -arkkitehdit. Toisaalta työvoimapulaa on myös joissakin matalammin palkatuissa ammateissa, kuten konepaja- ja metallituotteiden sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijoiden keskuudessa. Samalla etenkin ohutlevyseistä ja elektroniikkalaitteiden asentajista on ylitarjontaa.

Sovellussuunnittelijoiden työvoimapula on ollut pahenemaan päin koko 2010-luvun ajan, ja kehitys on vain kiihtynyt vuodesta 2020 lähtien. Samanaikaisesti ammattiryhmän työttömyysaste on laskenut selkeästi koko maan keskiarvon alle. Sovellussuunnittelijoista on pulaa erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla.

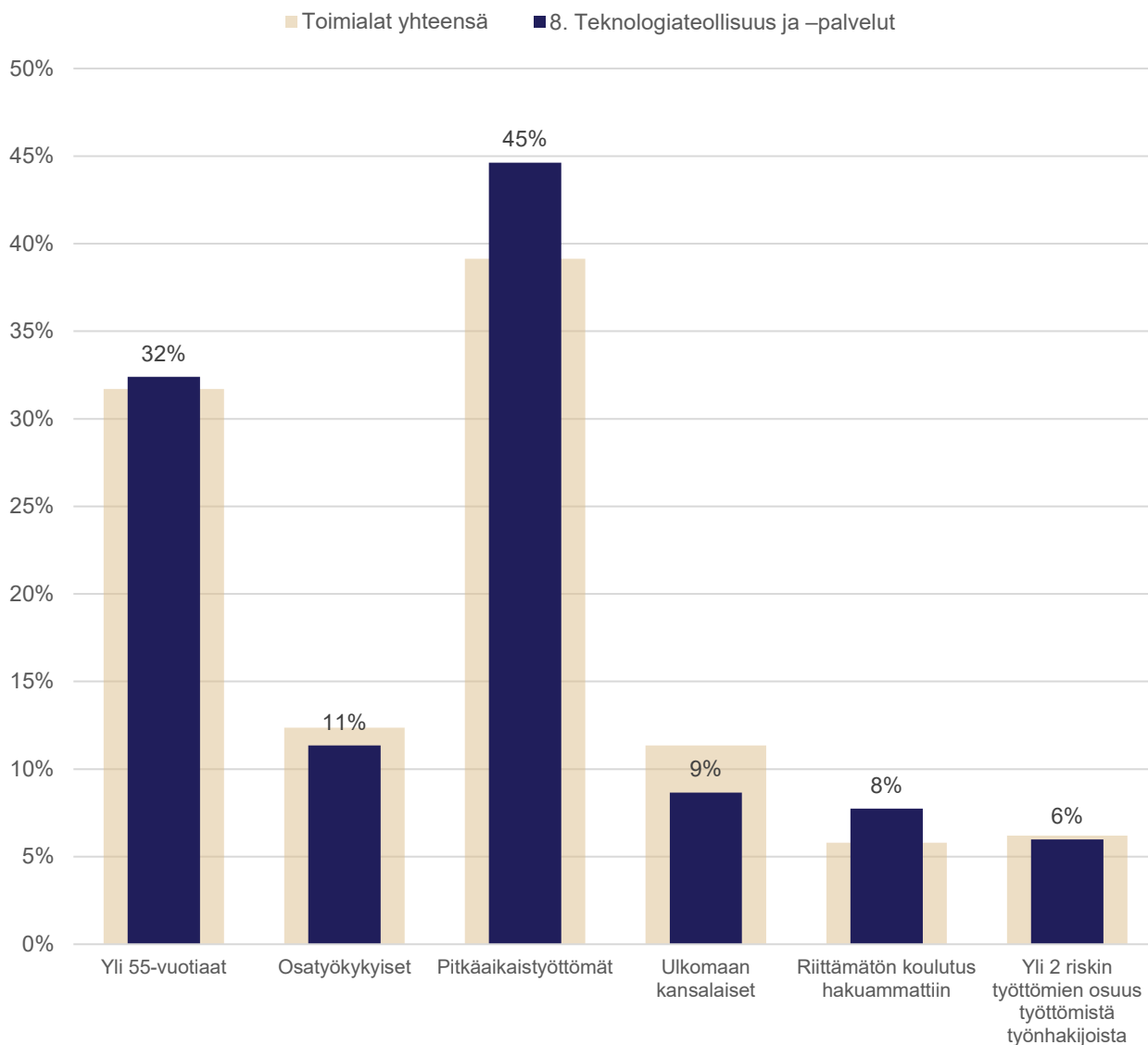
Kuvio 162. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Teknolgiateollisuuden ja -palveluiden alalla työttömistä työnhakijoista 6 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää, mikä on sama kuin toimialoilla keskimäärin. Yli 55-vuotiaiden, pitkäaikais-työttömien ja matalasti koulutettujen osuus työttömistä työnhakijoista on kuitenkin teknolgiateollisuuden ja -palveluiden alalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 163. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

7.9 Prosessiteollisuus ja -tuotanto

Prosessiteollisuuden ja -tuotannon toimialaryhmän lukumääräisesti suurimpia ammattiryhmiä ovat eri teollisuudenalojen prosessityöntekijät, joista suurin yksittäinen ryhmä on paperiteollisuuden prosessityöntekijät. Lisäksi ryhmään kuuluu esimerkiksi joitakin korkeampaa koulutusta vaativia ammatteja kemianteollisuudessa.

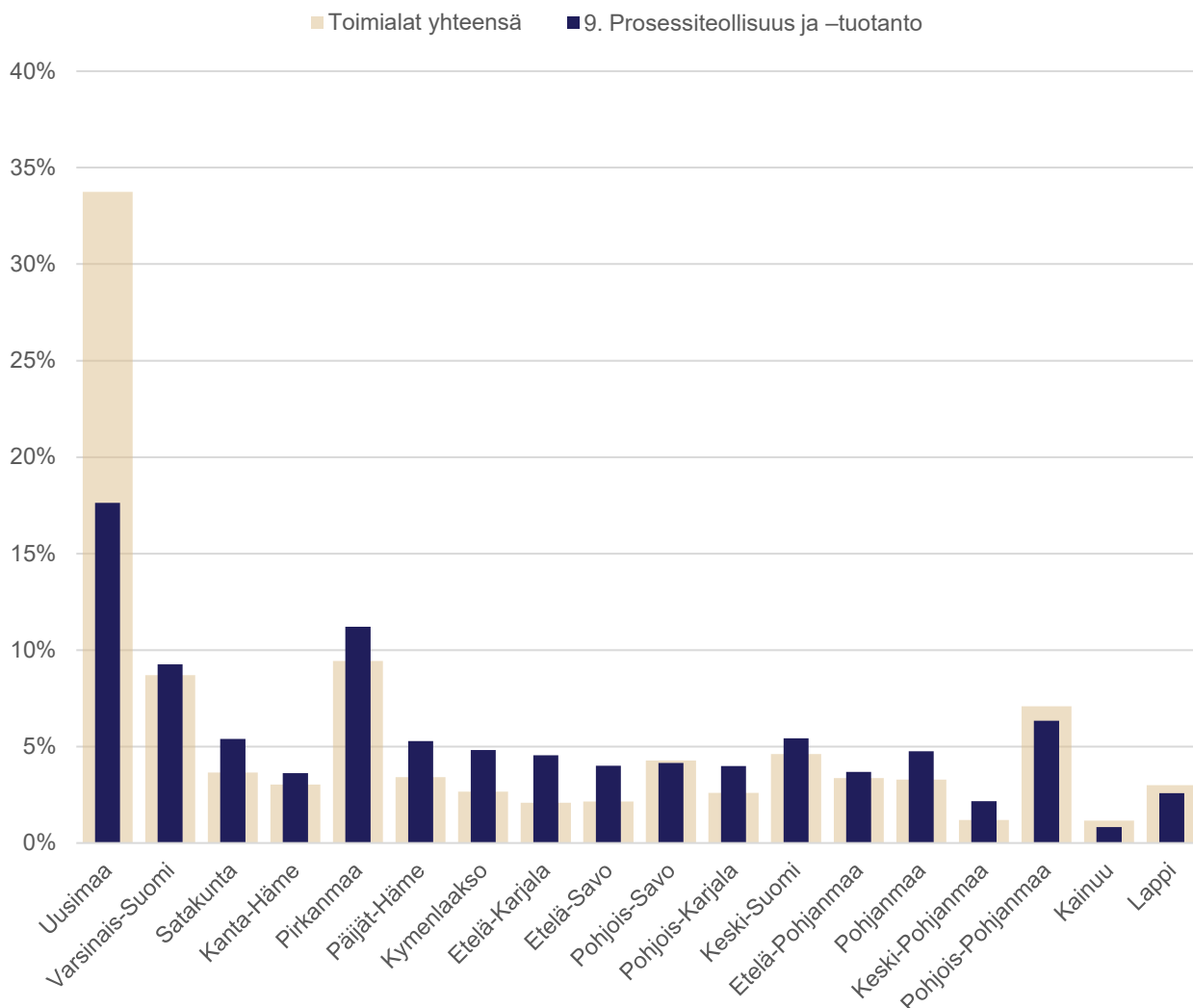
Kuvio 164. Toimialan työlliset ammattiryhmittäin.

Kun tarkastellaan työllisyyden jakautumista maakunnittain, prosessiteollisuuden ja -tuotannon ala on moniin muihin aloihin nähden poikkeuksellinen: vaikka toimialan työllisistä suurin osa (18 %) työskentelee Uudellamaalla, on Uudellamaalla työskentelevien osuus kuitenkin moninkertaisesti pienempi kuin kaikkien työllisten keskuudessa (34 %). Luonnonvara-alan työllisyys on jakautunut paljon keskimääräistä tasaisemmin koko maan alueelle. Keskimääräistä enemmän työllisyyttä on etenkin Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa ja Päijät-Hämeessä.

Toimialan työllisten määrä on vähentynyt huomattavasti edellisen kymmenen vuoden aikana, ja laskua on ollut kaikissa maakunnissa. Sekä työllisten muutto maakuntien välillä että työllisten maahanmuutto toimialan tehtäviin on vähäistä.

Kuvio 165. Toimialan työllisten jakauma maakunnittain.

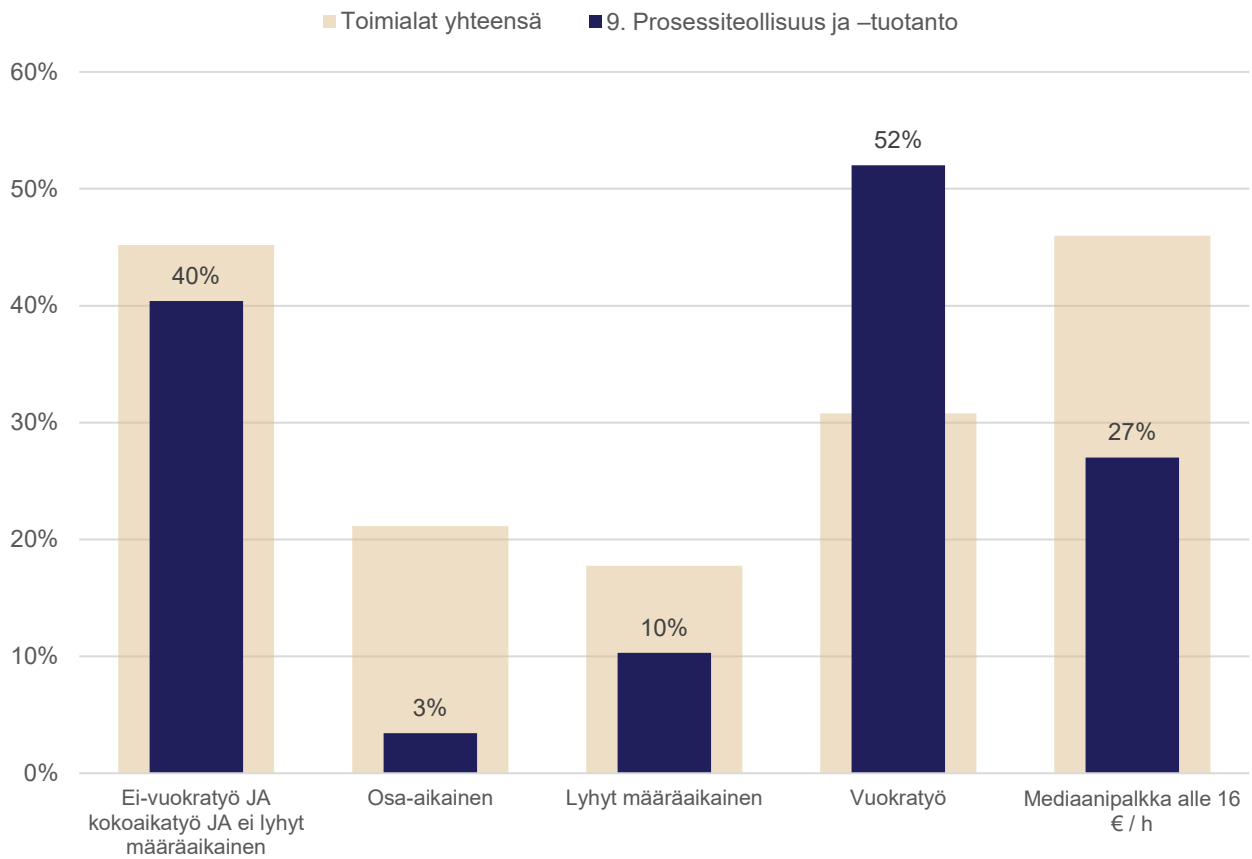

Prosessiteollisuuden ja -tuotannon toimialaryhmässä työvoiman kysyntä on vakanssiasteella mitaten vähäisempää (2,7 %) kaikkien alojen keskiarvoon (4,3 %) verrattuna. Samanaikaisesti työttömyys on alalla selkeästi keskimääräistä korkeammalla tasolla (11,3 % vs. 7,9 % kaikki toimialat yhteensä), joten alan työmarkkinatilannetta voisi luonnehtia ylitarjonnaksi.

Epätäyppillisten työsuhteiden osuus on alalla korkeampi verrattuna muihin aloihin. Kun kysyntää tarkastellaan koko-aikaisiin, pidempiaikaisiin ja ei-vuokratyötä olevien työsuhteisiin rajautuen, on prosessiteollisuuden ja -tuotannon toimialaryhmässä vakanssiaste matalampi maan keskiarvoon nähden.

Niin sanotusti perinteisiä työsuhteita (kokoaikaisia, pidempikestoisia, ei vuokratyötä olevia) on avoinna olevista työpaikoista prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla 40 prosenttia, kun kaikilla aloilla keskimäärin osuus on 45 prosenttia (ks. myös Kuvio 3 s. 14). Vuokratyösuhteet ovat selkeästi yleisempiä ja osaikaiset sekä lyhyet määräaikaiset taas harvinaisempia kuin muilla aloilla. Myös alan avointen työpaikkojen palkkataso on keskimääräistä korkeampi.

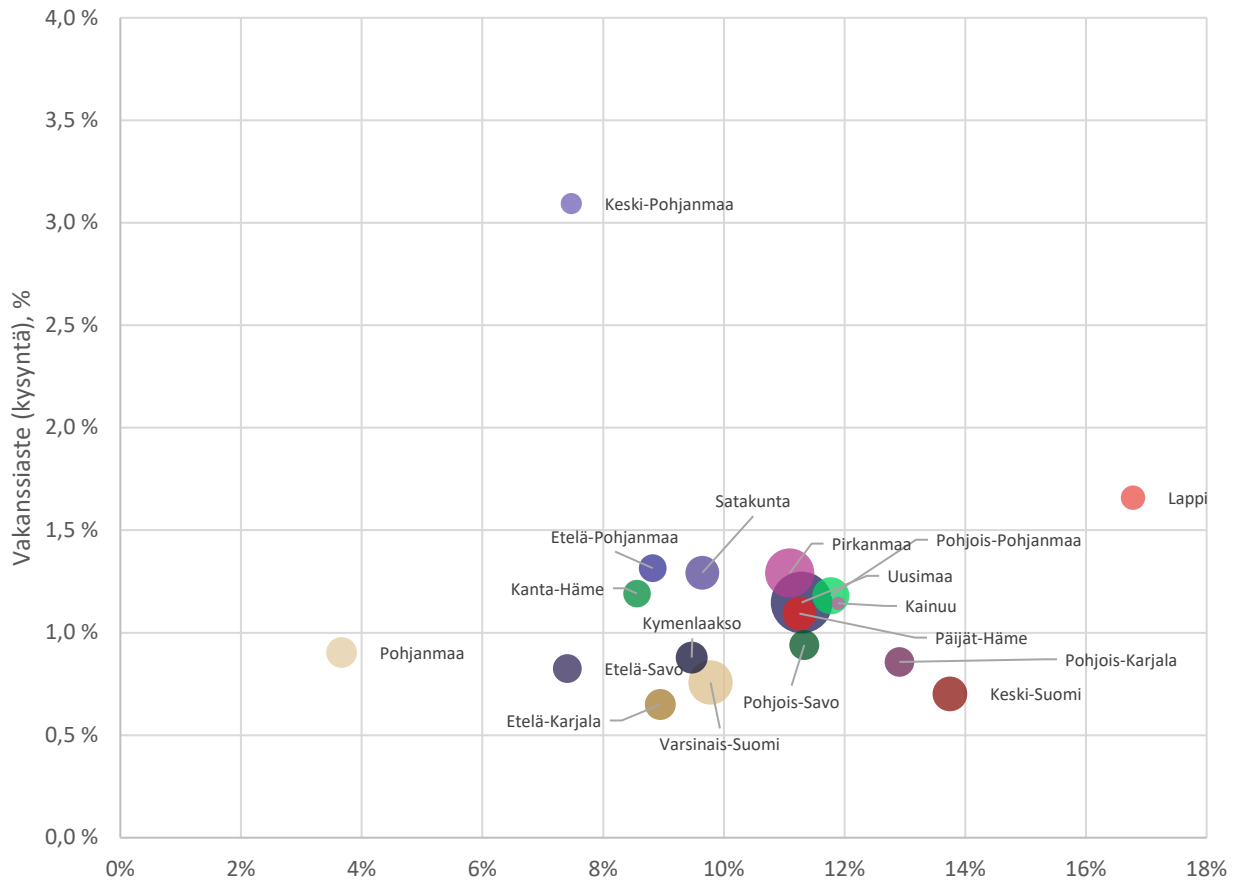
Kuvio 166. Toimialan avoimien työpaikkojen ominaisuudet.

Jos rajaudutaan pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden työvoiman saatavuuteen, on prosessiteollisuuden ja -tuotannon alan työttömyys vähentynyt ja kysyntä kasvanut viimeisen kahdeksan vuoden aikana, eli toimialaryhmä on liikkunut ylitarjonnasta kohti työvoimapulaa, pois lukien koronakriisin aiheuttama hetkellinen takapakki. Alan kysyntä on kasvanut erityisesti vuoden 2022 aikana. Ryhmässä työvoiman saatavuus on kuitenkin vielä korkealla tasolla muihin toimialoihin (pl. MaRaMa) nähden.

Pidempiaikaisten kokoaikaisten työsuhteiden osalta alan työmarkkinatilanne on hyvin samankaltainen monessa maakunnassa. Kysyntä on Keski-Pohjanmaata lukuun ottamatta alle kaikkien toimialojen keskitason (1,9 %). Samanaikaisesti työttömyysaste on suurimmassa osassa maakuntia korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Alan työttömyysaste on erityisen korkea Lapissa (17 %).

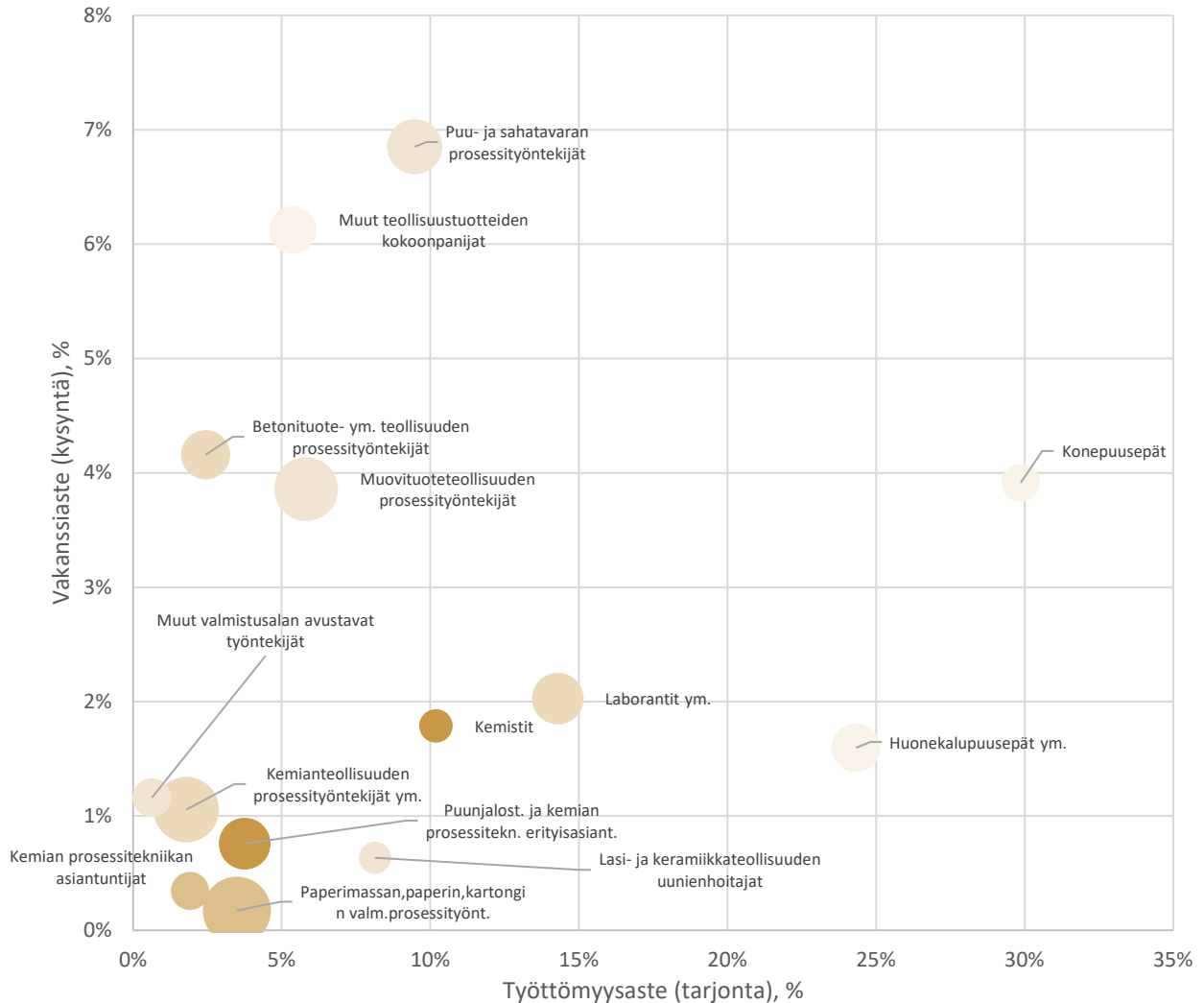
Kuvio 167. Beveridge-kuvio maakunnittain toimialalla suodatettuna kysynnän ja tarjonnan laadun mukaan: pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä.

Ammattiryhmätasolla prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla on runsaasti hajontaa. Puhtaaksi työvoimapula-ammattiksi lukeutuu ainoastaan betonituoteteollisuuden prosessityöntekijät, jossa vakanssiaste ei ole erityisen korkea, mutta työttömyys on hyvin vähäistä. Esimerkiksi puuteollisuuden prosessityöntekijöiden keskuudessa vakanssiaste on selkeästi keskimääräistä korkeampi, mutta ammatin osaajista on samanaikaisesti tarjontaa, jolla työvoiman kysyntä voitaisiin saada tyydytettyä. Ylitarjontaa on esimerkiksi kone- ja huonekalupuusepistä sekä korkeampaa koulutusta vaativista kemisteistä, joiden keskuudessa palkkataso on kohtuullisen korkea, ottaen huomioon työvoiman suuren tarjonnan.

Betoniteollisuuden prosessityöntekijöiden työvoimapula on ollut pahenemaan päin vuodesta 2015 lähtien, ja kehitys on kiihtynyt entisestäkuviän vuodesta 2020 lähtien. Betoniteollisuuden prosessityöntekijöiden vakanssiaste on yli kaksinkertaistunut muutaman viime vuoden aikana. Samanaikaisesti ammattiryhmän työttömyys on pysytellyt melko tasaisena. Betoniteollisuuden prosessityöntekijöistä on pulaa erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla ja Satakunnassa.

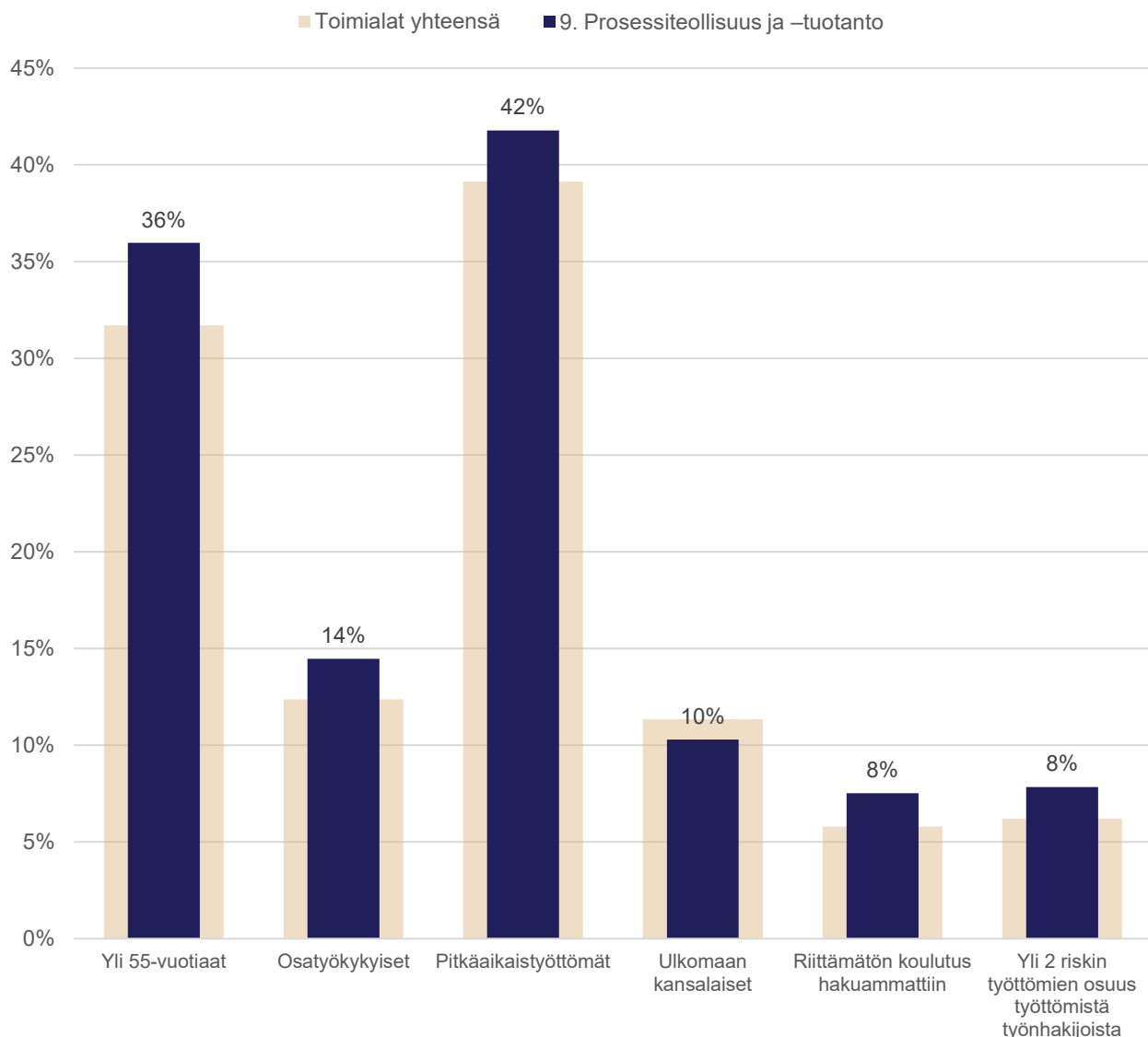
Kuvio 168. Beveridge-kuvaaja ammatin ja työllisten keskiansioiden mukaan toimialalla, 15 suurinta ammattia (mitä tummempi väri, sitä korkeampi palkka; pois lukien alle 3 kk kestävä työ, osa-aikatyö ja vuokratyö sekä työnhakijat, joilla vähintään 3 työllistymisen riskiä).

Edellä esitetyistä Beveridge-kuvaajissa on saatavilla olevasta vapaasta työvoimasta rajattu pois ne työttömät työnhakijat, joilla on kolme tai useampi seuraavista työllistymistä tilastollisesti vaikeuttavista riskitekijöistä: pitkäaikaissairaus tai vamma, haettavaan työhön nähden riittämätön koulutus, ulkomaan kansalaisuus, yli 55 vuoden ikä, tai työttömyyden kesto yli 12 kuukautta. Varsinkin useamman riskitekijän kasautuessa työnhakija tarvitsee usein osaamista tai työkykyä tukevaa koulutusta tai muita palveluita työllistyäkseen. Tästä syystä näitä työnhakijoita ei ole laskettu välittömästi työnantajien saatavilla olevaan työvoimaan, kun on arvioitu esimerkiksi työvoimapulan määrää avoimien paikkojen ja kyseiseen ammattiin tarjolla olevan vapaan työvoiman välisenä erotuksena.

Prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla työttömistä työnhakijoista 8 prosentilla on vähintään kolme edellä mainittua riskitekijää. Määrä on suurempi kuin toimialoilla keskimäärin (6 %). Yli 55-vuotiaiden, osatyökykyisten, pitkäaikaistyöttömien ja matalasti koulutettujen osuus työttömistä työnhakijoista on prosessiteollisuuden ja -tuotannon alalla suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Ulkomaan kansalaisten osuus on kuitenkin matalampi kuin Suomessa keskimäärin.

Kuvio 169. Työttömät työnhakijat työttömyysriskien mukaan toimialalla.

8 LIITE: MENETELMÄSELOSTE

Julkaisun tiedot perustuvat TEM:n työmarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan tietopohjaan, jota on kehitetty Työvoima-tiekartat-hankkeen alla. Datamallin tiedot on koottu useista eri lähteistä. Tavoitteena on ollut mahdollisimman kattava, tarkka, luotettava ja ajantasainen kuva työmarkkinoista. Tässä liitteessä kuvataan tarkemmin niitä tiedonkäsittely- ja analyysimenetelmiä, joiden avulla aineisto on muodostettu.

Aineistoa pyritään avaamaan myös ulkoisten käyttäjien saataville. Tämän raportin julkaisuhetkellä ministeriön verkkosivuilla⁸ on saatavilla versio datasta, jossa keskeisimmät indikaattorit uusimmalta tilastoajankohdalta excel-tiedostona. ELY-keskusten käyttöön on valmistumassa tämän julkaisun grafiikat sisältävä PowerBI-raportti.

⁸ <https://tem.fi/tyovoimatiekartat>

8.1 Tietolähteiden linkitys toisiinsa ja käytetyt luokitukset

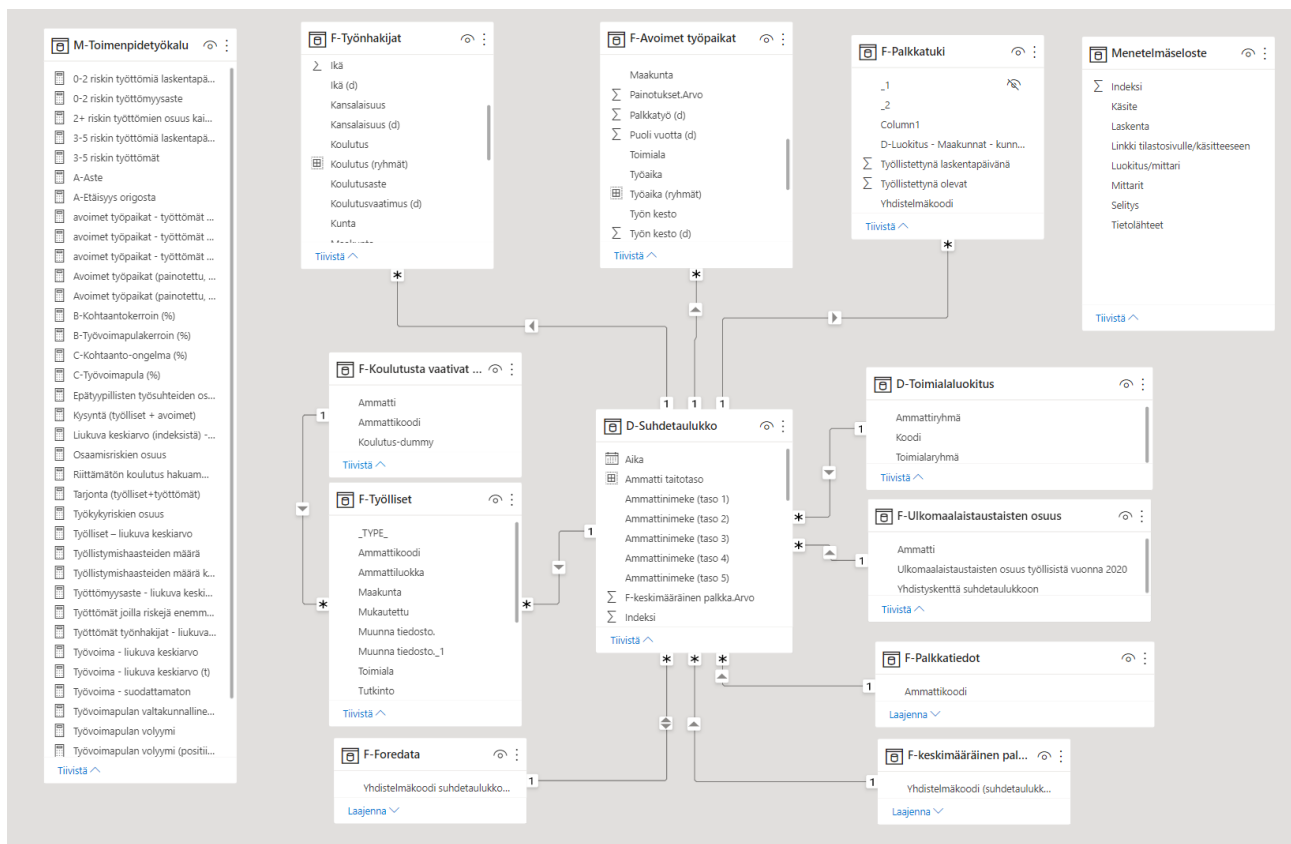
Tietomalliin on yhdistetty tietoja eri ammattiryhmien työllisyydestä, työttömyydestä, työvoiman ominaisuuksista, avoimista työpaikoista ja niiden ominaisuuksista, palkoista, sekä ennusteista kysynnän ja tarjonnan komponenttien kehityksestä. Tiedot ovat peräisin TEM:n työnvälitystilastosta, Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta, Avoimet työpaikat tilastosta, Palkkarakenne tilastosta, Tulorekisterin palkat ja palkkiot tilastosta ja Foredatan tuottamista ennusteista. Tiedot ovat tilastoaineistoja, ei mikrodataa.

Tiedot on yhdistetty toisiinsa ammattiluokan (4-nro), alueen (maakunta) ja tilastoajankohdan mukaan (Kuvio 170: Tietomallin datalähteiden relaatiot). Näin esimerkiksi työttömyysasteen kehitys tietyssä ammatissa ja/tai tietyllä alueella on yhdistettävissä avoimien työpaikkojen, työllisyyden tai palkkojen kehitykseen sekä niiden ominaisuuksiin. Niin ikään tiedoista voidaan johtaa indikaattoreita, jotka yhdistelevät eri lähteiden tietoja. Linkityksen avulla kuva työmarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan tasapainosta on kattavampi ja eri lähteiden tietojen vertailu on helpompaa.

Datamallissa sovelletaan kansallista Ammattiluokitusta 2010 (Tilastokeskus, 2022), Kuntaluokitusta 2022 (Tilastokeskus, 2022), Maakuntaluokitusta 2022 (Tilastokeskus, 2022), Toimialaluokitusta 2008 (Tilastokeskus, 2022) ja OEF:n toimialaryhmittelyä (Opetushallitus, 2020) (Opetushallitus, 2022). Toimiala- ja ammattiluokitus on linkitetty toisiinsa avaimella, joka määrittelee jokaiselle 4-numerotason ammattiluokalle ensisijaisen 4-numerotason toimialan perustuen ko. ammatin työllisten lukumäärään eri toimialoilla (ks. tarkemmin luku 9.6).

Tietomalli on rakennettu siten, että analyysit voi ulottaa ammattiluokituksen 4-nro tasolle ja vähintään alueluokituksen maakuntatasolle, mutta osin myös kuntatasolle. Tarkkuus on siis selvästi avoimesti saatavilla olevia julkisia tilastoaineistoja parempi. Palkkarakennetilaston tiedot oli saatavissa ammattikohtaisesti kuitenkin vain koko maan tasolla.

Kuvio 170. Tietomallin datalähteiden relaatiot

8.2 Työllisyysestimaattien ajantasaistaminen

Tilannekuvan ajantasaisuus on tärkeää. Työttömyyden ja avoimien työpaikkojen osalta vaatimus on kohtuullisen helposti täytettävissä jo nykyisillä aineistoilla, jotka saadaan julkisen työnvälityksen rekistereistä kuukausittain; tarvittaessa jopa lähes reaaliaikaisesti.

Sen sijaan työllisyyden tilastoinnissa on Suomessa valittava joko ajantasaisuuden tai tarkkuuden väliä: työvoimatutkimus julkaistaan kuukausittain muutaman viikon viiveellä, mutta kyselyaineisto ei mahdollista tarkkaa alue- ja ammattiluokkoita seuranta. Työssäkäyntitilasto taas on erinomainen lähde ammattikohtaiselle tilastotiedolle, mutta tiedot saadaan vain kerran vuodessa ja kahden vuoden viiveellä. Tulorekisteri tarjoaa nykyään lähes reaaliaikaista tietoa työllisyyden kehityksestä palkkatietojen kautta. Tulorekisterissä ammattitieto on kuitenkin vapaaehtoinen, minkä johdosta ammattiluokituksen mukaista kattavaa tilastoa ei ole mahdollista tuottaa.

Ajantasaisuus- ja tarkkuusvaatimuksen yhtäaikaiseksi täyttämiseksi tietomallissa on työllisyyden osalta yhdistelty useampaa tilastoaineistoa. Perusaineistona on työssäkäynnin ammatti- ja aluekohtaiset tiedot työllisistä. Koska tilasto julkaistaan kahden vuoden viiveellä, on puuttuvat kaksi vuotta muodostettu käyttämällä Tulorekisterin palkat ja palkkiot –tilastoa. Tulorekisteriaineistosta on ensin määritelty työllisten lukumäärä. Lukumäärä on estimoitu käyttäen tuloarajaa, joka tuottaa mahdollisimman lähellä työssäkäyntitilaston työllisten määrää olevan työllisten estimaatin. Tulorekisterin työllisten määrästä on tämän jälkeen laskettu vuosimuutos (%), jonka avulla on korotettu (tai laskettu) työssäkäynnin viimeisimmän julkaistun tilastovuoden tiedot, jotta saadaan puuttuvien kahden vuoden tiedot.

Tulorekisteristä ei saada ammattikohtaisia tilastoja, mutta toimialatieto on lähes täydellinen. Näin ollen korotus (tai lasku) työllisten määrän on tehty toimialoittain, joka sitten muuntuu ammattikohtaisiin tietoihin toimiala- ja ammattiluokituksen välille tehdyn linkityksen avulla (ks. kpl 9.6 alla).

Menetelmä ei ole täydellinen, koska toimialan sisällä kaikki ammatit eivät välttämättä kehity samaan suuntaan. Todennäköisesti virhe ei kuitenkaan ole erityisen merkittävä, koska kysyntä- ja tarjontaindikaattoreissa avoimien työpaikkojen ja työttömien määrä on merkittävämpi ja dynaamisempi komponentti ja näiden osalta käytössä on kuukausittain päivittyvä työnvälitystilaston data. Tulos on joka tapauksessa parempi, kuin kaksi vuotta vanhan datan käyttäminen.

Myös palkkarakennetilasto oli saatavilla ammattiluokituksen 4-numerotasolla vain muutaman vuoden viiveellä. Hankkeessa selvitettiin myös palkkadatan korottamista tulorekisteripohjaisesti, mutta tulorekisterin ammattitietojen puutteellisuuden vuoksi aihe vaatii vielä lisäselvitystä, ennen kuin dataa voi käyttää analyysiin. Tästä johtuen joudumme analyysissä myös rajautumaan palkkatietojen osalta ammattiryhmien tyypittelyyn palkkatason perusteella, sen sijaan, että olisimme voineet analysoida myös palkkojen muutosta ammatti- ja aluekohtaisen kysynnän ja tarjonnan funktiona (cf. Fornaro & Maliranta 2022; Ilmakunnas, Kanninen & Husa 2013).

Osa datalähteistä on kuukausidataa ja osa vuosidataa. Lisäksi useimmissa työmarkkinadatoissa havaitaan merkittävää kausivaihtelua vuodenajan mukaan. Ongelma on ratkaistu siten, että kuukausiaineistojen havainnoista on laskettu vuosiestimaatti. Kuluva (keskenkäisen) vuoden osalta käytetään liukuvaa 12 kuukauden keskiarvoa kuukausiaineistoissa. Esimerkiksi työssäkäyntitilaston työllisten vuoden 2022 estimaatti muodostetaan painottamalla tilaston 2019 vuoden aineisto tulorekisterin uusimmilla kuukausitiedoilla 12 kuukauden liukuvana keskiarvona. Näin ollen esimerkiksi maaliskuussa 2022 vuoden 2022 estimaatti on korotettu maaliskuun 2021–helmikuun 2023 tietoihin perustuen.

8.3 Työnvälitystilaston yli- ja alipeiton korjaus

Käytetyn datan pitäisi kuvata todellisuutta mahdollisimman tarkasti ja luotettavasti. Malli perustuu vahvasti työnvälitystilaston eli julkisen työnvälityksen kautta avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen rekisteritietoihin. On kuitenkin tunnistettu, että kaikkia avoimia työpaikkoja ei ilmoiteta julkiseen työnvälitykseen.

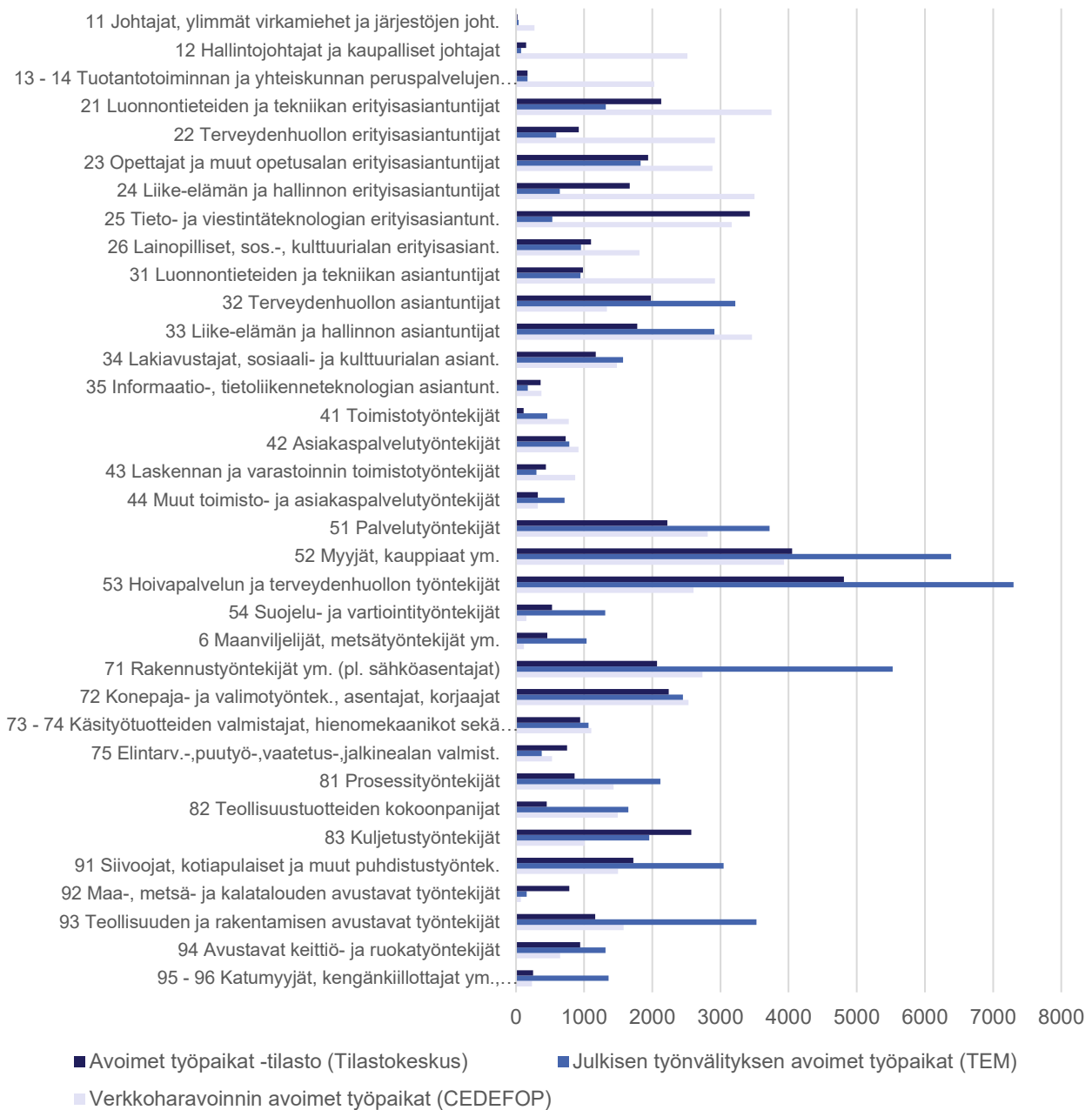
Tilastokeskuksen TEM:lle toteuttamissa työnantajahaastatteluista havaitaan, että vain 55 % työpaikoista oli ilmoitettu TE-toimistoon (TEM, 2022), mikä johtaa työvoiman kysynnän merkittävään aliarviointiin, mikäli tilannekuva perustuu pelkkään julkisen työnvälityksen dataan.

Samaan aikaan on tiedossa, että julkista työnvälitystä käytetään myös yritysten markkinointikanavana; työvoimaa vuokraavat yritykset saattavat ilmoitella työpaikoista, joita ei ole vielä toimeksiannettu kasvatukseen työntekijäpooliaan; samaa ilmoitusta saatetaan ilmoittaa monelle alueelle ja muita ilmiöitä, jotka luovat rekisteriin ”valekysyntää”. Näin ollen tilannekuva taas voi yliarvioida kysynnän määrää.

Tämä julkisen työnvälityksen niin sanottu alipeitto ja ylipeitto työvoiman kysynnässä ei kohdistu samassa suhteessa kaikkiin ammatteihin. Päinvastoin, vertaamalla kyselypohjaiseen (mutta varsin korkean vastausosuuden omaavaan) Avoimet työpaikat tilastoon (Tilastokeskus, 2022) havaitaan, että julkisessa työnvälityksessä on ilmoitettu huomattavasti vähemmän erityisasiantuntijoiden paikkoja, kuin mitä toimipaikat ovat Tilastokeskukselle ilmoittaneet rekrytoineensa (Kuvio 163: Avoimet työpaikat eri tilastolähteissä 2021/Q2). Ero on jopa seitsenkertainen ICT-alan erityisasiantuntijoiden kohdalla.

Vastaavasti toisissa ammateissa havaitaan merkittävää ylipeittoa. Esimerkiksi myyjien ja rakennustyöntekijöiden paikkoja on ilmoitettu julkiseen työnvälitykseen merkittävästi enemmän, kuin mitä toimipaikat ovat Tilastokeskukselle raportoineet rekrytoineensa.

Kuvio 171. Avoimet työpaikat eri tilastolähteissä 2021/Q2

Jakaumia voidaan verrata myös verkkoharavoinnilla (*web scraping; web crawling*) eri työpaikkoja välittäviltä verkkosivustoilta koostettuun dataan. Kuvio 171 sisältää tiedot myös CEDEFOP:in koostamasta datasta Suomen osalta. Verkkoharavointidatan arviot työvoiman kysynnästä ovat varsin hyvin linjassa Tilastokeskuksen Avoimet työpaikat -tilaston estimaattien kanssa, mikä vahvistaa käsitystä julkisen työnvälityksen aineiston vinoudesta. Kuviosta havaitaan kuitenkin myös poikkeuksia, erityisesti johtaja-ammattien (13-14), lääkäreiden (22), liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijoiden (24) ja luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijoiden (31) kohdalla. Erojen syytä on vaikea selvittää, mutta on tiedossa, että verkkoharavoinnilla työpaikkojen lukumäärän tunnistaminen on välillä vaikeaa (Tuomi; Hautamäki; & Ketamo, 2021; Vaccarino & Pelucchi, 2018). Esimerkiksi johtajapaikkoja ja haluttujen erityisasiantuntijoiden tehtäviä saatetaan etsiä usealla kanavalla hieman erilaisin ilmoituksin (esim. suoraan yrityksen omalla ilmoituksella, mutta lisäksi esim. headhunterin ilmoituksella), mikä tekee algoritmile dublikaattien tunnistamisen vaikeaksi ja aiheuttaa tuplalaskentaa. Niin ikään ammattiluokituksen soveltaminen työpaikkailmoitusten ammattinimikkeisiin on haastavaa (esim. Key Account Manager voi myyjän sijaan luokitua johtajaksi). Haravaan voi jäädä myös jo täytettyjä paikkoja (jotka ovat jääneet verkkoon), mainoksia tai uutisia

ja suomen kielen tunnistaminen tekstianalyysissa voi olla vaikeaa. Koska menetelmän tuottamien estimaattien erot ovat paikoin varsin suuria ja erojen syyt epäselvät, on TEM:n datapohjassa päädytty nojaamaan Tilastokeskuksen vakiintuneen Avoimet työpaikat tilaston jakaumaan.

Julkisen työnvälityksen avointen työpaikkojen rekisteritiedon vinouman korjaamiseksi aineistolle on muodostettu painokerroin, jolla alipeittoammattien estimaatteja korotetaan Avoimet työpaikat tilastossa raportoidulle tasolle. Korotus on tehty niille 2-nro tason ammattiteille, joissa alipeitto aikasarjatarkastelun perusteella näyttää systemaattiselta ja on loogisesti perusteltavissa (ammatit 21, 22, 24, 25, 31, 35, 83). Koska Avoimet työpaikat on kyselyaineisto, ei painotusta pystytä toteuttamaan tarkemmalla tasolla satunnaisuuden lisääntymisen vuoksi. Näin ollen esimerkiksi luokan 25 Tieto- ja viestintäteknologian painokerroin (~7) vaikuttaa samalla tavalla kaikkiin luokan alaryhmiin, kuten sovellusarkkitehdit, multimediakehittäjät, sovellusohjelmoijat tai tietoverkkojen erityisasiantuntijat. Tämä voi aiheuttaa jonkin verran harhaa kysyntäestimaatteihin, mutta tulos on joka tapauksessa selvästi tarkempi, kuin ilman korjausta.

Julkisen työnvälityksen ylipeiton korjaamiseksi ei ole käytetty negatiivisia painokertoimia, koska julkiseen työnvälitykseen ilmoitetut lyhytkestoiset, osa-aikaiset ja/tai pitkään auki olleet vuokratyöpaikat kuitenkin velvoittavat julkista työnvälitystä. Painokertoimien sijaan analyyseissa on käytetty suodattimia, joiden avulla voidaan rajata tarkastelua esimerkiksi vain pidempiaikaisiin, kokoaikaisiin ei-vuokratyötä oleviin työsuhteisiin. Näin saadaan selkeämpi kuva kysynnän rakenteesta, mikä auttaa toimenpiteiden suunnittelussa: lyhytkestoisen osa-aikaisen vuokratyövoiman tarjonta syntyy eri lähteistä kuin kokoaikaisen pitkäkestoisen työn.

8.4 Tietosuoja

Datamallin tietolähteet muodostuvat aggregoiduista tilastoaineistoista, eli eivät sisällä tietoa yksittäisistä henkilöistä. Datan tarkkuustaso (esim. ristiintarkasteltuna 4-nro ammattiluokitus, alueluokitukset, 4-nro tutkintoluokitus) johtaa kuitenkin tilanteisiin, joissa välillinen tunnistaminen voi olla mahdollista, esimerkiksi jos harvinaisesta ammattiryhmästä pienellä paikkakunnalla on vain yksi havainto. Tietosuojatoimenpiteet ovat siis tarpeellisia tietomallin julkista jakelua varten.

Tietosuojan varmistamiseksi julkisesti jaellusta datasta on rajattu pois henkilömääriä sisältäviä muuttujia ja tiedot on pyritty ilmoittamaan eri tietoja yhdistävinä indikaattoreina ja osuuksina. Siltä osin kun henkilömääriä on ollut tarpeen sisällyttää mukaan on summiin on lisätty ns. kohinaa (Eurostat, 2017, s. 8), eli satunnaisia pieniä lukuja, jolloin käyttäjän on mahdoton tietää onko esimerkiksi pientä aluetta kuvaavan harvinaisen ammatin solun arvo alkuperäisessä datassa myös 1, vai onko se ollut esim. 3, josta kohinalla vähennetty 2.

8.5 Mittarit

Datamalli sisältää paljon vakiintuneita mittareita, kuten työllisyys- ja työttömyysasteita, mutta myös joitakin erityisesti tätä mallia varten kehitettyjä indikaattoreita. Keskeisimmät mittarit on kuvattu tässä kappalessa.

Työmarkkinoiden kohtaannon tilaa voidaan havainnollistaa Beveridge- eli UV-kuvion avulla. Koordinaatistoon sijoitetussa Beveridge-kuviossa vaaka-akseli kuvaa tarjontaa (työttömyyttä) ja pystyakseli kysyntää (avoimia työpaikkoja). Mitä kauempana koordinaatistossa sijaitseva piste on origosta, sitä heikommin työmarkkinoiden kohtaanto toimii. Beveridge-kuvion avulla on siis kätevää tarkastella työvoiman kysynnän ja tarjonnan ulottuvuuksia yhdessä koordinaatistossa.

Tässä hankkeessa tarjonnan mittarina on käytetty työttömyysastetta ja kysynnän mittarina vakanssiasastetta, ja koordinaatistoon on sijoitettu useita UV-sarjoja esimerkiksi ammattiryhmittäin tai alueittain luokiteltuna. Poikkileikkausnäkymien lisäksi aineistomme mahdollistaa myös kohtaannon ajallisen kehityksen tarkastelun.

Hankkeen analyyseissa käyttämämme mittarit on johdettu kolmesta työmarkkinatilastorekisterien muutujasta: työttömistä työnhakijoista, työllisistä ja avoimista työpaikoista. Työttömien työnhakijoiden tietojen

lähteenä on TEM:n työnvälitystilasto; avointen työpaikkojen lähteenä TEM:n työnvälitystilasto ja Tilastokeskuksen Avoimet työpaikat tilasto; ja työllisten tietojen lähteenä Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto sekä tulorekisterin palkat ja palkkiot.

Työttömiksi työnhakijoiksi lasketaan TEM:n työnvälitystilaston käsittein sellaiset julkisen työnvälityksen asiakkaiksi ilmoittautuneet henkilöt, jotka eivät ole työsuhteessa, työllisty yrittäjänä tai ole päätoimisia opiskelijoita. Työttömiksi lasketaan myös sellaiset työsuhteessa olevat, jotka ovat kokoaikaisesti lomautettuja tai joiden säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle neljä tuntia.

Työttömien työnhakijoiden tietoja on luokiteltu edelleen työttömien ominaisuuksia kuvaavain taustamuuttujittain asuinalueen, iän, ammatin, koulutuksen, työttömyyden keston, kansalaisuuden ja työkyvyn mukaan. Näiden taustamuuttujien pohjalta on muodostettu summamuuttujia, jotka kuvaavat työttömien työnhakijoiden *mahdollisia esteitä työllistymiselle*. Näitä ovat *työkykyyn liittyvät riskit* (osuus työttömistä, joilla täytyy kaksi seuraavista kriteereistä: te-viranomaisen tiedossa oleva vamma tai pitkäaikaissairaus; työttömyyden kesto yli vuoden; ikä yli 55 vuotta) sekä *osaamiseen tai kielitaitoon liittyvät riskit* (osuus työttömistä, joilla on joko ulkomaan kansalaisuus ja/tai ammattiin nähden riittämätön koulutus).

Työllisiksi lukeutuvat Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston määritelmän mukaan silloin kaikki 18–74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä eivätkä olleet työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterissä tai suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelua. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaisten tietoihin. Työssäkäyntitilaston määritelmän mukaisia työllisyystietoja on tilaston valmistumisviiveen takia korotettu tulorekisterin tietojen perusteella puuttuvien vuosien osalta (ks. kpl 8.2). Työllisten osalta taustamuuttujina on käytetty toimialaa, asuinalueita, ammattia, tutkintoa, syntyperää ja työnantajasektoria.

Työttömyysaste on laskettu työttömien työnhakijoiden osuutena työvoimasta, eli työttömien työnhakijoiden ja työllisten summasta. Toisin kuin työvoimatutkimuksen työttömyysaste, tässä hankkeessa käytetty työttömyysaste ei ole virallinen eikä kansainvälisesti vertailukelpoinen, sillä työttömien varannon komponenttina on käytetty TEM:n työnvälitystilaston työttömiä työnhakijoita. Työttömyysasteesta käytetään myös versiota *0–2 riskipisteen työttömyysaste*, jossa työttömien varannosta on poistettu 3 tai useamman työttömyysriskin omaavat työnhakijat.

Työnvälitystilaston *avoimiin työpaikkoihin* lukeutuvat ne avoimet työpaikat, jotka työnantaja on ilmoittanut julkiseen työnvälitykseen täytettäväksi TE-toimiston avulla. Koska kaikkia työpaikkoja ei ilmoiteta julkiseen työnvälitykseen, on dataa täydennetty Tilastokeskuksen Avoimet työpaikat tilaston tiedoilla (ks. kpl 8.3). Avointen työpaikkojen lukumääränä on käytetty kunkin kuukauden laskentapäivänä avoinna olleiden työpaikkojen määrää. Avoimia työpaikkoja on luokiteltu edelleen alueen, ammatin, toimialan, työpaikan tyyppin, työn keston, työpaikan avoinna olon keston ja työajan mukaan.

Avointen työpaikkojen ja työllisten lukumäärästä on johdettu työvoiman kysyntää kuvaava *vakanssiaste*, eli avointen työpaikkojen osuus kokonaiskysynnästä eli avoimien paikkojen ja työllisten (~täytetyt paikat) summasta.

Ammattikohtainen *palkkataso* on Tilastokeskuksen palkkarakennetilastosta laskettu palkansaajien kokonaisansioden mediaani. Tilaston julkaisuviive on noin puolitoista vuotta. Analyysissä ammatteja on luokiteltu sen mukaan ylittääkö ammatin mediaaniansio 16 euroa tunnissa, eli 90 prosenttia palkansaajien mediaaniansiosta.

Hankkeessa tehtyjä analyyseja varten edellä lueteltuja muuttujia on jalostettu edelleen kuvaamaan työmarkkinoiden kohtaantoa sellaisessa muodossa, joka mahdollistaa kohtaantotilanteiden luontevan vertailun eri taustamuuttujaryhmissä. Näitä mittareita ovat esimerkiksi työvoimapulan volyyymi, ylitarjonta, suhteellinen kohtaanto-ongelma ja ulkomaisen työvoiman potentiaali, jota tarkastellaan lähemmin luvussa 4.8.

Työvoimapulan volyyymi on laskennallinen arvio, joka kertoo, missä ammattiteissa (tai muissa taustamuuttujaryhmissä) avoimia työpaikkoja ei voida täyttää sellaisilla TE-toimistojen työttömillä työnhakijoilla, joille ei ole kasaantunut enempää kuin kaksi työllistymistä mahdollisesti estävää riskiä. Työvoimapulan volyyymi

on laskettu vähentämällä tällaisten työttömien työnhakijoiden määrä avointen työpaikkojen määrästä. Muuttujan avulla saadaan kuva siitä, kuinka suurilta osin työvoiman kysyntään voidaan vastata Suomessa jo asuvien työttömien varannosta esimerkiksi jonkin ammattiryhmän sisällä.

Työvoimapulan volyymia kuvaavaa muuttujaa voidaan käyttää myös *ylitarjonnan* arviointiin. Ylitarjontaa voidaan nähdä esiintyvän sellaisissa ryhmissä, joissa työvoimapulan volyymi -mittari saa negatiivisia arvoja: tällöin avoimia työpaikkoja on auki vähemmän kuin mitä TE-toimistoissa on sellaisia työttömiä työnhakijoita, joilla ei pitäisi tilastojen valossa olla huomattavia esteitä työllistymiselle.

Suhteellinen kohtaanto-ongelma kuvaa työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman suuruutta prosenttilukuna eli muuttuja saa arvoja väliltä 0–100 %. Muuttuja on laskettu kahden tekijän tulona: ensinnäkin on laskettu UV-koordinaatistossa sijaitsevan pisteen etäisyys origosta siten, että piste, jossa sekä vakanssi- että työttömyysaste ovat 100 %, saa arvon 100 %. Muuttujan toinen komponentti kuvaa, kuinka lähellä origosta pisteeseen piirretyn janan kulma on 45 astetta, eli tilannetta, jossa yksittäisen UV-koordinaatistossa sijaitsevan havainnon kohtaantotilanne ei ole vinoutunut joko työvoimapulaa tai ylitarjontaa kohti.

Ulkomaisten työvoiman potentiaalia jokaisessa ammattiryhmässä on arvioitu laskemalla, kuinka monta avointa työpaikkaa ulkomailta tulevalle työvoimalla voitaisiin täyttää, jos oletetaan, että ulkomaalaistaustaisten työllisten osuus avointen työpaikkojen täytössä olisi kaksinkertainen työllisten tämänhetkiseen osuuteen nähden.

8.6 Ammattiluokitus-toimialaryhmitys -avain

AMMATTI	Toimialaryhmä
0110 Upseerit	2. Liiketoiminta ja hallinto
0210 Aliupseerit	2. Liiketoiminta ja hallinto
0310 Sotilasammattihenkilöstö	2. Liiketoiminta ja hallinto
1111 Lainsäätäjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
1112 Julkishallinnon ylimmät virkamiehet	2. Liiketoiminta ja hallinto
1114 Järjestöjen johtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1120 Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1211 Talousjohtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1212 Henkilöstöjohtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1213 Poliittika- ja suunnittelujohtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1219 Muut hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	6. Rakennettu ympäristö
1221 Myynti- ja markkinointijohtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1222 Mainos- ja tiedotusjohtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1223 Tutkimus- ja kehitysjohtajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
1311 Maa- ja metsätalouden johtajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
1312 Vesiviljely- ja kalatalouden johtajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
1321 Teollisuuden tuotantojohtajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
1322 Kaivostoiminnan tuotantojohtajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
1323 Rakennustoiminnan tuotantojohtajat	6. Rakennettu ympäristö
1324 Hankinta- ja jakelujohtajat	4. Liikenne ja logistiikka
1330 Tieto- ja viestintäteknologiajohtajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
1341 Lastenhoidon johtajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä

1342 Terveysthuollon johtajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
1343 Vanhustenhuollon johtajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
1344 Sosiaalihuollon johtajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
1345 Opetusalan johtajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
1346 Rahoitus- ja vakuutuspalvelujen johtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1349 Muut yhteiskunnan palvelujen johtajat	6. Rakennettu ympäristö
1411 Hotellinjohtajat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
1412 Ravintolanjohtajat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
1420 Vähittäis- ja tukkukaupan johtajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
1431 Urheilu-, vapaa-aika- ja kulttuurikeskusten joht.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
1439 Muut palvelualojen johtajat	4. Liikenne ja logistiikka
2111 Fyysikot ja astronomit	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2112 Meteorologit	2. Liiketoiminta ja hallinto
2113 Kemistit	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
2114 Geologit ja geofyysikot	2. Liiketoiminta ja hallinto
2120 Matemaatikot, aktuaarit ja tilastotieteilijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
2131 Biologit, kasvi- ja eläintiet. ym. erityisasiant.	2. Liiketoiminta ja hallinto
2132 Maa-, metsä- ja kalatalouden erityisasiantuntijat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
2133 Ympäristön- ja luonnonsuojelun erityisasiantunt.	2. Liiketoiminta ja hallinto
2141 Teollisen valmistuksen ja tuot.tekn.erityisasiant.	6. Rakennettu ympäristö
2142 Maa- ja vesirakentamisen erityisasiantuntijat	6. Rakennettu ympäristö
2143 Ympäristötekniikan erityisasiantuntijat	6. Rakennettu ympäristö
2144 Konetekniikan erityisasiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2145 Puunjalost. ja kemian prosessitekn. erityisasiant.	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
2146 Kaivosteollisuuden, metallurgian ym. erityisasiant.	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2149 Muut tekniikan erityisasiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2151 Sähkötekniikan erityisasiantuntijat	6. Rakennettu ympäristö
2152 Elektroniikan erityisasiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2153 ICT-alan erityisasiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2161 Talonrakennuksen arkkitehdit	6. Rakennettu ympäristö
2162 Maisema-arkkitehdit	6. Rakennettu ympäristö
2163 Tuote- ja vaatesuunnittelijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2164 Yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijat	6. Rakennettu ympäristö
2165 Kartoituksen ja maanmittauksen er.	6. Rakennettu ympäristö
2166 Graafiset ja multim mediasuunnittelijat	2. Liiketoiminta ja hallinto

2211 Yleislääkärit	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2212 Yliääkärit ja erikoislääkärit	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2250 Eläinlääkärit	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
2261 Hammaslääkärit	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2262 Proviisorit	2. Liiketoiminta ja hallinto
2263 Ympäristöterveyden ja työsuojelun erityisasiant.	6. Rakennettu ympäristö
2265 Ravitsemusalan erityisasiantuntijat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2269 Muut luokittelematt.terveydenhuoll. erityisasiant.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2310 Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2320 Ammatillisen koulutuksen opettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2330 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2342 Lastentarhanopettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2351 Opetusmenetelmien erityisasiantuntijat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2352 Erityisopettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2353 Muut kieltenopettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2354 Muut musiikin opettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2355 Muut taideaineiden opettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2356 Muut tietotekniikan opettajat ja kouluttajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2359 Opinto-ohjaajat ja muut opetuksen erityisasiant.	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2411 Laskentatoimen erityisasiant. ja tilintarkastajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2412 Rahoitus- ja sijoitusneuvojat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2413 Rahoitusanalyytikot	2. Liiketoiminta ja hallinto
2421 Johtamisen ja organisaatioiden erityisasiantunt.	2. Liiketoiminta ja hallinto
2422 Hallinnon ja elinkeinojen kehittäm. erityisasiant.	2. Liiketoiminta ja hallinto
2423 Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2424 Henkilöstön kehitt. erityisasiant. ja kouluttajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2431 Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2432 Tiedottajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2433 Myynti-insinöörit ja lääke-esittelijät (pl. ICT)	2. Liiketoiminta ja hallinto
2434 Tieto- ja viestintätekniiikan myynnin erityisasiant.	2. Liiketoiminta ja hallinto
2511 Sovellusarkkitehdit	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut

2512 Sovellussuunnittelijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2513 Web- ja multimediakehittäjät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2514 Sovellusohjelmoijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2519 Muut ohjelmisto- ja sovelluskehittäjät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2521 Tietokantasuunnittelijat ja -vastaavat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2522 Tietojärjestelmien ylläpitäjät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2523 Tietoverkkojen erityisasiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
2529 Muut tietokanta-, tietoverkkojen erityisasiantunt.	2. Liiketoiminta ja hallinto
2611 Asianajajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2612 Tuomioistuineläkimiehet	2. Liiketoiminta ja hallinto
2619 Muut lainopilliset erityisasiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
2621 Arkistonhoitajat ja museoalan erityisasiantuntijat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2622 Kirjastonhoitajat, informaattikot ym.	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2631 Ekonomistit	2. Liiketoiminta ja hallinto
2632 Yhteiskunta- ja kulttuuritutkijat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2633 Historioitsijat, politiikan tutkijat ja filosofit	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2634 Psykologit	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
2636 Papit ym. uskonnollisen elämän erityisasiantunt.	2. Liiketoiminta ja hallinto
2641 Kirjailijat ym.	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2642 Toimittajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2643 Kääntäjät, tulkit ja muut kielitieteilijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
2651 Kuvataiteilijat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2653 Tanssitaiteilijat ja koreografit	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2654 Ohjaajat ja tuottajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2655 Näyttelijät	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2656 Juontajat, kuuluttajat ym.	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
2659 Muut taiteilijat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
3111 Luonnontieteen tekniset asiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3112 Rakentamisen asiantuntijat	6. Rakennettu ympäristö
3113 Sähkötekniikan asiantuntijat	6. Rakennettu ympäristö
3114 Elektroniikan asiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3115 Konetekniikan asiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3116 Kemian prosessitekniikan asiantuntijat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
3117 Kaivosteollisuuden ja metallurgian asiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut

3118 Tekniset piirtäjät	6. Rakennettu ympäristö
3119 Muut fysiikan, kemian ja teknisten alojen asiant.	6. Rakennettu ympäristö
3121 Kaivostyönjohtajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3122 Teollisuuden työnjohtajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3123 Rakennusalan työnjohtajat	6. Rakennettu ympäristö
3131 Voimalaitosten prosessinhoitajat	6. Rakennettu ympäristö
3132 Jätteenpolto-, vedenpuhdistuslaitos pros.hoitajat	6. Rakennettu ympäristö
3133 Kemianteollisuuden prosessinhoitajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
3134 Öljy- ja maakaasujalostamon prosessinhoitajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
3135 Metallien jalostuksen prosessinhoitajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3139 Muut prosessinvalvonnan asiantuntijat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
3141 Laborantit ym.	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
3142 Maa- ja kalatalousteknikot	2. Liiketoiminta ja hallinto
3143 Metsätalousteknikot	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
3151 Laivojen konepäälliköt ja -mestarit	4. Liikenne ja logistiikka
3152 Vesiliikenteen perämiehet ja päälliköt	4. Liikenne ja logistiikka
3153 Lentokapteenit ja -perämiehet	4. Liikenne ja logistiikka
3154 Lennonjohtajat	4. Liikenne ja logistiikka
3155 Lennonvalvonnan tekniset asiantuntijat	4. Liikenne ja logistiikka
3211 Lääketieteell. kuvantamis-, laitetekniikan asiant.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3212 Bioanalyytikot (terveydenhuolto)	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3213 Farmaseutit	2. Liiketoiminta ja hallinto
3214 Hammas- ja apuvälineteknikot	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
3221 Sairaanhoidajat ym.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3222 Kätilöt	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3230 Luontais- ja vaihtoehtohoitajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3240 Seminologit ym.	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
3251 Suuhygienistit	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3254 Optikot	2. Liiketoiminta ja hallinto
3255 Fysioterapeutit ym.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3257 Terveys- ja työsuojelutarkastajat	6. Rakennettu ympäristö
3258 Sairaankuljetuksen ensihoitajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3259 Muut luokittelemattomat terveydenhuollon asiant.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3311 Arvopaperi- ja valuuttakauppiaat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3312 Luotto- ja laina-asiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3313 Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto

3314 Tilastointi- ja matematiikka-asiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3315 Arvioitsijat ja vahinkotarkastajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3321 Vakuutusalan palvelumyyjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
3322 Myyntiedustajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3323 Sisäänostajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3324 Kaupanvälittäjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
3331 Huolitsijat, tulli- ja laivanselvittäjät	4. Liikenne ja logistiikka
3332 Konferenssi- ja tapahtumajärjestäjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
3333 Työnvälittäjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
3334 Kiinteistönvälittäjät ja isännöitsijät	6. Rakennettu ympäristö
3339 Muut liike-elämän asiantuntijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3341 Toimistotyön esimiehet	2. Liiketoiminta ja hallinto
3342 Asianajosihteerit	2. Liiketoiminta ja hallinto
3343 Johdon sihteerit ja osastosihteerit	2. Liiketoiminta ja hallinto
3344 Toimistosihteerit (terveydenhuolto)	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3351 Tulli- ja rajavirkamiehet	2. Liiketoiminta ja hallinto
3352 Verovalmistelijat ja -tarkastajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3353 Sosiaaliturvaetuuksien käsittelijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
3354 Lupavirkamiehet	2. Liiketoiminta ja hallinto
3355 Komisarit ja ylikonstaapelit	2. Liiketoiminta ja hallinto
3359 Muut julkishall. valmistelu- ja valvontaviranom.	2. Liiketoiminta ja hallinto
3411 Lainopilliset avustajat ja järjestöalan asiantunt.	2. Liiketoiminta ja hallinto
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3413 Seurakuntatyöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
3421 Urheilijat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3422 Urheiluvalmentajat ja toimitsijat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3423 Liikunnan ja vapaa-ajan ohjaajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
3431 Valokuvaajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
3432 Sisustussuunnittelijat ym.	2. Liiketoiminta ja hallinto
3433 Gallerioiden, museoiden, kirjastojen tekniset työnt.	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
3434 Keittiöpäälliköt	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
3435 Muut taide- ja kulttuurialan asiantuntijat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
3511 Käytön operaattorit	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3512 Käytön tukihenkilöt	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3513 Tietoverkkoteknikot	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
3514 Webmasterit ja -tekniikot	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut

3521 Lähetys- ja audiovisuaaliteknikot	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
3522 Televiestinnän tekniset asiantuntijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
4110 Toimistoavustajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4120 Yleissihteerit	2. Liiketoiminta ja hallinto
4131 Tekstinkäsittelijät	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
4132 Tallentajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4211 Pankki- ym. toimihenkilöt	2. Liiketoiminta ja hallinto
4212 Vedonvälittäjät, bingo- ja kasinopelin hoitajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4214 Maksujenperijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
4221 Matkatoimistovirkailijat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
4222 Puhelinpalveluneuvojat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4223 Puhelinvaihteenhoitajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4224 Hotellin vastaanottovirkailijat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
4225 Informaatiopisteen asiakasneuvojat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4226 Vastaanoton ja neuvonnan hoitajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
4227 Tutkimus- ja markkinatutkimushaastattelijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4229 Muut luokittelemattomat asiakaspalvelutyöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
4311 Taloushallinnon toimistotyöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
4312 Tilasto-, rahoitus- ja vakuutusalan toimistotyönt.	2. Liiketoiminta ja hallinto
4313 Palkanlaskijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4321 Varastonhoitajat ym.	2. Liiketoiminta ja hallinto
4322 Tuotannon valmistelijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
4323 Kuljetuksen toimistotyöntekijät	4. Liikenne ja logistiikka
4411 Kirjastotyöntekijät	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	4. Liikenne ja logistiikka
4413 Koodaajat, oikolukijat ym.	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
4415 Arkistotyöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
4416 Henkilöstöhallinnon avustavat toimistotyöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
4419 Muut luokitt. toimisto- ja asiakaspalvelutyöntek.	2. Liiketoiminta ja hallinto
5111 Lentoemännät, purserit ym.	4. Liikenne ja logistiikka
5112 Konduktöörit, lipuntarkastajat ym.	4. Liikenne ja logistiikka
5113 Matkaoppaat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5131 Tarjoilijat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5132 Baarimestarit	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5141 Kampaajat ja parturit	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala

5142 Kosmetologit ym.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
5151 Siivoustyön esimiehet toimistot, hotellit jne.	6. Rakennettu ympäristö
5152 Yksityiskotien taloudenhoitajat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5153 Kiinteistöhuollon työntekijät	6. Rakennettu ympäristö
5161 Astrologit, ennustajat ym.	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
5163 Hautauspalvelutyöntekijät	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
5164 Eläintenhoitajat ja lemmikkieläinten trimmaajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
5165 Ajo-opettajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
5169 Muut luokitt. henkilökohtaisen palvelun työntek.	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5211 Kioski- ja torimyyjät	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5212 Katumyyjät (elintarvikkeet)	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
5221 Kauppiaat (pienyrittäjät)	2. Liiketoiminta ja hallinto
5222 Myymäläesimiehet	2. Liiketoiminta ja hallinto
5223 Myyjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
5241 Mallit	2. Liiketoiminta ja hallinto
5242 Tuote-esittelijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
5243 Suoramyyjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
5245 Huoltamotyöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
5246 Kahvila- ja baarimyyjät	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
5249 Muut muualla luokittelemattomat myyntityöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
5311 Lastenhoitotyöntekijät	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
5312 Koulunkäyntiavustajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
5321 Lähihoitajat	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
5329 Muut terveydenhuoltoalan työntekijät	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
5411 Palomiehet	2. Liiketoiminta ja hallinto
5412 Poliisit	2. Liiketoiminta ja hallinto
5413 Vanginvartijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
5414 Vartijat	6. Rakennettu ympäristö
5419 Muut suojele- ja vartiointityöntekijät	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
6111 Peltö- ja avomaaviljelijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6112 Hedelmäpuiden ja pensaiden yms. kasvattajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6113 Puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6114 Yhd. maan- ja vihannesvilj., puutarhanhoidon harj.	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö

6121 Liha- ja lypsykarjan, kotieläinten kasvattajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6122 Siipikarjankasvattajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6123 Mehiläistenhoitajat ym.	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6129 Muut eläinten kasvattajat ja hoitajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6130 Yhd. maanviljelyn ja eläintenkasv. harjoittajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6210 Metsurit ja metsätyöntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6221 Kalanviljelijät ja -viljelytyöntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6222 Kalastajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
6224 Riistanhoitajat ja metsästäjät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
7111 Talonrakentajat	6. Rakennettu ympäristö
7112 Muurarit ym.	6. Rakennettu ympäristö
7113 Kivenhakkaajat ja -leikkaajat ym.	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7114 Betonirakentajat ja raudoittajat	6. Rakennettu ympäristö
7115 Kirvesmiehet ja rakennuspuusepät	6. Rakennettu ympäristö
7119 Muut rakennustyöntekijät	6. Rakennettu ympäristö
7121 Kattoasentajat ja -korjaajat	6. Rakennettu ympäristö
7122 Lattianpäällystystyöntekijät	6. Rakennettu ympäristö
7123 Rappaajat	6. Rakennettu ympäristö
7124 Eristäjät	6. Rakennettu ympäristö
7125 Lasinasentajat	6. Rakennettu ympäristö
7126 Putkiasentajat	6. Rakennettu ympäristö
7127 Ilmastointi- ja jäähdytyslaiteasentajat	6. Rakennettu ympäristö
7131 Rakennusmaalarit ym.	6. Rakennettu ympäristö
7132 Ruiskumaalajaajat ja -lakkaajat	4. Liikenne ja logistiikka
7133 Rakennuspuhdistajat ja nuohoojat	6. Rakennettu ympäristö
7211 Muotin- ja keernantekijät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7212 Hitsaajat ja kaasuleikkaajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7213 Ohutlevysepät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7214 Paksulevysepät ja rautarakennetyöntekijät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7215 Kaapelin- ja köysienasentajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7221 Sepät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7222 Työkaluntekijät ja lukkosepät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7223 Koneenasettajat ja koneistajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7224 Konehiojat, kiillottajat ja teroittajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7231 Moottoriajoneuvojen asentajat ja korjaajat	4. Liikenne ja logistiikka
7232 Lentokoneasentajat ja -korjaajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7233 Maatalous-, teollisuuskoneasentajat ja -korjaajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut

7234 Polkupyöränkorjaajat ym.	2. Liiketoiminta ja hallinto
7311 Kellosepät, hienomek.laitteiden tekijät, korjaajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7312 Soittimien tekijät ja virittäjät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7313 Koru-, kulta- ja hopeasepät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7314 Saven- ja tiilenväläjät ja dreijaaajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7315 Lasinpuhaltajat,-leikkaajat,-hiojat ja viimeistel.	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7316 Kaivertajat, etsaajat ja koristemaalarit	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7317 Puu-, kori- yms. käsityötuotteiden tekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7318 Tekstiili-, nahka- yms. käsityötuotteiden tekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
7319 Muut käsityöntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7321 Painopinnanvalmistajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
7322 Painajat	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
7323 Jälkikäsitelijät ja sitomotyöntekijät	3. Koulutus, kulttuuri ja viestintä
7411 Rakennussähköasentajat	6. Rakennettu ympäristö
7412 Muut sähköasentajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7413 Linja-asentajat ja -korjaajat	6. Rakennettu ympäristö
7421 Elektr.- ja autom.laitteiden asentajat, korjaajat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
7422 Tieto- ja viestintäteknologian asentajat, korjaajat	6. Rakennettu ympäristö
7511 Lihanleikkaajat, kalankäsittelijät ym.	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
7512 Leipurit ja kondiittorit	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
7513 Meijerit, juustomestarit ym.	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
7514 Hedelmä- ja vihannestuotteiden valmistajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
7515 Ruokien ja juomien laaduntarkkailijat	2. Liiketoiminta ja hallinto
7516 Tupakkatuotteiden valmistajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7521 Raakapuun käsittelijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7522 Huonekalupuusepät ym.	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7523 Konepuusepät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7531 Vaatturit, pukuompelijat, turkkurit, hatuntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7532 Leikkaajat ja mallimestarit	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7533 Koru- ja muut tekstiiliompelijat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7534 Verhoilijat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7535 Turkisten muokkaajat ja nahkurit	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
7536 Suutarit ym.	2. Liiketoiminta ja hallinto
7541 Vedenalaistyöntekijät	6. Rakennettu ympäristö
7542 Panostajat ja räjäyttäjät	6. Rakennettu ympäristö
7543 Luokittelijat, laaduntarkkailijat, pl. ruoat, juomat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut

7544 Savupuhdistajat, tuholais- ja rikkakasvintorjujat	6. Rakennettu ympäristö
7549 Muut pääluokan 7 luokittelemattomat työntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
8111 Kaivos- ja louhostyöntekijät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
8112 Rikastustyöntekijät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
8113 Iskuporaajat ja syväkairaajat	6. Rakennettu ympäristö
8114 Betonituote- ym. teollisuuden prosessityöntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8121 Metalliteollisuuden prosessityöntekijät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
8122 Metallien teolliset päälystäjät ja viimeistelijät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
8131 Kemianteollisuuden prosessityöntekijät ym.	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8132 Valokuvatuotteiden valmist. prosessityöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
8141 Kumituoteteollisuuden prosessityöntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8142 Muovituoteteollisuuden prosessityöntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8143 Paperituoteteollisuuden prosessityöntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8151 Kuitujen käsitt., kehruu-, puolauskoneiden hoitajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8152 Kutoma- ja neulekoneiden hoitajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8153 Teollisuusompelijat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8154 Valkaisu-, värjäys- ja puhdistuskoneiden hoitajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8155 Turkisten ja nahkojen teolliset käsitt., värjääjät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8156 Jalkine- ja laukkuteollisuuden prosessityöntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8157 Pesulatyöntekijät	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
8159 Muut tekstiili-, turkis-, nahkatuoteteoll. prosessitt	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
8171 Paperimassan, paperin, kartongin valm. prosessityönt.	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8172 Puu- ja sahatavaran prosessityöntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8181 Lasi- ja keramiikkateollisuuden uunienhoitajat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8182 Höyrykoneen, lämmityskattilan hoitajat, lämmittäjät	6. Rakennettu ympäristö
8183 Pakkaus-, pullotus- ja etiköintikoneiden hoitajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
8189 Muut muualla luokittelemattomat prosessityöntek.	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
8212 Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
8219 Muut teollisuustuotteiden kokoonpanijat	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
8311 Veturinkuljettajat	4. Liikenne ja logistiikka

8312 Jarru-, turvalaite- ja vaihdetyöntekijät	4. Liikenne ja logistiikka
8321 Moottoripyörälähetit yms.	4. Liikenne ja logistiikka
8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautonkuljettajat	4. Liikenne ja logistiikka
8331 Linja-auton- ja raitiovaununkuljettajat	4. Liikenne ja logistiikka
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	4. Liikenne ja logistiikka
8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	6. Rakennettu ympäristö
8343 Nosturinkuljettajat	6. Rakennettu ympäristö
8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	4. Liikenne ja logistiikka
8350 Kansimiehistö ym. vesiliikenteen työntekijät	4. Liikenne ja logistiikka
9111 Kotiapulaiset ja -siivoajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
9112 Toimisto- ja laitossiivoajat ym.	6. Rakennettu ympäristö
9122 Ajoneuvojen pesijät	4. Liikenne ja logistiikka
9123 Ikkunanpesijät	6. Rakennettu ympäristö
9129 Muut puhdistustyöntekijät	6. Rakennettu ympäristö
9211 Maanviljelyn avustavat työntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
9212 Karjankasvatuksen avustavat työntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
9213 Yhd. maanviljelyn, karjankasvat. avustavat työnt.	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
9214 Avustavat puutarhatyöntekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
9215 Metsätalouden avustavat työntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
9216 Kalatalouden ja vesiviljelyn avustavat työntekijät	1. Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
9311 Kaivosten avustavat työntekijät	8. Teknologiateollisuus ja -palvelut
9312 Maa- ja vesirakentamisen avustavat työntekijät	6. Rakennettu ympäristö
9313 Rakennusalan avustavat työntekijät	6. Rakennettu ympäristö
9321 Käsinpakkaajat	2. Liiketoiminta ja hallinto
9329 Muut valmistusalan avustavat työntekijät	9. Prosessiteollisuus ja -tuotanto
9332 Eläinveoisten kulkuneuvojen kuljettajat	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	2. Liiketoiminta ja hallinto
9334 Hyllyjen täyttäjät	2. Liiketoiminta ja hallinto
9411 Pikaruokatyöntekijät	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
9412 Avustavat keittiötyöntekijät	5. Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
9510 Mainosten jakajat, kengänkiillottajat ym.	4. Liikenne ja logistiikka
9520 Katumyyjät (pl. elintarvikkeet)	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
9611 Jätteiden kerääjät	6. Rakennettu ympäristö
9612 Jätteiden lajittelijat	6. Rakennettu ympäristö
9613 Kadunlakaisijat ym.	6. Rakennettu ympäristö

9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	4. Liikenne ja logistiikka
9622 Satunnaistöiden tekijät	2. Liiketoiminta ja hallinto
9623 Mittareiden lukijat ym.	4. Liikenne ja logistiikka
9629 Muut muualla luokittelemattomat työntekijät	7. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala

TEM-analyyseja -verkkojulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt

<https://tem.fi/tem-analyyseja-sarja>

Nio Ilkka (1/2008); **Työvoimatoimistojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi – esimerkkinä rakenteellisen työttömyyden alentaminen**

Torvi Kai (2/2008); **Maahanmuutto vastauksena työvoiman saatavuuteen – loppuraportti**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (3/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, kevät 2008**

Nio Ilkka – Sardar Paula (4/2008); **Työvoimapoliittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2005 ja 2006**

Tuomaala Mika (5/2008); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2007**

Alatalo Johanna – Tuomaala Mika (6/2008); **Alueelliset rakennemuutokset**

Mella Ilkka (7/2008); **Maakuntien suhdannekehitys**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (8/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2008**

Tuomaala Mika – Torvi Kai (9/2008); **Kohti työperusteista maahanmuuttoa: Ulkomailta palkattavan työvoiman tarpeen arviointi**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki (10/2009); **Työttömyysturvan uudistuslinjausten ex ante -vaikutusarviointia**

Nio Ilkka – Torvi Kai – Tuomaala Mika (11/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, kevät 2009**

Heinonen Ville – Kangaspunta Kirsi – Räisänen Heikki – Sardar Paula (12/2009); **Työllisyys ja työttömyys eri koulutustasoilla – tilastollinen tarkastelu**

Tuomaala Mika (13/2009); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2008**

Alatalo Johanna – Torvi Kai (14/2009); **Joustoturva Suomen työmarkkinoilla: indikaattorit ja niiden tulkinta**

Mella, Ilkka (15/2009); **Maakuntien suhdannekehitys 2007–2009**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (16/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2009**

Kaarna Anssi (17/2009); **Väestön hyvinvointi alueilla – tilastollinen katsaus**

Nio Ilkka – Sardar Paula (18/2009); **Työvoimapoliittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2006 ja 2007**

Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (19/2010); **TE-toimistojen tuottavuus ja työpaikkojen täytön tehokkuus**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (20/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio Ilkka – Tuomaala Mika (21/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2010**

Tuomaala Mika (22/2010); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2009**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (23/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008–2010**

Nio Ilkka – Sardar Paula (24/2010); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2008**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (25/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2010**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (26/2010); **Työvoiman rekrytointi taantumassa – julkisen työnvälityksen näkökulma**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tiainen Pekka (27/2010); **Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset**

Avikainen Ahti – Kerminen Päivi – Korhonen Tiina – Murto Mikko – Peura Jari (28/2010); **Työhönoitamisesta työn tarjoamiseen – työhönoitusten käyttöä koskeva selvitys ja kehittämissuhteet**

Kaarna Anssi – Mella Ilkka (29/2011); **Maakuntien suhdannekehitys 2009–2011**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (30/2011); **Työvoimatilanne metsäalan ammateissa**

Douglas Inka – Kerminen Päivi – Meling Timo – Peura Jari (31/2011); **Työttömyysturvan menettäminen työvoimapolitiittisesti moitittavan menettelyn takia**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (32/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala Mika (33/2011); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2010**

Nio Ilkka – Sardar Paula (34/2011); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2009**

Järvinen Päivi (35/2011); **Suomen työelämän muutoksia 2000 luvulla – Tutkimuksesta vaikuttavaan kehittämiseen?**

Alatalo Johanna – Nio Ilkka – Tuomaala Mika (36/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2011**

Hytönen Jukka – Mella Ilkka – Pousi Anu (37/2011); **Äkillisen rakennemuutoksen alueet 2007–2011**

Räisänen Heikki (38/2011); **Rekrytoinnin mustan laatikon avaaminen: rekrytoinnin syyt, rekrytointiongelmat ja hakukanavat Suomessa v. 2010**

Mella Ilkka (39/2012); **Maakuntien suhdannekehitys 2010–2012**

Alatalo Johanna – Tuomaala Mika (40/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2012**

Tuomaala Mika (41/2012); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2011**

Sihto Matti – Tuomaala Mika – Sardar Paula (42/2012); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2010**

Koponen Eija-Leena – Laiho Ulla-Maija – Tuomaala Mika (43/2012); **Mistä tekijät sosiaali- ja terveysalalle – työvoimatarpeen ja -tarjonnan kehitys vuoteen 2025**

Alatalo Johanna – Tuomaala, Mika (44/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste, syksy 2012**

Sihto Matti – Sardar Paula (45/2012); **Ikääntyneiden työllisyys- ja työttömyyskehitys uuden ikäpolitiikan aikana**

Honkanen Petri – Kangaspunta Seppo – Koponen Eija-Leena – Tukki Jukka – Tuohinen Titta (46/2013); **Ilmiöitä 2013 – Toimintaympäristön muutoksia, joita TEM ei voi väistää**

Räisänen Heikki (47/2013); **Onko yksikään työllisyyskokeilu onnistunut Suomessa?**

Mella Ilkka – Pouru Laura (48/2013); **Maakuntien suhdannekehitys 2011–2013**

Alatalo Johanna – Koponen Eija-Leena – Saijets Heli (49/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste, kevät 2013**

Koponen Eija-Leena (50/2013); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2012**

Koponen Eija-Leena – Räisänen Heikki (51/2013); **Minne ja miten uudet työpaikat syntyvät?**

Alatalo Johanna – Räisänen Heikki – Saijets Heli (52/2013); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste, syksy 2013**

Sihto Matti – Sardar Paula (53/2013); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2011**

Räisänen Heikki (54/2013); **Työtarjousten vaikutus työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin kestoon julkisessa työnvälityksessä**

Räisänen Heikki – Sardar Paula (55/2014); **Virta-varanto -kaaviot TEM:n työnvälityksen tilastojärjestelmässä – käsitteitä, sovelluksia ja tulkintoja**

Mella Ilkka – Urjankangas Hanna (56/2014); **Maakuntien suhdannekehitys 2012–2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Räisänen Heikki (57/2014); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2014**

Vuorinen Pentti (58/2014); **Läpidigitalisoitunut maailma – Virtuaalinen tulevaisuus keskuudesamme – TrendWikiä hyödyntävä raportti**

Räisänen Heikki (59/2014); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2013**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (60/2014); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, Syksy 2014**

Räisänen Heikki – Järvelä Simo (61/2014); **Työtarjousten käytön lisäys – vuoden 2014 politiikka-muutoksen arviointia**

Sihto Matti – Maunu Tallamaria – Sardar Paula (62/2014); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2012**

Kangaspunta Seppo (63/2015); **Näkökulmia digitaaliseen maailmaan, Trendwikin vuosiraportti 2015**

Alatalo Johanna – Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki – Tuomaala Mika (64/2015); **Uusien työpaikkojen synty toimipaikoissa 2011–2014**

Maunu Tallamaria (65/2015); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (66/2015); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2015**

Maunu Tallamaria – Sardar Paula (67/2015); **Työvoimapolitiikan palveluilta sijoittuminen vuonna 2013**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (68/2015); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2015**

Räisänen Heikki – Järvinen Päivi – Hjelt Jan (69/2016); **Paikallisen sopimisen laajuus ja ominaispiirteet eräissä Euroopan maissa**

Räisänen Heikki (70/2016); **Saavutettiin kylläntymispiste? Työtarjousten lisätyn käytön vaikutus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin kestoon vuonna 2015**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria (71/2016); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (72/2016); **Minne uudet työpaikat syntyvät vuonna 2015?**

Maunu Tallamaria (73/2016); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2015**

Tuomaala Mika (74/2016); **Palveluista sijoittuminen vuosina 2013 ja 2014**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Mähönen Erno (75/2016); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2016**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Räisänen Heikki (76/2017); **Nuorten ja nuorten aikuisten työelämä ja sen ulkopuolisuus**

Rikama Samuli (77/2017); **Voimakkaasti kasvuhakuiset pk-yritykset**

Repo Joonas (78/2017); **Maakuntien suhdannekatsaus 2017**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Hämäläinen Hanna (79/2017); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2017**

Räisänen Heikki (80/2017); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (81/2017); **Minne uudet työpaikat syntyvät vuonna 2016?**

Rikama Samuli (82/2017); **Pk-yritysten kansainvälistyminen syksy 2017**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria – Mähönen Erno (83/2017); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2017**

Mähönen Erno – Oravainen Henriikki (84/2018); **Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen ja pienyrityksien asema kauppakeskuksissa**

Maunu Tallamaria (85/2018); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2017**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Maunu Tallamaria – Mähönen Erno (86/2018); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2018**

Räisänen Heikki (87/2018); **Talouskasvu ja rekrytointi julkisessa työnvälityksessä**

Tuomaala Mika (88/2018); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta avoimille työmarkkinoille sijoittuminen vuonna 2016**

Maunu Tallamaria – Räisänen Heikki (89/2018); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2017?**

Alatalo Johanna – Hämäläinen Hanna – Mähönen Erno (90/2018); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2018**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Räisänen Heikki (91/2019); **Työllisyysaste-erot Pohjoismaissa ja eräitä taustatekijöitä niille**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Mähönen Erno (92/2019); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2019**

Larja Liisa – Räisänen Heikki (93/2019); **Yritysten digitalisaatio ja kasvu: Pk-yritysbarometrin näkökulmia**

Larja Liisa (94/2019); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2018**

Tuomaala Mika (95/2019); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta sijoittuminen vuonna 2017**

Räisänen Heikki (96/2019); **Työvoima-ajan, työllisen ajan ja työttömyysajan elinkaarilaskelmia**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Mähönen Erno (97/2019); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2019**

Räisänen Heikki (98/2020); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2018?**

Larja Liisa – Räisänen Heikki (99/2020); **Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella**

Alatalo Johanna – Larja Liisa – Mähönen Erno (100/2020); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2020**

Tuomaala Mika (101/2020); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta sijoittuminen vuonna 2018**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Peltonen Juho (102/2020); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2020**

Peltonen Juho (103/2020); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2019**

Räisänen Heikki – Ylikännö Minna (104/2021); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2019?**

Larja Liisa – Peltonen Juho – Ylikännö Minna (105/2021); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2021**

Peltonen Juho (106/2021); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2020**

Tuomaala Mika (107/2021); **Aktiivisilta työvoimapolitiittisilta palveluilta sijoittuminen vuonna 2019**

Räisänen Heikki – Ylikännö Minna (108/2021); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2020?**

Larja Liisa – Mähönen Erno – Peltonen Juho – Ylikännö Minna (109/2021); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2021**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Ylikännö Minna (110/2022); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2022**

Alatalo Johanna – Mähönen Erno – Ylikännö Minna (111/2022); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2022**

Räisänen Heikki – Ylikännö Minna (112/2022); **Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2021?**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet